1/ ✓ 1 F.B. 423/5929

CONSILIUL SECURITĂȚII STATULUI

CENTRUL DE TRIERE-DISPECERAT, CERCETARE-DOCUMENTARE ȘI ARHIVĂ

NU SE SCOATE DIN UNITATE
Exemplar Nr. 72

5523/3

STUDII
ȘI
DOCUMENTE

Vol. II

BUCUREȘTI — 1969

C U P R I N S U L

STUDII

A N E X E :

./.

./.

oooo000oooo

Guvernarea Antonesciano-legionară (6 septembrie 1940-23 ianuarie 1941)

Lt. col. MATEESCU LUCIAN
Doctorand în drept
Cpt. SULTAN P. DUMITRU
Cercetător științific

In vara anului 194o, trebuind să suporte efectul unei puternice crize politice, rezultată din eşecul politicii sale falimentare (antidemocratism pe plan intern, incapacitate de a asigura independenţa şi integritatea teritorială a ţării, ştirbită prin capitulările impuse de Dictatul de la Viena - pe cel extern), dictatura regală a lui Carol al II-lea cedează locul instaurării regimului fascist în România, concretizat prin dictatura legionaro-antonesciană de la 6 septembrie 194o - formă de guvernămînt inspirată de grupurile cele mai reacţionare şi teroriste, de maximă orientare şi esenţă antipopulară.

Impulsionată de Germania hitleristă şi Italia fascistă, concepută ca măsură supremă de "salvare naţională", de neutralizare a luptei maselor populare pentru dreptate socială şi progres, a activităţii tuturor forţelor progresiste conduse de comunişti, dictatura legionaro-antonesciană, departe de a reuşi să răspundă imperativelor "istorice" asumate şi înscrise în program, avea să constituie terenul unor acerbe înfruntări şi zguduiri interioare, ce trădau grave şi structurale slăbiciuni, raţiuni politice oportuniste. Geneza lor coboară în straturile inferioare ale apariţiei mişcării legionare în ţara noastră, în profundul ei caracter fascist şi antinaţional, iar evoluţia şi degenerescenţa în încleştă-

rile spasmodice, deschise ale rebeliunii legionare din ia-
nuarie 1941, poartă pecetea ireductibilelor antagonisme afe-
rente societății capitaliste care, în momentele sale critice,
încearcă să supraviețuiască prin recursul la fascizare și răz-
boi.

Deși obiectul lucrării prezente este unul de
sinteză, nu ne propunem întocmirea unei monografii a guver-
nării antonesciano-legionare, ci vom încerca să relevăm în-
tr-un text nici pe departe exhaustiv, unele fenomene contra-
dictorii care au măcinat constant mecanismul hibrid al dicta-
turii, împingîndu-l la eșecul final. Ințelegem să ne materia-
lizăm intenția selectivă prin accentuarea tarelor de factu-
ră internă, proprii acestei perioade, izvorîte din concep-
ții opuse de natură programatică - dar nu de ordinul esen-
ței, mai cu seamă în sfera socială a proceselor "renovatoa-
re" preconizate de antonescieni și legionari - cît și subli-
niind dependența sine qua non a celor două grupări aflate în
cursa pentru hegemonie politică, de factorul extern personi-
ficat de interesele Germaniei naziste, subordonate planului
Drang nach Osten.

Investit de Carol al II-lea cu puteri dictato-
riale și, după ce-și vede zădărnicite intențiile de a-și asi-
gura colaborarea liderilor partidelor "istorice", Antonescu
asociază la guvernare pe legionari, operație în care au con-
tat în măsură quasidecisivă presiunile Germaniei și -mai di-
rect-ale legației sale la București, în concepția cărora miș-
carea legionară părea să corespundă incomparabil mai sigur
uneltirilor Berlinului de înfeudare economică și politică a
României, de executare a preparativelor destinate organiză-
rii și purtării războiului antisovietic, prezentînd sub
acest unghi de vedere, ascendența unor garanții incontesta-
bile în raport cu opțiunile vechilor partide și cercuri con-
ducătoare române pentru puterile și alianțele tradiționale
cu Anglia și Franța.

In legătură cu modul de a se pune problema punc-
telor de contact și a divergențelor legionaro-antonesciene,
credem că este necesar să primeze determinarea și interpre-
tarea cauzelor fundamentale care au impus geneza și integra-
rea mișcării legionare în sînul societății burghezo-moșie-
rești dintre cele două războaie mondiale și, strîns legat
de aceasta, mobilul și finalitatea tendințelor centrifuge,

exclusiviste legionare, în stadiul revendicării puterii po-
litice totale în stat. Din acest punct de vedere-și îndeose-
bi pentru că asemenea precedente evolutive constituie și li-
niile de forță ale antagonismului legionaro-antonescian-sub-
linierea cîtorva trăsături cu caracter introductiv, ni se pa-
re absolut reclamată de logica și desfășurarea faptelor.

Procedînd la crearea legiunii, burghezo-moșie-
rimea română scontase în scop nemărturisit să absoarbă ve-
leitățile politice ale maselor populare, să le zăgăzuiască
fluxul revoluționar ascendent, dîndu-și în vileag o tactică
conștientă de extremă necesitate și,întrucîtva, instinctivă
prin nevoia ei organică de autoapărare. Conform confesiuni-
lor cu caracter teoretic exprimate încă de Corneliu Zelea
Codreanu, fondatorul consacrat al mișcării legionare,legiu-
nea nu intenționa să atace clase sau categorii sociale supra-
puse, sisteme doctrinare fundamentale, ea dorea să opereze
mutații de indivizi în limitele conservării proprietății
private și inechității sociale, preconiza, cu alte cuvinte,
o "burghezie cinstită". Legionarii nu contestau bazele in-
stituționale, ci principiile și liberalismul democrației bur-
gheze, adică tocmai acele condiții - destul de precare,dealt-
fel, care ar mai fi putut permite permanentizarea acțiunii
forțelor revoluționare.

Ideologia legionară. îmbibată de sincretism
religios și falsitate, limita procesul istoric evolutiv al
societății la aspectele lui etice și morale, omițînd cu bu-
nă știință fenomenul cauză (de ordin social), singurul care
era în stare să producă schimbări structurale în mediul ca-
pitalist românesc.

In domeniul politicii, concepția și metodica
legionară, viciate de grave antinomii și erori,își datorau
caracterul incoerent și oscilant poziției de echilibru pe
care legionarismul pretindea s-o dețină între forțele socia-
le sau deasupra claselor. Independența legionarilor față de
burghezie își găsea expresia în critica modului în care
aceasta din urmă își exercita funcțiile de clasă dominantă
în domeniul social-politic și moral, contestațiile lor vos-
lind însă intenția perpetuării disciplinei sociale burghe-
ze . In locul democrației parlamentare de tip burghez,ideo-
logii și liderii legionari manevrau să întroneze disciplina
absolută, irațională și autoritatea necontestată a șefilor

și ordinelor lor - un centralism autoritar călăuzit de intuiție politică și revelație divină - ceea ce trebuia să conducă nemijlocit la dictatură unipersonală, la despotism.

Acuzînd criza morală interbelică, imoralitatea claselor conducătoare și a administrațiilor lor corupte, legionarii declarau că vor să introducă o nouă generație politică și un nou tip uman și moral, fără a rezolva însă condițiile lui sociale. In felul acesta apărea limpede sensul diversionist al încercării lor de deplasare de la factorul social către cel moral - care le permitea o mai mare marjă de speculații cu caracter arbitrar și subiectiv-, incapacitatea și lipsa de interes de a găsi o soluție evoluată contradicțiilor dintre pretențiile lor etice și ideea menținerii bazelor vechii orînduiri bazate pe exploatare. Ineluctabil, aceste pretenții eșuează finalmente spre compromisuri și violență ca mijloace politice verificate de a parveni la guvernare.

Procedeele pragmatice și nocive utilizate, împreună cu asigurarea unei discipline interioare fanatice, se transformă treptat pentru conducătorii Gărzii de Fier în certitudinea accesului grabnic la putere, purtînd stigmatul puternicelor antagonisme lăuntrice ale societății capitaliste. Prin aceasta, caracterul de grupare politică de extremă dreaptă, precum și antiistorismul canoanelor ideologice și organizatorice disimulate într-o doctrină rudimentară și eclectică sub raport teoretic, sînt trădate odată mai mult de practica distructivă a organizației legionare în ipostaza asumării prerogativelor guvernamentale.

Trăgîndu-și seva din marasmul generat de sistemul capitalist, din cultul raporturilor politice secrete care aveau ca obiect sacrificarea intereselor obiective, majore ale maselor asuprite, organizația legionară se dădea portdrapelul necesităților vitale de renaștere socială și spirituală, escamotîndu-și rolul paralizant de frînă a dezvoltării istorice. Coborînd în conștiința omului simplu pe căile întortochiate și obscure ale sentimentului mistico-religios derivat din instinct și fatalitate, exaltînd spiritul de despresurare morală a celor naivi, viciind simțul logic al individului de toate vîrstele, violînd și negînd voința lui firească de demitizare a lucrurilor, ideologii și conducătorii legionari au izbutit într-un mod aproape paradoxal

./.

dar nu impenetrabil, să manevreze un capital social și moral rupt de restul societății, punîndu-l în slujba unor interese de castă lipsite de scrupule, egocentriste.

Cadrul propriuzis al lucrării nu ne îngăduie o incursiune profundă în mecanismul luptelor politice pentru putere din deceniul al IV-lea, și nici să derulăm firul legăturilor și activităților de ordin conjuctural, oportunist, ale generalului Ion Antonescu cu Garda de Fier. Socotim însă că pentru detectarea ambițiilor legiunii de a-și aroga singură mandatul guvernării, și pentru localizarea lor în spațiul cronologic pe care îl urmărim, se poate face o referire la întîlnirile organizate încă în anul 1936 între Codreanu și viitorul "om forte" din septembrie 1940, la baza cărora stăteau interese reciproce, precise și anume : tatonarea unui "om de suprafață", capabil să devină într-o zi instrumentul mișcării, pe de o parte, iar pe de alta - investigarea ideilor exponentului unei formațiuni politice necompromise încă în cabinetele anterioare, dar cu resurse latente de a se modela într-un posibil factor de guvernămînt. Precedentul, pe lîngă semnificația lui simptomatică, prezintă și avantajul de a sintetiza în miniatură quintesența planului legionar de a accede la puterea politică totală. Intrebat atunci asupra modalității prin care înțelege să-și atingă obiectivele, Codreanu i-a dat lui Antonescu un răspuns cinic, de o franchețe brutală : "La putere vreau să veniți dumneavoastră. La adăpostul dumneavoastră doresc să-mi organizez partidul și abia după aceea voi cere conducerea treburilor statului".1)

Aceasta nu l-a împiedecat însă ulterior pe Antonescu ca, intrînd în guvernul Goga, să-i confieze lui Carol al II-lea opțiunea sa pentru un guvern de coaliție Goga-Vaida-Codreanu, de a amenința cu demisia din cabinetul patriarhului Miron Cristea în cazul arestării și judecării lui Codreanu (în urma conflictului acestuia cu Nicolae Iorga), sau să-și disimuleze la proces compasiunea față de acuzat și partidul său, invocînd postura de militar activ care îl obliga la abținere, dar adăugînd că "atitudinea foarte frumoasă în legătură cu sentimentele naționale ", este un argument suficient să impună achitarea lui.

1) Pe marginea prăpastiei- vol.1, pag. 31, Buc.1941
Arhiva C.S.S.

./.

Deşi incidentul duce la căderea guvernului Miron Cristea,
el se reface sub conducerea aceluiaşi prim-ministru, dar
Antonescu pierde portofoliul Apărării Naţionale. Inserînd
episodic aceste împrejurări, nu ne putem opri de a face re-
marca, consemnînd de pe acum că,în afara decorului politic
schimbat de mai tîrziu, singura deosebire a dialogului din
scena următoare va fi apariţia succesorului Căpitanului şi
a partenerului lui Antonescu - Horia Sima.

Conjunctura politică internaţională - factor favorizant al instaurării dictaturii militaro-fasciste în România

Politica insolentă şi revizionistă a Germaniei
hitleriste faţă de rînduelile statornicite în lume după pri-
mul război mondial,sfidarea şi încălcarea voluntară a orga-
nismelor şi tratatelor internaţionale, sub privirile îngădui-
toare ale celorlalte puteri imperialiste,declanşarea opera-
ţiunilor militare agresive în centrul şi vestul Europei, de-
reglarea sistematică a echilibrului european postbelic, au
determinat o precipitare a reacţiilor cercurilor conducătoa-
re române,o reevaluare a sistemelor sale de alianţă în vigoa-
re sau potenţiale. Pe măsură ce ţările europene limitrofe ata-
cate, şi cu care România era aliată (Cehoslovacia -Mica Înţe-
legere), cădeau una după alta, neliniştea lua locul intimidă-
rii în atitudinea guvernanţilor români. Era un lucru cunoscut
şi hotărît că pentru interesele de război ale Germaniei în
sud-estul Europei, România ocupa o poziţie strategică cheie.
De aceea Reichul german îşi concentrează toate presiunile
pentru acapararea economică a ţării, delegînd în acest scop
personaje influente şi abile ca Clodius- pentru afacerile
economice şi Fabricius (aflat în raporturi şi matrimoniale
cu Ribbentrop,ministru de externe)- pentru cele diplomatice.
Serviciile secrete germane de informaţii sînt intens mobili-
zate să-şi conjuge acţiunile oculte cu linia politică ofi-
cială a celui de al treilea Reich.Bătălia pentru România
era o bătălie a petrolului,cerealelor şi materialelor stra-
tegice (mine de molibden etc.),atît de necesare maşinii de
război naziste. O primă fază e cîştigată la 23.III.1939,prin
acordul economic româno-german, favorabil Germaniei. După
cum avea să noteze Grigore Gafencu, ministru român la

./.

Moscova, "independenţa României devenea o problemă de re-
zistenţă" 1).

Garanţiile unilaterale cu privire la integrita-
tea frontierelor fixate la Versailles,Trianon şi Neuilly,da-
te de Anglia guvernului român în aprilie 1939,semnarea la 23
august 1939 a pactului germano-sovietic,prăbuşirea Poloniei
în septembrie 1939,au derutat şi divizat şi mai mult sufra-
giile guvernanţilor români.Printre ei se găseau destui opor-
tunişti din jurul regelui,de tipul lui Ernest Urdăreanu- mi-
nistrul palatului,Gabriel Marinescu,ministru de interne şi
prefect al Poliţiei Capitalei,Mihail Moruzov,şeful Serviciu-
lui Secret de Informaţii,influentul industriaş Malaxa şi al-
ţii,pe care îi înspăimînta totodată alternativa cedării mono-
polului politicii pro-naziste Gărzii de Fier, mai ales în even-
tualitatea subjugării ţării de către Germania hitleristă.Pen-
tru ca o asemenea situaţie să-i găsească bine plasaţi în ve-
derea păstrării poziţiilor politice cîştigate,ei optează pen-
tru apropierea şi facilitarea penetraţiei germane.

Perioada de reflux pe care o acuzase mişcarea le-
gionară după instaurarea dictaturii regale a lui Carol al
II-lea şi pierderea lui Codreanu, a fost folosită intensiv
atît de legionari pentru refacerea forţelor cu asistenţă ger-
mană, cît şi de diriguitorii hitlerişti pentru crearea unei
promiţătoare mase de manevră indispensabilă şantajului asupra
cercurilor politice române,în vederea dezlipirii lor de blo-
cul ţărilor occidentale adversare Axei,împiedicării reglementă-
rii negociate a raporturilor diplomatice cu U.R.S.S. şi ali-
nierii la politica germană revanşardă ce se contura tot mai
vizibil în centrul Europei.

Loviturile consecutive şi fulgerătoare date in-
dependenţei statelor europene, însemnau pentru legionari tot
atîtea speranţe de a-şi relua locul în viaţa politică a Româ-
niei,iar pentru Germania -un capital politic sigur şi impor-
tant în cîştigarea ţării de partea sa.Numeroşi legionari refu-
giaţi în Germania,stipendiaţi de aceasta pentru serviciile lor,
se aflau în solda organelor de informaţii germane care nu-şi
menajau eforturile pentru recrutarea de acoliţi de perspecti-
vă.Comandanţi legionari ca Gh.Ciorogaru şi Ion Dumitrescu-
Borşa aveau legături cu poliţia germană,Ion Victor Vojen-cu
generalul S.S.Gotier şi-împreună cu Alex.Constant-viitor mi-
nistru legionar al propagandei,erau angajaţii Ministerului

1) Arhiva C.S.S.,-"Garda de Fier" de St.Palaghiţă,pag.86
Buenos Aires 1951.

./.

Propagandei Reichului. Mulți dintre ei revin în țară cu pașapoarte false eliberate de autoritățile de specialitate germane, ale căror misiuni erau chemați să le îndeplinească.

Cu asasinarea premierului român franco-fil Armand Călinescu, la 21 septembrie 1939, de către membrii coloanei a V-a în România, în cadrul unui plan codificat de tip "Rathenau", se consuma unul din cele mai dramatice momente ale înfeudării țării aspirațiilor germane la hegemonia europeană. In esență, în calculele Führerului și ale camarilei sale, legionarii trebuiau să asigure <u>torpilarea</u> oricărei rezistențe române interioare față de politica germană în România. Pe această linie, referindu-se la hotărîrea sa de a atenta la viața oamenilor politici români și în special a lui Armand Călinescu, legionarul Miti Dumitrescu, unul din asasinii lui, declara că "actele de violență au fost preconizate de Horia Sima în unicul scop de a împiedica printr-o tulburare internă intrarea României în război împotriva Germaniei".[1] Este potrivit să amintim că propaganda oficială germană și factorii de răspundere ai acesteia au avut grijă să nu arunce suprimarea lui Armand Călinescu asupra lui Horia Sima - inspiratorul și organizatorul ei, omul aflat în grații fiind creditat ca cel mai autorizat succesor al lui Codreanu - ci asupra uneltirilor politicii secrete britanice.

In mai 1940 reintră în țară prin Jugoslavia și Horia Sima împreună cu Nicolae Petrașcu, fost secretar general al mișcării legionare, dar sînt arestați de organele polițienești române. Pentru scurtă durată însă căci, prin mijlocirea lui Moruzov, Horia Sima ajunge la rege și devine destul de repede ministru în guvernele Tătărăscu și Gigurtu, împotriva indicațiilor "Forului legionar", fapt care coincide cu afluxul pronunțat al legionarilor în Partidul Națiunii (Frontul Renașterii Naționale) patronat de Carol al II-lea.

După cedarea Basarabiei și a Nordului Bucovinei către U.R.S.S., la 28 iunie 1940, România renunță definitiv la asigurările engleze, alegînd irevocabil protecția Germaniei și Italiei, care arbitrează la Viena în august același an în favoarea revendicărilor teritoriale iredentiste ungaro-bulgare, în urma cărora se mai pierdea jumătate din Transil-

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.4oolo, pag.11

vania și Sudul Dobrogei. La somațiile Germaniei și Italiei guvernul român onorează reconsiderările teritoriale pretinse de Ungaria și Bulgaria. Profitînd de crahul politico-moral sub care avea să sucombe monarhia, Horia Sima sugerează lui Carol al II-lea să formeze un guvern legionar, dar fiind refuzat, demisionează. El intră atunci în contact cu diverși oameni politici români, cu generalul Antonescu și cu Edith von Köller, colaboratoare a serviciului secret german de informații, influentă în cercurile politice autohtone (inclusiv regale), raporturi pe care are grijă să le conspire și față de cei mai apropiați adepți ai săi din mișcarea legionară. Horia Sima nici nu se gîndește să protesteze împotriva Dictatului de la Viena - care, fiind autorizat de Germania îi mărea șansele la o carieră politică prosperă -, cu toate că, pentru a nu-și atrage de pe acum oprobriul public, consimte să nu agraveze situația (și așa destul de vitregă) a delegației române la arbitraj, amînînd cu cîteva zile agitațiile gardiste și lovitura de grație ce urma să fie dată lui Carol al II-lea la 3.IX.1940.

Conștient de eșecul politicii sale de un deceniu și de pericolul care-i amenința dinastia, Carol al II-lea se decide să-și prelungească agonia, eliberînd de la mînăstirea Bistrița pe generalul Ion Antonescu, depus acolo pentru "activități politice prohibite". Temîndu-se de o lovitură gardistă exclusivă, Carol al II-lea înclină spre atenuarea prerogativelor sale dictatoriale, suspendă constituția, dizolvă parlamentul și, spre a și-l cîștiga de partea lui, face din generalul întemnițat și favorit al Gărzii de Fier, un virtual dictator, prin decretul nr.3052/5.IX.1940. Antonescu nu se arată însă dispus să preia complicitatea regală la dezastrul țării și adresează lui Carol al II-lea o scrisoare incisivă în care îi cere abdicarea - ca unică măsură de a evita un război civil, puterea absolută, și îi anunță intenția de a institui în locul dictaturii monarhice un nou regim pentru statul român. In dimineața zilei de 6.IX.1940, dizgrațiat și de generalul David Popescu, ministru de interne, Carol al II-lea abdică în favoarea fiului său Mihai I., emigrînd împreună cu Elena Lupescu-Wolf și o avere considerabilă. O rușinoasă pagină a istoriei României se încheia, o alta de un tragic dramatism avea să urmeze.

Făcînd o analiză ştiinţifică, multilaterală a complexelor împrejurări istorice din acea perioadă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al C.C. al P.C.R., preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, sublinia cu o comprehensiune remarcabilă : "... Cercurile guvernante de atunci din numeroase state au adoptat o poziţie de cedare şi compromis faţă de pretenţiile Germaniei naziste, n-au înţeles necesitatea luptei unite împotriva agresorului. Aceasta a influenţat negativ desfăşurarea evenimentelor, a încurajat acţiunile agresive ale hitlerismului, a demobilizat forţele democratice. In acelaşi timp, această politică conciliatoare a stimulat activitatea cercurilor reacţionare din România ca şi din alte state europene, care au păşit deschis pe calea trădării naţionale. Poporul român, aflat singur în faţa agresiunii nazismului german, lipsit de orice sprijin din afară, a devenit victima Dictatului fascist de la Viena, prin care o parte a Transilvaniei era predată Ungariei hortyste, a fost aruncat în braţele Germaniei hitleriste ..." [1].

In aceste condiţii potrivnice, P.C.R. a desfăşurat o intensă campanie politico-ideologică de activizare a forţelor democratice, de edificare a maselor populare asupra pericolului fascist, asupra pactizării claselor exploatatoare din România cu fascismul cotropitor.

In martie 1939, cînd armatele naziste ocupau Cehoslovacia, P.C.R. a chemat pe comuniştii şi antifasciştii români să răspundă mobilizării parţiale decretate în România, să lupte cu arma în mînă împotriva agresiunii hitleriste. Sacrificarea graniţelor şi teritoriului românesc de origini bimilenare- prin impunerea despotică a Dictatului de la Viena- a fost întîmpinată de P.C.R. cu acelaşi spirit de abnegaţie, cerînd tuturor patrioţilor români să nu se încovoaie în faţa vicisitudinilor vremii, ce purtau girul complicităţii exterioare vrăjmaşe, şi să-şi apere patria cu dîrzenia transmisă de secole de atîţi bărbaţi de stat şi fii fără de preţ ai naţiunii române. Cu toate că rolul şi consecinţele vătămătoare ale fascismului n-au fost estimate atunci la proporţiile lor reale, P.C.R. şi-a confirmat capacitatea vizionară şi osmoza cu cerinţele vitale ale poporului.

1) N. Ceauşescu- Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naţionale consacrată celei de a 25-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, pag.8-9, Edit. Politică, Bucureşti 1969.

./.

Adoptînd soluţia cea mai"optimă" de redresare - aceea de a colabora cu o"grupare de mase" (cum era acreditată mişcarea legionară de către Germania nazistă), Antonescu - altădată sceptic şi refractar practicilor codreniste izvorîte din preceptele ideologiei mistico-legionare- trebuia acum să le poarte girul şi să constate implicaţia lor neconvenabilă şi discordantă cu propriile sale rezoluţii de apărare a bazelor societăţii burghezo-moşiereşti, în calitate de exponent al cercurilor posedante şi militare.

Pe de altă parte, propulsată la conducerea treburilor statului, mişcarea legionară socoate favorabilă conjunctura pentru a-şi impune lutiietatea concepţiilor sale de natură doctrinară şi egocentrică, de grup, menite să legionarizeze (recte să fascizeze- n.n.), întreaga viaţă publică, sistemul instituţional şi spiritual, într-un mod similar şi cît mai profitabil regimurilor fasciste tutelare din Germania şi Italia.

Din acest punct de vedere, deteriorarea şi ruperea explozivă a colaborării dintre Antonescu şi legionari, atît în cadrul echipei guvernamentale, cît şi în ansamblul legăturilor funcţionale stabilite în cele 4 luni de existenţă a statului naţional legionar, nu poate fi înţeleasă şi explicată cauzal în afara influenţei şi presiunilor exercitate de cercurile conducătoare naziste asupra celor două părţi, în contextul politicii fundamentale a Berlinului de extragere de maximum de beneficii de pe urma supralicitării şi subordonării progresive a aliaţilor lor din România.

Cultivînd simultan disponibilităţile concesive, exploatînd rivalitatea dintre antonescieni şi legionari, Hitler şi ceilalţi conducători ai Partidului Naţional Socialist German le îngrădesc orice posibilitate de manevră neautorizată de deciziile lor.

Calculele şi manevrele diplomaţiei germane, combinate cu aportul eficient al serviciilor secrete, explică în mare măsură complicatul labirint de reacţii tactice, contradictorii pînă la paradox, dar nu cu valoare de fetiş, prin care Germania şi-a asigurat preponderenţa în afacerile de stat ale României, un preţios rezervor economic şi uman şi un cap de pod strategic indispensabil frontului de est- misiune pe care atît legiunea, cît şi clanul politico-militar condus de Antonescu, s-au străduit s-o îndeplinească în spi-

./.

ritul unei concurenţe stimulatorii şi antinaţionale.

Deşi, în general, se poate face o distincţie sensibilă între limitele încurajării şi trecerii pe un plan secundar a legionarilor- în funcţie de ascendenţa sau regresul avantajelor cucerite de guvernanţii hitlerişti în România, prin preferarea unei stabilităţi mai sigure în persoana lui Antonescu - evoluţia ulterioară a mişcării legionare, inclusiv cea din perioada postbelică, confirmă fără chip de tăgadă duplicitatea şi oportunismul politicii imperialiste germane şi a unei vasalităţi premeditate acceptată de corespondenţii ei români, însetaţi de ambiţie şi putere.Si într-un caz şi în celălalt, consimţind să se alinieze scopurilor politicii revizioniste germane, instauratorii dictaturii militaro-fasciste expuneau interesele ţării şi poporului român unor prejudicii şi consecinţe ce se vor dovedi dezastruoase şi criminale.

Garda de Fier şi-a trădat de la început intenţiile dominatoare, posesive, manifestul lansat de Horia Sima, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi comandant al mişcării legionare, prezentînd părăsirea scenei politice de către rege ca un rezultat exclusiv al acţiunii legionare.Anticipînd mobilul şi ţinta manifestului, prin care legionarii revendicau succesiunea lui Carol al II-lea, Antonescu încearcă să-i bareze efectul printr-un contra-manifest, care trebuia să-i consolideze platforma politică,să-i legitimeze puterea şi să anihileze speculaţiile şi răstălmăcirile date loviturii sale de la 6 septembrie 194o. Reuşeşte numai în parte deoarece Horia Sima repetă editarea şi difuzarea manifestului său, al cărui ton rămîne acelaşi, cu toate că la 29.IX.194o, apreciind mai bine distanţa şi pentru a menaja susceptibilitatea generalului, îi declară la Predeal şi cere partizanilor săi "recunoştinţă şi credinţă pentru că i-a înălţat şi onorat cu participarea la guvernarea ţării" 1).

Greutatea specifică a influenţei şi răspunderilor cabinetului Antonescu cădea asupra ministerelor economice şi militare conduse de către cadre apropiate vechilor partide şi cercurilor militare credincioase generalului,tactică prin care acesta a căutat să contrabalanseze de la început ingerinţele şi incompetenţa colaboratorilor recrutaţi

1) Arhiva C.S.S. - Pe marginea prăpastiei, vol.1, pag.9 Bucureşti 1941.

./.

dintre căpeteniile legionare.De altfel,semnînd lista cu miniştrii trimişi în guvern de organizaţia legionară,Antonescu a ţinut să le învedereze de la început răspunderea pentru actele lor, dar a avut de puţine ori ocazia să asiste la executarea acestui ordin,fie şi în mod formal.

In ciuda faptului că deţineau majoritatea funcţiilor în guvern, legionarii trebuiau să se mulţumească cu portofolii de mîna doua, concesie care,parţial,mai putea fi explicată şi prin deliberarea că nu dispuneau de tehnicieni experimentaţi în activitatea administrativă,circumstanţă înregistrată la începutul carierii şi de celelalte state totalitare ale Axei.Deşi nu este primordială în germinaţia discordiilor, lipsa de echilibru în compunerea echipei guvernamentale a fost acuzată sistematic de către legionari,în tentativa lor anarhică de asumare singulară a puterii politice.

Intr-o primă şi scurtă fază, Horia Sima,împins mai mult de un instinct de adaptare decît de perspicacitate politică, se resemnează cu această ipostază de inferioritate, acceptînd-o ca pe un răgaz preţios pentru pregătirea şi preluarea guvernării integrale.O sancţionare a acestui statu quo avea s-o ilustreze acordul dintre cele două grupări ale dictaturii militaro- fasciste, perfectat în şedinţa Consiliului de Miniştri din 18.IX.194o, consacrată fixării principiilor şi metodelor de conducere a administraţiei de stat şi direcţiilor politice generale ale guvernului (stat naţional legionar înlăuntru,alianţă cu Axa în exterior).Invederînd lipsa de experienţă a colaboratorilor săi legionari,Antonescu are grija ca pactul încheiat să stipuleze că legiunii îi revine numai partea politică, imprimarea "spiritului legionar", în guvernare, orientarea şi tehnica acesteia devenind apanajul său şi a nucleului de tehnicieni şi oameni de încredere plasaţi în posturile cheie ale cabinetului.

Desfăşurarea evenimentelor va confirma iluzia calculului politic al lui Antonescu de a apela la concursul unor elemente aparent integre, dar în fond centrifuge şi distructive, călăuzite numai de a-şi pune în aplicare planurile capabile să le aducă singure la putere, uzînd pentru aceasta de toate tertipurile însuşite la şcoala terorii şi crimei, a demagogiei sociale şi politice.

Multiple au fost conflictele care au opus pe exponenţii dualismului legionaro-antonescian,şi a acorda

./.

prioritate unei categorii distincte de cauze generatoare, ar însemna să admitem a le privi într-un mod static și unilateral. De aceea nu vom căuta să acredităm o categorisire absolut cronologică și valorică, nădăjduind să reliefăm semnificația și ponderea reală a faptelor prin propriile noastre reflecții și amendări, acolo unde lucrul este pertinent.

O sursă capitală de întreținere a diferendelor a constituit-o concepția divergentă, antitetică a guvernului Antonescu cu privire la bazele și funcțiunile regimului și statului național legionar instaurat la 14 sept. 1940. Preluînd conducerea acestuia, Antonescu înțelegea să rămînă elementul de legătură și stabilitate a instituțiilor și normelor de guvernare ratificate de păturile conducătoare ale regimului burghezo-moșieresc (și în bună parte de monarhia carlistă), al căror girant devenise prin forța împrejurărilor. Oficial interzise și neutralizate din punct de vedere politic, Partidul Național Țărănist și Partidul Național Liberal, în frunte cu liderii lor Iuliu Maniu și respectiv Dinu Brătianu, deși considerate răspunzătoare de criza politică moștenită, continuau să găsească la generalul dictator o audiență conciliantă, pe măsura comunității de obiective și formație politică.

In virtutea comandamentelor legiunii - și ele fundamental contradictorii- răzbunarea față de toată lumea politică predecesoare, "responsabilă de toată nenorocirea neamului românesc", era avansată la rangul de politică oficială. Sugrînd climatul spiritual și psihologic favorabil intronării totale a ordinii legionare în stat, mișcarea legionară mobilizează toate resursele sale propagandistice, tot stilul său insidios și demagogic, îndeamnă la răzvrătire și aureolarea martirilor, proclamă lupta între generații în vederea "asanării vechii societăți românești". Respingînd acum orice spirit de toleranță față de formele de guvernare și individualism burghez, legiunea înscria în practică un exclusivism sectar, neîncredere și ostilitate față de tot ce aparținea lumii nelegionare. Calitatea de membru al organizației era fetișizată, dictată parcă de rațiuni mistice, extraumane - rezultat al unei îndelungi gestații doctrinare inoculată de către conducătorii ei -, se ajunsese pînă la identificarea legiunii cu națiunea însăși, exaltîndu-se pînă la paroxism represiunile din anii de opoziție și legitimitatea revanșei. Deși pretindeau că dețin monopolul purificării civice și mo-

rale, legionarii nu se sfiau să-și legifereze ostilitatea și disprețul față de orice criterii de selecție bazate pe valoare spirituală și morală.

Predicînd pieirea neamului în absența unei intervenții incisive, radicale, a mișcării, în afara unui naționalism exacerbat și steril, cu un preponderent caracter antisemit, legionarii nu propuneau și nu aduceau de fapt soluția miraculoasă, pentru simplul motiv că aceasta nu se putea găsi în textele biblice sau în anacronicele excrescențe ale talionului modern, neconsolat de pătrunderea parțială la cîrma statului. Nerodată anterior - spre a dispune oricînd de maximă latitudine politică de manevră- legiunea nu avea acum nici o concepție clară despre metoda generală de guvernare. In aceste condiții, biruința legionară prezisă nebulos de Codreanu - "cînd ultimul ticălos din această țară va îngenunchia în fața adevărului legionar" - nu întrunea șanse reale de a deveni sistem social-politic stabil.

După o relativă escamotare a divergențelor proprii dictaturii - care ar putea fi apreciată ca un interval de studiere a slăbiciunilor adversarului și de găsire a antidoturilor de rigoare - defecțiunile ies la iveală la nivelul lor cel mai înalt, între Antonescu și Horia Sima, concretizîndu-se prin intermediul unui acid schimb de corespondență ce relevă disociate concepții asupra sistemului de guvernămînt, colaborării dintre antonescieni și legionari, a viitoarei configurații a statului național legionar. Infruntările sînt expresia lipsei de unitate programatică a dictaturii, grefată pe fondul general precar al crizei traversată de regimul burghezo-moșieresc, a incapacității echipei guvernamentale de a da răspuns marilor probleme politico-sociale ale țării, pe care o pregătea să suporte sacrificii incomparabil mai grave, alăturînd-o politicii expansioniste germane.

In atitudinea față de Germania, pozițiile diferite se cristalizează din fașă, Antonescu acționînd în numele politicii oficiale de stat române - pe linia Ribbentrop -Hitler- iar Horia Sima în spatele celei de partid- pe verticala Gestapo-N.S.D.A.P.- Himmler-Hess. Neubacher, șeful politicii economice germane în Balcani, strîns legat de Himmler și de partidul nazist, prelua rolul de sfetnic al lui Horia Sima, care îi dezvăluia nemulțumirile față de Antonescu(în-

15.

zestrarea lentă a armatei cu noi arme de luptă,mentalitatea sa plutocratică etc.), deschizînd astfel un canal de scurgere a obiecțiilor gardiste către guvernul german.Ministrul de externe legionar Mihail Sturdza avansează lui Neubacher o veritabilă poliță în alb față de pretențiile Germaniei în România,cu condiția să sprijine pe legionari împotriva lui Antonescu. Executînd însă ordine cu o mai mare bătaie,Neubacher interpretează un rol dublu, mulat pe sistemul adoptat de superiorii săi din centrală, asigurîndu-l și pe Antonescu de simpatia sa și a viitorului ministru german la București. Himmler trimite în România trei consilieri- în realitate cadre ale serviciului secret german: Bolschwing,vechi gestapovist, Gune și Hahn, pe care-i atașează pe lîngă C-tin Papanace, subsecretar de stat legionar la Ministerul de Finanțe, iar sub învăluirea unor vizite protocolare soseșțe în țară și se introduce pe lîngă același ministru însăși soția Reichsführerului.

Acuzînd tratamentul vitreg care ar fi aplicat mișcării legionare de către general- asaltat de "lumea veche, plutocrație și iudeo-masonerie"-, izolarea legionarilor de problemele principale ale guvernării (mai ales din economie), Horia Sima își demască concepțiile totalitariste, exclusiviste, de castă: "Regimul legionar cere guvernare în spirit legionar, guvernare totalitară. Guvernare totalitară înseamnă monopolul politic al unei mișcări, aceea care a biruit, exclusivitate dacă voiți : așa e în Italia,așa e în Germania. In România legionară nu mai există loc pentru nici un alt partid,pentru nici o altă grupare.Cine îndrăznește, trebuie să fie sancționat.Pentru că acest lucru e un atribut fundamental al statelor totalitare.La noi constatăm contrariul: nu numai că vechile partide asasine ale tineretului, odioase în fața opiniei publice și răspunzătoare de dezastrul actual al țării, nu sînt puse la index, dar sînt încurajate și, în taină, îndemnate să se organizeze"1).

Relevînd deficiențele și lipsa unei conduceri unitare din economie (căreia îi prevede un faliment insurmontabil), Horia Sima găsește că eroarea constă în privarea sistemului administrativ de "accentul pe elementul politic", înțelegînd prin aceasta investirea exclusivă a mișcării sale cu toate atributele necesare unei cîrmuiri "în spirit

1) Arhiva C.S.S., Pe marginea prăpastiei, vol.1, pag.153 București 1941.

./.

16.

legionar". In concepția sa regimul legionar presupune economie și ideologie dirijată, în opoziție totală cu vechile structuri liberale, și se declară vădit stînjenit de tolerarea oamenilor fostelor partide- în vreme ce legionarii se simt "prizonieri ai propriului nostru guvern", ceea ce ar fi un semn de decreptitudine a erei antonesciano-legionare. Temător la impresiile Germaniei și Italiei despre această stare de lucruri și la propriile sale interese de grup,Horia Sima conchide că în felul acesta sînt violate decretul-lege de instaurare a regimului legionar, relațiile statornicite de România cu țările Axei și ai căror garanți sînt Antonescu și mișcarea legionară.

Răspunzîndu-i lui Horia Sima, Antonescu vădește altă optică despre principiile de funcționare a regimului, la baza cărora trebuie să stea separarea guvernării de partid și respectarea prerogativelor sale prioritare în orientarea politicii statului. După ce enumeră, printre cauzele impasului (declinîndu-și orice culpă)- ciuntirea teritoriului țării (1/3), dezordinea moștenită de pe urma politicii monarhiei lui Carol al II-lea și a defunctelor administrații, creșterea numărului refugiaților și precaritatea finanțelor, Antonescu incriminează rezistența depusă de legionari,suspiciunea pe care o stîrnesc și insuficiențele lor organizatorice, aversiunea populației și chiar a armatei față de abuzurile și incidentele provocate de ei, de modul haotic prin care acționează în treburile publice.

Motivîndu-și respingerea candidaturii legionare a lui Mihail Manoilescu la direcția Ministerului Economiei Naționale, Antonescu accentuează că acesta este un compartiment prea complex și dificil pentru a-l lăsa acțiunii dizolvante a legionarilor care concură la apariția marasmului de care vorbește interlocutorul său. Incercînd să-l convingă pe Horia Sima asupra caracterului moderat pe care trebuie să-l îmbrace ritmul și metoda de reînoire în sens legionar a politicii economice, Antonescu emite o aserțiune mai avizată, conformă cu natura condiționată a puterilor sale discreționare: "Atît revoluția fascistă,cît și cea național-socialistă, nu numai că nu au dărîmat, ci s-au sprijinit pe economia burgheză. Eu nu pot dărîma și economia evreiască și pe cea liberală în același timp, fiindcă această economie este a burgheziei românești" 1).

1) Arhiva C.S.S., Pe marginea prăpastiei,vol.1 pag.145,Buc.1941

./.

Neputînd eluda supralicitarea lui Horia Sima în fața structurii regimurilor fasciste din Germania și Italia, de a-și sincroniza intențiile cu voința acestora și fiind unanim în recunoașterea oportunității dictaturii sale pe baza"spiritului legionar", Antonescu era inflexibil în a admite legiunii să opereze mutații de mentă în domeniul concepțiilor politice fundamentale ale statului, transmise de guvernările anterioare.

Comandamentul legicnar nu înțelegea însă să-și adapteze acțiunile voinței grupării antonesciene și nici să tranșeze rivalitatea prin intermediul steril și inoperant al discuțiilor teoretice de cabinet. Aceasta ar fi venit în prea mare contradicție cu faima gardiștilor ca "oameni dinamici", puțini receptivi la necesitatea legalizării accesului lor la putere și la distribuirea rațională a acesteia. Gravitînd în jurul unui consemn invizibil, ei intensifică înscrierea de noi membrii și atragerea de simpatizanți, în activitatea lor se face simțită tendința de a se constitui într-un corp autonom, paralel și scos de sub controlul autorității de stat, prin crearea de organizații înarmate (paramilitare -spărgători de fronturi,batalioane de șoc etc., obștești- poliția și ajutorul legionar,cooperativele legionare și altele) pentru paza lor personală și a se sprijini pe ele în afara forțelor poliției, jandarmeriei și armatei. Străduindu-se să le dea o motivare obiectivă și doctrinară, ministrulde externe Mihail Sturdza le considera ca un fapt natural în stat, asimilîndu-le miliției fasciste și unităților de asalt S.A. germane -"formațiuni militaro-legionare ce trebuiau să devină cît mai numeroase. Fără o miliție legionară puternică și numeroasă, statul legionar nu era decît o nouă minciună și o nouă mistificare. Numai cu asemenea miliție s-ar fi putut garanta încetarea anumitor acte neregulate, anumitor excese și provocațiuni. Astfel s-a dovedit și s-a petrecut în Italia și Germania. Un stat legionar fără de miliție legionară nu este decît o nouă cursă masonică întinsă legiunii" 1).

1) Proces-verbal al Tribunalului Militar,Comandamentul Militar al Capitalei-Parchetul Militar,privitor la cercetările făcute în cauza referitoare la pregătirea și conducerea rebeliunii din ianuarie 1941, pag. 273.

./.

Camuflînd poliția legionară sub masca suplinirii poliției și jandarmeriei pentru menținerea ordinei,comandamentul legionar și personal Horia Sima își crează un important și dependent organism de acțiune. Prin ordinul nr.63343/23.IX.1940, directorul Direcției Generale a Poliției, legionarul Alexandru Ghica, făcea cunoscut inspectoratelor și polițiilor din țară că "începînd cu data de 23 septembrie a.c., în întreaga dvs. activitate veți colabora cu conducerea mișcării legionare din localitatea respectivă".

După instalarea sa în funcție, generalul Dona, primul prefect legionar al Capitalei, a procedat la înlocuirea personalului vechi, abuziv și compromis,mai ales a celui de la serviciile social (siguranță), judiciar și moravuri. Profitînd de această împrejurare verosimilă,comandamentul legionar îi sugerează lui Dona să transforme instituția în poliție legionară, pentru un prim lot de 2o legionari garantîndu-se probitatea și integritatea morală chiar de către Horia Sima și Nicolae Petrașcu, secretar general al mișcării legionare. Faptul ar fi putut să treacă neobservat și fără importanță, dacă printre membrii fondatori ai poliției legionare a Capitalei nu s-ar fi numărat chestorul Ilie Stîngă- asupra căruia, după rebeliune, s-au găsit 34 milioane lei, Romulus Opriș - care a condus asasinatele de la Jilava și Ieremia Socariciu- toți trei aflîndu-se în fruntea rebeliunii de la Prefectura Poliției Capitalei. Cu toate că nu era necesar, Dona a angajat în continuare legionari, a căror aroganță și disciplină în raporturile cu vechile cadre s-a situat la nivelul reputației lor de ansamblu presărată cu abuzuri și crime dintre cele mai odioase.

Convins de eficacitatea organelor de poliție legionare,Horia Sima le diversifică misiunile și își subordonează integral activitatea lor ilicită. In acest sens el perfectează instituirea unui detașament de poliție legionară condus de dr.Apostolescu, cu sediul în Splaiul Independenței nr.75, care avea legătură directă cu creatorul ei,dar aproape nici una cu P.P.C., deoarece nu i se cunoștea organizarea. Ea a devenit ulterior poliție de ordine condusă de legionarul Ion Boian-Moisescu, subordonată nemijlocit vicepreședinției Consiliului de Miniștri, Ministerului de Interne și Siguranței, care-i apreciau mult serviciile și obediența. Poliția legionară contra speculei, organizată de fostul pri-

./.

mar Vasile Mailat de la Sectorul Albastru, înlocuia vechea
poliţie comunală aflată în subordinea ministrului de inter-
ne, generalul Petrovicescu-piesă de vîrf a manevrelor legiona-
re- şi era, de asemenea, concepută ca un corp separat de P.P.
C. Un regim identic avea Corpul spărgătorilor de fronturi,
condus de Ovidiu Găină, pendinte direct de vicepreşedenţia
guvernului (asigurînd şi paza personală a lui Horia Sima),
cu sediul în str.Cobălcescu nr.1, iar Corpurile Muncitoresc,
Răzleţi şi Studentesc aveau fiecare poziţiile lor. Majorita-
tea perchezitiilor şi violenţelor erau executate de poliţia
legionară din Splaiul Independenţei şi de cea de speculă de
la sectorul albastru, de care nici Ministerul de Interne şi
nici P.P.C. nu aveau cunoştinţă, cu toate că acesteia din
urmă îi revenea răspunderea actelor comise. Apelurile colo-
nelului Stefan Zăvoianu, unul din prefecţii legionari ai Ca-
pitalei, complice şi el la dezmăţul poliţiei legionare, adre-
sate conducerii legiunii de a se lăsa responsabilitatea P.P.C.
au rămas fără rezultate.

Sedus de importanţa unui apendice propriu de in-
formare, Horia Sima dă directive lui Ilie Niculescu, comandant
adjunct al Corpului Răzleţi, să înfiinţeze serviciul secret
legionar de informaţii, destinat supravegherii preventive a
înalţilor demnitari antonescieni şi îndeosebi a celor avizaţi
asupra culiselor sale (în speţă, Alexandru Rioşeanu, subsecre-
tar de stat la Ministerul de Interne, apropiat de Antonescu),
a legionarilor şi persoanelor nelegionare, recomandîndu-i
să-şi recruteze colaboratori în fiecare cuib [1].

Un asemenea accesoriu îi mai era necesar coman-
dantului legiunii în preparativele sale de a contracara pe
Eugen Cristescu, şeful Serviciului Special de Informaţii, ca-
re deţinea împotrivă-i probe eficace de compromitere politică
şi civică (preluate odată cu succesiunea lui M.Moruzov), în
eventualitatea în care ar fi socotit oportun să opereze o
dezlipire de generalul Antonescu şi de gruparea sa. Tot la in-
dicaţia lui H.Sima, legionarul Constantin Stoicănescu organi-
zează şi el un serviciu de informaţii însărcinat cu urmărirea
fidelităţii căpeteniilor legionare faţă de şeful lor de par-
tid, a colaboratorilor şi chiar a generalului Antonescu, sub
acoperirea pazei personale a acestuia.

1) Arhiva C.S.S., Despre organizaţia legionară, vol.1,
pag. 349.

Legionarii- după declaraţiile col.I.Nicolaid, şeful S.S.I.- şicanau şi pe şefii armatei, pe ofiţeri şi ostaşi, prin pătrunderea în scop de control în cazărmi şi domiciliile ofiţerilor, provocînd scandaluri în localuri publice etc. Cerînd lui Alex.Ghica, şeful D.G.P., (în faţa gen. Petrovicescu) să ia măsuri riguroase în acest sens, căci altfel s-ar ajunge la "enervări în cadrul armatei, şi dacă se scot armele nu ştiu ce se va întîmpla", Nicolaid a primit elocventul răspuns că" atîta aşteaptă legionarii." 1)

In cazarma corpului de gardieni publici din Bucureşti, situată în spatele Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, au fost înfiinţate cuiburi şi o secţie legionară. Sesizînd că nu e posibilă ţinerea de şedinţe politice într-o unitate comandată de ofiţeri activi, aceştia raportează cazul comandantului col.Brăescu, care însă o tolerează. Numai la diligenţele subsecretarului de stat la interne Alex.Rioşeanu, cuibul în cauză, cel puţin formal, şi-a încetat activitatea. Se cuvine amintit că la manifestaţiile protestatare din 2o.I. 1941, gardienii legionari contestă printre primii autorităţile superioare, iar în zilele următoare dezarmează şi închid pe comandanţi.

La procesul intentat principalelor căpetenii ale rebeliunii din ianuarie 1941, ministrul de interne Petrovicescu - unul din principalii exponenţi şi responsabili pentru ilegalităţile subordonaţilor săi- declara că legionarii s-au făcut de la început cunoscuţi printr-o mare aversiune faţă de poliţie, jandarmerie, magistratură şi prefecţi, pentru contribuţia lor la prigoana antilegionară. "Legionarii- declara el- ar fi dorit să nu mai rămînă nici piatră pe piatră din vechea poliţie". La acelaşi proces, Alex.Rioşeanu, col. Polihron Dumitrescu, comandantul militar al Capitalei, gen. C.Vasiliu, inspectorul general al Jandarmeriei şi col. Ion Nicolaid, şeful S.S.I., cu suficienţa ce-i caracteriza, au dat asigurări publice că armamentul armatei, poliţiei, jandarmeriei şi gardienilor publici era îndestulător pentru reprimarea unor eventuale acţiuni comuniste insurecţionale.

1) Proces verbal al Tribunalului Militar, Comandamentul Militar al Capitalei- Parchetul Militar, privitor la cercetările făcute în cauza referitoare la pregătirea şi conducerea rebeliunii din ianuarie 1941, pag.1o4, Arhiva SSI.

Laolaltă cu celelalte instituții și activități publice, sistemul învățămîntului și educației devenise o arie propice infuziei de idei și elemente legionare,în cadrul politicii generale a mișcării de "stat în stat".Frățiile de Cruce, înjghebate din ordinul comandamentului legionar, ajunseseră să preia frînele școlilor,făcînd din corpul profesoral aproape un auxiliar al lor. Revelatoriu în acest sens este și un ordin al ministrului educației naționale, prof. Traian Brăileanu, legionar, care învedera factorilor responsabili ai instrucției publice: "Vă aducem la cunoștință că organizarea elevilor pe baza F.D.C.-urilor este o operație care nu privește conducerea oficială a școlii. Ca atare, această conducere nu se va amesteca și nu va împieta asupra existenței și economiei interioare a Frățiilor de Cruce.Educația legionară revine așadar F.D.C.-urilor- singurele care au căderea să o inițieze și să o ducă la bun sfîrșit.Directorii și profesorii se vor ocupa numai de educația intelectuală, morală și fizică în general, conform programei. In general, se recomandă ca în școli să domnească o activitate mai ordonată, însă cu tineretea de spirit și năzuințele înoitoare pe care le așteptăm de la revoluția spirituală a regimului legionar".

Cadrele din învățămînt sînt antrenate în diverse chemări legionare (marșuri, ședințe,etc.), fiind nevoite să-și neglijeze obligațiile școlare, se deregleează raporturile de subordonare ierarhică în virtutea cărora -după concepția aceluiași ministru- "profesorii trebuiesc reeducați de proprii lor elevi". In aceste condiții, așa cum o dovedesc faptele, nu este întîmplător că în zilele răzvrătirii legionare din ianuarie 1941, mediul școlar a cat un mare contingent de rebeli.

"Comisia de revizuire a profesorilor universitari", inițiată de legiune, prevedea sancționarea acelor cadre care au sprijinit guvernările anterioare,acelor categorisiți comuniști,masoni și filo-semiți sau titularizați de Elena Lupescu, precum a persoanelor fără lucrări științifice. Impulsionată de așa-numitul "grup etic legionar" (format în majoritate din asistenți și studenți), comisia a avut un rol dizolvant în viața universitară. Ea n-a dat posibilitate celor vizați de a se apăra, nu i-a prevenit asupra măsurilor de comprimare, s-a amestecat în viața lor privată,

Treptat, legionarii se substituie aparatului de stat care devine tot mai subiectiv, urmărind scopurile particulare ale organizației- acte de răzbunare și teroare,acaparări de bunuri destinate patrimoniului legionar etc.- în așa fel încît autoritatea oficială trece progresiv sub conducerea și controlul lor. Exagerarea și generalizările unor vinovății sporadice, neînsemnate, abuzurile și teroarea, jaful și crima, răzbunarea politică și personală devin procedee obișnuite ale justiției nescrise legionare.

Puține cazuri de natură penală săvîrșite de bandele teroriste înarmate ajung în fața justiției oficiale, victimele ezitînd să se plîngă autorităților,conduse de altfel,de autorii ce acționau fără autorizarea pachetului. Pretextele imixtiunilor abuzive nu erau greu de furnizat: urmărirea evreilor suspecți, a tripourilor clandestine,a sediilor de masoni, a cetățenilor străini,a militanților comuniști și a celor vinovați de opresiunile trecute împotriva legiunii.Persecuțiile împotriva foștilor oameni politici,chiar și a acelora neimplicați în represiunile antilegionare,a naționaliștilor notorii dar nelegionari,a cuziștilor,a cadrelor mișcării comuniste și muncitorești, sînt ridicate la rangul de programă, figurînd în agenda cotidiană a "cămășilor verzi" însetate de revanșă. Legionarii pun stăpînire pe fabrica Letea a lui Dinu Brătianu,operează descinderi la domiciliile foștilor prim-miniștri general Văitoianu, C.Argetoianu, Gh.Tătărăscu,instituie stîlpul infamiei în județele Ilfov și Prahova,la Prefectura Poliției Capitalei.Nu sînt cruțați de raziile lor nici reprezentanții diplomatici acreditați la București,anumite provocări petrecîndu-se sub privirile îngăduitoare ale ministrului de externe Mihail Sturdza.

Goana după profit a legiunii generează și primele conflicte mai marcate germano-legionare,datorită intervenției masive a capitaliștilor din Grupul Etnic German (sprijiniți efectiv de Germania), care urmăreau preluarea cît mai multor firme, intreprinderi și capitaluri evreești, întîlnindu-se pe acest teren cu rapacitatea elementelor gardiste.De altfel, încă de la înființarea acestui partid politic al germanilor din România- 9 sept.1940 la Mediaș, cu participarea lui N.Petrașcu și V.Iasinschi, ambii personalități de primă mărime ale organizației legionare- s-a vădit

hotărîrea G.E.G.-ului de a ține puțin seama de reacțiile părții autohtone, inclusiv a celei legionare. In paranteză trebuie spus, Andreas Schmidt, numit din ordinul lui Himmler ca șef al G.E.G.-ului, îi declarase încă înainte de constituire lui Petrașcu că vor realiza acest deziderat indiferent de voința guvernului român. Sesizînd o nouă sursă de speculații, Eugen Cristescu, șeful S.S.I. și Mihai Antonescu, ministrul justiției, alimentau generos pe Ion Antonescu cu fotografii și documente care demonstrau starea de anarhie din țară întreținută de legionari. Divergențele iscate de împărțirea prăzii degenerau adesea în adevărate scandaluri care erau aduse la cunoștința lui Hitler prin filiera Fabricius-Ribbentrop.

Invocînd mai cu seamă existența "pericolului comunist", dar în realitate pentru a-și pune în aplicare proiectele de acaparare totală a puterii politice, legionarii declanșează o febrilă campanie de înarmare, exploatînd în acest scop orice mijloc, mergînd de la operațiunile obscure și brutale pînă la instăpînirea deschisă asupra armamentului și munițiilor autorităților statului. Pe această cale, este de semnalat una din scrisorile adresate de Horia Sima ministrului de interne Petrovicescu, care seamănă mai degrabă cu o directivă decît cu un ordin rutinar de serviciu: "Domnule general, vă rog să predați cît mai multe revolvere băieților. Cît mai multe..." 1).

Conducătorii legionari se prevalau de necesitatea întăririi siguranței statului și oricine se împotrivea accesului lor la forța armelor, chiar din rîndurile mișcării, era decretat adversarul ei. Armamentul era procurat prin spargeri, confiscări ilegale de la fabrici și magazine particulare, prin dezarmarea gardienilor publici, jandarmilor și unităților militare uneori, cu concursul firmelor românești și străine (pe căi clandestine), ocolindu-se punctele vamale și încălcîndu-se legile de apărare a patrimoniului public, regimul deținerii și portului armelor. Sporadicele anulări de comenzi aplicate de Comandamentul militar al Capitalei și intervențiile Marelui Stat Major pe lîngă Ministerul de Interne de a reglementa regimul armelor, se dovedeau paleative inoperante.

1) Proces verbal al Tribunalului Militar, Comandamentul Militar al Capitalei- Parchetul Militar, privitor la cercetările făcute în cauza referitoare la pregătirea și conducerea rebeliunii din ianuarie 1941, pag.58 Arhiva CSS.

subiectivismul și spiritul de revanșă, selecția și [illegible]narea după apartenența politică, arbitrariul, into[illegible] fiind unicele criterii care au determinat deciziil[illegible]. In cursul dialogului afectat problemei instituțiil[illegible] reuniunea cabinetului din 29.X.1940, Antonescu cer[illegible]lui educației naționale să renunțe la răzbunarea [illegible] celor care au procedat formal la numirea universit[illegible] epurarea inițiată sub presiunile legionare producîn[illegible]tare a corpului profesoral, neconvenabilă guvernului.

Gruparea antonesciană avea vederi di[illegible] pre rolul aparatului represiv- instituție cu sta[illegible]te în serviciul anihilării oricăror tentative de su[illegible] mecanismului administrativ burghez și nu putea admi[illegible] să slujească acum o mișcare partizană, fie ea și de [illegible] fascistă, crescută pentru alte scopuri decît spre a [illegible]toarce ca un bumerang împotriva mentorilor săi de [illegible] două decenii. Aceasta cu atît mai mult cu cît, spre [illegible]re de angajamentele anterioare, de astă dată legiun[illegible] era dispusă a fi numai instrumentul lor de joc ci [illegible] oi pîrghie în stare s-o propulseze spre vîrful pir[illegible]litice a statului.

Conform principiilor unghiulare de func[illegible] a tuturor eșaloanelor ierarhice ale forței publice, [illegible] de Antonescu, "legiuirile de toate categoriile și [illegible]tele respective în vigoare, trebuie să formeze în[illegible] permanent și punctul de plecare pentru soluționare[illegible]rei chestiuni, fie de serviciu, fie personală (sublin[illegible] noastră-M.L. și S.D.). Aplicarea legalității inte[illegible]ră nici un fel de deosebire, formează baza oricărei [illegible]tuții. Din ea derivă atît valoarea muncii noastre, [illegible] cît și încrederea și siguranța în destinele noastr[illegible]du-ne pe cale legală, vom avea și curajul să ne lu[illegible] răspunderile, fiindcă de acum înainte trebuie să [illegible] le luăm."

Trecînd la executarea acestor indicații, [illegible] de 4.X.1940, prin ordinul nr.71718 (jurnal nr.119[illegible]) [illegible] Rioșeanu, subsecretar de stat la Ministerul de In[illegible] transmis prefecților de județe, inspectorilor re[illegible] șefilor poliției orașelor de reședință, următoarel[illegible]zițiuni : "Urmare ordinului telegrafic cifrat nr.[illegible] 1940 transmis prefecților de județe, vă comunic că [illegible]

liția legionară cît și orice organizație a cămășilor verzi,
nu are dreptul să facă nici o arestare sau descindere și
nici un act de autoritate ce intră în competența Ministe-
rului de Interne și Siguranței Generale a Statului. Legiona-
rii, în orice ocazie, vor asista și acorda ajutorul lor nu-
mai atunci cînd sînt solicitați de autoritatea de stat. și
vor semnala numai acestei autorități orice nereguli vor con-
stata fără însă a lua măsuri din proprie inițiativă. Sînt ne-
voit să stăruiesc asupra acestui ordin, deoarece constat că
dispozițiunile categorice prescrise nu se execută. Ministerul
va considera ca principali vinovați pe conducătorii autori-
tății de stat care nu execută ordinele date de a aresta pe
orice indisciplinat sau pe acei care se ascund sub cămașa
verde, fără a fi legionari".

Față de intensitatea alarmantă a abuzurilor co-
mise, Antonescu admonestează adeseori pe miniștrii săi le-
gionari, ia atitudine prin organele de presă oficiale sau
în cursul multiplelor contacte particulare avute cu persoane
din conducerea legiunii. Uneori imprecațiile și avertismen-
tele sale cu caracter moralizator și categoric abundă, dar
este evidentă lipsa de fermitate și consecvență, echivocul
măsurilor prohibitive, totul fiind subordonat politicii de
echilibru care amenința să se schimbe în favoarea taberei
eliste.

Astfel, generalul consimte să sprijine ajutorul
legionar dar nu-i poate acorda regim preferențial (scutiri de
taxe etc.), motivînd că aceasta l-ar putea compromite și iden-
tifica cu sistemul corupt al vechilor guverne; este revoltat
de tratamentul aplicat sub intimidarea revolverului (în ca-
zul fostului ministru Voicu Nițescu), dar pe memoriul acestuia
notează că, totuși "se pot face descinderi și în mod civi-
lizat, cu politețe, cu blîndețe, cu omenie"; lui Radu Miro-
novici, prefectul P.P.C., îi reproșează încărcarea artificia-
lă și costisitoare a aparatului birocratic, îi ordonă să nu
angajeze numai legionari ci personal cu "spirit legionar",
să înceteze sau să rărească marșurile și agitațiile noctur-
ne în cuiburi dar să le programeze ... în cursul zilei etc.

Interpretînd această relativitate ca un semn
de slăbiciune, poliția legionară nu ia în considerație ordi-
nele lui Antonescu și ale Parchetului Militar de a înceta
inixtiunile în serviciul autorităților de stat, de lichidare

a raptului și de restituire a bunurilor confiscate, iar
Ministerul de Interne și Direcția Generală a Poliției(ca
organe superioare) tergiversează executarea somațiilor, nu
întreprind măsuri punitive împotriva vinovaților pentru ca,
în cele din urmă, în frunte cu Horia Sima, să le tăinuiască,
stimuleze și patroneze. Sesizat de Marele Stat Major, Anto-
nescu ordonă ministrului de interne Petrovicescu să aplice
severitatea regimului armelor și legionarilor și să fie in-
format curent despre executarea acestui ordin. Petrovicescu
evită însă conformarea, transferînd problema lui Horia Sima
și Nicolae Petrașcu, urmînd ca decizia definitivă s-o stabi-
lească comandantul legiunii împreună cu șeful statului.

In forma însă în care a fost omologat și apli-
cat ordinul lui Antonescu, prevăzînd că "legionarii înca-
drați în unități constituite sub comanda unui șef care are
răspundere, pot purta arme ", și cum toți corespundeau clau-
zei, dată fiind structura organizatorică, reese că Ministerul
de Interne, contrar normelor legale în vigoare, le recunoș-
tea dreptul de a purta și uza de arme și muniții. In
acest chip a și fost comunicat ordinul de către Alex. Ghica,
la 7.XII.1940, tuturor autorităților polițienești, raportînd
după aceea guvernului că a fost adus la îndeplinire.

In acest climat vicios de obstrucții și conce-
sii reciproce, propaganda legionară și-a continuat dezmățul
incendiar și iconoclast, pregătind psihologic opinia publică
asupra altor fărădelegi de amploare care aveau să culmineze
cu masacrul de la Jilava și asasinarea lui Nicolae Iorga și
Virgil Madgearu. Astfel, în articolul "Prea multă eleganță",
de Grigore Manoilescu, apărut în ziarul "Buna Vestire" din
13.X.1940 (suspendat 3 zile de către cenzură), care viza
destul de aluziv situația deținuților încarcerați la Jilava,
se putea citi : "A întinde vălul tăcerii peste cei vinovați
de prăbușirea materială și mai ales de întinarea morală a ță-
rii, a-i lăsa în judecata justiției, ferindu-i de condamna-
rea opiniei publice, este și mai primejdios...Neamul nostru
a mai practicat odată această "eleganță" și a plătit-o scump.
Să nu cădem a doua oară în același păcat".

Sub titlul "Țară fără bătrîni" de Horia Stamatu,
același oficios legionar din 14.XI.1940 decreta o ofensivă
deschisă tuturor valorilor spirituale stabile și universale

ale poporului romîn, printre care şi unela dintre minţile sale cele mai ilustre, savantul de recunoaştere internaţională, Nicolae Iorga: "Bătrînii noştri sînt primii vinovaţi de toate dezastrele abătute asupra ţării şi ucigaşii morali ai Căpitanului şi tuturor legionarilor căzuţi pentru învierea neamului. Toţi cei care i-au folosit sau au fost folosiţi de ei alcătuesc marea conjuraţie împotriva neamului românesc. Amîndouă aceste instituţii (Academia şi Universitatea-n.n.), erau proprietatea bătrînilor, cultura romînească se rezuma la Iorga. Acest bătrîn, gelos pe viaţa unui tineret liber şi mîndru, a pus toate forţele la dispoziţia ucigaşilor tineretului. Toţi bătrînii Universităţii şi Academiei la un loc nu preţuiau pentru acest neam cît un singur legionar. Universitatea e contaminată de bătrîneţe. Academia nu mai e decît un mucegai otrăvitor. Nu mai avem dreptul să credem în nici unul dintre bătrînii care nu şi-au deschis inima la cîntecul nostru. Dar peste nemernicia lor se ridică tinereţea legionară."

Printre acuzaţii internaţi la Jilava după 6 septembrie 1940, învinuiţi de participare la prigoana anti-legionară din anii precedenţi, se aflau : gen.Argeşeanu, fost prim-ministru, Gabriel Marinescu, fost ministru de interne şi prefect al poliţiei Capitalei, Victor Iamandi, fost ministru de justiţie şi consilier regal, gen.Bengliu, fost inspector general al jandarmeriei, Mihail Moruzov, fost şef al S.S.I., Radu Pascu, fost prim-preşedinte al Curţii de Apel, col.Zeciu, fost prim-procuror militar şi alţii - în total 65 de persoane. Deoarece majoritatea dintre ei erau magistraţi, militari şi jandarmi, Antonescu s-a opus la început arestării lor de către autorităţile civile. Mai tîrziu, la insistenţele legionarilor, el a cedat şi a desemnat cu ancheta pe consilierul Bănescu, a cărui incorectitudine avea să iasă în curînd la iveală.

Arestaţii, depuşi iniţial la închisoarea Văcăreşti, au fost transferaţi la Jilava pe motiv că paza nu era suficientă, iar Mihail Moruzov, reţinut la 5 sept.1940, după înapoierea din Germania şi Italia, a fost adus la Jilava din ordinul lui Horia Sima cu două zile înaintea masacrului. Din cei 65 de deţinuţi, comisiunea de anchetă instituită în scopul stabilirii răspunderilor individuale, a găsit culpabili numai 33. Urmîndu-şi asiduu programul de exterminare a foştilor acuzatori şi spre a preveni punerea

lor în libertate, învinuind comisiunea de anchetă de ineficacitate şi spirit parţial, legionarii socotesc că a găsit prilejul de a eluda cuvîntul justiţiei. Aşa cum a reeşit din declaraţiile sale- desigur, ulterioare şi ca atare subiective -gen.Dona, fost prefect legionar al P.P.C., a fost încunoştiinţat la timp că în cazul în care legionarii nu se vor considera satisfăcuţi cu pedepsele aplicate celor de la Jilava, ei îşi vor face singuri dreptate. Potrivit acelorași declaraţii, gen.Petrovicescu a considerat însă ştirea incredibilă, [illegible] şi privea o problemă aşa de gravă pentru guvernul al cărui membru era.

In seara zilei de 26.XI.1940, în vecinătatea închisorii Jilava au început lucrările pentru îndepărtarea plăcilor de beton de pe mormintele lui Codreanu şi ale altor legionari înhumaţi la Jilava- acţiune ce va furniza şi [illegible] regizorală de camuflare a mobilului premeditat al [illegible]. La ordinul lui Horia Sima, transmis prin dr.V.Biriş, secretar general la Ministerul de Interne, membru marcant al Legiunii, echipele gardiste coordonate de Dumitru Groza, comandant al Corpului Muncitoresc Legionar şi Ilie Niculescu, comandant adjunct al Corpului Răzleţi, îndeplinesc "datoria sacră" faţă de"memoria jertfelor"lor, ucigînd pe la spate pe cei ce mai sperau încă în verdictul suprem al legii.

In ziua următoare, la 27.XI.1940, echipa legionarului Traian Boeru, de profesie avocat, director general al Incoopului, ridică de la domiciliu pe prof.Virgil Madgearu şi-l suprimă mişeleşte la Snagov. O soartă similară [illegible] năpraznic la Strejnic -Prahova pe savantul Nicolae Iorga, crimă săvîrşită de aceeaşi echipă a morţii cu complicitatea şefului poliţiei legionare din Ploieşti. Sub încuviinţarea col.Stefan Zăvoianu, prefect al P.P.C. şi a maiorului [illegible], secretar general, "eroii" de la Jilava împuşcă în sediul prefecturii pe comisarii Paul Voinescu, N.Balet, Alex.Suciu şi Alex.Davidescu. Impiedecînd cercetările urgente ale Parchetului Militar şi civil, col.Zăvoianu ordonă reţinerea preventivă a lui Gh.Tătărăscu, C.Argetoianu, Mihail Ghelmegeanu, Mihail Ralea, dr.Marinescu, chipurile spre a-i feri de furia legionară. Alex.Rioşeanu, subsecretar de stat, îi reţine [illegible] pe cei arestaţi sub protecţia sa la Ministerul de Interne, în timp ce o grupă de legionari condusă de unul din şefii de cabinet al ministrului Petrovicescu, încearcă imposibilul pentru a-i lichida. Ordinul de arestare lansat de Alex.[illegible]

nu se execută, cei în cauză a..nd timpul disponibil să dispară. La cererea lui Petrovicescu, căruia oricît de prețioase îi fuseseră serviciile subalternului său, nu voia să fie considerat complice, Antonescu demite pe col. Zăvoianu din funcția de prefect al P.P.C. și dispune înlocuirea lui cu col. Pălăngeanu. După ce, la 27.XI.1940 Zăvoianu refuză predarea serviciului și se baricadează în sediul instituției- fiind necesară a doua zi intervenția personală a gen. Dumitru Popescu, comandant militar al Capitalei și C. Vasiliu, inspector general al jandarmeriei, pentru a-l sili să se supună ordinului șefului statului- Horia Sima izbutește pînă la urmă să plaseze ca prefect al P.P.C. pe unul din colaboratorii săi nemijlociți- Radu Mironovici, comandant al organizației legionare Buna Vestire.

Odată terminată fructuos operațiunea "Jilava", Horia Sima îi întîlnește imediat pe criminali și-i sfătuește să părăsească țara temporar, în așteptarea liniștirii spiritelor. Printre cei ce dau curs consiliului comandantului se află legionari ca Eremia Socariciu și Adrian Brăteanu, agent al Gestapoului care, refugiați în Germania alcătuiesc primul nucleu agitatoric și conspirativ împotriva lui Antonescu.

Abstracție făcînd de Nicolae Iorga, al cărui rol în știința și cultura românească și mondială numai trebuie subliniat, este de remarcat că Virgil Madgearu, teoretician economist al P.N.T. și exponent avansat al gîndirii economice din România interbelică, deși adversar al legionarismului, adoptase poziție anticarlistă, fiind trimis cu domiciliu obligatoriu la Piatra Neamț. Asasinarea lor rămîne cea mai odioasă crimă din analele legionare, din istoria Gărzii de Fier.

Măsurile vindicative aplicate unor foști polițieni și membrii ai aparatului represiv din timpul monarhiei lui Carol al II-lea, precum și unor personalități care-și făcuseră nu odată publică adversitatea față de fascismul german și a V-a sa coloană din România, au provocat satisfacție și cercurilor diriguitoare naziste interesate în tranșarea în favoarea lor a conflictului legionaro-antonescian. Făcîndu-se ecoul lor autorizat, Heinrich Himmler, șeful suprem al Gestapoului Reichului, în scrisoarea adresată lui Horia Sima la 5.XII.1940, cu tot regretul nemărturisit încă pentru prejudiciul eliminării lui Moruzov, sancționează ca jus-

tă procedura legionară pentru că "răzbunarea nu poate fi adusă la îndeplinire niciodată de justiția ordinară care este legată de paragrafe și va depinde întotdeauna de formalismul paragrafelor"[x1].

Dacă aceasta era optica unui înalt demnitar oficial nazist despre fatalismul deplorabil al justiției într-un stat fascist, atunci putem da crezare și confesiunilor lui Radu Lecca, împuternicit guvernamental român pentru problemele evreești, satelit al serviciilor de informații germane, conform cărora însuși Geissler, șeful Gestapoului în România, i-a comunicat într-o convorbire intimă că înarmarea poliției legionare cu pistoale Walter și măcelul de la Jilava sînt o operă germană.

Determinat să dea explicații în legătură cu rațiunea acestui fapt, fără precedent încă în lungul șir de crime comis de legiune, Horia Sima l-a prezentat ca un rezultat de factură emoțională, al indignării legitime a legionarilor care organizau paza celor arestați. Dînd replica acestui punct de vedere părtinitor, la reuniunea cabinetului consacrată dezbaterii atrocităților, Antonescu a făcut următoarea declarație : "Pedepsirea celor de la Jilava mi-o rezervasem eu, prin justiția țării. Strada mi-a luat acest drept, venind să-și facă singură dreptate. Eu nu voi lăsa ca țara și viitorul acestui neam să fie compromis de acțiunea unei bande de teroriști. Statul, al cărui conducător sînt, nu se va lăsa subminat de dezlănțuirea instinctelor de bestialitate ale unor degenerați." El a condiționat rămînerea la cîrma guvernului de dezavuarea masacrului de către legiune și preluarea comenzii acesteia, avansînd -în extremis- alternativa formării unui cabinet militar. Legionarii s-au opus cu vehemență doririi generalului de a prelua șefia mișcării, argumentînd că aceasta ar însemna distrugerea ei. Prin mediația col. Dragomir, ministrul coordonării economiei naționale, apropiat mediului legionar, N. Petrașcu tratează această problemă cu Antonescu, care consimte în cele din urmă să-și retragă pretențiile. S-a ajuns la acordul reprobării dar comunicatul guvernamental- cu toate că, neoficial, spre a aplana lucrurile, Horia Sima acceptase să ia asupra lui răspunderea pentru nelegiuirile săvîrșite- lăsa să se înțeleagă că nu mișcarea legionară la dezavuează, ci guvernul o face. Și pentru ca legionarii să

Arhiva C.S.S., dosar 4001c, vol.1, pag.8.
x) Vezi anexa nr.1

savureze mai complet efectele răzbunării lor- coincidență sau nu - în ziua de 27.XI.1940 a avut loc revizuirea procesului lui Corneliu Zelea Codreanu, soldată cu anularea sentinței de condamnare.

Imprejurările externe- în care deliberările circumspecte, ezitante ale cancelariei berlineze contau cel mai mult- nu-i permiteau încă lui Antonescu constituirea unui guvern militar, soluție care - alături de instaurarea unei dictaturi personale necenzurată de legionari- i se părea decisivă pentru a se debarasa de perniciosul aliat și concurent. Amînarea termenului disocierii finale - mizînd și pe consolidarea relațiilor sale personale și pe compromiterea adversarului în grațiile germane,- era încă o concesie de proporții din partea lui Antonescu,pe care Horia Sima și miniștrii săi o obțineau cu prețul unui nou și cameleonic jurămînt de credință și o șansă îndoielnică pentru ei de a crede că cedările generalului le vor permite într-o zi să-l someze să lase liberă scena politică.

La sugestia lui Alex.Rioșeanu, Antonescu dispune desființarea poliției legionare pe care ministrul de interne Petrovicescu, prin ordinul nr.4766/30.XI.1940 o omagiază printr-un ciudat mesaj, apreciind că " influența polițiilor legionare asupra mersului general al poliției a dat roade depline". Totodată a fost promulgat decretul pentru aplicarea pedepsei capitale asupra delictelor de genul celor săvîrșite la Jilava. In fapt, poliția legionară și-a continuat existența, așa-zisul "personal încadrat" fiind primul care în timpul rebeliunii a opus rezistență armatei.De altfel, raportul nr. 3246/7.IV.1941 al P.P.C., semnat de Gh.Radu, prefectul de atunci, menționa limpede că " la prefectură nu există nici un fel de corespondență la această chestiune, întrucît conducătorii ei din acel timp, cu toate că au primit ordinul de desființarea poliției legionare, nu i-au dat curs și nici n-au înregistrat-o".

"Jilava" n-a constituit nici pe departe sfîrșitul terorii și animozităților dintre Antonescu și legiune,ci un armistițiu ca oricare altul încheiat de aceasta.Chiar și ședința guvernului din 29.XI.1940 - afectată analizei ordinei publice- ocazionează lui Antonescu să-l infirme din nou pe gen.Petrovicescu, după care în țară ar fi domnit liniștea: "Dumneata ai mai avut informații de liniște și ne-am pomenit

cu ceea ce știm cu toții. Siguranța nu funcționează". Cu același prilej îi ordonă să instaleze în comune oameni care să prezinte un minimum de imparțialitate,să desființeze gărzile legionare din gări, de la autorități și instituții de stat (radio, poștă, telefoane etc.), să lichideze portul de armă pe străzi în afara cadrului organizat.Imputîndu-i și lui Alex.Rioșeanu faptul că șeful Siguranței, C. Maimuca, a scos din vamă un stoc de 1.200 revolvere și le-a distribuit legionarilor din poliție, primește răspunsul că pentru a-și putea asuma personal răspunderea menținerii ordinei, are nevoie de oameni de încredere, ceea ce nu este cazul lui Alex.Ghica și Radu Mironovici.Avertizat de Antonescu cu destituirea, Alex.Ghica este și cu această ocazie dezvinovățit, în intervenția sa orală,de ministrul de interne.

După moartea lui Iorga și Madgearu,V.Iașinschi și Corneliu Georgescu- membrii legionari ai guvernului, au promis lui Antonescu să-i indice pe asasini în 24 de ore. După epuizarea termenului - mărit între timp de Antonescu la 48 de ore- interogat de Petrovicescu asupra rezultatului cercetărilor, C.Georgescu a dat următorul răspuns : "S-au potolit lucrurile. Conducătorul statului nu mai insistă".Mobilul unei asemenea protractări e reflectat și de opinia lui Antonescu (confiată ministrului său de interne), potrivit căreia printre cei sacrificați la Jilava s-ar fi aflat"și mulți ticăloși", precum și de stăruința lui Horia Sima pe lîngă același Petrovicescu de a sista definitiv urmărirea făptașilor ("Nu se poate, domnule general,proceda parțial.Dacă e vorba de răspunderi noi avem sute de asemenea cazuri... Nu se mai poate face o asemenea urmărire.Să închidem ochii cu toții...Să nu mai deschidem procese").

In acest timp , Ministerul Justiției,printr-o adresă dublată de un raport al cabinetului 3 Instrucție Ilfov, se plîngea că mandatele de aducere a prezumtivilor asasini nu se execută de către poliție și siguranță.Lucrul a fost confirmat și de gen. Petrovicescu la procesul rebeliunii legionare din 1941 (prin aserțiunea că existau posibilități de captare a vinovaților) și de gen.C.Vasiliu care a declarat că raportul înaintat de jandarmerie cu rezultatul cercetărilor privitoare la asasinate, n-a fost urmat de nici o măsură de arestare.Dacă avem în vedere toate aceste vicioase suspensii, ezitarea lui Antonescu de a accepta

o prematură înfruntare cu legionarii, este de admis o înţelegere tacită între vîrfurile hotărîtoare ale celor două grupări pentru atenuarea încordării posterioare "Jilavei".

Deşi criza nu atinsese încă punctul maxim, ea evolua în condiţiuni întrucîtva schimbate, a căror ascendenţă nu mai era preponderent favorabilă mişcării legionare. Vizita în Germania şi tratativele purtate de Antonescu la 21.-23.XI.1940- în care a exclus de la masa lor şi pe ministrul său de externe Mihail Sturdza- au avut darul de a-i fortifica platforma în raporturile cu cercurile naziste, dîndu-i prioritate în luptele intestine din conducerea statului. Aderarea formală a României la Pactul Tripartit (Berlin-Roma-Tokio) din 23.XI.1940, încheierea convenţiei economice româno-germane (4.XII.1940), alături de ocuparea ţării de către trupele germane (disimulată sub sloganul frăţiei dintre cele două ţări), reprezintă tot atîtea puncte coborîtoare pe diagrama rolului episodic al guvernării legionare.

In timp ce diplomaţii englezi cereau la Bucureşti date explicative despre extinderea controlului german şi erau edificaţi evaziv, iar Departamentul de stat al S.U.A. (considerînd ţara cucerită de Germania) bloca transferul unui fond de 100 milioane de dolari aflaţi în băncile americane, Antonescu semna la Berlin "un act de stat de importanţă istorică pentru viaţa şi dezvoltarea poporului român" 1). Cel puţin moral, conducătorii Reichului se simţeau obligaţi să ramburseze " investiţiile " antonesciene dresate pe seama suveranităţii naţionale, superioare fidelităţii nepractice şi incoerenţei funciare oferită de administraţia Gărzii de Fier.

In noiembrie 1940, Augustin Bidianu - unul din rivalii şi contestatarii legionari ai lui Horia Sima - este vizitat de un trimis special al lui Göering, responsabil pentru Vierjahresplan, şi-i propune comanda unei administraţii militare germane, reclamată de situaţia economică şi politică precară a ţării, dar Stelser, consilier la Legaţia Germană, informează pe Bidianu că Hitler a părăsit deja pe legionari. Fuss - agent al serviciului de informaţii german- îi confiază şi el lui Paul Iacobescu, secretar general al Ministerului Economiei Naţionale că organizaţia legionară e pe cale de a fi debarcată. Paul Iacobescu transmite ştirea lui Alex. Borcea, director de cabinet al lui Alex. Constant,

1) Arhiva C.S.S., History of World War II by Francis Trevelyan Miller- The John C.Winston Company, Philadelphia-Toronto, 1945.

ministru legionar al propagandei, şi pe canalul acesta ipoteza ajunge şi la Horia Sima care refuză să-i dea crezare.

Totuşi, implicaţia actelor politice româno-germane perfectate de Antonescu, nu putea să scape comandamentului legionar şi să determine o inhibare a răspunsurilor sale. Problema puterii în România nu se putea tranşa numai pe căi diplomatice, fără a observa necesitatea unor teste de verificare nemijlocită care sa epuizeze toate punctele de referinţă, să măsoare resursele latente interioare ale fiecărei tabere şi să le constrîngă la maximum de relevare a vulnerabilităţii. Transferul neviolent al mandatului de guvernare în septembrie 1940 nu oferise Germaniei un tablou concludent al delimitării şi opţiunilor forţelor sociale interne în raport de programele ambigue ale celor două grupări, o confruntare a lor cu perspectivele politicii generale a statului. O incertă coliziune legionaro-antonesciană în permanentă rivalitate nu reprezenta o soluţie definitivă pentru subordonarea necondiţionată a României. In schimb, slăbirea lor reciprocă da măsura în care învingătorul putea oferi şi aspira în acelaşi timp la garanţiile germane.

Navigînd între aceste ipostaze şi explorînd măsuri de siguranţă, după înfăptuirea "operei" de paternitate germană de la Jilava, Horia Sima trimite la Berlin pe Victor Biriş, secretar general la Ministerul de Interne, pentru a contracara acţiunea Antonescu-Fabricius, care nu-i era deloc avantajoasă. Prin intermediul gen. Berger, socrul lui Andreas Schmidt, preşedintele G.E.G.-ului din România, V. Biriş obţine o audienţă la Himmler şi-i înfăţişează situaţia politică din ţară ca o coaliţie a vechilor partide de guvernămînt în jurul lui Antonescu, respectiv Fabricius, şi-l asigură că singurul mijloc şi sprijin inflexibil al Germaniei în România îl constituie mişcarea legionară. La rîndul său Himmler îi înmînează lui Biriş o scrisoare pentru Horia Sima şi-l încredinţează că legionarii şi comandantul lor pot conta şi în viitor pe bunăvoinţa ministrului de interne german. Mobilul dorinţei lui Horia Sima de a-şi introduce imediat după "Jilava" un emisar la Himmler, l-a constituit, poate mai mult decît smulgerea unui nou mesaj de garanţie, justificarea suprimării lui Mihail Moruzov, fost valoros om de încredere al spionajului german în România. Este de amintit că pentru salvarea şi ocrotirea acestei preţioase mine de in-

formații , însuși Canaris, șeful Abwehrului,primise asigurări de la Antonescu, dar Horia Sima îl devansase, aflînd și procedînd rapid la executarea fostului său patron, care putea să-i semneze și lui actul de deces politic în eventualitatea intrării pe mîini mai sigure și mai puternice decît ale sale. Un asemenea personaj ar fi fost extrem de util și lui Himmler care, în acest mod ar fi putut tranșa rivalitatea sa cu Canaris, prin exploatarea anchetei asupra lui Moruzov.Decizia lui Horia Sima de a le preda un fost colaborator, și asupra căruia se considerau într-un fel asociați și responsabili, a constituit unul din precedentele dizgrației germane, greu de compensat în viitor, mai ales că nu va fi și ultimul.

Din această perioadă, acțiunile lui Antonescu împotriva legionarilor devin mai energice și sigure, iar ripostele acestora se precipită și demască tot mai mult,exaltînd primordialitatea hegemoniei Gărzii de Fier.In coloanele presei își fac loc masiv generalități totalitariste de genul acesta: "Mișcarea în stat,pătrunzînd în toate ramificațiile sale, mișcarea înaintea statului, scopul înaintea mijlocului-iată marile comandamente ale revoluției pe planul ei pur politic. Nimic în afară de mișcare, căci mișcarea e însuși neamul, în cea mai pură și nobilă expresie a eternității sale" (ziarul "Axa" din 14.XII.194o).

Legionarii inițiază crearea climatului politic și psihologic adecvat, care să le furnizeze pretextele necesare înfruntării deschise cu gruparea antonesciană și să le netezească drumul preluării puterii. Agresivitatea lui Horia Sima- care se contura evolutiv ca exponentul elementelor celor mai extremiste, dure și anarhice din organizația legionară - continua să răzbată în actele de stat și intervențiile sale publice, ca aceea ocazionată de o ceremonie de la Casa Verde din București, cînd a aprobat "dreapta răzbunare" pe care uneltele sale de șoc și-o asumaseră la Jilava.El le-a elogiat isprava și în discursul rostit în fața studenților din București la lo.XII.194o, printr-o aluzie incandescentă la fel de străvezie ca și prospețimea sinistrelor evenimente: " Oamenii miilor de ilegalități și crime cer de la legionari să fie sfinți și zei, după ce ne-au ucis conducătorul,care singur putea să-i ierte și după ce 2o de ani acest tineret a fost umilit și răstignit.

./.

Asemenea resentimente colorează și discursurile sale ținute la diferite întruniri organizate în provincie: Alba Iulia (2.XII.194o) Constanța(14.XII.194o), Timișoara , Lugoj, Caransebeș (25.XII.194o),Predeal (3.I. 1941) și în alte localități din țară - veritabil preludiu electiv al crizei din zilele rebeliunii.

Ca o compensație la rechemarea lui Fabricius, cerută de către Mihail Sturdza, la 14.XII.194o Antonescu îl înlătură pe acesta de la conducerea Ministerului de Externe, înclină să-l numească pe G.Brătianu, dar acesta fiind recuzat de legionari, le promite să-l aducă de la Berlin pe C.Greceanu. Va renunța însă la această variantă în mod premeditat,girînd personal portofoliul externelor, pentru a dispune de autonomie totală în politica externă și mai ales în relațiile cu țările Axei.In același timp, prin Alex.Rioșeanu,Antonescu primește în audiență la Predeal pe Augustin Bidianu-cunoscut în cercurile politice germane din România- și Vasile Noveanu, care-l asigură de concursul lor pentru îndepărtarea lui Horia Sima. Si ei - cu posibilități mult mai reduse - încercau să-și creeze drum în viața politică, prestînd un joc similar celui desfășurat de agenții germani din România. Potrivit mărturiilor lui N.Petrascu, Antonescu ar mai fi încercat o breșă diplomatică în rîndurile legiunii, oferindu-i și lui un portofoliu ministerial, spre a-l rupe de Horia Sima,fără să izbutească însă.

Organele Ministerului de Interne - una din armele secrete și fief al organizației legionare - continuă să stimuleze prin pasivitatea lor complice atmosfera de nesiguranță și teroare, așa cum încrimina o rezoluție a lui Antonescu aplicată pe un raport al gen. Petrovicescu din 5.I.1941, potrivit căreia, în condițiile în care se perpetuează "acte odioase de violări de domiciliu, de amenințări anonime, de șoapte stupide, și cînd poliția nu a prins pînă acum nici un vinovat, este normal să fi urmat psihoza panicii și a fricii. Deci să se intre în normal.Este datoria forței executive a statului să reintroducă viața normală prin urmărirea și pedepsirea vinovaților, pe care toți îi știm, îi căutăm,dar sosim ca și faimoșii carabinieri prea tîrziu. Opinia publică crede din această cauză, și cu drept cuvînt, că este complicitate.Ori, eu mă fac complice la toate actele mari, dinamice ale legiunii, dar nu pot patrona tîlhăriile și nemernicii-

./.

le unora dintre acei care poartă cămașa verde numai pentru a o compromite și a mă compromite".

Forurile și cadrele de conducere polițienești manifestă nesupunere față de ordinele generalului, cum este cazul lui C.Maimuca, directorul Siguranței, legionar, care, deși oprit expres să urmărească deplasările trupelor germane pe teritoriul țării, nu o face, suprapunîndu-se și complicînd activitatea Marelui Stat Major și a S.S.I. Insărcinat de Antonescu, la 5.I.1941, cu ancheta asupra lui Maimuca și cu destituirea lui Alex.Ghica, directorul D.G.P., gen.Petrovicescu îl absolvă pe primul de orice culpă, iar Alex.Ghica, aflînd ce-l așteaptă, se claustrează la Siguranța Generală, convoacă pe funcționarii din subordine,amenințîndu-i cu împușcarea în cazul neexecutării ordinelor sale.

Jocul dublu al lui Maimuca, suspectat și de posibile servicii aduse puterilor adversare Axei (în timpul primului război mondial funcționase în biroul de informații al armatei aliate din Orient și ca instructor al agenților de contraspionaj pe teritoriul Bulgariei),servea în orice caz scopului mișcării legionare de a genera conflicte între autoritățile române și Misiunea Militară Germană din România, pe care să le speculeze la momentul oportun.

La 27.XII.1940 Alex.Rioșeanu este sesizat de poliție, jandarmerie și S.S.I. că legionarii pregătesc "un an nou cu oameni noi" - o reeditare a nopții Sfîntului Bartolomeu în versiune legionară, echipele verzi fiind gata să intre în acțiune pentru a suprima pe vechii politicieni,într-un cuvînt tot ce era vetust în stat. Subsecretarul de stat la interne expediază o telegramă prefecților de județe, indicîndu-le să ocupe localurile instituțiilor publice cu armată, iar locuințele oamenilor politici să fie păzite cu discreție. Telegrama este interceptată de V.Biriș, Alex.Ghica și Horia Sima care se împotrivesc măsurilor preventive preconizate, considerînd informația ca irealã, ultimul apostrofînd serios pe Rioșeanu să retracteze ordinul, ceea ce însă nu obține și e nevoit să emită personal un contra-ordin.

In cadrul acestei faze spirituale a rebeliunii, presa desfășoară o companie aprinsă de fundamentare a forței și superiorității legiunii, a ideologiei legionare,amplifică starea de incertitudine din țară, lansînd zvonul că Germania ar prefera pe legionari lui Antonescu. Organizațiile legionare

(în deosebi cele din Capitală) fac exerciții intense de instrucție militară (trageri cu echipament și armament de mare calibru, marșuri etc.), se pregătesc pentru ieșirea în stradă si lupta armată.

La 13.I.1941 Horia Sima inaugurează campania incendiatoare premergătoare rebeliunii,convocînd și rostind un discurs sedițios în fața președinților societăților studențești din București,a directorilor de cămine și a șefilor grupurilor studențești legionare, pentru a-i mobiliza în numele cauzei legionare și a apostolilor ei. Dintr-un spirit de anticipație și circumstanță ce nu-i era propriu,el atrage atenția că "se poate ca într-un viitor apropiat legiunea să aibe un eșec, dar să nu se sperie fiindcă are cadrele formate."

Anunțînd descoperirea unor materiale "extraordinar de importante" legate de masonerie, printr-un comunicat semnat de Horia Sima, oficiosul legionar "Cuvîntul" din 13.I.1941 avertiza pe toți masonii (în realitate foști oameni politici, ofițeri rezerviști etc.), care ar fi manevrați de agenții Inteligence Service-ului, că "orice fel de nădejdi mai încearcă în legătură cu alte situațiuni externe sînt iluzorii".

Respingînd insistențele lui Fabricius și Hansen, derutat atît de Geissler, șeful Gestapou-lui în România și de agenții lui Himmler infiltrați pe lîngă C.Papanace (care-l avertizau că la mijloc ar fi o intrigă a lui Fabricius menită să-l compromită, că Himmler îl va debarca în curînd pe acesta), cît și de Mihai Antonescu (care îl anunță cu întîrziere), invocînd caracterul neprotocolar al vizitei,dar în fond temîndu-se să nu fie admonestat asupra anarhiei din țară, neconvenabilă politicii oficiale germane, Horia Sima refuză să facă împreună cu Antonescu o vizită cancelarului german.Procedura lui s-a dovedit a fi o gravă eroare de tactică diplomatică, pe care va încerca apoi s-o repare, solicitînd zadarnic prin C.Grecoanu- ministrul României la Berlin - o întrevedere cu Hitler, fiind nevoit să se resemneze cu o amînare sine die și cu promisiunea de a participa la congresul Partidului nazist, unde mai spera într-o reglare a conturilor cu asistența lui Rudolf Hess, locțiitorul Führerului la direcția partidului.

In ceea ce privește rolul lui Fabricius,vechi

asistent al organizației legionare,legat și de cercurile
liberale române, ambasadorul german avea și motive perso-
nale să uneltească împotriva legionarilor.Percheziția lor
inopinată la sediul lojilor francmasonice, în ale căror ar-
hive sau găsit numele lui Fabricius si ale altor membrii ai
Legației Germane din București, a permis trimiterea fișelor
depistate de Himmler, aflat atunci în conflict direct cu
Ribbentrop. Se mai cuvine înserat faptul că pentru șeful
politicii externe germane, organizația legionară reprezenta
o excrescență politică fără valoare și perspectivă.

Prejudiciul privat cauzat de legionari lui
Fabricius, cumulat cu intervenția lui Himmler,dar mai cu sea-
mă cu imputarea subaprecierii fenomenului legionar,au deter-
minat destituirea diplomatului german, în vreme ce Neubacher,
mai eficace protejat de P.N.S.G.,n-a suportat consecințe echi-
valente.Totuși, intrigile antilegionare țesute de Fabricius
în timpul acreditării în România, conjugate cu valoarea in-
formațiilor transmise lui Hitler prin Hansen și Ribbentrop,-
care se bucurau de multă influență pe lîngă cancelar- au cîn-
tărit mult în discreditarea curentului legionar,micșorîndu-i
sufragiile cercurilor conducătoare germane.

In condițiile limpezirii relațiilor celor două
părți cu Germania,limitele divergențelor legionaro-antonescie-
ne apar de o determinare aproape subînțeleasă.Din punctul de
vedere al rațiunilor interne, apariția și sprijinul unei ma-
ri puteri anticomuniste și agresive în centrul Europei,crease
și pentru burghezo-moșierimea română speranța atenuării pre-
siunii forțelor revoluționare interne,și deci lupta împotri-
va acestora printr-o formațiune politică și diversionistă
autohtonă, nu mai era acum indispensabilă.De vreme ce o pac-
tizare între burghezia română și cea germană - aflată în spa-
tele celui de al treilea Reich - devenise nu numai posibilă,
dar și necesară, intermediul organizației legionare își pier-
dea caracterul său stringent,inițial. In plus, masivul trans-
fer de averi, operat prin faimoasa politică de românizare,
crearea altei burghezii neevreești, goleau de orice bază rea-
lă iluzia acelor pături populare și mic burgheze induse în
eroare la început de propaganda demagogică a legiunii,căreia
îi retrag orice credit.

Intărirea economică a legionarilor - principalii

./.

beneficiari ai spolierilor de tot felul - era un avertisment
și pentru Antonescu asupra oportunității eliminării unui ad-
versar care devenea tot mai puternic, înspăimîntînd în și
mai mare măsură categorii sociale dintre cele mai variate,
situație ce nu putea fi ignorată de un șef de stat care avea
nevoie acută de capital economic și uman pentru războiul în
perspectivă. Simțind nevoia unei demonstrații de forță capa-
bilă să-i fortifice poziția în stat, Antonescu găsea oportună
și în cazul său imitarea loviturii din 30.VI.1934 prin care
Hitler se debarasase brutal dar eficient de zeloșii săi compa-
nioni de la începutul carierei.x)

Incontestabil, datele furnizate de emisarii ger-
mani în România - oficiali sau nu - indicau acum că raportul
intern de forțe, și mai ales opțiunile armatei, într-un moment
cînd Hitler hotărîse deja planurile de război antisovietice,
oscilau net în favoarea lui Antonescu. Fanatismul legionar
care împingea la permanentizarea "revoluției" (fasciste -
desigur) prejudicia comandamentele expansioniste ale regi-
mului nazist, inclusiv ale celui antonescian.Ambele aveau ne-
voie pentru aceasta de organizare militară intensă, de o se-
veră disciplină civică. Pentru garanții berlinezi ai legiunii,
subordonarea oricăror antagonisme fracționiste,interselor
Reichului în România, pregătirii ordonate a agresiunii împo-
triva U.R.S.S., reprezenta o necesitate peremptorie a momen-
tului. Zelul reformator legionar trebuia imperios temperat -
sau cel puțin amînat - cu sacrificiul pierderii unei bătălii
ideologice în favoarea celei militare.De acest lucru a putut
să-și dea seama și unul din exponenții autorizați ai legiu-
nii - C.Stoicănescu - căruia, în ajunul tentativei de apro-
piere de Anglia, ce se arăta dispusă să recepteze propunerile
Germaniei în funcție de renunțarea acesteia la instigarea unei
mișcări ideologice și de facilitarea penetrației capitalului
britanic în România (rămasă în zonă de influență germană) -
Rudolf Hess , adjunctul lui Hitler la conducerea P.N.S.G.,
i-a învederat că debarcarea legionarilor a fost impusă de
manevre politice de implicație europeană.

Intre aceste coordonate majore se înscria cea
de a doua vizită la Berlin a lui Antonescu, din ian.1941,ca-
re i-a consolidat definitiv întîietatea în fața conducători-
lor germani și personal a cancelarului, odată cu latitudini-
le discreționare și consimțămîntul de a se debarasa de asis-
tența legionară.

x) Vezi anexele 2 și 3.

./.

Pentru legionari, această consultare preliminară germano-antonesciană amintea întîlnitor de cea a lui Carol al II-lea de la Berchtesgaden din noiembrie 1938, care a pecetluit soarta lui Corneliu Zelea Codreanu.

Confruntarea legionaro-antonesciană decisă pe calea armelor

Legionarii reacționează cu promptitudine și la 16.I.1941, din ordinul lui V.Iasinschi, comandantul garnizoanei legionare din București și al Corpului Răzleți, la sediul Academiei Comerciale are loc adunarea șefilor de cuiburi din organizația Răzleți a Capitalei, consacrată informării asupra situației politice din țară, în care Ilie Niculescu, cheamă la apărarea disciplinei și educației legionare. Evocînd în acest cadru memoria lui Codreanu și necesitatea păstrării solidarității și unității, în acordurile refrenelor legionare, Nicolae Petrașcu face apologia mișcării și își reafirmă speranța în apropiata și deplina ei biruință prin cuvinte și aluzii care ținteau, neîndoelnic, persoana generalului Antonescu : "Divorțul între legiune și general este iremediabil, s-a săpat o prăpastie între legiune și generalul Antonescu. Legionarii sînt mulți și generalul este singur. Stim că vom fi dominați de militari, știm că ofițerii sînt cu el, dar ofițerii tineri sînt cu legiunea" 1).

Pregătirea rebeliunii legionare, deși prevăzută de mai mult timp, s-a efectuat într-un cerc restrîns de conducători, în general destul de discret și numai prin comunicări și înțelegeri verbale. Acest lucru este confirmat și de desfășurarea efectivă a evenimentelor, în care organele subalterne ale mișcării, deși aparent au executat dispoziții nesincronizate, în ansamblu au realizat o acțiune cu un caracter închegat și surprinzător de unitar.

In afara cauzelor obiective derivate din problematica contradicțiilor legionaro-antonesciene, la rebeliune

1) Arhiva C.S.S. - Pe marginea prăpastiei vol.2, pagina 217.

./.

a condus și setea de putere personală și dominare totalitară a lui Horia Sima, cinismul și spiritul său aventurist trădat și de o faimoasă butadă al cărei autor era și care circula printre membrii de rînd ai legiunii: "Cred că mișcarea legionară a monopolizat toată prostia din țara românească. Eu însă am nevoie de turmă care să nu-mi judece actele" 1). In acest mod concepea uzurpatorul rolul elitei, relația dintre personalitatea care vroia să pară și structura social-spirituală a grupării politice dirijate.

Pretextul confecționat de legionari pentru declanșarea rebeliunii l-a constituit uciderea, în noaptea de 18-19 I.1941, în fața localului "Caffée " din Capitală a maiorului german Döring, de către supusul grec Dimitrie Sarandos, emigrat din America în iulie 1940. Oficial Döring era comandantul transporturilor militare din Balcani, în realitate șef al serviciului militar german de informații din această zonă, iar asasinul - presupus colaborator al Intelligence Service-ului, ceea ce nu pare lipsit de semnificație, dacă avem în vedere faptul că Anglia nu renunțase încă în acel moment la încercările sale de a rupe Bulgaria de Axă.

Asasinatul se petrecuse în fața sediului Misiunii Militare germane din București și avea ca țintă viața unui demnitar oficial german, fără ca siguranța generală și P.P.C.(conduse de legionari) să fi luat vreo măsură preventivă sau să fi dispus de alte informații profilactice. Ancheta Parchetului Militar a mai stabilit ulterior că Sarandos cumpărase arma chiar de la un agent din serviciul poliției legionare. Cercetările poliției și siguranței s-au efectuat cu întîrziere (după 9 ore), comisarii legionari tergiversînd predarea corpurilor delicte către instrucție și dresarea de formalități procedurale legale. Sefii lor supremi - Petrovicescu, Ghica și Maimuca, în loc să ordone întreprinderea urgentă a cercetărilor asupra antecedentelor asasinului, au încercat să-l scoată vinovat de prelungirea vizei de ședere în țară a lui Sarandos, pe Alex.Rioșeanu, subsecretar de stat la Ministerul de Interne. In acest scop Alex. Ghica a dispus fotocopierea cererii de acordarea vizei (al cărei original n-a mai fost găsit) și difuzarea ei în

1) Arhiva C.S.S., Despre organizația legionară, vol.1, pag.433.

./.

public pentru a înfierbînta spiritele şi a motiva manifesta-
ţiile filo-germane din ziua de 2o.I.1941.

In dimineaţa zilei de 19.I.1941, liderii legio-
nari,împreună cu numeroşi şefi de cuiburi apropiaţi lui Du-
mitru Groza, comandantul C.M.L.-ului, se deplasează şi or-
ganizează în toată ţara conferinţe pe tema "Luptei Germaniei
Naţional-Socialiste pentru instaurarea unei noi ordine euro-
pene", stratagemă cu triplu obiectiv :cîştigarea de timp pen-
tru a da posibilitate agenţilor trimişi de la centru să se
înţeleagă cu statele majore locale asupra coordonării acţiu-
nilor decisive; a monopoliza simpatia Germaniei şi Italiei
(şi implicit a ameliora susceptibilitatea lui Hitler în ura
obstrucţiei lui Horia Sima de a se prezenta la Berlin ală-
turi de Antonescu)şi a trupelor germane staţionate în ţară
care urmau a fi chemate în ajutorul mişcării; a intimida
opinia publică şi a paraliza ordinea.

Tonul acestor conferinţe era preponderent oste-
tativ, afectînd persoana şi prestigiul lui Antonescu,depre-
ciindu-le, numele său fiind abia citat în expuneri,alteori
deloc,în contrast cu osanalele adresate lui Horia Sima.Pa-
ralel cu oficierea conferinţelor au loc întruniri secrete
ale"tribunilor"- purtători de cuvînt ai directivelor coman-
damentului legionar - cu şefii locali şi partizanii lor in-
timi asupra iminenţei frondei armate.In scop diversionist,
pentru a justifica eventualitatea rebeliunii, în unele lo-
curi (cum este cazul la Buzău) se difuzează manifeste de
marcă legionară : unele de culoare galbenă, îndreptate îm-
potriva legiunii, intitulate "A fost destul" şi altele ro-
şii, cu profil comunist,purtînd deviza "Muncitori români,
la arme!". Prefecţii legionari din judeţe, sub pretextul
instruirii subalternilor lor administrativi din comune,îi
convoacă la centru,ei urmînd de fapt să încadreze echipele
postate în instituţii în zilele următoare.

In aula Facultăţii de Drept din Bucureşti,
V.Iaşinschi rosteşte un discurs radiodifuzat care prilejui-
eşte asistenţei legionare devotate lui Horia Sima să cea-
ră impunerea solitară a acestuia la cîrma statului. In
după amiaza lui 19.I.1941, după ce în nopţile precedente
avusese consfătuiri secrete cu diverse căpetenii legionare
din Capitală şi provincie,- dintre care V.Biriş,Alex.Ghica,
Radu Mironovici,- însoţit de Traian Borobaru, secretarul său

Horia Sima părăseşte domiciliul pentru a nu mai reveni acolo
pe tot intervalul rebeliunii. In acest timp "Spărgătorii de
fronturi", orchestraţi de Ovidiu Găină, un legionar nematu-
rizat nici ca vîrstă, străbat Capitala în cadenţa marşurilor
şi sloganurilor atît de uzitate în momentele de resuscitare
a ambiţiilor revanşarde, hegemonice gardiste.

Trecînd la represalii şi pentru a polariza cre-
ditul factorilor influenţi din industrie, finanţe şi comerţ,
la 19.I.1941 Antonescu desfiinţează reţeaua comisarilor de
românizare,care-şi dovediseră vocaţia nocivă pentru dezorga-
nizarea economiei naţionale. Văzîndu-şi ameninţate interese
materiale vitale şi surse inepuizabile de înavuţire,legiona-
rii întîmpină această măsură cu o notă de ostilitate pe care
ziarul "Inălţarea" din Sibiu încearcă s-o disimuleze prin-
tr-o disciplinată resemnare : "Legionarii înţeleg de la în-
ceput lucrurile şi cred că ceea ce se face nu poate fi decît
bine. Bineînţeles, dacă e făcut de comandantul lor",ceea ce
- am adăuga noi - nu putea fi, întrucît Horia Sima nu semna-
se draconicul decret.

In seara aceleiaşi zile, gen.Petrovicescu,minis-
tru de interne, încredinţează radioului un expozeu incandes-
cent şi sediţios consacrat "Procesului Gărzii de Fier din
1934" - o adevărată apologie a forţei împotriva dreptului,
de instigare a opiniei publice la revoltă.Fostul procuror
general la rechizitoriul unei organizaţii teroriste ce-şi
inaugurase acreditarea în viaţa politică românească prin su-
primarea unui prim-ministru - I.G.Duca - ,era acum de părere
că desfiinţarea Gărzii de Fier a fost o măsură anticonstitu-
ţională, ostilă"unei organizaţii politice de o însemnătate
epocală într-o societate timorată care uitase cu totul aşa
de uşor, aşa de repede că existase cîndva un 19o7". Sfătuind
pe auditorii din toată ţara că "se cade ca acum, în ceasul al
11-lea, să deschidem ochii asupra realităţilor", Petrovicescu
decreta sentenţios : "astăzi nu mai este cu putinţă ceea ce
era posibil ieri. Procesul din martie 1934 a fost începutul
procesului unei epoci.Confruntaţi-l astăzi cu ceea ce eraţi
ieri şi daţi-vă seama că procesul din 1934 nu s-a terminat...
Dezbaterile continuă... De la bara justiţiei el a trecut în
faţa conştiinţei fiecăruia.Desigur, sînt încă mulţi nedume-
riţi, sînt şi de acei care se complac în a se menţine pe
poziţii care de mult nu mai înseamnă nimic... Dar ce valoare

public pentru a înfierbînta spiritele şi a motiva manifestaţiile filo-germane din ziua de 2o.I.1941.

In dimineaţa zilei de 19.I.1941, liderii legionari,împreună cu numeroşi şefi de cuiburi apropiaţi lui Dumitru Groza, comandantul C.M.L.-ului, se deplasează şi organizează în toată ţara conferinţe pe tema "Luptei Germaniei Naţional-Socialiste pentru instaurarea unei noi ordine europene", stratagemă cu triplu obiectiv :cîştigarea de timp pentru a da posibilitate agenţilor trimişi de la centru să se înţeleagă cu statele majore locale asupra coordonării acţiunilor decisive; a monopoliza simpatia Germaniei şi Italiei (şi implicit a ameliora susceptibilitatea lui Hitler în urma obstrucţiei lui Horia Sima de a se prezenta la Berlin alături de Antonescu)şi a trupelor germane staţionate în ţară care urmau a fi chemate în ajutorul mişcării; a intimida opinia publică şi a paraliza ordinea.

Tonul acestor conferinţe era preponderent ostentativ, afectînd persoana şi prestigiul lui Antonescu,depreciindu-le, numele său fiind abia citat în expuneri,alteori deloc,în contrast cu osanalele adresate lui Horia Sima.Paralel cu oficierea conferinţelor au loc întruniri secrete ale"tribunilor"- purtători de cuvînt ai directivelor comandamentului legionar - cu şefii locali şi partizanii lor intimi asupra iminenţei frondei armate.In scop diversionist, pentru a justifica eventualitatea rebeliunii, în unele locuri (cum este cazul la Buzău) se difuzează manifeste de marcă legionară : unele de culoare galbenă, îndreptate împotriva legiunii, intitulate "A fost destul" şi altele roşii, cu profil comunist,purtînd deviza "Muncitori români, la arme!". Prefecţii legionari din judeţe, sub pretextul instruirii subalternilor lor administrativi din comune,îi convoacă la centru,ei urmînd de fapt să încadreze echipele postate în instituţii în zilele următoare.

In aula Facultăţii de Drept din Bucureşti, V.Iaşinschi rosteşte un discurs radiodifuzat care prilejuieşte asistenţei legionare devotate lui Horia Sima să ceară impunerea solitară a acestuia la cîrma statului. In după amiaza lui 19.I.1941, după ce în nopţile precedente avusese consfătuiri secrete cu diverse căpetenii legionare din Capitală şi provincie,- dintre care V.Biriş,Alex.Ghica, Radu Mironovici,- însoţit de Traian Borobaru, secretarul său,

Horia Sima părăseşte domiciliul pentru a nu mai reveni acolo pe tot intervalul rebeliunii. In acest timp "Spărgătorii de fronturi", orchestraţi de Ovidiu Găină, un legionar nematurizat nici ca vîrstă, străbat Capitala în cadenţa marşurilor şi sloganurilor atît de uzitate în momentele de resuscitare a ambiţiilor revanşarde, hegemonice gardiste.

Trecînd la represalii şi pentru a polariza creditul factorilor influenţi din industrie, finanţe şi comerţ, la 19.I.1941 Antonescu desfiinţează reţeaua comisarilor de românizare,care-şi dovediseră vocaţia nocivă pentru dezorganizarea economiei naţionale. Văzîndu-şi ameninţate interese materiale vitale şi surse inepuizabile de înavuţire,legionarii întîmpină această măsură cu o notă de ostilitate pe care ziarul "Inălţarea" din Sibiu încearcă s-o disimuleze printr-o disciplinată resemnare : "Legionarii înţeleg de la început lucrurile şi cred că ceea ce se face nu poate fi decît bine. Bineînţeles, dacă e făcut de comandantul lor",ceea ce - am adăuga noi - nu putea fi, întrucît Horia Sima nu semnase draconicul decret.

In seara aceleiaşi zile, gen.Petrovicescu,ministru de interne, încredinţează radioului un expozeu incandescent şi sediţios consacrat "Procesului Gărzii de Fier din 1934" - o adevărată apologie a forţei împotriva dreptului, de instigare a opiniei publice la revoltă.Fostul procuror general la rechizitoriul unei organizaţii teroriste ce-şi inaugurase acreditarea în viaţa politică românească prin suprimarea unui prim-ministru - I.G.Duca - ,era acum de părere că desfiinţarea Gărzii de Fier a fost o măsură anticonstituţională, ostilă"unei organizaţii politice de o însemnătate epocală într-o societate timorată care uitase cu totul aşa de uşor, aşa de repede că existase cîndva un 19o7". Sfătuind pe auditorii din toată ţara că "se cade ca acum, în ceasul al 11-lea, să deschidem ochii asupra realităţilor", Petrovicescu decreta sentenţios : "astăzi nu mai este cu putinţă ceea ce era posibil ieri. Procesul din martie 1934 a fost începutul procesului unei epoci.Confruntaţi-l astăzi cu ceea ce eraţi ieri şi daţi-vă seama că procesul din 1934 nu s-a terminat... Dezbaterile continuă... De la bara justiţiei el a trecut în faţa conştiinţei fiecăruia.Desigur, sînt încă mulţi nedumeriţi, sînt şi de acei care se complac în a se menţine pe poziţii care de mult nu mai înseamnă nimic... Dar ce valoare

cu toate acestea faţă de mersul triumfător al legiunii?"[1].

Fatalul discurs al ministrului de interne - peste care s-au suprapus imputarea anarhiei şi dezordinii patronate de forul executiv pe care-l conducea şi asasinarea lui Döring - i-au adus demiterea din funcţia prin comunicatul 166 din 2o.I.1941 al generalului Antonescu.

Spre a se degaja de complicitate şi răspunderea în cazul Döring, a-l intimida pe Antonescu şi a readuce pe Petrovicescu în guvern, în după amiaza lui 2o.I.1941 Horia Sima îşi adună comandanţii de eşaloane, ordonă lui Viorel Trifa, preşedintele Uniunii Naţionale a Studenţilor Creştini Români, să mişte studenţimea şi să difuzeze manifestul revendicativ legionar, avînd în subordine pe Ilie Niculescu şi Dumitru Groza. Manifestanţii din Capitală, grupaţi în cursul serii, după ce depun jurăminte de credinţă lui Hitler (în faţa Legaţiei Germane), lui Mussolini (la Legaţia Italiană), se masează în preajma Consiliului de Miniştri, cerînd îndepărtarea din guvern a lui Alex. Rioşeanu, (pe considerente filo-semite şi masonice), repunerea în drepturi a lui Petrovicescu, guvern legionar pur condus de Horia Sima, Românie legionară, procedînd apoi la ocuparea instituţiilor publice. In conformitate cu spiritul jocului dublu al politicii germane, în rîndurile gărzilor de fier se pot observa şi grupuri de militari germani sosiţi în ţară.

Manifestaţii similare au loc în noaptea de 2o-21.I.1941 şi în alte centre urbane din ţară. La Timişoara, cînd cerea organizaţiei legionare trimite în stradă 5oo-6oo participanţi (dintre care numeroşi elevi), la Craiova legionarii ocupă oficiile telefonice, primăria, prefectura, uzina electrică, înarmîndu-se cu muniţii de la chestura poliţiei. La Iaşi prefectul legionar cere publicului adunat în sala Teatrului Naţional să ajute mişcarea, organizînd apoi o demonstraţie în Piaţa Unirii şi la Consulatul German.

Executînd ordinele comandamentului legionar, la 21.I.1941, organizaţia legionară judeţeană Ilfov dispune - sub ameninţarea răspunderii capitale - aducerea de în- teritoriu (legionari, simpatizanţi etc.) pe care le masează în localul prefecturii judeţului, unde se adăpostea şi ministrul de externe Mihail Sturdza. Legionarii din Capitală ocupă comisariatele de poliţie, sparg magazia de echipament

1) Arhiva S.S.S., Pe marginea prăpastiei, vol.2, pag.221-222, Bucureşti 1941.

a Regimentului de Jandarmi Pedeştri, însuşindu-şi muniţii şi arme, măşti contra gazelor şi de campanie, îmbrăcăminte, violează casa de bani, iar la Cazarma Gardienilor Publici din spatele sediului guvernului şi P.P.C. angajează ciocniri violente cu armata trimisă să-i evacueze. Şefii de cabinet ai lui Horia Sima şi V. Biriş îndeamnă prefecţii şi comandanţii organizaţiilor legionare teritoriale să nu depună armele, sub motiv că situaţia rebelilor din Capitală este favorabilă.

Generalul Antonescu -al cărui apel pentru încetarea dezordinilor nu apare, fiind respins de tipografiile ocupate şi mînuite de legionari - conferă cu comandanţii de mari unităţi militare şi le cere concursul pentru dobarcarea răzvrătiţilor, obţinînd consimţămîntul numai după beneficiază de acordul Germaniei. Cum gen. Hansen înştiinţase deja pe Antonescu că are ordin din partea lui Hitler să-i pună la dispoziţie unităţi militare în cazul agravării situaţiei, Marele Stat Major a putut trimite unităţilor militare ordine secrete de ocuparea instituţiilor.x) Antonescu dispune în acelaşi timp schimbarea prefecţilor de judeţe - în majoritate legionari - şi înlocuirea lor cu cadre militare, a inspectorilor de poliţie din întreaga ţară, inclusiv a şefilor lor din centrală.

Cu toate că, solicitat să-şi precizeze verdictul oficial final, Fabricius refuză lui N. Petraşcu apelul de a sprijini pe legionari, iar Neubacher îi sfătueşte să renunţe la tentativa lor, Horia Sima, îndemnat de Papanace prin agenţii lui Himmler, menţine ordinul de rezistenţă şi reocupare a instituţiilor. Alături de statul său major(C. Georgescu, Borobaru, Stoicănescu, Gîrneaţă), el îşi găseşte refugiul la Bolschwing, agentul serviciului de informaţii german din România, prin intermediul căruia mai nutrea nădejdea de a ajunge şi a-şi atrage sprijinul lui Manfred von Killinger, noul ministru german la Bucureşti, deziderat ce se va dovedi lipsit de viabilitate. El s-a ascuns apoi la col. Vorobchievici, simpatizant legionar, vechi prieten al său şi al lui Mihail Moruzov, fost ataşat militar român la Madrid şi Berlin, care-i va facilita legătura cu Andreas Schmidt, şeful G.E.G.-ului, destinat să-i ocrotească ulterior fuga deconcertabilă din ţară. O altă fracţiune a comandamentului legionar (Petraşcu, Biriş) confera în birourile lui Neubacher, aitoda

x) Vezi anexa nr.4.

în spatele Legației Germane,de unde păstra legăturile telefonice cu provincia,paralizate în restul Capitalei.Membrii familiei lui N.Petrașcu sînt ridicați de la domiciliul din București - de unde se trăseseră focuri de armă asupra armatei - de către militari germani,spre a-i feri de urmărirea organelor de poliție românești.La Constanța, vice-consulul german Emil Geyer se opune ca autoritățile militare române să identifice pe rebelii dezarmați, intervenind ulterior pentru eliberarea lor și acordîndu-le azil în clădirea consulatului.

Prin radio - care era de mai multă vreme înțesat și controlat de cadre înregimentate sau simpatizante - legionarii apelează la clemența și ajutorul șefilor unităților militare (speranțele lor se legau mai mult de ofițerii tineri), cer soldaților să refuze ordinele ierarhice și să fraternizeze cu ei, ventilează zvonul că autoritățile militare și civile sînt incapabile să restabilească ordinea,fac exces de zel și supunere în cîștigarea trupelor germane,trimițînd totodată telegrame omagiale și de credință lui Antonescu.

In cursul unei întrevederi din 21.I.1941,generalul Hansen reproșează lui Horia Sima că Misiunea Militară Germană n-a fost consultată asupra oportunității declanșării rebeliunii, imprudență ce "ar putea periclita planurile romîno-germane, drept pentru care armata germană ar interveni în conflict, fără a prejudicia sentimentul de amiciție față de legiune" 1).

O serie de intervenții cu caracter oficial sau privat, depuse pe lîngă Antonescu în zilele de 21-22 I.1941, pentru aplanarea lucrurilor,din partea Senatului legionar (familia Gh.Cantacuzino-Grănicerul), a corpului profesoral (prof.P.Panaitescu,rectorul Universității din București, ing.V.Chirnoagă- rectorul Politehnicii), a lui C.Greceanu, ambasador la Berlin și altele, nu dau rezultate scontate, audiențele permise de Antonescu în legătură cu pretențiile rivalilor săi putînd fi considerate ca o ultimă investigare de interes strategic a intențiilor și solidității indisciplinei lor contestatare.

In seara zilei de 22.I.1941, gen.Hansen primește

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.4oolo , vol.1, pag.lo.

în audiență pe gen.Mehedinți și col.Zăvoianu cărora le declară că rebeliunea este un act premeditat, izvorît din dorința de putere personală a lui Horia Sima și nu din incidentul Döring,anchetare amînată la cererea autorităților germane spre elucidarea completă a substratului crimei:"Legionarii au procedat la rebeliune în mod evident în completă neștiință de cauză sau chiar greșită a atitudinii armatei germane, care în concordanță cu politica germană a marelui Reich și directivele acestuia,era hotărîtă să păstreze,bineînțeles,o loialitate față de conducătorul statului,generalul Ion Antonescu." Punînd în vedere celor doi emisari legionari că "lui Horia Sima și legiunii le este cunoscut că pentru Germania și România sînt în curs fapte militare importante și că aceste pregătiri nu trebuie să fie tulburate în nici un caz",Hansen avertiza că în situație contrarie forțele germane vor interveni "numai în favoarea conducerii oficiale a statului care a oferit Führerului Adolf Hitler încredere nețărmurită".1) x)

Un avertisment la fel de ferm este trimis de Hansen lui Nicolae Petrașcu,sub amenințarea că în cazul în care legionarii nu se retrag pînă la 23 I.1941, trupele germane vor interveni împotriva lor.Incă din ziua precedentă, armata,care rămînea sub ordinele lui Antonescu,intră în acțiune, legionarii rebeli de la Cazarma Gardienilor Publici se predau destul de repede,în fața perspectivei de a se vedea copleșiți de superioritatea unităților instruite.In fața unei conjugări militare nu numai potențiale (la Arad,pentru pacificare, se recurge și la concurs efectiv german),la 23.I.1941 Horia Sima emite ordinul de încetare a rebeliunii, consemnînd și sfîrșitul acesteia.

In faza finală rebeliunea oferă și exemple ce nu mai țin de domeniul bravurii,cum ar fi unele acte de dezertare și abjurare- revers al animozităților organice, inerente care au constituit dintotdeauna o realitate inexorabilă a mișcării legionare.Ion Victor Vojen,comandant legionar și ministru la Roma, încearcă o înțelegere cu guvernul spre a-și salva cariera.Colaboraționismul,propriu atît legiunii, cît și foștilor săi mentori "istorici",este evident mai ales în provincie,unde șefi mai mărunți (primari de orașe și șefi de instituții) și ai unor sectoare aferente cu precădere

1) Arhiva C.S.S.,dosar nr.9o39, vol.7,pag. 296
x) Vezi anexa nr.5.

49.

economiei, rămîn în vechile funcţii. x)

În afară de ruta balcanică pe care se va angaja Horia Sima în drumul său spre Occident, ceilalţi comandanţi legionari aşteaptă în casele cetăţenilor germani din Capitală rezolvarea problemei lor în cadrul colocviilor dintre Ministerul de Externe şi S.S. Finalmente Himmler cîştigă această partidă şi şefii legionari vor fi încartiruiţi, ca şi altă dată, în Germania : Papanace, deghizat în chip de ostaş german rănit, pleacă cu avionul, stabilindu-se şi în felul acesta valoarea ierarhiei şi a cotei de interes superioare pentru tradiţionalele gazde; şefii Bunei Vestiri şi ceilalţi colaboratori simişti părăsesc ţara în vagoane de marfă sau furgoane germane, iar membrii de rînd - prin Bulgaria şi Jugoslavia, pe căi mai ocolite, dar toţi sub supravegherea S.S.-ului, grijuliu la soarta posibilei piese de schimb, intrată acum în recesiune. In Germania legionarii vor fi internaţi în lagăre, constituind nu numai o rezervă politică latentă pentru România, ci şi o sursă periculoasă de comunicare, deoarece cunoşteau destule date compromiţătoare pentru autorităţile germane care îi protejaseră la început Jar care acum, edificate asupra capacităţii lor politice, intelectuale şi morale, îi socoteau o anexă cu şanse de recuperare aproximative, greu de estimat în momentul acela.

Urzind să transforme mişcarea legionară într-o anexă a P.N.S.G., serviciile secrete germane, deşi circumspecte, nu renunţau nici atunci la alternativa gardistă ca la o soluţie ipotetică potrivită României, la ideia că legiunea ar fi secătuită de elemente capabile şi necompromise, utile în primul rînd aranjamentelor postbelice. La aceasta se mai adăuga teama de reîntoarcerea oamenilor şi mentalităţilor vechilor partide, în vreme ce naziştii căutau să implanteze în România elemente de formaţie nouă, cu o ideologie similară naţional-socialismului german. x)

Dincolo de condiţiile de ordin intern care au determinat eşecul rebeliunii legionare - dintre care se detaşează ostilitatea şi izolarea din partea maselor largi populare, a armatei şi aparatului represiv, conducerea neunitară şi improvizată a acţiunilor secesioniste, lipsa de prevedere a unei dîrze riposte antonesciene şi a hotărîrilor germane de ultimă instanţă- la înfrîngerea ei a concu-

x) Vezi anexele nr.6 şi 7

rat în măsură decisivă retragerea girului Germaniei pe care scontaseră rebelii la început. x) Pentru Hitler însă, ei reprezentau "capete necoapte ale legiunii române care au vrut să răstoarne pe gen. Antonescu, contribuind prin aceasta ca Germania să nu-şi poată respecta garanţiile date statului român" iar pentru noul său ministru la Bucureşti, Manfred von Killinger - "hoţi de drumul mare".

Opinia lor avea s-o confirme şi Antonescu în apelul adresat după tranşarea rivalităţii cu legionarii, implicit ajutorul care-l va engaja incalculabil în viitor:
" Îmi fac o datorie de onoare să mărturisesc întregii naţiuni că în aceste zile de zbucium sfîşietor am simţit în spatele meu umbra loială a marelui Führer şi onoarea Reichului german care ne-a garantat frontierele. Nici o atingere a mîndriei româneşti, nici o aplecare a suveranităţii noastre, ci loiala înţelegere a unui mare aliat, faţă de care nu am decît regretul că elemente rătăcite ale neamului ne-au întunecat o clipă prestigiul unităţii noastre" 1).

Rareori litera şi morala comunicatelor oficiale este şi conformă cu spiritul şi pozitivismul rece al lucrurilor şi fenomenelor istorice subterane, oculte. Exactitatea prozaică nu este şi indispensabilă unui mesaj de recunoştinţă, mai ales atunci cînd are menirea comandată să voaleze slăbiciunile şi agonia unei proprii şi deficitare concepţii politice. Dar prin prisma acestor revelatoare mărturisiri iese odată mai mult în relief rolul de funcţie variabilă interpretat de mişcarea legionară în raport de barometrul politicii germane, în condiţiile excepţionale impuse de revizuirea forţată a lumii dintre cele două războaie mondiale. Interferenţa acestor planuri militariste radicale cu orientarea fundamentală a dictaturii militaro-fasciste din România, este, pe cît de izbitoare, pe atît de complexă şi contradictorie.

Problemele cardinale de politică externă ale statelor cotropite - şi deci şi ale României, ai cărei conducători din acea vreme, îi zălogiseră independenţa, acceptînd garantarea discutabilă a graniţelor de către Germania -, treceau pe planuri cu totul secundare în cadrul războiului total. Din acest punct de vedere şi rezolvarea unor probleme

1) Arhiva C.S.S., "Generalul Antonescu către ţară", pag.226, Bucureşti 1941.
x) Vezi anexa nr.8.

esențiale, acute de politică internă, cu multiplele ei obiective - și care constituie rațiunea de a fi a oricărui partid politic, a oricărei personalități care se pretinde responsabilă (și deci și a legiunii și gen. Antonescu) în viața unei națiuni, apare cu atît mai sacrificată și condiționată arbitrar de factori exteriori lipsiți de scrupule, pentru care scadența finală depindea numai de rezultatul sec al acestui ilegic război.

Aceasta explică și corupția și decadența unui mod de a exista, de a conduce, miopia politică ce se refuză anticipației consecințelor, în perspectiva schimbărilor revoluționare iminente. Am citat prin aceasta sistemul societății axate pe clase și interese antagonice, în forma lui cea mai evoluată - imperialismul contemporan.

Respectînd proporțiile dezvoltării capitaliste a României în perioada la care ne referim, considerăm că interregnul antonesciano-legionar corespundea acestei posturi, în resorturile sale cele mai esențiale. Angajîndu-se să se debaraseze de un regim și de o politică ce-și dovediseră caducitatea și limitele de evoluție, să opereze o mutație cu caracter înnoitor, el a eșuat în suprimarea libertăților civice, în conservatorism despotic și înstrăinarea intereselor țării. Contradicția dintre senzația de schimbare și modul de înfăptuire a acesteia este obligatoriu frapantă : transferul de putere carlist- antonesciano-legionar nu are în sine nimic renovator, seismic, structural. Era o predare de prerogative tacit uzurpate, într-o situație excepțională. O vor demonstra și mutuala înțelegere între partidele "istorice" frustrate de dreptul liberalist de replică,- dar acceptînd în ascuns să intre în derivă într-un moment istoric așa de dificil și imprevizibil- și guvernanții antonescieni.

Modul de trecere a puterii politice a însemnat totodată și un mijloc de drămuire a instinctelor catalizatoare, intempestive ale mișcării legionare. Gen. Antonescu, conservator de tip militar pînă la ermetism politic, în esență ostil spiritului de partid, neasimilat ideologic nici celui legionar, nu concepea să rezerve Gărzii de Fier alt rol decît acela de instrument de șoc necesar orientării efervescenței politice din jurul preluării puterii. Incorsetîndu-se apoi prin multiple fire imperativelor germane,

Antonescu a răpit legiunii unul din atuurile politico-strategice cele mai sigure, privind-o de posibilitatea dezechilibrării relației antonesciano-germane pe linie de stat.

Erijîndu-se în interior ca elementul cel mai indicat să unifice forțele dispuse să acționeze în favoarea deciziilor de concedare a teritoriului, Antonescu a smuls legiunii și pretenția de a fi singură un summum de potențe naționale nealterate și izbăvitoare. Uzarea și compromiterea practică a legionarilor în afacerile guvernării era o chestiune de metodă și timp. Empirismul metodologiei politice legionare, prin care Garda de Fier încerca stihinic să recupereze distanța față de ascensiunea fascismului italo-german, era o altă făgăduință în acest scop. Din punct de vedere al intereselor germane, un asemenea moment era depășit acum și nu-i mai era favorabil. Chiar în Germania, revoluția național-socialistă, ale cărei valențe pseudo-democratice fuseseră atît de crîncen inoculate mulțimilor, receptive din necesitate la transformări sociale echitabile, ceda locul tendințelor imperialiste fățișe, grefate pe mitul filozofiei nietzscheene, pe care s-ar fi mulat mesajul predestinat și invincibil al națiunii germane.

Încăodată - și într-unul din nodurile gordiene insolubile și cruciale pentru dezvoltarea lumii contemporane - limitele istorice intrinsece ale societății bazate pe inegalitate socială, politică, juridică și națională, își trădau incapacitatea de regenerare, de progres. Național-Socialismul german- din fașă reacționar și nelegitim din punct de vedere istoric - avea să piară strivit în cleștele devorator al efemerului imperiu nazist, dar dictatorul său anacronic nu putea prelua mandatul napoleonian de "chirurg al istoriei". Înstăpînirile imperialiste germane aveau să sucombe sub loviturile luptei de eliberare a popoarelor europene încălcate, după ce procesul național-socialist se automistificase înainte de a se defini ca o nouă și superioară orînduire socială și de guvernămînt. Poate și aici sentința lui Bălcescu după care "revoluție națională fără revoluție socială nu e", să-și aibă aplicația ei. În orice caz, fascismul român, extrăgîndu-și morbul ideologic din aceste false izvoare și sisteme, dacă se arătase în stare să suporte durerile facerii, își va trăda lamentabil neputința de a supraviețui convulsiunilor creșterii.

Dincolo de relativa rigoare și plasticitate a metaforei, rămîne cert reperabilă osatura hiperretrogradă și refulată de popor a perioadei antonesciano-legionare în tot ce are mai definitoriu și antiistoric.

oooo0oooo

Organizațiile de extremă dreaptă premergătoare „Gărzii de fier"

Cpt. URECHE GELU
Cercetător științific

Organizațiile de extremă dreaptă care au luat ființă și au activat în perioada premergătoare constituirii "Gărzii de Fier", merită să fie mai bine studiate și cunoscute pentru că, ele au pregătit și au netezit terenul creării și activității acelei organizații fasciste care a fost "Garda de Fier". Apoi, pentru că sînt încă unele imprecizi-uni în legătură cu data exactă a înființării lor, cu conținutul activității și caracterul lor.

x

x x

Cauzele apariției organizațiilor de extremă dreaptă trebuiesc căutate în contradicțiile sociale generate de orînduirea capitalistă, în puternica lor ascuțire în condițiile apariției crizei generale a capitalismului. Situația economică și social-politică a României după primul război mondial, a determinat o puternică radicalizare a unor largi pături ale maselor populare, sporirea considerabilă a avîntului și potenței luptei clasei muncitoare și în consecință declanșarea, începînd cu sfîrșitul anului 1917, a unei puternice crize a regimului politic burghezo-moșieresc din România, creșterea derutei claselor stăpînitoare, 1)

1) Făcîndu-se interpretul derutei claselor stăpînitoare, deputatul burghez Vasile Cancicov, în lucrarea sa :

neputința acestora de a mai conduce cu vechile mijloace. "Adîncirea contradicțiilor social-economice ale regimului burghezo-moșieresc, cauzată de distrugerile războiului, de dezorganizarea activității economice și înrăutățirea situației materiale a maselor largi populare, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, determină în anii 1918-1920 o creștere impetuoasă a avîntului și combativității revoluționare a maselor muncitoare" 1).

Alături de măsurile de intimidare și reprimare brutală a acțiunilor revoluționare, acordarea unor concesii maselor populare, clasele stăpînitoare și în primul rînd burghezia liberală, în încercarea de a salva de la pieire regimul burghezo-moșieresc a recurs la crearea și sprijinirea unor organizații diversioniste.

Teama burgheziei de a folosi pe scară largă violența, pentru a nu determina masele să răspundă la violențe cu violența, pentru a nu alimenta și mai mult avîntul revoluționar, a făcut-o să recurgă la folosirea unor organizații diversioniste ca mijloc de scindare și fragmentare a forțelor clasei muncitoare, pentru crearea de diversiuni în sînul ei.

Organizațiile diversioniste create între anii 1917-1921

P.N.L., reprezentantul politic al burgheziei liberale, care a ocupat în această perioadă primul plan al vieții politice, avea acumulată o oarecare experiență în organizarea unor astfel de diversiuni. Amintim aici de atragerea în 1899 în P.N.L., a unor elemente neproletare din conducerea P.S.D.M.R., fapt care a făcut ca mișcarea muncitorească din țara noastră să primească o puternică lovitură. Dar, ceea ce a fost posibil la sfîrșitul secolului al XIX-lea, numai este posibil după primul război mondial, în condițiile existenței unei puternice mișcări muncitorești, condusă din mai 1921 de un partid comunist. De aceea, crearea la 22 aprilie 1917 de către George Diamandy, un socialist transfug de la 1899, cu membrii liberali și cu sprijinul partidului li-

- continuarea notei din pag. 1-a
"Impresiuni și păreri personale din timpul războiului României". Atel. Soc. "Universul" 1921, pag. 717, scria foarte alarmat despre unele acțiuni de luptă a clasei muncitoare din decembrie 1918 : " Să fie oare ajunul bolșevismului ; (...) "Am ajuns oare în Petrograd" ? (Subl. de mine U.G)

1- N. Ceaușescu, "România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 1, pag. 351.

./.

beral a unui partid diversionist 1) "Partidul Muncii", cu sarcina de a menține mișcarea muncitorească, masele populare, în limitele convenabile burgheziei, a eșuat. Pentru a realiza diversiunea inițiatorii acestui partid, au adoptat un program fățarnic, demagogic, un program care, așa cum mărturiseau mai tîrziu conducătorii săi "...cerea atît cît permiteau pe de o parte rezerva față de anarhia care ne amenința și, pe de altă parte precauțiunile față de reacționari. Sub acest regim nu încăpeau revendicarea proprietății colective și adeziunea luptei de clasă. Ambele ar fi anulat atunci rostul Partidului Muncii" (Subl. de mine U.G.).

Aceleași rezultat l-au avut și alte organizații diversioniste create în anii avîntului revoluționar 2).

In aceleași scopuri, I.G. Duca intenționa în august 1919 să plece din partidul liberal și să pună bazele unui partid "țărănesc-liberal" 3). In martie 1920 prin intermediul lui C. Stere, fost liberal, el încearcă să pună bazele unui partid "Poporanist" 4). Aceste încercări au eșuat. In fel ca și cele întreprinse cu începere din ianuarie 1919, de a-și asigura concursul aripei social-democrate de dreapta din partidul socialist 5), pentru a determina cu ajutorul acestora o stăvilire a avîntului revoluționar.

1) Caracterul lui diversionist îl recunoaște însuși organul său de presă "Tribuna" din 9 iunie 1919. După ce descrie panica puternică de care erau cuprinși stăpînitorii, care a"impus" crearea acestuia, arată:
"Atunci apăru "Partidul Muncii". Rolul său era circumscris de împrejurări, el avea să ne mențină ordinea și armonia socială. (Subl. de mine U.G.). In alt număr din 22 noiembrie 1919 întemeietorii lui mărturiseau: "...In dorința de a veni în ajutorul patriei în primejdie (a se citi, în ajutorul intereselor amenințate ale claselor stăpînitoare), cîțiva deputați ne-am adunat la ..... C. Diamandy și am dat un comunicat (manifest) pentru liniștirea populației".
2) In Prahova a fost creat în iunie 1919, tot cu concursul liberalilor "Partidul național-liberal-țărănesc muncitoresc". (Vezi "Țara nouă" din 29. iunie 1919).
3) "Țara nouă" din 4 august 1919.
4) Ibidem, 4 aprilie 1920.
5) In acest sens, în ianuarie 1919, I. Brătianu a organizat o întîlnire cu Grigorovici, social-democrat de dreapta (vezi "Universul" din 19 ianuarie 1919). De asemenea, amintesc unele declarații liberale potrivit cărora se declarau de acord cu " o conlucrare efectivă cu socialiștii care trebuie sprijiniți și îndrumați, pentru ca să formeze un bloc democratic, singurul care ar putea preveni bolșevismul" (Vezi "Lumea" din 28 februarie 1919).

./.

Neputința atragerii partidului socialist pe făgașul trădării intereselor clasei muncitoare,[1] în condițiile în care aceasta cîștiga tot mai mulți aderenți și regimul politic din România era tot mai amenințat, l-a determinat pe liberali să inițieze și să sprijine crearea și activitatea unor organizații, care, să opună socialismului științific un fals socialism, un "socialism național-creștin", să reactualizeze și să extindă teoriile antisemite. Necesitatea pentru clasele stăpînitoare de a abate nemulțumirea populară generată de orînduirea capitalistă, de a o canaliza, de la clasele stăpînitoare asupra altcuiva, de pildă, arată Lenin, "ațîțînd ura față de evrei" [2], a stat la baza atitudinii lor de încurajare a activității organizațiilor antisemite. Pe baza unei anchete întreprinse în 25 de comune din fostele județe Covurlui, Tecuci și Tutova, Serviciul Special de Siguranță Galați, într-un raport din 19 octombrie 1923, pe baza constatărilor făcute cu privire la starea de spirit a populației sătești în general, concluziona că " o propagandă de natură subversivă indiferent de nuanța ei ar putea găsi teren de dezvoltare la sate" [3] și sugera forurilor superioare că "ar fi necesar la sate o propagandă națională și culturală serioasă, care ar infiltra sătenilor idei sănătoase ferindu-i de curente primejdioase ce își caută loc în rîndurile marilor mase țărănești" [4]. Aceasta s-a realizat, dealtfel, prin sprijinirea organizațiilor antisemite.

Crearea unor astfel de organizații a fost impusă claselor stăpînitoare și de necesitatea contracarării efectelor drepturilor și libertăților politice cucerite de masele populare în perioada avîntului revoluționar, ca votul universal și participarea acestora la viața politică. In asemenea condiții noi, s-a modificat fața vieții politice, devenind

1) In condițiile creșterii continue a avîntului revoluționar și a radicalizării muncitorilor; social-democrații de dreapta, pentru a nu se demasca total în fața maselor populare și a nu-și pierde și acea brumă de influență pe care o mai aveau, au fost siliți să nu accepte acest rol. Pe de altă parte, și pentru liberali, în condițiile în care în partidul socialist avea loc un proces de clarificare ideologică tot mai mult în favoarea stîngii, soluția prezenta tot mai puțin interes.
2) V.I.Lenin "Opere" vol.IV. ed.1953, pag. 353
3) Arhiva C.S.S., Fond documentar (F.D.), dosar nr.3085, Special, vol.1, fila 99.
4) I b i d e m.

imperios necesar pentru clasele stăpînitoare să se adreseze maselor, să le cîștige sprijinul pentru ca în numele lor să obțină sau să păstreze poziții politice. Lupta dintre grupările politice burgheze se duce acum, mai mult decît în trecut, în numele, prin intermediul și cu sprijinul unor părți a maselor populare.

Burghezia liberală prin partidul său a adoptat și ea programe radicale, în noiembrie 1918, în noiembrie 1921, pentru a-și atrage adeziunea maselor populare. Față de ele, masa cetățenilor - așa cum aprecia ziarul "Opinia" "s-a arătat neîncrezătoare afirmațiilor programatice..." [1].

Pentru a nu pierde total sprijinul maselor, trebuia să găsească alt drum spre ele. Respinse dinspre stînga, li se adresează de la dreapta, încercînd să cultive în rîndurile lor neîncrederea față de "străini" și în special față de evrei, punînd pe seama acestora toate neajunsurile societății capitaliste, îndemnînd la prigonirea lor, ca singura soluție pentru mase de rezolvare a propriilor lor interese. De aceea, arăta Lenin : "Antisemitismul și naționalismul cel mai brutal au devenit singura platformă politică a partidelor guvernamentale" [2].

Caracterul diversionist al organizațiilor create cu concurs liberal, caracterul lor antimuncitoresc și mai ales anticomunist, este demascat de împrejurările în care au fost create și în deosebi de sarcinile și activitatea acestora. In vara anului 1919, ia ființă la Iași "Garda Conștiinței Naționale". S-au pus acum bazele unei asemenea organizații, tocmai ca o reacție la puternica grevă politică generală, organizată de partidul socialist la mijlocul lunii iulie 1919. G.C.N. a fost creată, în scopul -mărturisit de însăși organul său de presă, "Conștiința", în primul său număr - "Impiedicării propagandei dușmanilor liniștei publice și siguranței statului" și al "luptei împotriva tuturor celor ce caută să zdruncine temelia credinței noastre strămoșești" [3]. Era creată deci în scop diversionist, pentru a împiedeca propaganda partidului socialist și a lupta împotriva acestuia. Dealtfel, din lectura organului său de presă [4], din conținutul manifestelor, apelurilor și articolelor însera-

1) "Opinia" nr.3566 din 2o februarie 1919
2) V.I.Lenin "Opere", vol.17, ed.1957, pag.489
3) "Conștiința" nr.1 din 3o august 1919
4) G.C.N., face să apară acest ziar cu data de 3o.aug.1919, cu o apariție lunară la început, apoi săptămînală, pînă la 12 iulie 192o.

ve în el, din natura sarcinilor înscrise în programul său, se desprinde cu ușurință caracterul său net diversionist, antimuncitoresc și anticomunist.

Caracterul său diversionist decurge și din modalitățile pe care aceasta a înțeles să le folosească împotriva mișcării revoluționare, de la lupta pe planul ideilor, pînă la violență, corupție etc. Pe planul luptelor de idei, G.C.N. s-a dovedit slabă. Dealtfel, era și firesc să fie așa. Adevărurilor generale cuprinse în ideile și tezele socialismului științific, nu le puteau fi opuse cu succes naționalismul, antisemitismul și unele percepte religioase. Prezentarea socialismului științific internaționalist, ca fiind un socialism străin intereselor romînești[1], amoral [2], pe lîngă grosolănia neadevărurilor folosite, dovedește de asemenea, o mare sărăcie de idei, imposibilitatea de a găsi ca replică marxismului argumente convingătoare. Pe de altă parte, această organizație a popularizat ideologia "socialismului național", declarîndu-se în mod demagogic de acord cu "socializarea mijloacelor ~~de producție~~" [3]. Și, pentru că era vorba de "socialism național" și "socializare" trebuia să se înfăptuiască " între romîni sub conducere românească..." [4].

Purtătorii unui astfel de socialism preconizau un stat în care socialiștii " să trăiască în sfînta credință a lui Hristos" [5]. Un socialism deci, nu numai național, ci și creștin. Impreună cu C.Z.Codreanu, care și-a făcut o parte din ucenicie și în această organizație, Constantin Pancu, președintele organizației, a elaborat în decembrie 1919, ca o expresie a "socialismului" creștin pe care-l preconiza " Crezul socialismului național-creștin" [6].

In cadrul eforturilor de combatere, de denigrare a ideilor socialismului științific, a încercărilor de a crea scepticism în rîndurile muncitorilor cu privire la justețea adevărurilor sale, cu privire la posibilitatea înfăptuirii unei societăți echitabile pentru cei ce muncesc, au calomniat și denigrat revoluțiile socialiste din Rusia și Ungaria, prezentînd aceste țări ca fiind "stăpînite de în-

1) "Conștiința" nr.9 din 8 decembrie 1919
2) Ibidem.
3) Ibidem.
4) Ibid., nr.1o din 15 decembrie 1919
5) Ibid., nr.9 din 8 decembrie 1919
6) Ibid., nr.12 din 29 decembrie 1919.

./.

tunericul învățăturilor greșite" de unde "pornesc îndemnuri la luptă, la foc și la uciderea fraților de același sînge" [1]. De aceea, îndemna populația să se ferească a avea legături cu ei și a le urma exemplul, pentru că "străinii de peste hotare încearcă să împartă paharul cu otravă între noi, prin înstrăinații care trăiesc la sînul țării noastre" [2]. In același sens, îndemna populația să nu dea crezare manifestelor și îndemnurilor partidului socialist. Făcînd o paralelă de situații, nefirească, forțată și cu totul neîndreptățită, punînd pe socialiști alături de inamicii României în primul război mondial, îndemna populația să nu dea ascultare manifestelor socialiste, "precum n-ați dat crezare manifestelor dușmane cînd luptați la Oituz, Mărăști și Mărășești" [3]. "Nu plecați urechea voastră -îndemna un apel adresat meseriașilor, muncitorilor, soldaților și țăranilor români- la îndemnuri înșelătoare" [4].

G.C.N. nu s-a limitat numai la lupta de idei, ci s-a manifestat ca spărgătoare activă a unității sindicale a clasei muncitoare, a unității muncitorești. Sub egida și la sediul acestei gărzi, la Iași și în alte orașe s-au pus bazele unor firave "sindicate naționale", sindicate galbene. Cu tot sprijinul claselor stăpînitoare acestea n-au reușit să atragă decît un număr infim de muncitori și numai dintre cei dezorientați politicește, cu un slab nivel politic și ideologic, unii meseriași și oameni de încredere ai patronilor.

Caracterul antimuncitoresc, anticomunist al acestei organizații, rezultă și mai bine din activitatea cotidiană a acesteia. In mod frecvent la ședințele ținute se analiza cu regularitate "chestiuni în legătură cu dezvoltarea și avîntul luat de mișcarea comunistă în diverse fabrici și cartiere..." [5], hotărîndu-se măsuri în consecință. Despre activitatea potrivnică intereselor muncitorești a președintelui organizației, C.Pancu, comună tuturor fruntașilor săi, contemporanii cu evenimentele relatează că el își concentra efor-

1) Ibid., nr.1 din 3o august 1919
2) Ibidem.
3) Ibidem.
4) Ibidem.
5) C.Z.Codreanu - "Pentru legionari", vol.1. Editura "Totul pentru țară"- Sibiu, 1936, pag.1o.

./.

turile în direcţia derutării muncitorilor din intreprinderi, chiar la locurile lor de muncă, îi sfătuia să stea liniştiţi şi căuta să împiedice prin toate mijloacele grevele, demonstraţiile, manifestaţiile. Folosea limbajul obişnuit patrioţarzilor ca: neamul, ţara, duşmanii dinăuntru, duşmanii din afară, patria, biserica, armonia socială, pericolul evreesc, pericolul comunist etc. 1).

In arsenalul mijloacelor folosite de către această organizaţie, locul principal l-a ocupat însă violenţa. C.Z. Codreanu mărturisea cu cinism în lucrarea amintită: "In domeniul acţiunii, ciocnirile între cele două tabere, ciocniri inerente, sîngeroase, erau aproape zilnice" 2). Făcînd uz de violenţă, au ajutat autorităţile să înăbuşe greva de la R. M. S. Iaşi din 1o-11 februarie 192o. Ulterior, şi-au desăvîrşit "opera" punînd la îndemîna administraţiei intreprinderii spărgători de grevă. In acest sens C.Z.Codreanu scria mai tîrziu: "...am căutat în tot Iaşul mînă de lucru şi am redeschis fabrica" 3). Personal a înlocuit steagul roşu care fîlfîia deasupra fabricii, cu steagul gărzii. La fel s-au petrecut lucrurile şi la Atelierele Nicolina din Iaşi 4). In înăbuşirea grevei la R.M.S. prin preluarea lucrului, au fost folosiţi şi membrii sindicatelor galbene de aici 5).

In bagajul metodelor folosite de G.C.N., nu putea fireşte să lipsească încercarea de a corupe pe muncitori, pentru cîştigarea de noi aderenţi a organizat "serate dansante" şi a distribuit "zahăr, făină albă, toate gratuit "6).

Consider că la formarea unei viziuni cît de cît reale asupra acestei organizaţii, va sluji şi prezentarea în cîteva cuvinte a profilului moral al preşedintelui organizaţiei. Preşedinte în acelaşi timp al "Cercului meseriaşilor români" din Iaşi, cu 2o de ani de activitate în "Probleme muncitoreşti" 7), (2o de ani de slujbă credincioasă în solda patronilor), Constantin Pancu şi alături de el, C.Z.Codreanu, sînt caracterizaţi de cei care i-au cunoscut îndeaproape ca indivizi care "slujeau aceiaşi stăpîni, unul ca să ducă

1) Biblioteca CSS, culegere de articole scrise de legionari în detenţie, vol.1, pag.42.
2) C.Z. Codreanu, lucr.cit. pag.2o
3) Ibidem, pag. 21
4) Ibidem, pag. 22-23
5) Vezi "Organizarea sindicatelor naţionale muncitoreşti împotriva anarhiei internaţionale", tip."Lupta", Buc. 1920, pag. 8-9.
6) "Opinia", ziar independent din Iaşi, cu orientare democratică, nr.3919 din 1o sept.1919
7) Vezi C.Z.Codreanu, lucr.cit. pag.19.

o viaţă uşoară fără să muncească, iar celălalt ca să răzbată, ca să-şi potolească setea de putere, amîndoi urau pe cei de jos, pe muncitori, pentru că luptau contra stăpînilor lor..." 1). In plus, C.Pancu este prezentat ca "un muncitor declasat... 2) întotdeauna în criză financiară, datorită micilor sale slăbiciuni omeneşti" 3).

Cu mici excepţii portretizarea era valabilă şi pentru ceilalţi fruntaşi ai G.C.N.: C.D.Palade, C.D.Vasiliu, Al.Carp, I.St.Ionescu, C-tin Tucaliuc, Lascăr Tărăbuţă etc.

Din schiţarea încă sumară a orientării şi activităţii acestei organizaţii, se desprind cu prisosinţă caracterul ei diversionist, antimuncitoresc şi anticomunist, se desprinde ideia că a fost creată în scopul luptei împotriva mişcării muncitoreşti şi a comunismului. Dealtfel, C.Z.Codreanu recunoaşte făţiş că acţiunea acestuia "s-a mărit în măsura primejdiei bolşevice şi apoi s-a micşorat în măsura scăderii ei", că, consfătuirile şi întrunirile organizate de ea, mai rar în condiţiile unei evoluţii normale a evenimentelor, "erau în perioade critice săptămînale..." 4)

G.C.N. a fost creaţia burgheziei liberale, a statului burghez. Organul de presă al partidului ţărănesc arăta în această privinţă că Gh.Mîrzescu, ministru de interne liberal, văzînd că socialiştii "nici nu se gîndesc să colaboreze cu el, a pus la cale o contra mişcare socialistă-naţională..." şi că "Noua mişcare constituită la Iaşi sub firma «Garda conştiinţei naţionale», a luat fiinţă în acelaşi timp în care Mîrzescu a primit refuzul socialiştilor de a colabora cu el" 5).

Caracterul ei diversionist, carenţele morale din profilul moral al conducătorilor ei, legăturile dovedite cu burghezia liberală, a făcut ca G.C.N. să fie privită aşa cum era şi de aşteptat, cu multă suspiciune de către cei cărora li se adresa, muncitorii în primul rînd, cît şi de alte categorii sociale.

Cu toate subvenţiile primite, cu toate eforturile largi şi variate pe care le-a intreprins, G.C.N. n-a

1) Biblioteca CSS, lucr. cit. pag.41
2) De fapt, meseriaş, instalator de apă şi electricitate.
3) Biblioteca CSS, lucr.cit. pag. 41
4) C.Z.Codreanu, lucr.cit.pag.2o
5) "Ţară Nouă", nr.39, din 18 martie 192o.

1o.

reuşit să capteze bunăvoinţa unor pături largi ale clasei
muncitoare. Intuind scopurile în care ea a fost creată,la
scurt timp după apariţia ei, o delegaţie de 7o muncitori sin-
dicalişti şi socialişti din Iaşi, printre alte revendicări
prezentate lui Gh.Mîrzescu la începutul lunei august 1919,a
figurat şi cererea de lichidare a G.C.N. pentru că,susţineau
aceştia, prin continuarea existenţei sale " va provoca tul-
burări" 1). Acest fapt a determinat ca la şedinţele ei să
participe de regulă numai : "un tipograf culegător, un stu-
dent, patru mecanici de la R.M.S., doi de la C.F.R., mese-
riaşi, un avocat şi un preot" 2). La şedinţele ei "participau
în mod obişnuit foarte puţini, cu toată propaganda zgomotoa-
să" 3) ne informează o altă sursă.

Intelectualitatea democrată din Iaşi a condamnat
în mod public, atît G.C.N., cît şi sindicatele galbene 4).
Ziarul "Opinia" care a consacrat G.C.N. mai multe articole,
luînd poziţie împotriva ei, o asemuieşte ca seriozitate şi
popularitate "cu un joc de copii" 5).

Lipsa ei de popularitate, demascarea caracteru-
lui său diversionist, a determinat ca şi sindicatele "naţio-
nale", la crearea cărora a contribuit şi G.C.N., pentru a nu
se compromite şi mai mult în faţa maselor de muncitori, să se
derice de tutela G.C.N. şi să ia poziţie împotriva ei 6).

La fel de lipsite de popularitate, fără efect
erau şi unele acţiuni intreprinse de ea. Despre acţiunea de
tipărire a unor manifeste " cu care mînjeau toate zidurile
oraşului", contemporanii arată că :chemarea lor alarmistă

1) "Opinia" nr.369o din 6 august 1919.
2) C.Z.Codreanu,lucr.cit.pag.19.Vezi şi Lorenzo Baracchi
Tua,"Garda de Fier",traducere din limba italiană.Editura
mişcării legionare,tip.Bucovina,Buc.194o,pag.26.
3) Biblioteca CSS, lucr.cit.pag.42
4) Intr-o scrisoare inserată de ziarul "Opinia"în numărul
său 3871/24.III.192o,C.I.Parhon scria despre sindicatele
naţionale că ar fi "un fel de surogat pentru revendicări-
le muncitoreşti,oferit maselor muncitoare de cei ce caută
să-şi menţină stăpînirea asupra lor", că scopul lor este
"să dezbine pe muncitori" şi că legăturile lor "cu poliţia
şi cu anumiţi politicieni sînt bine dovedite".
5) "Opinia", nr.3694 din 1o august 1919.
6) Intr-o scrisoare publicată în "Opinia" nr.3855 din 5.III.
192o,sindicatele naţionale din Iaşi aduceau la cunoştinţa
opiniei publice "cu profundă indignare", că fără consimţă-
mîntul lor "o nouă organizaţie burgheză liberală vorbeşte
şi duce acţiune pretinsă naţională în numele sindicate-
lor naţionale". In continuare dezaprobă acţiunea G.C.N.

./.

1.

"nu mişca pe nimeni" 1). Despre ziarele "Conştiinţa" şi
"Apărarea socială", ultimul ziarul sindicatelor "naţionale"
din Iaşi, :Opinia" remarca: "Nimeni nu a dat atenţie acestor
două ziare, fiindcă ele nu aduc nimic nou...noile ziare nu
au fost primite cu dragoste de opinia publică" 2).

Pentru a revitaliza această şubredă 3) şi ne-
populară organizaţie diversionistă, A.C.Cuza, care a sprijI-
nit-o de la înfiinţare, mediază fuziunea ei la 28 martie 192o,
cu organizaţia naţionalistă ardeleană "Frăţia de cruce" a lui
Amos Frîncu şi Liviu Ghilezan 4).

După fuziune G.C.N. activează în continuare sub
acelaşi nume, însă tot mai sporadic. La 6 august 1923, la o
întrunire la Iaşi a L.A.N.C. - al cărui membru era, C.Pancu
nu mai este amintit ca preşedinte al G.C.N., ci ca preşe-
dinte al coorporaţiei metalurgiştilor 5).

In legătură cu soarta acesteia, aflăm dintr-un
istoric al problemei legionare întocmit la 21 noiembrie 1947
că, întrucît organizaţia "nu mai poate capta masa muncitoa-
re, fiind demascată prin legăturile şefului ei C.Pancu, cu
cercurile reacţionare, autorităţile au hotărît dizolvarea
ei" 6).

O altă organizaţie care constituie obiectul
lucrării de faţă este "Partidul Naţionalist Democrat"(P.N.D.)
fracţiunea Cuza 7). A.C.Cuza a fost promotorul adoptării u-
nor măsuri antisemiste în programul P.N.D., adoptat la cons-
tituirea sa. In sînul acestui partid au existat mari diver-
genţe, care au dus în 1916 la dezbinarea partidului în "ior-
ghişti" şi "cuzişti". Ele s-au accentuat după război, în con-
diţiile în care gruparea iorghistă şi-a restrîns şi a renun-
ţat în ultimă instanţă la campania antisemită,considerînd că

1) Biblioteca CSS, lucr.cit., pag.42
2) "Opinia", nr.3717 din 7 IX.1919.
3) Dacă ar fi să-l credem pe C.Pancu, după 7 luni de acti-
vitate G.C.N., avea 23 filiale şi 4o de mii membrii.Evi-
dent,cifra este exagerată.Vezi "Unirea" nr.1o/17.II.192o
4) "Unirea", organul P.N.D. din Iaşi, nr.46 din 3o martie
192o, vezi şi "Opinia" nr.3882 din 5 aprilie 192o.
5) "Cuvîntul Iaşului", nr.15 din 2 septembrie 1923
6) Biblioteca CSS, Problema "L", Dare de seamă asupra
mişcării legionare, pag.3.
7) P.N.D.s-a constituit la 23 aprilie 191o, prin unirea
a două grupuri, cel de la Iaşi, al lui A.C.Cuza grupat
în jurul ziarului "Unirea" şi al lui N.Iorga în jurul
ziarului "Neamul Românesc".

./.

în condițiile avîntului revoluționar era necesar să se pună mai mult accentul asupra problemelor democratice. Dimpotrivă, grupul lui Cuza se situa deschis pe poziții fățiș reacționare, cerea măsuri energice de reprimare a mișcării muncitorești, declarîndu-se în camera deputaților, prin cuvîntul șefului său, de acord cu masacrul de la 13 decembrie 1918 [1]. A.C.Cuza și fracțiunea sa, s-a situat în mod vehement pe o poziție ostilă, dușmănoasă, față de grevele muncitorești, pe care le-a condamnat ca fiind "arme perfide de luptă împotriva societății" [2]. Acest grup a sprijinit în mod direct crearea și activitatea organizației G.C.N.

Ca urmare a acestor evoluții diferite, fracțiunea cuzistă, după o revenire temporară în partid în decembrie 1918, îl părăsește în mod definitiv în februarie 192o. In scurt timp, la 7 aprilie 192o, la o întrunire la Iași, ea a hotărît: "excluderea lui Iorga și aclamarea lui Cuza ca singur șef al acestei grupări politice" [3]. In octombrie 1922, gruparea apărea cu titulatura "Partidul Naționalist Democrat din România de sub șefia lui A.C.Cuza" [4]. Din februarie 1923, adaugă la sfîrșitul titulaturii și cuvîntul "Creștin" [5].

Gruparea lui Cuza, deși recunoscută ca o grupare naționalistă, din 1918 pînă în 1922, nu a desfășurat cu precădere o activitate antisemită, ci în primul rînd a atacat cu vehemență socialismul și mișcarea muncitorească. In articolul "Un demagog primejdios" acuză și-l condamnă pe socialistul Ghelerter pentru că agită muncitorimea din Iași și pentru că le otrăvește sufletele "cu teorii subversive" [6]. In cuprinsul aceluiași articol îi amenință pe socialiști că gruparea nu va îngădui "să se agite" în mijlocul lor, "cu scopul vădit de a primejdui buna rînduială în ordinea publică" [7]. Și în alte numere ale organului său de presă, atacă cu aceeași vehemență Partidul Socialist și mișcarea muncitorească.

1) "Opinia", nr.3838 din 14 februarie 192o
2) "Unirea", nr.45 din 28 martie 192o.
3) "Naționalistul", apărea la Iași, continuînd activitatea ziarului "Unirea", nr.2 din 28 august 1922.
4) Ibidem, nr.8 din 8 octombrie 1922
5) Ibidem, nr.8 din 25 februarie 1923
6) "Unirea", nr.2, din 5 februarie 192o
7) Ibidem.

Numai citarea cîtorva titluri ca : "Falimentul socialismului" [1], "Socialism național și bolșevism" [2], "Sindicatele roșii" [3], "Socialismul" [4], etc. este semnificativă în acest sens.

Burghezia liberală, în timpul guvernării sale, (perioada 1918-192o), a asigurat pătrunderea în camera deputaților a unor fruntași ai acestei grupări ca: A.C.Cuza, I.C. Codreanu, C.Șumuleanu, a oferit înalte posturi în administrația județeană partizanilor ei, le-a subvenționat organele de presă.

De același sprijin s-a bucurat gruparea lui Cuza și în timpul guvernării averescane, martie 192o-decembrie 1921. Fruntașii acestei grupări au fost aleși deputați pe listele guvernamentale [5].

In parlament, Cuza a avut sarcini bine stabilite. "Opinia" aprecia că pe lîngă susținerea politicii guvernamentale antimuncitorești, alegerea lui era "...îndreptată în special împotriva d-lui Iorga, spre a paraliza activitatea parlamentară a șefului opoziției" [6].

Tot timpul Cuza a făcut jocul liberalilor. Același ziar consemna că: "...în aplauzele liberalilor, și-a dat reacționarismul pe față. Cît mai spre dreapta. Aceasta-i deviza dl.Cuza. Guvernul blocului parlamentar [7] era prea democrat, dl.Cuza l-a combătut. Domnia-sa a vrut un guvern "de ordine" și-l are [8]. (Este vorba de guvernul Averescu). După

1) Ibidem, nr.7 și 8 din 13 și 14 februarie 192o
2) Ibidem, nr.11 din 18 februarie 192o
3) Ibidem, nr.16 din 24 februarie 192o. In acest articol era difuzată o moțiune împotriva "Sindicatelor roșii" adoptată la o adunare organizată de G.C.N., în care se cerea " să se ia măsuri de reprimare împotriva mișcărilor sindicale roșii, care urmăresc distrugerea statului și ruina națională".
4) Ibidem, nr.29 din 1o martie 192o.
5) In acest sens chiar secretarul Sindicatelor "naționale" din Iași, denunța opiniei publice legăturile dintre clubul liberal și întreaga direcțiune a gazetei "Unirea". Vezi "Opinia" nr.3869 din 21 martie 192o.
6) Ibid., nr.39oo din 28 aprilie 192o
7) Ibid., nr.3963 din 15 iulie 192o
8) Este vorba de guvernul instaurat la 1.dec.1919, sub președinția lui Vaida, format din membrii ai Partidului Național Român din Transilvania, partidului țărănesc al lui Mihalache, etc. A întreprins o serie de măsuri democratice, anunțînd intenția de a înfăptui și altele în perspectivă, fapt ce a nemulțumit marea burghezie reacționară, determinînd căderea acestuia și aducerea la cîrma țării a guvernului Averescu.
9) "Opinia", nr.3882 din 5 aprilie 192o.

14.

cite observăm în perioada 1918-1922, gruparea lui Cuza deo-
fgoară în viața politică, pe lingă o susținută activitate
antimuncitorească și o activitate potrivnică grupărilor bur-
gheze cu o orientare ceva mai democratică, contrarie burghe-
ziei liberale, reprezentate de P.N.L.

In activitatea antimuncitorească și anticomunis-
tă a organizațiilor diversioniste despre care am vorbit, pînă
acum, cît și a altora, despre care vom vorbi în continuare,
pe tot parcursul existenței lor, se remarcă unele deosebiri
în ceea ce privește modalitățile de rezolvare a diversiunii
lor. Asa de pildă, în perioada 1917-1921, perioadă de puter-
nic avînt revoluționar, G.C.N. și P.N.D.-Cuza, nu-și manifes-
tă în mod fățiș antisemitismul lor. In programul grupării lui
Cuza, publicat în mai 1920, nu sînt înscrise nici un fel de
sarcini antisemite, [1] făcîndu-se doar o singură referire mi-
noră cu privire la evrei care nu angaja gruparea într-o ase-
menea luptă. Ba, dimpotrivă, programul este de o factură ra-
dicală, de supralicitare a altor partide politice burgheze.
Nici la G.C.N. nu s-a observat o activitate antisemită pro-
nunțată. Ba, C.Pancu dădea asigurări străinilor, inclusiv ev-
reilor în "Conștiința" din 8 decembrie 1919, că nu-i va da
afară, ci "îi vom tolera"...căci în ultimul război au făcut
și ei multe jertfe pentru idealul nostru românesc" [2].

Care sînt cauzele pentru care A.C.Cuza recunos-
cut "patriarhul antisemitismului internațional" [3] la congre-
sul de la Budapesta, din anul 1926, pentru activitatea lui
antisemită îndelungată și pentru merite reale în formularea
unei ideologii antisemite, a renunțat temporar la antisemi-
tism în acea perioadă, sau l-a diminuat foarte mult ?

O cauză o constituia radicalizarea maselor și ne-
receptivitatea lor față de ideile retrograde, reacționare, în
asemenea condiții. Antisemitismul nu-și găsea locul într-o
perioadă în care, așa cum observa însăși un ziar burghez,
marea majoritate a politicienilor burghezi " se bat cu pum-
nul în piept în numele democrației, care de care e mai demo-
crat, mai progresist, mai socialist... [4]. In aceste condiții
de radicalizare generală, de manifestare a unor tendințe lar-
gi de democratizare, încît însăși o grupare extremistă ca

1) Vezi "Unirea", nr.58 din 16 mai 1920
2) "Conștiința", nr.9 din 8 decembrie 1919
3) Biblioteca CSS, lucr.cit., pag.45
4) "Opinia", nr.3664 din 4 iulie 1919.

15.

cea a lui Cuza, a fost nevoită să adopte un program mai de-
mocrat, agitația antisemită, era în acel moment "pur și sim-
plu ridicolă", aprecia ziarul ieșean "Opinia" [1]. Cu altă o-
cazie, același ziar reflectînd realitatea arăta: "antisemi-
tismul nu mai produce astăzi o diversiune în spiritul mul-
țimii" [2]. Inactualitatea concepțiilor lui Cuza, lipsa lor
de popularitate în această perioadă, se vede și din faptul
că în alegerile parlamentare din noiembrie 1919, Cuza a ob-
ținut la Iași, numai 164 de voturi [3]. Iar în alegerile din
mai 1920, deși sprijiniți de guvernul averescan, au obținut
în județele din Moldova în care au candidat, numai 5869 vo-
turi, față de 21.181 ale socialiștilor, din 179.115 voturi
exprimate [4].

In strînsă legătură cu cele de mai sus, și ca ur-
mare a acestora, se mai adaugă și unele greutăți și slăbiciu-
ni ale grupării. Este știut că în mai 1920, Cuza este pără-
sit de o seamă de intelectuali, membrii marcanți ai grupării
ca: C.Ifrim, Stamboliu, Tincoca etc., care se rostașează gru-
pării lui Iorga, slăbind gruparea Cuza în așa măsură, încît
Cuza o socotea realmente lichidată. In acest sens, dealtfel
din mai 1920, își intitulează ziarul "Unirea", din organ al
P.N.D., în "ziar național și creștin" [5]. Crearea unei ase-
menea situații, accentuarea inpopularității sale [6], l-a dus
pe Cuza la un pas de retragere din viața politică. "Opinia"
din 20 august 1920, își informa cititorii că acesta ar fi fă-
cut chiar declarații că "iese din viața politică" [7].

Atitudinea grupării lui Cuza în această perioa-
dă a mai fost determinată și de lucrările Conferinței de pa-
ce, de adoptarea- printre alte documente- și a "Tratatului
minorităților", care obliga țările ce aveau în granițele
lor minorități naționale, să le asigure un tratament egal
cu cel al națiunii dominante.

1) "Opinia", nr.3694 din 10 august 1919
2) Ibid., nr.3998 din 20 august 1919
3) Ibid., nr.3767 din 6 noiembrie 1919
4) Ibid., nr 3929 din 1 iunie 1920
5) Vezi "Unirea", nr.58 din 16 mai 1920
6) La congresul studenților de la Cluj, din septembrie
1920, de pildă, a fost respinsă de către congres pro-
punerea făcută de a i se trimite o telegramă omagială
lui Cuza. Vezi "Opinia", nr.4022 din 24 sept. 1920.
7) Ibidem, nr.3998 din 20 august 1920.

Activitatea organizațiilor extremiste în perioada 1922-1928

Din cele arătate pînă acum se poate desprinde ideea că orientarea activităților organizațiilor diversioniste, conținutul acestora, a fost determinat de împrejurările istorice, de situația concretă, într-o perioadă sau alta, a raportului de forțe dintre burghezie, pe de o parte și clasa muncitoare și masele populare, pe de altă parte, de existența, în ultimă instanță, a unei perioade de avînt sau reflux revoluționar. Așa cum am văzut, în perioada 1917-1921, a unor puternice lupte de clasă, grupările diversioniste au folosit cu predilecție violența. In noile condiții istorice care s-au creat în anii 1922-1928, perioadă de reflux a mișcării muncitorești, violența lasă locul unor mijloace de activitate mai pașnice. Diversiunea, îmbracă cu predilecție acum o haină ideologică, haina antisemitismului. Antisemitismul, nu a însemnat deci renunțarea sau diminuarea activității anticomuniste și antimuncitorești, a acestora, ci o continuare a lor într-o formă nouă.

Venirea la cîrma țării din 1922 a burgheziei liberale, în condițiile stabilizării relative a capitalismului, a impulsionat crearea și activitatea unor noi organizații diversioniste. Cele mai multe dintre organizațiile extremiste sînt create tocmai după 1922, în condițiile în care are loc stabilizarea relativă economică și politică a regimului burghezo-moșieresc din România, în condițiile întreprinderii de către clasele stăpînitoare a unei ofensive generalizate împotriva mișcării muncitorești și a P.C.R. Ea este marcată de anularea unei bune părți din cuceririle revoluționare obținute de clasa muncitoare în anii avîntului revoluționar, spargerea unității sindicale, adoptarea unor legi antimuncitorești și anticomuniste, și în fine, de ilegalizarea P.C.R. Crearea unor asemenea organizații diversioniste și activitatea lor anticomunistă, a fost o parte a acestei ofensive generalizate. Refluxul mișcării muncitorești, ofensiva împotriva cuceririlor politice dobîndite de clasa muncitoare în anii avîntului revoluționar, au creat un climat propice activizării acțiunilor acestor organizații. In asemenea condiții ideile de extremă dreaptă își făceau loc mai ușor. In general, mica burghezie, burghezia mijlocie, erau acum mai receptive la astfel de idei. Pătrunderea unor asemenea idei într-o parte nu prea numeroasă a maselor populare, a fost facilitată, pe de o parte, de măsurile amintite în această perioadă, de prigonire a activității comuniste, iar pe de altă parte de existența unei mari mase analfabete, mistice și religioase, a unei mari mase țărănești de proprietari mici și mijlocii, conservatoare prin însăși poziția sa socială.

La baza creerii acestor organizații extremiste după 1922 a stat, în primul rînd, tot lupta împotriva mișcării muncitorești, împotriva activității comuniste, precum și alte obiective. Ele au mai urmărit să canalizeze nemulțumirea burgheziei mici și mijlocii (negustori, meseriași, mici industriași), provocată de concurența marii burghezii [1], împotriva omologilor evrei, să pună numai în seama lor greutățile pe care le întîmpinau, amenințarea cu falimentul și ruina. Firește, problema este mult mai complexă, nu-mi propun însă să analizez această contradicție sub toate aspectele sale. In spiritul realizării unei asemenea diversiuni, presa antisemită își îndemna conaționalii să cumpere numai de la negustorii români, să folosească numai serviciile meseriașilor români [2]. Pentru înlesnirea lor, unele organe ale L.A.N.C. publică pe cîte o pagină întreagă, cu litere mari, listele negustorilor și meseriașilor români [3].

La baza creerii lor consider că a stat și reflectarea pe plan intern a reacțiunii liberale pe plan extern față de politica puterilor imperialiste occidentale de acaparare a resurselor naturale ale României, promovînd în politica sa economică lozinca "Prin noi înșine". Rapacitatea burgheziei occidentale, tratarea României alături de puterile învinse, încercările acestora de a obține poziții economice, în-

---

1) In sensul existenței unor asemenea nemulțumiri, o delegație provincială de industriași și comercianți, lezați de concurența marilor industriași și comercianți, cer conducătorilor liberali în septembrie 192o, printre altele, o largă asociere la întreprinderile economice "a micilor capitaluri... înlăturîndu-se astfel ura firească ce o provoacă concepția capitalismului feroce și dominator". Vezi ziarul "România mare" din 26 septembrie 192o.

2) Vezi "Speranța" din Dorohoi, nr.1, din 1 septembrie 1924 și următoarele.

3) Vezi "Lancea", organul L.A.N.C., secția Putna, nr.1 din 6 august 1925 și următoarele.

semnate în România pe seama celor ale burghezieі autohtone [1], a nemulţumit burghezia, şi în primul rînd pe cea liberală [2], principala deţinătoare a poziţiilor economice, alimentînd naţionalismul şi antisemitismul. Gruparea lui Cuza a sprijinit politica economică liberală care avea la bază deviza amintită [3].

Este explicabil deci, dece în perioada guvernării liberale (19 ianuarie 1922-3o martie 1926), organizaţiile naţionaliste antisemite au luat amploare. La numai cîteva zile după instaurarea guvernului liberal, la 24 ianuarie (6 februarie) 1922, A.C.Cuza, împreună cu prof.univ. la Institutul Teologic din Bucureşti, Dr.Paulescu, pun bazele "Uniunii Naţional Creştine". (U.N.C.) [4]. Paulescu a adus în U.N.C. organizaţia sa, pe care o crease în 1921 în Bucureşti, numită "Asociaţia bunilor creştini", transformată la începutul anului 1922 în "Liga Naţional Creştină" [5]. Organizaţia lui, potrivit propriei sale pregătiri şi formaţii clericale, îşi propunea - în flagrantă contradicţie cu realitatea vieţii sociale şi cerinţele ei - să regenereze viaţa creştină în România, să îndepărteze viciile şi să reinstaureze legile naturale ale instinctelor, adică să întoarcă societatea înapoi, sub raportul relaţii-

1) Vezi V.I.Lenin, "Despre problema naţională şi naţional-colonială", E.S.P.L.A.-Buc. 1958, p.p.54o-541. Consemna despre politica hrăpăreaţă a burgheziei occidentale, manifestată cu ocazia tratativelor de pace de la Verssailles şi ulterior că tratatul de pace " este un act de violenţă împotriva naţiunilor slabe" şi că "Liga Naţiunilor şi întreaga politică postbelică a Antantei dezvăluie cu şi mai multă claritate şi în mod izbitor acest adevăr..."
2) In ziarul economic "România petroliferă" editat de burghezia liberală, în primul său număr, din 5 noiembrie 1921, în articolul program "Ce voim", se arăta printre altele că ziarul " este şi va fi un ziar pur românesc, care va apăra interesele naţionale ale avuţiei ţării în contra acaparatorilor străini..." In acelaşi număr, V.Brătianu, critică şi condamnă unele aranjamente, acorduri, intervenite între puterile occidentale "peste capul nostru" şi care "ceea ce este şi mai extraordinar" exclama el prevăd "şi modul cum aliaţii îşi vor împărţi şi administra terenurile petrolifere ale statului român..." In numărul din 1 mai 1922 P. Solomon susţinea că "acaparatorii străini trebuie să fie siliţi să plece..."
3) Vezi "Unirea", nr.52 din 6 aprilie 192o
4) "Apărarea naţională", nr.1 din 1 aprilie 1922. Vezi şi "Naţionalistul", anul 1o, nr.1 din 7 ianuarie 1923.
5) Vezi "Acţiunea Română", organul tineretului L.A.N.C. Bucureşti, anul VI., nr.1 din 1 noiembrie 1935.

./.

lor sociale, la etapa orînduirii comunei primitive [1]. Caracterul profund reacţionar al acestei organizaţii, rezultă din eforturile sale de a abate atenţia contemporanilor de la problemele actuale, de a-i întoarce înapoi cu cîteva orînduiri sociale.

U.N.C., în scopul realizării diversiunii propuse, editează, începînd cu 1 aprilie 1922, o revistă teoretică, bilunară, "Apărarea naţională", care avea ca sarcină principală "a contribui în limitele puterii sale, la soluţia problemei evreeşti" [2]. In ziua de 4 martie 1923, U.N.C. se transformă în "Liga Apărării Naţional Creştine" (L.A.N.C.) [x], ca o continuare şi o dezvoltare a acesteia cu o cuprindere organizatorică mai largă. L.A.N.C. a avut la început sediul său central la Iaşi, iar apoi din iunie 1923 la Bucureşti [3]. A.C. Cuza era preşedintele L.A.N.C., fiind în acelaşi timp şi preşedintele "Partidului Naţionalist Democrat Creştin". P.N.D.C. şi-a păstrat pe mai departe o existenţă de sine stătătoare. La 9 decembrie 1923 intervine o înţelegere comună între aceste două organizaţii. In procesul verbal, care a consemnat înţelegerea, se arată că P.N.C.D. " a hotărît conlucrarea cu L.A.N.C. care şi-a însuşit doctrina şi programul nostru. In consecinţă pentru unificarea şi întărirea acţiunii noastre "Naţionalistul" ... va fi totodată, organ al L.A.N.C. [4].

In ziua de 6 ianuarie 1922 este creată în Bucureşti "Liga Creştină Socială" [5] (L.C.S.). A editat o revistă şi a avut o editură proprie. Cuprinderea sa organizatorică a fost mică. In afară de Bucureşti a avut o filială ceva mai puternică la Covurlui. A fost o organizaţie antisemită,

1) Ibidem
2) "Apărarea Naţională", anul 1, nr.1 din 1 aprilie 1922
3) Vezi "Cuvîntul studenţesc", anul 1, nr.21 din iulie 1923
4) "Naţionalistul", anul X., nr.5o din 16 decembrie 1923.
5) Arătînd mobilul care a stat la baza creerii sale, Anastasie I.Niţescu, secretarul ei general, enumără: "Invaziunea jidănească de peste Nistru şi din alte părţi ... şi groaznicul atentat de la Senat din anul 192o. (o acţiune teroristă pusă de propaganda burgheză pe seama comuniştilor).
Vezi Biblioteca "Straja românismului" A.I.Niţescu, "Contribuţiuni necesare pentru dezvoltarea " Ligii Creştin Sociale", Bucureşti, Editura L.C.S. 1927, pag.4.
x) Vezi anexa nr.9

./.

mistică [1]. Conducătorii ei se pronunțau împotriva împămîntenirii evreilor și pentru menținerea articolului 7 din Constituția din 1866, care prevedea că numai străinii de rituri creștine pot dobîndi împămîntenire. A sprijinit de asemenea agitațiile studenților și organizațiile antisemite pe tema "Numerus clausus", considerînd că aceasta " este pentru statul român, întocmai după cum lumina și aerul sînt necesare pentru dezvoltarea vietăților" [2], cerînd extinderea ei la toate demnitățile de stat și profesiunile libere. Fiind o organizație și cu un caracter mistic, religios, patriarhul Miron Cristea a sprijinit-o bănește în dese rînduri.

Organizația era condusă de un "Mare comitet general", președintele acestuia fiind preotul econom C.Dumitrescu, iar delegați :Grigore S.Vasiliu, preot Ion D.Mateescu, I.Minirliu, S.G.Jocu, V.Filiu etc. Organizație cu caracter antisemit, avînd strînse legături cu L.A.N.C. [3], a sfîrșit pînă la urmă a se contopi cu acesta la 28 martie 1928 [4]. A.J. Nițescu, secretar general al L.C.S. a primit funcția de președinte a Sectorului Albastru al organizației din Capitală a L.A.N.C.

In anii 1922-1923 au mai apărut și alte organizații diversioniste de extremă dreaptă. Sub influenta fascismului italian, unele din ele și-au zis "Fascii".

In anii 1916-1917, adică înainte de instaurarea fascismului în Italia, Elena Bacaloglu, care a trăit mult timp în Italia, a pus la Roma bazele "Mișcării Național-Fasciste Italo-Române" [5] (M.N.F.I.R.). In februarie 1921 a încheiat un acord cu Mussolini, potrivit căruia ambele părți se angajau să ducă o acțiune comună pentru instaurarea fas-

1) Membrii ligii se numeau frați. Fiecare membru avea un număr și apărea în evidențele ligii, în materialele publicate numai sub acest număr. Art.4 parag.2, din statut arăta că scopul ligii este "A dezvolta simțămîntul național și al solidarității între membrii, întărind instinctul de conservare al neamului românesc, printr-o puternică unitate sufletească, națională și religioasă.
2) "Straja românismului", nr.1o-11 din dec.1922, ian.1923 pag. 13o.
3) A.C.Cuza a participat la unele întruniri ale L.C.S., îndeosebi ale celei din Galați. Vezi Arhiva CSS, dos.11o237, vol.14, fila 374.
4) "Apărarea națională", nr.25 din 17.VI.1928.
5) Vezi Ziarul "Mișcarea Națională Fascistă" editat de El. Bacaloglu, nr.5-6 din 25 iunie 1924. Este continuatorul ziarului " La Romania" apărut în 192o la Roma.

cismului în Italia și România. Mussolini a îndemnat-o pe Elena Bacaloglu să pună bazele unui "comitet de personalități române, care, la momentul necesar să devină organul de acțiune paralelă al Comitetelor Fasciilor de Luptă" [1], comitet, ale cărei baze au fost puse la 24 septembrie 1921, la Cluj, sub numele "Comitetul central al M.N.F.I.R." Președintele acestuia a fost prof.univ.Dimitrie Vasile, rectorul Universității din Cluj. Membrii: Elena Bacaloglu, Gh.Bacaloglu, Sextil Pușcariu, A.Călugăreanu, V.Bogrea, A.Lepădatu, Marin Ștefănescu, I.Agîrbiceanu, Romul Boilă etc. [2]. In 1923 mai găsim pe prof.univ.Mîndrescu, Papacostea și col.Rădulescu. In iunie 1925 se transformă în "Partidul Național Fascist din România" [3].

Această organizație, care se declara ca fiind singura organizație fascistă din România "originală și oficială", avînd girul lui Mussolini, a fost însă efemeră, s-a bazat mai mult pe influența exercitată de Mussolini în unele cercuri politice burghezo-moșierești din România. Faptul că avea rădăcini în afara țării și mai cu seamă că nu ducea o activitate militantă, a determinat un grup de membrii activi în frunte cu Panaitescu Vifor, Valer Spătar, să se desprindă din ea [4] și să pună bazele, împreună cu gruparea lui Pădeanu din vechiul regat "Fasciei Naționale Române" (F.N.R.).

La baza constituirii F.N.R. în Muntenia, a stat activitatea unui cerc de studii filozofico-morale, care se întrunea în casele lui Pădeanu încă de prin anul 1911. In discuțiile acestui cerc s-a născut, în condițiile social-politice care s-au creat în România după război "ideea unei intervenții cetățenești-arătau mai tîrziu membrii acestui cerc - folositoare statului îndată ce criza morală de după război s-a accentuat", punînd bazele la 15 mai 1921, unui grup de așa-ziși "Salvatori ai patriei" [5]. Printre inițiatori, în afară de Pădeanu, col.Rădulescu, Gh. Lungulescu, Mr.G.Bîgu-

1) "Mișcarea Național Fascistă", anul 1, nr.1, din 3o dec.1923. Reproduce un fascimil din ziarul "Il Popolo d'Italia" din 24 feb.1921, al consimțămîntului lui Mussolini cu semnătura lui.
2) El.Bacaloglu, "Movimento Nazionale Fascisto Italo-Romeno" Milano , 1923, pag.85.
3) Vezi ziarul "Mișcarea Național-Fascistă", nr.7-8 din 25 iunie 1925.
4) Avea organizații mai mult în Transilvania și Banat.
5) Vezi ziarul " Fasciștii constructivi", nr.1, din 2o octombrie 1923.

lescu, Cpt.Bazgan. Dacă avem în vedere intenția cu care s-a creat grupul, mărturisită mai sus, adică, a unei "intervenții cetățenești folositoare statului", adică burghéziei, și data la care s-a constituit, la numai cîteva zile după întemeierea P.C.R., rezultă caracterul diversionist al acestuia, încercarea de a da contradicțiilor sociale existente o "rezolvare" conformă intereselor burghéziei, de a o salva de la pieire.

Prin februarie-martie 1923, împreună cu grupul desprins din M.N.F. pun bazele F.N.R., care a avut ca organ de presă "Fascismul". Printre alte căpetenii, în afara celor citate, amintim : V.Vlădescu, M.Cioranu, I.Baroncea, Ioan Georgo, N.Al.Nicolaescu Iancu, T.Voinea, M.P.Florescu, Gh.Brateș etc. Intelectuali, funcționari, militari, mici comercianți și meseriași, reprezentînd burghezia mică și mijlocie.

In august 1923 se înrolează în această organizație, gruparea constituită în jurul ziarului "Opinia publică"[1].

In Moldova F.N.R. a început să se organizeze abia la sfîrșitul anului 1923 și începutul lui 1924, inițial la Iași, cu concursul și sprijinul material al inginerului Bejan, fruntaș al L.A.N.C.[2]. Dealtfel, mulți membri ai acesteia din urmă erau în același timp și membrii ai F.N.R., unii avînd și funcții de răspundere. T.Popescu, de pildă, cunoscut fruntaș antisemit, apropiat lui C.Z.Codreanu, era numit la 23 aprilie 1924 "șef fascist al secției F.N.R. din Cernăuți"[3]. In Moldova, F.N.R. a activat alături de L.A.N.C. și sub îndrumarea acesteia. "F.N.R. secția Iași, scria Manciu, prefectul poliției Iași, într-un raport adresat ministrului afacerilor interne, s-a afiliat complet politicii fasciste, antisemite a prof. Cuza"[4].

Caracterul diversionist al acestei organizații, rezultă în bună măsură din declarațiile sale programatice. Ea se declara de pildă, în mod cu totul demagogic, împotriva politicienilor avizi și imorali și-și propunea ca prin instaurarea unei dictaturi " să pună ordine, cinste și echilibru în treburile României..." [5]. Caracterul demagogic este reliefat de faptul că pe planul realizării desideratelor practice, ele se reduc la luarea unor măsuri numai

1) "Fascismul", anul 1, nr.5 din 15 august 1923
2) Arhiva CSS, dos.111041, vol.1, fila 249
3) Ibid., fila 136
4) Ibid, fila 244, verso.
5) "Fascismul", anul 1, nr.1 din 15 iunie 1923.

"contra funcționarilor neoinstiți și a negustorilor speculanți" [1], nu și contra amintiților "politicieni avizi și imorali". Pe de altă parte, în doctrina sa, și de aici rezultă marea demagogie a acesteia, lipsa și de consecvență și seriozitate programatică, se arată că: "...sîntem în fond socialiști-naționaliști. Ne deosebim de socialiștii ceilalți în primul rînd pe chestiunea străinului pe care noi nu-l admitem în gospodăria noastră sub nici o formă, apoi prin faptul că socialismul nostru este un socialism rațional, purificat de utopii, menite a tulbura doar mințile muncitorilor"[2]. Reținem deci, că și-au declarat apartenența la socialism, un socialism, este adevărat "purificat" și care nu admitea străinii. In continuarea precizării pozițiilor lor "socialiste" arătau că admit " o bună parte din desideratele pozitive ale socialismului..." [3].

Postarea pe asemenea poziții "socialiste" îi obliga, firește, și la adoptarea unor așa-zise, declarații anticapitaliste. "Fascismul, înscria doctrina lor, este nevoit să lupte și contra capitalismului..." [4]. Față de muncitori, după propriile lor declarații, pivotul politicii lor era "susținerea și încurajarea muncii naționale" [5]. Atît și nimic mai mult în problema muncitorească, în condițiile în care declarau că înțeleg să lupte împotriva capitalismului. Limitau deci "rezolvarea" problemei muncitorești numai la asigurarea priorității conaționalilor la vînzarea forței lor de muncă. O asemenea înțelegere a rezolvării problemei muncitorești, nu ar fi afectat cu nimic bazele economice ale orînduirii capitaliste, și este de prisos să spunem că nu avea nimic comun cu înțelegerea socialistă a rezolvării acestei probleme.

Caracterul demagogic, contradictoriu, al programului lor, rezultă și din modul în care înțelegeau să rezolve al doilea obiectiv ca importanță al politicii lor - după propriile lor declarații- și anume: "evacuarea în masă a străinilor..." [6]. După ce declară că în politica externă preconi-

1) Ibidem.
2) Titus P.Vifor, "Doctrina Fascismului Român", edit. F.N.R. Buc. 1924, pag. 14.
3) Ibidem.
4) Ibidem, pag. 15
5) Ibidem, pag.106
6) "Fascismul", nr.1, din 15 iunie 1923.

[illegible] aflați pe teritoriile altor ță-
zează colonizarea românilor [illegible], să intervină pe
ri, iar pentru cei ce nu se colonizează, să li se creeze "școli,biseri-
lîngă guvernele acelor țări [illegible]
ci și biblioteci românești" 1), tot ei declară că în situa-
ția în care acele puteri nu vor consimți să creeze regimul
dorit de ei, conaționalilor acelor țări, aflători pe terito-
riul țării noastre,"le vom aplica pe întinsul României sis-
temul reciprocității" 2). O soluție,deci,care se abătea în
mod flagrant de la angajamentul lor de a evacua în masă toți
străinii, și care demasca odată în plus inconsecvența aces-
tui program.

De fapt, fluturarea unor asemenea sarcini, în
contextul unor fraze sforăitoare, constituia o încercare din
partea acelor elemente burghezo-moșierești care stăteau în
spatele acesteia, de a se folosi ca de o trambulină de aspi-
rațiile maselor populare, pentru echitate și progres social,
pentru a cuceri puterea politică.

Chiar și din prezentarea fugară și succintă pe
care am făcut-o programului și doctrinei F.N.R., ne putem da
seama de caracterul demagogic al promisiunilor lor programa-
tice, de caracterul lor pur declarativ, fals socialist, fals
anticapitalist, în fapt diversionist,antimuncitoresc și anti-
comunist. Pe linia activității antimuncitorești și anticomu-
niste, se înscriu și unele fapte și declarații pe care aceș-
tia le-au făcut în presa lor. Așa de pildă, despre partidul
comunist român și cele social democrate declara:"...le urîm
pe toate și le dorim bucuros moartea tuturor" 3). Iar, pentru
a abate clasa muncitoare de la organizarea sa revoluționară
a preconizat și a încercat, fără succes, să creeze corpora-
ții fasciste, considerînd că una din "îndeletnicirile lor
principale" era aceia " de a scăpa muncitorimea română din
ghiarele sindicalismului internaționalist..."4), adică de
a-i abate de la organizarea lor în sindicate, de la lupta
lor revoluționară.

Caracterul vădit diversionist al F.N.R.,trădînd
scopul pentru care a fost creată și era sprijinită,rezultă
și din folosirea violenței împotriva unor elemente democra-
tice. Așa de exemplu, în octombrie 1923,Bacaloglu a comis

1) Ibidem,
2) Ibidem,
3) Ibid.,nr.2 din 1 iulie 1923
4) Ibid, nr.3 din 15 iulie 1925.

./.

un atentat împotriva lui Rosenthal de la ziarul "Adevărul"1),
iar în vara anului 1929 este descoperit un complot fascist
în care au fost implicați 46 participanți 2).

De existența acestor organizații,nu a fost stră-
ină nici burghezia liberală. Ziarul "Adevărul",un ziar bine
informat, cu o orientare general democratică, aducea la cu-
noștința cititorilor, demascînd oligarhia liberală,că miniș-
trii Dr.Anghelescu, gl. Moșoiu, gl. Văitoianu, din guvernul
liberal, "sprijină mișcarea fascistă" 3). Iar, "Democrația",
revistă de doctrină a P.N.L., reproducînd un articol națio-
nalist al lui O.Goga, în care acesta scria despre fascism că
este " o stare sufletească reală și existentă în societatea
noastră,un val care e pe drum, și azi mîine va cere cuvîntul
arătîndu-și puterea lui", nu făcea altceva decît să populari-
zeze astfel de idei și să legitimeze mișcarea fasciilor 4).
Demascînd sprijinul liberal și mobilurile acestuia, același
ziar arăta că "Mișcarea fascistă antisemită este menită să
devie o mașină politică în mîinile liberalilor și o ghiulea
pentru guvernul de mîine. De pe urma ei liberalii înțeleg să
tragă foloase..."5).

Cu tot sprijinul liberal, cu toate apelurile
disperate, alarmante, pe care acestea le adresează opiniei
publice, F.N.R. n-a avut aderențe serioase în mase.Dealtfel
"Adevărul" estima numărul membrilor organizației la 1500 6).

F.N.R. nu a fost o organizație nici puternică
și nici stabilă. Intre diferitele fracțiuni provinciale ca-
re o compun, încă din septembrie 1923 intervin serioase di-
vergențe.Pădeanu urmat de M.Cioranu, Al.Bursan,I.Baroncea,
Ioan George și alții, părăsesc F.N.R., punînd bazele unei
noi "Fascii". El a plecat după o încercare nereușită de a-și
impune punctul de vedere cu privire la recunoașterea sa ca
președinte al F.N.R., întrucît "directoratul" -forma de con-
ducere existentă-, "nu putea să realizeze unirea tuturor
forțelor într-un singur mănunchi" 7).

La baza divergențelor din F.N.R., a-a stat nu-

1) "Adevărul" din 10 oct.1923
2) Ibid., din 3 sept. 1929
3) Ibid., din 3 august 1923.
4) Ibid., din 9 sept. 1923.
5) Ibid., din 24 iunie 1925
6) Ibid., din 10 oct.1923
7) "Fascismul", nr.6 din 1 sept.1923.

./.

să se impună ca dictator unul sau altul din-
mai lupta pentru a se impune ca dictator unul sau altul dintre fruntaşi, pentru a-şi revendica paternitatea mişcării,ci şi oarecari divergenţe doctrinare. Grupul lui Pădeanu s-a desprins din F.N.R. şi a pus bazele unui alt grup pentru că nu împărtăşea întrutotul, din motive de ordin tactic,ideia folosirii violenţei. Despre partizanii unei asemenea practici, ziarul grupării lor, "Fasciştii constructivi", scria : "Asemenea voinici se vor topi ca o luminare prin propriul lor ridicol" [1]. Iar în articolul "Fasciştii constructivi şi alte feluri de fascişti" [2], scria că neajunsurile vieţii sociale "nu se vor îndrepta de oameni fără seriozitate,ambiţioşi, fără cultură, simţ de răspundere, gata să pună mîna pe bîtă şi să spargă capete sau geamuri. Nu. Nu le vom putea îndrepta decît cu greu oamenii de ispravă la un loc al acestei ţări" [3].

La începutul anului 1924 existau patru grupuri fasciste[4]. Unul în jurul ziarului " Mişcarea Naţională Fascistă", un altul, în jurul lui Pădeanu, al treilea în jurul lui Vifor şi Spătar, şi ultimul, în jurul lui Lungulescu.

O notă de neseriozitate, de joacă copilărească, o imprimă organizaţiei şi iniţiatorilor ei, faptul că Pădeanu, autorul statutului, le pretindea membrilor grupării,prin statut, pe care depunea jurămînt, să dovedească următoarele calităţi: probitate, abnegaţie, devotament, energie, armonie, naţionalism, unire. Dacă se citeşte numai prima literă de la fiecare din cuvintele enumerate, rezultă numele lui Pădeanu.[5] O modalitate neserioasă de a stabili trăsăturile de caracter pe care trebuia să le întrunească oamenii "chemaţi" să contribuie la realizarea unor "prefaceri" sociale.

In ziua de 7 iunie 1923, 19 intelectuali din Cluj: prof.universitari, medici, asistenţi şi studenţi pun bazele "Acţiunii Româneşti" [6]. Printre fondatorii ei: prof. I.C.Cătuneanu, dr.Valer Roman, prof.dr.Iuliu Haţegan, Ion Istrate, Valeriu Pop, Ion Straje, G.Sion etc.

Această organizaţie a avut, ca şi cele amintite pînă acum, acelaşi caracter diversionist, antisemit,antimun-

1) "Fasciştii constructivi", nr.1, din 20 oct.1923
2) Ibid., nr.3 şi 4 din 20 dec.1923
3) Ibidem.
4) "Mişcarea Naţională Fascistă", nr.4 din 3 febr.1924
5) "Fasciştii constructivi", nr.1 din 20 oct.1923.
6) "Acţiunea Românească", anul I. din 1 noiembrie 1924.

citoresc şi anticomunist. In primul număr al revistei sale teoretice, "Acţiunea Românească", arăta, în legătură cu programul său de luptă, că organizaţia îşi propune ca primă sarcină "...reducerea puterii economice, culturale şi politice a elementului străin, în special al celui evreesc..." [1]. Cea de a doua şi ultima, deşi într-o formă escamotată şi fără formulări exprese, vădea un caracter antimuncitoresc. Ea era astfel formulată: "...pentru aducerea la cunoştinţă a demnităţii naţionale mai curate şi mai adînci, pentru îndrumarea la muncă onestă,sau apoi pentru boicotarea şi chiar nimicirea morală a acelor elemente, căzute pradă fie unui pesimism nejustificabil, fie unui egoism excesiv, săvîrşesc prin felul lor de a munci şi a se manifesta astfel de acte,care dezonorează numele de român şi împiedică refacerea mai grabnică, economică şi morală a ţării noastre" [2].(Subl.de mine U.G) Intr-un limbaj alambicat această organizaţie, aşa cum rezultă şi din unele articole şi manifestări ulterioare,îşi propunea să lupte pentru "nimicirea morală a acelor elemente" care, prin "felul lor de a munci şi a se manifesta" săvîrşesc acte ce împiedică refacerea mai grabnică, economică şi morală a ţării, adică împotriva muncitorilor revoluţionari şi îndeosebi a comuniştilor. Referirea la modul de "a se manifesta a unora", manifestare care chipurile " ar împiedica refacerea economică a ţării", constituia , în virtutea unor teorii mult vehiculate pe timpul grevei generale din octombrie 1920, o luare de poziţie şi condamnarea grevelor muncitoreşti,care,chipurile, pe lîngă alte urmări negative pentru economia naţională, ar leza şi interesele populaţiei în calitatea ei de consumator de bunuri. Este vizibilă, deci,poziţia contrarie,duşmănoasă, a acestei organizaţii faţă de lupta dreaptă a clasei muncitoare, după ei, determinată de un "egoism excesiv",de a-şi crea condiţii mai bune de viaţă şi de muncă, de a obţine unele libertăţi democratice, de a asigura în perspectivă realizarea unor adînci prefaceri sociale.

Incepînd cu 1 mai 1925, în locul revistei "Acţiunea Românească", publică revista "Infrăţirea Românească".

De la începuturile activităţii sale,"Acţiunea Românească" a militat pentru o apropiere şi contopire cu

1) Ibidem.
2) Ibidem.

L.A.N.C. "...am întins mîna tuturor organizațiilor cu caracter naționalist - se scria într-un articol al revistei-în special însă L.A.N.C. de sub conducerea dl.A.C.Cuza", autorul articolului exprimîndu-și în continuare încrederea, că în curînd vor deveni " un trup și suflet" 1). Pe parcursul activității sale a făcut propuneri de fuziune L.A.N.C., dar Cuza s-a împotrivit 2).

"Acțiunea Românească", ca și "F.N.R.", a fost o organizație slabă fără priză în masa populației, fără ecou în conștiința acesteia.

O organizație și mai puțin însemnată, minusculă și necunoscută, a fost "Partidul Social Creștin". El a fost înființată de Titus Mălai, profesor la Academia teologică din Gherla, pe la începutul lunei ianuarie 1925, la Oradea 3).

Toate aceste organizații, avînd același caracter și servind acelorași interese (P.N.D.C., L.A.N.C., "Acțiunea Românească", care între timp înglobase în rîndurile sale și fostul "Partid Social Creștin"), s-au unit în ziua de 13 aprilie 1925 într-o singură formație cunoscută cu numele "Acțiunea Național Creștină" 4). La 10 august 1925 pe baza înțelegerii de la Cîmpulung (Bucovina), "Acțiunea Național Creștină" se unifică cu F.N.R., constituindu-se L.A.N.C. 5). Unificarea tuturor acestor organizații diversioniste a căpătat o formă definitivă la 18 sept. 1925.

Paralel cu activitatea L.A.N.C., uneori confundîndu-se cu ea, a desfășurat o activitate antisemită și o parte a studențimii din toate centrele universitare existente atunci.

In perioada anilor avîntului revoluționar, la conducerea tuturor societăților studențești din Cluj, București, chiar și la Iași (unde și-au desfășurat activitatea lor nefastă prof.univ.A.C.Cuza, Ion Găvănescu și Corneliu Sumuleanu), se aflau elemente de stînga. Ideile de stînga

1) Ibid., pag. 2
2) Dintr-o scrisoare a cpt.Beleuță, fruntaș al "Acțiunii Românești", datată din 8 febr.1924, scria unui tovarăș ce idei, că la propunerea de fuziune făcută L.A.N.C., A.C. Cuza îi sfătuiește "...să nu o facem, ci să lucrăm așa cum am lucrat pînă acum și să o ducem așa mai departe". Vezi Arhiva CSS, dos.111041, vol.1, fila 63.
3) Vezi "Unirea" din 14 martie 1925
4) "Înfrățirea Românească", anul I., nr.1 din 1 mai 1925, fila 1.
5) "Apărarea Națională", nr.1 din 15 oct.1925.

erau îmbrățișate de majoritatea zdrobitoare a studențimii, fapt relevat și la Congresul studențesc din 4-6 sept.1920 de la Cluj. Antisemitismul se limita acum la un nucleu de cîteva elemente din jurul lui Nae Ionescu și C.Z.Codreanu 1). Din 1922, în condițiile stabilizării relative a capitalismului, ca urmare a agitațiilor antisemite făcute în rîndurile studenților de către înșiși unii din profesorii lor, pe fondul unor reale nemulțumiri studențești, sprijinite și alimentate de guvernele liberale 2), crește într-o oarecare măsură numărul studenților antisemiți.

In anul universitar de învățămînt 1921- 1922, cu intenția de a realiza o diversiune în rîndurile studențimii, de a o abate de la lupta sa democratică, C.Z.Codreanu împins de profesorii antisemiți în frunte cu A.C.Cuza, la conducerea Societății Studenților în Drept de la Iași, iar la 20 mai 1922 este ajutat să pună bazele unei asociații studențești antisemite - "Asociația Studenților Creștini" (A.S.C.). In cadrul acestora C.Z.Codreanu a desfășurat o intensă activitate de îndoctrinare antisemită. Toate lucrările și referatele care erau întocmite și susținute în cadrul adunărilor

1) C.Z.Codreanu, lucr.cit. pag. 40
2) "Adevărul" din 29 dec.1922 scria că guvernul liberal silește funcționarii " să stoarcă bani de la cetățeni, prin abuz de putere, pentru întreținerea publicațiilor antisemite și probabil și a altor instrumente de propagandă". La cererea studenților antisemiți, ca pe viitor să fie excluși studenții evrei să mai facă autopsie pe cadavrele de creștini, dacă nu vor fi aduse în morga Fac.de Medicină și cadavre de evrei, studenții evrei de la Fac.de Medicină din Iași n-au fost admiși la examenul de anatomie-iunie 1924, pentrucă "comunitățile israelite din Moldova n-au procurat cadavrele necesare..." Arh.CSS, dos.3035 Special, vol.1, fila 147. In 1926, guvernul liberal adoptă "Legea cadavrelor" cu prevederi în sensul satisfacerii cererilor studențimii antisemite. Vezi "Adevărul" din 6 martie 1926. Guvernele burgheze au sprijinit organizarea congreselor studențești antisemite. Cu ocazia Congresului de la Iași din 29.XI.-1.XII.1926, li s-a pus la dispoziție gratuit 11 vagoane, orașul a fost pavoazat de autoritățile locale, iar primarul orașului a adus la congres "urările populației orașului". (Vezi Arh.CSS, dos.special nr.2038, vol.1, f.f.34,74 și 81). Cu ocazia uneiconflictuiri studențești în jud.Neamț, Subsecretariatul de Stat de la M.A.I. trimite o adresă prefectului județului indicîndu-i : "Ocupați-vă de încartiruirea studenților și înlesniți-le traiul, putînd depăși suma remisă. Este important ca să fie tratați cu solicitudine".
(Arhiva C.S.S., dosar cit., fila 129).

30.

"... nu se puteau face- arăta C.Z.Codreanu-decît avînd ca obiect problema evreească..." 1). La baza studiilor prezentate stăteau lucrările antisemite ale lui A.C.Cuza,care erau "nu odată citite, ci de trei,patru ori citite și studiate. In special,sublinia Codreanu, cursurile sale de economie politică 2) ce tratau... în chip strălucit,chestiunea evreească" 3).

Grupul studenților antisemiți, în activitatea lui diversionistă, nu s-a mărginit însă numai la activitatea pe plan ideologic, ci s-a dedat mai cu seamă la acțiuni și practici huliganice. A luat poziție în primul rînd împotriva studenților comuniști căutînd, fără succes, să împiedice activitatea revoluționară a acestora. A căutat să împiedice organizarea și desfășurarea unor acțiuni greviste studențești, care cereau satisfacerea unor drepturi legitime ale acestora, încercînd, cu titlu de represalii, să-i împiedice să intre la masă. A întreprins o campanie împotriva șepcilor rusești.

Acest grup, care nu număra mai mult de aproximativ 40 de oameni, pe linia activității sale diversioniste, a luat atitudine și împotriva democrației burgheze și a unor personalități democrate-burgheze. Arogîndu-și rolul de cenzor al presei, C.Z.Codreanu și micul său grup de huligani, "Apreciind" unele articole ca necuviincioase la adresa regelui, armatei și bisericii, pătrund în redacțiile și tipografiile ziarelor " Lumea"... și "Opinia" și le sfarîmă tiparnițele 4). Pentru aceleași motive, C.Z.Codreanu l-a pălmuit

1) C.Z.Codreanu,lucr.cit. pag.48
2) Prin intermediul cursului său de economie politică,A.C.
Cuza încerca să pună toate racilele societății burgheze,
mizeria și sărăcia maselor pe seama prezenței evreilor
în România. Inrăutățirea condițiilor de viață ale aces-
tora după război nu s-ar fi datorat decît creșterii nu-
mărului evreilor în mod "îngrijorător". După o statisti-
că, de el confecționată,stabilise un raport de un evreu
la șapte români. România ar fi fost,după el,țara cu pro-
centul cel mai mare de evrei. Acapararea,chipurile,de căt-
re aceștia a industriei,agriculturii, a vieții economice
în general,influențarea culturii românești,acapararea
presei și influențarea "negativă" a opiniei publice,in-
suflîndu-le idei de stînga, numărul mare de studenți
evrei în facultăți, procentual mai mare decît al români-
lor, devenise, după el, un pericol național.
3) C.Z.Codreanu, lucr.cit.,pag.49
4) Ibidem, pagina 44.

31.

pe un ziarist de la "Opinia", iar pe fruntașul liberal,care mai tîrziu avea să cadă victimă dezmățului represiunii legionare,Victor Iamandi,l-a provocat la duel 1).

După cum se vede C.Z.Codreanu și-a făcut o temeinică și solidă ucenicie, vrednică de acela care va fi mai tîrziu "Căpitanul" Gărzii de Fier. După terminarea facultății,Codreanu lasă ca urmași, la drept pe Sava Mărgineanu și la A.S.C. pe Ilie Gîrneață.

La Cluj, Ioan I.Moța a pus bazele unui alt mic nucleu studențesc antisemit, creind cercul studențesc "Petru Maior". Acesta se afla sub influența "L.A.N.C." și "Acțiunii Românești".

In București se mai creează, cu o cuprindere organizatorică la fel de mică, o organizație studențească antisemită independentă, care nu accepta tutela nici unui alt grup antisemit. La 7 ianuarie 1923 reușește să tipărească cu o apariție foarte neregulată și scurtă ziarul "Cuvîntul Studențesc", cu subtitlu "Organul studențimii române din întreaga țară". Din colegiul de redacție al ziarului au făcut parte fruntașii grupării: N.N.Crețu, Al.L.Zissu,I.Simionescu, C.H.Nicolau și C.M.Rîpeanu.

In mai 1923 se constituie "Centrul Studențesc" din București, avînd ca președinte pe H.Rovența,vicepreședinte pe Rîpeanu și secretari generali pe N.N.Crețu și C.M. Lăzărescu 2).

In jurul gazetei "Cuvîntul nostru", cu o scurtă apariție, s-a mai profilat o minusculă grupare studențească antisemită în București cu: Petre Ionescu-Muscel, M. Anastasiu, G.Mihalcea-Greabăn, I.Dragomir. Pe lîngă caracterul său antisemit,acesta, spre deosebire de alte grupări studențești similare, găsea că primii vinovați de toate nedreptățile sociale "sînt ei, politicienii și apoi evreii" 3). Mai tîrziu și acest grup se adaptează curentului general, renunțînd la prima parte a ideilor lor.

Ziarul studențimii antisemite din Iași a fost "Cuvîntul Iașului". S-au succedat ca redactori responsabili V.T.Prelipceanu,Gheorghiu Ion, G.Grigorescu.

1) Ibid., p.p. 44-45.Vezi "Opinia",nr.4221 din 8 VI.1921
2) "Cuvîntul Studențesc", nr.13 din 3 mai 1921
3) "Cuvîntul nostru",nr.2 din 13 martie 1921.

In noile împrejurări create, congresul studenţesc din 10 decembrie 1922 din Bucureşti, fără să reprezinte întreaga studenţime, ci numai o mică parte a acesteia, marea majoritate a studenţimii menţinîndu-se în continuare, cu consecvenţă, pe poziţii democratice, a avut un caracter antisemit. El, a luat "hotărîri" în legătură cu generalizarea mişcării studenţeşti antisemite pe plan naţional şi organizarea unei acţiuni susţinute, pentru a impune guvernului adoptarea unei legi pe baza lui "Numeros Clausus", care să limiteze accesul studenţilor evrei în facultăţi, proporţional cu procentul minorităţii naţionale evreeşti în ansamblul populaţiei din România.

După congres, în cadrul hotărîrilor amintite, este organizată cu largul concurs al profesorilor universitari antisemiţi şi al întregii prese extremiste, o grevă a studenţimii antisemite, în sprijinul acţiunii de a impune guvernului adoptarea lui "Numerus Clausus".

Organizarea şi desfăşurarea lucrărilor unui asemenea congres studenţesc antisemit, acum, în dec. 1922, nu putea să fie, în condiţiile cînd antisemitismul avea puţini prozeliţi în rîndurile studenţimii, numai rezultatul eforturilor acelei părţi infime a studenţimii antisemite. Organizarea lui se datora unui puternic sprijin din partea guvernului şi a claselor stăpînitoare, care aveau nevoie de o asemenea diversiune în rîndurile studenţilor şi în viaţa socială în general, pentru a abate atenţia maselor de la propriile lor nevoi sociale. Să nu uităm, că sfîrşitul anului 1922, anul 1923 şi următorii, deşi în condiţiile stabilizării relative a capitalismului, sînt, totuşi, anii de puternice frămîntări sociale, numărul conflictelor dintre muncitori şi patroni, al grevelor muncitoreşti, menţinîndu-se ridicat. În ofensiva pe care burghezia o întreprinde, din anul 1922, împotriva mişcării muncitoreşti, a comuniştilor, pentru anularea cuceririlor obţinute de muncitori în anii avîntului revoluţionar şi pentru consolidarea propriilor lor poziţii politice, agitaţiile antisemite erau un aliat pentru burghezie în lupta antimuncitorească şi anticomunistă, o părticică a luptei generale de clasă. Pentru a realiza o asemenea diversiune, guvernarea liberală a încurajat şi a alimentat greva studenţească antisemită şi "Numerus Clausus" prin recunoaşterea indirectă a "legitimităţii" acestei

"revendicări". Aşa de pildă, la Cluj dintr-un număr de 500 de studenţi, au fost exmatriculaţi 85 de studenţi evrei în mai 1923, pe motiv că "n-a putut prezenta la timp actul de naştere sau cetăţenie în original", iar la Cernăuţi sînt exmatriculaţi alţi 15. Pînă la urmă n-a fost totuşi adoptată o asemenea lege şi s-au luat măsuri pentru încetarea grevei. Măsurile întreprinse de "înăbuşirea" acestei greve nu contrazic cu nimic politica lor de încurajare a agitaţiilor şi intenţia lor subsidiară de a adopta chiar, astfel de legi. Cu o altă ocazie, I. Brătianu, la cererea unei delegaţii privind adoptarea unei asemenea legi, le-a cerut, trădînd asemenea intenţii, "Arătaţi-mi o singură ţară din Europa care l-a introdus (Numerus Clausus-n.n.) şi-l voi introduce şi eu" [1].

Guvernul liberal a dovedit în această privinţă ca şi în alte ocazii, o poziţie duplicitară. Pe de o parte, a sprijinit în ascuns agitaţiile antisemite, alimentîndu-le şi încurajîndu-le în mod continuu, iar pe de altă parte, în mod formal, în văzul tuturor şi cu aparenţe de exigenţă a luat măsuri împotriva lor. Pe această linie se înscrie şi adoptarea Constituţiei din 1923, constituţie în care s-a renunţat la art. 7 din Constituţia de la 1866 [2], legiferîndu-se dreptul la împămîntenire a evreilor. Adoptarea unei asemenea măsuri a fost impusă de presiunea maselor populare, animate de un larg spirit de ospitalitate, de dorinţa de a trăi în condiţiuni de prietenie frăţească cu toate naţionalităţile conlocuitoare, cît şi de hotărîrile adoptate la conferinţa de pace şi de nevoia de a salva aparenţele, potrivit cărora P.N.L. să treacă drept un partid democratic. Dar, la scurt timp după adoptarea ei, tot guvernul liberal este acela care sprijină generalizarea mişcării antisemite, creîndu-se la 4 martie 1923- L.A.N.C., ca o reacţie, voită largă şi hotărîtă, împotriva renunţării la art. 7 şi împotriva împămîntenirii evreilor.

Guvernul liberal după adoptarea noii constituţii, cu prevederile amintite, era firesc să se simtă obligat, din considerente tactice, să ia măsuri pentru a determina încetarea grevei studenţeşti pe tema " Numerus Clausus ", dar n-a încetat să-i sprijine pe naţionaliştii extremişti.

Grupul lui Codreanu [3] conştient de faptul că spiritul combativ, " entuziasmul" partizanilor săi este în-

1) Lorenzo Baruchi Tus, lucr.cit., pag.43
2) Vezi pagina 75
3) I.I.Moţa, Radu Mironovici, Cornel Georgescu, Tudose Popescu şi I.Cîrneanţă.

34.

trețînut de obținerea unor succese zilnice, pentru ca aceș-tia să nu rămînă cu sentimentul eșecului grevei lor, care ar fi dus la părăsirea mișcării, iar pe de altă parte, pentru a menține în continuare atenția opiniei publice și în special a studențimii asupra chestiunilor mai înainte agitate, a organizat în oct.1923 un complot. Acesta era îndreptat împotriva unor bancheri evrei, ziariști democrați și miniștrii liberali care, chipurile, i-ar fi sprijinit pe evrei și ar fi determinat eșecul grevei organizate de ei [1]. In sensul celor afirmate de noi mai sus, I.I.Moța recunoaște în declarația pe care a făcut-o la instruirea procesului în ziua de 9 octombrie "... studențimea era obosită, epuizată, gata de a reintra în normal, adică de a părăsi mișcarea ei sfîntă... am ajuns la concluzia că ceea ce nu mai pot face studenții, trebuie să putem face noi..." [2] (Subl.de mine U.G.).

Zgomotul care s-a făcut în presă pe tema gestului acestor "eroi", acordarea unei largi publicități și mai ales verdictul de achitare dat de justiția burgheză, în ciuda recunoașterii cinice a intențiilor lor criminale, a echivalat cu un atestat al "legitimității" și "legalității" agitațiilor antisemite studențești, ca și activității antisemite în general, a dat un nou impuls acestora.

Mai clar iese în evidență sprijinul dat de burghezie în vederea sporirii popularității acestei organizații diversioniste și creșterii influenței sale politice în masă, cu ocazia procesului de la Focșani și apoi Turnu Severin, intentat lui C.Z.Codreanu și acoliților săi, în urma asasinării lui Manciu la 25 oct.1924.

Manciu, numit la 5 sept.1923 prefectul poliției Iași, cunoscut ca un funcționar conștiincios și energic în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, cu ordin expres de a instaura ordine deplină la Iași, [3] de a pune capăt actelor de huliganism ale antisemiților, a fost sortit în mod conștient și premeditat[x] de clasele stăpînitoare să devină o victimă pe altarul popularității antisemitismului.

In urma măsurilor energice pe care le-a întreprins, așa după cum rezultă dintr-un raport întocmit de el

1) "Adevărul din 1o oct.1923. Este vorba de Constantinescu, Banu, Mîrzescu, Aristide și Mauriciu Blank, Mille, Costa-Foru.
2) Arhiva CSS, dos.111o41, vol.2, fila 179.
3) Manciu scria într-un raport: "Am conștiința că cu sacri- [illegible] cu riscul vieții mele nu mi-am făcut decît [illegible]". Vezi Arh.CSS, dos.111o41, vol.1, fila 246.
x) [illegible] verele 1o-14.

34.

"cea mai mare parte a elementelor antisemite din rîndurile elevilor și studenților, raportă acesta ministrului afacerilor interne, rup rîndurile și încep să-și vadă de carte" [1].

Măsurile întreprinse de Manciu, au fost utile atît claselor dominante, cît și antisemitismului. Burgheziei liberale pentru că a putut să treacă în ochii opiniei publice democrate atît interne cît și internaționale, ca o burghezie democrată, care nu se împacă cu excesele, cu actele huliganice și care ordonă măsuri energice pentru reprimarea lor. Pe de altă parte, și-a subordonat și mai mult aceste grupări, dovedindu-le, odată în plus, că ele nu pot exista decît numai grație bunăvoinței guvernamentale. [2] A avut de cîștigat și L.A.N.C.-ul și personal C.Z.Codreanu, crescînd popularitatea acestora. Represiunea îndreptată împotriva lor a fost de natură să atragă simpatia și interesul unor elemente din rîndurile celor năpăstuiți și obidiți, fără o pregătire politică și ideologică cît de cît solidă și care nu erau în măsură să înțeleagă caracterul diversionist al acelor manevre, ca și al agitațiilor antisemite, martirizîndu-i și glorificîndu-i pe extremiști, ca pe unii ce aveau de "suferit" brutalitățile polițistului Manciu, "represiunile" unui aparat de stat pe care ei îl urau, văzînd în el sursa multora din relele pe care le îndurau.

Campania împotriva lui Manciu începută cu o furibundă propagandă prin presa extremistă, cu cereri de anchetă asupra activității "odioase" a acestuia, ri intentarea unor procese, a culminat cu asasinarea lui, chiar în incinta judecătoriei și rănirea gravă a altor doi polițiști.

Asasinatul a avut la bază scopuri politice și a fost îndelung pregătit, premeditat, în ciuda constatării juraților de la Tr.Severin, că omorul ar fi fost în legitimă

1) Ibidem, fila 244.
2) A.C.Cuza, mai mult decît alți fruntași ai L.A.N.C., îndeosebi cei tineri în frunte cu C.Z.Codreanu, a fost tot timpul conștient de aceasta. In august 1925 cînd L.A.N.C. se afla pe culmea ascensiunii sale, a dat un manifest prin care își îndemna membrii, ca în alegerile pentru camerele agricole să voteze, crucea plină, semnul electoral al P.N.L. "deoarece cei de la guvern sînt mai buni decît partidele de opoziție pe care le declară vîndute intereselor străine".
(Vezi "Adevărul" din 25 august 1925).

...Codreanu a organizat alte trei tentative anterioa-
re, nereuşite, şi el însuşi a mărturisit că luase mai de-
mult hotărîrea de a-l ucide 1).
C.Z.Codreanu, care ţinea foarte mult la viaţa
sa, şi care pe timpul activităţii "Gărzii de Fier" şi-a tem-
perat cîrmcii de la comiterea unor activităţi criminale ori
de cîte ori la orizontul vieţii politice se profilau nori
răi prevestitori pentru securitatea sa personală, în cazul
asasinării lui Manciu a comis crima ştiind că va fi achitat,
sau că va găsi deplină înţelegere pentru a nu avea de sufe-
rit urmări grave de pe urma actului său. "Codreanu a ştiut
că va fi achitat, a ştiut chiar înainte de a ucide" 2), afir-
mă foştii "tovarăşi" de idei şi de crime ai lui C.Z.Codreanu,
în lucrarea mai înainte amintită. In sprijinul ideii unei în-
tolerări, fie chiar tacită, pledează şi reacţia lui I.Brătia-
nu în momentul în care a aflat ştirea asasinării lui Manciu.
Acesta ar fi spus, în prezenţa comisarului regal Hotineanu,
"ştiam de aceasta, mă aşteptam să se întîmple mai de mult" 3).
Aceiaşi sursă arată că guvernul liberal "nu urmărea condamna-
rea lui Codreanu 4), şi îşi dă seama că dacă totuşi a însce-
nat un proces asasinului lui Manciu, aceasta "reprezenta nu-
mai o problemă de prestigiu guvernamental" 5). Insăşi stabi-
lirea procesului la Focşani, focar antisemit, unde C.Z.Codrea-
nu se bucura de o anumită popularitate, lăsa să se întrevadă
adevărata intenţie a guvernului cu privire la soarta asasinu-
lui.

Procesele au constituit un mijloc ideal de pro-
pagandă antisemită. Studenţii antisemiţi, alături de membrii
organizaţiei L.A.N.C., au început o intensă campanie de pro-
pagandă în favoarea criminalului. Au fost organizate multe
adunări şi manifestaţii de simpatie pentru el, i-au populari-
zat figura în zeci de mii de timbre şi ilustraţii, pe care
le-au răspîndit în toată ţara. S-au făcut presiuni morale
asupra acelora care puteau fi aleşi juraţi pentru a da o ho-
tărîre de nevinovăţie. O altă acţiune a constituit-o cule-
gerea de cereri de la diverşi avocaţi şi cetăţeni, în care

1) Vezi Biblioteca CSS, lucr.cit., pag.96
2) Ibidem, pag.95
3) Ibidem, pag. 94
4) Ibidem,
5) Ibidem.

./.

aceştia se angajau să-l apere pe Codreanu la proces. Caracterul organizat al acestei acţiuni - şi nu pornit din iniţiativa spontană a unor cetăţeni - se vădeşte din faptul că cererile au fost tipărite pînă la urmă, lăsîndu-se loc numai pentru nume şi semnătură.[1] Dacă pînă la 16 aprilie 1925 figurau printre apărători 31 fruntaşi ai L.A.N.C., 72 avocaţi şi 925 cetăţeni,[2] la procesul de la Turnu Severin figurau 19.300 [3]. Printre apărătorii lui s-au înscris şi majoritatea foştilor juraţi de la Focşani în frunte cu primul jurat [4].

După mutarea procesului la Turnu Severin, chipurile pentru a se asigura obiectivitatea necesară în desfăşurarea procesului, a început să se organizeze adevărate pelerinaje. Zeci de trenuri împodobite cu ghirlande, drapele şi portrete de ale lui Codreanu, se îndreptau necontenit spre Turnu Severin. Sute de studenţi şi studente antisemite îi vizitau pe cetăţeni la domiciliu şi făceau propagandă în favoarea criminalului şi a mişcării antisemite. Presa burgheză şi în special "Universul", întreţinea în opinia publică un curent favorabil criminalului. "Totul se petrecea cu toleranţa şi chiar cu sprijinul autorităţii" [5]. O dovadă în acest sens o constituie şi faptul că în timpul procesului, Codreanu a fost scos de la închisoare şi cazat la un hotel [6].

Odată în plus, clemenţa guvernului liberal, rezultă în mod clar şi hotărît din conţinutul rechizitoriului procurorului general, Titu Constantinescu, la procesul lui Codreanu. De la bun început acesta ţine să declare că nu va face un rechizitoriu "ci o mărturisire de credinţă liberată de prejudecăţi" [7]. In cadrul acestei "mărturisiri de credinţă", el, care trebuia să ia poziţie şi să condamne în mod aspru şi hotărît pe Codreanu pentru fapta sa criminală, să condamne totodată şi organizaţia din care făcea parte, organizaţie în rîndurile căreia se formau astfel de elemente, declara că era justificată cererea studenţilor pentru "Numerus Clausus" şi că era şi el de acord ~~pentru acest principiu~~ "şi cu apărarea şi cu studenţimea şi zic împreună cu

1) Vezi Arhiva CSS, dos.111o41, vol.4 şi 5
2) Ibid., vol.5, f.f. 75-89
3) Vezi C.Z.Codreanu, lucr.cit. pag.245
4) "Universul", anul 43, nr.11o din 16 mai 1925
5) Biblioteca CSS, lucr.cit., pag.95
6) Ibidem,
7) "Universul", anul 43, nr.119 din 27 mai 1925.

37.

ambele părţi că România trebuie să fie a românilor" 1). In loc să condamne antisemitismul, el făcea deci tocmai apologia acestuia. Ba, după această profesiune de credinţă antisemită, face şi unele îndemnuri sugestive de achitare, juriului [2]. Cererea de condamnare a acuzatului, în contextul celor arătate mai sus, cu care se încheia rechizitoriul său, era numai o încercare nereuşită de a salva aparenţele unei justiţii "obiective" şi a unei burghezii democrate.

In iunie 1925 C.Z.Codreanu a fost achitat. In aceste condiţii de isterie antisemită, nu este de mirare că juraţii în momentul pronunţării verdictului purtau zvastica la butonieră [3].

Diversiunea, pentru că numai diversiune poate fi apreciată asasinarea lui Manciu şi procesele care i-au urmat, şi-a atins scopul "... în toată ţara era un curent naţionalist aşa de puternic, încît ar fi putut conduce L.A.N.C la guvernarea ţării" [4], aprecia C.Z.Codreanu, fireşte, exagerînd, situaţia creată după proces. Nu în mod întîmplător tocmai acum (aprilie-august 1925) are loc concentrarea tuturor organizaţiilor extremiste, antisemite, într-una singură, în L.A.N.C. La scurt timp, în alegerile parlamentare din mai 1926, L.A.N.C., cu sprijinul guvernului averescan, obţine cel mai mare număr de voturi de pînă atunci, 125.654 şi 10 locuri în parlament. Cele mai multe voturi le-au obţinut tocmai în judeţele cu cel mai mare număr de evrei: Dorohoi 40,39% din totalul voturilor exprimate în acel judeţ; Botoşani 29,53%; Cîmpulung-Moldovenesc 27,53%; Rădăuţi 25,11%, Iaşi 20,64% [5].

Din cele arătate rezultă clar faptul că studenţimea antisemită a fost elementul cel mai activ în cadrul

---

1) Ibidem.
2) "... să achitaţi pe Codreanu dacă în examenul conştiinţei dvs. nu-i veţi găsi nici o vină şi să-l acoperiţi de glorie dacă conştiinţa dvs. vă va spune că omorul lui Manciu nu e o crimă". (Ibidem).
3) "Speranţa" nr.13-14 din 7 iunie 1925.
4) C.Z.Codreanu, lucr.cit. pag.251
5) "Adevărul" din 12 iunie 1926. Ponderea acelorași voturi pe regiuni a fost: 13,82% în Moldova; 13,74% în Bucovina, 9,54% în Banat; 4,29% în Ardeal; 2,01% în Basarabia; 0,90% în Muntenia şi cîte 0,60% în Oltenia şi Dobrogea. (Vezi "Cuvîntul", anul III., nr. 466 din 29 mai 1926).

38.

agitaţiilor antisemite, că ea a contribuit în bună măsură la sporirea popularităţii L.A.N.C.

Deşi A.C.Cuza şi alţi fruntaşi antisemiţi au fost principalii beneficiari ai popularităţii obţinute, ei nu au fost întrutotul de acord cu mijloacele folosite pentru obţinerea ei şi îndeosebi cu asasinatul ca metodă politică obişnuită, curentă.

In timp ce C.Z.Codreanu declara că admite şi foloseşte violenţa ca argument politic "care va merge crescînd de la cuvînt, pumn, otravă, bîtă, pumnal şi revolver" [1], A.C.Cuza preconiza folosirea cu predilecţie a mijloacelor legale[x] şi anume " publicaţiuni, conferinţe, întruniri, biblioteci, organizări religioase, culturale şi sportive, iniţiativa înfiinţării de asociaţii, cooperative şi bănci, sprijinirea întreprinderilor economice româneşti şi acţiunea politică şi parlamentară pe baza doctrinei naţionaliste..." [2], urmărind ca efect "trezirea conştiinţei şi energiei naţionale, morale şi religioase" [3].

In articolul "Politica... geamurilor sparte", un membru al L.A.N.C. ţine să precizeze desluşit: "Sîntem oameni de ordine şi pe cale legală vom înfăptui programul şi idealul nostru..." [4].

Fără să preconizeze violenţa şi să îndemne făţiş la folosirea ei, A.C.Cuza nu i-a condamnat totuşi pe acei care au folosit-o. Dimpotrivă, acesta şi alte căpetenii ale L.A.N.C.-ului, au făcut parte dintre principalii apărători ai asasinilor, împărţind popularitatea cu ei. A.C.Cuza nu a scăpat prilejul apărării şi altor asasini antisemiţi ocazionali, înţelegînd în asemenea ocazii să pledeze nu numai în favoarea criminalilor, ci şi a antisemitismului [5].

Dacă Cuza a acceptat totuşi în mod tacit folosirea violenţei ca mijloc de diversiune, sub controlul

---

1) Arhiva C.S.S., dos.special nr.2038, vol.1, fila 165
2) Almanahul "Apărarea Naţională" pe 1925, pag.4
3) Ibidem.
4) "Apărarea Naţională" nr.17 din 4 decembrie 1927.
5) Fiind apărător într-un asemenea proces, în oct.1925 la Botoşani, susţinea în pledoaria lui că prin braţul asasinului "s-a descărcat suferinţa şi revolta îndelung reţinută a unei populaţii întregi jefuite şi batjocorite de un speculant neomenos şi de neam străin, de acel neam, neamul evreesc, care prin acapararea tuturor avuţiilor ţării, şi prin faptele lor hoţeşti, a adus poporul la disperare". (Vezi "Chemarea" organ al L.A.N.C., Secţia Suceava, anul 1, nr.7 din 10 martie 1926).
x) Vezi anexele 15 şi 16.

L.A.N.C.-ului, de pe urma căruia înțelegea să tragă profit politic, era hotărît împotriva generalizării ei, folosirii ei ca mijloc a luptei de clasă, pentru că ar fi fost împotriva rațiunii existenței L.A.N.C. Ori, menirea L.A.N.C., așa cum mărturisea șeful județului Botoșani, era tocmai" ca să nu ajungă lucrurile acolo...de a da acestei situațiuni primejdioase (contradicțiile sociale antagoniste-n.n.)o dezlegare pașnică și civilizată..." [1]. Cuza era mai ales împotriva folosirii violenței de către partizanii săi,contra burgheziei. Pe el nu l-a supărat atît asasinarea lui Manciu,cît complotul din octombrie 1923 care viza și pe unii miniștri liberali. După descoperirea lui, ziarele au publicat o scrisoare deschisă a lui A.C.Cuza, prin care dezavua pe complotiști [2]. Nu a fost numai punctul de vedere al lui Cuza.Ion I.Moța mărturisea mai tîrziu, că unul din fruntașii L.A.N.C., altul decît Cuza, " a declarat chiar că pînă cînd judele instructor nu va găsi neîntemeiată acuzația de complot, nu mai pot sta de vorbă cu acești tineri" [3].

Împotriva unor asemenea practici, s-a manifestat și o parte a studențimii antisemite, îndeosebi din București și în parte din Cluj [4].

Deosebirile de vederi în această problemă stau la baza rupturii ulterioare din L.A.N.C. și din mișcarea studențească antisemită. Complotul studențesc -așa cum bine aprecia I.I.Moța - a fost prima manifestare a rupturii viitorilor legionari de "bătrînii naționaliști", el "... ne-a așezat astfel la o mare depărtare de profesorii și părinții noștri naționaliști..." [5].

Divergențe s-au ivit între Cuza și C.Z.Codreanu și în probleme de organizare.Cuza n-a avut în vedere atît crearea unor forme organizatorice stabile, cît mai ales a unor curente antisemite în masa, de a face acestora educație reacționară, de a le insufla concepții și atitudini anticomuniste. Din această cauză el a dat mai puțină atenție problemelor organizatorice și mai multă creerii și activității unor reviste teoretice, cu ajutorul cărora să realizeze o

1) Ibidem.
2) Biblioteca C.S.S., lucr.cit.pag.51
3) Ion I.Moța, "Cranii de lemn", articole 1922-1936, ed.IV-a 1940, Edit.Mișcarii legionare, Buc., pag.115
4) C.Z.Codreanu, lucr.cit, pag. 113
5) I.I.Moța, lucr.cit, pag.115.

./.

asemenea îndoctrinare,înființării unor asociații cooperative,bănci etc. Din această cauză ideea înființării la 4 martie 1923 a L.A.N.C. a găsit "o oarecare rezistență la profesorul Cuza" [1]. De aici și poziția sa negativă la ideea fuziunii cu alte organizații antisemite și extremiste [2].

La începutul anului 1926, la divergențele existente în L.A.N.C., între "bătrîni" și "generația tînără", se adaugă altele noi. Acum nu mai este vorba numai de deosebiri în ceea ce privește mijloacele cu care să servească cît mai bine clasele stăpînitoare și în primul rînd burghezia liberală, ci de însăși faptul de a o servi pe aceasta din urmă.A.C. Cuza, care înțelege să rămînă credincios vechii sale linii politice și face în parlament în 1926 noi declarații de credință P.N.L. și mandatarului său, partidului poporului [3]ce guverna țara, este aspru criticat de "generația tînără" prin Ion Istrate și T.Popescu. Prin ziarul "Cuvîntul" începînd cu 26 iulie 1926, aceștia pornesc o violentă campanie împotriva lui [4].

Nu întreaga"generația tînără" s-a ridicat împotriva lui A.C.Cuza și a "bătrînilor", o parte a ei,organizîndu-se în jurul grupării "Acțiunea", l-au sprijinit [5].

I se reproșa lui Cuza sprijinirea P.N.L. și a partidului poporului, sprijinirea guvernului averescan, i se reproșa, de asemenea, activitatea parlamentară în conținutul său și ea însăși, luată în sine. Criticanții aveau altă viziune cu privire la activitatea parlamentară.După ei, Cuza, ar fi trebuit să se limiteze numai la " o declarație asupra agoniei parlamentarismului" [6], după care să se retragă. Reproșîndu-i-se că rămîne tributar folosirii formelor și metodelor politice statornicite de 50 de ani în România,"generația tînără" le opunea "O mișcare vijelioasă și spontană a maselor. Cu violență, dacă se cere violență. Cu sacrificii

1) C.Z.Codreanu, lucr.cit., pag.112
2) Vezi pag. 28 și nota 2 de la ac.pagină.
3) A.C.Cuza declara că acestea sînt singurele "două partide" mature, partide de ordine..."Vezi C.Z.Codreanu,lucr.cit. pag. 285.
4) A început de fapt ceva mai devreme, din iunie 1925, la început sub formă de sugestii în legătură cu comportarea pe care trebuie să o adopte deputații fracțiunii L.A.N.C. în parlament.("Cuvîntul", nr.489 și 491 din 25 și 27 iunie 1926).
5) Arhiva C.S.S., dos.2038 special, vol.1, fila 160.
6) "Cuvîntul", nr.519 din 30 iulie 1926.

./.

41\. de vieți omenești, dacă poporul cere sacrificii. Cu o nuanță bine precizată însă: alături de străinul parazitar, este tot atît de vinovat, românul ticălos"[1]. Sînt vizibile deosebirile de concepții politice, A.C.Cuza se limitează în activitatea sa numai la antisemitism, "generația tînără" o extinde și asupra "românului ticălos". Este vizibilă de asemenea, încercarea de a scoate L.A.N.C. de sub tutela liberală.

In fața unei asemenea situații care compromitea însăși sensul pentru care L.A.N.C. a fost creat, A.C.Cuza a luat măsuri drastice. In octombrie 1925 se vorbea ca fiind posibilă excluderea lui Ion și C.Z.Codreanu[2]. Găsind o altă soluție, l-a îndepărtat pe C.Z.Codreanu din țară, trimițîndu-l să-și facă doctoratul în Franța[3]. A modificat statutele L.A.N.C., arogîndu-și drepturi dictatoriale, a împiedicat alegerea reprezentanților "tinerei generații" în parlament, fiind ales numai unul singur, Paul Iliescu. Impotriva lui C.Z.Codreanu care si-a pus candidatura la Putna, s-a ordonat de către ministrul de interne, O.Goga, măsuri aspre, ca să-l împiedice să-și desfășoare campania electorală, în timp ce restul candidaților L.A.N.C. au fost larg sprijiniți de guvern. C.Z.Codreanu nu și-a putut asigura alegerea. Aceasta a fost un fel de chemare la ordine. Printre alte măsuri intreprinse de A.C.Cuza, se încadrează și excluderea a 7 deputați ai grupării din fracțiunea parlamentară a acesteia, printre care și C.Sumuleanu și I.Z.Codreanu.

După o serie de excluderi reciproce se ajunge la o ruptură a L.A.N.C. La 8 mai 1927 la București cei excluși de A.C.Cuza, printre care: Valer Pop, Pr.Ion Moța, Titus Mălai, Paul Iliescu, ing.C.Rădulescu, ca și cei citați mai înainte, pun bazele L.A.N.C. Statutare[4].

In zilele de 3 și 4 septembrie 1927 la Focșani, este ales ca președinte al grupării dr.I.C.Cătuneanu, renunțîndu-se totodată la apelativul "Statutară"[5] din titulatura grupării. A avut ca organ central de presă revista clujeană "Infrățirea Românească".

S-au îndepărtat de L.A.N.C. și o serie de intelectuali proveniți din rîndurile studențimii antisemite

1) Ibid., nr.518 din 29 iulie 1926
2) Ibid., nr.279 din 1o octombrie 1925
3) I.I.Moța, lucr.cit., pag.122
4) "Chemarea", nr.36 din 15 mai 1927
5) Ibid., nr.41 din 15 septembrie 1927.

./.

de la 1922: I.Simionescu, C.Dănulescu, H.Noverta, Dăniță, N.N.Crețu etc., care vor păstra o poziție independentă.

In aceste împrejurări, C.Z.Codreanu, element "cu o structură sufletească anormală"[1], excesiv de orgolios și ambițios, vrînd să se afirme în primul plan al vieții politice, simțindu-se umbrit de A.C.Cuza, profitînd de împrejurările create, pune bazele la 24 iunie 1927 "Legiunii Arhanghelui Mihail". Este urmat la început, așa cum o mărturisește singur, în afară de grupul "Văcăreștenilor", numai de 1o- 12 studenți ieșeni[2].

La baza rupturii lui Codreanu de L.A.N.C., a stat nu numai dorința acestuia de a se vedea șef de partid, ci, așa cum rezultă din analiza faptelor prezentate și de poziția diferită a acestuia față de mijloacele de activitate folosite de Cuza, față de poziția acestuia de sprijinire a guvernelor liberale și averescane, față de conținutul activității parlamentare desfășurate de Cuza și atitudinea lui față de parlament ca instituție. La baza rupturii lui Codreanu stă în ultimă instanță evoluția acestuia spre fascism.[x]

In condițiile părăsirii rîndurilor celor două fracțiuni ale L.A.N.C. de către viitoarele elemente legionare, elemente cu o altă viziune decît a lui A.C.Cuza, în condițiile cînd din anul 1928 încă, se făcea simțită o nouă criză economică de supraproducție, cu zguduirile sale sociale inerente, prezența unui L.A.N.C. întărit devenind o problemă de strictă actualitate, are loc în urma unor întîlniri organizate între cele două fracțiuni, la 2o aprilie la Focșani și la 16 mai 1928 la București, refacerea L.A.N.C.[3].

Cu ocazia ivirii și accentuării divergențelor în sînul L.A.N.C.-ului, a activității separate a celor două fracțiuni și a reunificării lor, mulți membri, în deosebi în cadrul Ligii Statutare, au părăsit L.A.N.C. și s-au încadrat unii în gruparea țărănească Dr.N.Lupu[4], alții militînd pentru refacerea grupării "Acțiunea Românească"[5], iar

1) Biblioteca C.S.S., lucr.cit., pag.38
2) C.Z.Codreanu, lucr.cit., pag. 29o
3) "Chemarea", nr.5o din 15 iunie 1928
4) "Apărarea Națională", nr.22 din 27 mai 1928.
5) Vezi " Acțiunea Românească ", anul 1, nr.1, din 6 mai 1926.
x) Vezi anexele 17 și 18.

./.

43.

alții pentru refacerea F.N.A. etc. 1).

Principalul obiectiv al activității organizațiilor extremiste și îndeosebi al L.A.N.C., a fost lupta împotriva comunismului, a înnoirilor sociale. Pentru a stăvili progresul social și a conserva orînduirea socială burgheză, L.A.N.C., s-a sprijinit pe teorii, concepții și practici retrograde, reacționare ca naționalismul burghez, șovinismul, antisemitismul, misticismul etc.

Punînd toate lipsurile vieții sociale pe seama evreilor, ei prezentau socialismul și comunismul ca modalități prin care aceștia urmăreau să aservească întreaga lume, inclusiv România. "Ei ne-au răpit toate mijloacele de trai...ne jupoaie prin camătă și prin tot felul de excrocherii, se arăta într-un material al L.A.N.C. ... ei - se arăta mai departe- caută să ne subjuge prin organizațiile lor sociale și politice, Cahalul, Francmasoneria, Socialismul, Comunismul și să ne facă să fim robii lor..." 2). Cu o altă ocazie, în articolul : "Marxismul, războiul mondial și evreii" 3), insinuează că marxismul este "auxiliarul principal al acțiunii de ascensiune a evreilor... opera evreului Marx" 4). In sensul celor citate mai sus, ideologii acestor grupări, s-au străduit să "dovedească", cu orice preț, că ideologia comunistă este, chipurile, rodul activității evreești și că în consecință ar fi dăunătoare societății, pentru că evreii ne vor răul, "vrînd să ne subjuge", iar pe de altă parte, fiind o ideologie cu rădăcini străine, nu ar avea ce căuta în solul nostru românesc. Făcînd afirmațiile pe care le-au făcut, ideologii extremismului de dreapta, au omis în mod grosolan cîteva adevăruri. In primul rînd faptul că ideologia revoluționară a clasei muncitoare nu este rezultatul activității spirituale a unei singure persoane sau a unei singure națiuni, că ea este rezultatul a tot ce a dat omenirea mai bun pînă la Marx în diferite domenii spirituale de activitate. In al doilea rînd că Marx, deși a adus o mare contribuție la elaborarea ideologiei clasei muncitoare, n-a fost singurul. La elaborarea și îmbogățirea ei și-au adus contribuția și: Engels,

1) "România Nouă", anul II., nr.1 din 4 martie 1928 și următoarele.
2) Din introducerea la "Statutul Frățiilor membrilor neînscriși", Iași 1922, p.p. 3-4.
3) "Apărarea Națională", anul II.nr.2o din 15 ianuarie 1923
4) Ibidem, pag. 1o.

Bebel, Liebnecht, Deville și mai ales Lenin. Pe de altă parte, învățătura marxist-leninistă, indiferent de naționalitatea celor care au elaborat-o, are un caracter internaționalist, ea răspunde unor comenzi sociale care sînt aceleași în toate țările lumii unde contradicțiile sociale generate de capitalism impun, în vederea realizării progresului social, instaurarea socialismului, ca nouă orînduire socială, progresistă.

O altă latură a activității lor ideologice diversioniste a fost încercarea de a "dovedi" că comunismul este potrivnic intereselor clasei muncitoare. In acest sens N. Paulescu, în articolul "Bolșevismul pervertit" 1), după ce, chipurile, a dovedit legătura dintre evrei și comunism, arată că evreii, sprijinitorii tuturor mișcărilor sociale, inclusiv ai revoluțiilor socialiste, nu urmăresc - citează el din "Protocoale" 2) - fericirea clasei muncitoare, ci, "...urmărim degenerarea creștinilor. Puterea noastră -citează el- depinde de reaua nutriție cronică și de slăbiciunea muncitorilor, căci astfel el cade în puterea noastră și numai găsește îndeajuns forță sau energia necesară pentru a ne combate" 3). Comunismul - lăsa în acest fel să se înțeleagă ideologia antisemită- nu era soluția potrivită pentru rezolvarea intereselor clasei muncitoare. Postîndu-se pe pozițiile conservării și consolidării orînduirii sociale existente, sfidînd fără să recunoască realitatea obiectivă, ei susțineau că numai în limitele orînduirii capitaliste clasa muncitoare își poate găsi satisfacerea intereselor sale. Că dealtfel, clasa stăpînitoare "era protectorul și apărătorul natural al poporului", pentru că fiind de "drept" beneficiara muncii poporului "avea interes ca muncitorii să fie bine nutriți, viguroși și sănătoși" 4).

Străduința acestora de a îndepărta masele populare de la lupta lor dreaptă, de la socialism, se face simțită și în capitolul VII. al programului A.N.C. 5), intitulat "Probleme muncitorești". Imbrățișînd teza, potrivit căreia România urma să parcurgă deabia drumul orînduirii capitaliste, arăta

1) "Apărarea Națională" nr.3, din 1 mai 1922, pag.12
2) "Protocoale", Paris ., 1929, vol.I., pag.13. O carte scrisă chipurile, de evrei, în care aceștia și-ar fi mărturisit intențiile de a cucerí și stăpîni întreaga lume.
3) "Apărarea Națională", nr.3 din 1 mai 1922, pag.12
4) Ibidem,
5) Organismul creat după realizarea fuziunilor din 13 aprilie 1925. Vezi și pag.83.

să se impună în asemenea condiții : "o politică de respectare a dreptului de proprietate și de protejare a capitalului productiv" 1). O politică fățișă deci, de apărarea capitalurilor private. Pe aceiași linie se încadrează și articolul 23 din program care prevede: "armonizarea intereselor capitaliste cu cele muncitorești" 2).

Tot în același capitol de program, deși se arăta că elementul românesc este lipsit de capitaluri, care sînt deținute de străini, și mai ales de evrei, românii fiind mai mult salariați, L.A.N.C., o organizație antisemită, nu adoptă o soluție de rezolvare potrivită cu pretențiile sale antisemite. Dimpotrivă, așa cum am văzut, preconiza, armonizarea intereselor capitaliste "evreești" cu cele muncitorești "românești". Faptul, demască odată în plus lipsa serioasă a temeiurilor antisemitismului. Antisemitismul nu a însemnat de fapt niciodată o mobilizare serioasă la lupta împotriva capitaliștilor evrei. Dacă ar fi făcut-o, ar fi însemnat să renunțe la scopurile pentru care ea a fost creată : apărarea orînduirii capitaliste și a tuturor capitaliștilor indiferent de naționalitate; abaterea luptei clasei muncitoare de la făgașul său adevărat; lupta înverșunată împotriva comuniștilor.

Deaitfel, în ciuda antisemitismului intransigent afișat, toți fruntașii L.A.N.C. nu numai că nu au luptat împotriva capitaliștilor evrei, ci au avut strînse legături de afaceri cu ei. A.C.Cuza – îl caracterizează foștii cuziști – "nici el însuși nu lua prea în serios dogmele sale politice, dovadă că făcea în mod obișnuit afaceri cu bancherii și negustorii evrei" 3); C.Șumuleanu, vicepreședinte al L.A.N.C., a inițiat sau s-a lăsat antrenat în societăți economice din care făceau parte și evrei 4); Paul Iliescu, avocat și deputat al L.A.N.C., avînd printre clienți mulți evrei, declara deschis în parlament la 29 martie 1927 : "Liga luptă contra «colectivității» evreilor, nu contra «indivizilor» evrei, pe care nu-i putem «urî» " 5).

1) "Înfrățirea Românească", anul I., nr.1 din 1 mai 1925
2) Ibidem.
3) Biblioteca CSS, lucr.cit.pag.20. Vezi și "Chemarea" din Botoșani nr.35 din 5 mai 1927.
4) Vezi broșura "Mișelia unor prieteni. Răspunsul D.Dr.C. Șumuleanu în chestiunea insinuațiunilor calomnioase publicate în ziarul "Apărarea Națională" nr.2 din 24 aprilie 1927" Buc. Tip."Lupta" 1927. Incercînd să se disculpe este silit să recunoască faptele care-i sînt puse în sarcină.
5) "Apărarea Națională" nr.11 din 6 octombrie 1927.

./.

Mai mult decît atît, L.A.N.C., o organizație antisemită declarată, uneori în programele sale "a scăpat din vedere" să adopte asemenea sarcini. Așa de pildă, în programul L.A.N.C., adoptat la 13 aprilie 1925, în vigoare pînă la 10 august 1925, din cele nouă capitole ale sale, nici unul nu este consacrat "Problemei evreești". Deeltfel, în toate cele 33 articole nici nu se prea fac referiri la evrei în general 1). De abia în programul L.A.N.C., după unificarea din 10 august 1925 cu F.N.R., capitolul III. este consacrat unei asemenea probleme 2).

Deducem de aici că antisemitismul acestei grupări a fost mai mult un pretext, el a fost folosit, așa cum rezultă și din citatele folosite în cuprinsul lucrării, în măsura în care i-a fost dată o încărcătură anticomunistă, antimarxistă, pe de altă parte, pentru a mobiliza și resentimentele antisemite, acolo unde existau, străduindu-se să le multiplice, la lupta împotriva ideologiei comuniste.

x

x x

Din cele arătate pe parcursul acestei lucrări, cu privire la L.A.N.C., se desprind unele concluzii. In primul rînd, am subliniat deja și pe parcursul lucrării, caracterul său diversionist, antisemit și anticomunist. Principala trăsătură care a caracterizat L.A.N.C.-ul a fost anticomunismul. Antisemitismul a fost de fapt subordonat acestuia, o formă voalată de manifestare a lui, un mijloc de mobilizare a resentimentelor antisemite împotriva comuniștilor.

In al doilea rînd, L.A.N.C. și celelalte grupări extremiste, absorbite în ultima instanță de Garda, nu a avut un caracter fascist. L.A.N.C. nu a fost o organizație fascistă, cel puțin în această perioadă, pentru că nu și-a propus instaurarea fascismului în România și nu a folosit practici și mijloace specifice organizațiilor fasciste, nu a elaborat o ideologie fascistă. A.C.Cuza a militat pentru sprijinirea activității de guvernare a P.N.L. și a mandatarilor acestuia – partidului poporului – a militat pentru consolidarea orînduirii capitaliste în România în forma existentă, s-a pronunțat răspicat pentru păstrarea și folosirea parlamentului, împotriva folosirii violenței în activitatea

1) "Înfrățirea Românească", anul I., nr.1 din 1 mai 1925.
2) Ibidem, nr.11 din 1 octombrie 1925.

./.

politică şi pentru utilizarea unor mijloace paşnice "fără
focuri de pistol şi jertfe inutile" [1]. Cuza a fost de aso-
menea împotriva unor forme de organizare stabile, erarhizate,
paramilitare, a disciplinei quasi-militare pe care o pretin-
dea C.Z.Codreanu [2]. In politica externă s-a pronunţat pen-
tru păstrarea sistemului de alianţe tradiţionale ale României.
Iată ce declara A.C.Cuza, într-o şedinţă a Camerei, în decem-
brie 1936, despre politica noastră externă: "Nu schimbăm di-
rectivale politicii noastre externe, întrucît aceste directi-
ve corespund încă cu interesele noastre... eu nu vreau să
schimb politica noastră externă cu Franţa eternă..." [3].
Anticomunist înverşunat, propune tatonarea Germaniei şi Japo-
niei, semnatarele "Tratatului anticomintern", "ca să vadă
întrucît noi românii ... putem profita de acest tratat...
pentru apărarea ţării împotriva comunismului". Precizează
din nou însă, că aceasta să se facă "fără a rupe legăturile
mele cu Franţa, pentru care am cea mai mare dragoste" [4]. Pe
aceeaşi linie se înscrie şi poziţia lui în Consiliu de coroa-
nă la 29 august 194o, potrivnică acceptării arbitrajului de
la Viena în problema Ardealului de Nord.

L.A.N.C. nu era considerată o organizaţie fascis-
tă nici chiar de către unii din membrii săi aparţinînd "gene-
raţiei tinere", ci : "O formă pasageră din metamorfoza naţio-
nalismului romînesc a cărei formă definitivă nu poate fi de-
cît fascismul" [5].

Analizînd situaţia economică şi social-politică
a României între cele două războaie mondiale în spirit mar-
xist-leninist, Lucreţiu Pătrăşcanu în lucrarea sa, "Sub trei
dictaturi" [6], ajunge la concluzia că L.A.N.C. nu a fost o
organizaţie fascistă, că vorbind de mişcarea fascistă din
România trebuie să "ne referim în special la «Garda de Fier»",
că numai aceasta din urmă reprezenta din punct de vedere
"ideologic, programatic şi structural-organizatoric tipul
partidului fascist" [7]. Potrivit lui L.Pătrăşcanu, L.A.N.C.

1) I.I.Moţa, lucr.cit. pag.117
2) Moţa în lucr.cit. mărturisea că: "...o nemulţumire surdă
se tot accentua la bătrînii naţionalişti faţă de faptul
că noi tinerii nu intram cu uşurinţă în matca veche şi
nu mai încetam odată cu pretenţiile fascisto-militare"
3) "Curentul", nr.3186 din 13 dec.1936.
4) Ibidem.
5) "Cuvîntul", nr.5o3 din 11 iulie 1926
6) L.Pătrăşcanu, "Sub trei dictaturi", Ed.Forum, Buc.1944
7) Ibidem, pag. 39.

nu a fost o organizaţie fascistă pentru că: "conducătorii
ei nu-şi propuneau transformarea statului, astfel cum el
era organizat pînă la 11 februarie 1938; guvernul pe care-l
formează la începutul anului 1938 "se pregătea să urmeze în-
tocmai tradiţia guvernelor parlamentare şi liberale din tre-
cut" ; punctul central în programul şi ideologia sa era anti-
semitismul; în politica externă au căutat o formulă de compro-
mis faţă de democraţiile apusene şi de "Liga Naţiunilor" [1].

Nefiind o organizaţie fascistă, totuşi, prin acti-
vitatea sa, prin ideologia elaborată şi propagată, prin cadre-
le tinere care s-au format pe lîngă sine, prin prelucrarea ideo-
logică pe care a făcut-o în unele părţi ale maselor, mai mult
în rîndurile burgheziei mici şi mijlocii, a pregătit şi nete-
zit terenul pentru activitatea organizaţiei fasciste "Garda
de Fier". C.Z.Codreanu şi alţi fruntaşi legionari, au soco-
tit pe bună dreptate că A.C.Cuza, C.Sumuleanu, Ion Găvănescu,
N.Paulescu sînt "părinţii lor spirituali, care "ne-au crescut
pe noi tinerii de astăzi, aşa cum sîntem" [2].

L.A.N.C. a fost o organizaţie cu multe cadre bă-
trîne, unele din ele decedînd pînă în 194o, insuficient de
stabilă din punct de vedere organizatoric, mulţi din partiza-
nii săi continuînd să rămînă membrii ai altor grupări politi-
ce burgheze, bazată în exclusivitate pe o diversiune ideolo-
gică care specula imposibilitatea înţelegerii obiective a
realităţii sociale, de către unii. In momentul în care împre-
jurările istorice s-au schimbat, cînd a devenit posibilă dez-
văluirea realităţii obiective, cînd au dispărut condiţiile
sociale ale existenţei burgheziei mici şi mijlocii, ca şi ale
restului burgheziei, au dispărut şi condiţiile care justificau
existenţa acestei grupări. Încă după guvernarea de 44 de zile
această organizaţie a slăbit şi în urmă a dispărut total din
arena vieţii publice. "Din organizaţiile ei de luptă-cămăşi-
le albastre- n-a rămas nici urmă" [3], scria L.Pătrăşcanu.
Aceasta explică deasltfel, slaba prezenţă a elementelor apar-
ţinînd fostului L.A.N.C. în baza operativă a organelor noas-
tre şi atitudinea diferită a acestora comparativ cu a foste-
lor elemente legionare.

1) Ibidem, pag. 4o
2) Arhiva CSC, dosar 11o257, vol.7, fila 40
3) L.Pătrăşcanu, lucr.cit., pag.4o.

x

x x

Deși nu face obiectul materialului de față, fiind vorba de organizație creată în afara perioadei de care ne ocupăm, întrucît în lecțiile noastre de specialitate [1] și chiar în unele cursuri universitare [2], s-a încetățenit părerea că gruparea "Blocul generației de la 1922" (cu titulatura sa exactă "Blocul Naționalist al generației de la 1922") este o grupare care s-a constituit în anii imediat următori lui 1922 din studenții care au desfășurat o activitate antisemită în acel an, ținem să precizăm că ea s-a creat din și de către unii dintre foștii studenți de la 1922, însă mult mai tîrziu.

La 21 aprilie 1935 este convocat și organizat la București, de către un comitet format ad-hoc în frunte cu ing.Popescu-Botoșani, congresul foștilor conducători și luptători ai studențimii române creștine. Răspund la apel 184 persoane. [3] In biroul constituit este ales președinte I.I.Moța, iar legionarii au locuri dominante. Foștii studenți cu afecțiuni ideologice cuziste, ca și cei independenți în frunte cu C.Dănulescu, Prelipceanu, I.V.Emilian, Mucichescu, Duțescu etc., se retrag de la lucrările congresului dînd o declarație în care arată că congresul "și-a denaturat atitudinea devenind masă de manevră a Gărzii de Fier "[4].

Grupul celor ce s-a retras în număr aproximativ de 60 persoane, avînd ca inițiatori pe ing.Popescu.Botoșani, N.C.Pănaiț și dr.Dănulescu [5], hotărăsc la București, în seara zilei de 18 decembrie 1935, constituirea "Blocului Naționalist al generației de la 1922". [6] Organizația era formată din cuziști și independenți, fără legionari și împotriva lor. C.Z.Codreanu, nota la înființarea ei, că aceasta urmărea să pună în minoritate și să socotească ca neavenită gruparea ce s-a constituit în primăvara aceluiași an în frunte cu I.I.Moța.[7]

1) Vezi lecția: "Organizația legionară-agentură a hitlerismului în România. Particularitățile muncii de securitate în urmărirea informativă a legionarilor", ediția 1969, p.12
2) Vezi conf.univ.A.Petric, "Curs de istorie contemporană a României 1922-1933", Buc.1968, pag.19
3) Arhiva CSS, dos.special nr.2o38, vol.III., fila 8.
4) Ibidem.
5) Ibid., dos.11o237, vol.14, fila 75
6) Ibid., fila 74
7) Ibidem.

./.

Președintele blocului a fost Dr.I.Simionescu, iar președinte pentru Ardeal, Sever Stoica. Din comitetul de conducere al organizației mai făceau parte: N.Rovența, Dănița, Dimitriu, Gavrilescu, N.N.Crețu etc. [1]

Gruparea a evoluat mai mult spre Partidul Național Creștin. A sprijinit guvernarea acestuia și a căutat să medieze în timpul guvernării sale o conciliere și o conlucrare între național creștini și legionari [2].

In timpul guvernării antonesciene a colaborat cu gruparea formată în jurul lui Mihai Antonescu. A intenționat să scoată în această perioadă și un ziar.[3].

----0----

1) "Curentul", nr.3185 din 12 decembrie 1936
2) "Universul", anul 55, nr.25 din 26 ianuarie 1938
3) Arhiva CSS, dos.73 general, vol.VI., fila 434.

Unele aspecte privind poziția partidelor politice burgheze din România, față de mișcarea legionară în anii 1929-1937

Căpitan BOBOCESCU VASILE
Cercetător științific

Pentru studiul istoriei contemporane a României și a istoriei partidului comunist, prezintă o deosebită însemnătate cunoașterea marilor frămîntări social-politice din anii 1929-1937, a istoriei partidelor politice burgheze, a poziției lor față de pericolul fascismului intern și de expansiunea Germaniei hitleriste.

In acești ani, accentuarea dezvoltării economiei României pe cale monopolistă a fost însoțită de consolidarea oligarhiei financiare, intensificarea exploatării și pauperizării maselor de la orașe și sate. Monarhia a devenit unul dintre vîrfurile monopoliste cele mai puternice din țară, alături de marii capitaliști Malaxa, Auschnitt, Blank, Gigurtu, Kauffman și alții.

Influența cercurilor monopoliste reacționare în viața politică a țării s-a făcut simțită tot mai pregnant. Ingrijorate de radicalizarea maselor, de creșterea luptelor muncitorești - țărănești, în anii 1929-1933, aceste cercuri au accentuat procesul de lichidare a democrației burgheze, de restrîngere a drepturilor și libertăților cetățenești și de întărire a măsurilor represive împotriva maselor muncitoare. După venirea lui Carol al II-lea pe tronul României, la 8 iunie 1930, conținutul reacționar al activității statului burghezo-moșieresc s-a

./.

amplificat. Imediat, el a încercat instaurarea unui regim dictatorial, care să înlesnească ulterior lichidarea completă a "guvernării de partid", destrămarea partidelor și statornicirea sistemului de guvernare personală.

Fenomenul cel mai caracteristic al tendințelor ultrareacționare promovate de vîrfurile oligarhiei române l-a constituit stimularea formațiunilor politice de extremă dreaptă, crearea organizației teroriste de tip fasciat "Garda de Fier" și impunerea ei în viața politică a țării" [1].

Prin această acțiune, vîrfurile reacționare ale claselor exploatatoare din România au urmărit să-și consolideze pozițiile social-economice și politice, să folosească Garda de Fier împotriva luptei revoluționare a maselor muncitoare, împotriva mișcării comuniste și socialiste, a celor ce militau pentru democrație și progres social. "Mișcarea legionară - scria "Universul" din 1931 - este nu numai explicabilă dar și necesară. A lovi într-o asemenea mișcare ar constitui nu numai o eronată interpretare a legii, dar și o greșeală de ordin național" [2] (s.n.)

Incă de la apariția sa, mișcarea legionară a ridicat pe treapta cea mai agresivă naționalismul, anticomunismul și antisemitismul, a înscris în programul său lichidarea regimului parlamentar burghez "întemeiat pe ideologia perimată a revoluției burgheze franceze" [3], desființarea tuturor drepturilor și libertăților, lichidarea partidelor politice burgheze și instaurarea statului totalitar. "Ca pretutindeni, împotriva partidelor compuse din aceeași figurație - scria Vasile Marin - noua organizație de luptă Garda de Fier... ca și fascismul și național-socialismul... va lupta pentru crearea statului totalitar" [4]; iar Victor Vojen, în articolul "Statul nou și partidele politice", releva că "prin victoria naționalismului integral... partidele politice nu vor mai avea ce căuta" [5] și vor dispărea.

---

1) Nicolae Ceaușescu: "România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol.1, ed.pol. Buc.1968, pag.368.
2) Armand Călinescu: Discursuri parlamentare vol.II, 1934-1937, Buc.1938, pag.65.
3) Cărticica Șefului de cuib. ed.VI-a, 1940, pag.108.
4) "Axa", anul I, nr.21, 9.X.1933.
5) I b i d e m, nr.17, 6.IX.1933.

./.

In politica externă, ea și-a afirmat adversitatea față de Liga Națiunilor, față de orientarea politicii externe a României spre statele care garantau statu-quoul teritorial - Franța și Anglia - , împotriva sistemului de alianțe realizat de către N.Titulescu, precum și împotriva acțiunilor de normalizare a relațiilor diplomatice cu statele vecine. După instaurarea dictaturii hitleriste în Germania, mișcarea legionară - agentura hitlerismului în România - , a desfășurat o politică profund antinațională, propagînd alăturarea României Germaniei hitleriste și Italiei fasciste. "In cîrdășie cu reprezentanții burgheziei monopoliste - arată tovarășul Nicolae Ceaușescu - ea a trădat interesele poporului, a subordonat țara dominației Germaniei hitleriste, punînd în pericol existența României ca stat independent și suveran" 1).

Deși conducătorii ei au adresat critici aspre "politicianismului" burghez și partidelor politice,2) mișcarea legionară, în ascensiunea sa spre putere, a utilizat aceleași metode și procedee pentru inducerea în eroare a maselor populare, desfășurînd o deșănțată demagogie socială. De asemenea, ea s-a folosit de uneltele partide politice burgheze.

Mișcarea legionară, prin evoluția sa în anii 1933-1937 va deveni cea mai agresivă și periculoasă organizație fascistă. Ea va înscrie o pată neagră în istoria poporului român, căruia îi va provoca mari suferințe, nenorociri, pierderea libertății și independenței naționale în anii următori.

In această perioadă, vîrfurile reacționare ale claselor exploatatoare din România, au stimulat și activitatea celorlalte partide și organizații fasciste: Partidul Național Creștin, condus de A.C.Cuza și Oct.Goga x),

---

1) Nicolae Ceaușescu: op.cit.pag.368-369.
2) C.Z.Codreanu: "Pentru legionari",ed."Totul pentru țară", Sibiu, 1936, pag.273, 286, 308.
x) Partidul Național Creștin s-a constituit prin fuziunea, la 14 iulie 1935, a L.A.N.C.-ului cu Partidul Național Agrar a lui Octavian Goga. Acest partid era de orientarea fascismului italian. El se pronunța pentru instaurarea dictaturii fasciste în condițiile menținerii parlamentului burghez și a partidelor politice. In politica externă milita pentru un compromis, pentru alinierea României statelor fasciste, dar fără a întrerupe relațiile cu Anglia și Franța.

./.

"Uniunea Corporatistă," "Blocul cetățenesc", Partidul Național Socialist, condus de Ștefan Tătărăscu, Partidul Național Socialist din rîndul minorității germane și altele.

Instaurarea dictaturii hitleriste în Germania, la începutul anului 1933, a ridicat probleme de importanță crucială pentru destinele tuturor popoarelor și, odată cu aceasta, pentru destinele poporului român. Prin politica de expansiune și de pregătire a războiului mondial în vederea unei noi reîmpărțiri imperialiste a lumii, Germania hitleristă amenința grav independența națională, suveranitatea și integritatea teritorială a României. De asemenea se crea primejdia subjugării și dezmembrării țării, atragerii ei în aventuri agresive, precum și a instaurării dictaturii fasciste de către Garda de Fier.

Devenea din ce în ce mai clar că fascismul intern reprezentat de Garda de Fier și politica agresivă a Germaniei hitleriste, reprezentau principala primejdie pentru soarta poporului român, pentru cultura și civilizația sa, pentru independența națională a României. Suprema datorie a tuturor partidelor, grupărilor și personalităților democratice, patriotice era lupta împotriva fascismului și a expansiunii imperialismului german, pentru apărarea democrației și existenței naționale, statale a României.

Clasa muncitoare, în frunte cu P.C.R., s-a afirmat ca principala și cea mai combativă forță a luptei antihitleriste, pentru apărarea libertăților democratice,a independenței politice și economice a țării. Totodată împotriva politicii reacționare de activizare a mișcării fasciste s-au ridicat masele muncitoare și reprezentanți de frunte ai intelectualității.

In aceste condiții, în sînul partidelor politice burgheze, s-a conturat un proces de polarizare a forțelor, de puternice frămîntări politice. Importante grupări ale burgheziei naționale, partide și personalități ale vieții politice, manifestînd îngrijorare față de pericolul instaurării dictaturii fasciste și de expansiunea germană,și-au exprimat adversitatea față de Garda de Fier și de acțiunile agresive ale statelor fasciste, militînd pentru dezvoltarea colaborării antigermane cu alte state și întărirea securității țării.

In același timp, partidele politice de dreapta,

./.

unii politicieni burghezi reacţionari - Alex. Vaida-Voevod, Alexandru Averescu, Constantin Argetoianu, Gheorghe Brătianu, Iuliu Maniu şi alţii -, exprimînd interesele vîrfurilor claselor exploatatoare din România, au colaborat cu Garda de Fier şi celelalte organizaţii fasciste. Scopul urmărit de ei, era utilizarea mişcării legionare ca o diversiune şi masă de manevră împotriva luptei revoluţionare a clasei muncitoare şi celorlalte pături sociale, împotriva P.C.R., al cărui prestigiu şi autoritate se consolidase în aceşti ani. Uneori, la baza acestei colaborări, au stat şi anumite scopuri "politicianiste", interese de partid, interese personale, care aveau în vedere folosirea Gărzii de Fier împotriva adversarului politic, pentru a crea o stare de dezordini şi nelinişte în ţară şi a-şi uşura venirea la putere.

Unii conducători reacţionari ai partidelor politice burgheze lipsite de bază de masă, puşi în slujba intereselor monarhiei, din îndemnul lui Carol al II-lea, în anii 193o-1937, au sprijinit activitatea mişcării legionare, în scopul de a o îndrepta împotriva partidelor adepte ale menţinerii regimului parlamentar burghez, pentru a le compromite şi lichida, uşurînd astfel planul lui Carol al II-lea de instaurare a unei dictaturi personale.

Cîrdăşia dintre mişcarea legionară şi o parte din conducătorii reacţionari ai partidelor politice burghezo-moşiereşti a evoluat de la stimularea morală, tolerarea activităţii diferitelor sale organizaţiuni, sprijinirea în procesele intentate Gărzii de Fier, susţinerea materială cu numeroase fonduri băneşti, pînă la împingerea legionarilor în primul plan al vieţii politice a României.

Dacă n-ar fi existat această cîrdăşie, iar guvernele şi justiţia ar fi aplicat represiunea conform legilor în vigoare, mişcarea legionară n-ar fi luat dezvoltarea cunoscută şi ar fi dispărut din viaţa politică a ţării. Aceasta cu atît mai mult, cu cît apariţia mişcării legionare în România n-a fost un proces legic, obiectiv, deşi a fost determinată de anumite condiţii interne şi favorizată de unele împrejurări internaţionale. Armand Călinescu, comparînd-o cu mişcarea comunistă - pe care o aprecia ca "o mişcare de masă" 1) - considera mişcarea legionară ca "o

1) Armand Călinescu: op.cit.pag.44.

mişcare de cadre" 1), lipsită de influenţă în masele populare. "...în ziua în care aceste cadre vor fi puse în imposibilitatea de a activa - arăta el - însemnătatea mişcării scade" 2).

Această cîrdăşie a fost inaugurată de Alexandru Vaida-Voevod şi va fi preluată de Iuliu Maniu care va continua-o şi după 23 August 1944.

„Naşul" Gărzii de Fier

După cum se ştie, în 1929, în România a început o puternică criză economică de supraproducţie, care a făcut să crească valul luptei revoluţionare a oamenilor muncii. Acţiunile muncitoreşti şi-au sporit forţa şi combativitatea, au cuprins noi categorii ale proletariatului, au îmbinat tot mai mult revendicările economice cu obiectivele politice. Prima mare bătălie de clasă din şirul luptelor sociale din această perioadă a constituit-o lupta minerilor de la Lupeni din august 1929. Alături de muncitori, s-au ridicat împotriva exploatării, pentru revendicări economice şi politice, ţăranii, învăţătorii şi funcţionarii publici, studenţii, invalizii, văduvele, pensionarii şi alte categorii sociale.

In această perioadă de adînci frămîntări sociale, partidul comunist şi-a întărit legăturile cu masele muncitoare; a crescut influenţa sa în rîndul muncitorimii, ţărănimii, intelectualităţii şi a oamenilor muncii de alte naţionalităţi. S-au stabilit legături şi s-au dus acţiuni comune cu organizaţii ale P.S.D., Partidului Socialist Independent şi cu ale altor grupări politice. O dovadă a acestei influenţe crescînde a constituit-o faptul că, în alegerile din 1931, Blocul Muncitoresc Ţărănesc a obţinut o victorie însemnată, cîştigînd 5 locuri de deputaţi în parlamentul ţării.

Criza economică a fost însoţită de o criză politică a regimului burghezo-moşieresc, concretizată în 8 schimbări de guvern şi numeroase remanieri.

1) Armand Călinescu: op.cit.pag.35.
2) Ibidem pag.39.

Partidul Național Țărănesc, care înainte de venirea la guvern organizase mari demonstrații populare x) și promisese înfăptuirea unor reforme democratice în favoarea maselor muncitoare, prin politica inaugurată în slujba monopolurilor străine și a claselor exploatatoare din România, s-a compromis, pierzîndu-și popularitatea în masele de țărani, muncitori, intelectuali și meseriași.

Pentru a înăbuși valul luptelor sociale, în continuă creștere, guvernul național țărănesc a trecut la o politică antipopulară, de intensificare a măsurilor antimuncitorești și antidemocratice, de întărire a aparatului represiv și de înfeudare a țării imperialismului străin.

Pe de altă parte, Alexandru Vaida-Voevod, reprezentant al aripii de dreapta, reacționare din P.N.T., al intereselor marii burghezii industriale și financiare din România, înspăimîntat de ridicarea maselor muncitoare la luptă și de creșterea influenței P.C.R. asupra acestora, încă de la sfîrșitul anului 1928, în calitate de ministru de interne, a stabilit relații directe cu mișcarea legionară, avînd numeroase întîlniri personale cu Corneliu Zelea Codreanu, căruia i-a dat sugestii și sfaturi. Acest lucru a fost recunoscut de însuși Alexandru Vaida-Voevod, cu ocazia procesului intentat asasinilor lui I.G.Duca, cînd a declarat că după apariția Legiunii Arhanghelului Mihail, a căutat "să îndrumeze acest tineret" în această mișcare "pentru purificarea sufletelor și exterminarea curentelor dizolvante" 1). "Eu însumi - declara el - am contribuit la controlarea țelurilor Gărzii de Fier, făcînd-o să renunțe la un antisemitism negativ, iar pe de altă parte îndreptînd atenția organizației spre combaterea comunismului și curentelor dizolvante" 2).

In timp ce asupra muncitorilor și funcționarilor se aplicau reduceri de salarii prin faimoasele curbe de sacrificiu, iar cînd se ridicau la luptă pentru pîine și drepturi politice li se răspundea cu gloanțe, Alex.Vaida-Voevod, în calitate de ministru de interne

x) La 6 mai 1928, P.N.T. a organizat la Alba Iulia o mare adunare populară la care au participat peste 100.000 de țărani, muncitori și intelectuali. Scopul acestei adunări a fost de a sili P.N.L. să plece de la guvern, cedînd locul P.N.T. Cu prilejul acesteia, masele muncitoare, neavînd însă nimic comun cu manevrele P.N.T., și-au exprimat dorința înfăptuirii unor largi reforme.

1) "Patria" - organ P.N.T. - Cluj, 31 martie 1934.

2) I b i d e m.

./.

(noiembrie 1928 - iunie 1930) și apoi de prim-ministru (1932 - 9 noiembrie 1933), a pus la dispoziția Gărzii de Fier și presei fasciste și reacționare însemnate fonduri bănești din visteria statului. Cu aceste fonduri, "Curentul" lui Pamfil Șeicaru, "Cuvîntul" lui Nae Ionescu, care se transformă într-un oficios al Gărzii de Fier, "Calendarul" lui Nichifor Crainic, săptămînalul antisemit "Sfarmă-Piatră" publicau pagini întregi cu articole elogioase la adresa lui Hitler, Mussolini, C.Z.Codreanu, A.C.Cuza, sau cu critici ascuțite la adresa politicienilor burghezo-democrați, iar democrația anglo-franco-americană era ridiculizată.

In același timp, Alex.Vaida-Voevod a aprobat Gărzii de Fier organizarea de subscripții publice, adunări și marșuri - ca cel de la Cahul -, expediții de agitație ca acea a "Echipei morții" din Ardeal și a regizat procese publice de amploare pentru a face cunoscută țării o organizație politică care pînă atunci trecuse neobservată de masele populare.

Tot el a aprobat efectuarea marșului legionar în Basarabia din vara anului 1930, dînd lui Codreanu și sfaturi cu privire la mișcarea ce o conducea 1).

Legătura cu Garda de Fier, Alex.Vaida-Voevod o ținea prin directorul său de cabinet, Gh. Tăslăoanu, care a eliberat foi de drum legionarilor participanți în 1929 la Congresul de la Putna și le-a aprobat repararea camionetei "Căprioara" în garajul Ministerului de Interne.

Intr-o convorbire secretă, Alex.Vaida-Voevod l-a îndemnat pe C.Z.Codreanu să facă ceva constructiv. La sugestia lui a început construcția "digului de la Vișani", acțiune ce a eșuat.

Alex.Vaida-Voevod l-a ajutat pe C.Z.Codreanu în campania electorală și în propaganda legionară, dînd ordine jandarmeriei să-i împiedice pe legionari, dar fără să-i maltrateze sau să facă uz de arme. Pe de altă parte a dat dispoziții prefecților ca în toate conflictele care se vor produce între jandarmi și legionari, să adopte o atitudine elastică, îndepărtîndu-i dintr-o regiune, dar lăsîndu-i să provoace noi incidente în altă regiune.

1) C.Z.Codreanu : op.cit., pag.377-378.

./.

Mişcarea legionară, în perioada crizei economice, a mai fost sprijinită şi de alţi politicieni burghezi reacţionari. Unii dintre ei, la îndemnul regelui Carol al II-lea, au intrat în rîndurile Gărzii de Fier, sau au sprijinit-o material. Astfel, a fost cazul generalului Gheorghe Cantacuzino - cunoscut ca susţinător al monarhiei şi fost membru în conducerea organizaţiei reacţionare "Vlad Ţepeş" -, care înainte de alegerile parlamentare din decembrie 1933 a trecut la legionari, devenind peste cîţiva ani preşedintele partidului "Totul pentru Ţară". Pentru a-şi consolida cît mai mult poziţia şi a cîştiga încrederea masei de legionari, generalul Cantacuzino a pus la dispoziţia organizaţiei legionare nu numai relaţiile sale cu regele Carol al II-lea, prefectul poliţiei Gavrilă Marinescu şi cu înalţi oameni din lumea politică, ci şi casele din str.Gutemberg şi numeroase fonduri băneşti.

Mihail Manoilescu, mare industriaş, fost membru al Partidului Poporului şi subsecretar de stat la finanţe în ultimul guvern al mareşalului Alex.Averescu (30 martie 1926 - 4 iunie 1927), colaborator intim al regelui Carol al II-lea pe care l-a ajutat la restauraţie, s-a apropiat şi el de Garda de Fier, pe care a sprijinit-o moral şi material. Prin revista sa de doctrină corporatistă "Lumea Nouă" şi prin înfiinţarea organizaţiei fasciste "Uniunea corporatistă", Mihail Manoilescu a contribuit, alături de Nae Ionescu şi Nichifor Crainic la propagarea ideologiei fasciste în România.

Realitatea este că aceştia au fost tot timpul reprezentanţii palatului şi ai marelui capital, pe lîngă Garda de Fier şi aveau sarcina să influenţeze şi să asigure menţinerea mişcării legionare în slujba intereselor celor mai reacţionare cercuri politice, împotriva maselor populare.

In aceşti ani, Garda de Fier şi-a mărit rîndurile cu elemente fanatice şi criminale din organizaţia "Vlad Ţepeş" şi din alte partide pe cale de destrămare. O astfel de achiziţie a fost şi D.Beza, care a aruncat în faţa lui C.Z.Codreanu insigna organizaţiei "Vlad Ţepeş" şi a cerut să fie primit în Garda de Fier. Cu acest prilej şi-a exprimat dorinţa de al asasina pe C.Stere, care era

./.

cunoscut ca un politician burghez cu vederi spre stînga.

Marea majoritate a conducătorilor principalelor partide din România, dîndu-şi seama de periculozitatea organizaţiilor fasciste, încă din anii 1929-1933, s-au ridicat împotriva Gărzii de Fier şi au cerut interzicerea ei. Printre primii care s-au integrat în lupta împotriva fascismului au fost I.G.Duca, Victor Iamandi, dr. N.Lupu, Petre Andrei, Nicolae Iorga, Armand Călinescu, Virgil Madgearu şi alţii. Ca urmare a protestului maselor muncitoare şi a personalităţilor politice amintite, Garda de Fier a fost interzisă de două ori, în 1931 de Nicolae Iorga şi în 1932 de Ion Mihalache. Aceste măsuri au avut însă un caracter formal, iar ministrul de interne C.Argetoianu, în guvernul N.Iorga, a permis participarea organizaţiei legionare la alegerile generale din 1931 şi la alegerile parţiale din Neamţ şi Tutova, în urma cărora pentru prima oară reprezentanţii Gărzii de Fier intră în parlament [1]. Cu sprijinul lui Vaida-Voevod, care deţinea funcţia de preşedinte şi ministru de interne, în guvernul format după înlăturarea lui N.Iorga, gruparea lui Corneliu Codreanu participă la alegerile generale din 1932 [2], reuşind să obţină cîteva mandate.

"In faţa impunităţii - arată Armand Călinescu - membrii Gărzii de Fier au devenit mai îndrăzneţi" [3]. Cu toate acestea, activitatea mişcării legionare era slabă, număra puţini membri, iar activitatea ei în rîndul maselor populare era aproape inexistentă. "Tribuna parlamentului, departe de a fi fost pentru ei un mijloc de întărire a propagandei, eu socotesc - spunea Armand Călinescu - că a fost cel mai sigur mijloc de discreditare a lor" [4].

Cu toleranţa guvernelor naţional-ţărăniste, prezidate de G.G.Mironescu şi Alex.Vaida-Voevod, şi sub privirile admirative ale prefectului poliţiei Capitalei - general Gabriel Marinescu - bandele de legionari, în lunile ianuarie-februarie 1933, încurajate de evenimen-

1) Armand Călinescu: op.cit.pag.65-66.
2) M.I.Costian: "Regele Carol al II-lea şi partidele politice", Buc.1933, pag.128-129.
3) Armand Călinescu op.cit.pag.65.
4) I b i d e m, pag.68.

./.

tale din Germania, s-au dedat la demonstraţii de stradă,la dezordini, tulburînd liniştea şi ordinea publică.

Instaurarea dictaturii hitleriste în Germania şi măsurile represive luate de guvernul Vaida-Voevod în ianuarie-februarie 1933 împotriva luptelor revoluţionare ale maselor muncitoare, au creat un climat favorabil dezvoltării fascismului în România. In timp ce în Adunarea Deputaţilor se dezbăteau legile cu caracter antinaţional şi antimuncitoresc, deputaţii L.A.N.C. au venit îmbrăcaţi în uniformă hitleristă, au elogiat regimul lui Hitler şi au ameninţat cu moarte pe dr.N.Lupu. Cu prilejul acestor dezbateri, Alex.Vaida-Voevod a declarat în Cameră: "....trebuie salvată ţara trecînd peste toate legile, peste toate regulamentele, peste toate constituţiile. Fie Dictatura, dar ţara trebuie salvată."1)(s.n.)

Mihail Manoilescu declara în urma unei audienţe la rege că "în curînd se va instaura regimul fascist; guvernul viitor - care se va instala cel mai tîrziu în octombrie - trebuie să fie "ultimul sau penultimul" al actualei aşezări sociale" 2).

Asemănător gîndea şi Sever Bocu, conducător reacţionar al organizaţiei P.N.T. din Banat, care elogia fascismul şi cerea instaurarea unui regim de dictatură în România. "Imprejurul nostru - scria el în lucrarea "Spre unitatea organică" - se desăvîrşeşte o revoluţie. Nu numai în Italia şi Germania, dar în toate statele a pătruns convingerea că lupta împotriva crizei actuale grave nu poate fi luată cu armătura de pînă acum a statului. Vremea nouă cere forme noi. Executiva rapidă în locul vorbăriei parlamentare, şefi hotărîţi şi energici în locul sterilităţii deliberative" 3).

Eroicele lupte ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti din ianuarie-februarie 1933, organizate şi conduse de P.C.R., au dat o puternică lovitură celor mai reacţionare cercuri politice din România, celor ce preconizau

1) Dezbaterile Adunării Deputaţilor.1933, 15.XI.1932-20.II.1933, pag.932.
2) Nicolae Iorga: Memorii. 1932-1938.Sinuciderea partidelor vol.VII,Buc.1939,pag.87-88.
3) Pompiliu Pop Mureşan: "Adevărul despre Iuliu Maniu", Buc.1946,pag.132.

./.

instaurarea unui regim de dictatură. Contribuind la demascarea organizaţiilor fasciste şi la trezirea unor categorii şi pături sociale, aceste lupte au afirmat cu putere pe arena istoriei clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, ca cea mai înaintată forţă a societăţii româneşti, avangarda luptei întregului popor împotriva pericolului fascist, pentru drepturi economice şi politice, pentru democraţie, independenţă şi suveranitate. Marcînd un moment de o deosebită importanţă în istoria mişcării muncitoreşti şi a poporului român, luptele din 1933 au avut profunde înrîuriri asupra vieţii politice şi sociale din România, asupra poziţiei faţă de fascism a unor partide burgheze, în perioada ce a urmat. "Desfăşurate la scurtă vreme după instaurarea dictaturii hitleriste în Germania, luptele proletariatului român din 1933 - arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu - au avut o însemnătate internaţională, înscriindu-se printre primele mari acţiuni ale proletariatului mondial împotriva fascismului" 1).

Compromis prin reprimarea în sînge a luptelor ceferiştilor şi petroliştilor din ianuarie - februarie 1933 şi pierzînd încrederea masei de membri ai P.N.T.,precum şi a unui număr însemnat din cadrele conducătoare ale partidului, Alex.Vaida-Voevod a strîns tot mai mult relaţiile cu Garda de Fier, pentru a crea o stare de spirit favorabilă prelungirii guvernării sale. Cercurile politice din Franţa,îngrijorate de această politică şi din teama că ea să nu favorizeze penetraţia hitleristă în România, au determinat pe regele Carol al II-lea să demită guvernul lui Alex.Vaida-Voevod şi să aducă la 14 noiembrie 1933 guvernul naţional-liberal prezidat de I.G.Duca, care a-a obligat să ia măsuri aspre împotriva Gărzii de Fier. I.G. Duca - preşedintele P.N.L. - era unul din politicienii burghezi care se pronunţa pentru menţinerea regimului politic existent la acea dată în România, iar pe plan extern pentru întărirea alianţei cu Franţa, Anglia şi ţările Micii Inţelegeri. In presa naţional-liberală, îndeosebi în "Viitorul" şi "Naţionalul-Nou" de la Iaşi, condus de Victor Iamandi, a început o acţiune de combatere a ideologiei şi metodelor Gărzii de Fier.

1) Nicolae Ceauşescu : op.cit.pag.367.

./.

In alegerile generale din 1933, Garda de Fier şi-a impus cu forţa candidaţii în 47 de judeţe şi a început să desfăşoare o propagandă neobişnuit de intensă, servindu-se de violenţă şi dînd naştere la incidente sîngeroase cu autorităţile. Legionarii purtau asupra lor arme de foc, arme albe, petarde şi alte instrumente, dînd luptei electorale un caracter foarte dur. In aceste condiţii ţara era ameninţată cu haosul şi anarhia, iar situaţia guvernului I.G.Duca ar fi fost periclitată. Printr-un jurnal al Consiliului de Miniştri din 10 decembrie 1933, se dispune dizolvarea Gărzii de Fier, "pe motiv că această organizaţie activează contrariu ordinei legale, prin violenţă şi teroare, pentru schimbarea aşezărilor constituţionale şi a stărilor consfinţite prin tratatele de pace, prin aceea că preconizează ruperea legăturilor cu toate ţările democratice şi intrarea României în sfera statelor cu regim naţionalist dictatorial [1].

In acţiunea de dizolvare a Gărzii de Fier, primul ministru naţional-liberal I.G.Duca, a fost sprijinit de către Nicolae Titulescu, care considera mişcarea legionară ca un pericol grav pentru independenţa naţională, unitatea şi integritatea teritorială a României, pentru prestigiul său internaţional. Această atitudine a lui N. Titulescu a atras duşmănia Gărzii de Fier, care l-a înscris pe lista celor ce urmau să fie lichidaţi prin metoda asasinatului politic.

Dizolvarea Gărzii de Fier şi ştergerea candidaţilor ei de pe listele electorale de către guvernul I.G. Duca, au întîmpinat opoziţia lui Alex.Vaida-Voevod, Iuliu Maniu, Alexandru Averescu, Gh.Brătianu, Sever Bocu şi alţii. "Hotărîrea de la 10 decembrie - declara Gh.Brătianu - constituie o greşeală din cele mai grave" [2].

Sever Bocu a trimis o telegramă regelui Carol al II-lea la 13 decembrie 1933, în care protesta împotriva dizolvării Gărzii de Fier şi a prigoanei împotriva legionarilor. "Fără nici un calcul electoral - scria el - ridic cuvîntul la Majestatea voastră, în favoarea lor, rugînd a

---

1) Arhiva Institutului de Studii Istorice şi Social-Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., fond 3, dos.451, vol.1, pag.6-30.
2) Gh.Brătianu, Problema politicii noastre de stat Buc.1935, pag.32.

./.

nu îngădui această exacerbare a spiritelor, inutila maltratare a populaţiei şi scăderea catastrofală a prestigiului nostru de stat" [1]. Ca răspuns la aceste proteste şi la sprijinul acordat, C.Z.Codreanu a dat ordin legionarilor să voteze la 20 decembrie 1933 pe Iuliu Maniu în Ardeal şi pe Gh.Brătianu şi mareşalul Alex.Averescu în vechiul regat.

La 20 de zile după dizolvare, Garda de Fier a răspuns printr-un act care a ilustrat pentru totdeauna caracterul său terorist, asasinînd pe primul ministru I.G. Duca pe peronul gării Sinaia. Imprejurările în care s-a comis această crimă sînt cunoscute. Este necesar numai să reamintim că ea a fost executată din ordinul lui C.Z.Codreanu şi regizată de regele Carol al II-lea, care vedea în liderul partidului naţional-liberal cel mai serios adversar al planurilor sale de instaurare a unei dictaturi personale.

Cu ocazia procesului intentat asasinilor lui I.G.Duca, în martie 1934, elementele reacţionare din partidele politice burgheze s-au înscris ca martori pentru a apăra pe cei ce au ordonat asasinatul şi a-i scăpa de pedeapsa meritată. La proces au pledat pentru "nevinovăţia" lui C.Z.Codreanu, Gh.Cantacuzino, Nae Ionescu şi a celorlalţi conducători ai mişcării legionare care au participat la asasinarea lui Duca: Iuliu Maniu, Alex.Vaida-Voevod, C.Argetoianu, Gh.Brătianu, mareşal Alex.Averescu, Octavian Goga, D.R.Ioaniţescu, Constantin Hentzienscu şi alţii [2].

Inainte de proces, Alex.Vaida-Voevod recomanda lui Armand Călinescu "să fim atenţi pentru a nu ne desolidariza de ideea naţională de care orice s-ar întîmpla, va trebui să ţinem seama" [3], iar cînd depunea ca martor se mîndrea de a fi fost "naşul" Gărzii de Fier. "....eu sînt domnilor generali - declara el - complice la crearea acelui program (educaţia tineretului în sensul combaterii comunismului) şi sînt astfel "naşul" Gărzii de Fier" [4].

La proces au fost prezente şi unele elemente

---

1) Pompiliu Pop Mureşan: op.cit.pag.135.
2) Arh.C.S.S.dos.nr.46960,vol.nr.1, pag.__
3) Arh.Instit.de Studii Istorice şi Social-Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., Fond nr.2,dos.nr.69, Memoriile lui Armand Călinescu, fila 254.
4) Arh.C.S.S. dos.nr.53172, vol.nr.724, pag.205.

./.

burghezo-democratice - Grigore Iunian, Nicolae Iorga și dr. N.Lupu -, care spre deosebire de cei de mai sus, deși au criticat abuzurile autorităților săvîrșite în campania electorală, au combătut metodele și ideologia Gărzii de Fier, devenind în anii următori unii dintre cei mai activi luptători antifasciști.

In timpul dezbaterilor Adunării Deputaților din 1934, Victor Iamandi și în parte Armand Călinescu au criticat ideologia Gărzii de Fier și au condamnat actele teroriste care au culminat cu asasinarea lui I.G.Duca.

Intr-un interviu acordat la 24 iulie 1934 ziarului "Czerno Vitzer Morgenblat", Victor Iamandi a atras atenția că agitația și acțiunile extremiștilor de dreapta, "stimulați și de spiritul de aventură al unor politicieni fără scrupule pe care votul universal i-a scos din circulație", au devenit o îngrijorătoare amenințare "pentru a nu ne lăsa indiferenți" [1].

Adversar ireductibil al Gărzii de Fier și reprezentant al curentului de stînga din Partidul Național-Liberal - grupul "H" - Victor Iamandi a înțeles, încă din anii 1933-1934, că "în România nu se va putea tolera existența unei grupări ale cărei inspirațiuni să vină de la Berlin și ale cărei scopuri și metode întrebuințate să ducă la periclitarea regimului politic" [2]. Pentru a bara ascensiunea Gărzii de Fier, el a înțeles, în limitele concepției sale de clasă și politice, "nevoia imperioasă de a se organiza o apărare cît mai serioasă a regimului democratic și constituțional și a se da o expresie cît mai amplă acțiunii de opinie publică împotriva tendințelor anarhice ale extremiștilor" [3].

Completul de judecată, la indicația regelui Carol al II-lea, de "a judeca după cum le dictează conștiința" și a pedepsi numai pe făptași, precum și în urma declarațiilor de "nevinovăție a conducătorilor mișcării legionare făcute de oamenii politici la proces, a condamnat la închisoare pe viață pe cei trei asasini și a achitat pe toți

---

1) Victor Iamandi: "Politica națională de stat...."Discursuri rostite în Adunarea Deputaților Buc.1935,pag.131.
2) I b i d e m, pag.132.
3) I b i d e m, pag.130.

./.

autorii morali, în frunte cu C.Z.Codreanu și Gheorghe Cantacuzino. O complicitate la achitarea acestora a avut-o și completul de judecată care și-a manifestat simpatia față de mișcarea legionară. Mulți din generalii și ofițerii care au judecat procesul Gărzii de Fier, vor apăra pe C.Z.Codreanu în 1938. Seful completului, generalul C.Petrovicescu se va înrola în 1937 în Legiune, iar în timpul guvernului național legionar va deveni ministru de interne.

Partide burgheze de dreapta și Garda de Fier spre un regim de dictatură

Guvernul instaurat după asasinarea lui Duca n-a luat măsuri serioase de reprimarea organizației teroriste Garda de Fier, ci a căutat să-i atenueze activitatea și s-o subordoneze, înlesnind legalizarea ei în martie 1935, sub denumirea de partidul "Totul pentru țară".

Politicieni reacționari, ca mareșalul Alexandru Averescu, care pierduse atît popularitatea în rîndul maselor populare, cît și o serie de cadre din conducerea Partidului Poporului, a văzut în Garda de Fier singurul mijloc politic care-i poate asigura realizarea planurilor de instaurare a unui regim de dictatură.

Cu prilejul congresului Partidului Poporului din Sibiu din 16 septembrie 1934, el se întîlnește cu Fabricius, conducătorul Partidului Național Socialist din rîndul minorității germane din România [1]. La întrunirile Partidului Poporului din toamna anului 1934, din diferite orașe din țară (Iași, Craiova, Galați, Brașov etc.), au participat numeroși gardiști. "Studenții și în special gardiștii - se arăta într-o notă a poliției - au hotărît ca în ziua în care se va ține întrunirea (Intrunirea Partidului Poporului de la Iași din octombrie 1934 - n.n.) să fie începutul mișcării lor" [2]. Pentru ajutorul primit, Alex.Averescu s-a angajat față de legionari că va anula actul de dizolvare a Gărzii de Fier din 10 decembrie 1933 și va legaliza activitatea ei.

---

1) Arh.C.C.S. fond Partidul Poporului, dos.Politica averescană, pag.157.
2) I b i d e m, pag.163.

./.

Unii conducători ai Partidului Poporului - general N.Rădescu şi industriaşul Luca Gheorghiade -, nemulţumiţi de linia politică a lui C.Z.Codreanu, au stimulat desprinderea lui Mihail Stelescu din Garda de Fier şi înfiinţarea unei organizaţii fasciste mai moderate, de nuanţa fascismului corporatist italian - Cruciada Românismului.

Dr.Dumitru Gerota, susţinător material al organizaţiilor studenţeşti fasciste, a sprijinit congresul studenţesc legionar de la Tg.Mureş din aprilie 1936 şi greva declarată de studenţii legionari din Bucureşti ca protest la măsurile represive luate de guvern. După răceala intervenită între mareşalul Alex.Averescu şi C.Z.Codreanu, în urma asasinării lui Mihail Stelescu de către legionari, dr.D.Gerota rămîne purtătorul curentului de apropiere şi colaborare cu partidul "Totul pentru ţară". In acest scop, în perioada premergătoare campaniei electorale din 1937, cît şi după aceea, a avut numeroase întrevederi cu C.Z.Codreanu.

Legăturile lui Alex.Vaida-Voevod cu C.Z.Codreanu nu numai că s-au menţinut după căderea guvernului naţional-ţărănesc în noiembrie 1933, dar s-au dezvoltat în anii 1934-1937 şi îndeosebi în primăvara anului 1935.

In luna martie 1935, ideile reacţionare şi naţionaliste pe care Alex.Vaida-Voevod a încercat să le impună P.N.T. au fost repudiate de către noua conducere a partidului în frunte cu I.Mihalache, formată îndeosebi din elemente din ramura ţărănistă şi întărită prin reîntregirea cu partidul ţărănesc condus de dr.N.Lupu,în martie 1934. Exclus semioficial din P.N.T., Alex.Vaida-Voevod, urmat de un grup de 11 foşti miniştri (D.R.Ioaniţescu, Eduard Mirto, V.V.Tilea, C.Angelescu şi alţii) a pus bazele unei organizaţii reacţionare, profasciste,cunoscută sub numele de "Frontul Românesc" care a lansat lozinca naţional-şovină"numerus valahicus".

Lipsit de aderenţă şi popularitate în masa membrilor P.N.T., Alex.Vaida-Voevod a început o suită de întruniri, în lunile aprilie-mai 1935, în principalele oraşe din ţară, cu participarea legionarilor pentru a pune bazele unor organizaţii judeţene ale "Frontului Românesc".

./.

Cu ocazia sosirii lui Vaida-Voevod la Iaşi, conducătorii legionari "au dat cuvînt de ordine legionarilor a veni cu toţii" la gară în întîmpinarea sa şi a participa la întrunirea şi banchetul ce vor fi organizate [1]. De asemenea, l-au asigurat de sprijin deplin în organizarea întrunirii vaidiste la Chişinău, trimiţînd în acest scop un numeros grup de legionari. In tratativele purtate cu conducătorii legionari, Alex.Vaida-Voevod "a propus fuzionarea cu Garda de Fier", însă aceasta a fost respinsă din partea lui C.Z.Codreanu, care în schimb l-a asigurat de devotamentul său nelimitat [2].

"Conducătorii legionari - se arăta într-un raport al inspectoratului regional de poliţie Iaşi din 6 aprilie 1935 - cred, că aceste manifestaţiuni de simpatie pentru d-nul Vaida, nu vor duce la unirea între legionari şi vaidişti, totuşi îl vor obliga moralmente pe Alex.Vaida să ajute pe legionari în acţiunea lor şi să le tolereze mişcarea în orice împrejurare" [3].

Pentru întrunirea vaidistă de la Bucureşti din 12 mai 1935, conducerea Centrului Studenţesc legionar Bucureşti, cu asentimentul şi ordinul personal al lui C.Z.Codreanu, a dat dispoziţii gardiştilor în subordine să organizeze o grandioasă manifestaţie favorabilă fostului prim ministru [4]. In acest scop s-au lansat manifeste către studenţi, cerîndu-le să-şi arate simpatia pentru Vaida-Voevod şi acţiunea sa naţionalistă.

Cu ocazia sosirii lui Vaida în Capitală,la Gara de Nord, a fost întîmpinat de 600 studenţi gardişti, conduşi de comandanţii legionari Totu Nicolae, Crisgnau Ion şi Constantin Savin. "In tot timpul pînă la sosirea lui Vaida - se menţiona în raportul poliţiei din 12 mai 1935 - legionarii au intonat imnurile legionare şi ale Gărzii de Fier şi au manifestat pentru acţiunea naţionalistă a lui Vaida-Voevod" [5]. Pe tot traseul şi în faţa sălii Eforie, grupe de legionari intonau imnul Gărzii de Fier şi făceau propagandă şi agitaţie legionară,strigînd

---

1) Arhiva C.S.S.: dosarul cu politica vaidistă,nepaginat.
2) I b i d e m.
3) I b i d e m.
4) I b i d e m.
5) I b i d e m.

./.

lozinci ca: "Trăiască dr.Vaida-Voevod! Trăiască Garda de Fier! Trăiască Corneliu Codreanu! Trăiască Nicadorii!" 1)

Venirea lui Vaida-Voevod în Bucureşti şi întrunirea din sala Eforia, ca şi cele din Iaşi, Chişinău, Galaţi şi Craiova, precum şi din alte oraşe, au fost transformate în adunări de propagandă şi agitaţie legionară.

Ordinea la întrunirea din sala Eforia a fost asigurată de o echipă din 30 de legionari, iar deschiderea ei s-a desfăşurat după ceremonialul legionar. Alexandru Vaida-Voevod, însoţit de partizanii săi politici, precum şi de fostul ministru Jean Th.Florescu şi de comandantul legionar Traian Cotigă, preşedintele Uniunii Studenţilor, a trecut în revistă studenţii gardişti, salutîndu-i cu salutul roman, iar aceştia i-au răspuns cu salutul Gărzii de Fier 2). In tot timpul cît Vaida-Voevod a rostit discursul, a fost întrerupt de gardiştii participanţi cu lozinci legionare, naţionaliste, cu lozinci elogioase la adresa lui Corneliu Zelea Codreanu şi a lui Hitler, 3)

La întrunirea "Frontului Românesc" din Brăila, ţinută la 26 mai 1935, tot cu sprijinul şi participarea Gărzii de Fier 4), "la sfîrşitul cuvîntării sale Alex. Vaida-voevod a declarat că se consideră elevul lui Hitler şi al lui Mussolini" 5), elogiind regimurile de dictatură fascistă din Germania şi Italia.

In judeţul Tutova şi oraşul Bîrlad "majoritatea studenţilor, membrii ai fostei organizaţii Garda de Fier şi cuzişti, fie că au avut instrucţiuni sau nu, s-au înregistrat în organizaţia de sub conducerea lui P.Frumuzache - şeful vaidist local, începînd chiar propaganda" 6). Nu ne surprinde afirmaţia că în rîndurile organizaţiei reacţionare a Frontului Românesc au intrat un număr însemnat de legionari, deoarece C.Z.Codreanu considera ca sigură, după guvernul naţional-liberal prezidat de Gh.Tătărăscu, formarea unui guvern naţionalist condus de Vaida-

1) Arhiva CSS.: dosarul cu politica vaidistă, nepaginat.
2) I b i d e m.
3) I b i d e m.
4) I b i d e m.
5) "Zorile" nr.25 din 25 mai 1935.
6) Arhiva CSS.: dosarul cu politica vaidistă, nepaginat.

./.

Voevod care era agreat de regele Carol al II-lea. Prin aceasta voia să-şi asigure o dezvoltare nestingherită a mişcării legionare. In mai 1936 s-au pus bazele unui acord de colaborare între C.Z.Codreanu şi Vaida-Voevod în problema "naţionalistă", iar la alegerile comunale şi judeţene din anul 1937, membrii partidului "Totul pentru Ţară" şi simpatizanţii mişcării legionare au dat voturile Frontului Românesc" 1).

Cu ocazia alegerilor parlamentare din decembrie 1937, în urma încheerii cartelului electoral de către vaidişti cu Gh.Tătărăscu, relaţiile Codreanu-Vaida s-au răcit. In schimb membrii Frontului Românesc şi-au dat voturile partidului "Totul pentru Ţară" 2), iar relaţiile dintre cei doi conducători naţionalişti s-au reluat.

Pe o poziţie de simpatie faţă de mişcarea legionară, în anii 1934-1937, s-a situat şi Constantin Argetoianu, conducătorul partidului reacţionar, de dreapta, "Uniunea Agrară" şi unul din cei mai mari bancheri din ţară. In politica externă, el s-a pronunţat încă din anii 1932-1933 pentru apropierea de statele fasciste, îndeosebi de Italia lui Mussolini 3). In politica internă a fost printre primii oameni politici din România care au militat pentru înlăturarea regimului politic parlamentar, modificarea Constituţiei din 1923 şi instaurarea unui regim de autoritate, de dictatură personală. Incă din 1930, ca colaborator intim al regelui Carol al II-lea, a elaborat planul instaurării unei dictaturi regale 4), a cărui realizare a urmărit-o îndeaproape în anii următori.

In vederea realizării acestui plan, C.Argetoianu, ca şi Carol al II-lea, a colaborat strîns cu mişcarea legionară, pentru a compromite şi lichida principalele partide politice burgheze, pentru a dovedi inutilitatea instituţiilor ieşite din revoluţia burgheză franceză şi a crea un climat favorabil instaurării dictaturii. "După cum se vede - scria el în memorii - n-am făcut altceva decît să păstrez un vag contact cu o grupare pe care o socoteşc

1) "Epoca" nr.2633, 17 noiembrie 1937.
2) Arhiva CSS.: dos.nr.110237, vol.12, fila 231.
3) C.Argetoianu: Pentru cei de mîine. Amintiri din vremea celor de ieri. Partea VIII-a, nr.3/2 dec.1930-1933, filele 1198-2002.
4) I b i d e m, nr.1/2 de la 1930-1933 filele 443-445.

./.

interesantă şi pe care mai socotesc că ar fi bine să o pot canaliza şi întrebuinţa ca masă de manevră în ziua în care regele se va hotărî, dacă se va hotărî, să facă şi el ce trebuie" [1] (adică să dea lovitura de stat în vederea instaurării dictaturii regale - n.n.)

In decembrie 1937, cu ocazia alegerilor parlamentare generale, C.Argetoianu cu partidul său, "Uniunea Agrară", lipsită de o bază de masă, a aderat la pactul de "neagresiune" încheiat între C.Z.Codreanu, Iuliu Maniu şi Gh.Brătianu.

Colaborarea lui C.Argetoianu cu Garda de Fier nu s-a bazat numai pe folosirea ei ca o masă de manevră, ci şi pe o afecţiune ideologică şi politică faţă de mişcarea legionară pe care o considera ca o stavilă sigură împotriva luptei maselor populare, împotriva mişcării muncitoreşti şi democratice, împotriva P.C.R.

O cîrdăşie cu Garda de Fier şi o apropiere mai vizibilă de ideologia legionară a manifestat-o Partidul Liberal, condus de Gheorghe Brătianu.

Desprins în 1930 din Partidul Naţional Liberal, ca rezultat al manevrelor regelui Carol al II-lea, de a fărîmiţa şi anihila partidele istorice, Partidul Liberal-georgist şi-a pus speranţele politice în formarea guvernului pe colaborarea cu Garda de Fier şi pe sprijinul Germaniei hitleriste.

Politician reacţionar, îngust şi antisovietic, Gh.Brătianu a înscris în programul partidului său o serie de lozinci naţionalist-şovine, apropiate de cele ale mişcării legionare, cum ar fi "naţionalizarea" oraşelor şi a ţinuturilor de graniţă, "problema românilor" din statele vecine şi s-a manifestat ca un adversar al regimului parlamentar, cerînd instaurarea unui regim de dictatură. In politica externă, ca şi Garda de Fier, s-a remarcat ca un aprig adversar al dezvoltării relaţiilor cu Anglia şi Franţa, al îmbunătăţirii relaţiilor de bună vecinătate cu U.R.S.S., al Micii Inţelegeri şi Inţelegerii Balcanice, propagînd necesitatea realizării unei alinieri a României alături de Polonia şi statele fasciste.

1) C.Argetoianu; op.cit.Partea a VIII-a, nr.6, pag.3269.

./.

O identitate de vederi cu Garda de Fier a avut Gheorghe Brătianu în aprecierea evenimentelor situaţiei internaţionale, aprobînd şi admirînd acţiunile agresive ale statelor fasciste şi revizioniste. In primăvara anului 1936, pentru a anihila întreprinderea unor măsuri militare, împotriva Germaniei hitleriste care ocupase zona demilitarizată renană şi pentru a împiedica semnarea tratatului de asistenţă mutuală dintre România şi U.R.S.S., iniţiat de N.Titulescu şi sprijinit de toate forţele naţionale patriotice, Gh.Brătianu a apelat la Corneliu Zelea Codreanu, realizînd o înţelegere în acest sens. Conform acestei înţelegeri, mişcarea legionară ar fi întîmpinat cu arma în mînă trupele sovietice, dacă regele şi guvernul ar fi permis trecerea lor pe teritoriul patriei noastre spre Cehoslovacia în timpul crizei renane sau în ajutorul României în caz dacă ea ar fi fost atacată de Germania hitleristă, aşa cum stipula proiectul tratatului de asistenţă mutuală româno-sovietic. "Singura organizaţie care putea să-şi ia asupra ei îndeplinirea acestei măsuri mîntuitoare (împiedecarea intrării trupelor sovietice în România în caz dacă România era victima agresiunii. - n.n.) - scria Mihail Sturdza - era mişcarea legionară" [1], care se împotrivea cu îndîrjirea ca "sovieticii să intre şi să treacă ca prieteni" pe teritoriul României.

Partidul "Totul pentru ţară", în ascensiunea sa, s-a bucurat de sprijinul Partidului Liberal-georgist şi sub alte laturi, care în unele situaţii, au dus la participarea directă la acţiunile mişcării legionare, cum a fost la congresul studenţesc legionar de la Tg.Mureş din primăvara lui 1936, la grevele declarate de studenţii gardişti, precum şi la acordarea de asistenţă judiciară în procesele intentate de autorităţi gardiştilor. Pentru toate acestea, C.Z.Codreanu a dat instrucţiuni legionarilor ca în alegerile comunale să voteze candidaţii georgişti [2].

In primăvara anului 1937, legăturile dintre Partidul "Totul pentru ţară" şi Partidul Liberal-georgist,

1) Mihail Sturdza: "România şi sfîrşitul Europei.Amintiri din ţara pierdută". Ed."Dacia", Rio de Janeiro-Madrid, 1966, pag.100-101.
2) Arhiva CSS.dosar nr.110237, vol.nr.9, fila 317.

./.

au devenit tot mai strînse. S-a ajuns chiar la o înțelegere între Gh.Brătianu și Corneliu Codreanu. In urma întrevederii din seara zilei de 22 aprilie, s-a stabilit "ca ambii să-și dea concurs reciproc în acțiunile pe care le duc în chestiunea așa zisului constituționalism" [1]. Corneliu Codreanu a consimțit să pună la dispoziția lui Gh.Brătianu echipe de legionari care să facă difuzarea și colportarea în ~~opinia publică a manifestelor~~ liberal-georgiste "cu caracter constituționalist", iar Gh. Brătianu s-a angajat să mijlocească o reconciliere între partidul "Totul pentru țară" și mareșalul Alex.Averescu. In ziua de 23 aprilie 1937, Gh. Brătianu a primit o copie după manifestul pe care C.Z.Codreanu îl adresa oamenilor politici și urma să-l lanseze în luna mai [2]. Acest manifest mai fusese semnat de I.Maniu și întrevedea posibilitatea unei înțelegeri și colaborări Codreanu-Maniu-Gh.Brătianu în problema așa-zisului "constituționalism". Dar publicarea manifestului a fost amînată de Codreanu pînă atunci cînd s-ar constata că "prigoana contra mișcării legionare, din sugestia regelui Carol al II-lea, ar fi ajuns la maximum, nemaiputînd fi nici-o șansă de raporturi normale între factorul constituțional și legiune" [3].

Evoluția colaborării lui Gh.Brătianu cu Garda de Fier s-a concretizat cu ocazia campaniei electorale din decembrie 1937, în aderarea la pactul de "neagresiune încheiat între I.Maniu și C.Z.Codreanu.

Concesii organizațiilor fasciste

Ascensiunea rapidă a forțelor de extremă dreaptă în frunte cu Garda de Fier s-a făcut și cu îngăduința unor membrii ai guvernului național-liberal prezidat de Gheorghe Tătărescu. Om docil regelui Carol al II-lea, Gh. Tătărescu, deși era partizan al regimului parlamentar burghez, al prieteniei cu Franța, Anglia și al sistemului de alianțe creat de N.Titulescu, a duc o politică concesivă față de organizațiile fasciste și naționaliste. Deși a re-

1) Arhiva C.S.S. dosar nr.110237, vol.11, fila 99.
2) I b i d e m, vol.9, fila 229.
3) I b i d e m, fila 320.

./.

primat excesele Gărzii de Fier, el a tolerat legalizarea ei în martie 1935, desfășurarea unei politici antinaționale și antidemocratice de către legionari și participarea lor la viața politică, la alegerile generale parlamentare din 1937. In anumite momente, Gh.Tătărescu, Ion Inculeț-ministrul de interne-, Eugen Titeanu, Aurelian Bentoiu, Valer Pop, I. Duca și alți membri ai guvernului, au acordat ajutor organizațiilor fasciste, Gărzii de Fier. Cu ocazia alegerilor de la baroul avocaților din județul Ilfov din decembrie 1935, a congresului studențesc legionar de la Tg.Mureș, a demonstrației politice legionare organizată la înmormîntarea lui Moța și Marin în iarna anului 1937 și a atentatelor puse la cale împotriva unor politicieni antifasciști, autoritățile de stat, poliția și siguranța, conduse de Ion Inculeț n-au intervenit la timp, lăsind bandele gardiste să-și facă de cap. La alegerile parlamentare parțiale din februarie 1936 de la Mehedinți, guvernul liberal prezidat de Gh.Tătărescu și-a retras candidatul, dînd cuvînt de ordine liberalilor să voteze candidatul forțelor de dreapta,fasciste (Octavian Goga).

Cu prilejul congresului de la Tg.Mureș,ținut în zilele de 3-5 aprilie 1936, autoritățile au dat aprobare oficială pentru ținerea lui, au permis organizarea unei "poliții de ordine", constituită din bandele legionare înarmate, și au pus la dispoziția participanților, în mod gratuit, garnituri de tren care să-i transporte. Pe parcurs legionarii s-au dedat la scandaluri și manifestații antisemite, iar în gara Sinaia au organizat acțiuni de profanare a memoriei lui I.G.Duca. In vederea congresului,șeful studenților legionari, Gh.Furdui, a fost primit în audiență la Palat de către Carol al II-lea, care i-a dat o sumă de bani din caseta sa particulară. Ministrul de interne a susținut cu largheță ținerea congresului cu bani din fondul "O.P.", așa-zisul fond al ordinei publice, iar Eugen Titeanu s-a ocupat personal din partea guvernului de organizarea acestui congres. La deschiderea congresului, participanții au fost salutați în numele autorităților locale de către primarul orașului Tg.Mureș.

Denunțînd toleranța manifestată de guvernul Tătărăscu față de mișcarea fascistă și cu precădere față de

./.

Garda de Fier, Armand Călinescu se adresa astfel liberalilor în şedinţa Adunării Deputaţilor din aprilie 1936: "... Aţi evoluat, domnilor miniştri. Nu mai văd la dvs. hipersensibilitatea de odinioară. Sînt chiar multe acte ale miniştrilor pe care opinia publică le socoteşte ca o profanare a memoriei şefului dvs. Fiindcă în vremea aceasta sub aripile dvs. mişcarea de odinioară (mişcarea legionară - n.n.) continuă să se dezvolte" [1].

O expresie a lipsei de consecvenţă în atitudinea guvernului naţional-liberal faţă de mişcarea legionară a constituit-o şi declaraţia lui Gh.Tătărăscu la şedinţa cu prefectul poliţiei Capitalei din ianuarie 1937, precum că "el ştie tot ce se petrece la revoluţionari (la partidul "Totul pentru ţară" - n.n.) şi că i-ar putea aresta oricînd, dacă n-ar fi oprit" [2] (s.n.). Acea forţă misterioasă care-i ocrotea pe legionari nu era alta decît regele Carol al II-lea, care la această dată mai spera în folosirea mişcării legionare pentru realizarea unui regim de dictatură personală.

Faţă de cererile repetate ale lui N.Titulescu de a se pune capăt manifestărilor extremei drepte în politica internă a ţării, care-i crea greutăţi în politica externă şi slăbea prestigiul internaţional al României, Gh. Tătărăscu - preşedintele Consiliului de Miniştri - a reafirmat că este gata să reprime excesele curentelor fasciste, dar nicidecum mişcarea ca atare. "Socotesc însă necesar să adaug - scria el - că dacă dl.Titulescu drept condiţiune a rămînerii sale în funcţiune ar cere guvernului să săvîrşească acte de represiune împotriva curentelor naţionaliste şi anticomuniste din ţară declar de pe acum că guvernul nu va putea să treacă la o asemenea politică" [3] (s.n.).

În raportul către Carol al II-lea din 11 iulie 1936, în care se propunea îndepărtarea lui N.Titulescu de la conducerea ministerului de externe, Gh.Tătărăscu scria: "a reprima excesele unei mişcări este o atitudine; a reprima mişcarea este alta. Guvernul ce-l prezidez va fi întotdeauna în cea dintîi şi nu poate fi niciodată

1) Armand Călinescu: op.cit.pag.33o.
2) N.Iorga: op.cit.pag.4o1.
3) Arh.Statului Buc.Fond Casa regală, dos.29/936, pag.5 sau N.Titulescu, "Documente diplomatice". Ed.pol.1967, pag. 795-799.

în cea de-a doua, căci structura, programul şi ideologia ne împiedecă să fim susţinătorii mişcărilor care au la baza lor ideea monarhică, ideea naţională şi ideea de autoritate şi care constituie în chip firesc bastionul cel mai puternic împotriva curentelor de dezagregare şi împotriva propagandei comuniste" [1] (s.n.).

Politica lui Gh.Tătărăscu urmărea să ţină în subordine organizaţiunile fasciste pentru a le folosi drept forţă de şoc pentru propriile lui interese politice şi ale regelui Carol al II-lea împotriva opoziţiei, a mişcării muncitoreşti şi democratice, a comuniştilor.

Poziţia lui Gh.Tătărăscu - Ion Inculeţ faţă de Garda de Fier n-a avut asentimentul conducerii P.N.L. şi al masei membrilor de rînd ai partidului, ostili doctrinei şi metodelor legionare. Grupul liberalilor bătrîni în frunte cu Dinu Brătianu - preşedintele P.N.L. -, unele cercuri industriale şi bancare, în frunte cu Constantin [illegible] şi Mitiţă Constantinescu, liberalii tineri organizaţi în grupul "H" - Victor Iamandi, Petre Ghiaţă -, George Fotino (vicepreşedinte al Adunării Deputaţilor)- şi numeroase organizaţiuni liberale provinciale, judeţene şi comunale şi-au manifestat adversitatea faţă de mişcările naţionaliste şi fasciste, faţă de penetraţia hitleristă în România.

Grupul condus de Dinu Brătianu, a adoptat în aceşti ani şi mai ales începînd din 1937, atitudini de protest împotriva actelor teroriste săvîrşite de organizaţiunile fasciste, s-a pronunţat, deşi timid, pentru adoptarea unor măsuri împotriva acestora. Plin de teamă faţă de mişcarea antifascistă de masă, el s-a opus însă permanent unirii forţelor democratice naţionale împotriva pericolului fascist şi agresiunii hitleriste.

Presiunile opiniei publice democratice şi ale conducerii P.N.L. asupra guvernului, care exprimau îngrijorarea faţă de ascensiunea agenturii hitleriste în România, au determinat guvernul Tătărăscu şi pe rege, în februarie 1937, să adopte primele măsuri mai eficiente împotriva mişcării legionare. Noua atitudine a guvernului a fost influenţată şi de faptul că Garda de Fier nu mai putea fi utilizată ca masă de manevră şi constituia un obstacol neaşteptat

1) Arh.Statului: op.cit.pag.5.

în calea planului regelui Carol al II-lea de a instaura un regim de dictatură personală x).

În aceste condiții, regele a trecut la întărirea în guvern a pozițiilor deținute de persoanele pe care le considera de încredere și hotărîte să acționeze îm-

x) Perioada în care s-a produs răsturnarea raporturilor dintre regele Carol al II-lea și mișcarea legionară s-a desfășurat, în linii mari, între congresul studenților legionari de la Tg.Mureș și februarie 1937. Raporturile, atît de amabile în trecut, s-au transformat într-o adversitate fățișă, care a degenerat ulterior într-o dispută îndîrjită și violentă pentru putere.
Garda de Fier, care simulase în anii 1930-1936 docilitate față de Carol al II-lea, făcînd totul pentru a-i întări părerea că se poate folosi de această organizație în vederea instituirii regimului dictatorial, pe măsura ce a acumulat forțe, a început să se manifeste tot mai mult independentă, să întreprindă acțiuni care nu numai că contraveneau intereselor monarhiei, dar arătau totodată că legionarii nu sînt dispuși să servească ca instrument de realizare a planurilor regelui.

Intr-adevăr, în intențiile lui Carol al II-lea, congresul de la Tg.Mureș, a fost menit să devină o mare demonstrație de fidelitate a mișcării legionare față de cercurile Palatului și de rege, o dovadă că aceasta se afla în slujba planurilor dictatoriale ale camarilei și cercurilor oligarhice din jurul său. Desfășurarea congresului și manifestațiile fasciste care au însoțit-o, au evidențiat însă faptul că Garda de Fier era hotărîtă să acționeze în continuare potrivit propriilor interese, că ea urmărea să lichideze sistemul parlamentar pentru a acapara singură puterea și că, în realizarea acestui țel, înseși planurile monarhiei reprezentau un obstacol. Cei 800 de participanți la congres au reînnoit în mod ostentativ jurămîntul față de Codreanu, omul care aspira să devină dictator în România, în timp ce despre fidelitatea față de tron aproape că nu s-a vorbit. Cu multă stupefacție și îngrijorare s-a aflat la Palat că, la sfîrșitul congresului, s-au creat echipe "ale morții", avînd sarcina să extermine o serie de adversari ai Gărzii, printre care ... Elena Lupescu și Gabriel Marinescu. (Arhiva CSS. dos.nr.110237, vol.15, fila 153).

Evenimentele după congres a reliefat și mai mult faptul că Garda de Fier se contura ca un adversar și concurent deosebit de primejdios pentru Carol al II-lea. În vederea înlăturării divergențelor dintre cercurile Palatului și mișcarea legionară, între rege și Corneliu Codreanu, s-au purtat tratative, între mai 1936 și februarie 1937. Sub diferite pretexte, Codreanu a respins propunerile regelui, ceea ce a înăsprit și mai mult relațiile dintre Palat și mișcarea legionară. În această nouă situație își găsește de fapt explicația orientării surprinzătoare a Gărzii de Fier spre o apropiere de P.N.T., pe care pînă atunci îl combătuse cu înverșunare.

./.

potriva Gărzii de Fier, în deosebi la departamentele "ordinei publice". În urma remanierii guvernului, la 23 februarie 1937, primul ministru, Gh.Tătărăscu a preluat și conducerea Ministerului de Interne, iar V.P.Sasu, ministrul agriculturii, a devenit titular și la Departamentul Justiției. Gabriel Marinescu, prefectul Poliției Capitalei și membru marcant al camarilei, a fost introdus în guvern ca subsecretar de stat la Ministerul de Interne. Pentru prima dată de la instaurarea sa, guvernul național liberal și-a exprimat, printr-o declarație a primului ministru, intenția de a apăra "liniștea" și "ordinea" contra legionarilor [1]. Printre măsurile antigardiste adoptate de guvernul Tătărăscu, după remanierea sa, au fost: închiderea vremelnică a universităților și evacuarea căminelor studențești pentru a curma agitațiile studenților legionari; interzicerea formațiunilor paramilitare și a uniformelor distinctive ale partidelor politice; punerea în vigoare a unei noi legi a stării de asediu și înăsprirea legilor privind apărarea ordinei publice [2].

Tătărăscu și regele n-au fost însă consecvenți și n-au aplicat cu fermitate măsurile represive luate împotriva Gărzii de Fier. Astfel, Partidul "Totul pentru țară" n-a fost interzis și nici una dintre căpeteniile legionare n-a fost arestată. Tolerate de autorități, organizațiile legionare și-au continuat pregătirile de înarmare

Continuare din pagina 27.

Îngrijorarea lui Carol al II-lea și a cercurilor din jurul lui s-a amplificat pe măsură ce organele Serviciului Secret de Informații și ale Siguranței Statului, furnizau materiale care atestau că în spatele poziției ostile a Gărzii de Fier și a intențiilor ei de a acapara puterea stătea Germania hitleristă. Politica agresivă a imperialismului German în centrul și sud-estul Europei și succesele statelor fasciste i-au dat curaj și i-au întărit speranța într-o apropiată acaparare a puterii.

Dirijată de la Berlin, la începutul anului 1937, Garda de Fier și-a intensificat acțiunile împotriva guvernului Tătărăscu și a regelui. În arsenalul ei propagandistic au intrat atacurile la adresa "camarilei", a "ocultei", la care recurgeau, dealtfel, I.Maniu, Gh.Brătianu și Alexandru Averescu.

1) "Facla"; an.XVII, nr.1824 din 25.II.1937.

2) I b i d e m, nr.1830 din 4.III.1937.

./.

şi cu extins propaganda la sate. Lipsa de fermitate a guvernului şi unele tentative ulterioare ale Palatului de a restabili "bunele relaţii" cu Garda de Fier, atestă că, în perioada respectivă, Carol al II-lea şi Gh.Tătărăscu mai credeau încă posibilă folosirea mişcării legionare în scopurile lor şi nu doreau să încordeze şi mai mult relaţiile.

Personalităţi politice burgheze-adversare Gărzii de Fier

Activizarea curentului de extremă dreaptă, în frunte cu Garda de Fier, în anii 1935-1936, luase forme destul de vizibile, "se impusese în politica internă a ţării, dar nu constituia un pericol grav şi alarmant"[1]. Garda de Fier, cu tot sprijinul primit, în acești ani, de la politicenii reacţionari din partidele menţionate, de la Palat şi din partea Germaniei hitleriste, nu ajunsese în stadiul unui partid puternic, a unei forţe politice capabile să cucerească puterea şi să instaureze statul totalitar, să periclitez bazele regimului politic existent şi orientarea politicii externe a României.

Impotriva pericolului fascismului intern, a cîrdăşiei celor mai reacţionare cercuri politice cu Garda de Fier, şi pentru apărarea independenţei naţionale în faţa expansiunii Germaniei hitleriste, s-au ridicat clasa muncitoare în frunte cu partidul comunist, pături largi ale ţărănimii, cercuri însemnate ale intelectualităţii (M.Sadoveanu, dr.C.I.Parhon, dr.Gh.Marinescu, George Enescu, prof.univ. Iorgu Iordan, prof.univ.Petru Constantinescu-Iaşi ş.a.), personalităţi proeminente ale vieţii politice (N.Titulescu, dr. Petru Groza şi alţii) şi cea mai mare parte a membrilor de rînd ai partidelor politice burgheze.

Forţele ostile fascismului, deşi nu erau unite într-un larg front naţional antifascist, erau net superioare şi aveau forţa necesară pentru a împiedeca ascensiunea Gărzii de Fier, cea mai periculoasă organizaţie de extremă dreaptă. O expresie a superiorităţii forţelor naţionale

1) Ion M.Oprea, Nicolae Titulescu, Buc. Ed.Stiinţifică 1966, pag.355-356.

./.

antifasciste asupra celor de extremă dreaptă, fasciste, a constituit-o victoria forţelor democratice în alegerile parlamentare parţiale din judeţele Mehedinţi şi Hunedoara din februarie 1936, demonstraţiile antifasciste naţional-ţărăniste din primăvara anului 1936, din principalele oraşe ale ţării, care au culminat cu marea demonstraţie populară din Bucureşti din 31 mai 1936, la care au participat peste 100.000 de oameni şi s-au scandat lozinci lansate de comunişti. La acestea s-au adăugat succesele obţinute de forţele democratice şi antifasciste în alegerile comunale şi judeţene din anul 1937.

Presiunea maselor populare, ca şi ascuţirea contradicţiilor în rîndurile burgheziei, s-au resfrînt şi în interiorul partidelor politice burgheze, făcînd să crească numărul celor ce se pronunţau împotriva Gărzii de Fier şi a Germaniei hitleriste.

In aceste împrejurări, P.C.R. şi-a concentrat eforturile spre dezvoltarea contactelor şi legăturilor cu diverse partide, grupări şi forţe politice burgheze cu orientare democratică, patriotică, pentru stăvilirea pericolului fascismului intern, pentru propăşirea democratică a ţării, pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale. In acest scop, numeroşi comunişti au fost trimişi să activeze în organizaţiile Partidului Naţional Tărănesc, Partidului Tărănesc - dr.N.Lupu şi Partidului Tărănesc Radical.x)

Situîndu-se pe poziţii lucide şi patriotice, o serie de conducători ai partidelor burgheze, ca dr.N.Lupu, Nicolae Iorga, Grigore Iunian, Virgil Madgearu, Armand Călinescu, Dem.Dobrescu, Grigore Filipescu, Victor Iamandi, Petre Chiaţă, C.Stere şi alţii, şi-au manifestat neliniştea faţă de activizarea legionarilor şi de pericolul înfeudării ţării imperialismului german. In activitatea lor, ei au denunţat propaganda fascistă din interior, au luat atitudine contra expansiunii agresive a Germaniei naziste şi au militat pentru dezvoltarea colaborării cu alte state şi întărirea securităţii ţării.

Partidul Naţional Tărănesc, aflat în opoziţie şi în luptă pentru a ajunge la putere, a trebuit să ţină seama de starea de spirit antifascistă a maselor, care,de

x) Vezi anexa nr.21. ./.

altfel, și-a găsit reflectarea și în poziția unor elemente de stînga din partid și chiar din conducerea sa. Platforma P.N.T. din această perioadă - combătînd politica guvernului național liberal, prezidat de Gh.Tătărăscu, de încurajare a fascismului - se pronunța împotriva pericolului legionar și exprima îngrijorarea față de intensificarea acțiunilor statelor revizioniste în frunte cu Germania hitleristă.

Virgil Madgearu - secretar general al P.N.T. - luînd cuvîntul la o conferință a tineretului național - țărănist din județul Ilfov, a condamnat activitatea fasciștilor români și a arătat că alianța cu Germania hitleristă și Italia fascistă ar însemna transformarea României într-o colonie germană.

Partidul Țărănist - dr.N.Lupu, partid de orientare democratică, de stînga, a fost printre primele forțe politice burgheze care a înțeles pericolul grav ce-l reprezenta fascismul intern și acțiunile agresive ale statelor revizioniste pentru soarta poporului român și cauza păcii în Europa. După întregirea cu P.N.T., în martie 1934, dr.N.Lupu a reprezentat în acest partid aripa de stînga care milita pentru o sinceră colaborare cu forțele democratice și antifasciste conduse de P.C.R. De asemenea, el a fost un adept al realizării Frontului Popular Antifascist, candidînd pe lista forțelor democratice la alegerile parlamentare parțiale din județul Mehedinți din februarie 1936. Cu prilejul unor congrese și conferințe internaționale antifasciste, dr.Lupu a făcut parte din delegațiile trimise din România.

Dem Dobrescu, exclus din P.N.T., a organizat o dizidență național-țărănistă de stînga și "comitetele cetățenești", care au cunoscut un proces evolutiv, ajungînd să ocupe un loc tot mai important în activitatea de apărare a libertăților democratice, de combaterea primejdiei fascismului.

Partidul Țărănist Radical, sub președenția lui Grigore Iunian, exprimînd interesele unor categorii de țărani și intelectuali, s-a situat, în acești ani, pe o poziție antifascistă, democratică și patriotică, combătînd ascensiunea Gărzii de Fier. Unele organizații ale acestui partid s-au raliat acțiunilor întreprinse de forțele democratice și antifasciste conduse de P.C.R., pentru realizarea frontului popular.

./.

Nicolae Iorga - președintele Partidului Naționalist Democrat - s-a ridicat cu demnitate împotriva Gărzii de Fier pe care o blama, pe drept cuvînt, ca pe o grupare de trădători de patrie, aflați în serviciul Germaniei hitleriste.

Atrăgînd atenția asupra primejdiei ce o reprezenta pentru poporul român, propaganda partidelor și organizațiilor de extremă dreaptă pentru instaurarea dictaturii fasciste, în general, și îndeosebi a celei de tip hitlerist - propagată de legionari -, N.Iorga, la întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Naționalist Democrat din 12 august 1935, a subliniat : "...dictatura hitleristă este mult mai periculoasă, pentrucă reprezintă dictatură fără merit, fără capacitate, fără estetică, dictatură instalată grosolan și brutal, care culege tot ce este ură, invidie... și tot ce este curățire de rămășițe în cugetarea politică a Europei. Nu este fructul de pe creacă, ci coaja care a rămas jos; un rest al vechii metafizici germane de pe vremea lui Hegel; un hegelianism cules cu mătura este în doctrina aceasta" 1)(s.n.).

Ca om de știință - savant de talie mondială - și personalitate marcantă a vieții politice românești între cele două războaie mondiale, N.Iorga n-a pierdut nici un prilej favorabil pentru a afirma superioritatea ideii de libertate de gîndire în fața ideilor obscurantiste, susținute de hitleriști și de progeniturile lor din România. "... nu pot uita trecutul și nu mă pot învoi cu dictatura lui Hitler - declara el 1935 -, ca unul care sînt legat de libertatea de gîndire, căpătată prin atîtea secole de luptă. Se pare că și în Germania mulți cugetă la fel" 2)(s.n.).

Semnificativ pentru starea de spirit antihitleristă și antilegionară a celor mai diferite cercuri și grupări din partidele politice burgheze este atitudinea Partidului Conservator de sub conducerea lui Grigore Filipescu. Acest partid grupa o parte din moșierimea antantistă din vechiul partid conservator, ale cărei interese economice și politice erau strîns legate de Anglia, Franța și S.U.A.

1) "Neamul Românesc": anul XXX, nr.176, din 15.aug.1935.
2) N.Iorga: op.cit.pag.229.

./.

Deşi în politica internă se caracteriza printr-o orientare generală de dreapta, Partidul Conservator a luat atitudine energică împotriva mişcării legionare şi a expansiunii agresive a Germaniei hitleriste şi a celorlalte state fasciste. In anumite momente, el a acţionat alături de organizaţiile muncitoreşti, de celelalte forţe progresiste, patriotice, împotriva pericolului fascismului, pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale.

In politica externă, Grigore Filipescu a susţinut cu căldură acţiunile diplomatice întreprinse de N.Titulescu pentru menţinerea statu quo-ului teritorial al României şi garantarea securităţii europene. El a condamnat agresiunea Italiei fasciste asupra Abisiniei şi şi-a exprimat solidaritatea cu lupta eroică a poporului etiopian.

Unele manifestări împotriva pericolului fascismului intern, reprezentat de Garda de Fier, au avut loc şi în rîndul unor cercuri de intelectuali din Partidul Poporului, partid cunoscut ca susţinător al mişcării legionare. Astfel, P.P. Negulescu şi Trancu-Iaşi, au criticat activitatea organizaţiilor fasciste, ultimul participînd şi la Congresul Reuniunii Universale pentru pace din 1936, alături de alţi intelectuali antifascişti şi democraţi.

O puternică stare de spirit antifascistă şi antihitleristă s-a creat şi în rîndul minorităţilor naţionale din România, cuprinzînd masele muncitoare, intelectualii înaintaţi şi unele grupări de stînga din partidele naţionale ale maghiarilor , germanilor, evreilor, ucrainienilor,sîrbilor etc.

Elementele democratice din Partidul Maghiar din Transilvania, nemulţumite de politica reacţionară promovată de conducerea acestuia, dominată de grofi şi capitalişti, s-au constituit, în anul 1934, în opoziţie. In august 1934, sub influenţa comuniştilor, conferinţa opoziţiei Partidului Maghiar a hotărît constituirea unei noi organizaţii, Uniunea oamenilor muncii maghiari(Madosz).

Madoszul a acţionat, în anii 1935-1937,pentru un regim democratic, împotriva pericolului fascist şi a revizionismului hortist, a aţîţărilor şovine, pentru dezvoltarea unităţii şi frăţiei oamenilor muncii din România, indiferent de naţionalitate. El a răspuns apeluri-

./.

lor lansate de P.C.R. în vederea realizării Frontului Popular Antifascist, participînd la toate acţiunile cu caracter democratic şi antifascist.

Pactul de „neagresiune"

In aceste momente grele din istoria poporului român, cînd pe planul central al vieţii sale politice se afla lupta dintre forţele democratice şi antifasciste cu cele de extremă dreaptă, fasciste, a intervenit,din primăvara anului 1937,colaborarea lui Iuliu Maniu cu Corneliu Zelea Codreanu, conducătorul mişcării legionare, care va evolua în ultimele luni ale acestui an şi în anul următor într-o alianţă politică.

Nevoit să plece de la preşedenţia Consiliului de Miniştri, în ianuarie 1933, în urma conflictului cu regele Carol al II-lea, şi apoi de la conducerea P.N.T., în mai 1933, Iuliu Maniu s-a retras la ferma sa din Bădăcin, stînd în expectativă politică şi aştep.înd desfăşurarea evenimentelor pînă la ivirea unei situaţii politice favorabile pentru a reveni la conducerea partidului şi a guvernului.

După căderea guvernului naţional-ţărănesc Vaida-Voevod, în noiembrie 1933, preşedinte al P.N.T. este ales Ion Mihalache şi are loc întărirea ramurii ţărăniste din partid, în dauna celei naţionaliste din Ardeal, compromisă prin politica antinaţională şi antipopulară a guvernelor Vaida-Voevod.

Nemulţumit că îndepărtarea lui se datora manevrelor de culise ale regelui Carol al II-lea x), care ve-

---

x) In lupta împotriva lui I.Maniu, regele Carol al II-lea a urmărit spargerea aripii "ardelene" a naţional-ţărăniştilor. In anii 1932-1933, el a reuşit să atragă de partea sa pe Alex.Vaida-Voevod, vechi prieten şi colaborator al lui Iuliu Maniu, lider marcant al P.N.T. şi al grupării naţionale din Ardeal. Aflat în fruntea partidului şi a guvernului, Vaida-Voevod a devenit un instrument în mîinile lui Carol al II-lea.

Pentru a elimina posibilitatea unui front comun liberalo-naţional-ţărănist, regele a eliminat ultimile obstacole

./.

dea în el un politician incomod în calea planului de instaurarea dictaturii personale, Iuliu Maniu s-a transformat într-un adversar îndîrjit al politicii lui Carol al II-lea, al amestecului camarilei, în frunte cu Elena Lupescu, în viața politică a țării.

Planurilor regelui Carol al II-lea de a instaura un regim de dictatură personală, cercurile maniste le-au opus politica "constituționalistă" a lui Iuliu Maniu. Deosebirea esențială dintre pozițiile regelui și acelea ale cercurilor maniste a constat în aceea că în timp ce primul se pronunța pentru lichidarea sistemului parlamentar, ultimele revendicau menținerea lui și limitarea regelui la exercitarea prerogativelor înscrise în Constituția din 1923. Maniu, după propriile declarații făcute public în repetate rînduri, nu era contra monarhiei și nici contra lui Carol al II-lea, ca persoană, ci contra concentrării puterii în mîinile regelui ceea ce ar fi însemnat, în fapt, moartea partidelor politice, inclusiv a propriei grupări, precum și dominația politică și economică a grupului monopolist advers constituit în jurul monarhiei. Astfel, într-o expunere făcută la 4 iulie 1935, Maniu afirma: "... sînt adînc monarhic și nu vrem ca în țara noastră să fie frămîntări republicane. Sîntem cu toții hotărîți să apărăm regimul monarhic" 1). Cercurile maniste aveau, ca și cele din jurul regelui, o orientare de dreapta, și unele și altele, acționînd în direcția apărării și consolidării regimului burghezo-moșieresc; pe plan extern ele erau legate de cercurile imperialiste anglo-franco-americane. Deși cercurile maniste au făcut mult caz de crezurile lor "democratice", ele s-au pronunțat nu odată pentru modificări în constituție, care să ducă la restrîngerea drepturilor și libertăților cetățenești. Totuși, gruparea manistă se pronunța pentru menținerea sistemului parlamentar, vă-

Continuare din pag.34.

care stătea între Palat și P.N.L., apropiindu-și grupul liberalilor tineri în frunte cu Gh.Tătărăscu - Ion Inculeț. Pe de altă parte, a concentrat, sub steagul monarhiei, grupările mici de dreapta, care să-i devină un suport politic propriu, un fel de "a treia" forță, pe care s-o poată o pune, după împrejurări, atît liberalilor, cît și național-țărăniștilor.

1) Arhiva C.S.S. dos.nr.40001, vol.40, fila 42.

./.

zînd în aceasta un mijloc de a face să eșueze încercarea de concentrare a puterii în mîinile cercurilor din jurul monarhiei, în timp ce pentru Carol al II-lea existența sistemului parlamentar constituia principalul obstacol.

Reprezentînd interesele burgheziei și moșierimii române din Transilvania în P.N.T., Iuliu Maniu era nemulțumit de menținerea de către regele Carol al II-lea a unui timp îndelungat a guvernului liberal prezidat de Gh.Tătărăscu și de preponderența elementelor țărăniste în frunte cu Ion Mihalache, Virgil Madgearu, Armand Călinescu, N.Costăchescu, Virgil Potîrcă, dr.N.Lupu în conducerea partidului. Unele dintre cadrele de conducere ale P.N.T., din ramura țărănistă - grupul centriștilor - nu erau de acord cu atitudinea lui Maniu față de coroană și de camarilă și se pronunțau pentru apropierea și colaborarea cu regele Carol al II-lea.

Pentru a contracara planurile lui Carol al II-lea, de a-și instaura dictatura personală și a uza P.N.T. într-o îndelungată opoziție, pentru a grăbi căderea guvernului Tătărăscu și a împiedeca formarea unui nou guvern liberal, pentru a sabota constituirea unui guvern național-țărănist, prezidat de I.Mihalache, și a determina îndepărtarea acestuia de la conducerea partidului, Iuliu Maniu a recurs la colaborarea cu mișcarea legionară, menținînd în același timp alianța cu forțele de stînga (Frontul Plugarilor, Madoszul, Uniunea Democratică ș.a.).

Cu ajutorul legionarilor, Iuliu Maniu urmărea să preia președenția P.N.T. și să formeze un guvern prezidat de el, să instaureze dictatura sa personală, de partid, deși se declara partizan al sistemului democratic, al alianței cu Franța și Anglia și adversar al statelor totalitare. In afară de aceste scopuri politicianiste, el urmărea folosirea mișcării legionare și în cazul în care România ar fi urmat o evoluție spre stînga, împotriva mișcării muncitorești, împotriva PCR.

Pînă în primăvara anului 1937, Iuliu Maniu a ținut legătura cu conducătorii mișcării legionare prin apropiatul său Zaharia Boilă, directorul ziarului "România Nouă" din Cluj. Purtător de cuvînt al lui Iuliu Maniu, Zaharia Boilă, sub numele de dr. George Ghăbeanu a publicat în ziarul său numeroase articole elogioase la adresa mișcării legionare și a Italiei fasciste.

./.

In timp ce Benito Mussolini afirma în public că este partizanul revizuirii tratatelor şi că Ungariei "marea mutilată" trebuie să i se facă dreptate, dr.George Chăbeanu (Zaharia Boilă) cu încuviinţarea lui Iuliu Maniu, în articolul "Pe marginea discursului de la Milano" declara că se solidarizează cu idealurile regimului fascist corporatist şi cu războiul Italiei fasciste împotriva Abisiniei.

"Iar cel mai autorizat reprezentant al generaţiei bătrîne - scria Zaharia Boilă - a ţinut să-şi exprime simpatia, admiraţia şi solidaritatea sa cu idealurile preconizate de B.Mussolini în mod public. La 1 august 1935,deci chiar înainte de izbucnirea războiului italo-abisinian, dl. Maniu a acordat un interviu, pledînd călduros pentru dreptatea cauzei italiene, deşi oficialitatea românească milita pentru altă părere. Intr-un timp adică cînd oficialitatea la noi şi aiurea se îndoiseră în reuşita acţiunii lui Mussolini, şi dl.Iuliu Maniu, în exilul său voluntar,fără posibilităţile de informare exactă şi de validare autorizată, în numele propriului său, a prevăzut victoria Italiei şi indiferent de această posibilitate, riscînd să fie dezminţit de evenimente, a mărturisit un ataşament şi o credinţă care niciciînd n-a fost şi prin nimic alterată" 1).

Cu ocazia plecării în Spania a fruntaşului legionar Ionel Moţa, Zaharia Boilă scria în "România Nouă" precum că a remarcat "gestul lui eroic" şi a "tremurat pentru viaţa lui", iar cînd n-a mai avut ştiri despre soarta legionarilor, de la căpitanul Siancu, a fost "cuprins de o justificată îngrijorare" 2).

O notă a poliţiei de siguranţă din 9 martie 1937 informează că Emil Siancu, căpitan legionar din Ardeal, în ultima sa vizită la Bucureşti, "a adus la cunoştinţă că emisarii lui Maniu au intervenit pe lîngă el de a mijloci o apropiere între fostul şef al partidului naţional ţărănesc şi Corneliu Codreanu" 3). Deoarece relaţiile cu Alex.Vaida-Voevod nu erau satisfăcătoare, Corneliu Codreanu

1) Pompiliu Pop Mureşan: op.cit.pag.127-128.
2)"Epoca", nr.2386, 21 ianuarie 1937.
3) Arhiva C.S.S. dos.nr.110237, vol.11, fila 113.

./.

"a dat dispoziţiuni căpitanului Siancu de a lua contact personal cu dl.Maniu, spre a discuta asupra posibilităţii unei colaborări între fostul şef al partidului naţional-ţărănesc şi şeful legiunii" 1).

La 11 martie 1937, a avut loc la Bucureşti, în casa inginerului Ionică, întîlnirea dintre Zaharia Boilă, trimis de Iuliu Maniu, şi C.Z.Codreanu. Cu această ocazie, s-a discutat posibilitatea unei colaborări în lupta contra regelui Carol al II-lea, iar C.Z.Codreanu şi-a exprimat dorinţa de a avea o întîlnire secretă cu Iuliu Maniu 2). Deoarece relaţiile dintre mişcarea legionară şi regele Carol al II-lea, se înrăutăţiseră din luna februarie 1937 x), C.Z. Codreanu, temîndu-se că va fi asasinat, a declarat lui Zaharia Boilă că a lăsat în testamentul său politic porunca ca,în acest caz, legionarii să meargă la Iuliu Maniu 3).

La 13 aprilie 1937, Iuliu Maniu a primit o delegaţie de studenţi legionari, reprezentanţi ai tuturor centrelor universitare, trimisă din partea lui Corneliu Zelea Codreanu "spre a fi sfătuiţi în orientarea politică a mişcării legionare" 4).

A doua zi după această întrevedere, Corneliu Zelea Codreanu, obsedat de gîndul că ar putea fi suprimat,a dat dispoziţiuni în mod strict confidenţial şefilor de mari

1) Arhiva C.S.S. dos.nr.110237, vol.11, fila 113.
2) Arhiva Institutului de Studii Istorice şi Social-Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. Fond nr.6, dos.113. Declaraţiile lui Zaharia Boilă, filele 301-302.
x) In cursul lunii februarie 1937, la Malaxa, a avut loc o întîlnire între regele Carol al II-lea şi C.Z.Codreanu.Cu această ocazie, regele i-a arătat lui Codreanu că "simpatizează mult cu mişcarea legionară şi că are de gînd să demită guvernul Tătărăscu, să înlăture din mecanismul politic partidele, să inaugureze o guvernare absolutistă,personală, bazată pe mişcarea legionară".Pentru a realiza aceasta, a vrut ca el (regele) "să fie proclamat căpitanul mişcării legionare, iar Codreanu să fie locotenentul său şi şeful guvernului".Bineînţeles, C.Z.Codreanu care urmărea instaurarea statului totalitar şi bazîndu-se pe evoluţia situaţiei internaţionale în favoarea statelor fasciste, a refuzat propunerea regelui Carol al II-lea,care era legat de Anglia şi Franţa. (Inst.de Studii Istorice şi Social-Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.,Fond 6,dos. 113 - declaraţiile lui Zaharia Boilă - fila 303).
3) I b i d e m, filele 305-306.
4) Pompiliu Pop Mureşan : op.cit.pag.124.

./.

unităţi legionare ca, "în cazul cînd el va dispare în lupta pe care o crede inevitabilă între mişcarea legionară pe de o parte şi cercurile din jurul palatului pe de altă parte, atunci toate organizaţiile legionare să se orienteze spre dl.Maniu - singurul om cu prestigiu, capabil să refacă demnitatea naţională grav ştirbită..." [1]. "Indiferent de ce vă deosebeşte ca ideologie - arăta C.Z.Codreanu - acest om este cel mai luminat şi cel mai corect. Ar fi groaznic să rămîneţi cadou în braţele unor oameni artificial apropiaţi de ideologia noastră, dar necinstiţi sufleteşte, incorecţi. Această hotărîre rămîne pentru voi putere de testament" [2].

In scrisoarea din 26 iulie 1937 către profesorul Apostolescu din Oradea, C.Z.Codreanu, nemulţumit de Alex.Vaida-Voevod, arată că este nevoit să-şi "caute aliaţi cu care să se poată apăra împotriva forţelor care vor să extermine întreaga mişcare legionară" [3]. Acest aliat l-a găsit în persoana lui Iuliu Maniu.

Pentru a crea o atmosferă favorabilă lui Iuliu Maniu, în opinia publică, conducerea U.N.S.C.R., aflată sub influenţa mişcării legionare, a hotărît sărbătorirea sa în vara anului 1937. In acelaşi timp conducerea partidului "Totul pentru ţară" a hotărît să trimită o delegaţie de fruntaşi legionari la frontieră cu ocazia sosirii lui Iuliu Maniu în ţară din străinătate şi a-l întîmpina la Gara de Nord [4].

In timp ce se puneau bazele colaborării dintre Iuliu Maniu şi mişcarea legionară, C.Z.Codreanu declara că dacă va fi adus la guvern Partidul Naţional-Ţărănesc,în frunte cu Armand Călinescu şi Virgil Madgearu, vor "declara război pe viaţă şi moarte acestui regim , ajungînd pînă la vărsări de sînge" [5].

Pe de altă parte, C.Z.Codreanu afirma într-o consfătuire intimă cu fruntaşii legionari intelectuali că "mişcarea legionară niciodată nu va putea ajunge la putere pe cale evolutivă, cucerind alegerile, oricît s-ar pregăti

1) Arhiva CSS.dos.11o237, vol.9,fila 235.
2) Pompiliu Pop Mureşan, op.cit.pag.123.
3) Arhiva CSS. dos.nr.11o237, vol.1o, filele 221-223.
4) I b i d e m, filele 34-35.
5) I b i d e m, vol.9, filele 2o4,23o-231.

./.

în acest sens" ci, "numai prin forţă... croiem statul legionar [1]. In scrisoarea trimisă către studenţii fascişti italieni, la 14 martie 1937, C.Z.Codreanu arata că "România va deveni neîntîrziat o Românie legionară" [2].

După înapoierea sa din străinătate, Iuliu Maniu a fost vizitat, în cea de a doua jumătate a lunii august 1937, de comandantul legionar Emil Siancu. Cu acest prilej,Iuliu Maniu şi-a exprimat părerea "că evenimente importante ce se vor produce atît în ţară cît şi în străinătate, vor determina înjghebarea unui "front moral compus din toţi fruntaşii partidelor politice, care sînt decişi, sau mai precis convinşi că nici o reformă mare în ţară nu se va putea înfăptui înainte de a se produce redresarea morală care socoteşte d-sa trebuie să pornească de sus în jos" [3].

Din convorbirea pe care căpitanul Siancu a avut-o cu Iuliu Maniu şi-a făcut convingerea că "Maniu este hotărît să revină la şefia Partidului Naţional-Ţărănesc,însă în prealabil aşteaptă unsarea tuturor acelor fruntaşi din partid care-i erau adverşi, aceasta pentru că luînd şefia să poată în voie a-şi aplica tactica sa" [4].

Pe de altă parte, Siancu a ajuns la concluzia că în eventualitatea în care Iuliu Maniu "ar ajunge la şefia Partidului Naţional-Ţărănesc, s-ar putea stabili o colaborare între partidul "Totul pentru ţară" şi Maniu în ceea ce priveşte punctele comune pe care le au asupra problemelor aşa zise constituţionale" [5]

Pe baza celor aduse la cunoştinţă de căpitanul Siancu, despre dorinţa de a colabora cu partidul "Totul pentru ţară" a lui Iuliu Maniu, Corneliu Zelea Codreanu, în şedinţa din 12 sept.1937 a consiliului şefilor de inspectori regiuni ai mişcării legionare, şi-a elaborat tactica faţă de Partidul Naţional-Ţărănesc în viitoarea campanie electorală. In judeţele unde organizaţiile Partidului Naţional-Ţărănesc erau conduse de către adversari ai mişcării legio-

1) Arhiva C.S.S.dos.nr.11o237, vol.11,fila 55.
2) I b i d e m, vol.9, filele 344-345.
3) Arhiva C.S.S. Dir.Gen.a Poliţiei.Anul 1937.Dos.privind politica lui Maniu.Fascicola nr.1,vol.16,fila 1.
4) I b i d e m, fila 2.
5) I b i d e m.

./.

care, ca, Virgil Madgearu, Armand Călinescu şi dr.N.Lupu, C.Z.Codreanu le-a recomandat ca "mişcarea legionară să fie astfel pregătită încît să poată face faţă chiar cu violenţă în alegerile generale" 1). Dimpotrivă, şefilor care conduceau regiuni şi judeţe unde mişcarea legionară era în raporturi normale cu naţional-ţărăniştii, adică cu maniştii ardeleni, el le-a recomandat ca "în propaganda ce o desfăşoară să caute a evita conflictele cu aceşti naţional-ţărănişti şi chiar să se ferească a-i critica pentru a nu prejudicia raporturile bune pe care le are astăzi mişcarea legionară cu d-nul Maniu" 2). (s.n.)

Cu prilejul acestei şedinţe, C.Z.Codreanu a mai precizat că este ferm convins că Maniu va lua conducerea P.N.T. şi că "acest partid sub conducerea lui Maniu va abandona tot ce este putred şi înstrăinat şi se va îndrepta pe o linie ideologică democrată, dar şi naţionalist-constituţionalistă. astfel că s-ar putea ca la un moment dat să se ajungă chiar la o colaborare între mişcarea legionară şi Partidul Naţional-Ţărănesc transformat de dl.Maniu. 3)

Pe baza acestei apropieri şi colaborări cu mişcarea legionară, maniştii au început, peste cîteva săptămîni, acţiunea împotriva politicii "duplicitare" a lui I.Mihalache, pentru a împiedica formarea unui guvern naţional-ţărănesc prezidat de Mihalache, pentru a-l răsturna de la preşedinţia partidului şi a readuce la conducerea P.N.T. pe Iuliu Maniu.

In cercurile fruntaşilor manişti din Capitală, la începutul lunei octombrie 1937, se discuta că Iuliu Maniu şi partizanii săi "vor face opoziţie unei eventuale formule de guvern naţional-ţărăniste prezidată de dl.Mihalache pe motiv că un asemenea guvern ar fi chemat să guverneze contrar vederilor constituţionaliste ale dl.Maniu" 4).

Cu ocazia şedinţei Biroului P.N.T. din 20 oct. 1937, cînd s-a discutat problema succesiunii guvernului,

1) Arhiva C.S.S.: dos.110237, vol.9, fila 125.
2) I b i d e m, fila 126.
3) Arhiva C.S.S. ..... Dos.privind politica lui Iuliu Maniu. Fascicola nr.1, vol.10, fila 41.
4) I b i d e m.

./.

I.Maniu a refuzat să participe 1). Fruntaşii manişti din Capitală, care în seara aceleiaşi zile au ţinut o consfătuire, şi-au format convingerea că "P.N.T. (sub preşedenţia lui I.Mihalache, n.n.) a pierdut orice şansă de a veni la putere singur" 2) şi aşteaptă sala îndepărtarea lui de la succesiune, "Acest fapt dăunător deocamdată partidului, dar care va fi mai tîrziu spre binele acestui organism politic - apreciau ei - căci cei ce l-au adus în starea de astăzi, vor fi forţaţi a se retrage din posturile de conducere şi d-nul Maniu reluînd şefia va fi în măsură ca în scurt timp să redreseze acest partid şi să-l aducă la putere prin voinţa naţiunii" 3).

Intr-o nouă consfătuire intimă, ţinută în zilele de 22 - 23 octombrie 1937, maniştii din Capitală au hotărît să nu dea nici un sprijin lui I.Mihalache dacă acceptă să formeze un guvern naţional..ţărănesc, "trecînd peste condiţiunile ce i le-a pus Maniu" 4).

La 4 noiembrie 1937, într-o consfătuire ţinută la Cluj, în casa lui Romulus Boilă, cu fruntaşii naţional-ţărănişti ardeleni, I.Maniu a cerut acestora să depună toate străduinţele, cu ocazia alegerilor generale parlamentare ce urmau să aibe loc, astfel ca din numărul total de mandate din Ardeal pentru Adunarea Deputaţilor, cel puţin două treimi, să revină maniştilor, partizanilor săi. 5)

Cu ocazia acestei consfătuiri, I.Maniu a mai indicat ca grupul de deputaţi naţional-ţărănişti din Ardeal să se ataşeze în parlament reprezentanţilor fostei Gărzi de Fier, cu care încheiase "o prealabilă înţelegere asupra atacurilor ce vor începe" 6). Această înţelegere urma să fie perfectată într-un acord, în ziua de 7 noiembrie 1937, la Alba Iulia cu ocazia congresului partidului "Totul pentru ţară", unde urma să fie trimis, din partea lui I.Maniu, Ionel Pop, care "se bucura de mari simpatii în rîndurile legionarilor" 7).

1) Arhiva C.S.S.: .... doc.privind politica lui Maniu, fila 68.
2) I b i d e m, fila 73.
3) I b i d e m, filele 71-72.
4) I b i d e m, fila 74.
5) I b i d e m, fila 83.
6) I b i d e m.
7) I b i d e m.

./.

Nobilul adevărat al acestui bloc cu legionarii în parlament consta în faptul că Maniu se pregătea "să torpileze şi să lovească pe Ion Mihalache în cazul cînd ar veni la putere şi nu s-ar achita de obligaţiunile ce şi le-a luat faţă de dînsul" [1].

In cazul cînd I.Mihalache va fi chemat să formeze guvernul, grupul parlamentar manist sprijinit de cel gardist, va căuta să paralizeze toate condiţiunile puse partidului de către regele Carol al II-lea, pe care Iuliu Maniu le-ar considera drept abuzuri" [2].

Pentru a realiza excluderea din orice combinaţie de guvern a P.N.T., prezidat de I.Mihalache, conducerea mişcării legionare în consfătuirea din 11 noiembrie 1937, a hotărît să trimită doi delegaţi (Alex.Constant şi Nicolae Totu) la Armand Călinescu şi Virgil Madgearu cu ameninţarea că "în cazul cînd va veni la putere Partidul Naţional-Ţărănesc, dacă veţi îndrăzni să luaţi vre-o măsură care să atingă libera desfăşurare a activităţii mişcării legionare sau se va atinge de vreunul din luptătorii ei, o veţi plăti cu viaţa voastră şi nu numai voi, dar şi urmaşii voştri din neam în neam" [3].

Deoarece trecuseră patru ani de la alegerile generale, la începutul lunii noiembrie 1937, regele Carol al II-lea a început consultările pentru crearea unui guvern de alegeri. La 12 noiembrie 1937, regele primeşte în audienţă pe I.Mihalache, preşedintele P.N.T., cerîndu-i ca în 24 de ore să comunice dacă poate realiza o colaborare cu Vaida în vederea constituirii unui guvern naţional-ţărănesc. Lipsa de unitate din conducerea P.N.T. l-a determinat pe I.Mihalache să nu se angajeze în nici un fel faţă de rege. Pe deasupra rivalităţilor personale, P.N.T. trebuia să ţină seama de angajamentele luate în faţa maselor de unii fruntaşi ai partidului în toiul alegerilor comunale, cînd dr. Lupu a luat atitudine făţişă împotriva "Frontului Românesc" [4]. In seara aceleaşi zile, I.Mihalache a convocat Biroul P.N.T.,

1) Arhiva CSS: ...dos.privind politica lui Maniu, fila 84.
2) I b i d e m.
3) Arhiva CSS: dos.nr.110237, vol.10, filele 106-107.
4) Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R., fond 1, dos.210, fila 293.

./.

care a respins colaborarea cu Vaida.

In audienţa din 13 noiembrie 1937, regele Carol al II-lea l-a însărcinat pe I.Mihalache cu formarea guvernului cu condiţia "sine qua non" a includerii la Ministerul de Interne a lui Vaida-Voevod, care trebuia să constituie "o chezăşie pentru grupările naţionaliste" [1]. Dîndu-şi seama de substratul condiţiilor puse de rege, Delegaţia Permanentă a P.N.T. a respins colaborarea cu Vaida şi, ca urmare, la 15 noiembrie 1937, I.Mihalache şi-a depus mandatul.

Imediat, regele l-a însărcinat cu formarea guvernului pe Gh.Tătărăscu care-şi prezentase demisia la 14 noiembrie. In noul guvern, camarila regală şi-a introdus la Ministerul de Interne pe omul său de încredere, Richard Franasovici. La sugestia regelui, Gh.Tătărăscu a încheiat un cartel electoral cu "Frontul Românesc", ceea ce dădea guvernului o orientare vădit spre dreapta, care să creeze un climat favorabil instaurării dictaturii regale.

Incheierea cartelului electoral cu "naşul" Gărzii de Fier, care-şi făcuse din lozinca diversionistă "Numerus Valahicus" punctul central al programului "Frontului Românesc", a fost privită cu nemulţumire de către masa membrilor P.N.L. Chiar unii dintre fruntaşii Partidului Naţional Liberal s-au opus acestui cartel. Astfel, continuînd atitudinea sa de adversitate faţă de organizaţiile fasciste şi profasciste, şeful organizaţiei liberale din Iaşi, fostul ministru - Victor Iamandi -, a refuzat să primească pe lista liberală candidatul vaidist [2], iar organizaţia liberală din judeţul Neamţ, în frunte cu N.Gurandă a respins "din capul locului cu unanimitate" [3] cartelul încheiat de guvern. De asemenea, adversitatea a numeroase organizaţii P.N.L. s-a manifestat şi împotriva cartelului electoral încheiat de Gh. Tătărăscu cu naşii lui Fabricius.

Prin menţinerea la putere a guvernului Tătărăscu, regele a înmormîntat sistemul rotativei guvernamentale, făcînd un nou pas spre instituirea unei guvernări personale. Aceasta a dezlănţuit profunde nemulţumiri şi frămîntări în Aceasta a dezlănţuit profunde nemulţumiri şi frămîntări în diferite cercuri politice bur-
masele populare, precum şi în diferite cercuri politice bur-

1) C.Argetoianu: Insemnări zilnice, dos.8623, fila 2806.
2) "Lumea Românească" anul 1, din 6 dec.1937.
3) "Inainte" - Piatra Neamţ, 26 noiembrie 1937.

./.

45.

gheco-moșierești. Noul cabinet a început, totodată, să fie supus unor atacuri din partea mișcării fasciste, și în primul rînd, a Gărzii de Fier, care își vedea periclitate propriile planuri dictatoriale de eventualitatea instituirii unei dictaturi regale cu sprijinul grupului liberal tătărăscian.

In fața eșecului înregistrat de I.Mihalache în tentativa de a crea un guvern național-țărănesc, conform unei înțelegeri anterioare, la 23 noiembrie 1937, șefia P.N.T. a fost preluată de I.Maniu [1]. Prima manifestare politică a lui Maniu a fost oficializarea legăturilor cu șeful Gărzii de Fier, Corneliu Zelea Codreanu, și materializarea lor, într-un pact de "neagresiune" cu Garda de Fier, încheiat la 25 noiembrie 1937.[x]

Pactul de"neagresiune" încheiat cu Garda de Fier fusese însușit și pregătit cu mult timp înainte de către Maniu și acceptat de către I.Mihalache. Incă din ianuarie 1937, Mihalache într-o discuție cu Armand Călinescu i-a declarat că în cazul în care P.N.T. nu va fi adus la guvern, el "se va retrage și va împinge partidul spre Maniu și Garda de Fier" [2](s.n.).

Ințelegerea și colaborarea dintre Maniu și Garda de Fier a fost mult mai largă, depășind conținutul declarat al pactului de "neagresiune", încheiat sub pretextul "apărării libertății"și a"asigurării corectitudinii alegerilor", al coalizării întregii opoziții într-un puternic front împotriva guvernului Tătărescu, care se transformase într-un guvern personal al regelui" [3]. Obiectivele ei au fost mult mai largi. Pactul de "neagresiune" a fost însoțit de o serie de acorduri și înțelegeri cu mișcarea legionară, nedate publicității, a căror bază fusese pusă încă înainte de preluarea președenției P.N.T. de către Maniu. Se stabilise o înțelegere ca la alegerile pentru Senat, P.N.T. și Garda de Fier să depună o listă comună. Pentru perioada de după alegeri s-a stabilit un plan de acțiune comună între P.N.T. și mișcarea legionară, I.Maniu sperînd să formeze guvernul și să-și realizeze tendințele dictatoriale cu ajutorul alianței

1) "Dreptatea"; Anul XI, nr.3007, 25 noiembrie 1937.
2) Notițele lui Armand Călinescu, dos.10012, fila 22.
3)"Dreptatea"; Anul XI, nr.3008, 26 noiembrie 1937.
x) Vezi anexa nr.19.

./.

46.

politice cu Corneliu Zelea Codreanu.

In cea de-a treia întrevedere dintre Maniu și Codreanu, ce a durat 3 ore, ținută în seara zilei de 25 noiembrie 1937, în casa dr-ului D.Gerota, s-a stabilit ca, în caz de dizolvare a partidului "Totul pentru țară" de către guvern, P.N.T. să se retragă din alegeri și să"înceapă lupta comună (cu Garda de Fier - n.n.) de mase, contra guvernului" [1].

Chiar Codreanu afirma către ceilalți conducători ai mișcării legionare că colaborarea și alianța cu I. Maniu, după alegeri, va trebui continuată sub noi aspecte. In consfătuirea din 18 decembrie 1937, el a precizat "că pactul de neagresiune încheiat pentru alegeri va duce la o colaborare cu d-nul Maniu și Gh.Brătianu și după alegeri în ce privește problema constituțională" [2].

Profitînd de faptul că pactul de neagresiune "nu împiedeca afirmarea ideologiei proprii", legionarii au desfășurat o intensă propagandă însoțită de teroare și violențe la adresa democrației, a politicienilor, chiar și a celor național-țărăniști, cunoscuți ca fiind ostili Gărzii de Fier. P.N.T., dimpotrivă o dată cu preluarea conducerii de către Maniu, a încetat orice critici la adresa ideologiei și metodelor Gărzii de Fier. "Cel mai mare partid democratic - arăta L.Pătrășcanu - a renunțat de bună voie la demascarea și combaterea extremei drepte"[3] (s.n.). In multe județe campania electorală a fost dusă împreună de cele două partide. Aceasta n-a făcut decît să compromită P.N.T. și să grăbească dezorganizarea sa.

Intreaga presă a P.N.T., în frunte cu oficiosul partidului "Dreptatea", în care se publicaseră în anii 1935-1937 unele articole critice la adresa extremismului de dreapta, își îndreaptă atacul numai împotriva "factorului constituțional" (regele Carol al II-lea - n.n.) și a guvernului Tătărăscu, uitînd de pericolul Gărzii de Fier. Faimoasele gărzi "țărănești", de sub conducerea generalului Rujinschi, create pentru a respinge atacurile Gărzii de Fier și a asigura securitatea conducătorilor P.N.T., înscriși pe listele morții de legionari, au ajuns să cola-

1) Arhiva C.S.S.: dos.nr.110297, vol.10, fila 68.
2) I b i d e m, vol.12, fila 256.
3) Lucrețiu Pătrășcanu: "Sub trei dictaturi".Ed.a IV-a, pag.92.

./.

barare cu echipele de criminali şi bătăuşi ale partidului "Totul pentru ţară" în propaganda electorală. S-a ajuns în această colaborare, ca paza şi ordinea întrunirilor naţional-ţărănisto-maniste să fie asigurată de legionari. In acest sens, C.Z.Codreanu şi inginer Gheorghe Clime, preşedintele partidului "Totul pentru ţară", au dat instrucţiuni şefilor de organizaţii legionare din localităţile unde P.N.T. convoacă întruniri cu participarea lui Maniu, de a colabora şi ajuta pe naţional-ţărănişti, "în ce priveşte poliţia întrunirilor respective pentru ca adversarii politici să nu le mai poată să le zădărnicească" [1].

In manifestul lansat către alegători la sfîrşitul lunii noiembrie 1937, semnat de I.Maniu şi I.Mihalache, nu mai figura nici una din lozincile antifasciste cu care P.N.T. mobiliza masele la marile demonstraţii populare şi în alegerile parţiale şi comunale, nu se aducea nici o critică ideologiei Gărzii de Fier. Alături de punctele pentru apărarea"regimului constituţional" a fost înscrisă "respectarea cerinţei îndreptăţite a poporului românesc de a se da ideii naţionale un conţinut real şi nu numai în concepţia şi organizarea de stat, ci şi în organizarea economică, socială şi culturală" [2], ceea ce reliefează o apropiere de ideologia organizaţiilor naţionaliste, un compromis al colaborării cu Garda de Fier.

Alături de declaraţii de fidelitate faţă de Franţa şi Anglia şi de sistemul de alianţe încheiate de România, I.Maniu, cu prilejul Adunării electorale de la Cluj, a strecurat aprecieri elogioase la adresa conducătorilor fascişti - Hitler şi Mussolini - ai Germaniei şi Italiei [3], uitînd că aceştia, prin politica lor revizionistă, ameninţau integritatea teritorială a României.

S-a încercat să se motiveze de către manişti că prin pactul de "neagresiune" s-a urmărit de către Maniu a-l salva pe N.Titulescu, al cărui nume figura pe lista de candidaţi a P.N.Ţ. în judeţul Olt, de terorismul Gărzii de Fier, care-l socotea autor principal al dizolvării ei în

1) Arhiva C.S.S.: dos.110297, vol.12, fila 273.
2) "Epoca": nr.2644, 30 noiembrie 1937.
3) I b i d e m.

decembrie 1933. Nimic n-a fost întreprins de către Maniu pentru a-l apăra pe Titulescu de atacurile Gărzii de Fier, al cărui conducător - C.Z.Codreanu - declarase că mişcarea legionară "pe orice listă ar încerca să apară Titulescu, peste orice pact, îl va combate cu violenţa cea mai mare" [1].

In aceste împrejurări, N.Titulescu a fost nevoit să se apere singur, publicînd cartea "Eu şi Garda de Fier", prin care a încercat să se disculpe de acuzaţiile ce i se aduceau, pentru a dispersa atenţia Gărzii de Fier şi a nu fi asasinat.

Pactul de "neagresiune " prin caracterul său şi prin înţelegerile secrete de colaborare între Maniu şi Codreanu, ce l-au însoţit, care-i dădeau aspectul unei alianţe politice, a avut grave consecinţe politice, cu urmări dezastruoase pentru soarta forţelor democratice şi antifasciste. Prin pactul de "neagresiune", conducătorii reacţionari ai P.N.T. au dat"un certificat de legitimitate mişcării legionare" [2], au recunoscut Garda de Fier ca forţă politică aptă de guvernămînt, acordîndu-i girul lor politic . I.Maniu însuşi şi-a definit astfel acţiunea sa de încheiere a pactului de "neagresiune": "eu, prin această acţiune a mea faţă de legionari urmăream două lucruri, pe care le-am atins. In primul rînd să trimitem în alegeri pe d-nul Tătărăscu, în al doilea rînd, să scot la suprafaţă acele forţe care pînă atunci lucrau subteran, în mod ascuns, din întuneric şi deci să le putem combate" [3](s.n.).

Acest pact a deschis deodată mişcării legionare cele mai largi posibilităţi propagandistice, dîndu-i posibilitatea să se prezinte în alegeri cu girul politic al celui mai mare partid de opoziţie, fost de mai multe ori la cîrma ţării. "Tot trecutul de crime şi asasinate ale lui Codreanu, precum şi al întregii mişcări de [illegible], deodată - arăta L.Pătrăşcanu - absolvit de orice oprobiu" [4](s.n.)

Pactul de "neagresiune" şi declaraţiile lui I.Maniu la Cluj au constituit o încurajare pentru legionari,

1) Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R., fond nr.104,dos.8629; Constantin Argetoianu: Însemnări zilnice, vol.17(7)f.2954.
2) Ion Gheorghe:"Calea României spre statul satelit"pag.18.
3) Procesul marii trădări naţionale: Buc.1946,pag.220.
4) Lucreţiu Pătrăşcanu : op.cit., pag.91.

45.

care, în atmosfera politică creată la sfîrșitul anului 1937, au pornit la o largă ofensivă, nutrind speranța că în urma alegerilor vor reuși să pună mîna pe putere, deși pînă acum această posibilitate li se părea irealizabilă, exclusă.

In cursul campaniei electorale, agresivitatea Gărzii de Fier a crescut. Pentru a-și impune candidații și a obține voturile alegătorilor, pe lîngă o demagogie deșănțată, a recurs la teroare și violență, la amenințarea cu revolverul [1]. De aceasta, n-au fost scutiți nici candidații P.N.T., îndeosebi cei ostili Gărzii de Fier, deși pactul de "neagresiune" prevedea asigurarea "libertății" alegerilor. La întrunirile partidului "Totul pentru țară" din județul Făgăraș, comandantul legionar Virgil Mateiaș "a combătut activitatea P.N.T." [2].

Desfășurarea evenimentelor a demonstrat că pactul de "neagresiune", cît și acordurile secrete ce l-au însoțit, încheiate înainte, concomitent sau după 25 noiembrie 1937, n-au servit nici interesele țării, nici ale P.N.T., ci numai scopurile Gărzii de Fier. Pactul de "neagresiune" n-a constituit, în cele din urmă, decît un sprijin moral și politic acordat Gărzii de Fier și mai puțin un mijloc de menținerea ordinei.

Sub toleranța autorităților de stat și cu sprijinul lui I.Maniu, Gh.Brătianu și C.Argetoianu, Garda de Fier a căutat să se impună și mai mult în viața politică a țării. Conducătorii ei au făcut în această perioadă mai multe declarații de politică internă și externă,[x] prin care-și exprimau adversitatea față de regimurile democratice și hotărîrea de a instaura statul "totalitar", adică dictatura fascistă deschisă [3]. In politica externă au luat atitudine împotriva Micii Ințelegeri, a Ințelegerii Balcanice și a Societății Națiunilor, precum și împotriva alianței cu Anglia și Franța, cerind schimbarea imediată a politicii externe a României spre Statele fasciste. "In 48 de

1) Arhiva C.S.S.: Propaganda electorală 1937. Pachet nr.4, vol.3, filele 156, 158,195 (dos.nr.110237,vol.12,fila 255,269).
2) I b i d e m, fila 99.
3) "Lumea Românească", Anul 1, nr.183, 1 dec.1937; Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R. Fond nr.104, dos.nr.8624 - Memoriile lui Constantin Argetoianu, fila 2931.
x) Vezi anexa nr.20.

./.

50.

ore după biruința mișcării legionare, România - declara C.Z.Codreanu - va avea o alianță cu Roma și Berlin" [1].

Prevederile pactului de "neagresiune" cu Garda de Fier s-au resfrînt negativ asupra forțelor democratice și antifasciste, cu care P.N.T. era în cartel electoral. Luate prin surprindere, aceste forțe au fost dezorientate și divizate, îngreunînd enorm realizarea unei front național antifascist. De asemenea, încheierea pactului de "neagresiune" a avut consecințe negative în opinia publică, contribuind brusc la dezorientarea corpului electoral. Cu ajutorul "tacticii" Maniu, Garda de Fier a reușit să pătrundă și în acele medii țărănești, rămase pînă atunci imune față de propaganda extremei drepte. Mișcarea legionară a cîștigat în amploare, "cunoscînd o rapidă creștere în sînul țărănimii, pe seama exclusivă a partidelor și grupărilor democratice, folosind la maximum situația atît de favorabilă pe care miopia și reacționarismul lui Maniu i-o creaseră" [2].

Este de remarcat faptul că încheierea de către I.Maniu a pactului de "neagresiune" cu Garda de Fier, n-a întrunit adeziunea întregului P.N.T. și nici chiar a conducerii sale. Unii membrii ai Comitetului Executiv al P.N.T., reprezentînd curentul centriștilor - Armand Călinescu, N.Costăchescu, Virgil Potîrcă - și aripa de stînga, democratică - Virgil Madgearu, dr.N.Lupu ș.a. - cunoscuți prin atitudinea lor antilegionară, nu s-au declarat de acord cu noua orientare impusă P.N.T.

Cu ocazia discutării pactului de "neagresiune", Armand Călinescu, cunoscut ca "adversar al mișcării legionare pînă la exterminare" [3], l-a combătut cu înverșunare, considerîndu-l ca "o renegare a principiilor democratice prin legalizarea unei mișcări totalitare" [4]. Incă din mai 1935, cu ocazia unei audiențe la rege, Armand Călinescu a expus pericolul Gărzii de Fier și a opinat "pentru represiunea ei" [5]. Cu ocazia discuției cu I.Mihalache din 9 decem-

1) Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R., fond nr.104, dos.nr.8624 op.cit., filele 2931-2932.
2) Lucrețiu Pătrășcanu: op.cit.pag.91.
3) Pamfil Seicaru: "Istoria partidelor național, țărănesc și național-țărănesc", vol.2, Madrid 1966, pag.244.
4) I b i d e m.
5) Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R.: Memoriile lui Armand Călinescu, fila 376.

./.

brie 1937, Armand Călinescu i-a declarat că nu aprobă acțiunea P.N.Ț. cu Garda de Fier și Gh.Brătianu 1).

N.Costăchescu, șeful organizației P.N.Ț. din Moldova, amenințind cu desprinderea din partid dacă nu se denunță pactul de "neagresiune". Pe o poziție ostilă s-a situat și Grigore Gafencu.

Dr.N.Lupu, Virgil Madgearu, Petre Andrei, Mihail Ralea și alții, reprezentînd curentul de stînga din P.N.Ț., nu au susținut în discursurile lor electorale pactul de "neagresiune", primul chiar promițînd P.C.R. că va lua poziție contra pactului cu Garda de Fier și va lupta hotărît pentru unirea forțelor democratice și antifasciste" 2).

Numeroase organizații ale P.N.Ț. din Capitală și din provincie, sub influența comuniștilor, au criticat noua orientare dată partidului de I.Maniu și au cerut denunțarea înțelegerii cu Garda de Fier.x) "Incheierea unui pact de "neagresiune" cu arma cea mai agresivă a fascismului dictatorial - arăta un participant la întrunirea organizației național-țărăniste nr.29, Sector Albastru, la care au participat numeroși muncitori - este un act de natură a face jocul celor ce amenință drepturile și libertățile poporului. Nu se poate concepe alianța cu dușmanii constituției, pentru a apăra această constituție. In consecință cer denunțarea pactului de "neagresiune" încheiat între d-nii Maniu și Codreanu și încheierea unei alianțe cu partidele democratice" 3)(s.n.).

La întrunirea național-țărănistă din circumscripția nr.27, ținută în ziua de 27 decembrie 1937, la care au participat Victor Gherasim, Costache Lupu și mai mulți muncitori, vorbitorii au arătat că "Garda de Fier este dușmanul poporului" și"au criticat pactul de "neagresiune" pe care-l considerau dăunător" 4).

La întrunirile P.N.Ț. de la Cluj și Galați, sub influența comuniștilor participanți, s-a cerut ca național-țărăniștii "să se izoleze de partidul Totul pentru țară, deoarece acesta este un partid fascist și nedemn să stea

1) Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R.: Memoriile lui Armand Călinescu, fila 455.
2) I b i d e m, fond.1, dos.10, fila 322.
3) "Lumea Românească", Anul I, nr.187, 5 decembrie 1937.
4) I b i d e m, nr.189, 7 decembrie 1937.
x) Vezi anexa nr.21 și 22.

./.

alături de grupările democratice" 1) și că "singurul partid în care muncitorimea mai avea oarecare nădejde, a dovedit că tinde și spre fascism" 2).

In multe localități întrunirile național-țărăniste au căpătat un pronunțat caracter democratic, antifascist, comuniștii reușind să impună denunțarea în practică a pactului cu Garda de Fier.

Delegații de muncitori din București s-au prezentat la I.Maniu x) și i-au cerut ruperea pactului de "neagresiune" cu fasciștii și "să contribuie la concentrarea tuturor forțelor democratice spre a se putea cu eforturi comune obține victoria democrației în alegerile parlamentare" 3).
In două rînduri L.Pătrășcanu, în numele P.C.R., s-a prezentat la Iuliu Maniu, cerîndu-i să rupă alianța cu Garda de Fier.

Că muncitorii nu erau dispuși să voteze necondiționat candidații național-țărăniști ne-o dovedește acțiunea muncitorilor portuari din comuna Cetate - Dolj, care exprimîndu-și nemulțumirea față de încheierea pactului de "neagresiune" cu Garda de Fier, au înmînat șefului organizației Dolj a P.N.Ț., Virgil Potîrcă, la 13 decembrie 1937, un memoriu, în care se arăta că, în condițiile în care "libertatea și existența noastră este amenințată de dictatura sîngeroasă a fascismului", este necesară "concentrarea forțelor democratice care luptă contra fascismului" 4).
"Sîntem nelămuriți și chiar indignați de faptul că Partidul Național-Țărănesc n-a putut să înțeleagă ceea ce muncitorii simpli au înțeles de mult - se arăta în acest memoriu - că lupul nu poate fi păzitor de oi și fasciștii prieteni ai poporului muncitor și au încheiat cunoscutul pact de "neagresiune" cu fasciștii lui Codreanu" 5)(s.n.).

Conduse de P.C.R., organizațiile democratice și antifasciste "Frontul Plugarilor", "Uniunea democratică" "Madoszul", deși erau în cartel electoral cu P.N.Ț., au luat poziție împotriva pactului de "neagresiune" cu Garda

1) Arhiva C.S.S. Propaganda electorală 1937, pachet nr.4, vol.3, pag.3-5.
2) I b i d e m, pag.1-2, 113.
3) "Scînteia", Anul VII, nr.90, din 22 decembrie 1937.
4) Arh.Centrală a CC al PCR.,fond 73,dos.7086,fila 1-2.
5) I b i d e m.
x) Vezi anexa nr.22.

./.

93.

o listă unică a tuturor forțelor demo-
de Fier și au cerut și o serie de inte-
cratice. Pe aceeași linie s-au situat antifasciști. "Prin pactul încheiat cu
lectuali democrați, Corneliu Zelea Codreanu - scria
d-nii Gheorghe Brătianu și Țărănesc a trecut la
Zaharia Stancu - Partidul Național-Țărănesc a trecut la dreapta și s-a pus integral în slujba acelor forțe care ac-
tivează intens pentru promovarea fascismului în România" 1)
(s.n.). Fără gestul lui I.Maniu partidele care militează
pentru dictatură "s-ar fi manifestat mai timid" 2) - apre-
cia Zaharia Stancu.

Incheierea pactului de "neagresiune" cu Garda de Fier și apelul adresat celorlalte partide de opoziție, de a adera la el, în afară de Partidul Liberal-georgist și de "Uniunea Agrară" a lui Constantin Argetoianu, n-a găsit nici un ecou, ci din contră, a fost aspru criticat. Acestor critici li s-a alăturat și P.N.L. - Dinu Brătianu.

Astfel, Grigore Iunian, președintele Partidului Țărănist Radical, a dat un răspuns negativ lui I.Maniu care i-a propus să adere la un bloc al opoziției. Cu această ocazie, i-a arătat că fiind "credincios principiilor democratice, bazate pe pactul constituțional și respectul libertăților și instituțiilor de stat nu poate lua parte alături de unele partide care neagă aceste principii" 3). Pe aceeași poziție s-a situat și Nicolae Iorga, care, în schimb, a intrat în cartel electoral cu P.N.L.

Victor Iamandi, la întrunirea național-liberale de la Iași din 7 decembrie 1937, a declarat că "Iuliu Maniu a pierdut dreptul de a vorbi în numele democrației" și că "a dat mîna cu dreapta specializată în asasinate și crime" 4) (s.n.).

Dinu Brătianu - șeful P.N.L. - răspunzînd interviului lui C.Z.Codreanu și declarațiilor lui I.Maniu la Cluj, în consfătuirea organizațiilor comunale ilfovene din 11 decembrie 1937, a criticat ideologia Gărzii de Fier, obiectivele ei în politica externă și pactul de "neagresiune". "Pînă ieri în lupta aprigă cu Garda de Fier, care îl

1) Lumea Românească: Anul 1, nr.180, 28 noiembrie 1937.
2) I b i d e m.
3) I b i d e m, nr.179, 27 noiembrie 1937.
4) I b i d e m, nr.191, 9 decembrie 1937.

./.

94.

amenința - arăta el -, astăzi încheie un pact, angajîndu-se a nu combate niște teorii periculoase și pentru democrație și pentru existența noastră națională" 1) (s.n.)

Adversitatea cu care a fost primit pactul de "neagresiune" chiar în rîndurile P.N.T., la care s-a adăugat critica presei democratice și antifasciste, l-a obligat pe I.Maniu să dea, în nenumărate rînduri, noi explicații asupra conținutului pactului, noi rectificări declarațiilor sale de la Cluj, mergînd chiar pînă la amenințarea cu retragerea de la șefia P.N.T. 2).

P.C.R., urmărind să împiedece victoria forțelor fasciste în alegeri, a militat pentru unirea tuturor forțelor democratice, antifasciste și patriotice, adresîndu-se chiar membrilor partidelor politice burgheze.x) In instrucțiunile C.C. al P.C.R. pentru campania electorală se cerea comuniștilor să ducă lupta "pentru a împiedica cu orice preț, oriunde, reușita listelor deschis fasciste" 3). Pentru a realiza această cerință li se recomanda o tactică elastică, să cunoască concret relațiile de forță și să se orienteze după împrejurări, "ajungînd chiar să voteze lista unui sau unor partide, nu deschis fasciste, cu care altfel nu avem nimic comun, dar numai și numai să împiedece succesul listei deschis fasciste" 4). Unde vor candida reprezentanți ai P.N.T. - P.N.L., care vor avea ca adversari lista partidelor fasciste, se recomanda a se sprijini primii candidați 5).

Rezultatele alegerilor parlamentare din 20 decembrie 1937 au constituit o lovitură de teatru pentru grupările politice burghezo-moșierești din România. Ele nu numai că nu au simplificat situația politică, dar au complicat-o și agravat-o și mai mult: guvernul Tătărăscu obținînd numai 36% din voturi, a căzut în alegeri, iar relațiile dintre partide și chiar din interiorul lor, s-au complicat și mai mult.

Creșterea cea mai sensibilă în alegeri a înregistrat-o partidul "Totul pentru țară", care datorită pro-

1) "Lumea Românească", Anul 1, nr.194, 12 decembrie 1937.
2) I b i d e m, nr.183, 1 decembrie 1937.
3) Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R., fond nr.1, dos.194, f., 26-28. x) Vezi anexa nr.25.
4) I b i d e m.
5) I b i d e m.

./.

tului de "nonagresiune" cu I.Maniu, divizării forţelor antifasciste şi sprijinului financiar din partea Germaniei hitleriste x), a obţinut 478.378 de voturi (15,58%), cu 148.234 de voturi mai puţin decît P.N.Ţ., devenind al treilea partid politic legal din România 1). Acest rezultat a evidenţiat cît de iminent devenise pericolul fascismului intern, al Gărzii de Fier pentru soarta democraţiei şi a independenţei naţionale.

Investită cu "apolegii unui partid de guvernămînt" 2) de către I.Maniu, surprinsă de rezultatul neaşteptat în alegeri şi încurajată de acţiunile agresive ale statelor fasciste, Garda de Fier, la sfîrşitul anului 1937 şi la începutul anului 1938, ameninţa cu o lovitură de stat, prin care urma să fie instaurat statul totalitar şi schimbată orientarea politicii externe a României spre Germania. Chiar a doua zi după alegeri, C.Z.Codreanu a declarat fruntaşilor legionari că "mişcarea legionară se îndreaptă cu paşi repezi spre victoria finală" 3). La consfătuirea din 22 decembrie 1937, Codreanu "a precizat că din acest moment mişcarea trebuie pregătită pentru orice surpriză. [illegible] victorie" 4). Şi într-un caz şi în altul - precizează el - legionarii trebuie să fie bine pregătiţi pentru a veni la putere înainte de termenul stabilit şi a înfrînge pe adversari dacă aceştia se vor opune. Pînă în 1939, România trebuie să fie ori stat legionar, ori mişcarea legionară va fi înmormîntată, stabilea Codreanu.

Peste cîteva zile, C.Z.Codreanu va declara că mişcarea legionară e "în preajma bătăliei decisive, care va trebui să ducă la victorie şi atunci nu vom mai da avertis-

x) Garda de Fier a primit pentru campania electorală din partea misiunii germane din România [illegible] lei.
1) Monitorul Oficial, partea I-a, nr.301, 30 decembrie 1937.
2) Arh.Instit.de Studii Istorice şi Social-Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. - declaraţiile lui Zaharia Boilă - fila [illegible].
3) Arhiva C.S.S., dos.nr.110237, vol.12, fila 248,249.
4) I b i d e m, filele [illegible].

./.

mente, ci vom pune acolo unde merită pe toţi acei care ne-au lovit sub diferite forme" 1).

In atmosfera politică de la sfîrşitul anului 1937, regele Carol al II-lea, profitînd de dezbinarea forţelor naţionale antifasciste, patriotice, a instalat guvernul de dreapta, profascist, Goga-Cuza, care a constituit o diversiune politică pentru a dovedi incapacitatea regimului parlamentar burghez, a principalelor partide politice şi a pregăti terenul în vederea instaurării dictaturii regale.

Regimul dictaturii regale, instaurat la 1o februarie 1938, a fost, în general, o expresie a intereselor cercurilor reacţionare burghezo-moşiereşti, care în politica internă se orientau spre restrîngerea parlamentarismului burghez, a drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti, iar pe plan extern spre menţinerea relaţiilor cu Anglia şi Franţa. Fără să lichideze pericolul fascismului intern şi să salveze ţara în faţa expansiunii Germaniei hitleriste, dictatura regală a slăbit forţele democratice şi antifasciste, iar din vara anului 194o a trecut la compromis cu mişcarea legionară şi a cedat Ardealul de Nord în faţa presiunilor statelor fasciste.

x x

x

Analiza multilaterală a vieţii politice din România, în perioada anilor 1929-1937, reliefează, pe lîngă creşterea luptelor revoluţionare ale maselor muncitoare, a mişcării antifasciste şi democratice, a rolului P.C.R., şi un puternic proces de frămîntări, de polarizarea forţelor în rîndul partidelor politice burgheze în faţa pericolului fascismului intern reprezentat de Garda de Fier şi a acţiunilor agresive ale statelor fasciste.

Importante partide şi grupări politice burgheze, personalităţi marcante, exprimînd o atitudine lucidă, patriotică şi sub presiunea membrilor de rînd, s-au situat pe o poziţie ostilă ascensiunii Gărzii de Fier şi Germaniei hitleriste.

Majoritatea conducătorilor acestor partide,

1) Arhiva C.S.S. dos.nr.11o237, vol.12, fila 217.

./.

postîndu-se însă pe poziții anticomuniste, au răspuns nega-
tiv propunerilor P.C.R. pentru realizarea unui larg front
național antifascist și s-au izolat de mișcarea antifas-
cistă și democratică de masă. Unele partide și dizidențe
burgheze, de stînga, democratice, adoptînd o poziție înain-
tată, au aderat la apelurile P.C.R. pentru constituirea
Frontului Popular Antifascist și au participat la acțiuni-
le de masă antifasciste.

Ca urmare a luptei antifasciste dusă de mase-
le populare, sub conducerea P.C.R. și a poziției antigar-
diste și antihitleriste, a unor importante forțe politice
ale burgheziei naționale, a fost oprită pentru o perioadă
de timp ascensiunea spre putere a mișcării legionare și
aservirea țării de către Germania hitleristă.

Cristalizarea unor poziții antigardiste și
antihitleriste în rîndul partidelor politice burgheze și ex-
periența cîștigată în realizarea unor înțelegeri și acordu-
ri antifasciste în anii 1933-1937, au avut o importanță deo-
sebită pentru activitatea P.C.R., în stabilirea strategiei
și tacticii pentru eliberarea țarii de sub jugul Germaniei
hitleriste și doborîrea dictaturii militaro-fasciste, în uni-
rea tuturor forțelor naționale antifasciste la înfăptuirea
actului istoric de la 23 August 1944.

Din păcate, vîrfurile reacționare ale clase-
lor exploatatoare din România, partidele de dreapta, poli-
ticienii reacționari de tipul lui Alexandru Vaida-Voevod,
Constantin Argetoianu, Gheorghe Brătianu, Alexandru Averes-
cu, Iuliu Maniu și alții, din teama față de lupta maselor
muncitoare pentru prefaceri social-economice și politice
radicale, din teama față de comunism, au colaborat cu Gar-
da de Fier, ajutînd-o moral și material și lansînd-o în via-
ța politică a țării. Ascensiunea Gărzii de Fier a fost ușu-
rată și de politica concesivă față organizațiile naționalis-
te și de extremă dreaptă, a guvernului național-liberal
prezidat de Gheorghe Tătărăscu.

Cîrdășia politicienilor reacționari cu mișca-
rea legionară a influențat negativ mersul evenimentelor în
anii următori, a făcut să crească agresivitatea Gărzii de
Fier și pericolul instaurării dictaturii fasciste, a anihi-
lat rezistența forțelor naționale patriotice și democratice

./.

în fața agresiunii Germaniei hitleriste și a celorlalte
state revizioniste. Consecințele acestei politici s-au vă-
zut în vara anului 1940, cînd teritoriul țării a fost
mutilat, independența și suveranitatea națională încălca-
te în mod brutal de Germania hitleristă, iar la 6 septem-
brie 1940 s-a instaurat dictatura antonesciano-legionară.

x

Poziția antinațională a legionarilor față de independența și suveranitatea țării

Lt. maj. TOMOȘ NICOLAE
Cercetător științific

Istoria primei jumătăți a veacului nostru a consemnat un fenomen caracteristic părții extremiste a burgheziei monopoliste - apariția și dezvoltarea unor partide sau grupări de extremă dreaptă care foloseau ca principală lozincă politică naționalismul exacerbat, agresiv. Cît de demagogice erau aceste sloganuri, istoria a demonstrat. Ce a însemnat fascismul pentru Italia și hitlerismul pentru Germania, este prea bine cunoscut, nefiind necesară o prezentare a evenimentelor ce au avut loc. Prin implicații, aceste partide de extremă dreaptă au provocat un adevărat dezastru în istoria omenirii- dezastru ce poartă numele de al doilea război mondial. Milioanele de morți și mutilați, distrugerile incalculabile de bunuri materiale- se leagă indiscutabil de noțiunea de fascism.

România antebelică a cunoscut și ea fascismul, pe plan intern sub varianta legionarismului (variantă națională diferită doar cu nume), iar pe plan internațional subjugarea de către hitlerismul german și atragerea ei în groaznicul măcel mondial.

Fără îndoială că poporul român cunoaște prea bine rolul jucat de legionarism în istoria țării, de agentură a Germaniei și Italiei pe pămîntul românesc, de trădători și vînzători de țară, coloană a cincea hitleristă. Dacă venim din nou să prezentăm politica antinațională a legionarilor față de independența și suveranitatea țării, o facem pentru a

./.

sublinia cît de mistificatoare sînt tendințele emigrației legionare și a unor elemente izolate din interior, care prezintă organizația legionară ca o grupare a cărei obiective și tendințe se înscriu în orbita asigurării intereselor fundamentale ale poporului român, de asigurare și propășire a independenței și suveranității țării.

Dealtfel, aceste teze nu au nici măcar avantajul de a fi originale. Ele au fost susținute cu surle și trîmbițe la vremea lor de către căpeteniile legionare, de către propaganda legionară, care a reușit să atragă în jurul legiunii unele elemente reacționare din cadrul diferitelor categorii sociale. Elementele declasate, de la periferia societății, ariviste și sadice, s-au aliniat în primul rînd legionarismului. Au fost evident și oameni de bună credință înșelați de frazeologia patriotardă legionară. Mersul vieții le-a demonstrat etapă cu etapă cît de amarnic s-au înșelat, cît de himerice erau lozincile legionare, iar viața le-a oferit o lecție aspră prin dezastrul la care au fost părtași. Nu puțini dintre ei sînt astăzi oameni ce au renunțat la ideile legionare, s-au integrat cinstit în eforturile poporului romîn de construcție a societății socialiste și consideră activitatea legionară ca o pată pe blazonul vieții lor.

Reîntorcîndu-ne cu cîteva decenii în urmă, în perioada cînd își începe și dezvoltă activitatea mișcarea legionară, sîntem martorii celei mai deșănțate propagande extremiste. Speculînd fără nerușinare și denaturînd esența lucrurilor, propaganda legionară se erija în urmașă a celor mai luminoase figuri ale istoriei milenare a poporului român. Citate disparate din opera unor oameni de cultură ca Eminescu, Coșbuc etc., erau prezentate ca izvoare gnoseologice ale pseudofilozofiei legionare. In chip demagogic jurămîntul de intrare în legiune sublinia că aspirația supremă era activitatea națională "servind cauza neamului românesc și cauza crucii" [1].

O mostră de falsificare și minciună este oferită și de afirmația unei alte căpetenii legionare- Ernest Bernea- după care, legionarismul are ca obiectiv "purtarea de acum înainte a bunelor tradiții și tuturor virtuților neamului, așa cum le-au purtat strămoșii noștri în epoca eroică a lui Mircea, (cel Bătrîn), Stefan (cel Mare), Mihai(Viteazul)

1) C.Z.Codreanu, Pentru legionari, Edit."Totul pentru țară- Sibiu 1936, pag.341.

./.

tîrziu, în vremuri de grea cumpănă
sau le-au ştiut trezi mai
pentru neam, un Tudor şi un Avram Iancu [1]. Incercînd să po-
zeze în exponenţi ai ideii naţionale, să prezinte activitatea
lor trădătoare ca "patriotică" şi "conformă cu interesele
neamului", legionarii au ajuns la un ceremonial de-a-dreptul
grotesc, hilariс, prin bine cunoscuta înmînare a săculeţului
de ţărînă, ceremonie care putea totuşi influenţa pe unii oa-
meni mai slabi de înger.

Nu este în intenţia noastră a prezenta întreaga
propagandă patriotardă legionară. Nu şi-ar avea locul şi ar
însemna repetarea unor lozinci goale de conţinut, false în în-
tregime, care- astăzi după ce timpul a demonstrat fără putin-
ţă de tăgadă rolul legionarilor- sînt de natură să stîrnească
hilaritatea şi iritaţie. Este însă necesar să reamintim efor-
turile impresionante făcute de legionari-mai ales în deceniul
patru- de a masca legăturile ce le întreţineau cu Germania
hitleristă şi Italia fascistă, rolul de coloană hitleristă în
România. Era evident- chiar pentru cel mai obtuz politician-
că în rîndul poporului român nu va găsi ecou, apropierea de
cei ce au practicat jaful organizat şi pacea de tristă amin-
tire de la Buftea-Bucureşti. In această direcţie legionarii
au dus o intensă campanie de dezinformare, susţinînd că numai
interesele fundamentale ale poporului român îi determină să
se apropie de Germania. In momentul în care activitatea de
trădare a ţării în slujba nazismului devenise evidentă, ca
întotdeauna, legionarii recurg la afirmaţii false, nereale.
Din nefericire pentru ei-şi fericire pentru poporul român-
oamenii nu-i mai credea. Pe această linie se înscriu şi afir-
maţiile şefului Gărzii de Fier-Corneliu Zelea Codreanu care
declara că nu are legături cu Berlinul şi Roma, că nu are
nici un fel de legături cu Hitler şi Mussolini, ci numai
simpatii pentru ei [2].

Chiar şi astăzi, după ce este prea bine cunoscută
activitatea antinaţională a legiunii, jalnicele rămăşiţe le-
gionare pripăşite într-o ţară apuseană sau alta, reiau teza
răsuflată a "independenţei legiunii" şi "necolaborării" cu
Hitler. Intr-o lucrare apărută relativ recent, fostul ministru
legionar de externe Mihail Sturdza, împotriva tuturor realită-
ţilor istorice, afirmă că între Hitler şi legionari nu ar fi
existat decît două momente de colaborare: primul, cu ocazia

1) Bornea Ernest, Tineretul şi politica, Buc. 1940, pag.3
2) Arhiva C.2.S., dosar nr. 110237, vol.7, pag.19.

./.

aducerii în ţară a corpului legionarilor morţi în Spania, Ion
Moţa şi V.Marin, fapt privit cu bunăvoinţă de către hitlerişti,
iar al doilea la sfîrşitul războiului, cînd Hitler a cerut lui
Horia Sima să lupte alături de el împotriva Puterilor aliate [1].
In felul acesta ei caută să se disculpe de activitatea trădă-
toare anterioară, care prin consecinţele ei au pus în primej-
die integritatea teritorială a ţării, însăşi fiinţa naţională
a poporului român.

Istoria consemnează însă fapte nu declaraţii şi
fraze sforăitoare. Faptele sînt de aşa natură, încît nici un om
de bună credinţă nu poate să ajungă la altă concluzie decît la
aceea că mişcarea legionară a prezentat o primejdie de moarte
pentru independenţa şi suveranitatea ţării.

In cele ce urmează nu ne vom ocupa de legăturile
directe dintre legionari şi serviciile de informaţii ale unor
terţe puteri fasciste, nu vom analiza informaţiile furnizate
de către ei. Ne vom ocupa doar de activitatea politică propriu-
zisă. Este binecunoscut faptul că activitatea unui partid sau
altul este judecată în funcţie de modul în care îşi orientează
acţiunile, ca urmare a multiplilor factori interni şi interna-
ţionali prin care trece ţara într-o perioadă sau alta.

Activitatea antinaţională a mişcării legionare se
conturează încă de la apariţia Legiunii Arhanghelul Mihail(iu-
nie 1927), ea grupînd cele mai reacţionare forţe ale poporului
român. Perioada care marchează în modul cel mai evident şi de
netăgăduit cît de primejdios era legionarismul pentru soarta
României, începe însă odată cu instaurarea fascismului în Ger-
mania.

Speriată de valul crescînd al luptelor revoluţio-
nare generate de criza economică din anii 1929-1933, burghezia
monopolistă din principalele ţări capitaliste se orientează tot
mai mult spre metode dure de guvernare, recurge la lichidarea
şi acelui simulacru de libertăţi existente, la dictatura făţişă,
teroristă, aducînd la putere exponenţii celei mai reacţionare
ideologii anticomuniste şi antidemocratice. Un asemenea proces
a avut loc şi în Germania, ţară în care pe fondul crizei eco-
nomice se grevează şi nemulţumirile generate de sistemul tra-
tativelor de la Versailles.

1) Sturdza Mihail, România şi sfîrşitul Europei."Amintiri din
ţara pierdută". Ed. Dacia, Rio de Janeiro- Madrid,1966,
pag. 177.

./.

Cercurile magnaților industriali și financiari, în frunte cu Thyssen și Krupp acordă o atenție sporită partidului nazist, apărut pe scena vieții politice germane la începutul celui de al treilea deceniu al veacului nostru, în care vedea forța capabilă să aducă "liniștea" în interior, să suprime mișcarea muncitorească și să asigure totodată monopolurilor germane piețe de aprovizionare și desfacere. Fluturînd lozinca că Germania nu a fost învinsă în război prin forța armelor, ci prin "trădarea comunistă", nazismul se angaja la o "strălucită" revanșă militară, prin care să asigure poporului german "spațiul vital" necesar, pierdut în urma "nedreptății" tratatelor încheiate după primul război mondial!

Anul 1933 aduce la putere într-unul dintre cele mai mari state europene, partidul hitlerist. Dușman declarat al sistemului tratatelor de la Versailles, Hitler pășește deschis pe calea reînarmării Germaniei și pregătirii agresiunii. Vechea lozincă a militarismului german "Drang nach Osten" este lărgită cu varianta "Drang nach Süd-Osten".

Evenimentele, începînd de la această dată se succed cu repeziciune. Germania se înarmează intens și pornește pe calea războiului. La 1 martie 1935 regiunea Saar este anexată Reichului, la 10 martie se decretează înființarea Luftwaffei (aviația), la 16 martie se instituie serviciul militar obligatoriu, iar la 7 martie 1936 ocupă Renania. Hitler traduce în practică principiile teoretice enunțate în "Mein Kampf", conform cărora poporul german este destinat a avea rolul conducător în lume, politica externă hitleristă va fi justă cînd în Europa va fi 250 milioane de germani, iar pentru victoria ideilor pacifiste trebuie să se lupte din toate puterile pentru cucerirea lumii de către Germania etc.[1]

Pentru țările din sud-estul Europei și implicit pentru România, situația se agravează. Încă din anul 1934, într-un cerc de apropiați, Hitler își expune planul de realizare a dominației mondiale. In concepția sa, în centrul Europei urma să se situeze nucleul Germaniei Mari "trainic ca un monolit". În jurul acestui nucleu, pe teritoriul Austriei, Boemiei, Moraviei și Poloniei de vest se va forma un bloc masiv arian, cuprinzînd circa 100.000.000 oameni, în rîndul cărora nu va exista nici un element străin. "După aceea, Confedera-

1) Dacia nouă, II. 1936, nr.7, 30 ianuarie.

ția de est: Polonia, statele balcanice, Ucraina etc. Aceasta va fi confederația unor țări vasale, fără armată, fără politie separată și economie proprie" [1]. Iată deci soarta pe care Germania o hotărîse țărilor din Balcani și în consecință României: țări supuse, fără independență, menite să servească interesele hitlerismului.

Militarismul german era atras de principalele bogății ale României și îndeosebi de petrolul și materiile prime necesare combustibilului pentru tancuri, avioane și nave de luptă, precum și pentru fabricarea explozibililor și a altor produse chimice necesare războiului. Hitleriștii urmăreau să obțină subjugarea țării fără o agresiune armată, directă, întrucît într-o asemenea eventualitate ar fi fost degradată producția de materii prime. Ulterior, la aceasta s-a adăugat și intenția germanilor de a folosi potențialul militar al României în războiul ce urma să-l dezlănțuie împotriva Uniunii Sovietice.

Italia fascistă în dorința lui Mussolini de a deveni prima personalitate politică a Europei pășește și ea pe drumul războiului, ambiționîndu-se în restaurarea unui imperiu italian de mult apus. Mussolini însuși perora în 1933 : "Devenim și vom deveni din ce în ce mai mult o națiune militară. Si, fiindcă nu ne este teamă de cuvinte, adăugăm: militaristă și, pentru a sfîrși, războinică" [2]. La foarte puțin timp, la 3 octombrie 1935 începe agresiunea împotriva Etiopiei, participă la intervenția din Spania împreună cu trupele germane, revendică teritorii aparținînd vecinilor săi. Evenimentele și ideologia comună l-au apropiat implacabil pe Mussolini de Hitler, apropiere care s-a realizat și printr-un act formal la 24 octombrie 1936, odată cu vizita ministrului de externe italian Galeazzo Ciano la Berchtesgaden, unde se întîlnește cu Hitler și se încheie un protocol secret de pregătire a războiului. Peste cîteva zile, la 1 noiembrie, Mussolini în discursul ținut în Piața Domului din Milano, va boteza această înțelegere cu un cuvînt devenit celebru, spunînd: "Verticala Berlin-Roma nu este o diafragmă, ci mai degrabă o axă în jurul căreia se pot uni toate statele europene" 3). Evident că apelul său se adresa acelor țări care

1) Rauschning Herman, The Voice Of Destruction, New-York 1940, pag. 124-125, apud Niri A., Istoricul unui tratat Ed. științifică Buc. 1965, pag. 350-351.
2) Gallo Max, Italia lui Mussolini, Ed. politică Buc. 1969, pag. 320
3) Idem, pag. 351.

avea un program comun cu ţările axei: război, cucerire de noi teritorii, lupta împotriva "virusului democratic".

O asemenea ţară se afla în imediata apropiere a României: era Ungaria hortystă. Considerîndu-se nedreptăţită de tratatele de la Versailles şi erijîndu-se în moştenitoare a Imperiului Habsburgic, Ungaria revendică teritorii incluse din România şi Cehoslovacia, asupra cărora nu avea nici un drept. Intreaga politică maghiară va fi orientată înspre realizarea acestor cuceriri teritoriale apropiindu-se tot mai mult de Germania şi Italia.

Intr-o asemenea conjunctură internaţională în faţa României se deschideau două perspective: a ceda fascismului, sau a i se opune în alianţă cu celelalte ţări interesate în menţinerea păcii şi nerevizuirea tratatelor. Ce ar fi adus fiecare din aceste căi ?

Indubitabil cedarea în faţa Germaniei şi acceptarea cererilor economice şi politice ale acesteia, ar fi redus România în situaţia jalnică de ţară " complementară", exploatată şi jefuită de bogăţiile sale în folosul hitlerismului. Se pune întrebarea: dacă s-ar fi făcut totuşi aceste sacrificii, ce rezultate se obţineau? Se putea păstra independenţa şi suveranitatea naţională? Indiscutabil că nu. Odată pentru că aservirea economică atrage după sine implicit şi pe cea politică. Apoi, toate asigurările date de către hitlerişti nu aveau nici un fel de valoare, lucru recunoscut chiar de către unele personalităţi politice filo-germane, cum ar fi de exemplu Ion Gigurtu , care recunoaşte deschis că Hitler îşi respectă foarte rar cuvîntul [1]. Acelaşi lucru este demonstrat şi de discuţiile purtate în noiembrie 1937 între Göering şi ministrul de externe maghiar Kania, cu privire la eventualele asigurări de păstrare a graniţelor pe care Hitler le promise României în schimbul acceptării dezideratelor germane. Göring a răspuns ministrului maghiar că aceasta nu va însemna în nici un caz renunţarea la sprijinirea pretenţiilor ungare asupra Ardealului, ci doar că Ungaria va trebui să-şi amîne pentru mai tîrziu planurile [2].

Rămînea deci o singură cale de păstrare a independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale a ţării: integrarea României în frontul statelor antirevizioniste, păs-

1) Arhiva C.S.S., dos.f.n.- Declaraţiile lui I.Gigurtu, pag.89
2) Ungaria şi al doilea război mondial, 1962, pag.66, apud Niri A op.cit., pag.loo.

trarea şi întărirea alianţelor sale tradiţionale şi normalizarea relaţiilor cu U.R.S.S. putere mondială de prim rang, capabilă să se opună expansiunii hitleriste. Aceste imperative ale epocii au fost pe deplin înţelese de forţele patriotice din ţară, de cele mai clarvăzătoare personalităţi ale vieţii politice româneşti.

Imediat după instaurarea hitlerismului în Germania, marele savant Nicolae Iorga, ripostînd presei de dreapta care îşi exprima satisfacţia faţă de un asemenea act, scria: "Presa de dreapta triumfă... Hitler a avut succes în Germania. Deci reacţionarii bucureşteni îşi freacă mîinile mulţumiţi. Au uitat aceşti bravi reacţionari... un mic, un foarte mic detaliu: că în programul său, Hitler figurează ca punct principal revizuirea tratatelor de pace. Ba mai mult: Hitler a cucerit popularitatea, pe care o are, mai ales cu acest punct de program"[1]. "Interesul nostru este o cît mai strînsă colaborare cu statele democratice, singurele în măsură să oprească tendinţele de acaparare ale imperialismului german. Numai în modul acesta integritatea noastră teritorială ne va fi asigurată şi dezvoltarea economică garantată" [2], arăta Corneliu Mănescu. "Existenţa României ca stat naţional-scria St.Voicu-ameninţat de expansiunea militaristă şi războinică a Romei şi Berlinului, este condiţionată de stabilirea şi întărirea unui sistem de alianţă cu statele la fel de ameninţate de puterile războinice şi revizioniste" [3].

In flagrantă contradicţie cu aceste opinii realiste şi profund patriotice, cu interesele fundamentale ale ţării care consta în menţinerea statu-quoului şi bararea tendinţelor războinice ale statelor revizioniste, şeful gardiştilor Corneliu Zelea Codreanu se pronunţă tocmai pentru revizuirea tratatelor şi îndemnul la război. "Europa trebuie să înţeleagă- declara el unui ziarist de la Corriere de la Sierra în 6 iunie 1934- că tratatele cu caracter retrograd care consfinţeste nedreptăţile trecutului, nu pot să dureze". Codreanu face prin aceasta jocul puterilor fasciste care susţineau că sistemul de tratate în vigoare este învechit, nedrept şi el trebuie înlăturat cu forţa armelor. In acelaşi timp Codreanu

1) Adevărul, anul 47, nr.15o86, 9 martie 1933
2) Dacia nouă, II., 1938, nr.7, 3o ianuarie
3) Reporter V., nr.39, 5 decembrie 1937, apud Georgescu Titus, Intelectualii antifascişti în publicistica românească, Ed.Stiinţifică, Bucureşti 1967, pag.179.

îşi manifestă speranţa că puterile fasciste vor dezlănţui un război împotriva "forţelor subversive şi distrugătoare" 1), care în concepţia sa erau reprezentate de toate statele democratice ale lumii, de tot ceea ce nu era fascism sau totalitarism.

Cît de antipatriotică şi antinaţională era poziţia adoptată de şeful legionar, se observă cu uşurinţă dacă ne gîndim că una dintre ţările revizioniste era Ungaria, care revendica teritorii întinse din pămîntul românesc. Cu şase ani înainte de odiosul dictat de la Viena, Codreanu se pronunţă pentru însăşi mutilarea teritorială a ţării.

O asemenea atitudine nu este surprinzătoare dacă ţinem cont de faptul că pe lîngă înrudirea ideologică a legionarismului cu hitlerismul, încă din acel an -1934- el a intrat în legătură cu Rosenberg, şeful biroului de politică externă şi propagandă a N.S.D.A.P., care- după propria sa mărturisire - a stabilit legături cu toate partidele fasciste din Europa şi a iniţiat crearea altora noi 2). Faptul e confirmat şi de către fostul şef al Serviciului Special de Informaţii-Eugen Cristescu, care a constatat că legionarii au intrat în legătură cu Gestapoul, acesta nefiind străin de atentatele organizate de legionari împotriva unor personalităţi ale vieţii politice româneşti 3).

Această acţiune nu este în nici un caz ultima în direcţia deservirii intereselor româneşti. Legionarismul a activat cu consecvenţă în direcţia subjugării României faţă de Reichul german şi îndepărtarea ei de alianţele tradiţionale, torpilarea oricăror încercări de apropiere de Uniunea Sovietică. La 5 noiembrie 1936 Codreanu adresează un memoriu regelui Carol, prin care cere o schimbare hotărîtă a politicii externe, considerînd că factorii ce promovau menţinerea României în sistemul ei de alianţe, duc o politică falimentară. El cere regelui să se înceteze orice încercări de apropiere şi reglementare a raporturilor cu Uniunea Sovietică, ameninţînd că în cazul unui război alături de această ţară "vom trage toţi cu revolverele în acei care ne-au adus acolo şi pentru că nu vom putea dezerta, spre a nu face act de dezonoare, ne

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.237, vol.7, pag.4
2) Niri A, op.cit, pag.14
3) Procesul marii trădări naţionale, Bucureşti 1946, pag. 156.

vom sinucide" 1). Anticomunismul fervent şi servirea unor interese cu totul străine de cele ale poporului român, a determinat pe şeful legionar la aceste afirmaţii, care, în perioada cînd era necesară mobilizarea tuturor forţelor spirituale şi materiale, pentru apărarea statului, au prezentat o imensă primejdie pentru soarta ţării.

Memoriul acesta dat publicităţii avea menirea de a exercita noi presiuni asupra cercurilor conducătoare ale statului nostru pentru a ceda în faţa hitlerismului. Trebuie să ţinem cont că el a fost elaborat şi difuzat în momentul în care Hitler exercita presiuni intense asupra României, pentru a încheia un tratat economic, prin care economia românească să se încadreze în planul de 4 ani hitlerist oferindu-se chiar să ofere garanţii asupra păstrării integrităţii României, cu obligaţia ca aceasta să nu încheie nici un pact cu Uniunea Sovietică 2). Legionarii au trădat astfel interesele româneşti, acţionînd ca exponenţi ai Germaniei hitleriste, în funcţie de necesităţile şi după dorinţa naziştilor.

Legătura mişcării legionare cu Germania şi Italia este reliefată şi de telegrama trimisă de către Corneliu Zelea Codreanu la 28 septembrie 1937 lui Hitler şi Mussolini, cu ocazia vizitei celui din urmă la Berlin, în care se spunea : legionarii români salută cu elan nemărginit întîlnirea istorică a Ducelui Benito Mussolini şi Führerul Adolf Hitler. Nici o putere din lume nu va înfrînge puterea lor şi nici o ţară nu va adumbri gloria lor 3).

Telegrama reflectă mai mult decît o acţiune de protocol între grupări de aceeaşi nuanţă politică. Ea vine să sublinieze un întreg program politic, în care pe primul plan sînt situate interesele fascismului. Întîlnirea dintre Hitler şi Mussolini, prefigurează alianţa celor două puteri în direcţia pregătirii unor războaie de cuceriri, de cotropire a altor popoare. Fiind deja de notorietate publică orientarea Germaniei spre dezlănţuirea războiului, fiind cunoscute pretenţiile ce le avea asupra României, era de aşteptat ca o gru-

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.110237, vol.8, pag.116
2) Niri A, op.cit., pag. 101
3) Arhiva C.S.S., dosar nr.110237, vol.9, pag.46.

"cea mai naționalistă" să
pare politică ce se autointitula acească întîlnire.Codreanu-ca
privească cu multă suspiciune face însă exact invers.El feli-
exponent al legionarismului- a fi jefuitorii țării, ba mai mult
cită pe cei ce se dovedeau nu vor putea fi înfrînți de nimeni.
își exprimă speranța că ei de departe de interesele po-
Telegrama reflectă încă odată cît găseau legionarii, cît de anti-
porului și statului român se era atitudinea lor.
națională și antipatriotică

Rămînînd tot în domeniul acesta al telegramelor,
ținem să o menționăm pe cea expediată la 17 martie 1937 de că-
tre C.Z.Codreanu, Uniunii Studenților Italieni Fasciști.Prin-
tre alte chestiuni de protocol, șeful legionar menționa că :
"între noi (legionari și fasciști-n.n.) este o legătură de
sînge și de suflet indistructibilă" 1). Spun mult aceste cu-
vinte:legătura de suflet și sînge a legionarilor este fascis-
mul, nu propriul popor, propria țară.Dealtfel, de mult țara
lor nu mai era România pe care o vînduseră, iar poporul lor
nu mai era cel român, pe care îl trădaseră.

Momentul în care organizația legionară își dez-
văluie public trădarea intereselor statului român,este consti-
tuit de declarațiile lui Corneliu Codreanu făcute la 30 no-
iembrie 1937, cu ocazia încheierii pactului de neagresiune
electorală între legionari, Iuliu Maniu și George Brătianu.
Ținînd să facă cunoscut public punctul de vedere al legiona-
rilor, Codreanu afirma: "Eu sînt contra marilor democrații
ale Occidentului, eu sînt contra Mici Ințelegeri, eu sînt
contra Ințelegerii Balcanice și n-am nici un atașament pen-
tru Societatea Națiunilor în care nu cred...<u>In 48 de ore du-
pă biruința mișcării legionare, România va avea o alianță cu
Roma și Berlinul, intrînd astfel în linia misiunii sale isto-
rice</u>" 2).

Declarația lui Codreanu merită analizată cu mul-
tă atenție. Intr-o formă lapidară ea cuprinde esența politi-
cii legionare de trădare a intereselor țării, de aservire a
ei unor puteri străine.

Ce spune Codreanu ? El este împotriva marilor
democrațiiale Occidentului. De ce? Pentrucă o cît de sumară
cunoaștere a istoriei interbelice și mai ales a perioadei
anilor 1930-1940 dovedește că interesele țărilor fasciste

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.110237, vol.9, pag.341
2) Buna Vestire- ediție specială, 30 noiembrie 1937.

./.

erau în contradicție cu cele ale democrațiilor occidentale.
Primele urmăreau revizuirea tratatelor, iar cele din urmă
doreau menținerea statu-quoului. Să nu uităm nici forța Fron-
tului popular din Franța care era categoric adversar fascis-
mului. Si apoi nu trebuie să ignorăm un lucru:aceste puteri
aveau capacitatea militară, politică și economică să bareze
drumul războiului. Că pînă la urmă n-au făcut-o și motivația
politicii lor depășește cadrul lucrării de față. Deci opozi-
ția lui Codreanu față de puterile occidentale rezidă tocmai
în contradicția dintre interesele lor și cele ale țărilor fas-
ciste. Nici gînd n-a avut Codreanu să se gîndească la intere-
sele României. El servea pe cei ce îl plăteau. Faptul că aces-
te democrații ar fi putut deveni un aliat al României pentru
menținerea integrității sale, era totalmente neglijat.

Liga Națiunilor ? Cum ar fi putut fi ea accepta-
tă de legionari, cînd Italia fascistă era împotriva ei,cînd
Germania hitleristă s-a retras? Ba mai mult: tribuna ligii
oferea posibilitatea demascării agresiunii și agresorilor.Tă-
rile mici,amenințate, își ridicau glasul și cereau bararea
agresorului. Să nu uităm că pînă la urmă Liga Națiunilor
adoptase sancțiuni contra Italiei atunci cînd începuse răz-
boiul abisinian. Chiar cu riscul repetării subliniem încă oda-
tă că motivația atitudinii adoptate de legionari rezida nu-
mai în servirea intereselor Germaniei și Italiei. Oricît de
redus politicește ar fi fost un șef de organizație care voia
să adopte o poziție națională, ar fi înțeles că în nici un
caz interesele țării nu trebuiau căutate la Berlin și Roma.
Atitudinea lui Codreanu și în genere a organizației este evi-
dent premeditată și în concordanță cu obiectivele politice
ale nazismului.

Cui servea ieșirea României din alianțele sale-
Mica Ințelegere și Ințelegerea Balcanică- este evident dacă
aruncăm o privire asupra mobilului creerii lor.Mica Ințele-
gere realizată în anii 1920-1921, printr-o serie de pacte
bilaterale între România, Jugoslavia și Cehoslovacia,avea me-
nirea de a impune în această zonă a Europei respectarea tra-
tatelor de la Saint Germaine, Neuilly și Trianon, îndeosebi
împotriva pretențiilor revizioniste ale Ungariei.In 1933
această asociație este reorganizată, creîndu-se un Consiliu
permanent prin intermediul căruia se fixa politica externă
a semnatarilor față de cursul evenimentelor. Ea ajunge ast-

./.

13.

fel un organism politic stabil, menit să apere interesele fundamentale ale celor trei țări și în special păstrarea integrității,independenței și suveranității lor.Mica Ințelegere avea o importanță deosebită în sistemul de alianțe al Franței, avînd rolul de stavilă în fața penetrației germane și intențiilor ei revizioniste.

Ințelegerea Balcanică, încheiată între România, Grecia, Turcia și Jugoslavia,avea menirea de a asigura în această parte a lumii menținerea păcii și a statu-quoului. La realizarea acesteia o contribuție de seamă a avut-o eminentul diplomat român Nicolae Titulescu, împotriva căruia legionarii au desfășurat o intensă activitate : în 1936 au cerut regelui demiterea [1], l-au amenințat cu moartea,iar în declarația citată mai sus s-a subliniat că în ceea ce privește pe Titulescu " nu putem încheia cu el decît un pact de agresiune" [2].

Să nu uităm însă finalul declarației: "In 48 de ore de la biruința legionară, România va avea o alianță cu Roma și Berlinul". Dacă din întreaga activitate legionară ar fi rămas numai această frază și tot ar fi fost destul,pentru a ne da seama cum priveau ei independența și suveranitatea țării.

Prin conținutul său această frază înseamnă totala aservire a țării hitlerismului german. De ce? Pentru simplu motiv căci a declara o alianță fără să cunoști pretențiile partenerului, fără a trata condițiile de asociere,înseamnă pur și simplu a pune țara la dispoziția celuilalt. Dealtfel, Corneliu Codreanu știa prea bine ce vor germanii și ce înseamnă această "alianță", știa prea bine că cele 48 de ore după biruința mișcării legionare însemna de fapt renunțarea la suveranitatea și independența țării, subjugarea ei economică și politică, dezmembrarea ei și în ultimă instanță moartea României ca stat național.

Acest lucru l-au înțeles prea bine și oamenii muncii din România, comuniștii și forțele patriotice care au dat o viguroasă ripostă declarațiilor lui Codreanu și au demascat caracterul criminal al politicii legionare.

---

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.11o237, vol.8, pag.116
2) Buna Vestire, ediție specială, 3o noiembrie 1937.

14.

In articolul "Cine este și ce vrea" Miron Radu Paraschivescu, referindu-se la Codreanu scria : "Domnia sa a spus lumii cine este și ce vrea. Este agentului Berlinului și al Romei... Este omul fascismului mussolinist și a celui hitlerist.Vrea să vadă România legată de mîini și de picioare la ordinele acestor puteri". Chemînd la luptă hotărîtă împotriva legionarismului autorul conchide: "Impotriva lui, lupta noastră nu poate cunoaște nici un pact de neagresiune" 1), iar Stefan Voicu, după ce sublinia că înainte de a fi 48 de ore după...; mai sînt 48 înainte, iar forțele democratice și muncitorești trebuie să se unească și să bareze drumul fascismului 2).

Cu toată reacția opiniei publice romînești în fața declarațiilor făcute cu privire la politica pe care o vor duce legionarii, Codreanu revine din nou la începutul anului 1938 în interviurile acordate unor ziariști asupra alianței cu Germania și Italia,"fiindcă acestea sînt state care apără civilizația" 3). Istoria a demonstrat cu prisosință ce civilizație au apărat ei creat.

Legăturile strînse întreținute de către legionari cu Germania nazistă și activitatea lor antinațională, au fost relevate și cu ocazia procesului intentat principalilor conducători legionari în mai 1938 de guvernul Armand Călinescu, precum și cu ocazia evenimentelor ce au urmat. Impușcarea acestora a stîrnit o violentă reacție în rîndul cercurilor conducătoare și a presei germane ajungîndu-se pînă acolo, încît, a urmat o adevărată criză a relațiilor diplomatice, cîteva luni legăturile dintre Germania și România fiind ca și întrerupte 4), iar ministru hitlerist la București scria secretarului de stat Weiszäcker că dispariția Gărzii de Fier vine în contradicție cu interesele germane 5). Presa hitleristă, profund nemulțumită de cursul evenimentelor din România, incita deschis pe legionari la dezordini și luptă contra guvernului, așa cum a făcut-o de exemplu ziarul "Frankfurter Zeitung", care, după prezentarea împrejurărilor și desfășurarea procesului Codreanu, în final își

---

1) Reporter V.,nr.39/5 decembrie 1937,apud Georgescu T.op. cit, pag.195.
2) Idem, pag.192
3) Arhiva C.S.S., dosar nr.11o237,vol.7,pag.64
4) Arhiva C.S.S.,Declarațiile lui Ion Gigurtu,dos.f.n.,pag. 62 - 63.
5) Les archives secretes de la Wilhelmstrasse,Paris 1954, tom 5, documentul nr.187, pag.319.

exprima dorința că " în România se vor găsi destui oameni curajoși care să-și scape Căpitanul, sau să-l răzbune". Incercînd să mascheze amestecul lor grosolan și presiunile exercitate asupra României, organul de presă al tineretului hitlerist menționa : "Național socialismul nu se amestecă niciodată în chestiunile interne ale altor țări, însă nu poate fi indiferent ca tocmai aceia care cu cuvîntul lor au adus satisfacție Germaniei și politicii germane, să fie întemnițați". 1)

Reprimarea dură a mișcării legionare de către guvernul Armand Călinescu, un adversar consecvent al gardismului, a determinat ca un număr însemnat al conducătorilor legionari să-și găsească adăpost la stăpînii lor-hitleriști. De aci înainte mișcarea legionară va acționa deschis în slujba și în conformitate cu interesele germane, transformîndu-se cu totul într-o organizație teroristă la dispoziția fascismului. In Germania legionarii au intrat în strînsă colaborare cu Gestapoul, pregătind sub îndrumarea acestuia o serie de asasinate politice și acte de sabotaj 2). Ele erau necesare nemților pentru a intimida oficialitățile române, întrucît în acea perioadă Germania lui Hitler urmărea încheierea unui tratat economic, conform intereselor germane, acțiune ce intrase într-o fază decisivă. Tratatul s-a încheiat în cele din urmă în martie 1939 și a însemnat o grea lovitură dată independenței statului român.

Tratatul asupra promovării raporturilor economice între Regatul României și Reichului German" încheiat la 23 martie 1939, însemna adaptarea economiei românești la nevoile Reichului fascist, subordonarea producției de materii prime necesităților de import ale Germaniei, transformarea țării într-o anexă agrară și de materii prime. Prin crearea unor societăți mixte româno-germane în industria prelucrătoare, se permitea penetrația rapidă a capitalului german în economia țării.

O grea lovitură a primit suveranitatea țării prin stipulațiile ce prevedeau crearea unor zone libere, în care se vor instala societăți mixte, antrepozite și instalații de transbordare pentru navigația germană, ceea ce permitea

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.110237, vol.7, pag.193-194
2) Arhiva C.S.S., Legionarii din Germania, dosar f.n., pag.3

folosirea acestora ca baze militare hitleriste pe teritoriul românesc 1).

Fără îndoială că amintitul tratat reprezenta un succes pentru Germania. Conducătorii hitleriști considerau realizarea lui numai o etapă pe drumul aservirii României, urmînd acțiuni pentru subjugarea politică a țării românești și alinierea ei la programul nazist.

Ca de atîtea ori pînă acum, hitleriștii au recurs la serviciile slugilor lor legionare, agentură teroristă și sabotoare, pentru a organiza o serie de atentate și sabotaje în vederea creerii unui climat de încordare în țară și intimidarea sau exterminarea fizică a adversarilor germanilor. Unor asemenea acțiuni a căzut victimă și Armand Călinescu, cunoscut pentru poziția sa pro-occidentală și ajutorul acordat guvernului polonez. Incă odată legionarii au acționat în spiritul și sensul intereselor naziste, interese în evidentă contradicție cu cele românești. Este bine să menționăm că Gestapoul a dat indicații legionarilor să acționeze de așa manieră în actele ce le întreprind, ca mîna germană să rămînă nevăzută și că ele (actele respective) sînt provocate de nemulțumirile românilor 2). Iată deci o nouă postură a legionarismului: agentură subterană ce lucrează împotriva propriei țări la ordinul serviciilor polițienești ale Germaniei.

Politica capitulardă și trădătoare a cercurilor reacționare a principalelor țări capitaliste, a facilitat dezlănțuirea agresiunii hitleriste. Sfîrșitul celui de al patrulea deceniu marchează accentuarea presiunilor hitleriste asupra României, presiuni care au dus în cele din urmă la subjugarea țării intereselor imperialismului german, știrbirea gravă a suveranității și independenței naționale. Prin odiosul dictat de la Viena din 30 august 1940, o însemnată parte a pămîntului românesc este smulsă din teritoriul țării și predată exploatării hortyste.

In timp ce masele populare românești își manifestau cu fermitate dezaprobarea față de un asemenea act și cereau arme să lupte pentru apărarea granițelor țării, legionarii au adoptat o poziție capitulardă, de acceptare a acestui dictat. In Consiliul de coroană la care au participat trei mi-

1) Despre acest tratat vezi lucrarea deja citată a lui Niri A.
2) Arhiva C.S.S., Legionarii din Germania, dosar f.n., pag.3

nistrii legionari și reprezentanți ai familiilor lui Corneliu Codreanu și Ion I.Moța, aceștia s-au pronunțat în favoarea acceptării verdictului hitlerist [1]. Este un act grav de acuzare împotriva poziției trădătoare și antinaționale a mișcării legionare.

Incercînd să se disculpe de grava răspundere ce îi revenea mișcării legionare în prăbușirea granițelor statului național, Horia Sima publică un apel la 1 septembrie 194o în care aruncă toată vina asupra regelui, iar în final face un nou act de trădare. In condițiile în care Germania hotărîse mutilarea gravă a teritoriului țării, Horia Sima își exprimă din nou profundul atașament față de puterile Axei și "spiritul de dreptate care va prezida alcătuirea Europei de mîine" 2). Pierderea Ardealului este astfel considerată ca o acțiune a "spiritului de dreptate" în configurația europeană. In același timp, el cere sprijinul puterilor fasciste, pentru a menține ordinea în interiorul țării.

Avizi de putere și dornici de a servi interesele germane, legionarii au format împreună cu generalul Ion Antonescu la 6 septembrie 194o guvernul României mutilate și subjugate.

Perioada guvernării antonesciano-legionară marchează subjugarea deplină și definitivă a României față de Germania hitleristă. După însăși părerea fostului ministru de externe legionar Mihail Sturdza, Hitler știa foarte bine că în România poate să se bazeze întrutotul pe legionari, aceștia activînd de mult timp în conformitate cu interesele fascismului [3].

Dealtfel, pentru aducerea la putere a legionarilor a acționat intens și a făcut presiuni Ambasada Germană din București [4].

Perioada 6 septembrie 194o-23 ianuarie 1941 se caracterizează prin teroarea deschisă fascistă împotriva organizațiilor democratice și patriotice, căutînd să înăbușe voința de luptă a maselor populare, pentru independența țării și apărarea intereselor vitale ale poporului. In această perioadă are loc ocuparea de fapt a țării de către trupele hitleriste, întrucît sub pretextul aducerii unei misiuni militare pentru instruirea armatei române, au fost aduse circa trei divizii de armată germană, care au ocupat centrele vitale ale țării, iar legionarii ar fi fost foarte mulțumiți dacă numărul acestora ar fi sporit [1].

1) Arhiva C.S.S., Declarațiile lui N.Petrașcu, dos.f.n., pag.40
2) Arhiva C.S.S., dosar nr.4o512, vol.4, pag.115
3) Sturdza M., op.cit., pag.137
4) Popescu Puțuri Ion, Principalele trăsături ale regimului politic din România, în perioada dictaturii militaro-fasciste și agresiunii hitleriste, în A.I.I.P., nr.6, pag.71.

La 4 decembrie 194o se încheie între România și Germania o convenție ce completa tratatul economic din 23 martie 1939, convenție prin care se stabilea o "colaborare" economică de lungă durată - 1o ani - prevăzînd "promovarea metodică a producției industriale a României în cadrul noii ordini economice a Europei [2].

Discursurile rostite de Horia Sima în perioada guvernării legionare, subliniază satisfacția legionarilor că au putut și pot fi folositori hitlerismului. La întîlnirea organizată cu reprezentanții tineretului hitlerist din 12 noiembrie 194o, șeful legionar erijîndu-se în reprezentant al poporului român, se angaja să acționeze pentru înfăptuirea "Europei noi propovăduite de geniul lui Adolf Hitler", "geniu" care a costat România pierderea independenței și suveranității sale [3].

In noaptea de Anul Nou 1941 conducătorul legionar, adresîndu-se mai mult hitleriștilor decît poporului român, proslăvea acțiunile germane, prietenia "indestructibilă" a fascismului și era de dreptate inaugurată de noua Europă. Reprezentantul grupării ce se voia "naționalistă", proslăvește astfel "dreptatea" împărțirii și exploatării propriei țări. Mergînd mai departe, Horia Sima ajunge să considere acest pămînt pe care s-a format poporul, limba, națiunea și statul român, ca fiind un pămînt arian: " Salutăm cu admirație și deplină bucurie misiunea militară din România (este vorba de misiunea germană- n.n.) - spunea el - care a venit să se înfrățească pe acest pămînt arian, cu soldatul român" [4]. Era într-adevăr o mare bucurie ca centrele vitale ale țării să fie ocupate de această "misiune", dar bucurie pentru trădătorii țării, nu pentru poporul român.

In prima lună a anului 1941 legionarii au asoc-

1) Sturdza M., op.cit, pag. 2oo
2) Niri A., op.cit., pag. 295
3) Arhiva C.S.S., dosar nr.4o512, pag.165
4) Arhiva C.S.S., dosar nr.4o512, vol.4, pag. 178

tit că a sosit timpul să guverneze singuri. Cu sprijinul direct al Gestapo-ului hitlerist, legionarii au încercat să înlăture din fruntea guvernului pe generalul Ion Antonescu şi să formeze un guvern pur legionar. Socotelile lor au fost însă greşite. Hitler, care pregătea intens campania contra Uniunii Sovietice, avea nevoie de armata română, pentru a participa la război, impune legionarilor să înceteze rebeliunea. Ordinul noului "Căpitan" - Horia Sima - prin care cere legionarilor să pună capăt luptei, este un model al gradului de supunere la care au ajuns faţă de fascismul german. Spre deosebire de perioadele anterioare cînd încercau să mascheze acţiunile lor în favoarea Germaniei, prin fraze patriotarde, de această dată ei spun direct al cărui interes îl servesc:

"...Cunoscînd că politica Germaniei şi Italiei cer condiţiuni speciale pe care mişcarea legionară le recunoaşte...ordon să se înceteze imediat orice luptă" 1). După încetarea rebeliunii, majoritatea conducătorilor legionari în frunte cu Horia Sima, îşi găsesc adăpost la stăpînii lor germani.

Anii 1941-1944 în care principalii şefi se aflau pe teritoriul hitlerist, sînt caracterizaţi prin încercările repetate ale acestora de a supralicita guvernul lui Ion Antonescu, în ceea ce priveşte supunerea în faţa germanilor, încercări care însă nu au avut succes. Ei erau folosiţi în acelaşi timp şi ca un subiect de şantaj pentru Antonescu, acesta pentru a-şi păstra cu orice preţ puterea, angajîndu-se tot mai mult la supunerea ţării intereselor germane.

Intrarea României în războiul antisovietic alături de puterile fasciste, mizeria generată de cheltuelile pentru front, pierderile de vieţi omeneşti, a adîncit starea de spirit antifascistă din ţară. In august 1944 sub conducerea P.C.R., forţele patriotice româneşti înlătură regimul antonescian şi întorc armele împotriva Germaniei.

23 August 1944 a deschis drumul eliberării României de sub jugul german, înlăturarea odiosului dictat de la Viena şi restabilirea independenţei şi suveranităţii ţării. Pătruns de un adînc patriotism, poporul român porneşte la luptă hotărîtă pentru zdrobirea armatelor hitleriste, atît pe teritoriul naţional, cît şi pe teritoriul altor state,

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.90039, vol.1, pag.241

pînă la victoria definitivă asupra fascismului. In această încleştare cu hitlerismul, România şi-a mobilizat toate forţele, îndrumînd întreaga energie a poporului român, spre satisfacerea nevoilor frontului.

In condiţiile în care România prin actul revoluţionar de la 23 August şi-a recîştigat independenţa şi fiinţa sa naţională, mişcarea legionară profund străină de interesele neamului, vîndută şi aservită fascismului german, comite o nouă crimă împotriva propriului popor. Departe de ţară, pe teritoriul duşmanilor naţiunii române, Horia Sima declară că actul de la 23 August este un plan zămislit de o " minte infernală" 1) "o ticăloşie, care profanează sîngele vărsat de poporul român, un act de distrugere naţională" 2), " cea mai dezonorantă trădare fără precedent în istoria neamului" 3). El încearcă să lămurească poporul român că trebuie să fie alături de Germania, argumentînd că aceasta este linia lui Moţa şi Marin, linia mormintelor scumpe legionarilor şi cheamă la arme pe legionari în contra propriului popor 4).

Legionarii sînt din nou folositori hitlerismului. Această grupare profund antinaţională, porneşte de data aceasta la luptă deschisă, cu arma în mînă împotriva armatei şi poporului propriei ţări. In cuvîntarea din 16 septembrie 1944 de la postul de radio "Donau", Horia Sima cere legionarilor să se adreseze comandamentelor armatelor hitleriste pentru a fi înrolaţi 5). Armata română ducea lupte grele împotriva trupelor hitleriste şi hortyste pentru eliberarea Ardealului, iar conducătorul legionar condamnă această luptă, afirmînd că "problema naţională va fi rezolvată de Führerul Adolf Hitler" 6). Cum a fost rezolvată se cunoaşte, nu mai era necesară a doua "rezolvare".

Membrii legionari rămaşi în ţară, primesc indicaţii să ajute retragerea trupelor germane din România împreună cu armamentul şi autovehiculele, să se opună armatei sovietice, să strîngă informaţii despre producţia, transporturile, armamentul şi în general asupra mijloacelor de

1) Arhiva C.S.S., dosar nr.24541, pag.340
2) Idem, pag. 357
3) Ibidem, pag. 367
4) Ibidem, pag. 350
5) Ibidem, pag. 320
6) Idem, pag. 32.

21. război, să saboteze producţia şi transporturile, pentru a slăbi capacitatea de luptă a României [1].

La cererea lui Hitler, legionarii formaseră la Viena un aşa-zis "guvern naţional român" şi o "armată română de eliberare" [2], care să lupte alături de armata hitleristă împotriva puterilor aliate şi deci şi a României. Acest "guvern" cere muncitorilor români aflaţi pe teritoriul german, să se înroleze în trupele S.S. [3], indică celor din ţară să furnizeze informaţii despre trupele sovietice şi româneşti ce mergeau pe frontul de apus, cîte trenuri trec, armament etc. De asemenea trebuiau să provoace întîrzieri mari ale trenurilor militare ce plecau spre apus, iar în cazul în care trupele germane vor trece la ofensivă, să se alăture lor, pornind la luptă împotriva armatelor române şi sovietice [4].

Legionarii au creat şi grupe de diversionişti şi terorişti care îmbrăcaţi în uniforme ale armatei române, să acţioneze în spatele frontului românesc, precum şi centre de rezistenţă armată în diferite regiuni ale ţării [5].

Infrîngerea hitlerismului a dus la prăbuşirea tuturor speranţelor legionarilor. Cu toate acestea ei nu au renunţat la activitatea ostilă ţării, intrînd în slujba diverselor centre de spionaj. Imediat după război, legionarii au început să acţioneze în direcţia "edificării apusului asupra adevăratului sens al revoluţiei proletare şi indicarea modului de organizare necesar luptei contra pericolului acestuia" [6].

In cele aproape două decenii de activitate ca mişcare politică, legionarismul a adus României prejudicii incalculabile. Avînd ca coordonate ale activităţii ideologia şi metodele fasciste, mişcarea legionară s-a situat pe o poziţie ostilă intereselor fundamentale ale ţării, acţionînd în direcţia integrării şi în sistemul statelor ce urmăreau

1) Arhiva C.S.S., dosar nr. 38395, vol.3, pag. 18
2) Sturdza M., op.cit., pag. 304
3) Arhiva C.S.S.dosar nr.24541, vol.8, pag.364
4) Arhiva C.S.S.,dosar nr.38395, vol.2, pag.259-260
5) Arhiva C.S.S., dosar nr.1117, vol.1, pag. 99-100
6) Arhiva C.S.S., dosar nr.87359, vol.1, pag. 66.

./.

22. asuprirea, exploatarea, jefuirea şi dezmembrarea statului român. Postulînd alinierea României alături de Germania hitleristă şi Italia fascistă, legionarii au subminat din interior puterea de rezistenţă a ţării, tratatele şi alianţele sale tradiţionale. Acţionînd în conformitate cu interesele naziste, mişcarea legionară s-a transformat în agentură hitleristă în ţară, a acceptat dezmembrarea ţării şi ocupaţie militară străină. In perioada scurtă a guvernării legionare, s-a dezlănţuit o teroare aprigă împotriva tuturor acelor forţe care militau pentru salvarea independenţei şi suveranităţii statului, împotriva forţelor patriotice româneşti. Legionarismul a mers alături de nazism pînă în ultimele sale clipe, luptînd cu arma în mînă împotriva poporului român, care se ridicase la luptă pentru recîştigarea independenţei sale. După înfrîngerea hitlerismului el şi-a găsit stăpînii întru trădarea ţării în serviciile imperialiste de spionaj. Legionarii au înscris în istoria ţării una din paginile cele mai negre ale sale, vînzînd ţara şi poporul român nazismului german. Dacă se spune că au comis o crimă împotriva ţării, este încă prea puţin.

oooo0oooo

Legionarii faţă în faţă cu revoluţia populară

Lt. col. FĂTU MIHAI
Doctor în istorie

Mijlocul anului 1944 aduce poporului român eliberarea sa de sub jugul hitlerist, zdrobirea şi înlăturarea dictaturii militaro-fasciste. Insurecţia armată din August 1944 pune o piatră de hotar nu numai între un regim de dictatură sîngeroasă şi un regim democrat-parlamentar, ci despărţea două epoci, două orînduiri sociale fundamental deosebite. Se hotărnicea societatea capitalistă, burghezo-moşierească, de cea menită să înfăptuiască profunde prefaceri revoluţionare în structura economică şi social-politică a României, în favoarea maselor muncitoare şi împotriva claselor exploatatoare. O nouă orînduire socială, mai dreaptă, mai umană, fără exploataţi şi exploatatori, pe al cărei stindard scria dreptul tuturor la fericire şi viaţă omenească, orînduirea socialistă bătea insistent la poarta milenarei istorii a poporului român. "Prin răsturnarea dictaturii militaro-fasciste - spune tovarăşul Nicolae Ceauşescu - România a intrat într-o nouă perioadă a istoriei sale; lupta antifascistă şi de eliberare naţională s-a dezvoltat rapid într-o amplă mişcare socială care a cuprins principalele forţe revoluţionare ale societăţii - clasa muncitoare, ţărănimea, masele largi populare - hotărîte să pună capăt exploatării şi asupririi burghezo-moşiereşti, dependenţei faţă de puterile străine, să asigure un curs progresist societăţii româneşti" 1).

In acest moment de răscruce din istoria de lupte şi jertfe a poporului român, legionarismul apare mai monstruos ca oricînd. După cum este bine cunoscut fas-

1) N.Ceauşescu - Cuvîntare la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naţionale consacrată celei de-a XXV-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, pag.18-19.

./.

cismul, iar în România varianta sa, legionarismul, a apărut prin excelenţă ca un instrument al celor mai reacţionare vîrfuri ale claselor exploatatoare împotriva tuturor ideilor progresiste, democratice, a tot ceea ce era înaintat, uman. Duşmanul de prim ordin al legionarismului l-a constituit comunismul, ca ideologie şi practică social-istorică, tocmai pentru că el oferă cheia spre rezolvarea în favoarea celor mulţi a contradicţiilor social-politice generate de existenţa claselor exploatatoare, a proprietăţii private, a suprastructurii bazată şi produsă de acestea. Evident, pînă în 1944 legionarismul combătea din răsputeri societatea socialistă - (socialismul şi comunismul ca ideologie şi practică revoluţionară) - doar în sfera ideilor. De acum, legionarismul va fi pus faţă în faţă nu numai cu ideile progresului social-economic care duceau ţara spre socialism, ci cu practica nemijlocită a poporului român şi a forţelor social-politice care militau pentru această evoluţie a României. Referindu-se la aceasta, unul din gardişti recunoştea că "mişcarea legionară, dacă pînă la 23 August 1944 nu avusese încă în faţă prezent cu atîta evidenţă obiectul luptei sale - adică comunismul - de la această dată iată că el devine evident, în noua situaţie politică de la noi din ţară. Acest element - continuă acelaşi legionar - este cu atît mai necesar cu cît se ştie că însăşi opinia publică (reacţiunea - n.n.) va vedea în mişcarea legionară, instrumentul de luptă împotriva comunismului" 1). Desigur, poporul român, nu se găsea, imediat după victoria insurecţiei armate din august 1944 nemijlocit în faţa revoluţiei socialiste. Dar, atît insurecţia cît şi evoluţia evenimentelor, atesta că balanţa istoriei inclina nu spre burghezie şi moşierime, ci spre masele muncitoare, nu spre regimul burghezo-moşieresc, ci spre cel democratic care prefigura şi pregătea socialismul. Nimeni nu trebuie să se îndoiască de faptul că clasele exploatatoare din România şi partidele lor politice, inclusiv cea mai agresivă organizaţie, Garda de Fier, nu-şi dădeau seama şi nu intuiau o astfel de evoluţie a

1) Arhivele Statului Bucureşti (K) Fond "A" dos.nr.26979, vol.18, fila 185.

./.

istoriei. Tocmai de aceea, burghezia şi moşierimea, monarhia, îşi va reactiviza şi alarma întregul dispozitiv de luptă, de la cea politică deschisă pînă la folosirea violenţei, pentru a opri o astfel de evoluţie a evenimentelor. In acest context general privim întregul efort al Gărzii de Fier, încurajată şi folosită de clasele exploatatoare pentru a stăvili lupta tuturor forţelor democratice, pentru progres, pentru eliberarea socială şi naţională a poporului în condiţiile noi, favorabile, după 23 August 1944. Legionarii vor face totul pentru a împiedica prin orice mijloace eliberarea ţării de sub jugul fascist, a perpetua ocupaţia hitleristă ca scut de conservare a regimului burghezo-moşieresc, a claselor exploatatoare, a exploatării şi asupririi. Rolul legionarilor de unealtă odioasă a duşmanilor celor mai înrăiţi ai poporului – hitleriştii – şi a celei mai sinistre instituţii naziste – Gestapoul – va ieşi la suprafaţă într-o astfel de măsură, încît, pentru covîrşitoarea majoritate a celor care nu cunoşteau sau nu cunosc adevărul despre legionari, s-ar putea crede irealităţi, de domeniul fanteziei. Dar, pentru clarificare să aducem în faţă faptele.

O dată cu înlăturarea dictaturii militaro-fasciste la 23 August 1944, România întoarce armele împotriva Germaniei, participînd cu toate forţele sale la războiul drept antihitlerist, alături de Uniunea Sovietică şi celelalte ţări aliate, pentru eliberarea teritoriului patriei şi a celorlalte popoare europene care încă zăceau sub ocupaţia fascistă. La mijlocul lunii august, Germania nazistă suferise noi şi mari înfrîngeri pe frontul de est. Prin ieşirea României din război, zorile victoriei asupra fascismului umpleau de speranţe şi bucurii sutele de milioane de inimi din întreaga lume. Omenirea progresistă de pe întregul glob îşi încorda ultimele puteri pentru a pune capăt sîngerosului măcel deslănţuit de cei care voiau o "nouă ordine europeană" dirijată de bagheta Führerului Adolf Hitler şi apărată de cisma şi baioneta armatei naziste. In aceste momente de răscruce în destinele omenirii, legionarii se ridică furibund în salvarea de la moarte a fascismului german, pentru prelungirea conflagraţiei mondiale şi perpetuarea ocupaţiei naziste asupra poporului român. In planurile generale de prelungire a

./.

agoniei, Hitler are în vedere şi pe legionari pe care-i desprăfuieşte şi-i pregăteşte ca element de şoc împotriva poporului român. Imediat după 23 August, Horia Sima este chemat la o convorbire cu Ribbentrop. Cu acest prilej ministrul de externe hitlerist, îi cere scuze lui H.Sima pentru modul în care au fost trataţi legionarii în Germania "prietenă" aruncînd o frază de rigoare cum că: "s-au făcut greşeli şi de o parte şi de alta". Convenind reciproc să şteargă urmele asperităţilor, "hitleriştii – după cum remarcă N.Petraşcu – l-au pus pe Horia Sima să vorbească la radio împotriva întorsăturii pe care a făcut-o poporul român (23 August – n.n.). Horia Sima devine astfel persoana prin care cele mai negre forţe ale reacţiunii vor complota împotriva aspiraţiilor poporului de eliberare de sub dominaţia nazistă şi de reîntoarcere la regimul de dictatură fascistă. Intr-o cuvîntare rostită la postul de radio "Donau" în ziua de 26 august 1944 ora 13,30 sinistrul Horia Sima spunea: "România trebuie să fie alături de Germania" justificînd că aceasta "Este linia lui Moţa şi Marin... linia... mormintelor...legionare" [1]. Deci iarăşi spre morminte!!?? Apoi cheamă poporul român, armata română să se împotrivească eliberării sale de sub ocupaţia nazistă, să fie fidel "camarazilor germani". Sub masca luptei împotriva "bolşevismului" Horia Sima cheamă din nou pe cei ce-l urmau să pună mîna pe arme împotriva propriului popor. "Chem la arme pe toţi legionarii" – spune el – încurajîndu-i că "victoria finală va fi a acelora care vor şti să-şi poarte destinele," [2] destinul unor criminali terorişti, destinul morţii, al torturii, jafului şi bestialităţilor legionare. [x]

De la acelaşi post de radio, pus la dispoziţie de către Gestapoul lui Himmler, la 16 septembrie Horia Sima, această figură lugubră, om a cărui inimă pulsa sînge de culoarea veninului şi al cărui creer diabolic nu înceta să-i furnizeze cele mai monstruoase combinaţii antinaţionale, îndemna poporul să se pună la dispoziţia armatei germane şi să se adreseze "instituţiilor" şi "comandamentelor germane... pentru recrutare" [3], carne de tun pentru interese străine. Căpetenia legionarilor nu se afla

1) Arh.Stat.Buc.(K) Fond "A" dos.24541,vol.8,fila 350.
2) I b i d e m.
3) I d e m, fila 354.
x) Vezi anexa nr.24. ./.

5.

să declare că legionarii se alătură "tot mai mult luptei pe care Germania o duce... lupta Germaniei - spune Sima - fiind şi lupta noastră (a legionarilor - n.n.)" [1]. El încerca, la 18 septembrie, să convingă opinia publică mondială şi cea românească, de ceea ce însuşi Hitler nu era convins şi anume că "războiul (dus de Germania - n.n.) nu numai că nu este pierdut dar şansele ca el să fie cîştigat de germani, au rămas aceleaşi ca la început" [2]. Ridicol, dar acesta este adevărul! Horia Sima, credea sau nu, încerca să convingă că Germania era în faţa "victoriei" pe care o pregătea "cu calm" [3]. La 20 noiembrie 1944, cînd întregul teritoriu al ţării era deja eliberat de sub ocupaţia nazistă şi hortistă şi cînd armata germană era bătută pe teritoriile Ungariei, Poloniei, Cehoslovaciei, cu un desgustător servilism şi cinism, Horia Sima spunea "Providenţa a ales de mai multe ori Germania pentru a salva soarta omenirii. Fără Germania (bineînţeles cea nazistă - n.n.) nimeni nu poate concepe nici progresul de pînă acum, nici viitorul continentului european. Garda de Fier - continua cu slugărnicie Sima - conştientă de aceste realităţi (???) urmînd o linie de perfectă consecvenţă (aceasta era într-adevăr o realitate - n.n.) <u>este gata să facă orice (n.n.) pentru a contribui la eforturile poporului (fascismului - n.n.)german</u>". Pentru a fi şi mai mult pe placul aceluia care nu peste multă vreme îşi va pune capăt zilelor în bunkerul Reichstagului, Sima, în numele mişcării legionare, îşi exprima "devotamentul sincer şi convingerea nezdruncinată că va reuşi să înfrîngă forţele oarbe ale iudaismului" (adică şi forţele antifasciste) încheind cu ridicolul:"Trăiască Führerul Adolf Hitler!" [4]. In aceste împrejurări şi perspective, legionarii pornesc la "salvarea naţiunii". "Ultima nădejde a neamului este Garda de Fier, care, cum spunea un ins pretins student, dar adăpostit în faţa microfonului aceluiaşi post de radio patronat şi păzit de căşti de oţel cu emblema "SS" - porneşte la luptă pentru desrobirea patriei", pentru "România legionară" [5]. Iată perspectiva: "România legionară". Mai este oare ne-

1) I d e m, fila 367.
2) I d e m, fila 357.
3) I b i d e m.
4) I d e m, fila 371.
5) I d e m, fila 363.

./.

6.

voie să descriem cum ar fi arătat această faimoasă "România legionară?". O cunoaştem prea bine pe cea din toamna şi iarna anului 1940. Un regim al crimei, barbariilor şi monstruozităţilor de neimaginat. Ceea ce trebuie reţinut este faptul că legionarii vor face din nou tot ce le va sta în putinţă pentru a întoarce roata istoriei înapoi, pentru ca evoluţia evenimentelor să le fie favorabilă.

In aceste momente grele, cînd deasupra poporului nostru planau din nou norii fioroşi ai atrocităţilor legionare, cînd legionarismul se agita şi se pregătea să dea noi lovituri poporului român, Partidul Comunist Român, pătruns de înalta responsabilitate pentru soarta şi viitorul României, demască manevrele şi comploturile antinaţionale ale legionarilor şi cheamă poporul român la lupta pentru zdrobirea lor. In apelul Comitetului Central al P.C.R. din 28 august 1944 x) adresat poporului român, partidul comunist, după ce arată că la 23 August poporul român a obţinut o primă mare victorie în lupta împotriva cotropitorilor hitlerişti şi a dictaturii antonesciene, sublinia că "Numai la patru zile de la acest prim pas al poporului român pe drumul eliberării naţionale şi a libertăţilor democratice, năpîrcile legionare, slugile călăilor hitlerişti ai poporului român, încep să ridice capul. Incă o dată - atrăgea atenţia partidul comunist - asasinii din Garda de Fier vor să lovească poporul român pe la spate, în clipa în care soldaţii noştri îşi varsă sîngele pentru alungarea cotropitorilor nemţi din ţară" Amintind faptul că în aceste împrejurări Horia Sima, instrumentul lui Hitler, s-a adresat prin posturile de radio nemţeşti complicilor lui din ţară îndemnîndu-i să treacă la asasinate şi să sprijine resturile armatei germane zdrobite, partidul comunist atrăgea atenţia că "Din umbră ei se pregătesc să ucidă pe cei mai devotaţi patrioţi..." că..." ei complotează şi pregătesc acte de sabotaj în aparatul de stat, în fabrici şi serviciile de aprovizionare..." fiind..." ajutătorii mîrşavi ai armatei tîlhăreşti a lui Hitler.." In aceste împrejurări, P.C.R. alarma poporul român, atrăgîndu-i atenţia că : "Bestiile Gărzii de Fier în frunte cu Horia Sima apar în faţa poporului român ca o bandă de criminali mîrşavi,

x) Vezi anexa nr. 25.

./.

puși în slujba dușmanului de moarte al poporului român. "Acești câini turbați - se arată în documentul amintit - caută să îngreuneze lupta noastră de eliberare și să provoace noi jertfe de sînge și noi ruine. Rămășițele teroriste ale Gărzii de Fier, sînt astăzi principalul dușman intern, amenințînd din spate armata țării, guvernul, forțele patriotice și însăși existența poporului român. Ei vor să instaureze din nou robia hitleristă." Chemînd poporul, tot ce era patriot și căruia îi era scumpă patria și viitorul ei la lupta pentru zdrobirea acestor tentative criminale ale legionarilor, apelul Comitetului Central al Partidului Comunist Român spune: "Patrioți români, românce, ofițeri și soldați! Nici o milă pentru acești trădători... Treceți la luptă fără cruțare împotriva asasinilor legionari" 1).

Acțiunile întreprinse de legionari în urma chemărilor lui Horia Sima și a altor căpetenii, a confirmat pe deplin periculozitatea legionarismului pentru soarta și viitorul poporului român. Legionarii nu se rezumă la vorbe, ci întreprind vaste acțiuni pentru a menține poporul român sub cisma nazistă și pentru a instaura un regim legionar de violențe și crime.

Guvernul fantomă

La ordinul lui Ribbentrop, legionarii formează la Viena un guvern - fantomă. Prin intermediul acestui "guvern" fasciștii hitleriști își subordonează în întregime pe legionari și-i transformă în unelte cu ajutorul cărora urmăreau să stăvilească lupta poporului nostru pentru eliberarea sa națională, să submineze spatele frontului sovieto-român și lupta forțelor progresiste interne pentru înfăptuirea transformărilor democratice. Și pentru ca spectacolul de teatru să fie mai atractiv, naziștii îl învestesc pe Horia Sima, în sfîrșit, cu porto-

1) "România liberă" nr.15 din 30 august 1944.

foliul la care de mult rîvnea - "președinte" al "Consiliului de Miniștri", fiind înconjurat de cîțiva "miniștri" dintre prietenii personali care l-au urmat pe Sima în condițiile puternicilor disensiuni care au avut loc între legionarii din Germania. Relatînd acest moment (14 dec.1944) Ștefan Palaghiță spune că atunci cînd prof. Gamillscheg, trimisul Berlinului, se adresează lui Sima cu formula "Domnule prim-ministru," Sima a fost foarte emoționat."Își realizase marea ambiție, indiferent de preț și de urmări" 1). Dealtfel, trebuie spus că nimeni, niciodată, nici chiar legionarii, nu au luat în serios acest așa zis guvern. Un participant la ceremonia investirii lui Sima ca "șef al guvernului", făcînd o reflecție asupra chestiunii spunea semnificativ: "Cred că nici un om serios n-ar putea să joace rolul lui August prostul în circul lui Horia Sima" 2).

Independent însă de existența sau activitatea acestui așa zis guvern, legionarii au desfășurat numeroase acțiuni potrivnice intereselor poporului nostru, luptei sale de eliberare națională și socială, pentru progres. Coordonatele esențiale ale acestei activități au fost: organizarea și desfășurarea în străinătate și în țară a unor largi acțiuni de rezistență armată, de subminare a spatelui frontului sovieto-român și acțiuni de sabotaj în interior; participarea la acțiuni de spionaj în favoarea nazismului și ulterior a serviciilor americano-engleze; lupta împotriva forțelor democratice interne pentru a opri dezvoltarea revoluției populare. Una din cele mai odioase acțiuni a constituit-o încercarea de a pune bazele unei armate menită să opună rezistență armatelor sovietice și române care zdrobeau ultimele rămășițe ale Wermacht-ului. Această acțiune este edificatoare nu prin rezultatele ei, ci prin metodele folosite de legionari pentru a o duce pînă la capăt ca și prin scopurile cărora îi era destinată. Trebuie menționat că nici în această situație legionarii nu și-au desmințit și abandonat concepțiile și metodele vechi de a folosi teroarea, mizeria și crima drept arme pentru realizarea unui scop politic.

1) Ștefan Palaghiță - lucr.cit.pag.296-297.
2) I d e m, pag.297.

Armata „de eliberare"

Pentru a-şi alcătui o armată de "eliberare" legionarii şi-au concentrat atenţia în primul rînd spre lagărele de prizonieri români din Germania, nu numai pentru că acolo era o masă de oameni din care-şi puteau recruta instrumente oarbe pentru acţiunile lor antinaţionale, ci, în primul rînd, pentru că prizonierii români erau supuşi unor îngrozitoare condiţii de trai, iar perspectiva morţii sau vieţii avea să joace un rol important în atitudinea multor militari români aflaţi în captivitate. Monstruos este faptul că tratamentul insuportabil la care au fost supuşi prizonierii români în lagărele naziste sau în cele ungureşti, s-a înrăutăţit considerabil "prin intervenţia guvernului Horia Sima în scopul de a constrînge astfel pe ostaşii români să se înroleze în Armata Naţională de Eliberare" 1). Hitleriştii, împreună cu legionarii, deslănţuie din octombrie 1944, printre prizonierii români o vastă acţiune teroristă, de intimidare prin mijlocirea pistolului, a militarilor români. Pe frontul cehoslovac, naziştii au constituit din prizonierii români mai multe detaşamente de lucru, pe care-i foloseau la organizarea genistică a terenului în spatele frontului lor. "Hrăniţi prost, cazaţi mizerabil, plini de paraziţi, ostaşii români exasperaţi încercau să dezerteze pentru a reveni în liniile noastre. După fiecare dezertare nouă, cinci prizonieri români erau executaţi prin împuşcare în faţa celor rămaşi" 2).

In toate lagărele de prizonieri români, domina o cumplită mizerie, ei fiind supuşi unor groaznice chinuri ale foametei, frigului şi muncii excesive. Legionarii, folosindu-se de aceste condiţii insuportabile, utilizează mizeria şi condiţiile inumane pentru a ademeni prizonierii şi a-i atrage în aşa zisa armată de eliberare, dar se loveau de dîrzenia şi rezistenţa celora care trebuiau să devină victime. Viaţa de lagăr devenea o cursă pe viaţă şi moarte între mizerie şi rezistenţă.

1) Arh.Stat.Buc.(K) Fond "A" dos.53172 vol.114, fila 247.
2) I b i d e m.

Legionarii fac totul pentru a înfrînge rezistenţa prin adîncirea mizeriei şi înteţirea terorii. Horia Sima formează o "comisie" care avea misiunea să recruteze prizonieri în "armata naţională". Unul din cei care alcătuiau această comisie, Octavian Roşu, era îmbrăcat în uniforma de ofiţer S.S. După cum spune şi Stefan Palaghiţa, care era martor ocular, "din ordinul lui Sima - toţi prizonierii care nu acceptau să intre în armata naţională, erau supuşi unui regim de foame:...Am fost de trei ori la Kaiserstreinbruch - spune Palaghiţa - şi am constatat personal că mureau zilnic cîte 80-100 soldaţi români de foame. Cimitirul românilor de acolo - spune autorul - era mai mare decît al tuturor celorlalte naţiuni la un loc, deşi numericeşte nu stăteau ei în frunte" 1). Referindu-se la contribuţia legionarilor în adîncirea mizeriei şi crearea unui regim de viaţă insuportabil prizonierilor români, un document al M.St.M. spunea că: "După fiecare vizită - şi erau foarte numeroase şi la intervale scurte - a comandanţilor legionari în lagăr, urmau zile de foame şi tratament cumplit, pentru a zdruncina încrederea în sine a fiecărui prizonier şi a-l convinge astfel să adere la propaganda de a cărei falsitate era convins chiar şi cel mai simplu soldat" 2). Intre ofiţerii români şi legionari aveau loc nenumărate ciocniri şi divergenţe. Covîrşitoarea majoritate a ofiţerilor români au respins, unii cu preţul vieţii, tentativa criminală a legionarilor. Numai în două lagăre, Nr.8 Wustran-Wutzet şi Veskeny (Ungaria) au murit de inaniţie, 467 şi respectiv 417 militari români. "Au murit ostaşi eroi, printr-o moarte lentă, extrem de chinuitoare, departe de patrie, înmormîntaţi cu trupul gol în gropi comune" 3). In asemenea situaţii, apăreau legionarii "salvatori" şi aduceau în lagăre, fructe, ţigări, alimente şi ...manifeste pentru aderarea la A.N.E., totul însoţit de o intensă activitate de propagandă. Comandanţii legionari vorbeau în dese rînduri prizonierilor pentru a-i convinge de iminenta "victorie germană" şi a-i atrage de partea lor. Nu de puţine ori legionarii erau luaţi în derîdere şi izgoni-

1) St.Palaghiţa, lucr.cit., p.p.301-302.
2) Arh.Stat.Buc.(K) Fond "A", dos.53172, fila 252.
3) I d e m.

ţi din lagăre. Intr-o astfel de întîlnire, Horia Sima a ţinut un discurs în faţa ofiţerilor dintr-un lagăr. Acesta a afirmat "că voieşte să facă o armată naţională, dar au rîs toţi ofiţerii, că este sigur că va izbuti" 1). Din cauza opoziţiei ofiţerilor, legionarii provocau scandaluri în lagăre, după care "imputau ofiţerilor că sînt reacţionari, că nu înţeleg momentul, că sînt sabotori şi deabia aşteptau prilejul ca să le impute ceva, pentru a-i aresta, ca să dea dovadă de puterea lor şi totodată să înspăimînte pe ceilalţi". Apoi, pentru a ademeni pe ofiţeri şi ostaşi, legionarii, în incinta lagărelor" se îmbătau în tovărăşia femeilor uşoare ...în interiorul lagărului îşi aduceau tot felul de femei..." 2).

Mulţi ofiţeri şi ostaşi, patrioţi înflăcăraţi, militanţi activi ai luptei de rezistenţă împotriva acţiunilor criminale ale legionarilor, şi-au pierdut viaţa. Pildă de eroism nepieritor va rămîne exemplul tînărului elev plutonier Golea, care respingînd orice propagandă a legionarilor, desfăşoară printre prizonieri o intensă activitate pentru demascarea acestora şi contracararea manevrelor lor. "Curajul său nu mai cunoaşte margini - consemnează un document al M.St.M. - elevul înfruntînd toate primejdiile ce rezultau din conduita sa de bun român. Astfel, într-o împrejurare, cînd nişte legionari, sosiţi din nou în lagăr, au încercat să vorbească prizonierilor români, elevul-plutonier Golea le-a strigat: "Pînă acum aţi avut adăpost în Germania, dar acuma unde mai fugiţi?". Drept răspuns, legionarii l-au împuşcat pe loc în faţa soldaţilor români ce se aflau adunaţi din ordinul comandantului de lagăr pentru a asculta cuvintele legionarilor" 3). Tînărul sublocotenent Bardan Iulian, dintr-o unitate de cavalerie, după ce cade în captivitate, în octombrie 1944, este înconjurat de legionari, ni i se propune să intre în armata lui Horia Sima, făgăduindu-i-se "un trai bun şi posibilităţi de întoarcere în ţară". Ofiţerul nu numai că refuză cu indignare oferta ce i se făcea, dar cu o atitudine dîrză şi

1) I d e m, fila 241.
2) I d e m, fila 242.
3) I d e m, fila 245.

neînfricată, se adresează legionarilor cu invective grele şi ameninţîndu-i că-şi vor lua pedeapsa la timp pentru ticăloşia lor 1), îndemnînd pe ostaşi să rămînă credincioşi ţării. Cuvintele adresate de acest brav ofiţer soldaţilor, au fost: "Băieţi nu uitaţi că sînteţi români şi murim români" 2). Supus unui îngrozitor tratament de pedeapsă, ofiţerul încetează din viaţă în scurtă vreme.

In general, militarii români care refuzau să adere de partea legionarilor, erau supuşi unor tratamente insuportabile, legaţi în lanţuri, escortaţi şi păziţi de legionari. In aceste împrejurări legionarii au suferit un lamentabil eşec. Planul lor de a pune bazele unei "armate de eliberare" s-a soldat cu încropirea unor subunităţi alcătuite din scursuri legionare refugiate în Germania după rebeliune, duşmani înrăiţi ai poporului fugiţi din ţară după insurecţia din august, elemente fascisto-antonesciene care şi-au găsit din nou ocus în garniturile trupelor germane, dar de acum în retragere, foşti membrii ai formaţiunilor naziste din România, precum şi din unii prizonieri care sperau că părăsind lagărul, vor găsi viaţa. Referindu-se la mobilul de fond care a determinat pe unii prizonieri să se înscrie în aşa-zisa "armată" a lui Horia Sima, un document al Marelui Stat Major al armatei române din lo iulie 1945 spunea: "viaţa de calvar dusă de prizonierii români (din Germania - n.n.) explică şi justifică întrucîtva gestul acelora care, sub imperiul groaznicelor privaţiuni şi cu spectrul continuu al morţii în faţă, au aderat nevinovaţi la înscrierea într-o "armată"străină de aspiraţiile şi interesele statului român, numai pentru a putea supravieţui" 3). In legătură cu această "armată"trebuie avut în vedere faptul că ea avea, atît în planurile lui Horia Sima, cît şi al naziştilor, rolul unui element de diversiune politică, pentru a arăta, chipurile, forţa pe care se bizuiau legionarii şi a-i încuraja în acţiunile lor criminale antinaţionale. Este în afară de orice îndoială că atît legionarii cît şi oamenii lui Himmler - organizatorul recunoscut şi de Sima 4) al acestei diversiuni - nu aveau

1) I d e m, f.f.243-244.
2) I b i d e m.
3) I d e m, fila 227.
4) I d e m, fila 241.

nici cea mai neînsemnată încredere în "armată" cu toate că
ea era înpînzită şi dominată de legionari şi alte elemen-
te fasciste. O dovadă grăitoare o constituie faptul că na-
ziştii au folosit aceste subunităţi ca formaţiuni de lucru
aidoma prizonierilor recunoscuţi. In februarie 1945, na-
ziştii au încercat să includă în zona operativă două ba-
talioane din "armata legionară" dar, după primele acţiuni
"au fost retrase de pe front ca neprezentînd încredere,
fiind dezarmate şi întrebuinţate la lucrări de organiza-
rea terenului" [1]. Cu aceasta, dealtfel, se şi încheie pro-
blema aşa numitei "Armate Naţionale de Eliberare", conce-
pută de un cap diabolic ca cel al lui Horia Sima şi care
se înscrie în palmaresul nesfîrşit de acte de trădare
naţională ale legionarilor.

Spioni, diversionişti şi sabotori

Concomitent cu acţiunea de încropire a unei
"armate de eliberare" soldată cu un lamentabil eşec, le-
gionarii au iniţiat şi organizat o vastă activitate de
spionaj, diversiune, acţiuni de sabotaj, menite a împie-
dica poporul român să-şi scuture jugul asupririi nazis-
te, devenind principala sursă de agenţi informatori ai
organizaţiilor de spionaj imperialiste. Incă în august
1944 Horia Sima împreună cu organele lui Himmler, a pre-
gătit pe legionarul C-tin Stoicănescu şi-l trimite în ţa-
ră "pentru a aranja acţiunea de diversiune şi spionaj" [2].
In acelaş timp, după cum spune N.Petraşcu, în Austria,
în localitatea Neukarenburg "s-a trecut la pregătirea
echipelor de paraşutişti care urmau să fie trimise în ţa-
ră pentru acte de sabotaj în spatele frontului sovieto-
român" [3]. După relatările unuia dintre legionarii para-

1) I d e m, fila 243.
2) Declaraţii - Petraşcu, pag.65.
3) I d e m, pagina 66.

./.

şutaţi în ţară, principalele obiective ale acţiunilor de
spionaj, diversiune şi sabotaj, desfăşurate de legiona-
ri, au constat în "stabilirea mijloacelor de propagandă
(legionară n.n.) potrivit situaţiei; recrutarea de noi
membrii (în organizaţia legionară şi pentru acţiuni de
spionaj, diversiune - n.n.); ducerea unei politici
potrivnice situaţiei faţă de alte partide existente în
ţară; infiltrarea elementelor legionare în Partidul So-
cial-Democrat, Partidul Comunist, în partidele istorice
şi în armată, pentru a lua informaţii, a provoca acte de
desbinare şi a recruta, dintre membrii acestora, infor-
matori pentru mişcarea legionară; ajutorarea retragerii
armatelor fasciste din România, pentru a-şi putea retra-
ge armamentul şi autovehiculele; opoziţie şi ostilitate
faţă de armata sovietică ce urma să sosească; strînge-
rea de informaţii asupra producţiei, transporturilor,
armamentului şi în general asupra mijloacelor de război
pentru a fi pus la dispoziţia comandamentului mişcării
(legionare - n.n.) din Bucureşti; pregătirea pe două căi
(nu spune care - n.n.) a preluării puterii în stat şi sa-
botarea mijloacelor de producţie şi a transporturilor
prin slăbirea capacităţii de război a noului stat" [1].
In afara acestora, spionii legionari mai trebuiau să
furnizeze "informaţii în scris despre armatele sovieti-
ce şi româneşti ce mergeau spre frontul de apus, adică -
cum spune fostul spion legionar Pavelescu Constantin"
cîte trenuri cu armată trec, cîte trenuri cu muniţie şi
armament" [2].

Un obiectiv important al acţiunilor crimi-
nale de sabotaj ale legionarilor, au fost transporturile
feroviare şi în deosebi cele destinate aprovizionării
frontului. Referindu-se la sarcinile de sabotaj în acest
domeniu, unul din spionii şi sabotorii legionari, care
lucrau în sectorul mişcare - C.F.R., spune: "Ca o direc-
tivă principală a fost aceea că nouă (legionarilor - n.n)
ne stă în mînă întreaga circulaţie... şi pentru acest
motiv aveam sarcina ca să provocăm enorme întîrzieri la
trenurile militare ce mergeau înspre frontul de apus" [3].

1) Arh.Stat.Buc.(K) Fond "A" dos.3a395 vol.3, fila 18.
2) I d e m, vol.2, fila 259.
3) I b i d e m.

./.

Pentru realizarea acestor obiective, ca şi a altora, conducătorii legionari din Austria, împreună cu reprezentanţii lui Himmler, au trimis în România prin paraşutare sau prin alte mijloace, grupe de spioni şi sabotori [1] legionari, precum şi un număr de cadre de conducere care să se ocupe atît de reorganizarea mişcării legionare, cît şi de coordonarea activităţii subversive. Printre cadrele de conducere, a fost paraşutat şi N.Petraşcu, secre-

1) Iată cum detaliază unul din spionii legionari paraşutaţi în ţară în dec.1944, despre modul cum a fost trimis în ţară şi misiunea avută... "la 10 dec.1944... am primit misiunea din partea statului major al armatei române din Viena de a însoţi şi conduce în ţară o echipă de legionari care aveau sarcina de a face sabotaj pe căile de comunicaţie...Transportarea noastră de la Viena şi pînă la reg.Sibiu unde am fost toţi patru lansaţi cu paraşuta în noaptea de 24/25 dec.1944 pe la orele 1,00, s-a făcut cu un avion militar german. Lansarea s-a făcut în masivul Cindrelului din Carpaţi. Material am avut as. ns.o ladă de cca.60 Kg. de material explosiv cu accesoriile necesare şi patru pistoale automate cu muniţia respectivă," dar după cum spune acesta, am înregistrat un "prim insucces".(Loc.cit.Fond "A" dos.1117,vol.1,pag. 00157).

Un alt grup de legionari a fost trimis, tot de la Viena, în jud.Bihor, după cum recunoaşte şeful acestui grup,în următoarele împrejurări: Pe la sfîrşitul lunii septembrie 1944, am fost anunţat că o să plec în ţară şi cu următorii.....împreună am plecat cu trenul spre Budapesta fiind însoţiţi de un soldat german. Cu trenul,însoţiţi fiind de soldaţi germani, am venit pînă la Dej unde ni s-a spus că trebuie să trecem peste linia frontului... Menţionez că însărcinarea noastră a fost ca în caz de respingere a ruşilor să facem propagandă în rîndurile populaţiei să se retragă cu trupele germane.Acest grup mai avea sarcina de a organiza un centru de rezistenţă legionară. Pentru aceasta li s-au fixat trei puncte de lansare de armament şi oameni pentru centrul de rezistenţă din jud.Bihor... Arătîndu-i-se pe hartă locul unde urmează să se arunce materialul şi oamenii, cu paraşuta şi anume în munţii din apropierea comunelor Sohodal şi Izbuc. Consemnul de primirea paraşutiştilor şi a armamentului era următorul: urma să se anunţe prin radio Donau, într-una din zile, în felul următor: "Căpitanul la pagina numărul....spune" ceea ce înseamnă ziua în care vor sosi avioanele, iar aliniatul va fi ora din noapte la care vor veni... ne-am deplasat în locul indicat...am făcut trei gropi adînci de 60-70 cm. în formă de triunghi cu vîrful triunghiului spre nord... În momentul cînd soseau avioanele trebuia să fie foc în ele. "Pentru lupta armată ce trebuia pregătită, spune respectivul legionar, ni s-au împărţit regulamente militare, cu descrierea armamentului..." (Loc.cit.fila 00135-00136).

./.

tarul general al mişcării legionare, care era secondat de Andreas Smith, conducătorul naziştilor din România, omul lui Himmler, trimis şi el de către organizaţiile de spionaj naziste. Referindu-se la obiectul general al venirii sale, Petraşcu relata că: "Am venit în ţară să organizăm mişcarea legionară şi în cazul unei ofensive germane...să acţionăm" [1].

Printre cadrele conducătoare paraşutate, a fost şi Nistor Chioreanu, căruia, după cum declară personal, în sept.1944 Horia Sima i-a dat misiunea ca împreună cu un grup de legionari să vină în România "ca să organizăm echipe de legionari care să facă acţiuni teroriste şi de sabotaj în spatele frontului şi în ţară. În acest scop, urma – afirmă Chioreanu – să strîngem armament şi material de luptă" [2]. Chioreanu remarcă faptul că în momentul cînd Horia Sima îi instruia cu ceea ce aveau de întreprins în ţară, era de faţă prof.Gamillscheg , omul de legătură între legionari şi S.S. şi că "echipele de sabotaj veneau formate din Germania" [3]. Astfel de echipe legionare au fost lansate în munţii Apuseni (în apropiere de Vinţul de Jos); în jurul oraşului Tîrgu Mureş; în munţii Sibiului; lîngă Braşov; Banat; în Oltenia, [4] în Bucovina [5] în fruntea lor fiind cadre legionare de frunte, cum ar fi: N.Chioreanu, Ion Constantin, Pavel Grimalschi (unul din foştii comisari ai poliţiei legionare şi participant la asasinatele de la Jilava, experimentat în crime şi teroare);Găină Iovin etc. Evident, planurile legionarilor de a desfăşura largi acţiuni de sabotaj care să împieteze sensibil evoluţia evenimentelor, au fost sortite eşecului. Poporul român, la chemarea partidului comunist, şi-a concentrat întregul efort, material şi uman, aducîndu-şi aportul său nobil la zdrobirea Germaniei naziste. Aceasta însă nu înseamnă că legionarii nu au desfăşurat acţiuni criminale de spionaj şi sabotaj. Unul din spionii legionari capturaţi şi făcuţi inofensivi de către organele de stat, declară că: informaţiile "le transmiteam eu personal după ce erau culese atît

1) Declaraţia lui N.Petraşcu.
2) Loc.cit.dos.14900, vol.1, fila 551.
3) I d e m, fila 538.
4) I b i d e m.
5) I d e m, fila 413.

./.

17.

de mine cît și de membrii ce făceau parte din organizație, le centralizam și în rapoarte scrise le dădeam personal lui ...R.F. cînd mă întîlneam... "Același spion spune că după 1944, dat fiind "că ne era pusă în joc situația noastră (lor - n.n.) ca legionari"... "am dus o intensă activitate subversivă" 1).

Pentru o edificare mai completă asupra profilului de trădători al legionarilor, menționăm că ei s-au pus nu numai în slujba spionajului și intereselor hitleriste, ci chiar după 23 August au servit cu aceeași slugărnicie și spionajul american și englez în scopul subminării luptei de eliberare națională și socială a poporului român. Este îndeobște cunoscut efortul cercurilor imperialiste americane și engleze de a-și reface pozițiile pierdute în sud-estul european în general și în România în special, schimbînd jugul ocupației naziste cu cel al propriilor armate. Pentru a determina o astfel de evoluție a evenimentelor, serviciile de spionaj imperialiste, aidoma celor naziste, au apelat la "binefacerile" legionarilor, spioni de profesie împotriva propriului lor popor.

In perspectiva înfrîngerii Germaniei, legionarii au făcut totul pentru a-și găsi salvarea la adăpostul cercurilor reacționare și oficiilor de spionaj imperialiste. După cum spune N.Petrașcu, încă în această perioadă, "unii legionari s-au lăsat arestați de americani și au arătat că ei sînt anticomuniști și că sînt la dispoziția lui Horia Sima. In felul acesta americanii au arătat interes pentru legionari" 2). Prin intermediul aceluiași Horia Sima mișcarea legionară a fost pusă la dispoziția spionajului american. Același N.Petrașcu, care se ocupa de organizarea legionarilor din țară, spune că un emisar legionar venit din Germania "Mi-a comunicat ordinul lui Horia Sima de a-i pune la dispoziție mișcarea legionară pentru a face spionaj în favoarea americanilor" 3). Mulți legionari și-au schimbat stăpînul imediat după 23 August, însă alții erau de mult prezenți în statele de salarizare ale serviciilor de spionaj americane și engleze,

1) Loc.cit.Fond "A" dos.38335 vol.2, fila 285.
2) Declarația N.Petrașcu, pag.71.
3) Idem, fila 70.

./.

18.

pe lîngă cel german. Un astfel de legionar, fiind întrebat în anchetă de cînd face spionaj pentru americani și englezi, răspunde: "Eu am început să fac spionaj pentru americani și englezi din anul 1944, după 23 August 1944, respectiv din luna septembrie, cînd am fost recrutat" 1). Intrebat în ce împrejurări și cine l-a recrutat, el relatează: "In luna septembrie 1944, cu ocazia reorganizării comandamentului legionar, am fost recrutat de B.P.și G.S., ambii legionari vechi, comandanți ai mișcării legionare...încă din anul 1934", cu scopul "să ducem - spunea el - lupta împotriva regimului nou instaurat în România după 23 August 1944, pentru a pregăti terenul în vederea venirii în România a englezilor și americanilor... De la această dată - continuă el - am început să desfășurăm activitate legionară subversivă, de sabotaj și spionaj, împotriva regimului din România, pentru statele anglo-americane" 2).

Acțiune sub altă firmă

Unul din obiectivele fundamentale ale activității legionarilor în noile condiții istorice l-a constituit pătrunderea lor în organizațiile și partidele poli-

1) Arhivele Statului București (K), Fond "A", dos.38395, vol.2, fila 158.

2) Idem, fila 159. Unul din participanții la activitatea de spionaj în favoarea americanilor, relata următoarele: Serviciul de spionaj condus de Eugen Teodorescu, are ca ajutor secund pe Voinea Octavian și este organizat în sistem rețea, care are în subordine o serie de alți legionari. Activitatea cuprindea informații variate. Erau date sarcini precise, să stea într-un punct fix și să noteze toate mașinile militare românești sau sovietice, număr și indicativ și direcția, semne ale uniformelor, petlițelor, însemnelor armelor cărora aparțin soldații, deplasări de trupe, efectiv, componență, relații asupra sediului partidului (comunist - n.n.) poziție, înconjurimi, asupra cazărmilor militare, cît și a punctelor care pot fi folosite ca locuri de rezistență. Acestui serviciu de informații i s-a pus la îndemînă întreg materialul necesar, cerneluri simpatice "hîrtie și alte materiale necesare, toate din proveniență străină" (Loc.cit.dos.16979, vol.18, fila 132.

./.

tice nefasciste, participante la viața politică și de
stat după 23 August, și folosirea acestora drept "cal
troian" pentru zădărnicirea luptei revoluționare a popo-
rului pentru transformări înnoitoare, progresiste. In
acest scop, legionarii s-au orientat cu prioritate spre
vechiul sfătuitor și mentor al legionarilor, Iuliu Maniu,
ca și spre alte cadre conducătoare național-țărăniste,
cunoscute cu tendințe de extremă dreaptă și admiratoare
a legionarilor, ca prin intermediul acestora să pătrun-
dă și să se folosească de P.N.T. pentru acțiunile lor
contrarevoluționare. Profitînd de orientarea tot mai pro-
nunțată spre dreapta a P.N.T., legionarii s-au oferit să
constituie elementul de șoc al acestuia împotriva forțe-
lor revoluționare muncitorești-țărănești. Referindu-se
la această orientare a Gărzii de Fier, N.Petrașcu spune:
"In această perioadă (după 23 August - n.n.) am fost
preocupați pentru găsirea unei căi pentru a se ajunge
la o destindere între mișcarea legionară și organizații-
le politice din țară. In acest sens, am avut o întreve-
dere cu Ion Mihalache, discutînd chestiuni de ordin ge-
neral, apoi și cu Penescu, fost secretar general al Par-
tidului Național Țărănesc. Acesta - continuă Petrașcu -
mi-a cerut o colaborare în sensul de a-i pune legiona-
rii la dispoziție, ca să facă siguranța întrunirilor na-
țional-țărănești" 1). In încercarea legionarilor de a
folosi P.N.T. drept scut și piedestal pentru pătrunde-
rea lor în viața politică a țării, între căpeteniile le-
gionare au apărut puternice contradicții. Fiecare voia,
ca schimbîndu-și firma, din legionar în țărănist, ali-
niindu-se după noul șef - Iuliu Maniu să ocupe un loc cît
mai favorabil propriilor interese, precum și realizării
scopului general al mișcării legionare de înăbușire a
luptei revoluționare a poporului român. In acest sens,
este edificatoare cursa dintre N.Petrașcu și Horațiu
Comaniciu pentru a cîștiga încrederea lui Maniu pentru
ei și pentru fracțiunile legionare pe care le manevrau.
Referindu-se la aceasta, N.Petrașcu spunea că în efor-
tul lui de a găsi o punte de contact cu P.N.T.... "Am -
spune el - intenționat să stau de vorbă și cu Iuliu Ma-
niu, dar în urma reclamei făcută de Horațiu Comaniciu

1) Declarația Petrașcu, pag.68.

./.

am renunțat. Acesta (Comaniciu - n.n.) ...nu concepea ca
să mai vorbească cineva (cu țărăniștii - n.n.) în numele
legionarilor. El îl asigurase pe Iuliu Maniu, că legio-
narii din țară, în marea lor majoritate, sînt cu Parti-
dul Național Țărănesc" 1). Eforturile lui N.Petrașcu de
a stabili o colaborare sau apropiere de P.N.T. - Maniu,
aveau loc în condițiile în care între resturile din țară
ale Gărzii de Fier și P.N.T. avuseseră deja loc tratati-
ve prin Horațiu Comaniciu, devenit "comandant" al legio-
narilor din țară și Iuliu Maniu, președintele P.N.T. In
zilele dintre 26 și 29 august 1944, între Iuliu Maniu și
comandantul rămășițelor mișcării legionare din țară, Hora-
țiu Comaniciu, are loc un schimb de scrisori prin care cei
doi șefi își împărtășesc punctele de vedere cu privire la
găsirea unor căi menite să ducă la apropierea părților. Ca
urmare a acestui schimb de scrisori, se ajunge la un acord
între P.N.T. și resturile din țară a mișcării legionare,
prin care rămășițele acestea sînt încadrate în mod ofi-
cial în P.N.T. In scrisoarea adresată de Horațiu Comani-
ciu la 26 August lui Iuliu Maniu în numele Gărzii de Fier,
se angajează să "colaboreze loial" cu celelalte forțe de-
mocratice în vederea rezolvării unor probleme pentru ca-
re, chipurile, ar milita, și că mișcarea legionară ar
"recunoaște schimbările ce se produc și - spune Comani-
ciu - ne dăm seama că în fața lor nu putem rămîne indi-
ferenți". In realitate, după cum viața a dovedit-o, rămă-
șițele mișcării legionare se strecurau în P.N.T., pe poar-
ta mare, oficial, cu scopul de a se folosi de situația de
partid al P.N.T. și a desfășura prin el o vastă activita-
te, pe toate planurile, împotriva forțelor democratice,
a maselor populare.

Scrisoarea lui Comaniciu a fost foarte bine
primită de Iuliu Maniu care se grăbește să-i răspundă.
Conducătorul P.N.T. era animat de dorința ca, pe un plan
nou, să-și continuie vechea sa politică de colaborare cu
mișcarea legionară. In răspunsul său de la 29 August 1944,
Iuliu Maniu se declara de acord ca între rămășițele mișcă-
rii legionare și P.N.T. să existe o deplină colaborare și
mai mult, P.N.T. să devină un scut al mișcării legionare.

1) I d e m, pag.69.

./.

21. In acest sens, în scrisoare se spunea: "Proclamaţia dvs.
atît de frumoasă dezvăluieşte sentimentele dvs. patrio-
tice şi înţelegerea deplină pentru ideile democratice şi
pentru ...spiritul de dreptate socială care este religia
pămîntească a vremurilor care le trăim. Declaraţia dvs.,
spre marea mea bucurie, dovedeşte că sînteţi hotărît a
lua parte cu toată sinceritatea la munca constructivă la
care este chemată naţiunea de Majestatea sa Regele şi de
guvernul ţării". In încheiere, Maniu conchidea: "Am toa-
te motivele să cred că porţile partidelor organizate în
B.N.D. sînt deschise pentru toţi cei care nu sînt vinova-
ţi de crime sau de acte dezonorate. Sînt sigur că drumul
pe care l-aţi început astăzi, vă va da mulţumiri sufle-
teşti şi va contribui la evoluţia ascendentă a neamului
românesc. Rog primeşte şi împărtăşeşte prietenilor dumi-
tale cele mai bune urări"x Ceea ce trebuie remarcat aici
este faptul că Iuliu Maniu sugerează legionarilor ideea
de a încerca să se strecoare în toate partidele din B.N.D.,
adică şi în P.N.L., precum şi în P.C.R. şi P.S.D. Manevra
avea ca scop nu numai să găsească pentru legionari un scut
sigur împotriva măsurilor care trebuiau luate de guvern
pe linia lichidării resturilor fasciste din ţară, ci în
primul rînd, de a submina din interior partidele unite în
B.N.D. şi mai cu seamă a împiedeca realizarea unei largi
coaliţii de forţe democrat-antifasciste.
In urma acestui schimb de scrisori, Horaţiu
Comaniciu publică în ziarul "Dreptatea" - organ al P.N.T.-
un apel către legionari în care chipurile, cheamă pe le-
gionari să-şi înceteze activitatea şi să se înroleze în
P.N.T., să încerce să intre şi în alte partide din B.N.D.
El spunea că membrii Gărzii de Fier au libertatea de a se
înscrie în oricare din partidele B.N.D., dar atrage aten-
ţia că legionarii sînt îndemnaţi în primul rînd să intre
în P.N.T. şi să răspundă la chemările acestuia. Pasul fă-
cut de Iuliu Maniu va influenţa în mod cu totul negativ
activitatea ulterioară a P.N.T. şi-l va arunca în braţele
celor mai negre forţe reacţionare ale României. Garda de
Fier se va contopi treptat cu P.N.T., recunoscînd ca şef
şi pe Iuliu Maniu. In acest mod, P.N.T. "devine un rezer-
vor" al celor mai reacţionare elemente din viaţa politi-
că a României, a legionarilor şi altor fascişti. Ulterior,

x) Vezi [illegible] nr.26.

./.

evoluţia raporturilor dintre legionari şi P.N.T., ca de
altfel şi cu toate partidele, grupările, curentele poli-
tice reacţionare ale claselor exploatatoare, precum şi
atitudinea acestora faţă de legionari, va fi determinată
de strădania întregii reacţiuni de a-şi unifica forţele
pentru stăvilirea luptei revoluţionare a maselor. Pe mă-
sură ce îşi pierd influenţa în viaţa politică internă, pe
măsură ce masele se orientează tot mai categoric spre for-
ţele politice de stînga şi participă sub conducerea aces-
tora la înfăptuirea transformărilor revoluţionare ale epo-
cii, pe măsură ce raportul forţelor politice şi de clasă
devine tot mai favorabil revoluţiei, cercurile reacţiona-
re româneşti vor recurge din nou la Garda de Fier ca ele-
mentul de şoc cel mai agresiv, chemat să apere orînduirea
burghezo-moşierească. Această "integrare" a tuturor rezer-
velor de care mai dispuneau clasele exploatatoare, va avea
loc pe o bază programatică esenţială: împiedicarea afirmă-
rii maselor muncitoare pe arena vieţii politice a ţării,
iar după instaurarea regimului democrat de la 6 martie 1945,
înlăturarea acestuia şi recîştigarea poziţiilor pierdute
în viaţa politică şi de stat. In această nouă perioadă Gar-
da de Fier va obţine o "mare autoritate" printre cercuri-
le ultrareacţionare, începînd de la monarhie, vîrfurile
marii burghezi şi moşierimi şi ale partidelor burghezo-
moşiereşti (Max Auşnith, Iuliu Maniu, Dinu, Vintilă şi
Bebe Brătianu), pînă la pleava societăţii, care văd în me-
todele agresive, teroriste ale legionarilor, primii, mij-
loace de apărare şi conservare, iar ultimii, o trambulină
de afirmare şi căpătuire, aidoma epocii de "aur" din a doua
jumătate a anului 1940. Dacă am încerca să schiţăm meto-
dele pe care le-a folosit reacţiunea împotriva revoluţi-
ei, am putea răspunde: toate! De la lupta politică şi di-
plomatică, la spionaj, sabotaj economic şi acţiuni agre-
sive armate, cercurile reacţionare au aruncat în luptă toa-
te rezervele de forţe şi metode pentru a-şi salva soarta.
Intre acestea însă, un loc tot mai hotărîtor îşi fac me-
todele împrumutate din arsenalul organizaţiilor fasciste,
îndeosebi Garda de Fier, iar elementul de şoc nr.1 vor fi
legionarii. Aşa se explică faptul că treptat vechile par-
tide burghezo-moşiereşti vor abandona lupta politică de

./.

opoziție concentrîndu-și efortul spre pregătirea răsturnă-
rii prin violență a regimului democratic, acțiune în care
Garda de Fier va ocupa un loc central. Si pentru că legio-
narismul a constituit principalul element de șoc al reac-
țiunii împotriva revoluției să urmărim rolul jucat de le-
gionari în acest sens.

Este un fapt constatat că, cu foarte puține
excepții, legionarii și-au concentrat efortul spre forme
agresive, armate, teroriste, criminale de luptă împotriva
forțelor progresiste, lupta politică și ideologică fiind
aproape imperceptibilă. In această atmosferă generală, le-
gionarii sînt inițiatorii organizării unor formațiuni pa-
ramilitare teroriste, agresive, care înarmate și pregăti-
te corespunzător, aveau menirea principală de a constitui
un antidot violent, în mîna claselor exploatatoare împotri-
va revoluției populare.

Incă din noiembrie 1944, concomitent cu pa-
rașutarea echipelor de legionari instruiți și pregătiți
în Germania, legionarii din interior, la chemarea lui
Horia Sima, pun bazele unor grupuri subversive înarmate.
Astfel, legionarul Popa Dumitru din Sinaia, este iniția-
torul organizației subversive cu caracter terorist "Grupul
Inarmat Sinaia" care a adunat în jurul său ofițeri și sub-
ofițeri din sfera cadrelor active, moșieri, legionari, înar-
mîndu-se prin sustragerea de armament, muniții, alimente,
echipament, exploziibil, de la diferite unități militare,
alcătuind depozite în Valea Izvorului de lîngă comuna Buș-
teni și pe muntele Clăbucet [1], în vederea unei lupte armate
intense și de durată împotriva forțelor democratice.

Imediat după 6 martie 1945, un inveterat le-
gionar, Ion Vulcănescu, cunoscut cu o intensă propagandă
fascistă, care, în acțiunile sale antinaționale și antipo-
pulare a fost încurajat de generalul Rădescu, pune bazele
unei organizații teroriste-fasciste "Graiul Sîngelui", ce
preconiza realizarea unui "Stat Național al Graiului Sîn-
gelui" pe baze fasciste corporatiste, aidoma regimului te-
rorist din timpul "Statului Național Legionar". Ideologia

1) Loc. cit.dos.6192, vol.9, f.5o.

./.

acestei organizații subversive avea un pronunțat caracter
rasist, bazîndu-se pe principiile naziste ale "rasei su-
perioare", rezultat dintr-o selecție biologică în condi-
țiile unui climat etnic adecvat [1]. Incă din această pe-
rioadă asistăm la conjugarea eforturilor tuturor lideri-
lor și vîrfurilor reacționare ale claselor exploatatoare
și a partidelor lor politice în lupta antipopulară.
Gavril Olteanu, fost comandant în "Batalioanele Iuliu
Maniu" din perioada septembrie - octombrie 1944, pune ba-
zele organizației teroriste "Haiducii lui Avram Iancu"
organizație bazată pe sprijinul nemijlocit al lui Iuliu
Maniu și Vintilă Brătianu și în care legionarii au jucat
un rol de prim ordin. Ajutorul imediat al lui Gavril Oltea-
nu, a fost comandantul legionar Palincu Nicolae, care și-a
făcut, împreună cu Olteanu, stagiul cuvenit în bandele te-
roriste care purtau numele șefului național-țărăniștilor [2].
De asemenea, încă înainte de 6 martie 1945 între Vintilă
Brătianu, care conducea o organizație subversivă alcătui-
tă din național-liberali și Gheorghe Manu, comandant le-
gionar al unei organizații subversive, alcătuită din le-
gionari, s-au stabilit contacte de colaborare care au con-
tinuat și în anii următori [3].

Printre grupurile subversive create de reac-
țiunea română în această perioadă, un caracter deosebit
de agresiv, prin concepțiile programatice și tactice, l-a
avut cel condus de fostul comandant legionar Gheorghe Manu.
Vorbind despre atitudinea legionarilor față de guvernul
instaurat la 6 martie 1945, Gh.Manu spune: "După martie
1945 am fost de părere că singura politică conformă cu tra-
diția legionară era acțiunea subversivă împotriva regimu-
lui" [4]. Gh.Manu sublinia că de fapt aceasta era orientarea
generală a Gărzii de Fier în noile condiții. Dar, legiona-
rii se vedeau totuși neputincioși în a se angaja singuri
într-o acțiune subversivă, de amploare, care să fie avut
sorți de izbîndă. De aceea, spune Gh.Manu, împreună cu
N.Petrașcu, a luat legătură "cu partidele istorice (Miha-
lache) și cu grupurile de acțiune subversivă ce începeau
să apară (Vintilă Brătianu)" [5]. In numele conducerii le-

1) I d e m, ff.49,52.
2) I d e m, f.f.52, 13o-133.
3) Loc.cit.dos.1496o, vol.1, fila 151.
4) I d e m, fila 376.
5) I b i d e m.

./.

gionare, din care făcea parte, "am luat eu însumi - continuă Gh.Manu - numeroase contacte atît cu partidele istorice (Penescu, Ghilezan, Ghiţă Pop) cît şi grupările subversive (amiral Măcelariu, Vintilă Brătianu, Bujoiu)" 1). Este de asemenea dovedit că întreaga mişcare subversivă, inclusiv cea legionară, avea legături strînse cu monarhia. "In vederea unei acţiuni cît mai eficiente - aminteşte Manu - am ţinut legături cu palatul care a fost permanent la curent cu acţiunea noastră" 2). Nenumărate documente ale vremii atestă şi faptul că întreaga acţiune subversivă organizată de legionari ca şi de alte forţe reacţionare din România, a fost susţinută şi îndrumată de serviciile de spionaj imperialiste, îndeosebi cele americane şi engleze. Referindu-se la această latură a chestiunii, acelaşi Gh.Manu spunea: "Am căutat contactul cu reprezentanţii americani şi englezi din ţară pentru a obţine ajutorul anglo-american în momentul trecerii la acţiune. Am obţinut - relatează el - informaţii favorabile" 3). Dealtfel, şi grupul condus de Gh.Manu se înscrie pe linia activităţii de spionaj în favoarea oficiilor corespunzătoare engleze şi americane. Americanii - spune Manu - "mi-au cerut în mod constant informaţii de natură politică, socială, economică, administrativă şi militară, precum şi asupra cantonării şi deplasării trupelor sovietice din ţară". Pentru a satisface aceste cerinţe ale agenţiilor de spionaj imperialiste, Gh.Manu recunoaşte că : "Am organizat o reţea de informaţii alcătuită din grupul nostru sau a celorlalte grupuri subversive cu care eram în contact 4).

Din nou pe calea terorii şi atentatelor

Unul din scopurile principale ale activităţii subversive al legionarilor l-a constituit organizarea şi înfăptuirea de atentate la viaţa conducătorilor guvernului şi ale diferitelor partide şi organizaţii democrati-

1) I b i d e m.
2) I b i d e m.
3) I d e m, fila 377.
4) I b i d e m.

./.

ce. Legionarii dealtfel, aveau teoria lor, după care atentatul era un mijloc nu numai de realizare a scopurilor politice, ci şi de întreţinere a "unităţii", "curajului" şi "antrenamentului" legionarilor, care altfel - după ei - "se destramă prin descurajarea oamenilor dacă rămîn prea mult inactivi" 1). Pe de altă parte, afirmă Manu, era "firesc ca un grup subversiv să-şi pună problema de a lovi regimul", motiv pentru care un obiectiv principal al activităţii subversive a legionarilor a fost organizarea de atentate. "Mi-am pus mai întîi, recunoaşte Manu, problema unui atentat individual împotriva unui fruntaş al guvernului. Realizarea practică nu ar fi fost grea. Trebuia, numai aleasă victima... Primul ministru Groza de pildă este un om care nu se păzeşte şi poate fi întîlnit adesea pe stradă..." 2). In atenţia legionarilor, pentru a-l suprima, se afla şi secretarul general al P.C.R. - Gh. Gheorghiu Dej - precum şi alţi militanţi ai Partidului Comunist Român, ai mişcării sindicale etc. Singurul motiv care i-a temperat pe legionari de a recurge la atentat împotriva unor militanţi de frunte ai vieţii politice şi de stat, a fost teama de represaliile severe, care, firesc, ar fi urmat şi care, după ei, nu ar fi compensat rezultatul practic ce s-ar fi obţinut în urma unui atentat individual. Pentru acest motiv criminalii şi-au fixat ca obiectiv realizarea unui atentat colectiv "prin care ar fi suprimaţi simultan membrii principali ai guvernului, prin decapitarea dintr-o dată a acestuia" 3), folosindu-se de diferite prilejuri, cînd guvernul ar fi fost prezent în întregimea lui. Capetele înfierbîntate ale legionarilor, setea de sînge şi răzbunare au mers pînă acolo încît au studiat diferite variante pentru a rica şi arunca în aer instituţii de mare importanţă ca sediul Marii Adunări Naţionale etc. "In toamna anului 1947 - spunea Gh.Manu - am discutat cu Dan Zamfirescu... ideea aruncării în aer a sălii de şedinţe a parlamentului în cursul unei şedinţe solemne a adunării naţionale la care ar fi (fost - n.n.) prezenţi în orice caz toţi membrii guvernului şi deputaţii, printre care toată conducerea Partidului Comunist şi

1) I d e m, fila 428.
2) I b i d e m.
3) I d e m, fila 429.

./.

O.G.N., plus un număr de înalți demnitari militari și ai poliției" 1). In principiu, atentatul ca mijloc de suprimare a militanților politici și de stat, avea în planurile legionarilor rolul de a pregăti condițiile unei lovituri de stat pentru înlăturarea guvernului democratic și de luarea puterii de către legionari sau de către un guvern în care aceștia să ocupe un loc important. "Imediat după reușita atentatului - spunea Gh.Manu - ar fi trebuit executată o lovitură de stat, în momentul în care toată lumea și în primul rînd autoritățile, ar fi fost încă sub efectul emoției primite de suprimarea dintr-o odată a tuturor capetelor regimului" 2).

Pe măsură ce pozițiile interne și internaționale ale regimului democratic se consolidau, iar masele populare și organele de stat făceau inofensive comploturile reacțiunii, legionarii își intețesc activitatea criminală, menită să înlăture prin violență regimul democratic, să lichideze cuceririle revoluționare ale poporului. După scoaterea în afara legii a Partidului Național Țărănesc, în vara anului 1947, judecarea și condamnarea conducătorilor fostului P.N.T. în noiembrie 1947, legionarii desfășoară o vastă acțiune de reorganizare a rîndurilor lor cu scopul - după cum afirmă Nistor Chioreanu, ajutor și adjutor al lui N.Petrașcu - "de a răsturna prin forță regimul și guvernul Dr.Petru Groza și preluarea puterii" 3). In iulie 1947 Horia Sima trimite în țară pe Eugen Teodorescu cu scopul de a activiza acțiunile teroriste ale legionarilor și a organiza un serviciu de spionaj în favoarea americanilor. In aceste împrejurări, la București, are loc o consfătuire la care participă fruntașii din țară ai legionarilor (N.Petrașcu, N.Chioreanu, Vică Negulescu, Ghiță Stoica) în care s-au luat o seamă de hotărîri pe linia indicațiilor lui Horia Sima transmise prin E.Teodorescu, printre care și aceea "de a porni la organizarea unei acțiuni de înarmare și pregătire (a tuturor legionarilor - n.n.) pentru răsturnarea guvernului și regimului" 4).

1) I d e m, fila 43o.
2) I d e m, fila 434.
3) I d e m, fila 539.
4) I d e m, fila 543.

./.

În slujba noilor stăpîni

După cum s-a afirmat, în activitatea legionarilor un loc principal l-a ocupat spionajul în favoarea cercurilor imperialiste agresive din apus, interesîndu-i îndeosebi următoarele: producția petroliferă și minieră, producția industrială, economia agrară, efectivele garnizoanelor românești, schimbări în instrucția trupei, arme noi intrate în dotarea armatei române, tabere de instrucție, manevre și alte detalii cu caracter militar 1).

Omul de încredere al lui Horia Sima și al serviciilor de spionaj americane din Austria însărcinat cu organizarea unei rețele de informații în România, a fost legionarul Eugen Teodorescu. Vorbind despre modul cum a fost recrutat pentru o astfel de misiune, Teodorescu relata: "Americanii inițiind servicii de informații pentru spațiul așa zis sub influență rusă, își recrutau elemente noi pentru ei dintre vechile elemente care lucraseră cu nemții. După ce culegeau datele necesare despre cineva, îl arestau pentru diferite motive de unde ajungea la C.I.C. și apoi se ajungea la propuneri concrete. Așa s-a întîmplat și cu noi - spune Teodorescu - (împreună cu el au fost luați în studiu de către americani și I.V.Emilian și Groapă Serghie). După mai multe cercetări, relatează Teodorescu, "mi-au propus să lucrez pentru ei... vorbindu-mi rece și categoric, eu l-am refuzat, întrebîndu-l (pe ofițerul de informații respectiv - n.n.) în ce sens ar vrea să lucreze cu mine", la care "mi-a răspuns să-l informez despre românii din Linz, apoi să plec în țară să văd dacă nu pot organiza un serviciu de informații pentru ei, folosind pentru acest lucru pe legionari" 2). Acțiunea s-a efectuat cu asentimentul lui Horia Sima, care, printr-un bilet transmis prin Mailat,

1) Procesul grupului de complotiști, spioni și sabotori (27 oct. - 2 noiembrie 1948, Edit.de Stat, pag.26.
2) Arh.Stat.Buc.(K) Fond "A" dos.149oo, vol.1, fila 57o.

./.

încuviinţează ca Teodorescu să se infiltreze în ţară pentru îndeplinirea misiunii date de americani. In aceste împrejurări, Eugen Teodorescu vine în ţară în iunie 1947 şi cu ajutorul lui N.Petraşcu pune bazele unei reţele de informaţii legionare în slujba serviciului american de informaţii din Austria [1]. Eugen Teodorescu recunoaşte că "acest serviciu de informaţii pentru care am primit misiunea din partea lui Horia Sima, este (era - n.n.) o dispoziţie a mişcării legionare" [2]. Dealtfel, Teodorescu era un vechi spion în slujba serviciilor de informaţii americane, fiind recrutat încă din 1945 şi nu din 1946 cum afirmă el. Pentru serviciile sale, Teodorescu a fost plătit cu 1ooo dolari lunar [3]. Cu toate că spionii legionari nu au reuşit să-şi ducă la îndeplinire planurile stabilite de către cei în solda cărora erau, totuşi reţeaua de informaţii preconizată a fost în parte realizată [4]. "Agenţii lui Teodorescu-se arată la procesul grupului de complotişti, spioni şi sabotori din noiembrie - decembrie 1948 - au activat şi au furnizat numeroase informaţii. O parte din materialul informativ neexploatat de serviciul de spionaj american din oraşul Salzburg, a fost descoperit" [5] cu ocazia percheziţiilor şi arestării complotiştilor în 1948. Materialul informativ scos din ţară era transmis lui Horia Sima prin Mailat şi Borobaru, iar de aici la ofiţerii de informaţii americani din Salzburg. După cum relatează Teodorescu, pentru Horia Sima era de mare importanţă această legătură, deoarece "mişcarea legionară din străinătate vrea să facă legătură cu autorităţile americane în orice sens" [6]

Legionarii dispuneau de mai multe reţele de informaţii puse în slujba serviciilor de spionaj occidentale. Una din acestea a constituit-o cea condusă de Gh. Manu, iar alta cea organizată de ing.Titi Constantinescu. Gh.Manu fusese în legătură cu colonelul american Lowel şi colonelul britanic William Wastton ataşat comercial

1) I d e m, f.f. 570.574.
2) I d e m, vol.3, fila 1o9.
3) I d e m, fila 38.
4) I b i d e m.
5) I d e m, fila 39.
6) I d e m, fila 1o9.

adjunct britanic la legaţia din Bucureşti. In discuţiile cu ofiţerul american, acesta i-a cerut lui Manu informaţii în legătură cu "intenţiile guvernului în privinţa măsuri- lor luate în direcţia transformării regimului din România în direcţia unui regim de democraţie populară şi de socia- lism" [1]. Pentru aceasta, americanii se interesau de toate domeniile vieţii social-politice, economice, de stat, militare. Pentru americani-spune Manu - "orice fel de in- formaţiuni, fie ele politice, sociale sau economice, fie ele militare, administrative sau privind măsuri de sigu- ranţă", erau "oricînd bine venite" [2].

In acest scop - continuă el - "îmi construisem o reţea de informaţii pentru bunul mers al grupei subversive care trebuia să fie informată asupra situaţiei economice, politice, militare, pentru a putea transmite aceste informaţii americanilor şi englezilor" [3]. In acelaşi timp, pentru a fi cît mai mult agreat de serviciile de informaţii imperialiste din ţară, Gh.Manu a redactat o broşură plină de calomnii la adresa ţării noastre şi care, în acelaşi timp, conţinea nenumărate date cu caracter secret, procurate cu ajutorul reţelei informative create, broşură căruia i-a dat un titlu tot la fel de duşmănos: "Behind the Iron Courtain" (In dosul cortinei de fier). Broşura a destinat-o în special occidentului, fiind editată în trei ediţii, respectiv martie 1946, martie şi noiembrie 1947 [4].

Pe aceste baze, între amintita reţea de informaţii legionară şi oficiile de informaţii occidentale din România, s-au stabilit şi menţinut relaţii de strînsă conlucrare. Procesul foştilor conducători ai P.N.T. a scos la iveală legăturile dintre aceste oficii şi partidele burghezo-moşiereşti, ceea ce determină pe agenţii americani şi englezi să fie mult mai prudenţi în raporturile lor de spionaj cu legionarii, în rîndul lor legionarii făcînd totul pentru a-şi conspira legăturile de spionaj cu americanii şi englezii. Edificatoa-

1) Procesul grupului de sabotori...pag.112.
2) Arh.Stat.Buc.(K) dos.149oo,vol.3, fila 34.
3) Procesul grupului de complotişti,spioni şi sabotori ...p.112.
4) Arh.Stat.Buc.(K)dos.149oo,vol.1,fila 377,vol.3,f.171

31.

ră în acest sens, sînt indicațiile pe care atașatul mili-
tar John R.Lowel le dă lui Maniu într-o întîlnire avută
la finele anului 1947, cînd, îngrijorat de urmările desvă-
luirilor de la procesul lui Maniu referitoare la legătu-
rile dintre P.N.T. și ofițerii americani Hall și Hamilton,
îi spune, după cum afirmă Maniu: "să nu am niciodată în-
semnări scrise asupra mea, sau să iau toate contactele cu
cea mai mare prudență și să nu dau nici un nume la tele-
fon, în special în conversațiile cu el" [1]. La rîndul său,
Gh.Manu redactînd niște "instrucțiuni generale" pentru
activitatea subversivă, în capitolul "Legături cu străi-
nii și străinătatea", atrăgea atenția legionarilor: "le-
găturile cu străinii și străinătatea trebuiesc luate și
păstrate cu cea mai mare prudență. In principiu cele ce
prezintă o însemnătate mai deosebită se vor căuta și păs-
tra de către comandamentul central sau chiar de șeful miș-
cării. Dacă străinul este un cetățean al țărilor occiden-
tale contactul va fi ținut cu extremă prudență...prudența
trebuie să fie cu atît mai mare dacă occidentalul este
membru al misiunilor diplomatice și extremă dacă este
un american sau englez" [2].

In acest mod, după cum se subliniază la pro-
cesul grupului de spioni complotiști și sabotori din 1948
..."conducătorii legionari au trecut din solda Gestapou-
lui în slujba serviciului de spionaj american, trădînd
din nou interesele poporului român și ale României, ei
vînzîndu-se cercurilor imperialiste ale statelor străi-
ne" [3].

Una din metodele de luptă ale legionarilor
împotriva guvernului democratic, a constituit-o politica
de duplicitate menită să înșele vigilența poporului român
și a organelor de stat și pe această bază, să-și cons-
truiască cu migală acțiunile de luptă subversivă, contra-
revoluționară, împotriva revoluției. Conducătorii legio-
nari din țară și afară, străini ca întotdeauna de realită-
țile poporului român, sînt obligați tot mai mult să cons-
tate că între planurile lor nebunești de suprimare a lup-

1) I d e m, fila 17.
2) I b i d e m.
3) I d e m, fila 171.

32.

tei revoluționare a poporului și posibilitățile de reali-
zare ale acestora, se interpunea o realitate, în fața căre-
ia au fost obligați, vrînd-nevrînd, să se supună. Toate
bandele înarmate, parașutate, pregătite pentru acțiuni te-
roriste împotriva poporului român, s-au soldat cu un eșec
total. Acțiunea legităților obiective ale istoriei și fap-
tul că masele cele mai largi luptau și acționau în virtu-
tea cerințelor acestora, obligă capetele înfierbîntate și
inimile negre ale legionarilor să-și recunoască neputin-
ța de a frîna dezvoltarea progresistă a României prin me-
todele concepute și pregătite cu minuțiozitate la adăpos-
tul și cu sprijinul nemijlocit al nazismului muribund.
Bluful în care nici autorii lui nu credeau, după care se
apropia o contraofensivă generală a Germaniei și o întor-
sătură în favoarea acesteia a celui de al II-lea război
mondial, începe să fie înțeles și de către cel din urmă
prostit și aruncat ca un animal turbat cu parașuta deasu-
pra organismului încă sîngerînd al poporului român. Recu-
noscînd cu deznădejde această înfrîngere, N.Petrașcu spu-
nea: "Cum ofensiva germană nu se producea, desigur că nu
era cazul să se întreprindă nimic (în sensul de a trece
la acțiuni armate deschise în spatele frontului și în in-
terior - n.n.)" [1].

Falsul legămînt

Instaurarea regimului democrat la 6 martie
1945 și capitularea Germaniei la 9 mai, a însemnat pentru
legionari o lovitură zdrobitoare, de moarte. In aceste îm-
prejurări, spune N.Petrașcu, legionarii erau "la o mare
răscruce. Germania, țara în care mișcarea legionară și-a
pus nădejdea că va fi alături de ea în făurirea idealului
ei, s-a prăbușit în cenușe și scrum, sub loviturile arma-
tei sovietice și a aliaților ei". Legionarii - spune el -
se simțeau împinși de Horia Sima "în fund de prăpastie" [2].

1) Loc.cit.vol.1, fila 496.
2) Declarația Petrașcu, pag.68.

33.

Aşa dar, numai o împrejurare fericită pentru poporul român obligă fiara legionară să-şi introducă în teacă cuţitul otrăvit, pregătit a-l împlînta în spatele românului care-şi aduna ultimele eforturi pentru eliberarea patriei pîngărită şi sluţită de cizma nazisto-legionară. Ei însă nu renunţă. Prin N.Petraşcu încearcă o manevră ce urmărea să inducă în eroare autorităţile de stat, apărînd în faţa acestora ca elemente loiale ce se abţin de la acţiuni ostile regimului democratic, asigurîndu-şi astfel o situaţie juridică favorabilă continuării activităţii lor antinaţionale şi antistatale. La 6 august 1945 N.Petraşcu lansează către legionari o circulară în care cere acestora să se încadreze, chipurile, în munca paşnică şi să păstreze o poziţie de respect şi loialitate faţă de autoritatea de stat. Referindu-se la această circulară, Petraşcu spunea că prin ea şi-a exprimat dorinţa pentru o înţelegere cu toate organizaţiile politice din acea vreme şi că urmărea ca şi legionarii să poată "contribui la opera de refacere a ţării" [1]. Este în afară de orice îndoială că fiecare om cu bună credinţă ar fi salutat o astfel de conduită a legionarilor, chiar dacă la acea dată ea nu ar fi fost rezultatul unui reviriment conştient produs în mişcarea legionară. Dar adevărul este că inclusiv N.Petraşcu, care în această acţiune a întîmpinat rezistenţa unor şefi legionari (Radu Mironovici, Gh.Manu etc.), a conceput iniţial această acţiune cu scop de manevră pentru crearea condiţiilor necesare refacerii mişcării legionare, la adăpostul unor elemente ale organelor de stat.

După circulara în discuţie, cercurile palatului ca şi alte cercuri reacţionare s-au alarmat şi au manifestat îngrijorare în legătură cu o eventuală apropiere între legionari şi forţele politice de guvernămînt, ceea ce, evident, le-ar fi slăbit sensibil potenţialul de împotrivire şi luptă faţă de revoluţie. Prin Rică Georgescu, palatul l-a întrebat pe N.Petraşcu "dacă legionarii intră în pasivitate", la care acesta, prin Gh.Manu, comunică că "legionarii rămîn pe poziţii" [2].

1) I d e m, pag.69.
2) Arh.Stat.Buc.(K) Fond "A" dos.14900,vol.1,fila 522.

./.

34.

Intr-o altă discuţie cu Gh.Manu, care dealtfel se arătase nemulţumit de "capitularea" lui Petraşcu şi a legionarilor care-l urmau, Petraşcu răspunde: "Fii liniştit, legionarii vor lupta acolo unde trebuie la momentul oportun" [1]. Cu acelaşi prilej N.Petraşcu şi Nelu Rusu, din partea comandamentului legionar, l-au însărcinat pe Gh.Manu "să rămînă în ilegalitate, să conducă grupurile subversive legionare nedepistate de organele de stat" [2].

Sub masca aşa zisei politici de respect şi loialitate faţă de regimul democrat, legionarii trec la reorganizarea şi reactivizarea organizaţiei lor în vederea luptei pentru răsturnarea puterii populare. Această acţiune a fost însoţită de înfiinţarea a o serie de organizaţii teroriste, subversive, care urmăreau ca în perioada tratativelor internaţionale referitoare la încheierea tratatului de pace cu România, să provoace în ţară dezordini, ciocniri sîngeroase, spre a dezlănţui astfel războiul civil. Spre sfîrşitul anului 1945 a luat fiinţă "Mişcarea Naţională de Rezistenţă" care încearcă să concentreze toate organizaţiile subversive din ţară în vederea organizării luptei pentru răsturnarea regimului democrat. Este semnificativ faptul că această organizaţie a luat fiinţă la îndemnul şi cu aprobarea regelui. Gh.Manu arăta că în vara anului 1945 palatul a luat un contact larg cu toate grupările subversive şi că el a jucat un rol de coordonare efectivă prin desemnarea lui Maniu ca conducător politic şi al lui Aldea, ca şef militar al acţiunilor subversive [3].

Pentru coordonarea activităţii bandelor teroriste recrutate din rîndurile celor două partide "istorice" şi ale legionarilor, Aldea avea în subordinile sale pe Vintilă Brătianu şi M.Fărcăşanu, din partea partidului liberal, pe cunoscutul legionar Horaţiu Comaniciu, din partea Partidului Naţional Ţărănesc şi pe George Manu din partea mişcării legionare. Prima acţiune a "M.N.R." a fost manifestaţia şi provocările de la 8 noiembrie 1945, cînd legionarii şi-au arătat din nou chipul de terorişti şi asasini, de sugrumători ai libertăţii poporului. Asmu-

1) I b i d e m.
2) I d e m, fila 523.
3) I d e m, fila 388.

./.

ţiţi de patronii lor, bandele legionare au ieşit din nou în stradă înarmate cu pistoale şi puşti, cu răngi de fier etc. Crimele şi dezordinile comise cu ocazia provocărilor de la 8 noiembrie, aminteau de zilele negre ale rebeliunii legionare din 21-23 ianuarie 1941. Au fost atacate sediile C.G.M. şi ale altor instituţii publice, au fost împuşcaţi soldaţi şi păzitori ai ordinei publice, au fost maltrataţi cetăţeni paşnici, ziare democratice au fost arse, a curs din nou sînge muncitoresc, fiind răpuşi de gloanţe 8 muncitori.

De asemenea, cu ocazia zilei de 10 mai 1946, în oraşele Iaşi, Oradea, Cluj, Arad, Sibiu, Tîrgu Mureş, sub masca unor manifestări monarhice, legionarii au provocat dezordini, au atacat coloane de muncitori şi reprezentanţi ai autorităţilor de stat, au debitat lozinci duşmănoase la adresa organizaţiilor şi partidelor democratice şi ale Uniunii Sovietice [1]. La 2 iunie 1946, a fost asasinat de către legionarul Ion Tomescu (în 1946 membru al P.N.T.), secretarul plăşii Lugoj al P.C.R., Gheorghe Frânţescu [2].

Prin organizarea unor astfel de provocări, partidele "istorice" urmăreau să creeze o anumită situaţie pe care apoi s-o speculeze în favoarea lor, să trîmbiţeze pentru cercurile imperialiste că în România chipurile nu ar fi linişte şi ordine. Maniu şi Brătianu împreună cu toate elementele reacţionare din România îşi făceau iluzia că pe această cale ar putea provoca înainte de alegeri o intervenţie imperialistă în treburile interne ale ţării noastre.

Descoperirea, în vara anului 1946, de către organele de stat a organizaţiilor teroriste subversive, apoi judecarea şi condamnarea membrilor acestora, a însemnat o puternică lovitură dată activităţii subversive, criminale ale legionarilor. Dar, oploşite în partidele "istorice", elementele legionare, în vara anului 1946 şi mai ales în timpul campaniei electorale, îşi intensifică activitatea complotistă, teroristă. Plină de ură împotriva forţelor democratice, reacţiunea, în rîndurile căreia legiona-

1) Scînteia din 16 mai 1946.
2) I b i d e m.

./.

rii ocupau un loc central, abuzînd de libertăţile acordate de regimul democratic, repudiaţi tot mai mult de masele populare, caută să folosească campania electorală pentru a lovi în interesele poporului român, în regimul democrat. In timpul alegerilor, sub mantia naţional-ţărănistă au fost organizate sute de echipe teroriste, dintre cei mai notorii legionari, menite să zădărnicească activitatea şi victoria forţelor democratice în alegeri. Aceste echipe teroriste au întreprins numeroase agresiuni şi asasinate împotriva elementelor democratice.

Rolul legionarilor în organizarea unor astfel de acţiuni complotiste, de sabotaj şi spionaj, reese cu şi mai multă putere din cercetarea activităţii organizaţiilor subversive din jurul cunoscuţilor reacţionari Pop, Bujoiu, Auschnith şi a cunoscutului legionar Gh.Manu,care "au pregătit prin violenţă răsturnarea guvernului legal, al regimului de democraţie populară al României şi reinstaurarea vechiului regim burghezo-moşieresc, atentînd în mod criminal la independenţa şi suveranitatea statului nostru" [1]. Cu acest prilej s-a demonstrat nu numai rolul de element de şoc nr.1 al legionarilor în întreaga activitate teroristă organizată de cercurile reacţionare româneşti, ci şi faptul că activitatea subversivă, inclusiv cea desfăşurată de legionari, era finanţată din căsele de bani ale vîrfurilor celor mai reacţionare ale capitalului românesc şi că era subordonată în întregime intereselor meschine şi duşmănoase ale acestora. Astfel, Max Auschnith, cel mai mare capitalist din România burghezo-moşierească a "donat" acestor organizaţii numai în trei luni din anul 1946 suma de un miliard de lei. Aceste sume cu care erau întreţinute organizaţiile subversive, erau stoarse din sudoarea poporului muncitor prin vînzarea la negru a mărfurilor de la Reşiţa, făcută de Alex.Pop şi banda sa, din speculaţiile cu fondurile destinate de stat pentru aprovizionarea muncitorilor şi funcţionarilor. Inainte de stabilizarea monetară din 1947, Al.Pop a vărsat în contul organizaţiilor subversive încă un miliard lei, iar Ion Bujoiu, finanţa dintr-un fond secret de la Societatea "Lupeni" trei sute milioane lei lunar. După stabilizare,

1) Procesul grupului de complotişti...pag.13-14.

./.

cînd fondurile complotiştilor au început să scadă, ei se adresează printr-o scrisoare unor puteri străine, solicitîndu-le un împrumut în orice condiţii, pe care-l garantau cu semnăturile celor mai mari capitalişti ce se obligau să le restituie după reuşita acţiunii de răsturnare a guvernului democratic.

Prin arestarea şi apoi condamnarea bandei de complotişti, spioni şi sabotori, în frunte cu Max Auşchnith, Alex.Pop şi Ion Bujoiu, legionarii au primit o lovitură decisivă. Cu tot diabolismul legionarilor, masele populare au zădărnicit şi de data aceasta, acţiunile lor criminale. Incercările cercurilor ultra-reacţionare de a răpi libertatea poporului şi a reinstaura regimul burghezo-moşieresc, s-au lovit de vigilenţa, dîrzenia şi hotărîrea oamenilor muncii care nu mai permit reîntoarcerea vremurilor întunecate de odinioară.

Legionarii — element promotor al bandelor teroriste

După arestarea bandei de spioni şi sabotori, condusă de Pop şi Bujoiu, proces în care au fost implicaţi şefi legionari ca N.Petraşcu, Gh.Manu, N.Chioreanu, V. Rădulescu, legionarii nearestaţi continuă să comploteze împotriva cuceririlor revoluţionare ale poporului. Incercînd să pună în aplicare planurile criminale elaborate, aceştia trec la reorganizare în vederea intreprinderii unor acţiuni înarmate îndreptate împotriva regimului democrat. Astfel, ei pun bazele sau constituie elementul de ... primordial, a numeroase bande înarmate contrarevoluţionare, care s-au dedat la acte de teroare, crimă, jefuiri, propagandă, instigare împotriva orînduirii socialiste, a proceselor revoluţionare. Dealtfel, aceste metode specifice legionarismului sînt îmbrăţişate de elemente ultra-reacţionare ale fostelor clase exploatatoare, partide şi organizaţii politice burghezo-moşiereşti, elemente care au slujit armata, poliţia şi siguranţa statului burghezo-moşieresc .

Cîţiva ani, în numeroase regiuni ale ţării populaţie paşnică a fost ameninţată, terorizată şi jefuită

./.

de asemenea elemente criminale, iar numeroşi oameni ai muncii, lucrători pe tărîm obştesc şi în organele aparatului de stat, au plătit cu viaţa ataşamentul lor faţă de cauza poporului. Iată cîteva fapte edificatoare: Lupeş Ioan, legionar, din anul 1940 condamnat pentru activitate contrarevoluţionară, în anul 1949 evadează din închisoare şi organizează împreună cu legionarul Măzăreanu Petre, o bandă contrarevoluţionară înarmată. Obiectivul iniţial al acesteia a fost de a ataca sedii ale organelor de miliţie, cu scop de crimă şi procurare de armament şi muniţiuni. Lupeş Ioan, de o ferocitate greu de descris şi Măzăreanu Petre, atacă lucrătorii de miliţie din comunele Lucăceşti şi Bîrsăneşti - Bacău şi, în două acţiuni banditeşti, curmă viaţa a patru lucrători, (serg.Dragomir Ioan, serg.maj. Lechea Ion şi respectiv caporal Sîrbu Dumitru şi serg.Carp Dumitru), răneşte grav pe soţia unuia dintre aceştia, jefuiesc armament, muniţii şi alte bunuri din localul postului de miliţie, iar apoi se retrag în munţi de unde desfăşoară numeroase atrocităţi împotriva unor cetăţeni paşnici din împrejurimi. Banda criminală a lui Lupeş este lichidată de organele de stat, cu ajutorul cetăţenilor din fosta regiune Bacău, în luna mai 1955 [1].

Deosebit de violentă şi cu nenumărate acte criminale a fost banda teroristă condusă de Lupşa Victor, care împreună cu legionarul Bălan Vasile - condamnat iniţial la 10 ani, iar apoi 25 ani muncă silnică pentru activitate legionară - pune bazele unei grupări teroriste de tip fascist, denumită "Vlad Ţepeş II". Principalul scop al acestei grupări teroriste l-a constituit răsturnarea prin violenţă a regimului democratic şi reinstaurarea puterii politice ale fostelor clase exploatatoare. In acest scop Lupşa Victor şi Bălan Gheorghe, au elaborat un plan amănunţit de pregătire a unei rebeliuni armate, care urma să înceapă la 23-24 iulie 1950, au pregătit manifeste anticomuniste şi antistatale, adresate diferitelor categorii de cetăţeni, care urmau să fie date publicităţii imediat după începerea acţiunii. La ordinul lui Lupşa, Bălan Gheorghe, în jurul zilei de 20 iulie 1950 ţine o consfătuire cu

1) Loc.cit.dos.23072, vol.6, filele 170-171.

./.

39.

circa 15 membri ai organizației subversive, la care, după cum arată el, "am dat instrucțiuni în sensul ca să se pornească la acțiune violentă în țară (împrejurimi – n.n.) pentru schimbarea situației politice care se va (urma să se – n.n.) produce în noaptea de 23 spre 24 iulie, cînd se va (urma să se – n.n.) porni acțiunea, spunîndu-le să fie înarmați, de asemeni le-am spus scopul acțiunii, adică ce au de făcut și anume: dezarmarea postului de miliție, arestarea milițienilor, în cazul cînd se poate să fie omorîți, dezarmarea organelor silvice, arestarea elementelor comuniste principale, ... ocuparea de către noi a instituțiilor principale, dîndu-se apoi semnalul de alarmă pentru răscularea locuitorilor" [1]. In noaptea de 23 iulie 1950, cîțiva membrii ai bandei s-au întîlnit în apropiere de comuna Soveja – Putna și s-au pregătit pentru a începe rebeliunea prin arestarea comuniștilor, atacarea postului de miliție, tăierea firelor de telefon etc. In această acțiune criminală, legionarii contau că "vor veni americanii", dar cum americanii nu veniseră și lipsiți de sprijinul cetățenilor, pe care de asemeni ei contau, sînt obligați să înregistreze un lamentabil eșec. [2] In august 1950 cîțiva membrii ai organizației subversive Lupșa, conduși de Bălan, au atacat, dezarmat și molestat un pădurar, intenționînd apoi să-l ucidă, au împușcat mortal un milițian etc. Relatînd modul cum au terorizat pădurarul, unul din membrii bandei spunea: ..."la ora 22,oo – 23,oo noaptea am mers cu toții (inclusiv Bălan – n.n.) la locuința pădurarului...am înconjurat casa ca să nu fugă pădurarul, iar Bălan, Botiș și Rășcan au intrat în casă, în care timp pădurarul a fugit prin grădină, iar eu (cel care relatează – n.n.) am tras un foc de armă asupra pădurarului și Rășcanu tot un foc de pistol, după care pădurarul a stat și s-a predat. Rășcanu Ion i-a luat arma cu 10 cartușe, iar Bălan l-a declarat arestat și l-a dus în pădure, după care l-a desbrăcat în pielea goală și a început să-l bată cu patul armei" [3]. Același sadic Bălan reproșa celui care a împușcat milițianul mai sus amintit,

1) Loc.cit.dos.22042, vol.1, fila 73.
2) I d e m, fila 1o7.
3) I d e m, filele 181-182.

./.

40.

că dece nu l-a "belit" înainte de a-l ucide ? [1]. Numai capturarea în noiembrie 1950 de către organele de stat a pus capăt acestei odioase bande legionare.

In martie 1948, un șef legionar – Ionescu Nicolae – din Curtea de Argeș, însărcinează pe legionarul Apostol Dumitru să se ocupe de reorganizarea legionarilor pe întregul județ Argeș, să-i înarmeze și pregătească pentru acțiuni subversive, teroriste. In urma unor noi ordine primite de la comandamentul legionar din București, Apostol încropește o organizație subversivă înarmată, alcătuită inițial din 1o, iar în final 18 legionari. Imediat după constituire, banda s-a dedat la agresiuni și crime împotriva unor cetățeni pașnici, mai cu seamă a celor care participau la activități obștești și îndeosebi la activitatea politică pentru transformarea socialistă a agriculturii. In vara anului 1949, banda este surprinsă de organele de securitate și, în lupta care a avut loc, 2 ofițeri sînt răniți și 2 luați prizonieri de către bandă, maltratați, schingiuiți, fiind eliberați numai după lichidarea bandei [2]. De menționat că din bandă au făcut parte și elemente aparținînd fostei moșierimi ca de pildă Gh. Predescu, Silișteanu Virgil zis Puiu. Pînă la capturare, legionarii din banda Apostol, au desfășurat o intensă activitate teroristă întreținînd o atmosferă de permanentă tensiune, frică și nesiguranță în rîndul populației din împrejurimi. Relatînd sistemele prin care întrețineau o astfel de atmosferă, unul din membrii bandei spunea că într-o noapte patru legionari au intrat în casa unui țăran. "Toți eram – înarmați cu pistoale mitralieră. Am bătut la ușă și mi-a deschis un țăran care s-a speriat... Dîndu-ne drept lucrători de la "Siguranța din Pitești", și care chipurile ne interesam de "reacționarii" din sat, țăranul a spus că a auzit despre o bandă condusă de unul Apostol, care era...un pungaș de avocat care "a mîncat banii țăranilor"... L-am scos pe acest țăran sub pretextul că trebuie să ne arate unde locuiește un alt țăran...Afară a vorbit cu Apostol Dumitru, care i-a spus că el este Apostol și conduce pe cei din pădure", iar după ce l-au maltratat "i-a cerut să spună familiei că am fost de la

1) I d e m.
2) Loc. cit.dos.23o71, vol.5, fila 9.

./.

siguranță, să tacă din gură fiindcă altfel îi va da foc"1).
La un alt țăran, după ce i-au înconjurat casa, cu misiunea de "a-l prinde viu", Apostol a descărcat cîteva focuri de armă automată în ferestre și porcul din curtea respectivă. "Auzind focul de armă - relatează unul din bandiții participanți - țăranul a ieșit din casă în cămașă și cu capul gol. Am tras în sus și cetățeanul a fugit într-o direcție unde nu era nimeni dintre membrii bandei și ne-a scăpat. Văzînd că ne-a scăpat țăranul - spune inculpatul - Apostol ne-a spus să-l așteptăm pînă va aduce fîn pentru a da foc casei"...apoi ..."i-am aprins casa. După ce a luat foc casa, eu - spune legionarul - am mers și am dat drumul vitelor din grajd. Apoi am mers cu toții să somăm copiii și soția țăranului să iasă afară din casă. Ei au ieșit cînd au văzut că le-am dat foc casei, erau doi copii, cel mai mare avea 20 ani și cel mic 7 ani. Apostol a legat băiatul cel mare - femeia (mama băiatului) a început să țipe și atunci Apostol a lovit-o cu patul armei în piept. Am plecat cu toții, luînd cu noi pe feciorul legat și am lăsat femeia țipînd și casa în flăcări. Am mers din nou în pădure și am ajuns la locul unde era stabilită banda, către seară"...2).

Numeroase crime, jafuri și maltratări a comis unul din cele mai sinistre figuri legionare din acești ani, Blidaru Vasile care, în fruntea unei bande ale cărei începuturi le găsim în anul 1949, a semănat groaza și panică în multe localități din fostele raioane Cehul Silvaniei, Satu Mare și Tășnad. Ura neînduplecată împotriva socialismului a constituit mobilul fundamental care l-a condus la numeroase crime și acte de violență împotriva unităților socialiste și a acelor cetățeni care se evidențiau în procesul transformării socialiste a agriculturii. Astfel, în ziua de 4 octombrie 1956 a maltratat bestial pe soții Cuc (Vasile și Maria) din satul Urviniș, drept răzbunare pentru activitatea lui Cuc Vasile ca președinte al Sfatului Popular al comunei Băița. In urma acestui act de teroare, Cuc Vasile a încetat din viață.

Cu 70 de jafuri și 15 crime își încheie activitatea și teroristă bandă Arsenescu - Arnăuțoiu, căreia

1) I d e m, vol.1, fila 62.
2) I d e m, fila 63.

i se pune capăt în mai 1958, prin efortul organelor de stat și a cetățenilor din fosta regiune Argeș.

Bucșan Leon a intrat în mișcarea legionară în anul 1936, iar după septembrie 1940, a fost șeful garnizoanei legionare și ajutor șef al Poliției Legionare Turda. Pentru atrocitățile comise în timpul rebeliunii legionare din 1941, este condamnat la 10 ani muncă silnică, însă se sustrage executării pedepsei, fugind în munți. După 1948, încropește o bandă teroristă care, pînă în iulie 1957 cînd a fost lichidată, a desfășurat numeroase acte de jaf și teroare împotriva unor cooperative și unități socialiste de pe raza comunelor Ciucundul de Sus, Armiciș și Cristeiul de Mureș din fostul raion Aiud.

Lista bandelor teroriste legionare care s-au ridicat cu arma în mînă împotriva construcției pașnice a societății socialiste, împotriva poporului român, ar putea fi completată cu alte și alte nume și crime. Exemplele la care ne-am referit, ca multe altele, atestă faptul că legionarismul nu numai că-și păstrează caracterul terorist, criminal, bestial, avut întotdeauna, ci continuă să constituie și în anii revoluției socialiste unul din dușmanii cei mai periculoși care nu se rezumă la propagandă și agitație, ori acte de sabotaj împotriva construcției socialiste, ci luptă cu arma în mînă împotriva poporului. Dealtfel, trebuie remarcat faptul că legionarii se aliniau și constituiau elementul principal de șoc al celor mai reacționare rămășițe ale claselor exploatatoare care scontau pe faptul că prin crimă, jaf și teroare, vor putea opri un proces revoluționar care se înscria pe linia dezvoltării obiective, logice, a istoriei poporului român. Că legionarii constituiau principalul sprijin al acțiunilor antistatale ale rămășițelor fostelor clase exploatatoare, este atestat și de faptul că în circa 170 organizații subversive lichidate pînă în jurul anului 1952 și care grupau aproximativ 3000 elemente ultrareacționare, peste 2000 erau legionari.

Fără a-și dezminți în nici-o privință tradițiile și trăsăturile morale, legionarii s-au dedat și la jafuri de proporții, executate după toate regulile banditismului de înaltă calificare. Unul din aceste acte l-a

constituit atacul banditesc asupra tezaurului C.F.R. din
Palatul Administrativ C.F.R., executat în anul 1948 de că-
tre o echipă de legionari condusă de Spiridon Obreja(aces-
ta își făcuse "studiile" de banditism și teroare la școala
legionaro-nazistă din Breitenfurt situată la 15 Km. de
Viena, școală care, după cum spunea Obreja, "era pusă sub
conducerea comandantului legionar Petru Mocoraru, iar
instructorii tehnici erau germani". La această școală cu
durata de 3 luni, au fost însușite pe lîngă metodele tero-
rii și jafului și tehnica radiotelegrafiei, cunoașterea
perfectă a modului de lucru cu aparatele de radio, desci-
frarea unor coduri pentru transmiterea și recepționarea
de corespondență secretă, metode de spargeri,etc.)

Nu este fără interes să urmărim succint
filmul acestui act de banditism nu des întîlnit în anale-
le jafurilor de mari proporții din România. Mobilul atacu-
lui era de esență...politică - după cum spunea organizato-
rul lui, Obreja. Dar vom constata că între acest mobil și
cel al unei bande de spărgători de profesie nu era nici o
deosebire esențială. In organizarea atacului s-a pornit
de la următoarele principii esențiale: Concepția de lucru -
a procura bani "prin orice mijloc"; mijlocul unic - "de
a fura acești bani"; locul care - după spusele lui Obre-
ja - "admitea considerentele noastre morale, era o insti-
tuție de stat". Ideea de a acționa în acest mod "a găsit
de la început totala aprobare și sprijin (și după cum vom
vedea și participare nemijlocită - n.n.) din partea lui
Stoica Ion" - legătura lui Obreja cu comandamentul legio-
nar.

După elaborarea și aprobarea planului con-
cepțional, Obreja, împreună cu Stoica Ion purced la pre-
gătirea condițiilor executării lui. Caută și găsesc le-
gionari printre funcționarii C.F.R., care le furnizează
toate informațiile și schițele locului unde se găsea teza-
urul; își recrutează legionari "oameni cu sînge rece,re-
flexe, inteligență, forță, discreție", pentru a acționa
nemijlocit. Își pregătesc materialele necesare acțiunii:
"revorvere, mască pentru față confecționată dintr-o buca-
tă de postav cu găuri pentru ochi și gură, mănuși pentru
a nu lăsa amprente, serviete în care să se pună banii,

./.

lame pentru tăiat sforile în care erau împachetați banii,
ținută impecabilă în ce privește îmbrăcămintea pentru a fa-
ce impresie bună, pălării sau șepci pentru a schimba înfă-
țișarea".

Lovitura a avut loc în ziua de 17 iunie 1948.
Relatînd modul cum au desfășurat operațiunea, Obreja spu-
nea la ancheta penală... "Am intrat în Palatul Administra-
tiv C.F.R. și de acolo în tezaur...intrați acolo, ne-am
așezat pe gangul care înconjoară tezaurul în partea opusă
a intrării...la ora 14,00,2 persoane, un bărbat și o feme-
ie au venit și au deschis tezaurul. Imediat, 3 dintre
noi... am năvălit peste ei și sub amenințarea revolvere-
lor i-am făcut să tacă și să stea nemișcați. Al patrulea
...a rămas pe coridor avînd însărcinarea să dea drumul la
ventilator, pentru a acoperi eventuale țipete și apoi să
facă siguranță pe coridor, prevenind astfel sosirea vreu-
nei persoane neprevăzute. Inăuntru...țineam sub amenința-
re cu revolverele pe cei doi în timp ce (C.V.)... umplea
gențile cu bani. Operația terminată, am ieșit din tezaur
fiecare luînd cîte o servietă cu bani..." [1]. Suma totală
furată se ridica la 16 milioane 800.000 lei, monedă nouă
după stabilizarea monetară din august 1947. Că acest jaf
era executat cu aprobarea și din însărcinarea comandamen-
tului legionar, este atestat de Simion Obreja, care decla-
ra că după victorie s-a întîlnit cu Nistor Chioreanu pe
str.Șerban Vodă în dreptul bisericii Sfîntul Spiridon și
după ce i-a comunicat că suma furată a fost doar de
13.000.000 lei, Chioreanu, relatează Obreja, "mi-a dat
dispoziție să nu mai afle nimeni, să fim extrem de pru-
denți și în cazul cînd am fi prinși cu bani asupra noastră,
să dăm orice altă explicație asupra provenienței lor,numai
pe cea reală nu. Mi-a spus apoi - conchide Obreja - că fap-
ta noastră împlinește un mare gol în situația actuală a
mișcării legionare.." [2]. Desigur că "băieții" au fost bine
răsplătiți cu o sumă inițială de cîte 100.000 lei fiecare,
agenților informatori legionari din Administrația C.F.R.
li s-au dat cîte 400.000 lei fiecăruia, iar restul bani-
lor au rămas la dispoziția acestora,care i-au investit

1) Arh.Stat.Buc.(K) fond "A", dos.20762,vol.2,filele 7-8.
2) I d e m, fila 9.

./.

în o ....vilă costînd 1.500.000 lei; monezi de aur - 3 milioane; 500 mii lei-aur; 940.000 lei - devize străine; dolari, franci elvețieni, etc.-450.000 lei. Mentorul bandei, Stoica Ion și-a luat de asemeni o sumă frumușică de 424.000 lei, lui N.Chioreanu i-au dat doar 100.000 lei, dar alți șefi legionari mai iuți de mînă, ca Ion Moldoveanu, a luat numai într-o singură rată 890.000 lei, urmată de o a doua rată de 320.000 lei. Restul banilor au fost investiți în armament, muniții medicamente, acte false, aparate de radio, hărți și alte materiale necesare activității teroriste și de spionaj ale legionarilor [1].

Banda de legionari din care făceau parte și autorii acestui jaf s-a dedat la numeroase alte acțiuni antistatale, antinaționale, cum au fost: procurarea de armament și muniţiuni și înarmarea mai multor legionari în scopul creării condițiilor unor acțiuni pentru răsturnarea prin violență a regimului socialist; organizarea trecerii clandestine peste frontieră a numeroși legionari și alte elemente reacționare; organizarea unui serviciu de falsificare de acte de identitate; organizarea unei rețele de spionaj în care au fost antrenați legionarii din Capitală și provincie, prin intermediul căreia au procurat și transmis prin cifru în străinătate, informații cu caracter secret. Referitor la activitatea de spionaj a acestei bande de legionari, remarcăm îndeosebi următoarele: din ordinul comandamentului legionar, Obreja a creat în Capitală două echipe care alcătuiau serviciul de informații legionar, iar în provincie fiecare regională legionară, își organizase un aparat propriu de informații care ținea legătura cu serviciul central. In Capitală, cele două echipe au fost puse sub conducerea lui Ion Jijie. Șefii de echipe, N.Bărbulescu și M.Măzăreanu, "strîngeau informațiile și le scriau (cu cerneală simpatică - n.n.) pe foi de caiet scrise printre rînduri". ..."Eu - spune Jijie - reduceam soluție de cerneală simpatică cu o altă soluție și apărea scrisul citeț. Transcriam pe hîrtie curată". Informațiile astfel culese se adunau la un anume Simionescu Nicolae care le transcria pe hîrtii foarte mici și le ascundea pînă la transmiterea lor în străinătate..."după o chiuvetă" [2].

1) I d e m, f. 26-30.
2) Loc.cit.vol.8, filele 21-22.

./.

Legionarii elaboraseră un plan de urmărire și răpire a unor demnitari, miniștri care conduceau departamente mai importante (Emil Bodnăraș) pe care intenționau să-i rețină ca ostatici, apoi să atace penitenciarele unde erau deținuți legionari și să oblige guvernul a face schimb între legionarii din penitenciare și demnitarii ostatici [1]. Pentru acest motiv multe din informațiile care-i interesau și pe care le colectau legionarii se refereau la locuințele miniștrilor mai importanți, traseele parcurse de aceștia spre locuință etc. Informațiile se mai refereau și la concentrări de trupe și manevre militare, acte de sabotaj posibile, sedii ale Partidului Comunist și ale organelor de securitate, închisori "și în general orice fel de informații pe care omul, (legionarul spion - n.n.) o credea bună și adevărată" [2].

Pe linia îndeplinirii misiunilor date de Horia Sima ca legionarii să desfășoare o intensă activitate de spionaj și a măsurilor luate de Gh.Manu, N.Chioreanu și Eugen Teodorescu încă înainte de luna martie 1948, a luat ființă un alt serviciu legionar de informații condus de Voinea Octavian, însărcinat să culeagă date cu caracter secret din domeniile: politic, economic și militar și anume: despre depozitele de armament, unități militare, dotarea lor, unități sovietice, amplasamente militare, fabrici de muniție și armament, precum și schițele acestora; despre producția industrială și agricolă, posibilități de sustragere de bunuri din aceste domenii, despre organizarea și metodele de muncă ale organelor de securitate, persoanele care pot fi corupte, procurarea de buletine de identitate, livrete militare, ordine de încorporare sau lăsare la vatră în alb, pentru a fi folosite de legionari etc. [3]. După depistarea rețelei de către organele de securitate, unii dintre componenți, au fugit în munți și s-au încadrat în acțiunile bandelor înarmate ale legionarilor [4].

In anii care au urmat, activitatea de spionaj a legionarilor s-a intensificat și a căpătat forme

1) I d e m, fila 4.
2) I d e m, fila 21.
3) Loc.cit.dos.23071,vol.5,fila 33.
4) I d e m, fila 36.

./.

tot mai periculoase, pe măsură ce ei deveniseră, pentru
serviciile de spionaj imperialiste, sursa principală de
agenţi şi pe măsură ce Garda de Fier se transformă literal-
mente într-o oficină de spionaj împotriva poporului român.
După 1949, mişcarea legionară îşi creiază în străinătate
adevărate centre de recrutare şi pregătire a spionilor pen-
tru a fi trimişi cu misiuni informative şi teroriste în
ţară. In fruntea unor astfel de centre se găseau cadre din
conducerea Gărzii de Fier, cum ar fi Puiu Traian pentru
Austria; N.Găină pentru Argentina; V.Iaşinski pentru Spa-
nia; V.Posteucă pentru Canada, Bărbulescu Marin pentru Pa-
ris. In această atmosferă, anii 1952-1953 cunosc o înteţi-
re a infiltrărilor de spioni legionari pe teritoriul ţării
îndeosebi prin paraşutări. In aceşti doi ani au fost pa-
raşutate succesiv cîteva echipe de spioni terorişti legio-
nari pregătiţi la şcolile occidentale sub directa supra-
veghere şi îndrumare a lui Horia Sima şi ale altor căpete-
nii legionare. Dintre aceste echipe ne vom opri asupra
celein condusă de Tănase Alexandru, paraşutată în regiu-
nea Oltenia în octombrie 1952. Cercetările întreprinse de
organele de stat în legătură cu împrejurările în care au
fost paraşutaţi şi misiunea legionarilor spioni conduşi
de Tănase Alexandru, au scos la iveală noi fapte care de-
monstrează adîncirea legionarismului în acte tot mai re-
probabile de trădare naţională. In primul rînd cu acest
prilej s-a demonstrat mult mai concret faptul că princi-
pala îndeletnicire a legionarilor din străinătate, era
spionajul în favoarea cercurilor reacţionare internaţio-
nale, împotriva poporului român şi că Horia Sima era prin-
cipalul coordonator al activităţii de spionaj al legiona-
rilor, fiind "recunoscut ca conducător suprem de servicii-
le secrete" 1). Fiind în relaţii cu cercurile de spionaj
occidentale, el purta diferite nume false, sub care îşi
ascundea activitatea criminală de spionaj (Georgescu etc.)
In străinătate, mişcarea legionară îşi creasă un aşa zis
"commandament operativ", condus nemijlocit de către Horia
Sima, ajutat de Traian Borobaru. "Activitatea mişcării
legionare - după cum recunoştea Tănase Alexandru - consta
în sprijinirea ţărilor (cercurilor războinice reacţionare

1) Loc.cit.dos.15557, vol.12, fila 46.

./.

- n.n.) occidentale pentru pregătirea unui război" 1). In
acest scop, Garda de Fier "caută să mobilizeze elementele
fugite din ţară pentru a le pregăti pentru acţiuni de spio-
naj, diversiune, sabotaj şi propagandă împotriva R.P.R."2).
In acest scop Horia Sima a creat diferite servicii specia-
lizate pentru munca informativă şi contrainformativă a
legionarilor, cum ar fi: Serviciul ofensiv, însărcinat cu
recrutarea şi pregătirea elementelor necesare activităţii
de spionaj în ţară şi, Serviciul defensiv care avea misi-
unea să se ocupe de contraspionaj în propriile rînduri.
Apare aici un element nou şi anume faptul că Garda de Fier
îşi organizează propriile formaţiuni de spionaj, precum îşi
pregăteşte, în multe situaţii, prin şcoli proprii, agenţi
pentru activitatea informativă şi contrainformativă. Rolul
cel mai important în toată această activitate îl avea Horia
Sima, care, după cum spunea Tănase - "ia parte la organiza-
rea serviciilor de contrainformaţii legionare în toate ţă-
rile unde există legionari (Germania, Spania, Franţa etc.),
la organizarea şcolilor de spionaj, unde trimite (trimi-
tea el) legionari şi ţine legătura cu serviciile de spio-
naj francez şi american" 3)

In anul 1953 "serviciul ofensiv" al legio-
narilor avea şcoli de spionaj în oraşul Lindau şi Isny
situate în fosta zonă franceză de ocupaţie a Germaniei.De
la şcoala din Lindau fuseseră paraşutate în ţară, pînă la
4 iunie 1953, două echipe de spioni legionari. După cum
rezultă din documente, în şcolile de spionaj legionare,se
continua şi perfecta pregătirea spionilor legionari făcu-
tă iniţial în şcoli de spionaj occidentale. Aşa de pildă,
şcoala legionară din Lindau era destinată pentru "exerci-
tarea în continuare a celor învăţate în şcolile (de spio-
naj - n.n.) franţuzeşti" 4). In general programul şcoli-
lor legionare de spionaj asigura pregătirea viitorilor
spioni în domeniul telegrafiei f.f., tehnica fotografică,
balisaj şi operaţiuni aeriene (lansări cu paraşuta etc.)
falsificări de acte, machiaj, sabotaj, cunoaşterea şi

1) I d e m, fila 47.
2) I b i d e m.
3) I d e m, fila 51.
4) I d e m, fila 55.

./.

minuirea armamentului, operațiuni de folosirea cifrului, transmiterea de informații cu caracter strict secret etc... etc.[1].

In aceste condiții de pregătire, serviciile de spionaj occidentale prin Horia Sima lansează și echipa de spioni condusă de Tănase Alexandru. Că această acțiune făcea parte dintr-un vast plan de infiltrare de agenți informatori legionari pentru desfășurarea unei activități de subminare prin spionaj a operei de construcție a socialismului din România, rezultă și din faptul că, misiunea principală a acestei echipe era de a studia și pregăti condițiile parașutării unor noi echipe de spioni pe teritoriul țării noastre. Referindu-se la aceasta, Tănase spunea: "După găsirea gazdelor și a terenului trebuia să comunicăm acest lucru prin radio, centrului. In această comunicare trebuia descris terenul și trebuia comunicat că avem gazde suficiente. Trebuia - continuă Tănase - să ni se comunice parola cu care va veni echipa pentru a o recunoaște, ora și ziua când sosesc, felul cum va trebui să semnalizăm avionului"[2]. Alex. Tănase era destinat să ia legătură cu echipele de spioni parașutate anterior (echipa Jagon și Tolan) precum și cu echipele care urmau să fie parașutate și care urmau să i se subordoneze în vederea creerii unei vaste rețele de spionaj, diversiune și sabotaj. Numai în cazul când ar fi reușit să intre în țară Horia Sima (variantă care făcea și ea parte din planul general de organizare a spionajului de către legionari) Tănase Alex. ar fi fost absolvit de această misiune[3]. Nu este, așa dar, greu de intuit planul vast pe care legionarii l-au conceput pentru crearea premizelor răsturnării regimului democratic și restaurării puterii politice și economice a claselor exploatatoare într-o epocă când socialismul era în plină desfășurare pe toate planurile vieții economice și sociale ale României. Ura neînduplecată împotriva socialismului și comunismului a constituit mobilul fundamental al acțiunilor criminale de spionaj organizate și desfășurate de legionari...

1) I d e m, filele 181-182.
2) I d e m, fila 182.
3) I d e m, fila 183.

./.

"sînt cunoscut de mult ca un adversar al regimului comunist"[1], declara Tănase în ultimul său cuvînt în procesul grupului de spioni legionari deconspirați în octombrie 1953. "A trebuit să găsesc o posibilitate să lupt contra adversarului. Nemții - continuă el - ne-au dat posibilitatea să luptăm... și cînd s-a ivit această posibilitate, cînd forțele din vest s-au găsit pe aceeași linie cu ideea mea, am venit...să lupt. Am venit în țară, dar - dezamăgit, recunoaște Tănase - am avut....ghinion"!?![2] "Ghinion" au avut de fapt toți legionarii, toți dușmanii care s-au ridicat împotriva poporului, a operei constructive a națiunii române.

Pentru activitatea lor antistatală, legionarii implicați în acțiuni împotriva orînduirii sociale și de stat din țara noastră, au fost arestați și condamnați pe măsura gravității faptelor lor. Dar șirul actelor și faptelor antinaționale, dușmănoase poporului român, a foarte mulți legionari nu încetează nici după grațiere. Este aproape de necrezut, dar faptele dovedesc că în ciuda acelor realități care deveniseră de notorietatea opiniei publice mondiale în legătură cu evoluția vieții politice internaționale și interne ale României, care, după cum se știe, era favorabilă democrației, păcii și socialismului, legionarii se pregăteau febril și în închisori pentru a schimba cursul istoriei poporului român în favoarea claselor alungate de la putere, a fostului regim burghezo-moșieresc. In logica lucrurilor detenția precum și realitatea evidentă ar fi trebuit să aducă pe legionari în situația de a medita asupra faptelor și crimelor comise împotriva acestui popor dornic de libertate, pasionat constructor al vieții noi socialiste. Dar nu puțini dintre ei au folosit anii de detenție în vechile lor scopuri criminale, nedezmințind cu nimic trăsăturile generale ale legionarismului în tot ce a avut el esențial: teroare, crimă, comploturi, spionaj etc. - adaptate bine înțeles la condițiile noii situații. Multe vîrfuri legionare condamnate pentru activitate

1) Loc.cit.vol.5, fila 83.
2) I b i d e m. Grupul de spioni din care făcea parte și Alex.Tănase, a fost judecat. Împreună cu încă 12 spioni legionari, Tănase Alex. a fost condamnat la moarte, sentință care a fost executată.

./.

51.

antistatală, antinaţională şi-au propus ca principală sar-
cină de a lupta prin orice mijloace împotriva comunismului
ca ideologie şi practică social-istorică concretă. Un do-
cument legionar consemna, referindu-se la acest lucru, fap-
tul că şi în închisori "mişcarea legionară trebuia să-şi
găsească forma cea mai adecvată idealului său de luptă îm-
potriva comunismului şi de aceea ea îşi alege ca formă de
luptă spionajul pe schema organizatorică anterioară" 1).
In urma arestării şi condamnării legionarilor care s-au
dedat la activităţi de spionaj, căpeteniile legionare or-
ganizează în închisori un puternic aparat de spionaj cu
mai multe obiective: de a întreţine practicile activită-
ţii de spionaj desfăşurate de legionari anterior; de a pre-
găti noi cadre consacrate activităţii subversive prin in-
termediul spionajului în perspectiva eliberării lor din de-
tenţie; de a furniza informaţii deţinute sau colectate de
legionarii arestaţi sau cei liberi din diferite probleme
ale vieţii ţării noastre; a furniza informaţii despre po-
tenţa de luptă a legionarilor din afară şi a celor ares-
taţi; a evita deconspirarea unor date cu caracter secret
deţinute de legionarii arestaţi din perioada anterioară
arestării lor, şi a le furniza prin mijloace specifice
serviciilor de informaţii străine prin intermediul apara-
tului de informaţii al legionarilor. Conducătorii legio-
nari, înrăiţi, acţionînd la ordinele lui Horia Sima, sau
ale altor şefi ai Gărzii de Fier, au creat în unele peni-
tenciare adevărate şcoli de spionaj, destinate pregăti-
rii cadrelor legionare, pentru această activitate pe tim-
pul detenţiei şi după. Unul din legionari relatează că
"prin şeful legionar M.A. ne-a (fost - n.n.) transmis
ordinul ca toţi şefii legionari care soseau în penitenci-
ar...să ne continuăm activitatea legionară de spionaj şi
culegerea de informaţii şi să trecem la pregătirea deţi-
nuţilor în acest scop. Timp de două săptămîni - continuă
susmenţionatul - şefii legionari în număr de circa 11
inşi, am făcut pregătirea deţinuţilor (de la carantina
unui penitenciar - n.u.) pe linie de spionaj şi informa-
ţii" 2). Cu acest prilej legionarii care se îndeletniceau

---

1) Loc.cit.dos.25979, vol.18, fila...
2) I d e m, vol.3, fila 4o9.

./.

52.

cu astfel de activităţi antistatale prezentau în faţa deţi-
nuţilor metodele, formele şi mijloacele pe care le-au folo-
sit în activitatea lor de foşti spioni. Uneori, şefii le-
gionari au iniţiat nişte monstruozităţi greu de descris
pentru a culege informaţii de la diferiţi legionari sau
de la alţi deţinuţi în scopul transmiterii lor, prin in-
termediul comandamentului legionar, serviciilor de spio-
naj străine. La procesul unui grup de legionari care, pro-
fitînd de lipsa de vigilenţă a unor organe administrative
şi de pază, au desfăşurat în cîteva penitenciare acţiuni
teroriste, criminale, s-a demonstrat că prin intermediul
unor astfel de metode se urmărea "de a se obţine informaţii-
le de care avea nevoie organizaţia legionară" 1) de la di-
feriţi legionari sau alţi deţinuţi care în virtutea dife-
ritelor împrejurări anterioare arestării, intraseră în
posesia unor astfel de date. Sintetizînd metodele teroris-
te folosite de unii şefi legionari asupra unor deţinuţi
pentru a le smulge date cu caracter secret, sentinţa în
procesul amintit, care se desfăşoară în noiembrie 1954,
consemnează: "metodele folosite de acuzaţi în această acţi-
une criminală au fost următoarele: bătaia deţinuţilor cu
ciomege, cu vînă de bou, curele, frînghii, picioare de la
paturi, cozi de mături, apoi: ţinerea deţinuţilor în pozi-
ţii chinuitoare timp îndelungat cu ochii la bec, într-un
picior, cu bagaje de la 2o la 4o Kg. pe spate, cu faţa la
perete, pe şezut cu mîinile întinse la picior, smulgerea
părului din cap şi a mustăţilor cu mîna pe viu, sau cu aju-
torul unui aparat confecţionat dintr-un nasture prins cu
aţă, strivirea degetelor de la mîini şi picioare prin fo-
losirea unui instrument special confecţionat de ei, pune-
rea unei cantităţi exagerat de mare de sare în mîncare
fără să li se dea apă deţinuţilor, obligaţia deţinuţilor
sub teroare de a mînca în poziţie incomodă, fără să fo-
losească mîinile, de a mînca mîncarea fierbinte, direct
fără să o mestece, opărindu-şi limba şi esofagul, jupu-
pindu-li-se pielea de pe buze şi limbă, obligarea deţinu-
ţilor sub tortură să mănînce materii fecale fie ale lor
fie ale altor deţinuţi, să bea urină, urinîndu-se în
gura lor, punerea deţinuţilor să se bată cap în cap unii

---

1) I d e m, vol.11, fila 197.

./.

cu alţii pînă li se umflau capetele şi cădeau în nesimţire, desbrăcarea deţinuţilor complet după care erau trecuţi printr-un cerc de bătauşi care-i loveau pînă cădeau în nesimţire..." [1] etc. Deoltfel, trebuie spus că legionarii deslănţuia o astfel de acţiune teroristă şi cu scopul diversionist de a o prezenta în faţa deţinuţilor ca fiind dirijată de administraţie. In realitate, cercetările au demonstrat "că această activitate teroristă a fost o acţiune a mişcării legionare în scopul de a submina regimul de democraţie populară şi de a-şi putea continua nestingheriţi activitatea lor criminală legionară" [2].

Legionarii care coordonau activitatea de spionaj în penitenciare au mers pînă acolo încît au asasinat, după cum recunoaşte unul dintre aceştia - Livinschi Mihai - "mai mulţi deţinuţi... pentru a nu trăda acţiunea de spionaj din penitenciar şi metodele pe care le foloseau în scop de a continua acţiunea informativă şi contrainformativă" [3].

Un obiectiv central urmărit de şefii legionari din detenţie a fost şi acela de a determina pe toţi deţinuţii legionari "să devină buni legionari-terorişti, diversionişti şi spioni, cari odată ieşiţi afară, să continue activitatea împotriva regimului". Unul din legionarii antrenaţi în această acţiune recunoaşte la proces "că organizaţia legionară a croiat din el un spion şi un diversionist, că acţiunea a dus-o... în interesele legionare, conştient de lupta contra regimului...,că acţiunea a fost dusă în scop de a se duce informaţii lui Horia Sima şi imperialiştilor americani." Deznădăjduit - acelaşi legionar recunoştea în faţa instanţei, că Garda de Fier a făcut din el "un legionar criminal, descreerat, înebunit, deformat, animalizat, fără nimic omenesc în el, educat de criminala organizaţie legionară..." [4]. Descoperite de către organele de stat, elementele legionare care s-au dedat la astfel de atrocităţi în unele penitenciare, au fost judecate şi condamnate. Prin sentinţa nr.

---

1) I d e m, f.f.196-197.
2) I d e m, fila 201.
3) I d e m, fila 200.
4) I b i d e m.

./.

32 din 10 noiembrie 1954 a Trib.Mil.Bucureşti, conducătorii legionari care au organizat şi dezlănţuit asemenea monstruozităţi, au fost condamnaţi la moarte şi confiscarea averii personale, "pentru crimă de acte de teroare în grup şi crimă de acte de pregătire la crimă de uneltire contra securităţii interne a Republicii Populare Romîne" [1].

In acelaşi timp însă, remarcăm faptul că foarte mulţi legionari reexaminîndu-şi critic întreaga concepţie, şi în faţa realităţilor oferite de orînduirea socialistă, s-au desprins de sub influenţa şefilor şi activităţii legionare, hotărîndu-se ca după eliberare, să se încadreze în opera paşnică constructivă a poporului nostru. La această evoluţie a multor legionari, un efect determinat l-a avut ansamblul de măsuri iniţiate de statul nostru, menite să pună inclusiv pe legionari în faţa situaţiei de a se convinge şi a recunoaşte superioritatea, din toate punctele de vedere a orînduirii socialiste, de faptul că numai socialismul creează adevărate condiţii pentru progres economic şi social-politic, că numai datorită orînduirii socialiste România a făcut uriaşe progrese în toate sferele vieţii sale, devenind o ţară cu o economie şi cultură în plină dezvoltare şi care se bucură de prestigiu tot mai mare pe arena internaţională. Prin intermediul presei, al literaturii, cinematografiei, precum şi prin crearea condiţiilor de a lua legătură nemijlocită cu realitatea, deţinuţii legionari, ca şi alţii, care au fost condamnaţi pentru activitate antistatală şi antinaţională, şi-au format treptat o altă viziune, mai reală, despre socialism şi comunism, despre politica statului nostru. Fiind puşi în faţa acestor realităţi de netăgăduit pentru orice om lucid, mulţi dintre ei, s-au angajat să renunţe la activitatea de subminare a operei constructive a poporului nostru.

Superioritatea omului lucid constă în faptul că este capabil să-şi examineze propria-i activitate, raportată la realităţile ce-l înconjoară, să scrute, să-şi găsească ţelul [illegible] şi să intuiască viitorul, să-şi [illegible] pe care să se antreneze în şuvoiul care-i asigură fericire şi prosperitate personală şi care-i face să se

---

1) I d e m, fila 220.

./.

simtă util societății umane al cărui produs este, să-și revadă critic propria-i viață și să rețină concluziile de cuviință pentru sine, pentru rolul și menirea lui în societate. Dealungul epocilor peste care istoria a așternut ani, decenii, secole, s-au înregistrat nu puține exemple care atestă că oameni înzestrați cu astfel de trăsături de luciditate și care au desfășurat activități antiumane, au fost în stare să-și schimbe cursul propriei lor vieți și să lupte pentru a și-o face mai utilă omenirii sau a o transforma dintr-un element de frînă, reacționar, într-un factor pozitiv. Desigur că astfel de revirimente, se produc nu automat, nu într-o manieră rectilinie fără sinuozități și răsturnări. De fapt, procesul însăși, dacă are loc, pentru individul sau categoria de indivizi în cauză, este o răsturnare, dar nu o răsturnare spre neant, spre necunoscut, spre întuneric, ci invers, spre lumină și prosperitate, ceea ce în realitate are valoare de ridicare spre astfel de țeluri nobile. Dar această ridicare a omului, peste ceea ce a fost el înainte, această renunțare la sine-și, această descoperire a ceea ce este el în realitate, această capacitate de a se autovalorifica la înălțimea propriilor valori, acest proces de negare a negației, se realizează și se împlinește numai dacă există condiții prielnice, favorabile, numai dacă societatea, colectivitatea - mare sau mică - îl pune în situație, îi subliniază, stimulează și realizează valorile potente pe care obiectiv le are.

Reflectînd asupra unor metamorfoze petrecute cu legionarii în anii de după eliberare, nu putem să nu remarcăm că multora dintre ei le-au fost și le sînt proprii astfel de procese. Este în afară de orice îndoială că profundele transformări social-economice și politice ce au avut loc în ultimul sfert de veac, nu puteau, obiectiv, să nu influențeze pozitiv și asupra multora dintre legionari. Dacă am încerca să schițăm ceea ce este esențial în evoluția lor din aceste puncte de vedere, ar trebui subliniate următoarele: În primul rînd faptul că obiectiv, în interior, legionarismul, ca dealtfel toate curentele, grupările și partidele politice reacționare, puse în slujba claselor exploatatoare, și-a pierdut baza social-economică care

./.

i-a dat naștere și în slujba căreia a fost pus. Proprietatea privat-capitalistă și moșierească, clasele exploatatoare și mozaicul social-politic mic burghez generat de specificul orînduirii societății românești dintre cele două războaie mondiale care au generat mișcările de extremă dreaptă, fasciste, zac de mult timp în cimitirul istoriei românești. Pe ruinele vechii orînduiri sociale, poporul român, a ridicat și continuă să edifice o nouă orînduire socială-socialismul, care țintește spre piscurile comunismului. Aceasta nu se rezumă doar la ideologie, la planuri și idealuri, ci a devenit o realitate la îndemîna fiecăruia, din momentul cînd viața-i devine perceptibilă, pînă dispare. Această realitate, constituie elementul hotăritor care consacră, pe planul general al istoriei României, fiasco-ul orînduirii burghezo-moșierești cu tot cortegiul de formațiuni politice căreia i-a dat viață, inclusiv legionarismul. Naivitatea unor legionari i-au făcut să dea crezare ideilor produse de capetele înfierbîntate ale conducătorilor lor, după care chipurile, legionarismul ar fi fost chemat să reformeze vechea orînduire socială și să aducă prin aceasta un plus de fericire pentru cei obidiți. Dar trebuie ținut seama de faptul că orînduirea însăși nu putea crea astfel de condiții, deoarece legionarismul fusese creat de vechea orînduire, nu pentru a o reforma, ci pentru a o conserva, a o apăra împotriva reformărilor, a prefacerilor ce veneau în contradicție cu interesele claselor exploatatoare. Chiar N.Petrașcu este pus în situația de a recunoaște că "noi (legionarii - n.n.) am vrut să fim revoluționari (termenul este desigur impropriu - n.n.) dar prin idealul nostru nu făceam altceva decît să menținem orînduirea veche și anacronică. Reformismul nostru (chiar dacă ar fi fost în intenția reală a vreunui conducător legionar - n.n.) era ușor de structură și nu putea să aducă schimbări radicale"[1]. Așa dar, capitalismul, orînduirea burghezo-moșierească nici nu putea pune în chip obiectiv legionarismul în situația de a-și arăta neputința, anacronismul și caracterul său diversionist. Numai socialismul cu marile lui prefaceri, [illegible]

1) Declarația lui N.Petrașcu, fila 77.

./.

inclusiv legionarismul, în fața acelor realități care conduc pe fiecare om lucid la meditație - cine vrea s-o facă - și-l obligă - dacă nu vrea să rămînă ridicol - la recunoașteri. Dealtfel, este o chestiune care privește nu numai și nu neapărat pe legionari, ci pe toți cei care au slujit într-un chip sau altul vechea orînduire burghezo-moșierească din România. In acest context deci, spuneam că obiectiv evoluția noastră istorică din ultimul sfert de veac a transformat definitiv legionarismul în cadavru politic și ideologic. Ori, este o chestiune de logică elementară că orice om care vrea să trăiască, se desprinde de cadavru și caută viața, dacă o îndrăgește. In această viziune cine ar putea spune, fără să fie în contradicție cu adevărul, că toți legionarii s-au antrenat în această morbidă activitate politică cu scopul de a muri?. Nu dorim să recurgem la noi exemple, dar în decursul cercetărilor noastre, am constatat că și cei mai zeloși propagatori ai cultului și idealurilor morții legionare, s-au cutremurat în fața morții și au vrut să trăiască. Din unghiul de vedere al acestor considerente, orînduirea noastră socialistă a luat și ia act de declarațiile de desolidarizare cu legionarismul a multor legionari, inclusiv dintre elementele fost conducătoare.

Nu este oare mesagerul unui adevăr, la care au ajuns foarte mulți legionari și Victor Ion Vojen, cînd spune că: "In România de astăzi, în lumea ce se înnoiește, nimeni nu-și mai aduce aminte, nimeni nu se mai gîndește la vreun Codreanu, Sima sau alți apostoli nefericiți", că "din ce a fost vechi s-a păstrat numai ce este valoare reală, permanentă... Iar restul, ce-a fost fals sau găunos, ceea ce a fost infirmat de istorie și de marile prefaceri, a dispărut, s-a stins"? Desigur că el este un astfel de mesager!. Dece nu am crede că fiind rezultatul unui proces de revenire, de ridicare deasupra a ceea ce a fost el ca șef legionar, cînd Vojen recunoaște public un mare și fundamental adevăr cotidian românesc și anume că... "nu mai vezi oameni în zdrențe, cerșetori pe la colțuri. Vechiul peisaj a dispărut, noul i-a luat locul pretutindeni și parcă toți au întinerit. Chiar și cei mai vîrstnici, urmînd pilda tineretului, merg cu pași vioi,

ridică fruntea, surînd vieții. Și cum ar putea fi altfel - se întreabă pe bună dreptate Vojen - cînd lumina, bunăstarea și tihna au pătruns în cele mai îndepărtate sate și orașe, cînd toți participă la tot ce e viață economică, artistică, culturală, teatru, muzică, poezie, film, o altă lume!" Incheindu-și relatarea sentimentală, Vojen remarca: "In fața acestor înfăptuiri dacă nu ai mintea aburită de duhuri mistice și dacă ești un om de bună credință, poți nega?. Poți să te mai îndoiești?. Cînd vezi pămîntul țării brăzdat în lung și-n lat de tractoare și combine ieșite din uzină românească, cînd vezi sate și orașe cum se înalță an de an, cînd totul se preschimbă din adîncuri și cînd știi că această operă e numai un început, nu trebuie să recunoști și să mărturisești puterea de creație a acestei lumi noi?...nu sînt oare chezășie că lumea socialistă, cu voința-i de neînvins pregătește poporului un rol măreț, rolul de stăpîn al propriilor sale destine?" 1). Pe aceleași coordonate se înscriu și reflecțiile pe care le făcea N. Petrașcu cînd spunea că: "Noi (legionarii - n.n.) ne vom găsi liniștea sufletească numai alături de harnicul și bunul nostru popor. Eu ca profesor - spunea Petrașcu - [illegible] și nu pot să fiu supărat cînd peste 3.000.000 elevi (cifra este veche și mult depășită - n.n.) primesc cărți gratuite de la stat?... Astăzi - spunea el mai departe - declar convins și hotărît că nu mai cred nici în morții din morminte și nici în trădătorii de peste hotare. Cred în forța și vitalitatea poporului. Cred în fapte și oameni. Cred în minunile care se înfăptuiesc în patria noastră...mă bucur din toată inima - recunoaște el - de toate succesele țării mele și pun întrebarea celor care mă ascultă: ce vor, să vină Horia Sima să dărîme furnalele, să redea moșiile înapoi moșierilor, să înapoieze fabricanților fabricile? să ardă casele oamenilor, să vîndă cenușa americanilor, așa cum și-au vîndut sufletul?...România de azi - spunea mai departe Petrașcu - nu mai ocupă loc de frunte în statisticile internaționale, nici la rubrica analfabeților, nici a bolilor sociale, nici a jafurilor și nici a crimelor"...România," remarca mai departe pe bună dreptate Petrașcu, "ocupă loc de cinste la O.N.U. Ea este prezentă și apreciată în tîr-

1) Glasul Patriei din 30 martie 1965.

pația internațională. Specialiștii români montează mașini și fabrici întregi în India, China, Anglia și în alte țări. Oamenii de cultură și sportivii patriei noastre cuceresc laurii victoriilor în sălile de spectacole și pe stadioanele lumii. Așa se prezintă România, așa se prezintă oamenii socialismului" 1).

Ne oprim la relatările celor doi fruntași legionari - Vojen și Petrașcu. Recunoașterile lor sînt un adevăr atît la propriu cît și la figurat, care concordă cu realitatea, însă cu o realitate mult mai complexă și mai profundă. Desigur poziția lor nu o luăm drept o îmbrățișare a socialismului, a comunismului sau ca o părăsire radicală a legionarismului ca concepție și ideologie. Poziția lor însă, ca a multor legionari, este poziția firească a unui om lucid, care a capitulat definitiv și necondiționat în urma unui insucces total și în fața unor realități de netăgăduit.

În aceste condiții și ca o confirmare expresivă a profundului umanism și o dovadă a tăriei de neclintit a societății noastre socialiste, în anii 1962-1964 partidul și guvernul nostru au hotărît să elibereze din detenție deținuții politici care-și executau pedepsele pentru activitatea lor contra orînduirii sociale și de stat, inclusiv pe legionari. Acordîndu-li-se credit că în urma reexaminării critice a propriei activități antistatale și a angajamentelor că se vor integra în opera constructivă a întregului popor, legionarii au fost puși în situația de a-și dovedi poziția reală față de tot ceea ce poporul român a făurit și-și propune să făurească.

Anii care au trecut sînt o nouă dovadă a faptului că numai socialismul este orînduirea care poate recupera pe acei oameni care socialmente au constituit altă dată un mare pericol, că numai în condițiile socialismului, capacităților canalizate altă dată spre crimă și jaf, li se pot oferi condiții de valorificare spre binele omului. Experiența acestor ani arată că cei mai mulți legionari au tras învățămintele cuvenite din experiența vieții și activității lor criminale, că în anii detenției au fost refăcuți moralmente și că le-au fost reînviate trăsăturile

1) Declarația lui N.Petrașcu, fila 85.

./.

specifice ființei umane, atrofiate de legionarism. Regimul nostru socialist a creat fiecăruia posibilitatea de a se încadra în efortul întregului popor pentru realizarea planurilor de dezvoltare a țării, spre noi culmi ale civilizației și cei mai mulți răsplătesc această încredere, acest credit cu o atitudine loială, corectă, față de orînduirea noastră socială și de stat. Dar tot atît de adevărat este că mulți foști legionari, în ciuda avertismentelor și a anilor de detenție, în ciuda posibilităților ce li s-au oferit de a deveni oameni onești, continuă să se dedea la acțiuni contra intereselor poporului și a țării noastre, că unii dintre foștii legionari constituie o sursă prin care se alimentează acțiunile cercurilor reacționare împotriva patriei noastre. Și dacă cortegiul de crime și bestialități care a dominat întreaga evoluție a mișcării legionare, dacă actele de trădare națională care au făcut parte integrantă din profilul moral al legionarismului și caracterizează și în prezent pe legionarii din străinătate, ce trăiesc din solda serviciilor de spionaj imperialiste, constituie sursa care alimentează și astăzi pe unii legionari în acțiuni împotriva intereselor poporului, în ciuda dovezilor de clemență nobilă ale orînduirii socialiste - aceștia vor suporta consecințe pe măsura faptelor. Dealtfel, statul nostru socialist nici un moment nu și-a făcut iluzia că toți legionarii vor renunța la acțiunile lor antistatale și antinaționale. Pentru aceasta vigilența poporului și a organelor de stat este și va fi mereu trează.

....

Organizarea Serviciului Special de Informații (1919-1951)

Lt. col. MEIANU NICOLAE
Cercetător științific

Serviciul Special de Informații, așa după cum rezultă din documentele de arhivă, a luat ființă în toamna anului 1919, în cadrul Biroului II Contrainformații de pe lîngă Marele Stat Major, sub denumirea de "Serviciul Secret" denumire sub care funcționează pînă în noiembrie 1940, cînd își schimbă titulatura în Serviciul Special de Informații.

Așa după cum este cunoscut acest nou aparat de represiune a luat ființă ca urmare, pe de o parte, a necesității de a se întări mijloacele de apărare ale Statului romîn care prin actul de la 1 decembrie 1918, reușise prin lupta seculară a maselor populare din toate provinciile românești, să înfăptuiască unitatea națională, iar pe de altă parte a intenției de a se întări mijloacele de represiune interne îndreptate împotriva avîntului revoluționar al maselor muncitoare.

Pentru prima dată activitatea Serviciului Secret a fost împărțită în două secții principale ;

- Secția informații, care avea menirea să se ocupe cu culegerea de date și informații din afara fruntariilor țării;

- Secția contrainformații, care trebuia să se ocupe cu activitatea de descoperire și contracarare a spionajului străin intreprins împotriva statului nostru.

Pînă la sfîrșitul anului 1924, începutul anului 1925, Serviciul Secret, desfășoară o activitate redusă,

neînsemnată. După această dată, prin venirea lui Mihail Moruzov la conducerea sa, Serviciul Secret prinde viață, începe să-și intre în atribuțiuni.

Reorganizarea Serviciului Secret din anul 1928

La sfîrșitul anului 1927, și începutul anului 1928, în țară se intensificaseră acțiunile clasei muncitoare împotriva marelui capital. Burghezia era alarmată. In aceste vremuri tulburi pentru orînduirea burgheză, Mihail Moruzov, vine cu propunerea de a-i da Serviciului Secret o nouă structură organizatorică. Propunerea este imediat aprobată. Serviciului Secret i se dă acum o amploare mai mare, iau ființă noi compartimente, i se dau atribuții noi.

In urma acestei reorganizări Serviciul Secret se compune din :[1].

- Conducerea Serviciului, formată dintr-un șef de serviciu cu gradul de director general, fără locțiitori.

- Secretariatul General, organ nou înființat, care avea menirea să dirijeze toată corespondența de natură administrativă și organizatorică a Serviciului.

- Secția Informații, care constituia unul dintre compartimentele cele mai importante ale Serviciului Secret, se ocupa cu munca de culegere a informațiilor peste hotarele țării.

- Secția Contrainformații, Compartiment căruia după anul 1922, i s-a acordat o importanță sporită, se ocupa cu activitatea contrainformativă împotriva spionajului străin, care căuta să strecoare sau să-și recruteze agenți pe teritoriul patriei noastre. Mai culegea de asemeni informații și asupra curentelor politice din țară, informații pe care după exploatare le transmitea și Siguranței Generale pentru știință și măsuri.

- Agentura de teren și filajul, Agentura se ocupa cu urmărirea diferitelor persoane semnalate de către Secția de Contrainformații. Agentura de teren era formată din

1/ Arhiva C.S.S. dos.F.A. nr.17474 vol.1, fila 15.

echipe mobile care se ocupau cu culegerea de informații din diferite domenii de activitate ce interesa Serviciul Secret. Filajul era format și el din echipe de filori, special pregătiți pentru această treabă.

- Grupa Tehnico-industrială, economică, financiară. Aceasta era o subunitate care îndeplinea misiuni de contrasabotaj. Avea menirea să apere în special industria petroliferă și marile întreprinderi industriale și bancare de acțiunile de sabotaj și diversiune ale spionajului străin.

- Grupa administrativă. Se ocupa cu problemele de personal și de dotare a celorlalte compartimente ale Serviciului Secret cu cele necesare, în vederea unei bune funcționări.

- Grupa juridică. Această subunitate luase ființă din cerințele muncii pe care o desfășura Serviciul Secret. Funcționarii Serviciului Secret nu aveau calitatea de ofițeri de poliție judiciară - nu puteau executa anchete - ei fiind considerați ca specialiști numai în munca de culegerea a informațiilor. Pentru a suplini acest neajuns a luat ființă Grupa Juridică, care urma să fie încadrată cu magistrați din justiția militară.

Tot în aparatul central al Serviciului Secret, subordonată direct șefului serviciului, a mai fost creiată și "Centrala rezidențelor teritoriale", care avea în subordine "Rezidențele Teritoriale" organe ce desfășurau activitate informativă și contrainformativă în restul țării.

- Rezidențele teritoriale pe lîngă problemele de asigurare a liniștei interne, urmăreau în mod deosebit depistarea spionilor strecurați sau introduși prin diferite mijloace în țară de către spionajul străin. Pentru început au fost înființate "Rezidențe teritoriale" în orașele : Oradea, Constanța, Chișinău, Cernăuți, Tulcea și Timișoara.

"Rezidențele teritoriale" își desfășurau activitatea pe raza unui anumit teritoriu precizat prin normele de funcționare ale acestora. Ele erau obligate, ca în activitatea de zi cu zi să colaboreze și cu "Centrele Informative" ale Secției II-a Marele Stat Major, care își avea și ea create unele puncte informative de acest fel în regiunile de frontieră.

Reorganizarea Serviciului Secret din anul 1934

Pe măsură ce anii treceseră, Serviciul Secret, prin rezultatele obținute pe tărîm informativ reușise să

devină tot mai cunoscut. Palatul, cercurile guvernante, îi dădeau o înaltă apreciere. Șeful acestui aparat, Mihail Moruzov, era de acum consultat aproape în toate problemele legate de politica internă și externă a statului. De regulă, înainte de a se lua în dezbatere o problemă, se cerea lui Mihail Moruzov să prezinte, pe scurt ultimele informații transmise de agentura aparatului pe care-l conducea.

Serviciului Secret în perioada anilor 1933 - 1934, i se dau noi însărcinări.

Burghezia nu era mulțumită de măsurile luate de siguranță, împotriva mișcării muncitorești, deși acestea fuseseră destul de sălbatice, nu era mulțumită de aportul acesteia la apărarea "liniștei interne" a statului burghez. Bătăliile de clasă din anul 1933, ce culminaseră cu evenimentele sîngeroase de la Atelierele C.F.R.- Grivița, făceseră ca burghezia să se gîndească la noi măsuri de întărire a aparatului represiv. Se punea de acum accentul mai mult pe latura informativă, pe descoperirea din timp a acelor ce încercau să lovească în orînduirea burgheză.

Avînd în vedere faptul că Siguranța din acest punct de vedere nu se dovedise la înălțime și că cele mai însemnate rezultate pe tărîm informativ le obținuse Serviciul Secret, guvernanții burghezi, s-au oprit asupra acestui aparat. El trebuia întărit, dezvoltat.

In aceiași perioadă la orizont au apărut norii fascismului care amenințau însăși ființa națională a statului român. Incurajate de acapararea puterii în Germania de către naziști, organizațiile fasciste și retrograde își intensificǎ activitatea. In România începuse să-și facă apariția tot felul de agenți ai serviciilor de spionaj hitlerist.

Fără a neglija activitatea anti-muncitorească, cercurile guvernante, la sesizările Serviciului Secret dîndu-și seama de pericolul ce-l reprezintă fascismul pentru statul român, cer acestui aparat să-și intensifice activitatea informativă și de represiune și în această ultimă direcție.

Impotriva elementelor fasciste și retrograde, clasa muncitoare în frunte cu Partidul Comunist ducea încă de multă vreme o luptă necruțătoare de demascare a acestora în fața opiniei publice romînești.

Această situaţie îl determină pe Mihail Moruzov, ca în anul 1934, să propună pentru Serviciul Secret, o nouă structură organizatorică.

Cu această ocazie se elaborează şi un regulament de funcţionare al Serviciului Secret, regulament care intră în vigoare la data de 20 aprilie 1934. Acesta era de fapt primul regulament de acest fel din activitatea Serviciului Secret.

In art.1, al acestui regulament se precizează, că "Serviciul Secret" constituie organul tehnic al serviciului de informaţii al armatei, 1/ iar în art.2, se arată că misiunea acestuia consta în procurarea de informaţiuni (interne şi externe) cu caracter general, pentru Ministerul Apărării Naţionale, atît în timp de pace, cît şi în timp de război". 2/.

Prin această reorganizare, Serviciul Secret, ieşise de sub tutela directă a Marelui Stat Major, lucru prevăzut chiar în mod expres în art.3, al regulamentului sus amintit, care preciza : "Serviciul Secret este subordonat direct Ministerului Apărării Naţionale. Fără aprobarea prealabilă a Ministerului Apărării Naţionale, acest serviciu nu poate întreprinde nici-o acţiune...... cerută de alte servicii depinzînd de alte departamente." 3/

In ceea ce priveşte procurarea de informaţii militare necesare Marelui Stat Major, Serviciul Secret, trebuia să asigure Marelui Stat Major, informaţiuni "după nevoile operative...... atît în timp de pace, cît şi în timp de război", 4/ precizîndu-se totodată că aparatul tehnic al Serviciului Secret" este dator să execute orice ordine primite, referitoare la procurarea materialului informativ cu caracter militar" 5/.

Se avusese grije deci să se asigure o colaborare perfectă între Serviciul Secret şi Marele Stat Major.

Tot prin acest regulament, Serviciului Secret i se acordase drepturi largi, atît în ceea ce priveşte organizarea activităţii informative, cît şi în ceea ce priveşte încadrarea cu personal.

1/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol. 409 - fila 118
2/ I d e m
3/ I d e m
4/ I d e m
5/ Ibidem................................ - fila 119

./.

Art.5 din regulament, precizează că : "Serviciul Secret are în sarcina sa recrutarea şi formarea elementelor capabile să execute misiuni informative (interne şi externe) conform cerinţelor .... că :

..... face propuneri pentru numirea personalului bugetar oficial şi numeşte direct personalul acoperit...."
Si mai departe în art.6 se arată că : "Personalul descoperit va fi numit prin decizie ministerială, iar personalul acoperit se va numi şi înlocui prin decizia şefului Serviciului Secret" 1/

După cum se vede, şeful Serviciului Secret, respectiv Mihail Moruzov primise atribuţii noi, nelimitate chiar în unele direcţii. Regulamentul, amintit mai sus, prevedea în art.8 că : "Seful Serviciului Secret, exercită întreaga autoritate asupra personalului ce-i aparţine, atît din punct de vedere profesional cît şi disciplinar, avînd deplina libertate atît în alegerea personalului, avînd ca normă aptitudini profesioniste, cît şi a metodelor întrebuinţate pentru îndeplinirea misiunilor ce li se încredinţează, pe răspunderea sa, fără să angajeze, în cazuri de prăbuşiri inerente, Ministerul sau Statul în general".

.... "Serviciul Secret, în cazuri de asemenea prăbuşiri, va fi considerat ca o organizaţie autonomă". 2/

Si pentru ca Serviciul Secret să-şi poată desfăşura activitatea în mod nestingherit, în conformitate cu largile prerogative ce i se acordaseră, i se pun la dispoziţie şi fondurile băneşti necesare. Astfel prin art.9, al sus-zisului regulament se arată că "Seful Serviciului Secret este gestionarul fondului secret informativ ce i se pune la dispoziţie de Ministerul Apărării Naţionale .... pe care îl va întrebuinţa după nevoile Serviciului" 3/

Dar nu numai din punct de vedere al atribuţiunilor, Serviciul Secret înregistrează o dezvoltare vertiginoasă. Odată cu intrarea în vigoare a acestui regulament se trece şi la reorganizarea întregului aparat. Prin agentura de care dispunea peste hotare, Serviciul Secret a cules un bogat material documentar asupra modului cum erau organizate alte servicii de informaţii străine.

1/ Arhiva CSS, dos.F.O. nr.48340 vol. 409 fila 120
2/ I d e m
3/ I d e m

./.

S-au studiat documente privind organizarea "Intelligence Service-ului", a lui "2-ème Bureau - Francais", a F.B.I.-ului american. S-a studiat modul de organizare al serviciilor de informații din țările vecine, cum ar fi : Serviciul de informații bulgar, jugoslav, ungar, polonez și cehoslovac. 1/ S-a reținut de la fiecare ceea ce se credea că este aplicabil și în cazul nostru.

Noua organizare a Serviciului Secret se face deci, dupa criterii oarecum științifice. Se acordă o atenție și mai mare Secției de Informații ce se ocupa cu strîngerea de date și știri de peste graniță, i se măresc atribuțiile. Același lucru se petrece și cu Secția de Contrainformații. Serviciul Secret față de trecut își mărește mult competența.

De această dată se acordă o mai mare importanță și introducerii tehnicii moderne în muncă (ceea ce exista la vremea respectivă). In special s-a avut în vedere dotarea cu mijloace de legătură radio.

Pentru completarea personalului de specialitate, Marele Stat Major, detașează în Serviciul Secret, o serie de ofițeri cu pregătire superioară și cu aptitudini în munca informativă, aptitudini dovedite în activitatea practică desfășurată de către aceștia în cadrul Secției a II-a, a Marelui Stat Major. 2/ Marea majoritate a militarilor recrutați pentru Serviciul Secret trebuiau să se ocupe mai mult de culegerea de date și informații din afara granițelor.

In cadrul Secției de Contrainformații, avînd în vedere că aceasta își desfășoară activitatea în interiorul țării, predomina personalul civil. Si în această secție lucrau militari, însă de regulă, numai în posturi de conducere. Ca efective, Secția de Contrainformații, luase o amploare mai mare decît celelalte sectoare. Aceasta datorită noilor cerințe puse în fața acestui compartiment de către guvernanții burghezo-moșierești, care urmăreau să întărească activitatea informativă internă în vederea reprimării cu și mai multă furie a activității revoluționare a maselor populare.

In urma acestei reorganizări, Serviciul Secret, se compunea din următoarele compartimente :

a) Conducerea Serviciului

b) Secretariatul General

1/ Arhiva CSS, dos. F.A. nr.17474 vol. 1 fila 2o
2/ I d e m

c) Secția Informații

d) Secția Contrainformații

e) Echipa de filaj

f) Secția radio

g) Aparatul teritorial

a) Conducerea Serviciului Secret, se compunea dintr-un director general și dintr-un director general adjunct. Din anul 1934, pînă în anul 1940, funcția de director general a fost deținută de către Mihail Moruzov. Funcția de director general-adjunct nu a fost niciodată ocupată pe timpul cît la conducerea S.S.I.-ului s-a aflat Mihail Moruzov.

b) <u>Secretariatul General</u>, 1/ avea ca atribuțiuni primirea și repartizarea materialului informativ și contrainformativ sosit la serviciu; ținerea evidenței lucrărilor ordonate de către șeful Serviciului Secret; primirea și expedierea corespondenței, etc. La conducerea Secretariatului General s-a aflat ani de zile Gheorghe Marinescu, om cu o pregătire temeinică în chestiuni organizatorice, iar după moartea acestuia Moruzov l-a numit pe Stefan Enescu, rudă cu Paul Angelescu Ministrul Apărării Naționale din acel timp. Prin angajarea acestuia din urmă, Moruzov urmărea desigur să-și întărească poziția.

Secretariatul general, se compunea și el din mai multe compartimente, care se ocupau cu un anumit gen de atribuții. Avea patru birouri și un sub birou. Astfel :

- <u>Biroul I</u> se ocupa cu probleme de organizare. Executa studii în legătură cu organizarea Serviciului Secret. Strîngea documente și analiza modul cum sînt organizate serviciile de informații de pe lîngă armatele altor state.

- <u>Biroul 2 - Personal</u>, denumit și "Secția administrativă" se ocupa cu problemele de personal ale Serviciului Secret. Făcea angajări, mutări, scoateri de angajați. Ținea evidența personalului civil și militar. Se ocupa de executarea bugetului.

Acest birou mai avea în subordine și un subbirou care se ocupa cu probleme de administrație și casierie. In competința acestuia intra administrarea localurilor închiriate de Serviciul Secret, completarea și păstrarea obiectelor de inventar, necesare în activitatea serviciului, încasarea fondurilor și plata personalului bugetar.-

1/ Arhiva CSS, dos. F.O. nr.48340 vol.90, fila 129 și
dos. F.A. nr.17474 vol. 1, fila 21

S-au studiat documente privind organizarea "Intelligența Service-ului", a lui "2-ème Bureau - Francais", a F.B.I.-ului american. S-a studiat modul de organizare al serviciilor de informații din țările vecine, cum ar fi : Serviciul de informații bulgar, jugoslav, ungar, polonez și cehoslovac. 1/ S-a reținut de la fiecare ceea ce se credea că este aplicabil și în cazul nostru.

Noua organizare a Serviciului Secret se face deci, după criterii oarecum științifice. Se acordă o atenție și mai mare Secției de Informații ce se ocupa cu strîngerea de date și știri de peste graniță, i se măresc atribuțiile. Același lucru se petrece și cu Secția de Contrainformații. Serviciul Secret față de trecut își mărește mult competența.

De această dată se acordă o mai mare importanță și introducerii tehnicii moderne în muncă (ceea ce exista la vremea respectivă). In special s-a avut în vedere dotarea cu mijloace de legătură radio.

Pentru completarea personalului de specialitate, Marele Stat Major, detașează în Serviciul Secret, o serie de ofițeri cu pregătire superioară și cu aptitudini în munca informativă, aptitudini dovedite în activitatea practică desfășurată de către aceștia în cadrul Secției a II-a, a Marelui Stat Major. 2/ Marea majoritate a militarilor recrutați pentru Serviciul Secret trebuiau să se ocupe mai mult de culegerea de date și informații din afara granițelor.

In cadrul Secției de Contrainformații, avînd în vedere că aceasta își desfășoară activitatea în interiorul țării, predomina personalul civil. Si în această secție lucrau militari, însă de regulă, numai în posturi de conducere. Ca efective, Secția de Contrainformații, luase o amploare mai mare decît celelalte sectoare. Aceasta datorită noilor cerințe puse în fața acestui compartiment de către guvernanții burghezo-moșierești, care urmăreau să întărească activitatea informativă internă în vederea reprimării cu și mai multă furie a activității revoluționare a maselor populare.

In urma acestei reorganizări, Serviciul Secret, se compunea din următoarele compartimente :

a) Conducerea Serviciului

b) Secretariatul General

1/ Arhiva CSS, dos. F.A. nr.17474 vol. 1 fila 2o

2/ I d e m

c) Secția Informații

d) Secția Contrainformații

e) Echipa de filaj

f) Secția radio

g) Aparatul teritorial

a) Conducerea Serviciului Secret, se compunea dintr-un director general și dintr-un director general adjunct. Din anul 1934, pînă în anul 1940, funcția de director general a fost deținută de către Mihail Moruzov. Funcția de director general-adjunct nu a fost niciodată ocupată pe timpul cît la conducerea S.S.I.-ului s-a aflat Mihail Moruzov.

b) Secretariatul General, 1/ avea ca atribuțiuni primirea și repartizarea materialului informativ și contrainformativ sosit la serviciu; ținerea evidenței lucrărilor ordonate de către șeful Serviciului Secret; primirea și expedierea corespondenței, etc. La conducerea Secretariatului General s-a aflat ani de zile Gheorghe Marinou, om cu o pregătire temeinică în chestiuni organizatorice, iar după moartea acestuia Moruzov l-a numit pe Stefan Enescu, rudă cu Paul Angelescu Ministrul Apărării Naționale din acel timp. Prin angajarea acestuia din urmă, Moruzov urmărea desigur să-și întărească poziția.

Secretariatul general, se compunea și el din mai multe compartimente, care se ocupau cu un anumit gen de atribuții. Avea patru birouri și un sub birou. Astfel :

- Biroul I se ocupa cu probleme de organizare. Executa studii în legătură cu organizarea Serviciului Secret. Strîngea documente și analiza modul cum sînt organizate serviciile de informații de pe lîngă armatele altor state.

- Biroul 2 - Personal, denumit și "Secția administrativă" se ocupa cu problemele de personal ale Serviciului Secret. Făcea angajări, mutări, scoateri de angajați. Tinea evidența personalului civil și militar. Se ocupa de executarea bugetului.

Acest birou mai avea în subordine și un subbirou care se ocupa cu probleme de administrație și casierie. In competința acestuia intra administrarea localurilor închiriate de Serviciul Secret, completarea și păstrarea obiectelor de inventar, necesare în activitatea serviciului, încasarea fondurilor și plata personalului bugetar.-

1/ Arhiva CSS, dos. F.O. nr.48340 vol.40?, fila 129 și
dos. F.A. nr.17474 vol. 1, fila 21

Tot acest subbirou se mai ocupa şi cu administrarea şi asigurarea disciplinei trupei detaşate de către Ministerul Apărării Naţionale la Serviciul Secret. In fruntea acestui compartiment s-a găsit ani de zile numitul Lopădatu Dumitru.

- Biroul III. Foto-identificări 1/ (Serviciul identificărilor). Acest birou avea rang de Serviciu, fiind condus de un şef serviciu. La început nu dispunea decît de puţină aparatură necesară activităţii de fotografiere, identificării grafice, sau analize chimice. Cu timpul acest sector a luat o amplă dezvoltare, reuşindu-se să se asigure dotarea sa cu aparatură din cea în ce mai modernă, (aparatură existentă în acele vremuri pe piaţa mondială). Pentru organizarea acestui nou compartiment pe baze ştiinţifice, Moruzov a trimis la specializare în Franţa pe Gheorghe Cristescu (frate cu Eugen Cristescu - fost director în Siguranţă, iar apoi după anul 1940, fost şef al Serviciului Secret), care prin intervenţia generalului Berthelót a făcut practică chiar pe lîngă laboratorul Biroului 2 - Francez. 2/

Biroul III - foto-identificări (Serviciul identificări) 3/ în urma dezvoltării luate după anul 1934, şi-a împărţit şi el activitatea în mai multe compartimente distincte. Astfel nu după mult timp, în cadrul acestuia începe să funcţioneze :

- biroul expertizelor;
- laboratorul de chimie criminalistică;
- laboratorul foto;
- laboratorul de fizică;
- biroul desenatorilor tehnici şi
- tipografia

- Biroul IV. - Şcoli. Avea menirea să se ocupe de pregătirea personalului Serviciului Secret, în materie de informaţii şi contrainformaţii. El organiza cursuri de pregătire, efectua studii pe baza materialelor culese de către agentura Serviciului Secret, asupra serviciilor de informaţii străine. Aceste studii erau aduse la cunoştinţa propriului personal pentru cunoaştere şi masuri de orientare în acţiunile ce se întreprindeau împotriva spionajului străin.

1/ Arhiva C.S.S., dos. F.C.nr.48340 vol.409 fila 129 şi
2/ Arhiva CSS. " F.A. " 17474 " 1 " 26
3/ Ibidem fila 26-31 dos.F.A.nr.17474 vol. 1 fila 17

./.

c) Secţia Informaţii. x)

Acest compartiment, aşa după cum mai arătam, în ultimul timp, se dezvoltase mult. După venirea la putere, în Germania a lui Hitler, care flutura cu cinism steagul revizuirii tratatelor de pace încheiate după primul război mondial, curent revizionist la care se înhămaseră şi alte state, statul romîn avea nevoie de cît mai multe ştiri. Deşi Romînia se găsea în graniţele sale etnice, politica nazistă prezenta un real pericol şi pentru ea. De aceia era necesar ca Romînia să ştie din timp cine îi sînt prietenii şi cine îi sînt duşmanii, ca în raport de aceasta să-şi poată dirija acţiunile politice.

Aşa se explică intensificarea activităţii informative în afara hotarelor ţării. Romînia nu avea de gînd să atace pe nimeni dar nu era nici dezinteresată în ceea ce priveşte propria ei apărare.

Prin noua organizare a Serviciului Secret - Secţia Informaţii, primeşte o structură organizatorică adecvată noilor condiţii istorice. Eа se compunea din trei mai compartimente denumite Fronturi şi anume : 1/

- Frontul de sud ;
- Frontul de west ;
- Frontul de est ;

Fronturile la rîndul lor se împărţeau şi ele în:

- Serviciul de agentură şi : Aparatul de lucru al "Frontului" pe lîngă care funcţiona "Ataşatul Tactic", condus de un ofiţer specialist în munca de informaţii.

Serviciul de agentură se compunea din :

- agenţi indicatori, care aveau misiunea să studieze persoanele ce lucrau în mediile unde Serviciul Secret avea intenţia să pătrundă şi le alegea pe acelea ce, datorită anumitor slăbiciuni, vicii, stări afective, etc., se pretau la recrutare;

- agenţi recrutori care se ocupau cu recrutarea persoanelor indicate de către agenţii indicatori şi ;

- agenţii informatori, care se găseau deja angrenaţi în executarea diferitelor misiuni.

Aparatul de lucru al "Frontului" era împărţit în birouri. Cîte patru pentru fiecare front. Fiecare birou ocupîndu-se de cîte o ţară sau mai multe, după cum ţara respectivă interesa mai mult sau mai puţin statul romîn.

1/ Arhiva CSS. dos. F.C.nr.48340 vol.409 fila 142 şi
dos.F.A.nr.17474 vol. 1 fila 20-21

x) Vezi anexa 27.

./.

Pentru întocmirea de studii de specialitate pe lîngă fiecare front fuseseră ataşaţi cîte un ofiţer de marină, transporturi, transmisiuni şi cîte un ofiţer tehnic cu pregătire industrială.

Frontul de sud. 1/

- Se ocupa cu strîngerea de date informative, ce interesau statul romîn în scopul apărării sale, din ţările balcanice, sudul Europei şi Africa.

El era format din :

- Serviciul de agentură şi
- Aparatul de lucru al "Frontului" care se ocupa de pregătire şi exploatarea materialului informativ, primit de la Serviciul Agenturii ; coordonarea birourilor de studii ale frontului respectiv şi asigurarea unei stricte evidenţe a informaţiilor primite despre fiecare stat în parte.

Serviciul Agenturii era compus, aşa după cum menţionam mai sus din agenţi indicatori, recrutori şi informatori, care aveau atribuţii bine stabilite, atribuţii ce trebuiau respectate cu o stricteţe riguroasă.

Aparatul de lucru al "Frontului de Sud" se compunea din următoarele compartimente :

- Biroul 1 - Bulgaria
- Biroul 2 - Jugoslavia, Italia, Albania.
- Biroul 3 - Turcia, Grecia, Spania, Africa.
- Biroul 4 - Politico-Economic.

Primele trei birouri primeau şi exploatau materialul informativ cules de către serviciul agenturii din fiecare ţară, precum şi presa din ţara respectivă. Pe baza acestor materiale întocmeau studii şi sinteze.

Mai ţineau deasemenea evidenţa informaţiilor primite, exploatate sau în curs de exploatare.

Biroul politico-economic, se ocupa cu exploatarea informaţiunilor referitoare la problemele politice şi economice din statele respective. Aceste informaţii erau sintetizate în grafice, hărţi, tabele, etc. şi apoi supuse spre ştiinţa celor în drept.

Frontul de West.2/

Avea sarcina să se ocupe cu culegerea de ştiri, ce interesau Romînia, din : Ungaria, Germania şi celelalte state din apusul Europei. El era organizat pe două mari comparti-

1/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol. 409 fila 130
2/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol. 409 fila 131

./.

mente :

- Serviciul agenturii şi
- Aparatul de lucru al Frontului

Serviciul Agenturii frontului de west avea aceleaşi atribuţiuni ca şi Agentura Frontului de Sud şi aceiaşi structură organizatorică, adică dispunea de :

- agenţi indicatori ;
- agenţi recrutori şi
- agenţi informatori.

Aparatul de lucru al Frontului de West, era împărţit în patru birouri :

- Biroul 1 - Ungaria
- Biroul 2 - Germania
- Biroul 3 - Cehoslovacia, Franţa, Anglia, Belgia.
- Biroul 4 - Politico-economic.

Primele trei birouri se ocupau, ca şi în primul caz, cu prelucrarea şi exploatarea materialelor informative strînse de către Serviciul Agenturii.

Biroul 4 politico-economic, exploata materialul primit referitor la problemele politice şi economice din ţările în care îşi desfăşura activitatea Frontul de West. Întocmea pe baza acestor materiale grafice, scheme, hărţi, etc. din care se trăgeau concluziile de rigoare.

Frontul de Est. 1/ Avea şi el aceiaşi structură organizatorică ca şi celelalte două fronturi, adică :

- un serviciu al agenturii şi
- un compartiment de lucru al "Frontului".
- Agentura era împărţită în aceleaşi categorii de agenţi ca şi în primele două cazuri. In general misiunile informative nu difereau, era aproape aceleaşi, bineînţeles avîndu-se în vedere specificul ţării în care se acţiona.
- Aparatul de lucru, sau mai bine zis aparatul de coordonare al frontului se compunea tot din patru birouri :
- Biroul 1 - U.R.S.S.
- Biroul 2 - Polonia şi Ţările Baltice
- Biroul 3 - China, Japonia şi Manciuria
- Biroul 4 - politico-economic.

Biroul 1, 2 şi 3 avea ca atribuţiuni studierea şi exploatarea ştirilor şi datelor culese atît de către agentură, cît şi din presa zilnică ce apărea în ţările ce se aflau

1/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr.48340 vol. 309 fila 134.

./.

în atenţia Frontului de Est. După aceste date se întocmeau apoi diferite sinteze, rapoarte, etc., care erau trimise organelor competente.

Biroul 4 - politico-economic întocmeau ca şi în celelalte cazuri pe baza informaţiilor primite, referate, sinteze, hărţi, scheme, grafice, etc., referitoare la situaţia politică şi economică din ţările în cauză.

După cum se poate observa din această nouă reorganizare a Secţiei Informaţii din cadrul Serviciului Secret după anul 1934, din atenţia Serviciului Secret nu mai scapă nici-o ţară, indiferent că în acele timpuri ne era prietenă sau nu. Acesta de fapt, constituia unul din principiile de muncă ale lui Mihail Moruzov, care încă din primul război mondial, de cînd condusese succesiv Serviciul Special de Siguranţă al Deltei şi apoi Serviciul Special de Siguranţă al Dobrogei, desfăşurase activitate informativă (pentru a le afla poziţia faţă de ţara noastră), atît asupra inamicului, cît şi în ceea ce priveşte aliaţii. Nu-i cruţase nici pe unii, nici pe alţii.

In afara Serviciilor de agentură de pe lîngă fiecare front, conducerea Serviciului Secret, îşi avea proprii săi agenţi cu care ţinea direct legătura, fără intermediul "Fronturilor". Tot direct cu conducerea Serviciului Secret, ţineau legătura şi persoanele care făceau parte din corpul consular, legaţii, misiuni economice, misiuni culturale, etc., care în afara atribuţiunilor, oficiale primiseră sarcini informative din partea Serviciului Secret. 1/

Pentru activitatea din străinătate, "Fronturile" şi-au organizat aproape în toate ţările Europei rezidenţe.

d) <u>Secţia Contrainformaţii</u> x)

Cu ocazia reorganizării, Secţia de contrainformaţii capătă şi ea o altă structură organizatorică. Avînd în vedere atenţia crescîndă acordată Romîniei de către diferite servicii de spionaj străine, precum şi frămîntările ce aveau loc în ţară, în acea vreme, cercurile militare şi guvernamentale au întărit şi mai mult acest sector. Secţiei de contrainformaţii i s-au încredinţat atribuţii noi. A fost încadrată cu un personal mai calificat şi mai numeros. Pentru prima dată s-au creiat cursuri în vederea pregătirii cadrelor. 2/ In urma acestei reorganizări Secţia de contrainformaţii se compunea din

1/ Arhiva CSS. dos.F.A. nr.17474 vol.1 fila 21 -
2/ Arhiva CSS. dos.F.A. nr.17474 vol.1 fila 23
x) Vezi anexa 28.

./.

următoarele compartimente : 1/

- <u>Conducerea Secţiei</u>, formată dintr-un director şi un ajutor. In fruntea acestui compartiment a stat mulţi ani Nicky Ştefănescu, unul dintre oamenii de încredere ai lui Mihail Moruzov.

- <u>Secretariatul Secţiei</u>, compus din sectorul arhivă, presă şi biroul tehnic-cifru-recepţie. Tot secretariatul se ocupa de unele probleme administrative, cum ar fi : paza localurilor, dotarea acestora cu cele necesare, etc.

<u>Atagatura justiţiei militare</u>, compusa din ofiţeri magistraţi cu dreptul de a instrumenta cazurile de spionaj, de subversiune, etc., descoperite de către organele Serviciului Secret. Şeful acestui compartiment se subordona direct şefului secţiei de contrainformaţii în cazurile obişnuite şi direct şefului Serviciului Secret în cele deosebite.

Activitatea contrainformativă a secţiei se desfăşura pe compartimente distincte denumite grupe :

1. grupa I-a, contrainformaţii;
2. grupa II-a industrii;
3. grupa III-a acţiuni sociale;
4. grupa IV-a, informaţiuni militare.

Grupele la rîndul lor erau împărţite şi ele în două subdiviziuni şi anume :

- Agentura şi
- Evidenţa,

iar la grupa II-a industrii, mai funcţiona şi subdiviziunea "Ataşat militar-consilier tehnic".

Subdiviziunile agentură de la fiecare grupă erau împărţite pe "echipe", în raport de domeniul în spre care era îndreptată activitatea contrainformativă.

1.- <u>Grupa I-a Contrainformaţii</u>.

Acest compartiment avea misiunea să lupte împotriva spionajului străin. Trebuia să descopere spionii trimişi de diferite state, sub diverse acoperiri, avea obligaţia să preîntîmpine scurgerea de informaţii din diferite ministere, să urmărească personalul diplomatic al statelor străine, acreditat în ţara noastră, pentru a-i depista pe acei care se ocupau cu strîngerea de date secrete şi informaţii.

1/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr.48340 vol. 409 fila 141 şi
Arhiva CSS. dos. F.A. nr.17474 vol. 1 fila 21 - verso

./.

15

Grupa I-a, era compusă din :1/ a) compartimentul "Evidență" condus direct de către ajutorul șefului de grupă și b) compartimentul "Agentură".

Compartimentul "evidență", avea misiunea să țină o strictă evidență a tuturor materialelor și informațiilor culese de către agentură, iar pe baza acestora să întocmească studii și sinteze operative pentru conducerea Serviciului Secret și organele interesate.-

"Agentura", avea misiunea să execute activitatea contrainformativă pe teren. Ea se compunea din trei echipe:

- Echipa I-a Contraspionaj, formată dintr-un șef de echipă, 20 de agenți, indicatori și informatori. Ea supraveghează persoanele sesizate sau bănuite că lucrează pentru serviciile de spionaj stră ne, supraveghea organizațiile sub acoperirea cărora se cunoștea că lucrează diferite agenții de spionaj. Efectivul acestei echipe era împărțit pe specialități cum ar fi : lupta împotriva spionajului militar, politic, economic și industrial.

- Echipa II-a supravegheri ministere. Dispunea de același efectiv ca și echipa I-a. Ea avea sarcina să "supravegheze activitatea persoanelor suspecte din departamentul armată; furnizorii armatei; personalul ministerelor și personalul instituțiilor armatei". 2/

Această echipă urmărea însă numai acel personal care era suspect de spionaj și nu suspect de alte activități fie ele chiar și ostile statului. Pe cei ce erau suspecți pentru alte activități îi semnalau altor grupe care aveau sarcini precise în acest sens.

- Echipa III-a - Legații și atașați militari. Avea prevăzut același număr de personal ca și primele două, adică un șef de echipă și 20 de agenți, indicatori și informatori.

Acest compartiment era îndrituit să supravegheze "activitatea legațiilor străine și a atașaților militari".3/ În mod deosebit era supravegheat personalul diplomatic al statelor vecine și al Germaniei, Italiei și Spaniei.

1/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol. 409 fila 137
2/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr.48340 vol.409 fila 137
3/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vo. 409 fila 137

./.

16

2.- Grupa II-a industrii. Avea misiunea de a culege informații asupra persoanelor care lucrau în întreprinderile industriale și economice ce prezentau interes pentru apărarea națională. Se ocupa de asigurarea secretului de stat în aceste obiective și de asigurarea securității producției acestora. 1/

Grupa era condusă de către un șef de grupă, care avea în subordine directă compartimentul "Evidență" condus de către ajutorul său, pe "Consilierul tactic" reprezentat printr-un ofițer specialist în probleme contrainformative și pe șeful compartimentului "Agentură".

Compartimentul "Evidență", condus, așa după cum aminteam de ajutorul șefului de grupă, care trebuia să fie de profesie inginer, dispunea de un personal format din trei agenți și doi translatori. Acest compartiment juca un rol foarte important în activitatea grupei. El avea misiunea să țină evidența aplicării planului informativ elaborat de consilierul tactic și șeful grupei; să coordoneze rezultatele acțiunilor informative, să alcătuiască rapoarte, studii și să țină evidența lucrărilor grupei pe bază de dosare, fișe, grafice, etc.

"Consilierul Tactic" elabora, împreună cu șeful grupei, planul acțiunii informative ce trebuia desfășurat și valorifica materialul obținut prin compartimentul "agentură".

Compartimentul "Agentură", avea misiunea să supravegheze personalul întreprinderilor industriale, să semnaleze de îndată încercările de spionaj, sabotaj, agitații subversive, distrugeri, angajări de elemente suspecte....; să supravegheze activitatea furnizorilor armatei și să semnaleze elementele suspecte descoperite, precum și alte încercări de subminare a economiei statului nostru.

Compartimentul "Agentură" al grupei a II-a, era împărțită în patru echipe :

Echipa I-a Industrii ale armatei și instituții de stat în legătură cu apărarea națională.

Personalul acestei echipe era format dintr-un șef de echipă, agenți, indicatori și informatori. Avea misiunea să culeagă informații și să țină în supraveghere persoanele pretabile la divulgarea secretelor de fabricație; sau cele ce puneau la cale diferite acțiuni cu caracter subversiv.

1/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr.48340 vol. 409 fila 135

./.

17 In această ultimă categorie erau încadrate bineînțeles și persoanele care desfășurau activitate revoluționară.

In atenția acestei echipe intrau : Arsenalul Armatei, Arsenalul Aeronautic, Arsenalul Geniului, Pirotehnia Armatei, Pulberăria Dudești, Pirotehnia Bumbești, Regia Autonomă I.A.R., Fabrica Fecoase Avrig, Fabrica încărcat focoase-Avrig, Arsenalul Marinei - Galați, Fabrica de materiale-protecție-București, C.F.R., S.M.R., N.F.R., P.T.T., S.A.R.T., C.A.M., Societatea Radio-Difuziune, Societatea electrică-Cîmpina, Societatea electrică-Florești, Hidrofina, Uzinele S.E.T.A. - Sibiu, C.A.P.S., Imprimeriile Statului, Monitorul Oficial și Soc. L.A.R.E.S.

<u>Echipa II-a "Industrii, care lucrează permanent pentru armată"</u>. Era încadrată cu personal la fel ca și prima echipă adică dispunea de un anumit număr de : agenți, indicatori și informatori. Sarcinile contrainformative ale acesteia nu difereau de celelalte. Si în această sectoare se avea în vedere culegerea de informații asupra persoanelor suspecte că ar divulga secrete de producție, supravegherea acelora care pregăteau diferite acțiuni cu caracter potrivnic orînduirii sociale sau de stat. Singura diferență între activitatea primei echipe și a acesteia, o constituia sectoarele diferite în care își desfășurau fiecare activitatea. De pildă, echipa II-a avea în atenție : Santierul Naval Tr.Severin, Uzinele Reșița, Instalațiile Reșița pentru încărcat proiectile din Orăștie, Malaxa-Halta Titan, Malaxa-fabrica Zărnești, Santierul Naval Galați, Lemaitre, Intreprinderile Manițiu, Vulcan, Astra-Romvorus Tunuri-Brașov, Astra-Romvorus Muniții-Brașov, Dumitru Voina-Brașov, Intreprinderile Costinescu-Sinaia, Fabrica de tuburi și proiectile Concordia-Copșa Mică-Cugir, RIMMA, Prima Soc.de explozivi - Făgăraș, Petron-Brașov, Nitramonia-Făgăraș Ferom-București, Carbonit-Sinaia, Redevența-Fabrica de Soda-Ploiești, Rafinăria "Redevența" Ploiești, Rafinăria Vega-Ploiești, "Anticarbon"-Vulcan-Hunedoara, Antigaz-Vulcan-Hunedoara și S.E.C. - București.-

<u>Echipa III-a. Industrii destinate a lucra în timp de război pentru armată.</u>

Serviciul Secret a avut în vedere să apere împotriva spionajului străin sau altor acțiuni subversive și întreprinderile care în caz război, trebuiau să treacă de îndată la producția materialelor necesare nevoilor militare.

./.

18 Pentru acest lucru prin noua schemă de organizare în cadrul Secției de contrainformații, grupa II-a, a fost prevăzută echipa a III-a.

Această echipă avea misiunea să organizeze și să dirijeze direct activitatea contrainformativă în cadrul industriei metalurgice, electro-tehnice, chimice, de construcții, alimentare, textile, pielărie și miniere.

Antenele activității contrainformative, trebuiau întinse de la cele mai mari pînă la cele mai mici întreprinderi care intrau în nomenclatura ramurilor amintite mai sus. In cadrul acestora se urmăreau atît acțiunile de sabotaj, spionaj, diversiune, cît și acțiunile cu caracter social, contrare intereselor burghezo-moșierimii. Atenție deosebită se acorda modului cum se execută comenzile militare.

<u>Echipa IV-a - Evidența furnizorilor armatei.</u>

Pe lingă obiectivele amintite, Serviciul Secret, a acordat aceiași importanță și acelor ce erau obligați sau își luau obligația să asigure aprovizionarea armatei cu diferite bunuri, adică a furnizorilor. Pentru aceasta a fost înființată echipa a IV-a, din grupa II-a, care avea misiunea să supravegheze activitatea tuturor furnizorilor armatei, iar în cazul depistării de elemente suspecte sau de acțiuni contrare intereselor de stat în aprovizionarea armatei, să ia măsuri de urmărire sau clarificare.

3.- <u>Grupa III-a acțiuni sociale.</u>1/

Era una dintre grupele care în ultimul timp luase o mare dezvoltare. Ea era condusă de un șef de grupă, ajutat de un șef de grupă ajutor, care era și șef al compartimentului "Evidență". Avea misiunea de a urmări "Chestiunile de ordin social intern și internațional". 2/ "Grupa-Acțiuni Sociale", constituie unul dintre compartimentele cele mai importante ale Secției de contrainformații. Frămîntările sociale din acea vreme, atît cele cu caracter revoluționar, cît și cele cu caracter retrograd, au determinat autoritățile burgheze să concentreze în acest sector forțe din ce în ce mai puternice.

- Din punct de vedere organizatoric, această grupă se compunea din :

1/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr.48340 vol. 409 - fila 136
2/ I d e m

./.

- Compartimentul "Evidență", format dintr-un număr de trei agenți speciali, care aveau misiunea să țină evidența informațiilor culese de către agentură, iar pe baza acestor materiale să întocmească studii și :

- Agentura, care executa activitate contrainformativă pe teren.

Agentura grupei a III-a, era împărțită pe trei echipe, în raport de felul activității contrainformative pe care era chemată s-o desfășoare, astfel :

- Echipa I-a, acțiuni cu caracter social intern.
- Echipa II-a, acțiuni cu caracter internațional
- Echipa III-a, acțiuni iridente și naționaliste

Echipele își aveau și ele împărțită activitatea pe subpechipe, de exemplu :

Echipa I-a se compunea din :

- Subechipa "Extrema dreaptă", care se ocupa cu urmărirea : Partidului Totul pentru Tară; Svastica de Foc; Blocul Cetățenesc; Blocul generației de la 19; Asociația generației mișcării studențești; Partidul Muncitoresc Creștin; Frontul Național Romîn; Frăția Romînă; Asociația prietenii legiunii; Frăția de Cruce, Uniunea Studenților Creștini din România și Corpul Studențesc Legionar.

- Subechipa "Dreapta", avea în vedere urmărirea : Partidului Național Creștin; Frontul Romînesc; Organizația "Reacțiunea"; Blocul Național Socialist; Garda Națională; Liga "Vlad Tepeș"; Partidul "Omul care face dreptate"; Liga corporatistă; Frontul Național; Voința Națională și Refacerea Națională.

Subechipa "Centru" avea misiunea să supraveghese : Partidul Conservator; Partidul Național Democratic; Partidul Uniunea Agrară; Partidul Național Liberal; Partidul Poporului; Partidul Național Țărănesc; Partidul Unității Naționale; Partidul Radical Țărănesc și Liga Agrară.

- Subechipa "Stînga", avea în atenție supravegherea Partidului Social Democrat; Partidului Socialist-Cristescu; Partidului Socialist Unitar Independent; Partidului Socialist Popovici; Uniunea Tineretului Socialist Muncitoresc; Uniunea Femeilor Muncitoare Socialiste; Partidului Muncitor Țărănesc; Uniunea Muncitorilor și Țăranilor din Prahova și Confederația Generală a Muncii cu toate uniunile și asociațiile de muncitori, afiliate.

./.

- Subechipa "Extrema stîngă", (așa denumea burghezia organizațiile marxist-leniniste), urmărea în primul rînd Partidul Comunist Romîn și apoi organizațiile de masă de sub conducerea partidului. Această subechipă funcna la rîndul ei împărțită în două compartimente :

- organizații oficiale, sub influența P.C.R. și
- organizații "camuflate".

In rîndul organizațiile oficiale care se aflau sub conducerea P.C.R. și trebuiau urmărite se citau : Organizația U.T.C.; Consiliul General al Sindicatelor Revoluționare; W.O.K.S.; Amicii U.R.S.S.; Uniunea Studenților Revoluționari; Uniunea Studenților Independenți; Uniunea Țăranilor Revoluționari; A.M.R.; Comitetul C.F.R.; M.O.P.R.; A.R.I.; Blocul Muncitoresc - Țărănesc și Liga Muncii.-

Cît privește organizațiile așa zis "camuflate", care se aflau sub influența P.C.R., Serviciul Secret cita : Organizația Biro Bidjan; Frontul Femenin; Comitetul pentru ajutorul deținuților politici; Comitetele de patronaj; Asociația pentru protecția femeii și copilului; Frontul Plugarilor; Blocul Studenților Democrați; Blocul Avocaților Democrați; Asociația Independentă a Scriitorilor; Asociația Prietenii Ocrotirii; Frontul Solidar Unitar; Frontul Tinerii Generații; Frontul Popular cu toate organizațiile afiliate cum ar fi: Partidul Național Țărănesc Gruparea Popovici-Moscăuțeanu; Frontul Unic Muncitoresc; M.A.D.O.S.Z.-ul, etc; Frontul Păcii, cu organizațiile și grupările afiliate la acesta, precum și alte organizații cu caracter revoluționar.

Subechipa - Asociații profesionale, avea misiunea să urmărească membrii diferitelor asociații profesionale și în special muncitori, care și-ar fi arătat nemulțumirea față de orînduirea burgheză.

Subechipa - Asociațiile de foști luptători. Avea aceiași misiune ca și subechipa amintită mai sus și în sfîrșit :

Subechipa-diverse, trebuia să urmărească restul categoriilor de persoane care nu se încadrau în niciuna din categoriile amintite mai înainte.

După cum se vede, burghezia românească chiar dacă luase măsuri de urmărire a organizațiilor și grupărilor de extremă dreaptă, nu neglijează deloc nici urmărirea mișcării muncitorești, ci din contră îi acordă o atenție deosebită.

./.

Echipa II-a Acţiuni cu caracter internaţional.

Prin noua organizare a Serviciului Secret, burghezia romînă a căutat să pătrundă şi să se interpună şi în activitatea unor organizaţii cu caracter internaţional. Pentru acest scop s-a înfiinţat în cadrul grupei a III-a din Secţia de contrainformaţii, echipa a II-a.

Această echipă trebuia să pătrundă şi să supravegheze organizaţiile cu caracter internaţional, care ar fi căutat să-şi creeze sau şi-a creiat aderenţi şi în ţara noastră.

Pentru a-şi desfăşura activitatea în condiţii optime, echipa II-a, se împărţea şi ea în mai multe subechipe :

- subechipa "Francmasoneria", care urmărea toate organizaţiile ce propagau astfel de percepte. Binînţeles, Serviciul Secret nu urmărea această categorie de asociaţi sau organizaţii, pentru perceptele lor ideologice, ci pentru a descoperi pe acei care sub masca acestora desfăşurau activitate ostilă statului romîn.

- Subechipa "Internaţionala III-a", supraveghea activitatea pe care o desfăşura Internaţionala Comunistă, atît în interiorul ţării, cît şi peste hotare. Prin urmărirea acesteia Serviciul Secret, căuta să descopere legăturile Partidului Comunist Romîn cu această organizaţie, descoperirea persoanelor de legătură şi dacă era posibil recrutarea unora dintre acestea.

- Subechipa "Internaţionala IV-a". Aceasta urmărea grupurile revoluţionare comuniste din diferite partide socialiste din Europa, cum era : Grupul bolşevic-leninist din S.F.I.O.; Grupul bolşevic-leninist din Partidul Socialist Spaniol, etc. şi legăturile acestora cu Partidul Comunist Romîn.

- Subechipa "Secte religioase". Işi desfăşura activitatea contrainformativă în rîndul sectelor legale şi ilegale, urmărind în special acţiunile antistatale întreprinse sub acoperirea activităţii religioase. Printre principalele curente religioase avute în vedere de Serviciul Secret, se numărau : Secta baptistă, Inochentistă, Spiritistă, Adventistă, Mileniştă (Martorii lui Iehova), şi altele.

Echipa a III-a - Acţiuni iridente şi naţionaliste.

./.

Acest compartiment din cadrul grupei a III-a, Secţia de contrainformaţii, avea misiunea să desfăşoare activitate contrainformativă în rîndul naţionalităţilor conlocuitoare din ţara noastră. Se urmărea în special activitatea antistatală a diferitelor organizaţii şi asociaţii cu caracter naţionalist şi iredentist din rîndul acestora.

Din punct de vedere organizatoric, echipa a III-a dispunea de un şef de echipă, un anumit număr (după necesităţi) de agenţi indicatori şi informatori. Ca şi celelalte echipe era împărţită în subechipe create pe baza categoriilor principale de persoane ce trebuiau urmărite, astfel :

- Subechipa "Mişcarea evreiască", avea în atenţie toate organizaţiile politice sau de masă, create în rîndul populaţiei evreieşti.

- Subechipa "Emigraţia Rusă", supraveghea activitatea persoanelor încadrate în diferite organizaţii ale emigraţiei ruse ce se aflau în ţara noastră.

- Subechipa "Minoritatea Germană", urmărea îndeaproape activitatea desfăşurată de toate organizaţiile naţionaliste din rîndul acestei populaţii şi în special activitatea persoanelor ce se încadraseră în organizaţiile cu caracter nazist, ce luaseră fiinţă sub diferite acoperiri, în mai multe părţi ale ţării.

- Subechipa "Acţiuni iredentiste", supraveghea activitatea iredentistă a naţionaliştilor ucraineni, bulgari şi maghiari.

4.- Grupa IV-a - Informaţiuni militare. 1/

După cum rezultă şi din titlu, Grupa IV-a, avea misiunea să se ocupe cu culegerea de date şi informaţiuni ce interesau viaţa militară. Era condusă de un şef de grupă, ajutat de un locţiitor care în acelaşi timp era şi şef al compartimentului "Evidenţă".

Grupa mai avea în subordine, în afara compartimentului "Evidenţă", care avea aceleaşi atribuţii ca şi compartimentele "Evidenţă" de la celelalte grupe-adică, ţinerea în evidenţă a materialelor şi informaţiilor culese de agentură şi întocmirea de studii - încă un compartiment : Agentura.

1/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol.409, fila 132

./.

Agentura avea atribuţiuni pur informative. Ea era aceia care desfăşura activitatea practică de culegere a informaţiilor. La rîndul ei "Agentura" ca şi în cazul celorlalte grupe se subdiviza în echipe :

- Echipa I-a - Licee şi Scoli Militare, încadrată cu un şef de echipă, lo agenţi, indicatori şi informatori după necesităţi. Ea trebuia să culeagă informaţii despre elevii ce intrau în şcolile militare şi despre cei care se găseau în curs de absolvire a şcolii. Tot această echipă mai era însărcinată să vegheze şi asupra căsătoriilor ce le efectuau ofiţerii. Guvernanţii burghezo-moşiereşti aveau grija ca corpul ofiţeresc să fie devotat orînduirii sociale burgheze. Căsătoria unui ofiţer cu o fată săracă, sau de altă naţionalitate constituia motiv de suspiciune, de neîncredere faţă de cadrul respectiv. Măsurile informative luate în acest sens demonstrează pe deplin acest aspect.

- Echipa II-a - Informaţiuni diverse. Avea aceiaşi încadrare ca şi echipa I-a. In ce priveşte atribuţiunile, echipa II-a era îndrituită să execute diferite misiuni informative cu caracter special. Ea trebuie să supravegheze localurile care erau frecventate de ofiţeri, cluburile, locurile de agrement, etc. Trebuia să se intereseze în mod amănunţit asupra persoanelor cu care ofiţerii veneau în contact, iar elementele suspecte urmau să fie luate imediat în supraveghere.

- Echipa III-a - Asociaţii militare. Incadrarea cu personal o avea la fel ca şi celelalte două, adică : 1 şef de echipă, lo agenţi, indicatori şi informatori (după nevoi). Obiectivele contrainformative ale acestei echipe constau din supravegherea atentă a asociaţiilor formate din ofiţeri sau subofiţeri, foşti combatanţi, trecuţi în rezervă, pensionaţi sau înlăturaţi din armată. Luarea apoi în urmărire a acelora care se dovedeau că acţionează împotriva intereselor de stat, sau întreprindeau acţiuni potrivnice orînduirii sociale burgheze.

De Secţia contrainformaţii mai aparţinea un "birou pentru cifru", care se ocupa cu întocmirea cifrurilor şi descifrarea telegramelor şi radiogramelor primite de Serviciul Secret de la organele subordonate, precum şi un "birou pentru cenzurarea corespondenţei" interne şi externe.

După cum se vede din noua structură organizatorică a Secţiei de contrainformaţii, după anul 1934, din atenţia Serviciului Secret, nu a scăpat nici un sector de activi-

./.

tate. Incepînd de la cea mai neînsemnată grupare politică, asociaţie profesională, religioasă, etc., şi pînă la partidele politice cele mai active, de la cel mai neînsemnat obiectiv economic şi pînă la cel mai important, totul se afla de acum în cîmpul de acţiune al Serviciului Secret.

c) Echipa de Filaj.

După organizarea din anul 1934, se dezvoltă la fel ca şi celelalte şi acest compartiment. Este încadrat cu elemente noi. Se punea de asemeni accent pe pregătirea cadrelor existente. La început, efectivul echipei de filaj era folosit mai mult în urmărirea personalului diplomatic şi a ataşaţilor militari străini, acreditaţi în ţara noastră. Pentru celelalte compartimente acţiunile de filaj ale diferitelor persoane suspecte se făceau de către agenţii compartimentelor respective, care fiind acoperiţi, puteau executa şi alte operaţiuni nu numai cele pur informative. In fruntea acestui compartiment s-a găsit un timp îndelungat numitul Albu, un agent cu o temeinică pregătire de specialitate.

d) Secţia Radio. 1/

Acest compartiment, nou înfiinţat, se compunea din două birouri. Unul lucra pe lîngă Secţia informaţii, iar celălalt pe lîngă Secţia contrainformaţii. Imediat după înfiinţare a fost pus sub comanda Cpt.Son, care lucrase pînă la acea dată la Centrul de Radiocomunicaţii al armatei. Ca ajutor al Cpt.Son, a fost numit Cpt.Serbănescu, specialist în probleme de tele-comunicaţii. Secţia radio avea misiunea să asigure dotarea "Centrelor Informative" cu aparatură necesară pentru legături radio cu centrala şi pe cît posibil să procure şi altă aparatură necesară în ţinerea legăturii cu agenţii din afara graniţelor.

Incadrarea Secţiei radio s-a făcut la început cu personal detaşat din partea armatei, apoi cu timpul, necesităţile de personal au fost completate prin instruirea unor angajaţi ai Serviciului Secret la locul de muncă şi prin angajarea unor foşti radiotelegrafişti militari sau P.T.T.-işti.

Concomitent, Centrala Serviciului Secret a fost dotată cu un post puternic de radio-emisie (fonic şi telegrafie). La "Centrele informative" din teritoriu s-au instalat posturi de radio emisie, care erau de acum în legă-

1/ Arhiva USS. dos. F.A. nr.17474 vol. 1 - fila 23.

./.

tură directă cu postul din Centrală.-

Posturile radio, de la "Centrele informative" puteau însă obține legătura direct și între ele.-

Pentru activitatea informativă externă, prin grija biroului radio care lucra pe lîngă Secția informații, s-a luat măsura de a se dota fiecare "rezidență" cu cîte un post de radio-emisie recepție. De obicei, aceste posturi erau instalate în cadrul legațiilor noastre. De existența lor însă nu știe decît trimisul Serviciului Secret, care funcționa sub o acoperire oarecare în cadrul legației și șeful misiunii respective. 1/

Aprovizionarea cu aparatură necesară la început, s-a făcut cu mari greutăți. Totul trebuia să se procure pe căi clandestine, iar aducerea lor în țară implica riscuri. Ceea ce se putea procura se aducea prin folosirea valizei diplomatice.

Aparatura mai voluminoasă însă era foarte greu de adus prin acest mijloc. Trebuia găsită altă cale. Așa s-a ajuns ca în cele din urmă oamenii Serviciului Secret însărcinați cu această treabă să procure numai piesele componente ale diferitelor aparate.

Secția radio, și-a organizat mai întîi un mic atelier de asamblare, iar cu timpul a ajuns ca specialiștii săi să producă chiar unele aparate destul de folositoare. Printre constructorii de astfel de aparate, s-a remarcat un anume Georgescu și ajutorul său Gorghitu. Aceștia, au fost unii dintre cei mai buni constructori de aparate tehnice pe care i-a avut Serviciul Secret. Din inițiativa lor Secția Radio a construit un fel de "valiză diplomatică blindată", de dimensiuni mici, care conținea un post special de radio-emisie. Astfel de valize au fost folosite de către toți curierii Serviciului Secret, care plecau peste graniță sau în diferite misiuni speciale. Aceste "valize" erau folosite și de către diferite cadre ale Serviciului Secret, în călătoriile lor pe care le făceau în diferite țări ale Europei. Tot în sarcina Secției radio a revenit și obligația de a organiza pe teritoriul țării o serie de posturi "Gonio" care aveau misiunea să identifice posturile de radio clandestine folosite în transmiterea de mesaje de către spionajul străin.

1/ Arhiva CSS. dos. F.A. nr. 17474 vol. 1 - fila 24.

./.

g) Aparatul informativ și contrainformativ teritorial.

Odată cu dezvoltarea aparatului central al Serviciului Secret, s-a acordat atenția cuvenită și aparatului teritorial. Cu această ocazie iau ființă "Centrele contrainformative" 1/ care își întindeau raza de acțiune pe teritoriul unei provincii. Astfel ia ființă "Centre contrainformative" cu sediul la Cluj, pentru Ardeal, Arad - pentru Crișana, Timișoara pentru Banat, Cernăuți pentru Bucovina, Chișinău pentru Basarabia, Constanța pentru Dobrogea și Craiova pentru Oltenia.

In afara acestora au mai fost înființate "Centre informative speciale" care trebuiau să-și desfășoare activitatea în anumite puncte de importanță deosebită pentru apărarea țării. In acest scop au fost înființate, Centrul informativ din "Zona petroliferă" cu sediul la Ploești, Centrul Informativ din "Zona Cazanelor" cu sediul la Turnu Severin, Centrul Informativ din "Zona Industrială" - Brașov, etc.-

Au mai fost de asemeni create "Centre Informative Speciale" și "Subcentre Informative" în zona de frontieră. Acestea aveau misiunea să preîntîmpine pătrunderea pe teritoriul țării noastre a spionilor trimiși de statele străine. Mai avea de asemeni misiunea de a sprijini infiltrarea de agenți ai Serviciului Secret în statele vecine. Astfel de centre și subcentre au fost înființate în localitățile : Oradea, Sighet, Hotin, Soroca, Cetatea Albă, Turnu Măgurele și Orșova.

In afara acestor subunități au mai fost create și unele "echipe volante", care se ocupau cu urmărirea informativă a legațiilor străine acreditate la București. Aceste echipe aveau o organizare aparte.

Efectivul Centralei Serviciului Secret în urma acestei reorganizări se ridica la 228 oameni. 2/

Sub această formă organizatorică, Serviciul Secret își desfășoară activitatea pînă în luna septembrie 1940, cînd odată cu venirea la conducerea statului a guvernului antonescian-legionar, Mihail Moruzov - șeful Serviciului Secret, este arestat, iar activitatea acestui aparat, stopată, strangulată.

1/ Arhiva CSS. dos. F.A. nr: 17474 vol. 1 fila 22
2/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr. 48340 vol. 409 fila 126.

./.

Datorită sistemului excesiv de conspirativ sub care își desfășura activitatea Serviciul Secret, noii guvernanți n-au mai reușit să descifreze liniile informative de care dispunea acest aparat. Cu toată ancheta făcută de către anchetatorii generalului Antonescu și cei de la poliția legionară, Mihail Moruzov și ceilalți oameni ai săi nu au dat nici un fel de relații despre agentura și rezidențele folosite. Mihail Moruzov în timp ce se găsea arestat, a cerut de cîteva ori să fie dus la generalul Antonescu, pentru a-i împărtăși numai acestuia în persoană, datele și detaliile referitoare la activitatea Serviciului Secret. Cum generalul Antonescu n-a vrut să stea de vorbă cu Moruzov, datorită unor aversiuni mai vechi, de pe timpul cînd Antonescu fusese șef al Marelui Stat Major în anul 1934 și ministru al Apărării Naționale cîteva luni în anul 1938, și cum în luna noiembrie 1940 în noaptea de 26 spre 27, Moruzov a fost asasinat împreună cu alte personalități politice burgheze de către legionari la Jilava, multe taine din activitatea Serviciului Secret au mers în mormînt odată cu fostul șef al acestui aparat.

In ceea ce privește subordonarea, Serviciul Secret din aprilie 1934 și pînă în martie 1938 și-a desfășurat activitatea sub directa conducere a Ministerului Apărării Naționale.

La data de 29 martie 1938, prin decizia ministerială 22oo dată de către generalul Ion Antonescu, care fusese numit ministru al Apărării Naționale, se abrogă regulamentul de funcționare din 2o aprilie 1934, pe baza căruia Serviciul Secret își desfășura activitatea. In urma acestei măsuri, Serviciul Secret este pus în subordinele Marelui Stat Major.1/

După înlocuirea lui Antonescu de la conducerea Ministerului Apărării Naționale, pe data de 5 decembrie 1938, decizia numărul 22oo, dată de Antonescu, este anulată și Serviciul Secret trece din nou în subordinele directe ale Ministerului Apărării Naționale. Această situație durează pînă la evenimentele din septembrie 194o, cînd după înlăturarea lui Moruzov, generalul Antonescu prin decretul lege nr.3o83 din 8 septembrie 194o, trece Serviciul Secret în subordinele directe ale Președenției Consiliului de Miniștri. De Ministerul Apărării Naționale nu mai depindea decît din punct de vedere administrativ.

1/ Arhiva C.S.S. dos.F.A. nr.2o954 vol.13, fila 26o-262

./.

Reorganizarea din noiembrie 1940 și schimbarea denumirii din „Serviciul Secret" în Serviciul Special de Informații

După arestarea lui Mihail Moruzov, activitatea Serviciului Secret, pentru moment a fost stopată. In lunile septembrie - octombrie 194o, s-a stat mai mult în expectativă. Personalul acestui aparat era dezorientat. Mulți doar acționaseră împotriva organizației legionare, a spionajului și propagandei naziste. Acum fiecare căuta să se pună la adăpost împotriva pericolului care îl păștea. Agentura, datorită sistemului de conspirare imprimat de Moruzov, s-a retras în umbră, fără a mai putea fi depistată de noua conducere instalată de Antonescu în fruntea Serviciului Secret.

Generalul Ion Antonescu, care deși, îi adusese la 6 septembrie pe legionari la cîrma statului se temea totuși de ei. Aceasta îl determină să ia măsuri de prevedere. Ca militar, își dădea seama că pentru a le afla gîndurile "cirac̦ilor" săi întru-putere avea nevoie de sprijinul unui aparat informativ. S-a gîndit atunci la folosirea Serviciului Secret. Curînd însă și-a dat seama că Serviciul Secret în vechea sa structură organizatorică nu este dispus să-l slujească. Pentru a-și subordona totuși acest aparat Antonescu numește în fruntea lui pe data de 11 noiembrie 194o, pe Eugen Cristescu, fost ani de zile director în Siguranța Generală. I-a dat dispoziții acestuia să reorganizeze Serviciul Secret, să-l facă apt de funcționare.

Așa s-a ajuns ca în data de 19 noiembrie 194o, prin decretul lege numărul 3813 să se hotărască reorganizarea Serviciului Secret. De astă dată Serviciul Secret își schimbă denumirea în Serviciul Special de Informații.1/

Intre timp, după data de 5 septembrie 194o, data arestării lui Moruzov, la conducerea Serviciului Secret, fusese numit colonelul Nicolaid, care nepricepîndu-se la o muncă atît de complicată, nu după mult timp a fost înlăturat. Lui i-a urmat la conducere, Eugen Cristescu, despre care am vorbit mai înainte.

1/ Arhiva C.S.S. dos. F.A. nr. 2o954 vol.13, fila 26o-262

./.

Noul şef al Serviciului Secret, om cu experien-
ţă în branşa informaţiilor, începe totul aproape de la capăt.
Aceasta datorită cauzelor amintite mai sus.

In această reorganizare se urmărea punerea Servi-
ciului Secret, în slujba dictaturii antonesciano-legionare, în
vederea răfuirii cu forţele democratice. Aceasta pe de o par-
te. Pe de altă parte, Antonescu urmărea aşa după cum preciza-
să facă din acest aparat un organ care să-l slujească cu cre-
dinţă în lupta pentru întietate dintre el şi rivalul său Horia
Sima. Lucru, pe care de fapt, datorită lui Eugen Cristescu l-a
şi reuşit.

Prin reorganizarea din 19 noiembrie 1940, Servi-
ciul Secret denumit acum "Serviciul Special de Informaţii"
avea următoarea structură organizatorică : 1/

a) Conducerea Serviciului Special de Informaţii, for-
mată dintr-un şef şi un ajutor, respectiv Eugen Cristescu,
pentru că ajutor nici de astă dată nu a fost numit.

b) Biroul personal, care avea misiunea să se ocupe de
încadrarea Serviciului cu oamenii necesari. Acesta mai trebuia
să ţină evidenţa angajaţilor şi să organizeze cursuri de spe-
cialitate pentru pregătirea cadrelor.

c) Secretariatul, avea sarcina să dirijeze pe compar-
timente toată corespondenţa primită. Ţinea legătura cu dife-
rite departamente şi autorităţi, primea buletinele informative
de la alte servicii, întocmea studii şi rezumate pentru con-
ducerea S.S.I. Faţă de vechea organizare nu primise prea multe
atribuţii în plus.-

d) Secţia Informaţii. Din punct de vedere organiza-
toric nu a suferit nici o schimbare. A rămas organizată tot
pe cele trei "Fronturi". I s-au dat în schimb unele sarcini
noi cum ar fi : întocmirea unor sinteze şi studii ce interesa
noua conducere, intensificarea activităţii informative în alte
direcţii, etc. De astă dată însă a fost încadrată cu personal
mai numeros şi în special cu ofiţeri de stat major, cunoscă-
tori ai muncii informative.

e) Secţia de Contrainformaţii. Işi menţine şi ea
vechea structură organizatorică şi o parte din atribuţiile a-
vute mai înainte. Schimbări nu au survenit decît în rîndul
personalului. S-au făcut noi angajări, noi numiri în funcţii
şi bineînţeles , s-au efectuat o serie de scoateri. Persoanele

1/ Memoriile lui Eugen Cristescu - fost şef al S.S.I. publicate
de Dir. Invăţămînt din C.S.S. - ediţia 1968, paginile 42-65.

./.

care nu erau pe placul legionarilor şi oamenilor generalu-
lui Antonescu, trebuiau înlăturaţi.

f) Biroul juridic. Avea misiunea să efectueze cer-
cetări asupra persoanelor depistate că desfăşoară acţiuni de
spionaj sau întreprind alte acte ostile regimului antones-
ciano-legionar.

g) Biroul tehnic. Era compus din compartimentul
foto şi compartimentul chimic. Avea misiunea de a sprijini
aparatul informativ şi contrainformativ în activitatea sa teh-
nică prin efectuarea de fotografii discrete, expertize, etc.

h) Biroul de transmisiuni, se ocupa cu asigurarea
legăturilor telefonice şi radio necesare între diferite com-
partimente sau subunităţi ale Serviciului Special de Infor-
maţii.

i) Biroul administrativ, se ocupa de probleme ad-
ministrative, cum ar fi : gestionarea fondurilor băneşti, a
materialelor de inventar, aprovizionarea cu rechizite de bi-
rou, precum şi cu alte atribuţii de acest fel.

După ce România a fost tîrîtă în războiul anti-
sovietic în iunie 1941, Serviciul Special de Informaţii, a or-
ganizat un compartiment nou cu sarcini speciale, denumit "E-
şalonul Operativ" 1/ condus de către colonelul Lisievici Ion,
şeful secţiei de informaţii. Acest eşalon operativ, activa
pe lîngă Marele Cartier General al Armatei. El avea misiunea
să procure material informativ pentru nevoile operaţionale
ale frontului.

Eşalonul operativ S.S.I. avea următoarea struc-
tură organizatorică, întocmită ad-hoc, imediat după începerea
ostilităţilor. 2/

a) Şeful Eşalonului Operativ, col. Lisievici Ion,
care îşi menţinea mai departe şi funcţia de şef al secţiei in-
formaţii externe din cadrul S.S.I.

b) Aparatul "Frontului de Est" din cadrul Secţiei
informaţii, cu cele două birouri ale sale :

- "biroul studii şi documentare" şi
- "Agentura", care avea în subordine trei cen-
tre informative, Centrul nr.1, nr.2 şi nr.3

Aceasta fusese pus în întregime la dispoziţia
"Eşalonului Operativ".

1/ Arhiva CSS. dos. F.A. nr.25374 vol.4 - fila 62-65
2/ Ibidem fila 89-91 şi F.O. 48340 - fila 37-38.

./.

c) Un aparat auxiliar format din :

- 1 echipă tehnică, care se ocupa cu asigurarea legăturilor radio și telefonice, precum și cu asigurarea aparaturii necesare activității informative, ca : aparate de fotografiat, filmat, etc.

- 1 echipă sanitară, cu misiunea de a asigura nevoile sanitare ale personalului eșalonului.

- 1 echipă desenatori, care, pe baza informațiilor obținute, trebuia să întocmească schițe, crochiuri, însemnări pe hărți, etc., date necesare comandamentelor de unități și mari unități.

- 1 gardă - formată din jandarmi, care avea în sarcină paza sediilor, unde se instalau sediile eșalonului și

- 1 popotă, pentru asigurarea hranei personalului ce compunea "Eșalonul".

Eșalonul operativ, pentru culegerea de date și informații, mai avea la dispoziție un "Eșalon Mobil", denumit conspirativ "Eșalonul Vulturul". 1/ Eșalonul Mobil era condus de către Lt.Col.Palius Vasile, ajutat de către șeful de grupă Trohani Nicolae.

Eșalonul Mobil "Vulturul", dispunea încă înainte de a se intra în război, de mai multe "Centre informative" amplasate în apropierea frontierei de răsărit, cum era :

- Centrul de Informații Suceava, compus dintr-un efectiv de 4 persoane;

- Centrul de Informații Iași, cu un efectiv asemănător. Acesta mai avea în subordine și subcentrul Fălciu, care era încadrat cu 3 oameni.

- Centrul de Informații Galați. Avea aceiași încadrare ca primele două, adică 3-4 funcționari S.S.I. și în subordine subcentrul Tulcea.

Aceste centre care aveau sarcini informative și contrainformative, s-au deplasat în decursul campaniei în apropierea teatrului de operații.

Eșalonul mobil "Vulturul" pe măsură ce culegea informații le punea imediat la dispoziția "Eșalonului Operativ" S.S.I. care le prezenta M.C.G. în vederea exploatării lor.

In afara acestor "centre" Eșalonul mobil "Vulturul" mai dispunea de un "Birou de studii și documentare" și de un secretariat.

1/ Arhiva CSS dos.F.A. nr.25374 vol.4, fila 80
2/ Arhiva CSS dos.F.O. nr.48340 vol.409 filele 39-40-41.

./.

Reorganizarea Serviciului Special de Informații din anul 1942

Intensificarea luptei maselor largi populare, împotriva războiului antisovietic, război nefast la care cercurile cele mai reacționare înhămaseră România alături de Germania nazistă, a determinat dictatura fascisto-antonesciană să ia noi măsuri de represiune. Cu această ocazie, s-a pus și problema perfecționării aparatului Serviciului Special de Informații, repus pe picioare de către Eugen Cristescu. In luna ianuarie 1942, are astfel loc o nouă reorganizare a acestui aparat. De altfel, între timp activitatea Serviciului Special de Informații, se extinsese mult, [illegible] numărul angajaților, vechile compartimente se dezvoltaseră și ele. Acum se punea problema mai mult de a se legaliza ceea ce de fapt exista în realitate.

Sub conducerea lui Eugen Cristescu, Serviciul Special de Informații, devenise un instrument de represiune al regimului fascisto-antonescian cu o activitate destul de intensă, atît în interiorul țării cît și pe front. Reorganizarea și întărirea acestui aparat în continuare, apare [illegible] în acele timpuri ca o necesitate pentru regimul dictatorial al generalului Antonescu.

S-au făcut unele studii asupra modului cum erau organizate Serviciile de Informații germane și în special asupra modului cum era organizat "Abwehrul" (Serviciul de Spionaj al Armatei germane) și s-a trecut la o organizare a Serviciului Special de Informații, aproape similară.

Această organizare fiind susținută în mod deosebit de către Eugen Cristescu.

In urma acestei reorganizări x) Serviciul Special de Informații se compunea din : 1/

a) Conducerea Serviciului, formată dintr-un șef și ajutor șef. Șef rămînea în continuare Eugen Cristescu.

b) Secretariatul S.S.I.

c) Secțiile principale :

- Secția I-a informații externe;
- Secția II-a contrainformații;
- Secția III-a relații externe;
- Secția IV-a contraspionaj;

1/ Arhiva CSS.dos.F.A. nr.25374 vol.16 fila 452-454
x) Vezi anexa nr.29

./.

- Secţia V-a contrasabotaj;
- Secţia VI-a filajul corespondenţei şi
- Secţia VIII-a juridică.

d) Secţiile auxiliare :

- Secţia VII-a personal ;
- Secţia IX-a tehnică;
- Secţia X-a radio;
- Secţia XI-a auto;
- Secţia XII-a administrativă;

a) Serviciul Special de Informaţii în conformitate cu noua lege de reorganizare, trebuia să devină "un serviciu public investit cu informaţia generală ce interesează conducerea statului...." care.... "culege şi aduce la cunoştinţa Conducerii Statului informaţiile necesare, iar departamentelor şi instituţiilor publice, la cerere sau din proprie iniţiativă, pe acelea care le apreciază că sînt necesare bunei lor funcţionări". 1/

Aceste atribuţii Serviciul Special de Informaţii le îndeplinea desigur prin conducerea sa.

b) Secretariatul avea misiunea să conducă registratura generală, să ţină legătura cu celelalte ministere şi instituţii, să organizeze şi să execute curieratul extern. Tot el mai trebuia să ţină şi evidenţa personalului militar. Secretariatul se compunea din :

- Biroul cifru,
- Biroul 1 Militar care se ocupa cu evidenţa ofiţerilor detaşaţi la S.S.I. şi ţinea legătura cu M.A.N.;
- Biroul 2 civil, se ocupa cu problemele de secretariat ce priveau instituţiile civile;
- Registratură, arhivă şi curieri;
- Cabinetul medical.

Secretariatul era încadrat cu 5 ofiţeri, 28 funcţionari civili şi 2 subofiţeri.

c) Oficiul de studii şi documentare, trebuia să se ocupe cu ţinerea evidenţei lucrărilor de cabinet, întocmirea sintezelor privind informaţiile zilnice, iar pe baza materialelor primite de la secţii, urma să întocmească studii documentare centralizate.

Acest compartiment avea la dispoziţie un efectiv de 4 funcţionari civili.

1/ Arhiva C.S.S. dos.F.A. nr.25374 vol. 16 fila 454

./.

d) Secţiile principale :

Secţia I-a informaţii externe : condusă de către colonel Lisiovici Ion, era organizată pe Fronturi, aşa după cum cunoaştem din cele relatate mai înainte, adică era compusă din "Frontul de Sud, de West şi de Est, iar în cadrul Fronturilor funcţionau "biroul studii" şi "Agentură". Acest sector de muncă era însărcinat să organizeze culegerea de date şi informaţii din afara hotarelor ţării.

"Fronturile" din cadrul Secţiei I-a Informaţii Externe, aveau misiunea să centralizeze, exploateze şi difuzeze celor în drept informaţiile procurate, prin buletine, note şi lucrări de sinteză. Ca aparat teritorial "Fronturile" aveau în interiorul ţării "Centre informative", iar în exterior "rezidenţe".

Pentru culegerea de informaţii Secţia I-a dispunea de : agenţi, informatori şi rezidenţi. Ea era încadrată cu un efectiv de 30 ofiţeri, 120 funcţionari civili şi 4 subofiţeri. Faţă de trecut, crescuse deci destul de mult numărul angajaţilor.

Secţia II-a Contrainformaţii, condusă de Lt.Col. Borcescu Traian, era organizată pe "grupe" şi "Agenturi". Faţă de vechea organizare, Secţia de contrainformaţii a suferit modificări importante de structură. De astă dată "Agenturile" sînt despărţite de grupe, lucrează independent, fiind subordonate direct conducerii Secţiei. Noua organizare a Secţiei a II-a Contrainformaţii se prezintă astfel :

- Conducerea Secţiei, formată dintr-un şef de secţie cu grad de director.
- Secretariat şi registratură, care se ocupa cu asigurarea muncii de secretariat şi corespondenţă.
- Arhivă şi evidenţă, păstra materialele culese de aparatul contrainformativ şi ţinea evidenţa persoanelor suspecte ce apăreau în acestea.
- Biroul presei, avea misiunea să cenzureze articolele ce apăreau în presa românească şi să împiedice pătrunderea presei străine, contrară vederilor guvernului general Antonescu.
- Agentura I.Filaj, desfăşura munca de filaj asupra elementelor suspecte ce se aflau în atenţia secţiei de contrainformaţii.

./.

- <u>Grupa politică</u>, avea în atenție persoanele care activaseră înainte de anul 1940, în diferite partide politice burgheze, urmărind poziția lor față de guvernul Antonescu.

- <u>Grupa legionari</u>, se ocupa cu urmărirea activității desfășurate de către foștii membrii ai Gărzii de Fier.

- <u>Grupa comunistă</u>, urmărea activitatea desfășurată de către Partidul Comunist Romîn și celelalte organizații cu caracter democratic.

- <u>Grupa minorității</u>, supraveghea activitatea potrivnică statului romîn desfășurată de către persoanele ce făceau parte din rîndul naționalităților conlocuitoare.

- <u>Grupa militară</u>, avea în atenție supravegherea corpului ofițeresc în afara cazărmilor. Se urmărea starea de spirit a acestora față de mersul războiului antisovietic, poziția lor față de guvernarea fascisto-antonesciană.

- <u>Grupa economică</u>, avea în atenție culegerea de date legate de aprovizionarea populației, de cantitatea de produse existente pe piață, etc.

- <u>Grupa rezidenți</u>, ținea legătura cu rezidențele teritoriale cărora le transmitea în permanență, noile cerințe informative.

- <u>Grupa diverse</u>, se ocupa cu urmărirea altor probleme care nu erau cuprinse în nici una din raza de acțiune a grupelor citate mai sus.

<u>Agentura.</u>

Prin noua organizare Agentura a fost împărțită după criteriul teritorial. Ea avînd sarcini numai pur informative. Cu această ocazie au fost create :

- <u>Agentura Muntenia</u>, care desfășura activitate informativă asupra tuturor problemelor ce se încadrau în competența grupelor amintite, pe raza provinciei Muntenia.

- <u>Agentura Oltenia</u>, avea aceeași misiune pe raza provinciei respective.

- Agentura Dobrogea ;

- Agentura Ardeal și

- Agentura Moldova, care aveau aceleași sarcini de dus la îndeplinire.

Unele "Agenturi" la rîndul lor aveau activitatea împărțită pe "Rezidențe", de exemplu : Rezidența Bacău

./.

și Roman, Rezidența Neamț, Bîrlad și Galați, care aparțineau de "Agentura Moldovei".

In afara acestui aparat, Secția de Contrainfor-ții mai dispunea de trei "Centre contrainformative" care erau încadrate în "Eșalonul operativ" de pe lîngă M.C.G. și alte 12 Centre contrainformative în restul țării. Ea era încadrată cu un efectiv format din 4 ofițeri și 375 funcționari civili. Iată cît de mult se dezvoltase acest compartiment față de trecut. Efectivul acestei secții depășea acum efectivul întregului Serviciu Secret de pe timpul lui Mihail Morazov.

Această dezvoltare excesivă, se datorește întrepririi măsurilor represive luate de către regimul fascisto-antonescian, pe plan intern, împotriva propriului popor.

<u>Secția III-a Relații Externe</u>, condusă de către Lt.Col.Ionescu Micandru, compartiment nou înființat, avea misiunea să țină legătura și să facă schimb de informații cu serviciile similare germane și italiene. Ea se compunea din trei birouri :

- biroul 1 - traduceri limba germană, care ținea legătura cu serviciile de spionaj germane și
- biroul 2 cu cele italiene
- biroul 3 - registratură-arhivă. Acesta avea un caracter administrativ.

<u>Secția IV-a Contraspionaj.</u>

Prin noua organizare, vechea grupă din cadrul Secției de Contrainformații care se ocupa cu activitatea de contraspionaj, este transformată în Secție. In cadrul ei au luat ființă 3 grupe și anume :

- grupa I-a contraspionaj care urmărea descoperirea și supravegherea agenților serviciilor de spionaj străine ;

- grupa II-a filaj, care se mai numea și Agentura II-a ;

- grupa III-a legații, care supraveghea personalul legațiilor străine.

Misiunea acestei secții consta din "urmărirea acțiunilor de spionaj ale statelor inamice și neutre' supravegherea legațiilor (străine acreditate la București, ș.a.);

./.

urmărirea activităţii străinilor şi persoanelor semnalate ca suspecte". 1/ In afară de aceste obiective, această secţie a dispus şi de o agentură numeroasă infiltrată în cadrul legaţiei germane şi în cadrul diferitelor servicii de spionaj germane, ce acţionau pe teritoriul patriei noastre.

Secţia IV-a, dispunea de un efectiv de 110 funcţionari civili, oameni pregătiţi în tainele contraspionajului.

Secţia V-a - contrasabotaj.

Subunitate de asemenea nou înfiinţată. Aceasta luase fiinţă, ca urmare a deselor cazuri de sabotaj, întreprinse de poporul romîn sub conducerea Partidului Comunist, împotriva aprovizionării trupelor germane cu cele necesare frontului.

Secţia V-a se compunea din :

- Biroul "C" Comunicaţii şi
- Compartimentul "Regiunii" :
  - Braşov, Bucureşti, Brăila, Iaşi, Ploieşti, Sibiu şi Timişoara, unde se creiaseră nuclee de contrasabotaj.

In principalele porturi, fluviale şi maritime au fost numiţi "delegaţi de contraspionaj", care de fapt nu erau angajaţi ai S.S.I.-ului, ci ai întreprinderilor portuare respective. Pentru noua sarcină dată de către S.S.I., primeau o indemnizaţie specială.

Această secţie avea misiunea să preîntîmpine şi să descopere persoanele ce căutau să saboteze producţia industrială, transporturile, aprovizionarea cu materii prime a industriei, etc. şi care în ultimă instanţă se răsfrîngeau asupra potenţialului militar antonescieno-hitlerist. Secţia era încadrată cu : 10 ofiţeri specialişti în probleme economice şi 38 funcţionari civili.

Pentru activitatea din teritoriu, Secţia V-a, dispunea de 10 "Centre de contrasabotaj". Această secţie a desfăşurat o activitate informativă intensă împotriva organizaţiilor muncitoreşti.

Secţia VI-a Filajul corespondenţei externe, se ocupa cu cenzurarea corespondenţei purtată de către cetăţenii statului romîn, sau cetăţenii altor state, ce se aflau temporar pe teritoriul ţării noastre, cu persoane sau instituţii din afara graniţelor. Această secţie, mai era obligată de ase-

1/ Arhiva CSS. dos. F.A. nr.25374 vol. 16 fila 454

./.

meni să cenzureze publicaţiile străine ce pătrundeau pe teritoriul ţării noastre pe cale oficială sau prin poştă şi să reţină pe acelea ce nu erau în conformitate cu politica guvernului Antonescu.

Secţia VI-a era formată din 2 birouri :

- Biroul 1 - cenzură şi
- Biroul 2 - primiri corespondenţă şi încadrată

cu un ofiţer şi 9 angajaţi civili. Ea îşi avea sediul camuflat în cadrul Poştelor şi Telecomunicaţiilor.

Secţia VIII-a juridică, era organizată pe 8 birouri, dintre care 5 activau în diferite regiuni ale ţării, iar 3 pe front. Acesteia îi revenea sarcina să instrumenteze şi să cerceteze toate cazurile semnalate de către celelalte secţii ale Serviciului. Era încadrată cu un efectiv de 15 ofiţeri, 47 funcţionari civili şi 5 subofiţeri. Secţia juridică s-a făcut cunoscută prin metodele inumane întrebuinţate împotriva celor ce ajungeau în cercetări.

Secţiile auxiliare.

- Secţia VII-a personal, formată din 4 birouri:
  - biroul 1 - angajări, corespondenţă;
  - biroul 2 - caziere şi contracte;
  - biroul 3 - legitimaţii şi fişe de pensii;
  - biroul 4 - M.O.M.T.

Se ocupa de noi angajări de personal, de verificări, de ţinerea evidenţei angajaţilor şi organizarea de cursuri de specialitate pentru pregătirea personalului. Era încadrată cu 7 funcţionari civili, care deserveau întregul aparat al Serviciului Special de Informaţii.

Secţia IX-a tehnică, era organizată pe 4 birouri şi un laborator astfel :

- biroul 1 - foto care se ocupa cu fotografieri secrete, developări de filme, etc.
- biroul 2 - desen tehnic, care întocmea pe baza informaţiilor primite de la agentură, hărţi, schiţe şi grafice.
- biroul 3 - zincografie
- biroul 4 - tipografie
- laboratorul chimic. Această secţie avea sarcina să asigure asistenţa tehnică celorlalte compartimente ale S.S.I. Era încadrată cu 1 ofiţer şi 24 funcţionari specialişti. In ultimul timp fusese dotată cu aparate şi mate-

./.

39

riale dintre cele mai moderne.

- Secția X-a radio, se ocupa du asigurarea transmiterilor prin radio, dintre Centrala S.S.I. și Centrale de Informații, Contrainformații și Contrasabotaj din țară, precum și cu asigurarea legăturii cu rezidențele externe. Secția trebuia să urmărească descoperirea posturilor de radio clandestine și să asculte emisiunile telefonice și telegrafice străine. Din punct de vedere organizatoric, se compunea din :

- biroul transmisiuni și
- laboratorul radio.

Era încadrată cu 2 ofițeri, 24 funcționari civili specialiști, 4 subofițeri și 28 trupă (radio-telegrafiști).

Secția XI-a Auto. Se ocupa cu administrarea, întreținerea și repararea parcului de autovehicole ale Serviciului Special de Informații. Era compusă din :

- biroul 1 - secretariat, gestiune și evidență personal;
- biroul 2 - atelier de reparație și circulație.

Pentru îndeplinirea obligațiilor ce îi reveneau era prevăzută cu un efectiv de 1 ofițer, 5 funcționari, 3 subofițeri și 160 șoferi și mecanici. După cum se poate observa și această secție fusese dotată cu mijloace auto din ce în ce mai numeroase. Numărul mare de șoferi și mecanici auto, este destul de edificator în acest sens.

- Secția XII-a Administrativă. Avea misiunea să verifice, să controleze, să contabilizeze și să ia măsuri de gestionare a materialelor și fondurilor alocate pentru buna funcționare a S.S.I.

Ea se compunea din 3 birouri :

- biroul 1 - casierie, mînuirea fondurilor și materialelor;
- biroul 2 - contabilitate;
- biroul 3 - cazarmare.

~~Acest sector~~ administrativ era încadrat cu 1 ofițer, 5 funcționari și 1 subofițer. Față de efectivul total al Serviciului Secret, Secția XII-a Administrativă avea un efectiv destul de redus.

./.

Cu ocazia acestei reorganizări, efectivul total al Centralei Serviciului Special de Informații a crescut la :

- 89 de ofițeri
- 797 angajați civili
- 22 subofițeri și
- 175 trupă.

In total = 1.083 de oameni.1/

Față de anul 1934, efectivul acestui aparat crescuse în mod destul de vertiginos. Se ridicase de la 228 de oameni în 1934, la 1.083 în anul 1942. Se înregistrase deci o creștere de aproape 5 ori. Din simpla citire a acestor cifre se poate vedea importanța ce o acordase regimul fascisto-antonescian acestui aparat.

In anul 1943, a mai survenit o reorganizare a Serviciului Special de Informații, fără însă să se aducă modificări importante de structură. Această reorganizare se referea mai mult la verificarea pregătirii profesionale a personalului existent și la înlocuirea a celor ce se dovediseră a fi necorespunzători, adică nu-și făcuseră datoria așa cum trebuia față de regimul dictatorial. In plus s-a prevăzut că Serviciul Special de Informații se subordonează direct Consiliului de Miniștri, nemai aparținînd de acum înainte nici chiar din punct de vedere administrativ de Ministerul Apărării Naționale.

Era deci un organ oficial al statului pe deplin autonom.

Serviciul Special de Informații își păstrează această formă organizatorică pînă la 23 August 1944, cînd Eșa-lonul Operativ și compartimentul "Frontul de Est" din cadrul Secției Informații Externe, ca urmare a evenimentelor ce au avut loc, au fost dizolvate în mod automat, fără o altă dis-poziție administrativă.

In vara anului 1944, conducătorii principali ai Serviciului Special de Informații, cunosc că o serie de oameni politici de diferite nuanțe, căutau o ieșire a României din situația critică, în care se afla. Din zi în zi devenea tot mai clar că Germania nazistă va pierde războiul, că for-țele aliate au tot mai mulți sorți de izbîndă.

La început fără știința lui Eugen Cristescu, iar după aceia cu știința acestuia Traian Borcescu, șeful Secției de Contrainformații, intră în legătură cu spionajul engl...,

1/ Arhiva CSS. dos. F.A. nr.25374 vol.16 fila 452-454

./.

prin Dan Brătianu, funcționar superior la Telefoane.

In ziua de 23 August 1944, Traian Borcescu, cunoaște unele amănunte, ce se puneau la cale în legătură cu ieșirea României din război. Nu-i comunică nimic lui Eugen Cristescu de teama de a nu-l anunța pe generalul Antonescu, care ar fi putut trece la măsuri represive, măsuri care l-ar fi afectat desigur și pe el.

In seara zilei de 23 spre 24 august, Traian Borcescu, care era șef al Secției de Contrainformații, cerîndu-i-se, a pus la dispoziția Comandamentului Militar al Capitalei, care urmărea la înfăptuirea insurecției lista cu numerele de telefoane ale germanilor din capitală și împrejurimi. Pe baza acestei liste li s-au tăiat acestora toate legăturile telefonice, punîndu-i deci în imposibilitate de a mai acționa.

Infăptuindu-se răsturnarea regimului fascisto-antonescian, Eugen Cristescu și ceilalți șefi din conducerea Serviciului Special de Informații, au dispărut. La post nu mai rămăsese decît Traian Borcescu. Acesta fiind cel mai mare dintre șefii existenți la Centrala Serviciului Special, s-a prezentat la palat și apoi la Iuliu Maniu, pentru "noi ordine".

In aceeași zi s-a prezentat și la Marele Stat Major. De aici a primit dispoziții ca aparatul Serviciului Special, să treacă la arestarea tuturor conducătorilor hitleriști și iredentiști maghiari, care pe timpul nemților desfășuraseră o intensă activitate alături de aceștia. Intrucît Jandarmeria și Siguranța în acele zile era absentă peste tot, Serviciul Special a trecut la executarea dispoziției primite. Generalul Tobescu, șeful Jandarmeriei, refuzase să dea ascultare dispozițiilor date de către Comandamentul Capitalei în această direcție, după care împreună cu Eugen Cristescu - dispăruse din București.-

Faptul că Serviciul Special de Informații, punea la dispoziția Comandamentului Capitalei lista cu telefoanele nemților, să treacă la arestarea elementelor hitleriste și iredentiste, nu înseamnă că de acum reprezentantul acestuia, Traian Borcescu, care a executat în fapt cele arătate mai sus, ar fi fost loial față de revoluția populară. Prezentarea lui la palat și la Iuliu Maniu, șeful Partidului Național Țărănesc, pentru "ordine" ilustrează pe

./.

deplin pe cine intenționa să servească și acest ultim spion al Serviciului Special.

De altfel Traian Borcescu, imediat după 23 August 1944, din ordinul generalului Sănătescu - președintele Consiliului de Miniștri, din acele zile, a organizat de grabă o "grupă specială" care avea misiunea să urmărească Partidul Comunist Romîn și gărzile patriotice. Tot această grupă trebuia să mai urmărească dislocarea trupelor sovietice pe teritoriul țării noastre, intențiile acestora, precum și eventualele legături ce le-ar fi avut acestea cu Partidul Comunist Romîn, sau cu alte grupări democratice.

Reacțiunea urmărea să folosească Serviciul Secret în împiedicarea preluării puterii de către forțele democratice.

La înființarea "grupei speciale" Traian Borcescu a consultat și reprezentanții serviciului de spionaj american, care au fost de acord cu urmărirea forțelor democratice. Ba mai mult și-au oferit chiar sprijinul nu numai moral, ci și material. Pentru punerea pe picioare a acestei "grupe speciale" spionajul american a predat Col. Palius Vasile din Serviciul Special, "suma de 1.000.000 lei". 1/

Americanii, încă, nu aruncau banii în vînt, ei le-au cerut reprezentanților Serviciului Special, să le furnizeze informații asupra modului cum forțele democratice acționează, dacă au priză în masă sau nu, etc.

Traian Borcescu, cu aprobarea generalului Sănătescu și a generalului Mihail Racovitză, a cerut americanilor ca persoanelor ce făceau parte din "Grupa specială" să li se elibereze de către spionajul american, pentru acoperire, legitimații care să ateste că ei sînt membrii ai serviciilor informative aliate. Americanii au fost de acord și cu această nouă cerere. In schimb le-au cerut să le furnizeze informații și despre trupele sovietice. Reprezentanții Serviciului Special au acceptat.

"Grupa Specială" creată după sugestia generalului Sănătescu se transformă deci într-o oficină de spionaj american. Cercurile reacționare au cerut ca acțiunea "Grupei speciale" să se păstreze cea mai desăvîrșită taină. Ea nu trebuia să apară ca organ component al S.S.I., ci ca un organ aparte.

1/ Arhiva CSS. dos. F.A. nr.25374 vol.4 fila 222 și 241.

./.

In data de 28 august 1944, în fruntea Serviciului Special a fost numit colonelul Siminel Victor, care continuă și el să se ocupe de organizarea și dezvoltarea "grupe speciale".

La data de 19 septembrie 1944, colonelul Siminel Victor, este schimbat de la conducerea Serviciului Special de Informații și numit colonelul Lisievici Ion, fost șef al Secției a I-a Informații.

Colonelul Lisievici Ion, acordă și el o atenție deosebită "grupei speciale" obținînd pe data de 28 septembrie 1944, aprobarea de principiu pentru organizarea și funcționarea acesteia din partea generalului Mihail Racovitză, ministru de război. Pe data de 28 octombrie, același an, se obține aprobarea proiectului de organizare privind organismul în cauză. 1/

Această acțiune care la început avea un caracter clandestin, devine de acum oficială.

Intre timp colonelul Siminel, care condusese Serviciul Secret, înaintea colonelului Lisievici, luase unele măsuri de reorganizare a acestui aparat. Unele compartimente se desființaseră, iar altele își restructuraseră mult cîmpul de acțiune.

In data de 24 decembrie 1944, este schimbat de la conducerea Serviciului Special de Informații, și colonelul Lisievici Ion. Comanda acestui aparat a preluat-o generalul Săvoiu Gheorghe. Si acesta ca și cei trei înaintași ai săi - Borcescu, Siminel și Lisievici - a avut grije să dezvolte activitatea Grupei Speciale. Cercurile reacționare acordau o mare importanță acestui organism, care active în umbră.Sperau că cu ajutorul acestuia vor.reuși să împiedice mersul evenimentelor. S-au înșelat însă. Avîntul revoluționar al maselor n-a putut fi stăvilit și astfel la 6 Martie 1945, forțele reacționare sînt alungate de la conducerea statului și instaurat guvernul de largă concentrare democratică Dr.Petru Groza.

După preluarea puterii la 6 Martie 1945, de către forțele progresiste, Grupa Specială este desființată.Generalul Săvoiu, este destituit și el de la conducerea Serviciului Special de Informații și numit în locul său în data de 14 martie 1945, Nicolae Stănescu. Se punea de astă dată problema folosirii Serviciului Special, în interesul țării, în

1/ Arhiva CSS. dos. F.A. nr.25374 vol. 4, fila 363

./.

interesul apărării noii orînduiri sociale, care strălucea la orizont. Mai întîi Serviciul Special, trebuia să sprijine eforturile depuse de către întregul popor romîn, pe frontul antihitlerist. In acest scop s-a luat de îndată măsura reorganizării acestui aparat. Astfel, pe data de 14 martie 1945, Serviciul Special de Informații, primește o nouă structură organizatorică .

Reorganizarea Serviciului Special de Informații din martie 1945

In urma acestei reorganizări Serviciul Special de Informații,x) se compunea din :

a) Conducerea Serviciului
b) Secretariatul
c) Secția I-a Informații
d) Secția II-a Contrainformații
e) Secția III-a Tehnică
f) Secția IV-a Administrativă
g) Secția V-a Personal și M.O.N.T.
h) Secția VI-a Juridică.

Deci, față de organizarea din anul 1942, cînd fuseseră create 12 secții, de această dată numărul secțiilor se reduseseră la jumătate.

a) <u>Conducerea Serviciului Special de Informații</u>, era compusă dintr-un director general și doi directori generali-adjuncți. In funcția de director general, așa după cum arătem și mai înainte, fusese numit Nicolae Stănescu. Ca adjuncți avea pe colonelul Alexandru Hristescu și pe Georgi Kintescu.

Pe lîngă conducerea S.S.I. mai funcționa un cabinet format din 7 salariați, care se ocupau cu întocmirea diferitelor studii și sinteze pentru conducerea Serviciului Special.

b) <u>Secretariatul</u>, era condus de către Lt.Col.Emil Voicescu, o figură ștearsă, puțin cunoscut în cadrul Serviciului Special. Secretariatul S.S.I. era împărțit în 4 birouri și 2 compartimente, astfel :

x) Vezi anexa nr.30 ./.

- Biroul 1 Militar, se ocupa cu problemele privind personalul militar;
- Biroul 2 civil, se ocupa cu cerinţele personalului civil;
- Biroul 3 Registratura generală, avea în sarcină primirea, difuzarea şi transportul corespondenţei S.S.I.
- Biroul 4 avea misiunea să ţină legătura cu armatele aliate.

Tot de secretariat mai aparţine şi :

- Cabinetul medical, care deservea personalul S.S.I. şi :
- Compania de ostaşi detaşată de către Marele Stat Major pe lîngă Serviciul Special de Informaţii.

Secretariatul Serviciului Special de Informaţii dispunea de un efectiv de 19 salariaţi civili şi militari.

c) Secţia I-a informaţii, pînă pe data de 28 martie 1945, a fost condusă de către Lt.Col.Radulescu M.Constantin, care mai înainte fusese şeful cenzurii. Acesta fusese agent al spionajului englez, apoi a luat legătura cu spionajul american. A fost arestat pentru activitatea desfăşurată împotriva forţelor democratice. Secţia informaţii, primise de acum sarcini noi. Avea misiunea să se ocupe în mod deosebit de culegerea de ştiri şi informaţii de pe frontul antihitlerist, să sprijine trupele române şi aliate cu date şi ştiri privind amplasarea trupelor hitleriste, dislocările acestora, etc.

In acest scop s-a organizat un nou "Eşalon Operativ" care avea în subordine cîte un "centru de informaţii" pe lîngă Armata I-a (Centrul I.) şi pe lîngă Armata a IV-a (Centrul 2).

Ambele centre aveau în subordine, alte subunităţi denumite subcentre informative.

Eforturile informative ale "Eşalonului Operativ" au mai fost sprijinite şi de către Centrul de Informaţii Banat şi Centrul de Informaţii Arad.

Secţia informaţii, mai dispunea de un secretariat care se ocupa cu problemele administrative. In ce priveşte aparatul informativ în afara "Eşalonului Operativ" de care am amintit mai sus, Secţia Informaţii îşi împărţise activitatea în două mari compartimente :

- Frontul de West şi
- Frontul de Sud

După cum se vede "Frontul de Est" fusese desfiinţat.

Frontul de West, se compunea din :

- Biroul 1 studii şi
- Biroul 2 căutare a informaţiilor.

Biroul 1 studii avea îndatorirea să prelucreze toate materialele informative primite din partea Biroului 2 căutări. Să sintetizeze informaţiile cele mai importante şi să le prezinte de urgenţă pentru ştiinţă şi măsuri celor în drept.

Biroul 2, căutare a informaţiilor, se ocupa, aşa după cum îl arată şi denumirea, de căutarea şi culegerea de informaţii, atît cu caracter operaţional, cît şi cu caracter general. El avea în subordine :

- Centrul informativ nr.1, de pe lîngă Armata I-a cu subcentrul 1 şi 2.
- Centrul informativ nr.2, de pe lîngă Armata IV-a cu subcentrul 3.
- Centrul informativ Banat şi
- Centrul Mixt (informativ şi contrainformativ) Arad. 1/

După cum se observă, din cele relatate, noua organizare diferă mult faţă de cea din trecut. De astă dată e mai simplă, cu un aparat mai redus.

Frontul de Sud, era al doilea compartiment important al Secţiei informaţii. El se compunea la fel ca şi Frontul de West, din :

- Biroul 1 studii şi
- Biroul 2 căutarea informaţiilor

Biroul 1 studii, avea sarcina de a centraliza, preluora şi sintetiza informaţiile primite din partea "Agenturii" care îşi desfăşura activitatea în ţările din sudul Europei. Pe baza concluziilor trase din informaţiile prelucrate se cerea biroului 2 - căutarea informaţiilor, noi date şi informaţii, sau se cerea adîncirea unora dintre cele primite.

Biroul 2 căutarea informaţiilor sau "Biroul Agenturii" cum i se mai spunea, dirija culegerea de date şi

1/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr.48340 vol. 409 p.II.fila 21-22.

știri, prin rețeaua de care dispunea. Efectua noi recrutări
de agenți, efectua infiltrări de informatori în obiectivele
ce interesau Serviciul Special de Informații, executa planul
de căutare a informațiilor primit din partea conducerii
secției. Pentru îndeplinirea misiunilor ce i se încredințau
el dispunea de :

- un centru informativ la Turnu Severin ;
- un centru informativ la Giurgiu
- un centru informativ în Dobrogea;
- o Rezidență informativă la Ankara;
- o Rezidență în Bulgaria și
- o Rezidență la Berna în Elveția. 1/

Aceste subunități dirijau în mod nemijlocit agentura de care dispunea Secția Informații în cadrul "Frontului de Sud".

Pentru îndeplinirea misiunii cu care era investită, Secția informații dispunea de un efectiv de 84 angajați, dintre care 23 erau ofițeri, iar 61 salariați civili, specializați în munca de culegere a informațiilor. Avînd în vedere noile condiții istorice în care acționa Serviciul Special de Informații, sarcinile secției informații, se schimbaseră și ele. De acum informațiile culese se refereau cu totul la alte obiective, decît cele ce stătuseră în fața acestei secții, atît înainte de cel de al II-lea război mondial, cît și în timpul acestui război. Noile informații culese trebuiau să contribuie la întărirea statului democrat-popular.

d) Secția II-a Contrainformații.

După 14 martie 1945, în fruntea acestei Secții a fost numit Lt.Col. Popovici Anton, ajutat de către Maiorul Păcuraru Victor.

Cu ocazia acestei reorganizări în cadrul Secției Contrainformații, au fost create o serie de compartimente noi. Unele secții înființate prin organizarea Serviciului Special de Informații din anul 1942, deveniseră de astă dată birouri subordonate acestei secții. Ca structură organizatorică Secția II-a Contrainformații era formată din următoarele compartimente : 2/

Secretariatul Secției, echivalat cu un birou care avea în subordine :

1/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol. 409 p.II. fila 22-23
2/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol. 409 p.II. fila 26

./.

- Subbiroul 1 - rezidențe care țineau legătura cu rezidențele teritoriale
- Subbiroul 2 - arhive și fișe ;
- Subbiroul 3 - dactilografi;

Biroul 1 Social-Politic, era format dintr-un compartiment de "Evidență" care se ocupa de întocmirea de studii și sinteze. Acesta se compunea din trei subbirouri :

- Subbiroul 1 politic, care avea în atenție grupările și partidele politice burgheze ;
- Subbiroul 2 muncitori, care desfășura activitate informativă, în rîndul muncitorilor din fabrici și uzine, pentru a depista elementele corupte, care în decursul anilor se puseseră în slujba patronilor sau a organelor de siguranță burgheze. Se mai urmărea de asemeni elementele fasciste din rîndul acestora.
- Subbiroul 3 - presă, care avea în atenție publicațiile care apăreau în organele de presă, în special ale presei reacționare care după 23 August 1944, ca urmare a libertăților acordate, începuse să se dedea la calomnii împotriva clasei muncitoare. Tot de acest birou mai aparținea și agentura "L", care avea în atenție urmărirea mișcării legionare.

Biroul 2 Contraspionaj și terorism, era compus și el din mai multe subbirouri care dirijau activitatea contrainformativă în diferite sectoare, Astfel :

- Subbiroul 1 legații, avea sarcina să supravegheze personalul legațiilor străine acreditate la București, care își intensifică activitatea din umbră împotriva țării noastre.
- Subbiroul 2 contraspionaj, trebuia să desfășoare activitate contrainformativă împotriva agenților puterilor străine care în acele vremuri se înmulțiseră, apăruseră ca ciupercile după ploaie.
- Subbiroul 3 servicii informații străine, avea misiunea să descopere personalul serviciilor de spionaj, care acționau sub diferite acoperiri și să le contracareze acțiunile dușmănoase întreprinse împotriva țării noastre.
- Subbiroul 4 terorism, trebuia să descopere elementele ce se dedau la acte de teroare sau diversiune. Acest birou luase ființă ca urmare a deselor cazuri de teroare întreprinse de către elementele fasciste în perioada imediată preluării puterii de către forțele democratice.

./.

49 - Biroul 3 Economic-Industrial, urmărea depis-
tarea şi anihilarea actelor de sabotaj puse la cale de ele-
mente duşmănoase, împotriva potenţialului economic şi mili-
tar al ţării. Imediat după 23 August 1944, o parte dintre
capitaliştii care colaboraseră cu armata germană au început
să încetinească ritmul producţiei de război. Elementele fas-
ciste se dedau la o serie de acte de diversiune şi sabotare
a producţiei etc. Această situaţie a determinat intensifi-
carea activităţii de contrasabotaj. Biroul 3 căruia i s-a
încredinţat această misiune a desfăşurat o activitate rod-
nică în această direcţie.

- Biroul 4 Minorităţi, desfăşura activitate con-
tra-informativă împotriva acelor elemente din rîndul naţio-
nalităţilor conlocuitoare, care treceau la săvîrşirea de
acţiuni ostile statului. Acest birou dispunea şi de o agen-
tură proprie denumită în mod conspirat "Agentura M". In acea
vreme au existat destule elemente ostile statului român din
rîndul naţionalităţilor conlocuitoare. In special elemente
de origină germană care colaboraseră cu naziştii şi de origi-
ne maghiară care colaboraseră cu regimul hortist în Ardea-
lul de Nord.

- Biroul 5 Militar. Acest compartiment se compu-
nea din două subbirouri şi anume :

- subbiroul 1 studii ;
- subbiroul 2 A.E.R.O.

Biroul 5 avea misiunea să se ocupe de urmări-
rea din punct de vedere contrainformativ a personalului mi-
litar, în special elevii de şcoli militare şi ofiţerii. Su-
pravoghea localurile frecventate de militari şi verifica per-
soanele cu care militarii veneau în contact, în vederea con-
tracarării acţiunilor spionajului străin.

Secţia II-a Contrainformaţii mai dispunea în
afara birourilor amintite şi de două agenturi mobile : 1/

- Agentura a I-a "Verificări informative"
- Agentura a II-a "Supravegherea legaţiilor
şi a serviciilor de spionaj".

Ca aparat exterior mai dispunea de optava cen-
tre contrainformative speciale, care acţionau în următoarele
regiuni : 2/

- Ardealul de Nord, cu sediul la Cluj, care
avea în subordine subcentrele situate în localităţile :

1/ Arhiva CSS. dos. F.O. nr.48340 vol.409 p.II. fila 30-35
2/ Arhiva CSS. dos.F.O. nr.48340 vol. 409 p.II.fila 35-37

./.

Tg.Mureş, Satu Mare, Sighet, Odorhei, Sfîntu Gheorghe şi
Tîrgul Secuiesc.

- Ardealul de Sud, cu sediul la Sibiu, care diri-
ja activitatea contrainformativă a subcentrelor care func-
ţionau în localităţile : Alba Iulia, Turda, Braşov, Sighi-
şoara şi Făgăraş

- Banat cu sediul la Timişoara. Acest centru con-
trainformativ, avea în subordine subcentrele : Oraviţa, Re-
şiţa şi Arad.

In restul ţării secţia de contrainformaţii dis-
punea de "agenturi" care îşi desfăşurau activitatea pe teri-
toriu unei provincii. Aşa erau :

- Agentura Muntenia
- Agentura Oltenia şi
- Agentura Dobrogea

Cu prilejul reorganizării din 14 martie 1945, Sec-
ţia de Contrainformaţii, şi-a schimbat radical profilul.
Dintr-un organ de represiune pus în slujba reacţiunii şi dic-
taturii fasciste-antonesciene, a fost transformat într-un
organ care trebuia să apere noua orînduire socială, care să
apere puterea muncitorilor şi ţăranilor. Pentru atingerea a-
cestui scop, în cadrul acestui aparat au fost trimişi să lu-
creze o serie de persoane cu vederi democratice şi o serie
de membrii ai Partidului Comunist Romîn.

Pentru a-şi putea duce la îndeplinire noile sar-
cini, această subunitate a Serviciului Special, a fost înca-
drată cu un efectiv de 354 de oameni.

e) Secţia III-a tehnică. La data reorganizării era
condusă de către Lt.Col.Constantinescu Louis, care nu după
mult timp a fost pensionat.

Acest compartiment avea misiunea să asigure Servi-
ciul Special cu tehnica specifică necesară. Ea se compunea
din mai multe birouri astfel :

- Biroul 1 Transmisiuni, care avea în subordine
"Reţelele Radio" Nr. 1, 2, 3, "Centrul Ascultare", laborato-
rul radio şi legăturile radio "cu misiuni speciale".

- Biroul 2 Cifru, care se ocupa cu cifrarea şi des-
cifrarea telegramelor Serviciului, primite de la rezidenţele
exterioare.

- Biroul 3 Tehnic, care întocmea diferite desene,

./.

schițe, hărți, pe care se consemnau în sinteză informațiile culese de agentură, și pe care le prezenta apoi spre știință și măsuri forurilor competente.

- Laboratorul chimic, unde se executau diferite expertize.
- Laboratorul fotografic;
- Atelierul de desen și
- Tipografia.

Secția tehnică era încadrată cu un efectiv de 85 de oameni, cu o pregătire specifică corespunzătoare.

f) Secția Administrativă, era condusă de către Lt. Col. Diaconescu Dumitru. Față de vechea secție administrativă creiată în anul 1942, acest compartiment primise sarcini noi. In ea se inclusese și fosta secție auto, care dispunea de un personal destul de numeros.

Vechiul efectiv al secției cuprins în compartimentele :

- casierie ;
- biroul contabilității și
- biroul cazarmare, crescuse de la 7 oameni, în anul 1942, la 12 oameni în anul 1945.

Secția mai cuprindea :

- compartimentul "Personal de serviciu"
- biroul auto și
- garajele, formate din meseriași și șoferi bugetari și diurniști.

In noua structură organizatorică, secția administrativă dispunea de un efectiv de 12 salariați antrenați în sarcini administrative, 5 oameni de serviciu, 9 salariați care se ocupau cu activitatea de conducere, aprovizionare și evidență a materialelor și personalului auto, 16 muncitori calificați în mecanică-auto și 60 de șoferi. Secția dispunea deci în total de 1o2 salariați.

g) Secția V-a Personal și M.O.N.T. In fruntea acestei secții se găsea Dumitru Lepădatu, funcționar cu activitate îndelungată în Serviciul Special de Informații. Conducea acest compartiment încă de pe timpul cînd la conducerea Serviciului Secret se afla Mihail Moruzov. Această secție era compusă din :

- Biroul 1 - evidență personal ;

./.

- Biroul 2 - casierie
- Biroul 3 - M.O.N.T.
- Casa de Economii, Credit și Ajutor.

Pentru îndeplinirea sarcinilor ce îi reveneau, Secția V-a, era încadrată cu un efectiv de 13 salariați. După cum se vede și efectivul acestei secții crescuse față de anul 1942 cu 6 oameni : de la 7 la 13.

h) Secția VI-a Juridică, se ocupa cu anchetarea persoanelor descoperite de către organele Serviciului Special de Informații că desfășoară activitate împotriva statului. Ea dispunea de un efectiv de 39 salariați.

In urma acestei reorganizări Serviciului Special de Informații, avea un efectiv de : 7o6 salariați. Deci, față de anul 1942, se înregistrează o scădere de aproape 3oo de oameni.

După anul 1945 și pînă la desființare în anul 1951, Serviciul Special de Informații, a mai suferit și alte modificări în structura sa organizatorică, însă de mai mică importanță.

După cum se vede, Serviciul Special de Informații a apărut în anul 1919 ca un organ al Biroului II. Contrainformații din cadrul Marelui Stat Major, iar prin ascensiunea înregistrată, ajunge un organ autonom al statului. După 23 August 1944, a intrat iarăș în subordinele Ministerului de Război, ca mai apoi să aparțină din nou de Președenția Consiliului de Miniștri. Structura sa organizatorică în decursul vremii, așa după cum am precizat a suferit o serie de modificări, care au dus, desigur la creșterea atribuțiilor sale. Cele mai însemnate modificări aduse în structura organizatorică a acestui aparat de represiune, considerăm că sînt cele din anul 1934, 1942 și cele din anul 1945, care l-au ridicat de fiecare dată pe o treaptă nouă activitatea informativă.

Caracteristic în activitatea acestui aparat este faptul că pînă în anul 1940, Serviciul Secret a cuprins un larg cîmp de activitate cu un efectiv redus de personal, pe cînd după această dată și în special după 1942, efectivul S.S.I.-ului s-a mărit, așa după cum am mai arătat, de aproape 5 ori. Această creștere excesivă se datorește desigur atît noilor condiții istorice (timp de război), întărirea măsurilor represive luate de către dictatura fascisto-antonesciană împotriva maselor populare nemulțumite de războiul ce se purta

./.

alături de Germania nazistă etc., cît şi pătrunderii într-o oarecare măsură a spiritului birocratic în cadrul acestui aparat. După 23 August 1944, şi în special după 6 Martie 1945, Serviciul Special de Informaţii este pus în slujba noilor forţe sociale, efectivele sale scad, ajungînd pînă la 706 oameni. Atribuţiile însă îi cresc. El este chemat să contribuie la întărirea regimului democrat popular.

In activitatea acestui aparat se mai observă de asemeni încă un fapt demn de reţinut : se acorda o mare importanţă activităţii de studiu, de sinteză, fiecare subunitate avînd cîte un compartiment de studii. Si un alt aspect care iese în relief, îl constituie faptul că aparatul pur administrativ era foarte redus faţă de restul aparatului. Ca exemplu putem cita cazul Secţiei administrative care în timp de război (în anul 1942), abia ajunsese la 7 oameni şi cazul Secţiei personal care ajunsese la acelaşi efectiv : 7, aparat care deservea peste 1.000 oameni.

Cunoscînd organizarea Serviciului Special de Informaţii în decursul existenţei sale, organizare care în anumite perioade a constituit cadrul cel mai adecvat de desfăşurare a activităţii informative (de exemplu organizarea din 1934, făcută pe timpul lui Mihail Moruzov), considerăm că ofiţerii de securitate, vor prelua ceea ce se poate prelua din experienţa pozitivă a acestui aparat şi vor trage învăţămintele de rigoare din ceea ce a fost negativ.

Aceasta îi va ajuta în mod neîndoios în activitatea lor de viitor, îi va ajuta în perfecţionarea continuă a cadrului organizatoric a organelor de securitate.

- oooooOOooooo -

A N E X E

ANEXA NR.1

SCRISOAREA LUI HIMMLER CATRE
HORIA SIMA DIN 5 DECEMBRIE 1940

Reichsführerul S.S.

Mult stimate camarad Horia Sima,

"am primit astăzi pentru o întrevedere pe colaboratorul Dv. Doctor Biris, care cu ocazia şederii sale în Berlin s-a prezentat la Gruppenführerul Heydrich, şeful Poliţiei de Siguranţă, pentru a discuta împreună problemele poliţieneşti, în special pregătirea şi completarea cadrelor.

In această prima epocă a preluării puterii, au fost traşi la răspundere şi împuşcaţi de către mişcare, în afară de justiţia de Stat, oamenii şi adversarii, similari cazului legionarilor care au răzbunat moartea stimatului şi iubitului lor căpitan, cum şi a nenumăraţilor camarazi.

O asemenea măsură este justă pentrucă ea nu poate fi adusă la îndeplinire niciodată de justiţia ordinară, care este legată de paragrafe şi va depinde totdeauna de un formalism al paragrafelor".

"Cele mai sincere urări pentru Dv.şi pentru mişcarea legionară, care a adus sacrificii atît de mari pentru Patrie, de asemenea cu aceleaşi urări şi pentru Statul şi poporul român, împreună cu Şeful Statului, General Ion Antonescu, vă transmit salutările cele camaradereşti.

"Al.Dv. ss H.Himmler")

(Arhivele C.S.S. Fond "O"
Dos.40010 vol.1 fila 8)

ANEXA NR.2

RELATARE ASUPRA CONVORBIRILOR DINTRE HITLER ȘI I.ANTONESCU CU OCAZIA VIZITEI ACESTUIA IN GERMANIA LA 14 IANUARIE 1941,

XI. Relațiile româno-germane în timpul războiului hitlerist.

"....In ce privește preocupările domnului general Antonescu, Fuhrerul Cancelar declară că le înțelege pe deplin. Domnia sa își reamintește în termeni vii că a avut de luptat cu dificultăți interne și mai mari, deși venise la putere sprijinindu-se pe un partid disciplinat.

Greutatea de căpetenie provine din faptul că se găsesc întotdeauna elemente, care nu-și dau seama că revoluția nu este o stare ce trebuie permanentizată, ci că trebuie urmată cît mai neîntîrziat de o activitate constructivă.

Domnul general Antonescu observă că aceasta a fost marea greșeală a revoluției franceze și a celei bolșevice, care au continuat multă vreme tulburările și distrugerile.

Continuîndu-și firul gîndurilor, Cancelarul își reamintește cu oarecare vivacitate în glas, cum a fost silit acum 6-7 ani să înlăture elementele care nu înțelegeau acest lucru. Domnia sa adaugă că nu este exclus ca generalul Antonescu să se vadă obligat a face o operațiune asemănătoare; Domnia sa are însă convingerea nestrămutată că generalul Antonescu este singurul om în măsură să o facă.

Partidul național-socialist german, a doua zi după venirea la putere, a început punerea în aplicare a unui vast plan de reconstrucție. Si Fuhrerul relevă cu mîndrie vădită faptul că triumful revoluției național-socialiste a fost realizat, necauzîndu-se nici o pagubă, nici cinci geamuri sparte ....

./.

"In ce privește România, domnia sa își exprimă părerea, că un stat înconjurat de vecini cu sentimente inamicale are o singură problemă imediată de rezolvat: asigurarea ordinei interne. Dacă un dușman ne-ar face vreo urare, nu ar putea să ne dorească nimic mai bun, adică nimic mai rău, decît continuarea agitațiunilor interne.....

(Arhiva M.A.E.,fondul 71,Germania,anul 1941,vol.82, filele 20 - 24).

SCRISOAREA GENERALULUI I. ANTONESCU CATRE HORIA SIMA.

DOMNULE SIMA,

x)

In întrevederea pe care am avut-o ieri, întrevedere pe care sînt gata să v-o comunic în amănunt, dacă o doriți, Fuhrerul mi-a spus printre altele și următoarele:

"Vecinii dv. vă pîndesc. Orice dezordine internă de orice natură și de oricine ar fi comisă nu trebuie să fie tolerată, fiindcă ea ar putea să-i îndreptățească să aibă și alte pretenții teritoriale în detrimentul dv. O astfel de eventualitate ar putea duce, în circumstanțele actuale, chiar la prăbușirea dv. totală și definitivă".

"Deci, vă trebuie ordine desăvîrșită și în toate".

In acelaşi timp, mi-a comunicat că unul din vecinii noștri a întrebat "care ar fi atitudinea Germaniei în cazul cînd ar izbucni un conflict între noi și el".

Iată, domnule Sima, unde am ajuns și ceea ce ne așteaptă în cazul cînd dezordinele iau proporții.

Găsesc de datoria mea să vă comunic această observație a Fuhrerului și vă rog a o transmite Conducerii legionare pentru ca să-și dea seama de situație, fiindcă este neîndoios că Fuhrerul nu ar fi putut să-mi facă o astfel de comunicare gravă și să-mi dea un astfel de avertisment, dacă ar fi fost informat și ar fi convins că lucrurile merg, la noi, normal.

Nu poate nici unul nega dintre dv. că, pornind de la aceleași convingeri și temeri, am luptat, am propovăduit și am făcut de la începutul instaurării regimului eforturi aproape supraomenești pentru a face să înceteze dezordinile.

Nu am reușit să mă fac ascultat. Din contră, dezordinile s-au înmulțit și s-au agravat și, cu acte de insubordonanță în stat comise de acei care fiind numiți de

x) 14 ianuarie 1941.

./.

dv. se știu acoperiți și susținuți de dv.

Intr-adevăr, orice măsură de ordine pe care am luat-o nu a fost executată. Noțiunea disciplinei de stat a dispărut. Fiecare procedează cum vrea și judecă cum vrea. Măsurile mele de restabilire a ordinei, în loc să fie considerate ca acte de salvare a autorității în stat, care lucrează pentru însănătoșirea regimului, au fost și sînt interpretate ca acte în contra legionarilor.

Trec peste această inconștiență, care va fi judecată la timp și fiindcă nu persoana mea mă preocupă în momentele actuale, după cum nu m-a preocupat nici sub regele Carol, ci salvarea statului și pregătirea lui pentru luptă, luptă care va veni.

Această prevedere nu se poate face în starea de spirit în care se găsește astăzi țara, stare care depășește chiar pe acela de sub fostul rege.

Sînt și eu pentru luarea bunurilor evreiești, dar operația trebuie să se facă într-un cadru legal, în etape deci cu metodă și trebuie să se facă numai în folosul colectivității.

Cine poate afirma că Codreanu a preconizat și ar fi tolerat ca deposedarea să se facă după bunul plac al fiecăruia, în folosul celui care apucă mai întîi, și cu revolverul în pieptul deposedatului? Si el ar fi socotit, după cum socotesc și eu că aceste procedeuri constituie acte de brigandaj legionar, iar nu acte pentru repunerea nației române în drepturile ei firești.

Sînt și eu pentru distrugerea masoneriei și înlăturarea masonilor din viața publică. Opera trebuie să se facă însă, tot cu tact, pe căi legale și cu metodeuri omenoase, nu prin acte sălbatice de violență intolerabilă între frați.

Astfel de procedee, iar nu scopul în sine, revoltă și ridică opinia publică în contra regimului.

Se merge pînă acolo cu inconștiența încît în cercurile legionare se întreține zvonul că eu sînt mason și de aceea am luat poziție pentru ei. Or, aceasta este o rea credință incompatibilă cu spiritul și cu [illegible] tului legionar.

Nu în favoarea masonilor și a masoneriei am luat poziție eu, fiindcă și instituția și pe membrii ei,

./.

3.

i-am desconsiderat întotdeauna şi i-am socotit, cum i-au socotit şi-i socotesc toţi oamenii care sînt oameni.

Am luat poziţie în contra metodelor întrebuinţate fiindcă-mi dau seama că, adăugată, aceastǎ procedare la atîtea altele, constituie un sistem pe care opinia publică sănătoasă şi nevinovată de greşelile de ieri, îl respinge.

Nu desconsideraţi această opinie publică, fiindcă aşa a făcut şi regele Carol şi a ajuns unde este. Să nu credeţi că opinia publică este formată numai din acei care au îmbrăcat cămaşa verde şi au încins un revolver.

Să nu credeţi că această opinie publică este astăzi proletară, după cum ni se răspunde adesea, formată numai din masoni, din jidani, din complici, din plutocraţi şi din vinovaţii de ieri.

Nu, domnule Sima!

Opinia publică românească are şi foarte multe elemente sănătoase şi este formată, în afară de elită, şi din acea mulţime necunoscută şi simplă care nu are şcoală, dar care are minte şi suflet, are bun simţ şi instinct de conservare.

Ea ia parte celui lovit brutal, chiar cînd este vinovat, după cum v-a luat şi partea dv.în contra unui rege. Această mulţime, fie că este de la ţară, fie că este de la oraş, ştie că acolo unde este violenţă este slăbiciune şi are oroare de lipsa de omenie.

Pentru această omenie lupt eu de 40 de ani. Dacă aţi fi ascultat, nici o măsură nu ar supăra, chiar dacă ar fi aspră.

Dar opinia aceasta publică pe care eu o respect şi vreau s-o satisfac, se revoltă cînd constată că legionarii care au luptat în contra necinstei regelui şi a afetnicilor lui, comit astăzi acte în profit personal.

Nu pot să îngădui această procedare fiindcă mă dezonorează şi-mi atrage şi răspunderi personale, prin faptul că nu iau măsuri în contra vinovaţilor.

Or, adevărul este că am luat întotdeauna şi măsuri, dar efectul lor este nul, fiindcă poliţia nu dă concursul justiţiei pentru arestarea infractorilor.

./.

4.

Iată cercul vicios în care ne zbatem, cerc care a creat o stare de alarmă, care a mers pînă la Führer.

Vreţi să mergeţi astfel înainte, mergeţi singuri, dar nu cu generalul Antonescu.

El nu şi-a închiriat onoarea şi trecutul lui nepătat, cum un negustor închiriază sau vinde o firmă cu vad reputat.

El a intrat în arena politică pentru a salva ţara, nu pentru a o duce la un dezastru şi mai mare.

Rămînînd pentru dv.,personal, cu aceleaşi bune sentimente, pe care vi le-am arătat întotdeauna şi care au plecat dintr-un suflet curat de om şi de soldat.

General I.Antonescu

Bucureşti 15 ianuarie 1941

(Direcţia generală a arhivelor statului- Arhiva istorică centrală, fondul Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Cabinetul militar, pachet nr.177, dosarul nr.1261).

EXTRASE DIN NOTA DESPRE CONVORBIREA DINTRE KILLINGER ŞI UN REPREZENTANT AL SERVICIULUI SECRET DE INFORMAŢII ROMAN LA 6 FEBRUARIE 1941

"... După ce ministrul K. şi-a exprimat satisfacţia de a mă cunoaşte:.. mi-a comunicat următoarele: ...

2. Din punct de vedere intern, România deşi a trecut în ultim timp prin momente tragice, totuşi cred că lucrurile au început să intre pe făgaşul normal, datorită calităţilor excepţionale ale domnului general Antonescu, pe care armata română l-a urmat fără şovăire.

Astăzi domnia sa este stăpînul situaţiei.

Si, în nici un caz, nu poate să fie altfel, fiindcă o ultimă rezervă a domnului general Antonescu o constituia armata germană, care - conform ordinului lui Adolf Hitler - se găsea la dispoziţiunea sa.

De altfel, aceleaşi dispoziţiuni le avem şi astăzi: începînd cu mine şi pînă la ultimul funcţionar al legaţiei şi de la generalul Hansen şi pînă la simpul ostaş german, toţi urmăm ordinul Führerului nostru de a fi în orice moment la dispoziţia domnului general Antonescu ....

In prezent, toţi legionarii mai de seamă stau ascunşi, fără nici o directivă din partea conducerii lor, fără a şti dacă, ieşind la lumina zilei, vor fi sau nu arestaţi.

In această privinţă, fără a îndrăzni să facă sugestii domnului general Antonescu, care este un om tare, dotat cu cele mai înalte însuşiri morale şi intelectuale, îmi permit a-mi expune şi punctul meu de vedere, care este şi al Führerului : ...

Ca urmare, cred că ar fi cazul să se dea o oarecare posibilitate legionarilor de ordine să se pronunţe, adică să-şi părăsească ascunzişurile unde se găsesc, complet zăpăciţi şi neştiind încotro s-o ia, fără a le fi teamă că vor fi arestaţi, întrucît fiind fără orientare s-ar putea deda la atentate sau acte de spionaj.

De aceea, dacă mi s-a prezentat o serie de legionari tineri care probabil au legătură cu şefii lor ascunşi, aducîndu-mi la cunoştinţă aceste deziderate, aş face propunerea de a vă înmîna o listă de toţi legionarii în cauză, pe care s-o verificaţi, iar acei care nu s-au făcut vinovaţi de fapte grave, să poată apărea la lumina zilei fără pericolul de a fi arestaţi..." ...

(Arhiva M.A.E., fondul 71/Germania, anul 1941, vol.82, filele 76 - 81).

ANEXA NR.5

FRAGMENTE DIN SCRISOAREA ADRESATA DE GENERALUL HANSEN CATRE CURTEA MILITARA DE CASARE SI JUSTITIE DIN BUCURESTI IN IUNIE 1941.

"...Generalul Mehedinţi m-a vizitat la 22 ianuarie 1941, la Hotel Ambasador, nu din îndemnul său propriu, ci eu l-am rugat pentru această vizită, în mod expres.

Am făcut aceasta, pentru faptul că legionarii au procedat la rebeliune, în mod evident în completă neştiinţă sau chiar greşită interpretare a atitudinei armatei germane, care în concordanţă cu politica oficială a marelui Reich şi directivele acestuia era hotărîtă să păstreze, bineînţeles, o loialitate faţă de Conducătorul Statului, general Antonescu.

Am crezut cu atît mai necesar, a aduce la cunoştinţa legionarilor această atitudine bine stabilită, pentrucă Horia Sima m-a vizitat în ziua de 21 ianuarie, după amiază şi eu în neştiinţa acţiunei sale, care urma să se producă, am răspuns, asemenea asigurărilor pe care le-a dat, cu prilejul asasinării maiorului Doring, în vederea unui sentiment sincer şi camaraderesc al Legiunei faţă de Armata germană.

Şi mai departe scrisoarea arată:

Trebuie considerat că fără tact din partea mea, că legionarii ar fi întrebuinţat drept prilej asasinarea comisă asupra unui ofiţer german motiv pentru acţiunea lor.

Este complectamente greşit, a presupune ca subsecretarul de Stat, Roioşianu, Ministrul de atunci al Justiţiei, Mihail Antonescu sau chiar Conducătorul Statului ar fi ocrotit pe asasinul maiorului Doring. Amînarea judecăţii s-a făcut numai în urma dorinţei exprese a Legaţiei Germane, pentrucă dacă ar fi fost cumva posibil, să se clarifice mai întîiu substraturile acestui asasinat...

./.

Eu nu pot pricepe, ca Horia Sima, care încă după asasinatele de la Jilava, a făcut prin declaraţie publică o promisiune de credinţă necondiţionată şi obiectivă faţă de generalul Antonescu, să-i cadă în spate după un aşa scurt timp.

Toate acestea, sînt mai mult sau mai puţin chestiuni interne româneşti, în care eu dacă este posibil, nu aşi dori să mă amestec.

Hotărît ar fi însă următoarele: lui Horia Sima şi Legiunei le este cunoscut, că pentru Germania şi România sînt în curs fapte importante militare. Deci trebuie să fie clar că aceste pregătiri nu trebuie să fie tulburate în nici un caz.

Rebeliunea, începută fără ştiinţa Misiunei militare germane ar putea periclita prin situaţia ei haotică şi cu urmările ei posibile, aceste înfăptuiri... De aceea trebuie să fie clar, că Armata germană, contra voinţei sale bine concepute, n-ar vedea pur şi simplu forţată să intervie şi că aceasta s-ar produce, bineînţeţes fără prejudiciul sentimentului de amiciţie faţă de Legiune şi numai în favoarea conducerii legale a Statului, care a oferit Fuhrerului Adolf Hitler încredere necondiţionată.

De aceea, rog cu insistenţă pe General să-i facă cunoscut lui Horia Sima, felul acesta de gîndire şi a depune toată influenţa pentru a provoca o revenire a Legiunei la ordine şi a împiedeca totodată o atît de nedorită intervenţie a trupelor germane."

(Arhivele C.S.S.Fond "O"
Dosar nr.9039 vol.7 filele 6,7,8)

LEGATIA GERMANA IN ROMANIA CATRE
MINISTRUL DE EXTERNE AL GERMANIEI

Telegramă
(Cifru secret)

Bucureşti, 5 februarie 1941 ora 18,4o
Sosire: 5 februarie 1941 ora 19,4o

Nr.234 din 5.2.

Intr-o convorbire mai îndelungată am adresat generalului Antonescu din nou întrebarea, cum îşi închipuie dînsul rezolvarea problemei legionare, Generalul a accentuat sinceritatea sentimentelor sale faţă de spiritul legionar, care va trebui să domine şi pe viitor în ţară. Insă deocamdată, din consideraţie pentru armată îi este imposibil ca legionarii să fie încadraţi imediat în aparatul de stat. Armata n-ar înţelege acest lucru. Este nevoie de o amînare. Guvernul trebuie să se conducă şi de acum, bineînţeles, după aceleaşi principii, pe care le au în vedere elementele bune din rîndurile legionarilor. Armata a pus deschis întrebarea, dacă nu cumva generalul a mers cu Legiunea pentru a-şi asigura sprijinul deplin al Germaniei. Acest punct de vedere nu mai este susţinut de către armată; armata niciodată nu va mai nutri sentimente antigermane şi generalul va dovedi că 80% din populaţia României va fi de partea lui. Numai alianţa cu Germania pe tărîm politic, economic şi militar este posibilă.

Am pus întrebarea, dacă generalul are de gînd să desemneze un conducător al Legiunii, care să fie nepătat şi care să preia conducerea Legiunii ca locţiitor al conducătorului propriu-zis al Legiunii (generalul). Legiunea nu va participa la guvern. Generalul a răspuns că ţara cere acum linişte şi securitate. Cu privire la organizarea politică, el se bazează şi astăzi pe Constituţia din 6 septembrie 194o. Ideea lui principală a fost aceea, să împace generaţia veche cu generaţia nouă, pe cînd legionarii au refuzat toate persoanele a căror vîrstă depăşea 35 de ani. Generalul este convis

./.

de necesitatea unei înţelegeri, dar el crede că tineretul, mai ales după experienţa din ultimul timp, nu trebuie să ajungă imediat în posturi de conducere. El a accentuat că legiunea şi naţional-socialismul sînt conduse de idee,.. (o grupă lipsă)în raportul de forţă diferă totuşi şi legiunea a pierdut, în momentul de faţă, multe simpatii. Spiritul legiunii a prins rădăcini adînci în popor, cu toate că şi aci, în urma ultimelor evenimente, s-au produs schimbări. In munca de construire, el nu poate lăsa la o parte, de dragul Legiunii, cele mai bune elemente care muncesc întradevăr. Generalul a declarat că el personal va conduce organizaţia şi va desemna personal un conducător pentru Legiune. El a dat recent ordin să fie eliberaţi şi acei legionari care au comis delicte mici. Nu se vor mai emite ..ndate noi de arestare.

La observaţia mea că, după părerea legionarilor, în anturajul său s-ar găsi francmasoni, generalul a declarat că va convinge tineretul, că el e departe de orice idei francmasone şi speră că pînă în toamnă să clarifice lucrurile şi în acest domeniu, fără să se tragă un singur foc de armă. După cum se constată din ce în ce mai mult, Legiunea a primit în sînul său numeroase elemente comuniste. Există dovezi că pretinşii legionari au primit mijloace mari băneşti din partea bolşevicilor. Legionarii Grozea şi Pătraşcu nu sînt arestaţi, ci se găsesc probabil adăpostiţi la Legaţia Sovietică. Sigur este că acolo se află unii membrii ai gărzii muncitoreşti cu concepţii comuniste şi că şi alte organizaţii teroriste ţin legătura cu legaţia. Există dovezi că Intelligence Service exercită şi acum o influenţă puternică asupra legionarilor. Există legionari care au fost văzuţi la familii engleze, care au legături cu Intelligence Service. Ministrul plenipotenţiar american a dat de curînd un dejun, la care, pe lîngă membri ai legaţiei engleze, au luat parte şi legionari. Cu privire la aceasta, generalul a recunoscut că înainte de rebeliune nu s-a stabilit vreo legătură a legaţiei americane cu legionari.

Am sugerat încă odată să se...(grupă lipsă)un mijlocitor între general şi legionari cinstiţi , în caz contrar ar

./.

3.

putea să facă prostii și astfel ordinea publică ar putea fi periclitată. In această privință, generalul a declarat că este deja în legătură indirectă cu trei legionari, cărora intenționează să le încredințeze o astfel de misiune. Acești legionari se bucură de încredere și stimă generală. In afară de aceasta, el pregătește un apel către legionari, în care va declara, că legionarii cinstiți vor putea să-și păstreze posturile, și le va da sfatul să rupă cu elementele mistice și confuze. Generalul mi-a atras atenția asupra declarațiilor de loialitate fără rezerve ale legionarilor din toată țara. Agitația împotriva lui a pornit mai ales din București, unde Sima a avut influență.

KILLINGER

(Arhiva I.S.I.S.P., fondul 1o, dosarul nr.9 G, filele 4o - 42).

ANEXA NR.7

LEGAȚIA GERMANĂ DIN ROMÂNIA CATRE MINISTERUL DE EXTERNE

Strict secret
Nr.4 g.

București, 26 februarie 1941

Subiectul: Raportul adresat ministrului de externe privind participarea germanilor la încercarea de revoluție organizată de legionari.

Țin să raportez următoarele, ca răspuns la telegrama "securitate specială- anexa A" către ministrul von Killinger din 25 ianuarie,x) în care ministrului Fabricius, ministrului Neubacher și mie ni s-a ordonat să raportăm ce elemente sînt prezente din cele care au sprijinit rebeliunea legionarilor, deoarece aceștia se bizuie pe sprijinul Germaniei.xx)

Am raportat pe scurt prin teletype că eu nu bănuiesc pe nici un german ca fiind implicat în tentativa de revoluție, însă unele cercuri germane au contribuit prin comportarea lor la realizarea acestei tentative. Aceștia sînt reprezentanții S.D.-ului, conducătorii S.S.-iști von Bolschwing, Kriminalrat S.S. Geissler, liderii S.S.-iști Koenen și Waschinowski, cît și atașatul pentru problemele agricole, conducătorul S.S.-ist Kräutde, conducătorul S.S.-ist contele Meran și conducătorul S.S.-ist de la Departamentul economic al Legației, Wenzel. In plus, eu consider ca fiind implicați și cîțiva membrii din AO xxx), ca Cristoph, Streiter, cît și reprezentantul D.N.B.-ului xxxx), Schickurt, acesta din urmă fiind implicat mai mult din curiozitatea jurnalistică.

Motivele care, după o îndelungată observație, m-au determinat să mă opresc asupra acestora, sînt următoarele:

x) Vezi documentul din Arhiva I.S.I.S.P., F.1o, dos.9 G, ff.40-42

xx) Referirea nu este clară. Acest punct iese în evidență cu claritate în telegrama lui Killinger nr.314/11.II.(2o1/89363-67), însă această telegramă nu este nici scurtă și nici transmisă prin teletype (Nota red.engleze).

xxx) Auslandsorganisation-organizație național-socialistă a germanilor de peste hotare.

xxxx) D.N.B.- Deutsches Nachrichtenbüro- Agenția de presă germană, pendinte de Ministerul Propagandei.

./.

1. Cînd am venit la București,se și efectuase o serie de arestări.Nu am avut timp suficient la dispoziție pentru a vorbi cu ministrul Fabricius.Primul care m-a convocat a fost conducătorul S.S.-ist von Bolschwing. El a protestat împotriva arestării legionarilor și a încercat să-mi dovedească că legionarii au dreptate și m-a rugat să intervin pentru a convinge pe generalul Antonescu să-i elibereze pe prizonieri.

2. Acest lucru,folosind aceleași argumente,l-a făcut și atașatul pentru probleme agricole,liderul S.S.-ist Rüdtde,cît și conducătorul S.S.-ist Wenzel și ziaristul Cristoph.

Am tras concluzia din aceste intervenții că aceștia trebuie să aibă legături strînse cu Legiunea și că ei au aprobat acțiunea legionarilor,în timp ce încercau să-l minimalizeze pe Antonescu în ochii mei,care, după cum spuneau ei,este înconjurat de francmasoni.

3. Conducătorul S.S.-ist contele Meran, care aparține serviciului S.D..,a avut relații foarte strînse cu legionarii.Conform declarați.lor sale personale,el a luat parte la o ceremonie deosebită la care 13 legionari(șoferi)au depus jurămîntul,la domiciliul contesei Cantacuzino, o fanatică turbată,la care ei,adică șoferii,au jurat pe pistol și pe biblie să-l împuște pe Antonescu.Eu sînt de părere că nu trebuie să acordăm o importanță prea mare acestui act fanatic,chiar dacă el este simptomatic.

4. Conducătorul S.S.-ist Waschinowski, șef de serviciu în cadrul S.D.-ului, a furnizat provizii legionarilor care se ascund.

5. Tot astfel,locțiitorul de Landesgruppenleiter Langenecker și membrul de partid Knoll,care este omul de legătură al legației, a sprijinit cu înfocare pe legionari.Deși nu mai sînt legionari ascunși la membrii A.O., aceștia m-au rugat în repetate rînduri să ajut aproximativ 30 de legionari să fugă în Germania.Membrul de partid Knoll a negociat cu liderii legionari,care în prezent se ascund,în vederea aplanării conflictului dintre legiune și Antonescu.El a acționat conform instrucțiunilor mele.Este plauzibil să presupunem că Knoll, care a fost pus astfel în situația de a continua contactul, are cele mai strînse legături cu legiunea.Oamenii care se ascund nu permit nimănui dinafară să se apropie de ei.

6. Von Bolschwing, reprezentantul S.D.-ului,m-a asigurat de loialitatea sa absolută și de ajutor în încercarea de a duce la bun sfîrșit campania de pacificare,însă mi-a destăinuit faptul că el ascunde nouă legionari,cotați ca fiind conducători principali(și nu trei,cum declarăBerlinul), într-o clădire extra-teritorială a legației.Numai după ce românii mi-au atras atenția și după raportul meu înaintat la Berlin,el a recunoscut acest lucru față de mine,pretinzînd că nu a vrut să mă amestece și pe mine în această afacere.Situația s-a înrăutățit și mai mult, tocmai datorită acestei lipse de încredere manifestată față de mine,deoarece conducătorii legionari au trebuit să stea pe un teren extra-teritorial timp de săptămîni,fără ca eu să am posibilitatea de a-i scoate de acolo.Nu pot să fac lucrul acesta nici în prezent,deoarece, la drept vorbind,nu pot să-i trimit să fie măcelăriți. In primele zile,o aplanare a conflictului ar fi fost mult mai ușor de realizat.Problema a devenit deosebit de dificilă atunci cînd generalul Antonescu a trimis un intermediar ca să-mi spună în față că conducătorii legionari sînt tăinuiți pe strada P., adică în casa S.D.-ului, pe teren extra-teritorial german.Aș dori să adaug că emițătorul secret al S.D.-ului se mai află încă în această casă și continuă să fie folosit.El se află instalat acolo la propunerea mea și cu aprobarea ministrului de externe al Reichului, de cînd am fost însărcinat cu o misiune specială în cursul iernii trecute.

Din pricina operațiilor din timpul războiului s-a dat ordin ca acest transmițător să fie demontat ori cel puțin să nu rămînă pe teren extra-teritorial. Acest ordin al ministrului de externe al Reichului nu a fost urmat.Transmițătorul continua să funcționeze la vechiul sediu.

7. Incă o dovadă că există o legătură strînsă între S.D. și legionari este furnizată de împrejurarea că,la cartierul general al rebelilor s-a putut ajunge, în vederea negocierilor pentru capitulare și încetare a focului,numai cu ajutorul S.D.-ului. Ministrul Neubacher, care a fost principalul mediator, confirmă acest lucru.Discuțiile care au început au avut loc în biroul lui Bolschwing, în casa S.D.-ului.Această casă este binecunoscută de legionari.Intr-adevăr,ulterior,conducătorii legionari au fost ascunși aici. Aceștia sînt următorii: Papanace,Iasinschi,Stoicănescu, Mihăilescu,Axente,Borobar,Trifa,Gîrneață și Georgescu.Cu excepția lui Georgescu și Trifa,toți au fost transferați în

4.

Germaniă,lucru care nu se putea realiza fără ajutorul misiu-
nii militare. Bolschwing afirmă că el nu putea expune pe aceș-
ti conducători, în urma negocierilor de armistițiu.Lucrul acea-
ta poate că este adevărat.Faptul că aceștia au fost ascunși
în această casă extra-teritorială dovedește însă cît de strîns
era legat acest grup S.D., de conducerea legiunii și,în spe-
cial de acei care au condus rebeliunea.

8. Atunci cind,după o perioadă apreciabilă, am des-
coperit că legionarii sînt ascunși de reprezentanții S.D.-ului
iar Bolschwing a trebuit să recunoască acest lucru în fața mea,
el mi-a făcut impresia că este cu totul umilit și avea lacri-
mi în ochi,deși în alte împrejurări a dat dovadă că este un om
brav.Nu am putut să evit impresia că el este profund mișcat,
ca cineva care a suferit o profundă dezamăgire și o înfrînge-
re și în prezent consideră bătălia iremediabil pierdută.

9. Kriminalrat Geissler, care a jucat un rol des-
tul de neplăcut,a fost omul de legătură al poliției germane.
El a declarat în mod public,declarație pe care au aflat-o și
românii, că uciderea celor 72 de prizonieri de la Jilava x) a
constituit o manifestare absolut justificată a justiției po-
pulare. Cînd l-am întrebat dacă lucrul acesta este adevărat,
el a remarcat că, de altfel,aceasta este și părerea Führeru-
lui.I-am sfătuit să păstreze tăcerea asupra acestui fapt,chiar
dacă aceasta este realitatea.

Geissler a venit la mine și m-a informat că Grup-
penführerul Heydrich i-a chemat la el și i-a cerut să mă con-
vingă să depun toate eforturile pentru a obține eliberarea
lui Ghika și Maimuca,funcționari superiori în cadrul poliției
legionare,care se află în prezent sub arest.Am făcut lucrul
acesta și a trebuit să aflu,spre stupefacția mea,că asupra
lor s-au găsit materiale care atestă rolul lor de spioni în
favoarea dușmanilor Germaniei.La anexa 1 xx) se găsesc foto-
state și traduceri care relevă că Maimuca a ținut sub conti-
nuă observație desfășurarea trupelor germane și a transmis
toate acestea prin radio,la început în mod direct,iar mai

x) Vezi volumul XI.al Istoriei P.C.R.,documentul nr.427 și sub-
sol 1(nota red.engleze).Este un raport al reprezentantului
german în România,adresat ministrului de externe al Ger-
maniei,în legătură cu convorbirile pe care le-a avut cu
Antonescu și cu conducătorii Gărzii de Fier,după asasina-
tele săvîrșite de legionari în zilele de 26 - 27 noiem-
brie 1940 (n.r.).
xx) Nu s-a găsit (nota red.engleze).

./.

apoi prin cod. Astfel, datorită activității lui Maimuca,en-
glezii au fost permanent informați asupra trupelor germane
care soseau.El a transmis informații privind efectivul tru-
pelor și a armamentului cu care au fost dotate.Stabilirea
acestor fapte nu a fost absolut necesară,în special cu pri-
vire la trupele germane,deoarece Marele Stat Major a fost ți-
nut întotdeauna la curent.Chiar în timpul războiului mondial,
Maimuca a lucrat pentru S.I.S. x).

Natural că am renunțat să intervin pentru acești
doi oameni.

10. Geissler i-a cerut Kanzler-ului meu să transfere
3 milioane lei pentru conducătorii Legiunii,pe care între timp
am reușit să-i scot din țară.Această sumă echivala cu aproxi-
mativ 60.000 mărci.Kanzler-ul Blücher mi-a raportat asupra
acestui fapt.

Am dat instrucțiuni ca să primesc o declarație scri-
să de la Geissler, în care să se arate că acești bani nu re-
prezintă nici fonduri ale Legiunii și nici bani furați și că
ei constituie proprietatea absolut particulară a celor care
au plecat din țară. Nu am primit această confirmare scrisă și,
în consecință, am interzis acest transfer. Dacă în urma aces-
tor evenimente,Geissler se oferea să-i ajute pe conducătorii
legionari,relațiile dintre ei trebuie să fie deosebit de strîn-
se.

11. L-am întrebat pe Bolschwing despre locul unde se
află în prezent Horia Sima. El mi-a spus că cunoaște acest
loc,însă și-a dat cuvîntul de onoare să nu dezvăluie nimic.
Acest angajament a lui Bolschwing este încă o dovadă asupra
relațiilor care implică o anumită loialitate între S.D.și Le-
giune. Imi este imposibil să susțin că faptul acesta a ieșit
la iveală numai în urma puciului.Desigur că aceste relații au
existat și anterior și, avînd în vedere relațiile bazate pe
loialitate și prietenie,sînt convins că planul pentru viitor
a fost discutat în aceste cercuri și că, în consecință,S.D.-
ul trebuie să fi știut că ei luptă împotriva lui Antonescu
și că intenționează să-l doboare.

12. Mai departe, am aflat următorul fapt,care indică
cît de departe a ajuns deja propaganda împotriva lui Anto-
nescu în cercurile germane:

x) Se pare că este o referire la Intelligence Service(servi-
ciul de contraspionaj britanic). (nota red.engleze).

./.

Cu ocazia unei adunări care a avut loc la Legație înainte de puci, Reichsschulungsleiter Schmidt, auzind că Antonescu este gripat și nu mai poate veni, a remarcat: "Să sperăm că va succomba în urma acestei răceli. Ar fi cel mai bun lucru pe care l-ar putea face. Ministrul Neubacher a trebuit să-i atragă atenția lui Schmidt că ar fi mai bine dacă nu ar face astfel de observații. Din acest fapt reiese că Schmidt a fost deja influențat împotriva lui Antonescu, încît și-a permis să facă o astfel de observație.

Din aceste fapte este evident că:

I. Se poate dovedi o participare directă a cercurilor germane la rebeliune.

II. S.D.-ul a avut relații strînse cu Legiunea, iar S.D.-ul trebuie să fi știut de tensiunea dintre Legiune și Antonescu.

III. S.S.-ul trebuia să oprească încercările disperate ale legionarilor de a-l răsturna pe Antonescu. Lucrul acesta nu s-a făcut. Desigur că Legiunea a fost încurajată de această atitudine a S.D.-ului.

IV. A.O.-ul a contribuit de asemenea, la tentativa de a-i face pe legionari să creadă că Germania îi sprijină pe ei și nu pe Antonescu, altfel nu s-ar putea explica speranțele nutritive de cei care s-au ascuns și nici remarca Reichsschulungsleiter-ului Schmidt. Chiar și acum, Langenecker dorește ca eu să ajut pe ... de legionari să treacă frontiera. Aceștia nu sînt agenți de germani aparținînd Reichului.

In concluzie, convingerea mea este că:

I. Cercurile germane nu au participat direct la tentativa de revoluție.

II. Ar fi trebuit să fie datoria noastră, a germanilor, să-i descurajăm pe legionari să facă un astfel de pas lipsit de ... lucrul acesta nu s-a făcut.

III. In efortul lor de a-l elimina pe Antonescu, legionarii au fost sprijiniți, din punct de vedere moral de către S.D., de cercurile legației, care au legătură cu S.D.-ul, de un anumit grup de naziști germani, cît și de către A.O. (Aici eu trec cu vederea ajutorul acordat de ruși și de S.I.S.).

IV. Legionarii erau convinși că vor fi sprijiniți de germani în efortul lor de instaurare a unui stat legionar. Dezamăgirea lor a fost imensă atunci cînd au aflat că Führerul a anunțat că armata germană îl susține pe Antonescu.

V. O parte din legionarii turbați, nevoind să știe de

nimic, i-au numit pe germani trădători, adică (spun ei) au fost trădați de oameni care gîndesc ca ei, care le cunoșteau, le-au aprobat planurile și i-au asigurat că în cazul unei operații le vor acorda tot sprijinul necesar.

La anexe am inclus un raport al unui vechi legionar x), în care încearcă să dovedească că Antonescu a inițiat revoluția, însă indirect; el dovedește că Legiunea s-a străduit să-l elimine pe Antonescu prin toate mijloacele posibile.

O serie de rapoarte provenind de la Marele Stat Major Român, a căror autenticitate nu se poate însă verifica, declară următoarele :

I. Bolschwing, Geissler, Kräutde și Koenen au luat parte la insurenție.

II. Horia Sima a crezut cu fermitate că va primi ajutorul agentului de Gestapo, Geissler.

Pînă în prezent nu am încercat în mod intenționat să aflu ceva despre aceste declarații de la persoanele arestate. Nici românii nu mi-au comunicat nimic, deoarece ei cunosc simpatia ce o nutresc pentru legionarii decenți, lucru pe care-l spun fățiș și deschis tuturor, inclusiv lui Antonescu.

KILLINGER

x) Nu s-a găsit (nota red.engleze).
(Reprodus din "Documents on German Foreign Policy- 1918-1945". Series D, volume XII, Her Majesty's Stationery Office-London, doc.nr.94.(În continuare D.G.F.P., seria...,vol.... doc.nr....).

LEGATIA GERMANA DIN ROMANIA
CATRE MINISTRUL DE EXTERNE AL GERMANIEI

T E L E G R A M A
(în clar)

Nr.314 din 11.2.

Prin intermediul consulului general Wuster către ministrul de externe al Reichului.

Descrierea transmisă prin telegrama nr.346 - birou Ribbentropp - din 11 februarie, corespunde, în linii mari faptelor și cu mă declar pe deplin acord cu dv. Doresc însă să mai adaug următoarele:

Legionarii au fost cu totul lipsiți de o conducere politică. Ei nu și-au dat seama că prin rebeliunea lor ar fi putut împinge România în prăpastie, dar și că au periclitat în modul cel mai grav desfășurarea armatei germane. După cum reiese din convorbirile numeroase pe care le-am avut cu legionarii aflați în libertate, Horia Sima s-a temut să vină la Salzburg, pentru ca să evite o discuție comună în fața Führerului. Din punct de vedere ideologic și propagandistic, planul pentru răsturnarea lui Antonescu a fost definitivat încă de atunci. Anturajul său (al lui Sima) - care era pentru îndepărtarea lui Antonescu, mai ales elemente influențate din partea rusească, îndeosebi conducătorul muncitorilor Grozea și conducătorul studenților Trifa - l-a întărit în această părere.

La Salzburg, Antonescu n-a vorbit deschis, pentru a nu discredita Legiunea în ochii Führerului, cu toate că îi era clar că va ajunge la o dispută.

Amintesc o frază din memoriul său care sună astfel:

"Preiau întreaga răspundere, sînt gata oricînd să guvernez cu Horia Sima și cu Legiunea. De asemenea, sînt gata să guvernez fără Horia Sima și cu Legiunea, și sînt gata, de asemenea, să guvernez fără Horia Sima și fără Legiune ".

Această frază dovedește că deja atunci el a bă-

./.

nuit cele ce s-au întîmplat. Pentru rebeli, demonstrația pentru Hitler și pentru o strînsă colaborare cu Germania a constituit numai un mijloc pentru a-și atinge scopul. In general, ei au fost sinceri în același timp au pus însă condiția prin viu grai și prin manifeste: Vrem un stat legionar totalitar. Intenționat ei n-au spus: Vrem îndepărtarea lui Antonescu, ceea ce era adevăratul lor scop.

Răsturnarea (lui Antonescu) este plănuită, probabil, de elemente rusești, care prin aceasta au vrut să creeze o punte de legătură cu Bulgaria peste România și de agenți ai Serviciului Secret (englez). Amîndoi și-au dat imediat seama de situație și au folosit-o pentru scopurile lor. Cine cunoaște metodele lor, vede clar că ei sînt amestecați. Planul: să producă zăpăceala cu orice preț, pentru a produce tulburări în România, ca sferă economică și de desfășurare militară pentru Germania.

Cea mai mare parte a legionarilor n-a cunoscut adevăratele motive. Eu am vorbit cu mulți legionari și ei toți susțin că Antonescu i-ar fi împins și că el ar fi început revoluția. Afirm categoric: acest lucru nu este adevărat.

Evenimentele s-au desfășurat în modul următor: s-a făcut propagandă sistematică împotriva lui Antonescu, vînturîndu-se încontinuu stafia francmasoneriei și pregătindu-se astfel în rîndurile proprii și în popor lovitura împotriva lui Antonescu. Antonescu a observat acest lucru și a luat măsuri de siguranță, îndepărtîndu-i pe propagandiștii principali. Atunci Legiunea, reacționînd, a organizat demonstrațiile cunoscute. Antonescu, pe baza unor știri cu privire la distribuirea de arme, a știut că lovitura este îndreptată împotriva lui. In consecință el i-a destituit pe ministrul de interne și pe prefect, care păreau deosebit de periculoși. Această măsură a fost interpretată la rîndul ei, de către Legiune, ca și cum Antonescu ar fi acționat împotriva Legiunii și ar fi vrut să limiteze puterea ei în stat. Ca răspuns, ei au ocupat prefecturile, poșta, clădirea radiodifuziunii, centrala telefonică. Drept răspuns, Antonescu a trimis armata împotriva lor. Astfel a început lupta. Pleava străzii a profitat de această situație pentru a trece la jaf și asasinate. O evoluție a evenimentelor prea bine cunoscută nouă din istoria revoluțiilor.

./.

Legionarii au făcut următoarele greşeli:

1. Ei au primit în legiune pe toţi acei care s-au îmbulzit să intre, printre alţii şi vagabonzi şi infractori, fără a-i verifica măcar.

2. Horia Sima, un slăbănog, s-a lăsat capturat şi influenţat de către elemente plătite de ruşi şi englezi, astfel că n-a venit la Salzburg.

3. In loc să desăvîrşească partidul pe linia doctrinei legionare, legionarii au rîvnit cu toate mijloacele la putere în stat, fără a dispune de forţele necesare.

4. Ei au subestimat cu totul persoana lui Antonescu, crezîndu-l un slăbănog. Cazul este tocmai contrariu. Poziţia lui Antonescu s-a întărit imediat, în momentul cînd, în urma dispoziţiei Führerului, Wermachtul german şi armata română l-au susţinut. In urma acestui fapt şi legionarii s-au hotărît să depună armele.

5. Legiunea n-a folosit marea şansă care i s-a oferit prin revoluţia din septembrie, cu ajutorul lui Antonescu. Ea n-a înţeles că revoluţia trebuie urmată de evoluţie, ci a revoluţionat mai departe (hat weiter revoluzioniert), urmînd ideologia ei mistică exaltată.

Eu sînt de părere că în spatele rebeliunii, în mod direct nu se află germani, dar că, o bună parte dintre germani sînt cauzatorii morali, prin aceea că le-au dat impulsul legionarilor să atace pe Antonescu. Judecînd după încercările de mijlocire, care au început imediat, mi-am dat seama cine sînt aceste cercuri. Sînt reprezentanţii de aci ai serviciului de siguranţă (Sicherheitsdienst), o parte dintre ei cetăţeni germani, care aparţin organizaţiei din străinătate, şi probabil unii care aparţin legaţiei, fiind apropiaţi de siguranţă. Mai trebuie adăugat că Fabricius n-a ştiut să-şi impună conducerea. Propaganda împotriva lui s-a făcut în aşa fel, încît cuvîntul său n-a mai avut nici cea mai mică valoare şi legionarii nu l-au mai ascultat deloc; mai mult, ei au refuzat chiar să stea de vorbă cu el. El a mai făcut greşeala că, după ce au avut loc discuţiile de la Salzburg, nu a comunicat imediat, fără echivoc, tuturor foru-

./.

rilor germane competente, şi conducerii legiunii că, pentru Germania, exponentul României nu este nimeni altul decît generalul Antonescu.

In afară de aceasta, el trebuia să ştie ce se petrece. Ministrul de externe al Reichului şi Führerul trebuiau informaţi la timp cu privire la tensiunea extrem de încordată care a existat între Antonescu şi Legiune, Si Serviciul de Siguranţă ar fi trebuit să facă comunicări corespunzătoare. Nu ştiu dacă acest lucru s-a făcut. Stiu numai că există un raport al organizaţiei Canaris, căruia însă, după cît se pare, nu i s-a dat atenţia cuvenită.

Antonescu este decis:

1. Să meargă împreună cu Germania, orice s-ar întîmpla, din convingere politică absolută.

2. Armata are încredere în el, cu atît mai mult cu cît linia sa politică progermană nu s-a bazat pe faptul că dorea să dea dreptate Legiunii, ci el dovedeşte că aceasta se bazează pe convingere, lucru ce reese din faptul că armata germană l-a susţinut din ordinul Führerului.

3. N-a fost împuşcat nimeni. Antonescu nu vrea în nici un caz să se întoarcă la vechile metode. El se conduce strict după lege.

4. El a aprobat ca o parte din conducători, care se află încă sub supravegherea Siguranţei, să plece în exil în Germania. De cele necesare mă voi ocupa eu. Antonescu este hotărît să decreteze o mare amnistie.

5. El este lămurit că guvernul actual este un guvern de tranziţie.

6. El vrea să construiască noul stat român pe baza ideologiei legionare, deoarece ştie că există numai două ieşiri: sau comunismul, sau naţional-socialismul român.

7. El este deja în legătură cu conducători ai Legiunii, în care el are încredere şi care la rîndul lor se bucură de încrederea legionarilor, cu scopul de a reorganiza şi reafirma legiunea.

Mai sînt de adăugat următoarele:

Antonescu este pe deplin stăpîn pe situaţie. El

./.

...ține legătură permanentă cu mine și cu generalii germani și ...re încredere în noi.

Eu personal încerc mereu să arbitrez între ...general și elementele cinstite din rîndul legionarilor. Pre...supun să voi reuși în scurt timp să obțin o înțelegere. Firește, ...că în această privință mă disțanțez hotărît de acei zișii le...gionari, care au jefuit, furat și asasinat și care au avut legătură cu rușii și Serviciul Secret (englez).

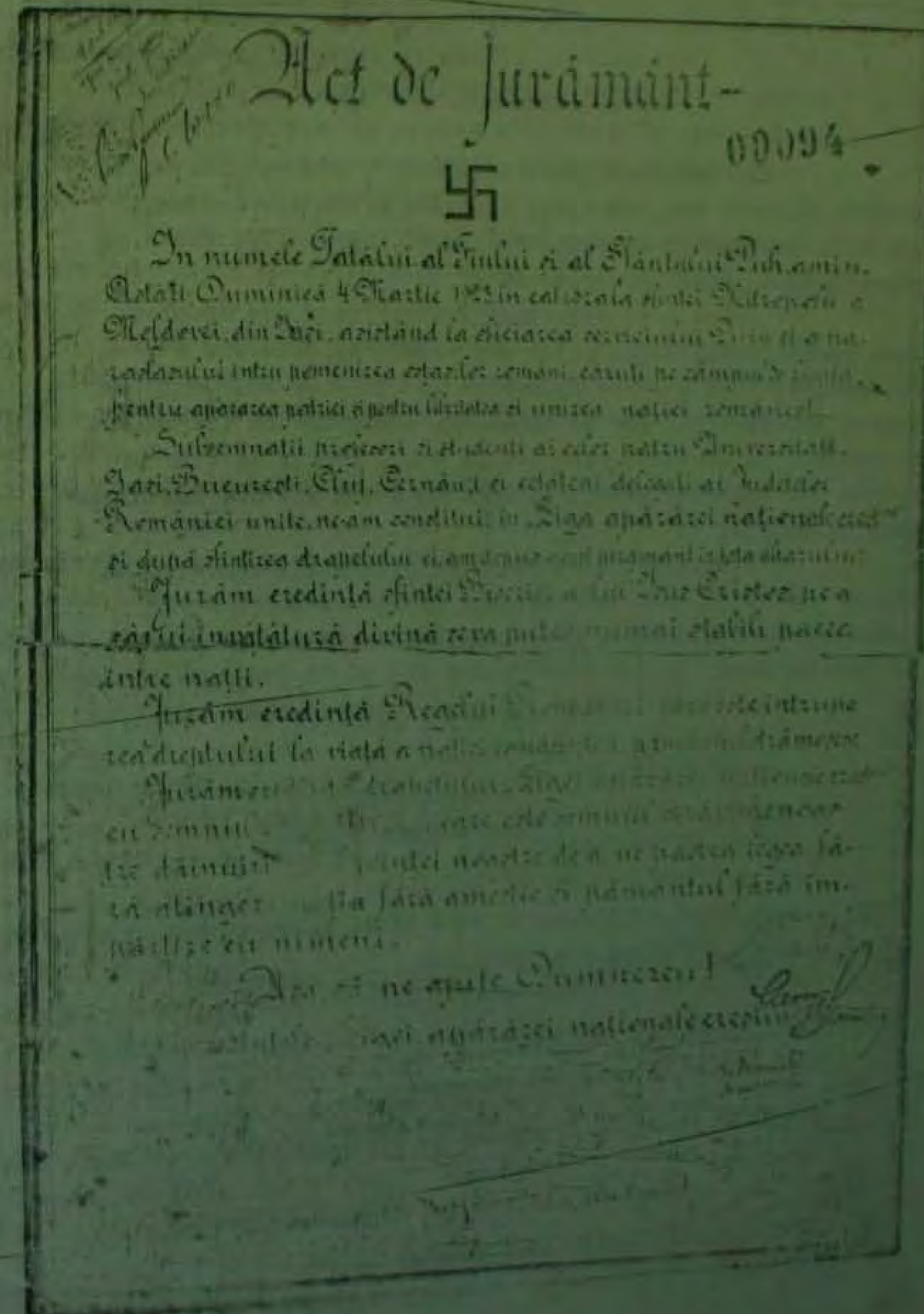
Notă: Fraza dv., că noii miniștri provin din re...gimul carlist, dă o imagine falsă. Ei au fost, cei drept, ofi...țeri sub Carol, însă au fost împotriva regimului carlist sau erau apolitici.

ss/KILLINGER

...rhiva I.S.I.S.P., fondul lo, dosarul nr.9 G, ...filele 33 – 36).

ANEXA NR.9

Arhivele C.S.S., F.D., Dosar nr. 3085 Special, fila 94.

Act de Jurământ

00094

In numele Tatălui al Fiului și al Sfântului Duh amin.
Astăzi Duminică 4 Martie 19[illegible] în catedrala sfintei Mitropolii a Moldovei din Iași, asistând la sfințirea [illegible] ...
pentru apărarea patriei și pentru libertatea și unirea nației române.
Subsemnații profesori și studenți ai celor patru Universități Iași, București, Cluj, Cernăuți ... ai Românie unite, ne-am constituit în „Liga apărării naționale creștine” și după sfințirea drapelului ... jurământ ...
Jurăm credință sfintei [illegible] ... Isus Cristos ... învățătură divină ... pace între națiuni.
Jurăm credință Regelui [illegible] ... dreptului la viață a [illegible] ...
Jurăm [illegible] ...
... nimeni.
Așa să ne ajute Dumnezeu!
... Ligei apărării naționale creștine

ANEXA NR.10
Arhivele C.C.S., Dosar F.A., nr. 111.041, vol.I, file 179.
COPIE

După petiția deținutului Ionescu Mihail, adresată către Domnul Procuror General.

DOMNULE PROCUROR GENERAL,

Subsemnatul Ionescu I.Mihail, student, deținut, arestat în baza art.182 C.P., (insulte aduse guvernatorilor ?)în spitalul închisorii Văcărești, respectuos vin a vă aduce la cunoștință următoarele :

Avînd a vă destăinui urzirea unui nou complot care periclitează viața celor mai valoroase elemente a țării românești și a cărui izbucnire va avea loc într-un timp foarte apropiat, vă rog să binevoiți a dispune să fiu chemat de urgență în pretoriu cabinetului dvs., pentru ca dvs. să puteți lua grabnice măsuri și opri cu o oră mai devreme himerica plănuire.

Intrucît subsemnatul cer pentru a treia oară audiența dvs. fără nici un rezultat, vă fac cunoscut că-mi declin orice răspundere, responsabilitate, rămînînd aceasta în sarcina dvs.

Cu stimă cuvenită
ss. Ionescu I.M.
Student-Iași
15/1o.1924 ora 4 p.m.

DOMNIEI SALE
DOMNULUI PROCUROR GENERAL AL CURȚII DE APEL BUCUREȘTI
Prin
Direcțiunea Inchisorii Văcărești
Luat dovadă de primirea prezentei
ss. Ionescu M. (refuz a semna)

ANEXA NR.11
Ibidem file 177
COPIE

DECLARATIE

Subsemnatul Ionescu I.Mihail, student în drept arestat în puterea art.132 C.P., prin prezenta declar de a mea bună voie și neforțat de nimeni următoarele:

Aflînd la timp despre decizia luată de camaradul Corneliu Zelea Codreanu, am căutat să-l apăr la vreme,de alunecarea pe panta decăderii morale și a se răzbuna contra prefectului Manciu și alții.

Avînd ca exemplu fidel felul cum se procedează cu mine, de un an de zile- m-am decis să mă interpun între camarad și crimă- și a-l împedica de la aceasta.

Am formulat o cerere detailată a faptelor ce se vor întîmpla, pentru a o înainta dvs.și ca precauțiune-întrucît eu mi-am declinat orice responsabilitate- am citit-o la cîțiva oameni.

Apoi adresîndu-mă gardianului Miță Marin, cu foarte mare greutate a acceptat d-sa să mă conducă pînă la poarta II-a. Aici m-am adresat gardianului Maican- cerîndu-i ca cererea mea să fie dusă de urgență în cap.d-lui director, acesta a refuzat categoric, începînd să zbiere și să gesticuleze la mine, ca la cel mai ordinar hoț.

Aici este obiceiul locului, ca nici odată să nu fie îngăduită audiența la dl.director, chiar ori cît de interesant ar fi cazul. Iar ori ce cerere este luată de un gardian, ce nici odată nu-și poate da seama de gravitatea ei. Astfel cererea mea nu a mai avut fructul dorit, numai și numai din cauza (?) Direcției Inchisorii Văcărești,care nu știu din ce cauză nu dă curs cererilor ce li se adresează, dînd dovadă în ce fel dau ascultare reclamațiunilor făcute de deținuți și cu cîtă urgență caută să apere siguranța publică, căzînd de data asta victimă un prefect de poliție.

Pentru cele de mai sus, sper că veți lua cele mai drastice măsuri în acord cu energicul Director G-ral Cernat- contra celor vinovați.

Scrisă și semnată propriu,azi 26-1o-1924

ss.Ionescu I.Mihail

ANEXA NR.12.
Ibidem fila 176.

COPIE

Domnule Procuror Prim

Subsemnatul Ionescu I.Mihail, student în drept, Fac.Iași, deținut fără nici o formalitate în spitalul Văcărești.

Respectuos vin a vă aduce la cunoștință cele ce urmează, rugîndu-vă să binevoiți a lua cele mai drastice măsuri contra Direcției închisorii Văcărești, care făcîndu-se vinovată de extragere de acte publice adresate dvs., a dat loc cu bună știință să aibă loc atentatul comis de camaradul Corneliu Zelea Codreanu, contra prefectului de poliție Manciu și alții.

Cu toate că cererea mea vorbea pe larg de acest fapt, totuși Dir.a procedat la fel ca cu orice cerere, luînd drept banalitate un caz atît de important, deschizînd astfel porțile ocnei pentru camaradul Corneliu Codreanu, care atins în sul său, a căutat să facă plăcerea zeilor!

De atentatul întîmplat nu este vinovat camaradul Codreanu, și în primul rînd autoritățile, (Dir.Inchis.Văcărești) care sînt în legătură directă cu justiția - și care aflînd cazul cu 10 zile înaintea atentatului - nu a vrut să-l aducă la cunoștința dvs.

Pentru aceste motive : Declar,

Că cer imediata dare în judecată a Direcției Inchisorii Văcărești, pentru I. - sustragere de acte publice, II- tolerarea cu bună știință a crimei contra lui Manciu, pentru completarea acestei cereri, alăturat vă înaintez o declarație a subsemnatului.

In virtutea Art.111 p.p.înaintez aceste acte fără viza prealabilă a Direcției care este vizată-făcînd astfel uz de acest art.

Spre a decide conform celor legale.

27.X.1924

Primiți respectul meu
ss.Ionescu Mihail

DOMNULUI
PRIM PROCUROR AL TRIBUNALULUI ILFOV

ANEXA Nr.13.
Ibidem fila 179.

COPIE

DOMNULE PRIM PROCUROR

Subsemnatul Ionescu I.Mihail, deținut a Inchisorii Văcărești, respectuos viu pentru a 5 (cinci) oară, rugîndu-vă a ordona să fiu chemat la cabinetul dvs., întrucît am a vă vorbi lucruri excepțional de grave și de o importanță capitală.

Primiți respectul meu,

ss.Ionescu I.Mihail

30/X.1924

DOMNULUI
PRIM - PROCUROR AL TRIBUNALULUI ILFOV

ANEXA NR.14.
Ibidem filele 180-181

COPIE

După Procesul-Verbal încheiat în ziua de 30 octombrie 1924, în fața Prim-Procurorului Tribunalului Ilfov, studentului Ionescu I.Mihail, membru L.A.N.C., la cererea acestuia.

... In ziua de 16 oct.a.c.am făcut o petițiune către dl.Prim-Procuror al Trib.Ilfov și am dat-o gardianului de la închisoare pentru a o face să parvină d-lui director al închisorii, care să o înainteze Parchetului. Prin această petițiune ceream ca cel mai tîrziu în termen de 10 zile de la darea petițiunii, să fiu chemat înaintea d-lui Prim-Procuror pentru a face unele destăinuiri, în legătură cu urzirea unui nou complot. N-am fost însă chemat în termenul ce-l ceream eu, din cauză că petițiunea mea n-a parvenit parchetului. Cele ce doream să arăt parchetului constă în următoarele fapte:

Pe cînd mă aflam în închisoarea Văcărești și erau acolo și studenții Moța și Vlad, studentul Moța, cu cîteva zile mai înainte de judecarea procesului său la jurați mi-a spus că imediat după achitarea mea să mă duc la Orăștie(Ardeal), pentru ca împreună cu el să merg la Iași și să fim amîndoi acolo pentru ziua de 25 octombrie, cînd se va judeca procesul prefectului de poliție din Iași-Manciu. Mi-a spus Moța că în cazul cînd Codreanu Corneliu, la acel proces va avea vreo ieșire violentă contra lui Manciu, noi să facem manifestațiune și să ne solidarizăm cu Codreanu. Cu această ocaziune studentul Moța mi-a spus că Corneliu Zelea Codreanu este hotărît să împuște pe prefectul Manciu.

Mai înainte ca eu să fiu adus la Văcărești, mă întîlnisem chiar cu Corneliu Zelea Codreanu la Roman,în casa fostului avocat Manea din acel oraș. Această întîlnire a avut loc prin august și cu acea ocaziune Corneliu Codreanu mi-a spus că a trecut pe lista neagră pe dușmanul lui de moarte- acestea erau vorbele lui- prefectul Manciu de la Iași și că s-a hotărît să-l omoare chiar în ziua procesului, adică la 25 octombrie a.c.

Aceste cuvinte ale lui Corneliu Codreanu au fost

./.

auzite și de Ionel Manea, care este președintele ligei Frăție din Roman și student. Pe mine nu m-au surprins prea mult aceste cuvinte, întrucît mă așteptam la așa ceva, căci prin luna iulie a.c. fiind vizitat la spital de dl.Ion Zelea Codreanu, acesta mi-a spus să vin a doua zi la dînsul acasă. Cu voia d-lui Dr.Obreja m-am dus la dl.Ion Zelea Codreanu la hotel Regal camera 24 și acesta mi-a spus că imediat ce voi ieși din spital, să mă duc la dînsul la Iași, spre a primi ordin de la dînsul, căci de data asta este hotărît să termine cu toți dușmanii neamului- și mi-a spus că îi cunosc eu care sînt aceștia, dar nu mi-a citat nici un nume. Pe cînd eram în spitalul de boli nervoase, am fost vizitat și de studentul Dănulescu de la medicină și de sora sa. Aceștia însă nu mi-au vorbit însă nimic în legătură cu cele proiectate de Corneliu Zelea Codreanu.

Mai adaug că în convorbirea pe care am avut-o la Roman cu Corneliu Codreanu, acesta mai mi-a spus că în afară de Manciu a mai trecut pe lista neagră și pe Heftur, directorul ziarului "Lumea" din Iași. De altcineva nu mi-a mai pomenit. Toate aceste fapte și împrejurări au făcut ca eu să nu fiu surprins de cele ce-mi afirma Moța în închisoare și în propunerea lui Moța de a veni și eu la Iași în ziua procesului am găsit o confirmare a celor știute și aflate de mine anterior, chiar de la Corneliu Zelea Codreanu și Ion Zelea Codreanu.

Toate aceste lucruri am căutat în repetate rînduri să le spun Parchetului, însă mi-a fost imposibil la penitenciarul Văcărești, să dau ochi cu domnul director al închisorii. Cu toate că am cerut în vreo zece rînduri să vorbesc cu domnul director, totuși n-am izbutit și în urmă am fost silit să fac o petițiune în scris.

Citindu-i-se stăruie și semnează.

Prim-Procuror
ss/Al.Minculescu

ss.Ionescu Mihail

ANEXA NR. 15

Arhivele C.S.S., F.D., dosar nr.3035 special, vol.2, f.173.

LIGA APARARII NATIONALE CRESTINE

Calea Victoriei 86, Etaj II.
(Piața Palatului Regal)

COPIE

București, 4 noiembrie 1925

DOMNULE DIRECTOR GENERAL,

....

Intrucît organizația Ligei, înțelege a face propaganda sa națională și culturală exclusiv prin mijloace legale și demne, am luat hotărîrea ca fiecare membru să poarte un carnet de legitimație cu sigiliul și numărul de ordine al Ligei. Această măsură este necesară spre a nu se confunda adevărații membrii ai Ligei cu agenții provocatori sau indivizii ce ar căuta să turbure ordinea publică dîndu-și o falsă calitate, după cum cu regret s-a putut constata în nenumărate rînduri.

In cazul cînd asemenea indivizi se vor găsi purtînd asupra lor carnetul de legitimație, vă rugăm să binevoiți a ne încunoștiința spre a dispune ștergerea lor din Ligă, ca celui care a abuzat de această calitate, sau prin fraudă și-a însușit carnetul de identitate.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director General, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

PRESEDINTE,
ss.N.Paulescu

D-SALE
DOMNULUI DIRECTOR GENERAL AL SIGURANTEI GENERALE A STATULUI.

ANEXA NR.16

Arhivele C.S.S., F.D., Dosar 3085 Special, fila 226.

INSPECTOR G-RAL DE POLITIE
D.G. BOGDAN

COPIE,

1931 MARTIE 11

DOMNULE SECRETAR GENERAL,

Am onoarea a vă raporta că, asistînd în ziua de Duminecă 8 martie a.c., conform ordinului D-voastră, la solemnitatea aniversării de 8 ani de la înființarea L.A.N.C., din Iași am constatat că nu s-a ivit nici un incident care să reclame intervenția poliției.

Numărul participanților a fost sub două - mii și au parcurs străzile în mod liniștit, poate și datorită faptului că nu s-a văzut nici o desfășurare de trupe, nici măcar patrule de soldați, care uneori provoacă prin apariția lor, pe manifestanții cari au intențiunile cele mai pașnice.

Părerea mea este că deplasarea brigăzii de la direcțiune a fost un lux de precauțiune căci răspunderea luată de către Dl.profesor A.C. Cuza, cum că lucrurile se vor petrece în perfectă liniște, putea fi o garanție suficientă pentru autoritățile locale, căci participarea D-lui A.Cuza la astfel de întruniri și manifestații, cînd mai ales D-sa își ia răspunderea, a fost întotdeauna o certitudine că va fi liniște.

Prin urmare forțele locale ar fi fost suficiente pentru orice eventualitate.

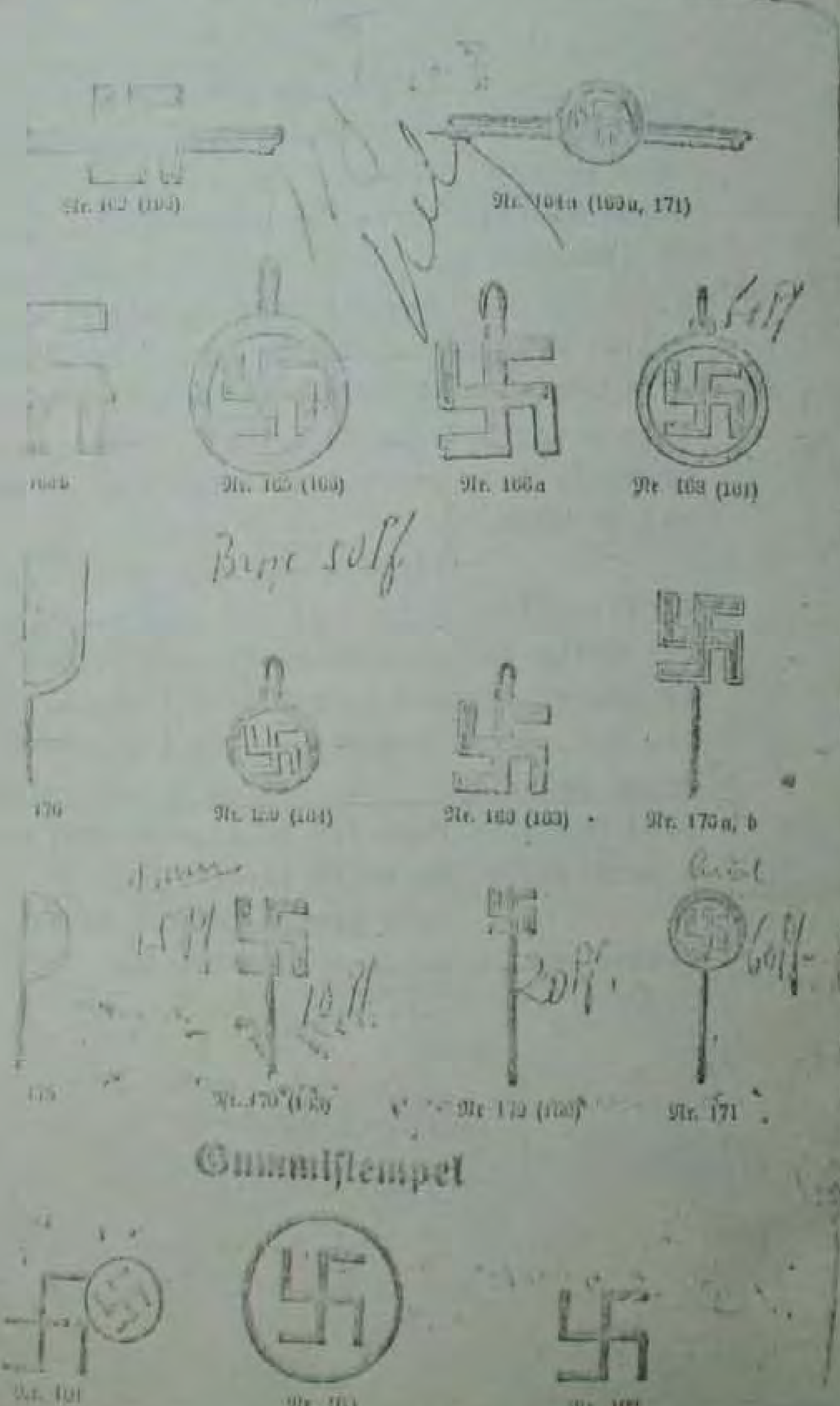
....

INSPECTOR GENERAL
ss/Indescifrabil

ANEXA NR.17

Arhivele C.S.S., F.A., Dosar nr. 111.041, filele 118 şi 119.

Emelian Zelea Codreanu
Str. Florilor No. 20

ANEXA NR.18

Arhivele C.S.S., F.A. dosar nr. 111041, fila 12o.

C O P I E

după scrisoarea lui C.C. Zotta din 9.X.1924, din Berlin trimisă lui C.Z. Codreanu.

Berlin din 9 X.1924

DRAGA NELY,

Iată-mă ajuns de 1o zile în oraşul Kaizerului. Viaţa es'e aceiaşi ca şi înainte. Imediat ce am ajuns m-am interesat de cele ce am vorbit noi, dar lucru mi se pare imposibil din cauza preţurilor(...) de tipograf nu m-am interesat că nu am avut vreme. Panglică tricoloră lucrată pe argint costă 4 MK. metru (2oo lei), din un metru poţi face pentru 3-4. Dacă panglică cumperi mai multă, atunci pot merge la fabrică şi poate acolo voi căpăta mai ieftin.

....

Dragul meu nu am altceva să-ţi mai spus decît că nemţii (organizaţia hitleristă -n.n.) lucrează pentru dezrobirea lor cu forţe herculane.

Si a doua că nemernicii care au rămas în vara asta aicea (studenţii români care studiau la Berlin), ne-au vîndut şi au făcut cantină comună cu jidanii. Eu nu m-am dus de cînd am venit(...) nu e imposibil să se facă şi puţin scandal, dar bîta română să trăiască, ce mă va scoate din toate încurcăturile.

Primeşte frăţeşti îmbrăţişări,

ss. Tică Zotta

ÎNCHEIEREA UNEI ÎNȚELEGERI ELECTORALE PENTRU ASIGURAREA LIBERTĂȚII ALEGERILOR

Pînă acum acordul a fost semnat de partidele : național-țărănesc, liberal-georgist și "Totul pentru țară".

ACORDUL PENTRU APĂRAREA LIBERTĂȚII ALEGERILOR

"Se încheie între partidele subsemnate o înțelegere cu scopul de a apăra libertatea și a asigura corectitudinea alegerilor. Aceste partide încheie pentru timpul alegerilor actuale în vederea scopului propus un pact de neagresiune.

Pactul de neagresiune înseamnă înconjurarea actelor și limbajului de violență și denigrare; dar nu împiedecă afirmarea ideologiei proprii și discuția de bună credință.

Se va aduce un cuvînt de chemare și celorlalte partide să se alăture acestei înțelegeri.

O comisiune comună va stabili modul de procedare și demersurile care vor trebui puse în aplicare în cazul infracțiunilor ce ar fi să se producă".

CORNELIU ZELEA CODREANU	IULIU MANIU	GH.I.C.BRATIANU
Șeful mișcării legionare	Președ. P.N.T.	Președ. P.N.L.

(Dreptatea, anul XI, nr.3008, 26 noiembrie 1937)

DECLARAȚIA LUI CORNELIU ZELEA CODREANU ÎN FAȚA ZIARIȘTILOR ÎN LEGĂTURĂ CU PROGRAMUL POLITIC AL GĂRZII DE FIER

30 noiembrie 1937:

Ca să nu se lase mai prejos ca Maniu, Zelea Codreanu a convocat la dînsul gazetarii și le-a făcut o scurtă expunere. Deși cu mai puțină experiență politică ca Maniu, deși mai puțin înzestrat intelectualicește ca atîția alții - Zelea Codreanu a vorbit cu un adevărat curaj (ceea ce era de așteptat) dar și frumos și " cu mică". Să fie omul pe care țara îl așteaptă ? Mai știi!

După o scurtă expunere a semnificării pactului de apărare a urnelor, Zelea Codreanu a spus:

"Domnul Maniu, afirmînd punctul de vedere al partidului său în politica externă a declarat în esență că este alături de marile democrații occidentale, alături de Mica Înțelegere și de Înțelegerea Balcanică și și-a arătat marele său atașament față de Societatea Națiunilor".

"Cu profund respect pentru domnul Maniu, îmi permit să afirm că părerile mele sînt exact contrarii.

"Eu sînt contra marilor democrații ale Occidentului, eu sînt contra Micii Înțelegeri, eu sînt contra Înțelegerii Balcanice și n-am nici un atașament pentru Societatea Națiunilor în care nu cred".

"Eu sînt pentru o politică externă a României alături de Roma și Berlin. Alături de statele revoluțiilor naționale. În contra bolșevismului. O spune un om care n-a călătorit și n-a cerșit nimic nici la Roma nici la Berlin".

"În 48 de ore după biruința mișcării legionare, România va avea o alianță cu Roma și cu Berlinul, intrînd astfel în linia misiunii sale istorice în lume: apărătoarea crucii, a culturii și a civilizației creștine. Aceasta nu înseamnă că urîm Franța și poporul francez, căci el va în[illegible] tot ca noi reintrînd și el în aceeași misiune istorică în lume."

./.

"In politica internă domnul Maniu este pentru democrație. Eu sînt de părere exact contrară. Sînt contra democrației, după cum sînt și contra dictaturei. Sub aurora dimineții se naște un alt sistem, nou, neîntîlnit pînă acum: pentru acela sînt eu.

Domnul Maniu spune că partidul său va aduce justiție și toleranță pentru minoritari. Eu sînt pentru justiție fără toleranță, pentrucă am tolerat așa de multe încît sîntem pe patul de moarte. Mișcarea legionară va aduce justiția pentru români. Vorbesc de acea justiție de secole înfrîntă în defavoarea neamului românesc, vorbesc la acele drepturi milenare ale românilor pe care ei trebuie să și le recucerească și pe care după cea mai severă aplicare a justiției nu au a le împărți cu nimeni. Si mai cu seamă nu există nici-o justiție ca să ne oblige a împărți drepturile noastre de stăpînire și de conducere a țării, cu jidanii".

"Domnul Maniu susține că după toate manifestările de pînă acum, țara este cu partidul său. Părerea mea este alta: eu cred că țara este cu viitorul ei, adică cu mișcarea legionară ".

Fiindcă s-a vorbit despre o împăcare a Gărzii de Fier, prin mijlocirea lui Maniu, Zelea Codreanu și-a încheiat expunerea prin următoarele cuvinte la adresa lui Titulescu:

"... Tinerimea română legionară căreia i s-a rupt libertatea, care a fost schingiuită în 1933 - 1934 prin cea mai cumplită violență, pe orice listă ar încerca să apară domnul Titulescu, peste orice pact, îl va combate cu violența cea mai mare.

Intreaga tinerime se va prezenta în județele în care va candida și se va opune din toate puterile la intrarea acestui om în politica internă a țării.

Cu domnul Titulescu nu putem încheia decît un pact de agresiune."

(Reprodus din Constantin Argetoianu: Insemnări zilnice, volumul 19 (7) 12 noiembrie - 17 decembrie 1937); (Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R., Fond nr.104, dos.nr.8624, filele 2930-2935).

ANEXA NR.21

ACTIVITATEA COMUNIȘTILOR IN RINDUL P.N.T.

"Potrivit instrucțiunilor primite de la Comitetul Central, delegații Partidului Comunist Român care activează în rîndurile Partidului Național Țărănesc, au început să întreprindă o acțiune în vederea schimbării tacticii impuse partidului de către fostul prim ministru Iuliu Maniu.

Comuniștii activează în rîndurile muncitorilor înscriși în P.N.T. pentru a-i determina să solicite de la conducerea P.N.T. următoarele revendicări:

- denunțarea pactului de neagresiune;
- întreprinderea unei campanii politice pentru desființarea stării de asediu și a cenzurii;
- stabilirea unei colaborări cu Partidul Țărănist Radical pentru înființarea unui front democrat;
- o revenire asupra declarației făcute de Maniu la Cluj."

(Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R., Fond nr.1, Dosar nr.21o, Fila nr.334. Nota Siguranței din 15 decembrie 1937).

ANEXA NR.22

MUNCITORII DIN BUCUREȘTI ȘI DOMNUL MANIU

"Delegații de muncitori din București s-au prezentat domnului Maniu și i-au cerut ruperea pactului de "neagresiune"încheiat de el cu partidul fascist "Totul pentru țară" care continuă să fie organizație paramilitară, agentura lui Hitler în România, și cu partidul fascizant național-liberal georgist.

Muncitorii din București în modul acesta au

exprimat clar și precis dorințele nu numai ale clasei muncitoare, dar și ale poporului român ... de a se cere și impune acului conducător al partidului național țărănesc lupta consecventă contra amestecului lui Hitler în treburile interne ale țării. contra agenturilor acestuia în România... pentru îmbunătățirea situației maselor populare, lărgirea libertăților democratice, pentru alegeri libere și guvern democratic format din reprezentanții partidelor și organizațiilor democratice".

"Muncitorii din București au cerut domnului Maniu să rupă pactul de neagresiune cu fasciștii și să contribuie la concentrarea tuturor forțelor democratice spre a se putea cu eforturi comune obține victoria democrației în alegerile generale parlamentare din 20 ale lunii în curs, din rezultatul cărora depinde în bună parte viitorul apropiat al țării".

"...Pericolul de a fi atacată aliata României - Cehoslovacia - de către Hitler a devenit mult mai mare... ceea ce înseamnă că și pericolul pentru România însăși de a fi atacată, cotropită și subjugată de Germania fascistă, a devenit mult mai mare".

Se arată că "pe lîngă faptul că Maniu nu rupe relațiile cu Garda și georgiștii... laudă în discursul de la Cluj opera lui Mussolini și Hitler." In continuare se arată că "este necesară concentrarea cît mai urgentă a tuturor forțelor democratice în lupta electorală în curs pentru depunerea și votarea listelor unice democratice în toate județele țării și asigurarea înfrîngerii fasciștilor și biruința democrației".

(Extras din "Scînteia" - Anul VII, nr.90, din 22 decembrie 1937)

ANEXA NR.23

Extras din "Instrucțiunile C.C. al P.C.R. pentru campania electorală din 5 septembrie 1937".

P.C.R. va desfășura lupta pentru unitatea

./.

de acțiune a clasei muncitoare - încep[e]au instrucțiunile. "Să legăm această luptă pentru înfăptuirea unității de acțiune a clasei muncitoare, cu lupta contra forțelor fasciste, fascizante, reacționare de dreapta, pentru doborîrea guvernului Tătărăscu, care le sprijină activitatea și pentru a asigura în alegerile parlamentare ce vin, înfrîngerea partidelor și organizațiilor fasciste".

In vederea luptei electorale P.C.R. stabilește următoarele sarcini :

1) "Explicarea prin presa legală, adunările partidelor și organizațiilor democrate, mitinguri convocate de P.S.D., P.N.T., Partidul Țărănesc Radical și Frontul Democratic, maselor populare însemnătatea alegerilor parlamentare și nevoia de a se uni toate partidele, organizațiile și forțele democratice în frontul democratic și a depune liste unice democratice" pentru a învinge organizațiile fasciste de dreapta și reacționare.

2) "Elaborarea unei platforme electorale a frontului democratic".

3) "Combaterea conducătorilor de dreapta din P.S.D. și P.N.T. care se pronunță împotriva frontului democratic și să împiedice prin agitații în aceste partide, punerea candidaților acestora pe listele democratice".

4) "Lărgirea frontului democratic prin atragerea în el a partidelor și organizațiilor" P.T.R., Blocului Democratic, Frontului Plugarilor, Partidului Maghiar, comitetelor sindicale și reprezentanților tuturor organizațiilor democratice".

5) "In campania electorală trebuie după lozinca de a împiedica cu orice preț, oriunde, reușita listelor deschis fasciste și de aceea trebuie să cunoaștem concret relațiile de forță și să ne orientăm după împrejurări, ajungînd chiar să votăm lista unui sau unor partide nu deschis fasciste, cu care altfel nu avem nimic comun, dar numai și numai să împiedecăm succesul listei deschis fasciste".

"... Unde se va închide o listă P.N.T. - P.N.L. care va avea ca adversar lista partidelor fasciste, se va sprijini prima listă............"(s.n.).

(Arhiva Centrală a C.C. al P.C.R., Fond nr.1, Dosar nr.194, Filele 26-28).

ANEXA NR.24

APELURILE LANSATE DE CĂTRE LEGIONARI DUPA 23 AUGUST 1944 PRIN INTERMEDIUL POSTULUI GERMAN DE RADIO - "DONAU"

Arhivele C.S.S., Fond anchetă,
Dos. nr.24541, vol. 8.

Cuvîntarea lui Horia Sima la postul de radio "Donau" - 26.08.1944 ora 13.3o

"Români! Forțele subterane iudeo-masonice încearcă să dea lovitura de moarte poporului românesc.

După ce sîngele nostru a curs timp de 3 ani împotriva bolșevicilor care vor să ne desființeze nu numai ca stat, dar să ne distrugă însăși ființa noastră națională, armata română este astăzi îndemnată să depună armele.

In ce minte infernală s-a zămislit acest plan? Cine a cutezat să-și ia răspunderea acestor fapte? Sîngele vărsat este profanat astăzi prin această ticăloșie.................................

....

România trebuie să fie alături de Germania Este linia lui Moța și Marin, care au suferit, s-au luptat și s-au jertfit pentru poporul românesc. Este linia cimitirelor noastre scumpe, ale eroilor care au căzut cu fața la dușmani.

Nu vă lăsați ademeniți nici de făgăduieli și nici înfricoșați de amenințări. Victoria finală va fi acelor care vo ști să-și poarte destinul. Poporul german își încordează toate puterile pentru a da lupta finală. Aici ca și în întreaga Europă, se creiază mari energii. Sfîrșitul infernului este prea timpuriu.

Nu uitați români, cuvintele profetice ale Căpitanului, trimise Führerului în 1938:

"Toate puterile iudeo-masonice din lume nu vor putea înfrînge adevărul"

Această profeție se va îndeplini. In aceste momente grele mișcarea legionară, conștientă, încercată dar neînfricată nu se teme de nimic și este gata să-și asume orice răspundere.

Cu această credință puternică și neclintită în suflet, chem la arme poporul român, chem la arme pe toți legionarii.

Mă adresez armatei române: ofițeri, subofițeri și soldați și le cer în numele istoriei noastre milenare și în numele sîngelui vărsat alături de camarazii noștrii germani să nu asculte cuvîntul laș al trădătorilor.

Toți legionarii și toți românii conștienți din armată sînt dezlegați din această clipă de orice jurămînt făcut guvernului trădării.

Nici un soldat să nu ridice arma împotriva camarazilor germani.

Lozinca noastră să fie : "front comun împotriva bolșevismului și a tuturor acelor care-l sprijină".

Inimi viteze, pentru patria noastră scumpă, pentru poporul nostru drag, pentru biruința civilizației

Trăiască Legiunea și Căpitanul !

Trăiască Adolf Hitler, conducătorul".

fila - 349 - 351

Cuvîntarea lui Horia Sima la postul de radio "Donau" - 16.09.1944 ora 22.3o

" In calitate de comandat al mișcării legionare și din însărcinarea guvernului național român, mă adresez azi poporului român în vederea luptei ce trebuie dusă împotriva iudeo-bolșevicilor. Independent de motivele care ar fi putut să ne despartă, cer tuturor românilor, bărbați și femei, să se pună la dispoziția guvernului național Român. Toți funcționarii de stat și oamenii politici trebuie să știe că guvernul național român și mișcarea legionară doresc colaborarea cu toată lumea românească. Ofițerii și soldații vor fi primiți în armată guvernului național român, cu gradul pe care îl au. Invalizii, văduvele și orfanii vor fi ocrotiți.

37.-

Muncitorii vor găsi de lucru într-o atmosferă camaraderească.

In aceste ceasuri grele nu vă lăsați co-
pleșiți de desnădejde. Victoria va fi a lumii naționaliste.

Cer tuturor românilor să se înroleze sub steagul României naționaliste. Toți românii, care nu sînt angajați încă în lupta împotriva bolșevicilor, se vor adresa acolo unde trebuie pentru recrutare. Astfel, ei se vor adresa instituțiilor și comandamentelor germane care au fost încunoștiințate pentru a vă da îndrumările necesare. De asemenea, vă puteți adresa tuturor birourilor de recrutare ce se vor înființa pe teritoriul Reichului sau în țările aliate.

Români! In aceste zile problema Ardealului a fost din nou redeschisă ajungîndu-se la luptă între români și unguri. Această luptă ne îndurerează pe noi ce nu ne-am pierdut încrederea deoarece ne dăm seama că aceasta este paravanul prin care rușii intră în Europa.

Români! Nu vă lăsați amăgiți de promisiunile iudeo-bolșevice care folosesc orice fel de probleme și orice fel de idei pentru interesele lor. Noi ne străduim din toate puterile noastre să ajungem la o soluție dreaptă în problema Ardealului. Am siguranța că vom ajunge la această soluție. In Europa nouă, de mîine problemele naționale vor fi rezolvate de Führerul Adolf Hitler."

fila : 354 - 355

<u>Cuvîntarea lui Horia Sima la postul de radio "Donau" - 18.09.1944 ora 7,45</u>

Vorbind despre tratativele de încheere a armistițiului între România și puterile aliate, acesta a spus :

"Români! Ceea ce democrația consideră ca un act de salvare națională, nu este decît un act de distrugere națională. Patriotismul tuturor acestora care s-au grăbit să întindă mîna inamicului, trădînd interesele patriei nu are nimic comun cu linia de viață a neamului nostru.

42.-

Era necesar acest act? Era situația războiului atît de disperată? Impotriva tuturor aparențelor războiului nu numai că nu este pierdut, dar șansele ca el să fie cîștigat de germani, au rămas aceleași ca și la început. Cucerirea și pierderea de teritorii nu are importanță. Soarta războiului depinde de bătălia finală, bătălia pe care germanii o pregătesc cu un calm care provoacă îngrijorare în tabăra inamică. România a fost ea înfrîntă? Nu. România a trebuit să evacueze anumite teritorii din Răsărit în cadrul unei mișcări strategice. România nu a fost învinsă, ci vîndută inamicului. Ea ar fi putut face un dig de nestrăbătut dealungul Siretului. Ceea ce bolșevicii și anglo-americanii nu au izbutit cu armele au izbutit prin uneltiri politice. ". . . . . . .
. . . .

fila : 357

<u>Proclamațiile lui Horia Sima lansate prin intermediul postului de radio "Donau" - 18.09.1944 ora 13,30</u>

"<u>Prima proclamație</u> : In calitate de comandant al mișcării legionare și însărcinat de guvernul național român, mă adresez întregului popor român, chemîndu-l la lupta împotriva iudeo-comuniștilor. In cazul de față avem de urmat o singură cale: aceea prin care vom putea salva onoarea fraților noștrii din Răsărit și onoarea patriei noastre. Cer tuturor românilor să se pună la dispoziția guvernului național român. Toți oamenii politici, toți funcționarii să-și dea adeziunea alături de mișcarea legionară, urmînd îndrumările pe care le va da guvernul național român în lupta ce avem de purtat. Toți soldații și ofițerii vor fi primiți în rîndurile armatei naționale cu gradele pe care le-au avut în trecut. Muncitorii români vor găsi de lucru și întrebuințare imediată."

Români și Românce! nu vă lăsați copleșiți de desnădejde. Victoria va fi a naționalismului! . . .
. . . .

" A doua proclamatie: In calitate de coman-
dant al mişcării legionare şi din însărcinarea guvernu-
lui naţional român, cer tuturor românilor să se înroleze
sub stindardul oncarei de neam, în armata naţională. Toţi
românii se vor adresa instituţiilor ce le vor fi indi-
cate:

1.- La comandamentele şi serviciile milita-
re germane, unde li se vor da instrucţiuni necesare.

2.- La birourile de recrutare de pe lîngă
legaţia şi consulatele române de pe teritoriul Reichu-
lui şi ale ţărilor aliate Reichului. ". . . . .
. . . .

"A treia proclamatie: Români! In aceste zi-
le, chestiunea Transilvaniei a fost din nou deschisă.
Trebuie să ştiţi că această problemă ne îndurerează pe
noi toţi care continuăm să luptăm împotriva iudeo-bol-
şevismului. Acest conflict nu serveşte în momentul de
faţă nici uneia dintre cele două părţi, ci numai iudeo-
bolşevicilor, a căror intenţie este ca bolşevismul să
pătrundă uşor în întreaga Europă, unde vor să instau-
reze regimul comunist.

Români ! această primejdie ameninţă popo-
rul nostru. Noi ne străduim din toate puterile noastre
să ajungem la rezolvarea problemei Ardealului, în cadrul
comunităţii de soartă a tuturor popoarelor europene. Am
siguranţa că noi vom obţine acest rezultat în cadrul
comunităţii interesului popoarelor şi a ţării noastre.

In Europa de mîine, problema naţionalită-
ţilor va fi rezolvată de Führerul Adolf Hitler.

Români ! păstraţi-vă liniştea şi calmul
şi concentraţi toate energiile voastre şi puterea voastră
de luptă numai în această direcţie. "

fila : 360 - 361

Cuvîntarea lui Horia Sima la postul de
radio "Donau" - 23.09.1944 ora 22.30

"Funcţionari ! întreg aparatul de stat a
fost în mîna inamicului. Bolşevicii şi jidanii vor să
ne bolşevizeze ţara. Voi care vă găsiţi în posturi

importante legaţi-vă sufleteşte şi lucraţi numai spre
binele ţării. Opuneţi-vă ordinelor iudeo-bolşevice, nu
fiţi credincioşi lor. Distrugeţi actele care prin na-
tura lor ar putea aduce prejudicii oricărui semen al
vostru. Indreptaţi poporul în lupta contra bolşevicilor
şi jidanilor şi mai ales contra jidanilor căci fără ei,
bolşevicii nu pot acţiona. Preveniţi pe cei ce sînt ur-
măriţi şi nu vă lăsaţi conrupţi de jidani. Serviţi-vă
de orice împrejurare şi de orice slăbiciune al inami-
cului pentru a salva ţara. Fiţi neînfricoaşţi şi aveţi
încredere în patria care vă va răsplăti în curînd".

fila : 362 - 363

Comunicatul Guvernului Naţional Român
către muncitorii români din Germania,
difuzat la postul de radio "Donau" -
29.09.1944 ora 8.30.

"1.- Fiecare muncitor român, în stare să
poarte armele, se va anunţa personal sau în scris, cer-
curilor de recrutare "S.S.".

2.- Aceste cercuri de recrutare vor decide
dacă muncitorul respectiv poate să părăsească munca pen-
tru a se înrola în unităţile armatei.

3.- In cazurile cînd cercurile de recru-
tare vor decide că muncitorul poate părăsi munca, acesta
se va prezenta la cercul de recrutare al guvernului român
pentru a fi încorporat. Pînă la acea dată, fiecare mun-
citor este obligat să continue a munci în fabrici şi u-
zine, pentru a pregăti materialul de război şi armele,
pe care el însuşi le va mînui contra duşmanului, pentru
apărarea patriei".

fila : 364

Apel către studenţii şi studentele origi-
nari din România, aflaţi în Germania di-
fuzat de postul de radio "Donau" -
12.10.1944 ora 8.45

" Guvernul naţional român vă face cunoscut

7.- că numeroşi studenţi români au şi dat urmare apelului nostru şi au intrat în armata guvernului, recunoscînd prin aceasta imperativele de faţă ale neamului. Aceasta dovedeşte că toţi românii conştienţi nu numai că nu vor să aibe de a face cu clica trădătorilor de la Bucureşti, dar înţeleg să lupte pentru ca onoarea naţiunii noastre să fie spălată de ruşinea trădării.

Guvernul naţional român vă aduce la cunoştinţă următoarele: "Toţi studenţii şi studentele de origină română din Germania să se prezinte personal la oficiile academice competente din oraşele unde studiază. La prezentare vor aduce toate documentele privitoare la studii şi situaţia militară".

fila : 367

<u>Interviul lui Horia Sima acordat unui ziar german difuzat de postul de radio "Donau" - 24.10.1944 ora 14,30</u>

" In această fază hotărîtoare a războiului în care duşmanii Germaniei şi ai Europei au început asaltul lor pentru a obţine un rezultat decisiv şi cînd iubita noastră ţară a fost dată bolşevicilor prin cea mai dezonorată trădare fără precedent în istoria neamului, noi, legionarii, ne alăturăm tot mai mult luptei pe care Germania o duce pentru libertatea sa şi a Europei, lupta Germaniei fiind şi lupta noastră".

fila : 367

<u>Cuvîntarea lui Horia Sima rostită cu prilejul comemorării zilei mişcării legionare, difuzată de postul de radio "Donau" - 20.11.1944 ora 8,45.</u>

. . . .

"Providenţa a ales de mai multe ori Germania pentru a salva soarta omenirii. Fără Germania nimeni nu poate concepe nici progresul de pînă acum, nici viitorul

continentului european. Asaltul care se dă azi pentru invadarea şi desfiinţarea Reichului este expresia sentimentului de ură împotriva a tot ce s-a creiat mare şi frumos de mii de ani.

Garda de Fier, conştientă de aceste realităţi, urmînd o linie de perfectă consecvenţă, este gata să facă orice pentru a contribui la toate eforturile poporului german. Sîntem fericiţi că putem saluta toate organizaţiile poporului german. Sîntem fericiţi că putem saluta toate organizaţiile naţionaliste din Europa, care au aceleaşi idealuri. Transmitem omagiile noastre de devotament şi admiraţie Ducelui Mussolini şi urăm tinerei republici fasciste italiene îndeplinirea idealurilor sale. Ne exprimăm satisfacţia pentru lupta naţionaliştilor bulgari, urăm biruinţă "Crucilor cu Săgeţi" maghiare.

Iar conducătorului Suprem al Germaniei şi al tuturor forţelor naţionaliste europene, Führerului Adolf Hitler, îi exprimăm devotamentul nostru sincer şi convingerea nezdruncinată că va reuşi să înfrîngă puterile oarbe ale iudaismului. Ne ridicăm cu gîndul la "Căpitan" şi la toţi morţii noştrii, rugînd pe Dumnezeu să binecuvînteze munca şi lupta noastră.

Trăiască Führerul Adolf Hitler !
Trăiască România naţionalistă !
Trăiască Legiunea şi Căpitanul ! "

fila : 369, 371-372

APELUL COMITETULUI CENTRAL AL
PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMANIA

CETATENI ROMANI, MUNCITORI, TARANI, INTELECTUALI !

Actul istoric din 23 August 1944, prin care regimul hitlerist al trădătorului Antonescu a fost răsturnat, a însemnat o mare victorie a poporului romîn.

Numai după 4 zile de la acest prim pas al poporului român pe drumul eliberării naționale și al libertăților democratice, năpîrcile legionare, slugile călăilor hitleriști ai poporului romîn, încep să ridice capul.

Încă o dată asasinii din Garda de fier vor să lovească poporul romîn pe la spate, în clipa în care soldații noștri își varsă sîngele pentru alungarea cotropitorilor nemți din țară.

Poporul romîn n-a uitat și nu va uita niciodată crimele Gărzii de fier. N-a uitat că ei împreună cu trădătorul de țară Antonescu au adus hoardele nemțești în țară. Poporul romîn n-a uitat de asemenea că ei au vîndut Ardealul grofilor și magnaților unguri. Poporul romîn n-a uitat că guvernul trădătorului Antonescu, împreună cu Garda de fier, au înarmat șvabii și sașii din Transilvania împotriva populației românești.

Poporul romîn n-a uitat că lăcustele hitlerite ajutate de slugile lor Antoneștii și legionarii au răpit pîinea de la gura copiilor noștri, aruncîndu-ne în mizeria cea mai neagră.

Poporul romîn n-a uitat că ei sînt principalii vinovați pentru dezastrul național, ucigașii sutelor de mii de ostași romîni trimiși la moarte sigură pentru interesele imperialismului german; principalii vinovați de zecile de mii de victime ale bombardamentelor, de ruina și jalea pustiitoare adusă de războiul hitlerist.

Garda de fier a instaurat și susținut guvernarea criminalului de război Antonescu, a provocat haosul economic al României, jefuind ca în codru, răpind avutul cetățenilor pașnici, asasinînd și terorizînd populația.

Astăzi, cînd ofițerii și ostașii noștri luptă cu eroism pentru alungarea hoardelor cotropitoare din țară, Horia Sima, instrumentul lui Hitler, s-a adresat prin posturile de radio nemțești complicilor săi din țară, îndemnîndu-i să treacă la asasinate și să sprijine resturile armatei germane înfrînte.

../..

Din umbră, ei amenință și se pregătesc să ucidă pe cei mai devotați patrioți; o dată cu aceștia sînt amenințați Regele, membrii guvernului și generalii care luptă în fruntea armatei Romîne împotriva cotropitorilor.

Comitetul Central al Partidului Comunist din Romania subliniază pericolul ce-l reprezintă încă resturile Gărzii de fier.

Din umbră ei complotează și pregătesc acte de sabotaj în aparatul de stat, în fabrici și serviciile de aprovizionare, pentru a înfometa populația. Ei sînt ajutorii mîrșavi ai armatei tîlhărești a lui Hitler.

In bombardamentele teroriste asupra Capitalei, un bandit legionar, îmbrăcat în haine de maior al armatei Romîne, a participat alături de aviatorii nemți la asasinarea populației.

Astfel, resturile Gărzii de fier, în frunte cu Horia Sima, apar în fața poporului romîn ca o bandă de criminali mîrșavi, puși în slujba dușmanului de moarte al poporului romîn.

Acești cîini turbați caută să îngreuieze lupta noastră de eliberare și să provoace noi jertfe de sînge și [illegible].

Rămășițele teroriste ale Gărzii de fier sînt astăzi principalul dușman intern, amenințînd din spate armata țării, guvernul, forțele patriotice și însăși existența poporului român.

Ei vor să întroneze din nou robia hitleristă.

Patrioți, români, romînce, ofițeri și soldați.

Nici o milă pentru acești trădători !

In fața complotului tîlhăresc al bandelor de asasini, guvernul este obligat să treacă imediat la suprimarea presei hitleriste, curățirea aparatului de stat, instituțiilor publice și întreprinderilor de toate instrumentele [illegible].

In vederea acestui scop, Comitetul Central al Partidului Comunist din Romania înțelege să [illegible] [illegible] pului, prin mobilizarea tuturor organizațiilor sale și a întregului popor romîn împotriva pericolului intern, Gărzii de fier.

TOVARASI, MUNCITORI, TARANI, INTELECTUALI, TINERI DIN ORASE SI SATE.

Treceți la luptă fără cruțare împotriva asasinilor legionari.

MUNCITORI !

Organizați-vă în comitete de fabrici, în sindicate [illegible]

../..

voastre de breaslă, înrolați-vă în gărzile patriotice.

Alungați din fabrici pe legionari și sprijinitorii lor, pentru împiedicarea oricărui act de sabotaj.

Împiedicați-i să se adune, să comploteze, să prelungească lupta poporului român pentru pace și dobîndirea libertăților democratice.

FRATI TARANI !

Comitetul Central al Partidului Comunist din România vă cheamă să treceți imediat la acțiune împotriva elementelor legionare.

Organizați-vă în comitete ale Blocului Național Democratic și organizați formațiuni de luptă patriotice, pentru a nimici fără cruțare pe cei care v-au asasinat copiii și frații și vor să prelungească războiul lui Hitler și suferințele poporului român.

CETATENI PATRIOTI !

Comitetul Central al Partidului Comunist din România vă cheamă să vă uniți toate forțele în Blocul Național Democratic pentru asigurarea păcii cu Marile Națiuni Unite, în frunte cu Uniunea Sovietică.

Sprijiniți Armata Română care luptă eroic alături de Armata Roșie eliberatoare, împotriva cotropitorilor germani, pentru apărarea libertății naționale.

INTARITI FORMATIUNILE DE LUPTA PATRIOTICA !

Semnalați, dezarmați și predați elementele legionare autorităților militare, civile și formațiunilor patriotice.

Împiedicați jafurile și crimele puse la cale de dușmanii poporului român, Garda de fier.

ROMANI,

Comitetul Central al Partidului Comunist din România vă cere să loviți fără cruțare dușmanul intern - legionarii - oriunde îi întîlniți, oriunde provoacă și atacă.

Alăturați-vă în mod activ luptei glorioasei Armate Roșii, luptei ofițerilor și soldaților români, cari umăr la umăr cu soldații sovietici duc bătălia pentru nimicirea hitlerismului și eliberarea completă a țării și a fraților noștri din Ardeal.

MOARTE COTROPITORILOR GERMANI !

MOARTE TRADATORILOR DE TARA DIN SLUJBA LOR !

TRAIASCA LUPTA DE ELIBERARE A POPORULUI ROMAN !

../..

TRAIASCA ARMATA NOASTRA !

TRAIASCA ARMATA ROSIE ELIBERATOARE !

TRAIASCA ARMATELE ELIBERATOARE ALE NATIUNILOR UNITE !

TRAIASCA ROMANIA LIBERA, DEMOCRATICA SI INDEPENDENTA !

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST
DIN ROMANIA.

Bucureşti 28 august 1944.

"ROMANIA LIBERA", NR.15, din 30 august 1944.

D R E P T A T E A
ORGANUL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC
Seria 2-a, Anul I, Nr.5, joi 31 aug.1944

APELUL COMANDAMENTULUI MIȘCĂRII LEGIONARE

Către foștii legionari,

Regele țării a însărcinat guvernul Blocului Național Democrat să încheie armistițiu cu Rusia Sovietică, Anglia și Statele Unite și să pornească cu ajutorul lor pentru cucerirea Transilvaniei.

Noi nu lipsim de la această luptă.

Am înțeles de multă vreme realitățile politice. De 2 ani de zile am reluat firul legăturilor noastre cu domnul Iuliu Maniu.

Acest mare bărbat de stat și mare om de caracter ne-a ajutat prin sfaturile sale în străduințele noastre de a găsi în noile împrejurări calea cea mai potrivită.

Pe linia marilor interese ale neamului am căutat apropieri și de celelalte partide politice din Blocul Național Democrat.

In această situație respingem orice îndemn din partea Germaniei hitleriste și răspundem:

Nu aveți dreptul de a face apel la o mișcare pe care ați trădat-o și ați aruncat-o în închisoare;

Nu aveți dreptul de a face apel la o prietenie pe care n-ați știut-o prețui, cum n-ați prețuit nimic în afară de interesele voastre;

Nu puteți găsi crezare în inima unor oameni ale căror idealuri le-ați îngropat sub teroare;

Nu mai găsiți răsunet în sufletul nostru prin ticluite și dubioase transmisiuni radiofonice.

Mai mult ! Nu puteți înșela pe nimeni cu chemările voastre, deoarece, mai presus de loviturile pe care ni le-ați dat nouă, ne-ați umilit țara, ne-ați ciuntit-o și ne-ați exploatat-o în mod sîngeros.

Si dacă loviturile primite de noi ar putea fi trecute cu vederea, cele pe care le-ați dat țării nu pot fi uitate niciodată.

./.

Camarazi,

Tendințele regimurilor de dictatură de a ne desființa nu au reușit. Simțim însă suflul vremurilor noi. Recunoaștem schimbările ce se produc și ne dăm seama că în fața lor nu putem rămîne indiferenți.

Deci, la chemarea regelui și guvernului său, răspundem: la datorie !

Prin libertatea, legalitatea și democrația instaurate astăzi și de lupta pentru înfăptuirea unei Românii noi.

Dorim ca în această Românie nouă să se întroneze o dreptate socială care să distrugă pentru totdeauna exploatarea omului de către om.

In această clipă supremă, în luptă pentru o Românie liberă, să vibreze adînc în sufletele voastre:

PATRIA ! PATRIA! PATRIA!

26 august 1944

Pentru Comandamentul fostei mișcări legionare

HORAȚIU COMANICIU

SCRISOAREA LUI IULIU MANIU

Stimate domnule Comaniciu,

Au trecut mai bine de 2 ani de cînd mai mulți membri autorizați ai conducerii mișcării legionare mi-au adus la cunoștință că sînt hotărîți să revizuiască bazele politice externe și interne ale grupării lor. Mi-au recunoscut că s-au convins din experiența dictaturilor cari s-au perindat de la fostul rege Carol încoace, că regimul dictatorial și totalitar nu corespunde firii poporului român și împrejurările sociale și economice din România. Mi-au recunoscut că s-au înșelat adînc, în ce privește colaborarea Țării românești cu Germania, care, evident, urmărește scopurile sale.

Aceste declarații ale fruntașilor conducerii dvs. erau, dealtfel, în deplină consonanță cu declarații

./.

categorică pe care mi-au făcut-o întemeietorul acțiunii dvs. Corneliu Codreanu, cu ocazia penultimii întîlniri ce am avut-o cu el, că ceea ce îl leagă de Germania nu sînt principiile național socialiste, ci părerea sa că în războiul mondial, ce urma să se declanșeze, Germania va fi biruitoare și deci, trebuie să fie o grupare politică, care să servească de pavăză, pentru interesele României, în fața presupușilor învingători. Acum însă este clar că Germania va fi înfrîntă.

Dictatura, starea de asediu și cenzura au făcut însă, imposibil ca aceste păreri ale conducerii dvs. să fie exprimate și manifestate în public și în consecință a trebuit să suportați greutatea atmosferei care s-a creat în jurul dvs.

Sînt foarte mulțumit că sosind - prin înalta deciziune a Majestății Sale Regelui - ziua libertății, v-ați folosit de ea din primul moment, pentru ca să arătați lumii vederile dvs. și hotărîrea de a începe o nouă epocă.

Proclamația dvs., atît de frumoasă, desvăluiește sentimentele dvs. patriotice și înțelegerea deplină pentru ideile democratice, biruitoare și pentru concepția de dreptate socială, care este religia pămîntească a vremurilor care trăim.

Declarația dvs. spre marea mea bucurie, dovedește că sînteți hotărîți a lua parte cu toată sinceritatea la munca constructivă la care este chemată națiunea, de Majestatea Sa Regele și de Guvernul său.

Dacă îmi permiteți ca deodată cu felicitările mele pentru hotărîrea dvs. și pentru frumoasa dvs. manifestare să vă dau un sfat prietenesc, acela este următorul :

Lipsită de concepția ei fundamentală și de directiva principală a unei ideologii politice a unei orientări externe, mișcarea dvs. nu mai are înțeles să fie menținută în formele sale vechi. Nereușita încercării de guvernare a lui Horia Sima a creat o atmosferă politică, în jurul partidului dvs., care îi face imposibil să-și ia sborul cu avîntul cerut de vremurile de azi.

Pentru aceste motive cred că multele energii valoroase care sînt grupate în jurul mișcării dvs. fac bine dacă își caută așezarea în alte grupări politice, așa după

./.

cum conștiința și convingerile lor le dictează aceasta.

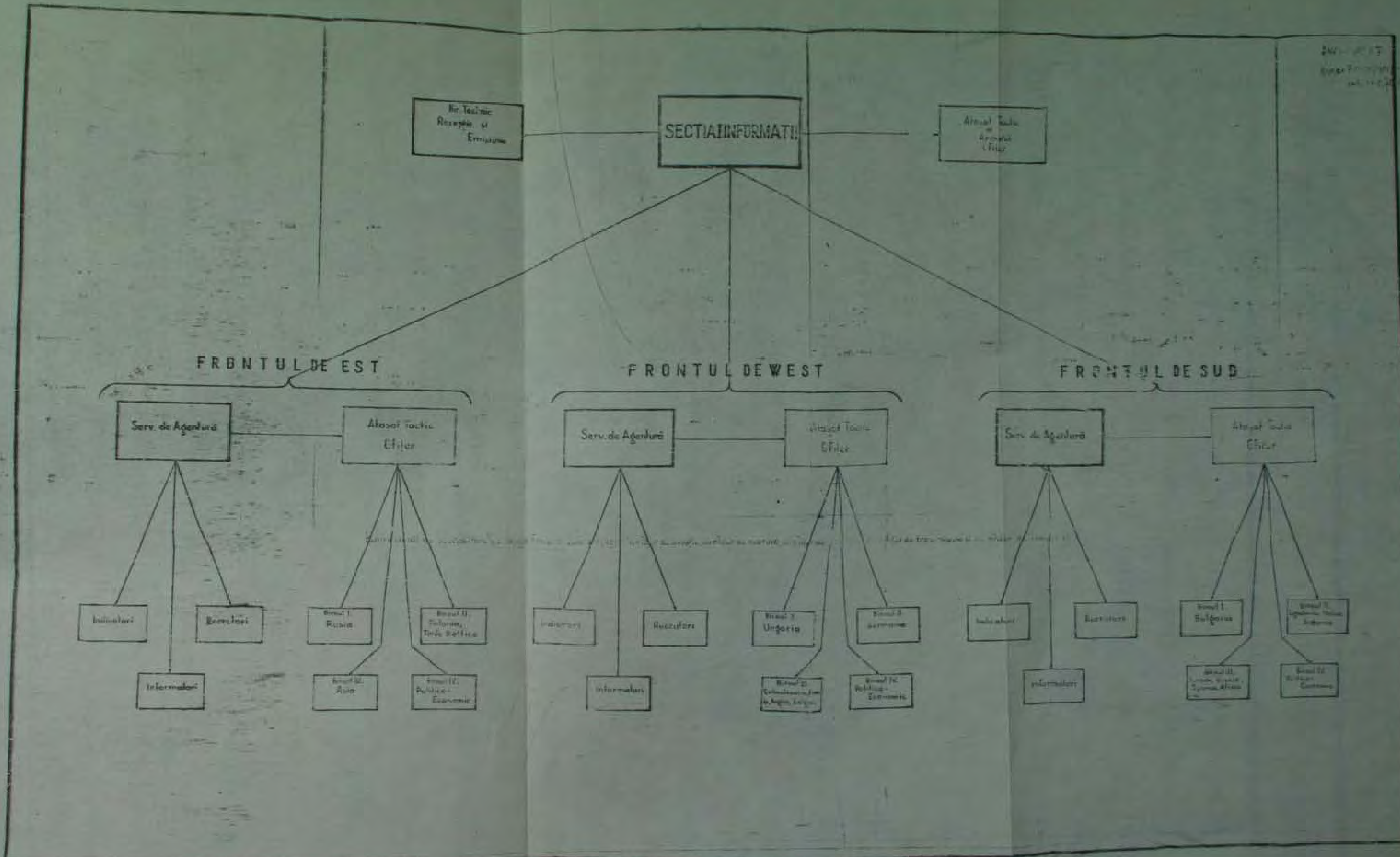
Am toate motivele să cred că porțile partidelor angajate în Blocul Național Democratic sînt deschise pentru toți acei care nu sînt vinovați de crime sau de acte deconorante.

Sînt sigur că drumul pe care l-ați început astăzi vă va da multe mulțumiri sufletești și va contribui la evoluția veșnic ascendentă a neamului românesc.

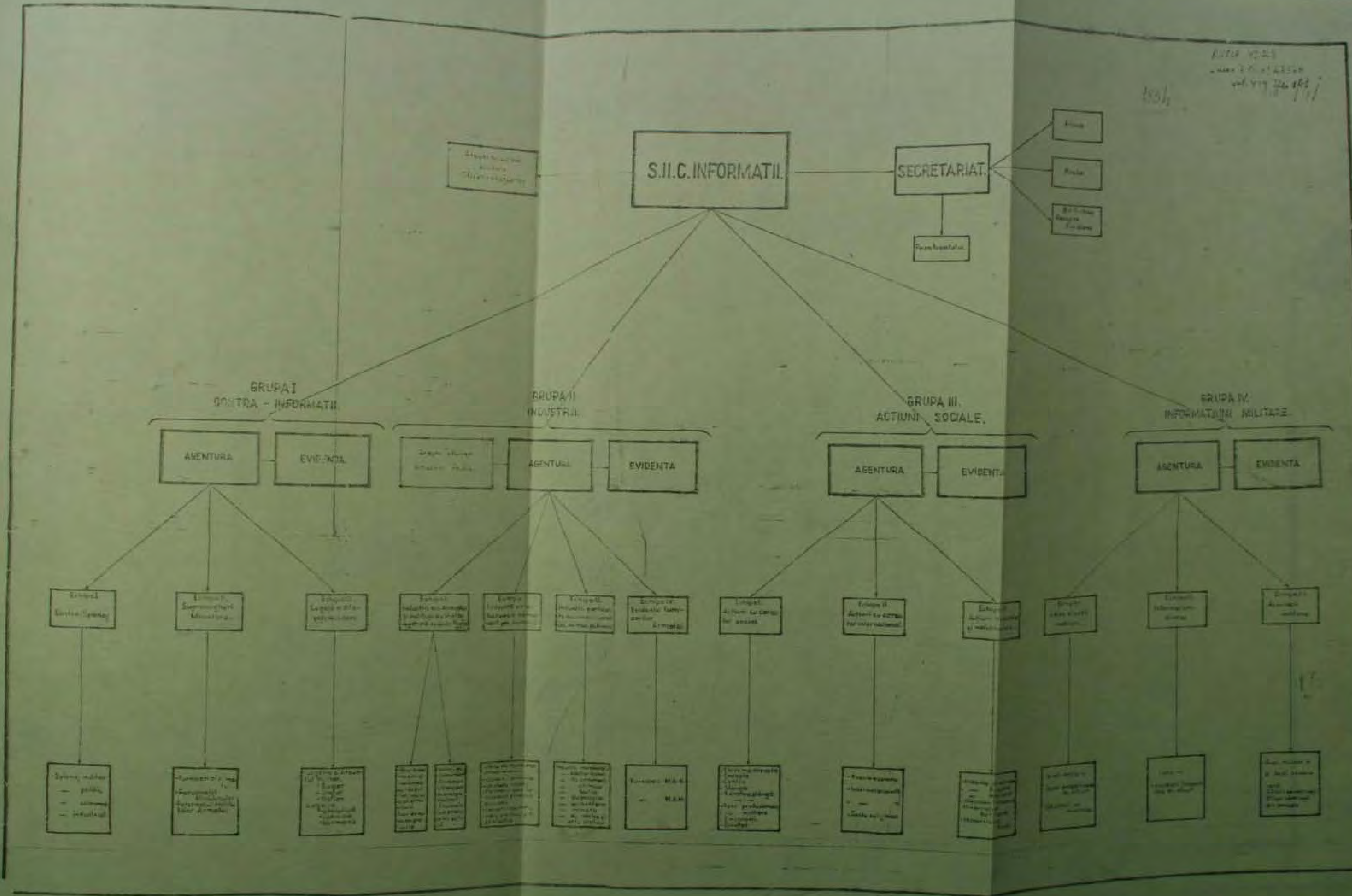
Rog primește și împărtășește prietenilor D-tale cele mai bune salutări.

ss/ Iuliu Maniu

București 29 august 1944.

Emisiune
SECTIAINFURMATII
FRONTUL DE EST
Serv. de Agentură
Atașat Tactic
Ofițer
Informatori
Rusia
Polonia,
Asia
Politico-
Economic
FRONTUL DE WEST
Serv. de Agentură
Atașat Tactic
Ofițer
Informatori
Ungaria
FRONTUL DE SUD
Serv. de Agentură
Atașat Tactic
Ofițer

S.II.C. INFORMATII.
SECRETARIAT.
GRUPA I
CONTRA - INFORMATII
AGENTURA
EVIDENTA
GRUPA II
INDUSTRII
AGENTURA
EVIDENTA
GRUPA III.
ACTIUNI SOCIALE.
AGENTURA
EVIDENTA
GRUPA IV.
INFORMATII MILITARE.
AGENTURA
EVIDENTA

ORGANIZAREA SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMATII

CONDUCEREA S.S.I.

S.S.I. este un serviciu public investit cu informatiu generală ce interesează conducerea Statului
- In acest scop, culege și aduce la cunoștința conducerii Statului informațiunile necesare, iar Departamentelor și instituțiilor publice, la cerere sau din proprie inițiativă pe acelea care le apreciază că sunt necesare bunei lor funcționări.

ANEXA Nr. 28
Dosar F.D. Nr. [illegible]
[illegible] 55

SECRETARIATUL S.S.I.

- Registratura generală
- Legătura cu Ministerele și autoritățile
- Curierii externi
- Tine evidența pers. militar

EFECTIVE
- 5 ofiteri
- 26 funcționari civili
- 2 subofiteri

AJUTORUL

OFICIUL DE STUDII ȘI DOCUMENTARE

- Tine evidența cabinetului Șefului Serviciului
- Sinteza informațiilor zilnice
- Intocmește studii documentare

EFECTIVE
- 4 funcționari civili

SECTII PRINCIPALE

Secția I-a Informații externe

Organizată pe: Agenturi și Fronturi.
- Agenturile culeg inf. prin:
  - agenți
  - informatori
  - rezidenți cu sau fără aparate T.F.F.
- Fronturile: centralizează exploatează și difuzează informațiile procurate de organele Agenturii prin buletine, note și lucrări de sinteză.
- Centre informative-
- Rezidenți externi: Turcia, Bulgaria, Grecia, Croația, Italia, Spania, Portugalia, Ungaria, Slovacia, Elveția, Franța

EFECTIVE
- 28 ofiteri
- 120 funcționari civili
- 4 subofiteri

Secția II-a Contra informații

Organizată pe grupe și agenturi:
- Culege, centralizează exploatează și difuzează toate informațiunile de caracter intern relative la:
  - mișcările politice
  - curentele sociale
  - situația economică
- Centre C.informative-12.

EFECTIVE
- 4 ofiteri
- 375 funcționari civili

Secția III-a Relații externe

- Legături și schimb de informații cu Serviciile Puterilor Aliate.

EFECTIVE
- 1 ofiter
- 12 funcționari civili

Secția IV-a Contra Spionaj

Organizată pe grupe și agenturi
- Urmărirea acțiunilor de spionaj ale statelor inamice și neutre.
- Supravegherea Legațiilor
- Urmărirea activității străinilor și persoanelor semnalate ca suspecte.

EFECTIVE
- 110 fucționari civili

Secția V-a Contra Sabotaj

Organizată pe grupe
- Identifică acțiunile de sabotaj în toate întreprinderile industriei de război, din regiunea petroliferă, la căile de comunicație și de navigație
- Centre C. Sabotaj-10.

EFECTIVE
- 10 ofiteri
- 30 funcționari civili

Secția VI-a Oficiul coresp. exter.

- Cenzura corespondenței externe
- Urmărirea cenzurei presei externe.

EFECTIVE
- 10 ofiteri
- 9 funcționari civili personal angajat

Secția VII-a Juridică

Organizată pe birouri juridice.
- Instrumentează și cercetează toate cazurile semnalate de secțiile Serviciului.

EFECTIVE
- 10 ofiteri
- 47 funcționari civili
- 5 subofiteri

SECTII AUXILIARE

Secția VIII-a Personal

- Tine evidența și mișcarea întregului personal civil-bugetar și diurnist al Serv.
- Păstrează dosarele personale ale funcționarilor civili

EFECTIV
- 7 funcționari civili.

Secția IX-a Technică

- Desen
- Foto
- Imprimerie
- Documente

EFECTIV
- 24 funcționari civili

Secția X-a Radio

- Asigură transmisiunile prin radio t.f.f. ale Centralei serv. cu centrele din interiorul țării și rezidenții externi
- Ascultarea emisiunilor fonice și telegrafice străine.

EFECTIV
- 2 ofiteri
- 24 funcționari civili și specialiști
- 4 subofiteri
- 28 trupă (radiotelegrafiști)

Secția XI-a Auto

- Administrarea, întreținerea și repararea autovehiculelor Serv.
- Garajul
- Atelierul de reparații
- Materiale

EFECTIV
- 1 ofiter
- 5 funcționari civili
- 3 subofiteri
- 160 șoferi și mecanici

Secția XII-a Administrativă

- Verifică, controlează, contabilizează și gestionează materialele și fondurile Serviciului conf. legii speciale.

EFECTIV
- 1 ofiter
- 5 funcționari civili
- 1 subofiter

Bir. Cifru.

- Cifrează, descifrează radiogramele, telegramele externe și interne.

EFECTIV
- 1 ofiter
- 6 funcționari civili

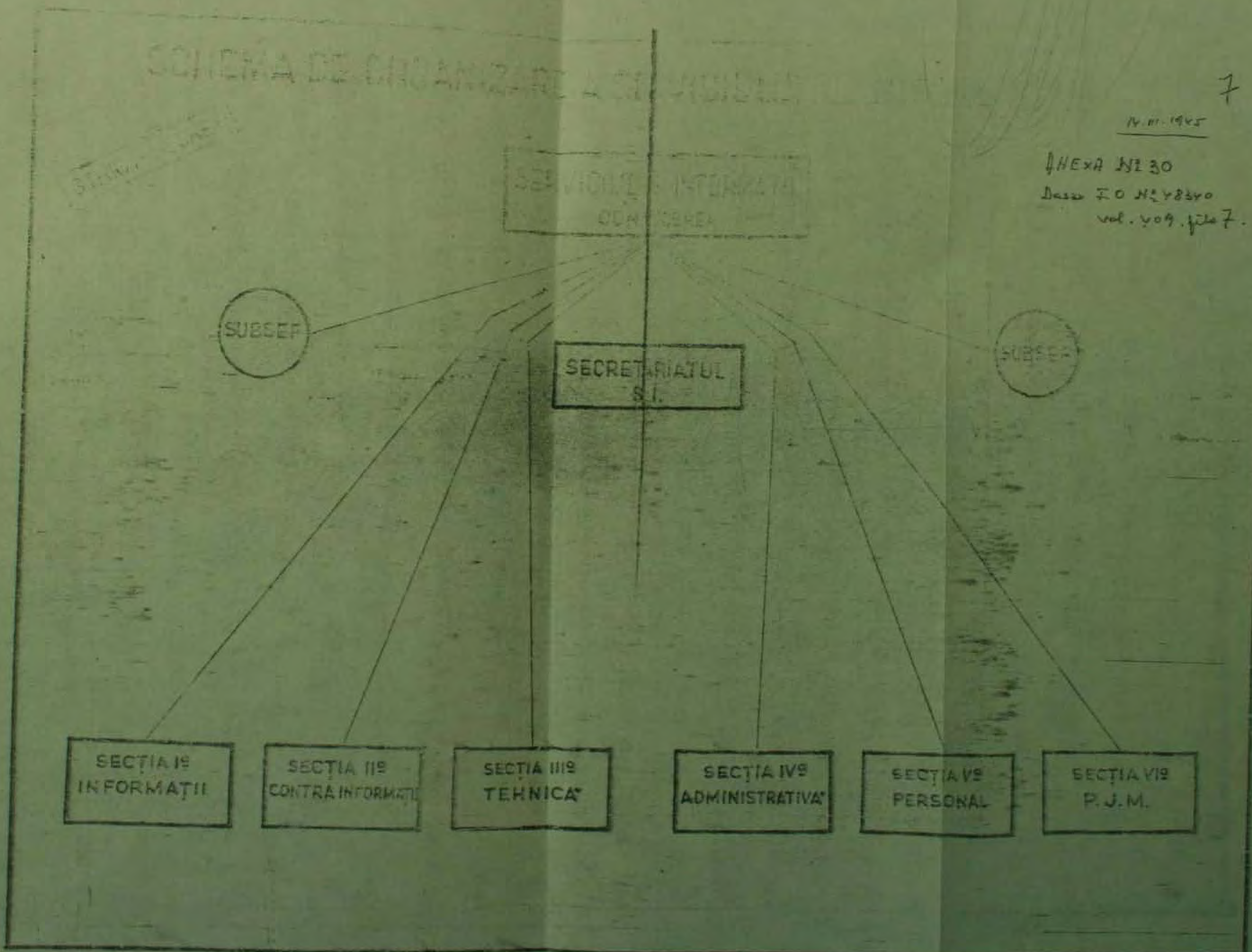
-TOTAL GENERAL-

OFITERI.............89
FUNCTIONARI CIVIL 797
SUBOFITERI..........22
TRUPA...............175

7

14.III.1945

ANEXA Nr 30
Dosar I O Nr 48340
vol. 409. fila 7.

legiuni

Fișă înlocuitor

"Studii și documente"

Volumul II

Exp. Nr 72

Data elib.	Cui s-a elib. vol.	Semnătura de primire	Semnătura de primire a lucrării restituite	Data restituirii
05.03.1970	Lt. col. Bozgan Ionf.	[signature]	[signature]	25.05.1970
05.06.1970	Cpt. Irodui Ioan	[signature]	[signature]	16.07.1970
16.07.1970	Mr. Milan Petru	[signature]	[signature]	29.09.1970
29.09.1970	Mr. [illegible] Ion	[signature]	[signature]	29.XII.970
1.02.1971	Mr. Sârbu... Mir.	[signature]	[signature]	12.05.1971
24.03.972	MR MILAN PETRU	[signature]	[signature]	06.04.1972
03.08.1974	LT FARMEKER IOAN	[signature]	[signature]	07.08.1974
16.08.90	Mr. RAȚOI VIOREL	[signature]	[signature]	09.10.90